



Komuna e Hanit të Elezit

**Draft-PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL I HANIT TË ELEZIT
2025 – 2033**

Janar 2025

Plani Zhvillimor Komunal i Hanit të Elezit është hartuar nga Komuna e Hanit të Elezit, duke angazhuar konsulentë të jashtëm dhe me mbështetje përmes komenteve nga Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës



Komuna e Hanit të Elezit dhe
Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës

1. HYRJA

1.1 Kontribuesit

Grupi Drejtues (GD)

- Mehmet Ballazhi, Kryetar i Komunës;
- Sevdî Dernjani, Nënkyetar i Komunës;
- Florim Shkreta, kryesues i Kuvendit;
- Nexhmedin Daci, Drejtorja e Urbanizmit, Kadastrit dhe Mbrojtjes së Mjedisit (DUKMM);

Grupi Drejtues Ndihmës

Anëtarët e Bordit të Drejtorëve të Komunës së Hanit të Elezit të cilët janë përfshirë në drejtimin dhe vendimmarrjen gjatë procesit të hartimit të Planit Zhvillimor Komunal, janë si në vijim:

- Nexhmedin Daci, Drejtor/DUKMM
- Natyra Kalisi, Drejtoreshë/DAP;
- Hisni Luri, Drejtor/DAKRS;
- Majlinda Kaloshi/ Drejtoreshë/ DZHE;
- Abdurrahman Bushi, Drejtor/ BPZHR;
- Lindita Ballazhi, Drejtoreshë/DBF;
- Kimete Kuka Hasallari, Drejtoreshë/ DSHMS;
- Arsim Dernjani, Drejtor/ DSHPE.

Grupi Punues (GP) Komunal për hartimin e PZHK-së

Anëtarët e Grupit Punues Komunal (GPK) të Komunës së Hanit të Elezit, të cilët janë angazhuar në hartimin e Planit Zhvillimor Komunal, janë si në vijim:

- Durim Dernjani, Menaxher i Projekteve, DUKMM
- Adnan Lusnjani, Zyrtar i Urbanizmit, DUKMM
- Ajete Berisha, Udhëheqëse e Personelit, Zyra e Kryetarit (ZK)
- Fatbardha Bushi, Inspektore e Mjedisit, DUKMM
- Remzi Bushi, Zyrtar i Gjeodezisë, DUKMM
- Sevime Luri, Zyrtare Financiare, DBF
- Bashkim Sopa, Zyrtar për Informim, ZK
- Kujtim Dernjani, Zyrtar për Shërbime Publike, DSHPE
- Ali Axhami, Zyrtar Financiar, DBF
- Besnik Reçi, Zyrtar Financiar, DBF
- Amir Bushi, Drejtor, Qendra për Punës Sociale (QPS)

Konsulentë

- Sami Stagova- Planifikues Hapësinor Urban,
- Premtim Asllani-Gjeograf, Ekspert i GIS-it,
- Artnet Haskuka – Planifikuese Hapësinore/Urbane,
- Dafina Karahoda – Planifikues Hapësinore/Urbane,

Falënderojmë **MMPHI-në** (Divizioni për Planifikim Hapësinor dhe Instituti për Planifikim Hapësinor), për kontributin përmes komenteve.

1.2 Përmbajtja

Contents

1.	HYRJA.....	3
1.1	KONTRIBUESIT.....	3
1.2	PËRMBAJTJA.....	4
1.3	AKRONIMET DHE SHKURTESAT	7
1.4	TABELAT	8
1.5	HARTAT	9
1.6	FOTOGRAFITË	10
1.7	REFERENCAT	10
1.8	ANEKSET.....	11
1.9	INFORMATA PËR VENDIMET E KUVENDIT TË KOMUNËS SË HANIT TË ELEZIT NË LIDHJE ME PZHK-NË.....	13
1.9.1	<i>Vendimi për hartimin e Planit Zhvillimor Komunal nga Kuvendi Komunal</i>	<i>13</i>
1.9.2	<i>Vendimi i Kuvendit Komunal për hapjen e shqyrtimit publik të Planit Zhvillimor Komunal</i>	<i>16</i>
1.9.3	<i>Vendimi për miratimin e PZHK-së nga Kuvendi Komunal.....</i>	<i>16</i>
1.10	INFORMATAT PËR MIRATIMET	16
1.10.1	<i>Vendimi për pëlqimin për Raportin e VSM-së të PZHK-së nga MMPHI</i>	<i>16</i>
1.10.2	<i>Vendimi për miratimin e PZHK nga MMPHI</i>	<i>19</i>
1.11	KORNIZA STRATEGJIKE.....	19
1.11.1	<i>Strategjitë sektoriale në nivel lokal dhe qendror.....</i>	<i>19</i>
1.11.2	<i>Strategjitë rajonale.....</i>	<i>23</i>
1.11.3	<i>Udhëzimet, përgjegjësitë dhe kërkesat nga Plani Hapësinor i Kosovës 2010 – 2020+</i>	<i>24</i>
1.12	INFORMATA PËR PROCESIN E PLANIFIKIMIT.....	24
1.12.1	<i>Prezantimet dhe diskutimet publike.....</i>	<i>24</i>
1.12.2	<i>Raporti i shqyrtimit publik</i>	<i>26</i>
1.12.3	<i>Përmbledhja jo teknike e PZHK-së së Hanit të Elezit 2025 – 2033</i>	<i>26</i>
2.	PROFILI KOMUNAL.....	36
2.1	HISTORIKU I SHKURTËR I HANIT TË ELEZIT	36
2.2	POZITA GJEOGRAFIKE DHE KLIMA	37
2.2.1	<i>Pozita gjeografike</i>	<i>37</i>
2.2.2	<i>Topografia</i>	<i>38</i>
2.2.3	<i>Klima</i>	<i>39</i>
2.2.4	<i>Hidrografia</i>	<i>39</i>
2.3	DEMOGRAFIA.....	41
2.3.1	<i>Numri i popullsisë</i>	<i>41</i>
2.3.2	<i>Mosha dhe gjinia</i>	<i>42</i>
2.3.3	<i>Përkatësia etnike</i>	<i>43</i>
2.3.4	<i>Përkatësia fetare</i>	<i>43</i>
2.3.5	<i>Ekonomitë familjare.....</i>	<i>43</i>
2.3.6	<i>Lëvizjet natyrore</i>	<i>44</i>
2.3.7	<i>Lëvizjet mekanike.....</i>	<i>44</i>
2.3.8	<i>Niveli i arsimimit</i>	<i>44</i>
2.3.9	<i>Fuqia punëtore, punësimi dhe papunësia.....</i>	<i>45</i>
2.3.10	<i>Burimet kryesore të jetesës.....</i>	<i>46</i>
2.4	EKONOMIA.....	47

2.4.1	<i>Industria</i>	47
2.4.2	<i>Ndërmarrjet</i>	48
2.4.3	<i>Punësimi</i>	49
2.4.4	<i>Turizmi</i>	49
2.4.5	<i>Bujqësia</i>	50
2.4.6	<i>Pyjet</i>	52
2.4.7	<i>Burimet e ripërtërishme të energjisë</i>	53
2.5	INFRASTRUKTURA TEKNIKE	53
2.5.1	<i>Ujësjiellësi</i>	53
2.5.2	<i>Kanalizimi</i>	55
2.5.3	<i>Energjia elektrike</i>	56
2.5.4	<i>Telekomunikacioni</i>	58
2.5.5	<i>Energjia për Ngrohje</i>	58
2.5.6	<i>Mbeturinat</i>	58
2.6	INFRASTRUKTURA E TRANSPORTIT DHE TRANSPORTI	60
2.6.1	<i>Rrugët e nivelit qendror</i>	60
2.6.2	<i>Rrugët e nivelit lokal</i>	61
2.6.3	<i>Transporti</i>	62
2.6.4	<i>Hapësirat për parkim</i>	63
2.6.5	<i>Transporti hekurudhor</i>	64
2.6.6	<i>Transporti ajror</i>	64
2.7	INFRASTRUKTURA PUBLIKE DHE SOCIALE	64
2.7.1	<i>Shëndetësia</i>	64
2.7.2	<i>Arsimi</i>	66
2.7.3	<i>Kultura</i>	68
2.7.4	<i>Sporti dhe rekreacioni</i>	69
2.7.5	<i>Institucionet e mirëqenies sociale dhe komunitetit</i>	71
2.7.6	<i>Institucionet fetare</i>	71
2.7.7	<i>Institucionet administrative dhe të sigurisë</i>	71
2.7.8	<i>Hapësirat publike</i>	72
2.7.9	<i>Varrezat publike</i>	73
2.8	MJEDISI DHE SIPËRFAQET ME RREZIKSHMËRI	74
2.8.1	<i>Degradimi i mjedisit</i>	74
2.8.2	<i>Ndotja e ajrit</i>	75
2.8.3	<i>Ndotja e ujit</i>	76
2.8.4	<i>Ndotja e tokës</i>	77
2.8.5	<i>Ndotja akustike</i>	78
2.8.6	<i>Fatkeqësitë natyrore dhe të tjera</i>	78
2.9	ASETET E TRASHËGIMISË NATYRORE, KULTURORE DHE TURISTIKE	84
2.9.1	<i>Asetet e trashëgimisë natyrore</i>	84
2.9.2	<i>Trashëgimia kulturore</i>	86
2.10	VENDBANIMET	87
2.10.1	<i>Zona urbane – Qyteza</i>	88
2.10.2	<i>Vendbanimet rurale – fshatrat</i>	89
2.11	BANIMI	90
2.12	VENDBANIMI JOFORMAL	92
2.13	NDËRTIMET PA LEJE	93
2.14	SHFRYTËZIMI I TOKËS	94
2.15	KAPACITETET ADMINISTRATIVE DHE FINANCIARE	95
2.15.1	<i>Kapacitetet administrative</i>	95
2.15.2	<i>Kapacitetet financiare</i>	96
3.	VLERËSIMI I GJENDJES	99

3.1	KONSTATIME GJEOGRAFIKE DHE MJEDISORE	99
3.1.1	KONSTATIME GJEOGRAFIKE	99
3.1.2	KONSTATIME MJEDISORE	99
3.2	POPULLSIA, GJITHËPËRFSHIRJA NË VENDIMMARRJE	100
3.2	EKONOMIA.....	104
3.3	INFRASTRUKTURA TEKNIKE	107
3.4	INFRASTRUKTURA E TRANSPORTIT DHE TRANSPORTI	114
3.5	INFRASTRUKTURA PUBLIKE DHE SOCIALE	118
3.6	MJEDISI DHE SIPËRFAQET ME RREZIKSHMËRI	122
3.7	ASETET E TRASHËGIMISË NATYRORE, KULTURORE DHE TURISTIKE	126
3.8	VENDBANIMET	128
3.8.1	<i>Vendbanimet sipas karakterit</i>	128
3.8.2	<i>Vendbanimet sipas madhësisë dhe numrit të banorëve</i>	128
3.8.3	<i>Vendbanimet sipas funksionit</i>	129
3.8.4	<i>Vendbanimet sipas llojit dhe lartësisë mbidetare.....</i>	129
3.8.5	<i>Trendi i zhvillimit të vendbanimeve.....</i>	130
3.8.6	<i>Sipërfaqet e ndërtuara në kuadër të vendbanimeve</i>	130
3.8.7	<i>Vendbanimet joformale dhe ndërtimet pa leje.....</i>	132
3.9	BANIMI	133
3.10	VENDBANIMI JOFORMAL DHE NDËRTIMET PA LEJE.....	136
3.11	SHFRYTËZIMI I TOKËS	137
3.12	VLERËSIMI I KAPACITETEVE INVESTIVE	138
3.12.1	<i>Kapacitetet potenciale në të ardhmen.....</i>	138
4.	KORNIZA E ZHVILLIMIT HAPËSINOR.....	140
4.1	VIZIONI.....	140
4.2	QËLLIMET DHE OBJEKTIVAT ZHVILLIMORE	140
4.2.1	<i>Vendbanimet</i>	140
4.2.2	<i>Banimi</i>	141
4.2.3	<i>Popullsia dhe gjithë përfshirja në vendimarrje</i>	141
4.2.4	<i>Infrastruktura publike dhe sociale.....</i>	141
4.2.5	<i>Infrastruktura e transportit dhe transporti.....</i>	141
4.2.6	<i>Infrastruktura teknike</i>	141
4.2.7	<i>Ekonomia.....</i>	142
4.2.8	<i>Mjedisi dhe sipërfaqet me rrezikshmëri</i>	142
4.2.9	<i>Asetet e trashëgimisë natyrore, kulturore dhe turistike</i>	142
4.2.10	<i>Shfrytëzimi i planifikuar i tokës.....</i>	142
4.3	KONCEPTI I ZHVILLIMIT HAPËSINOR.....	142
4.3.1	<i>Koncepti i zhvillimit hapësinor të Komunës së Hanit të Elezit</i>	142
4.3.2	<i>Elementet e konceptit hapësinor.....</i>	144
4.4	ZHVILLIMI SIPAS SEKTORËVE	146
4.4.1	<i>Mbrojtja e mjedisit, trashëgimisë natyrore dhe kulturore</i>	146
4.4.2	<i>Mbrojtja nga rreziqet natyrore dhe rreziqet tjera</i>	153
4.4.2	<i>Zhvillimi ekonomik</i>	155
4.4.3	<i>Infrastruktura teknike</i>	160
4.4.4	<i>Infrastruktura e transportit dhe transporti.....</i>	167
4.4.5	<i>Infrastruktura publike dhe sociale.....</i>	170
4.4.6	<i>Vendbanimet</i>	177
4.4.7	<i>Banimi</i>	180
4.4.8	<i>Vendbanimet joformale</i>	182
4.4.9	<i>Ndërtimet pa leje</i>	182
4.4.10	<i>Shfrytëzimi i planifikuar i tokës.....</i>	182
4.4.11	<i>Koncepti i zhvillimit hapësinor – skenarët e propozuar</i>	186

5. PRIORITETET E ZHVILLIMIT STRATEGJIK DHE PLANI I VEPRIMIT	190
5.1 PRIORITETET ZHVILLIMORE STRATEGJIKE	190
5.1.1 Mjedi dhe sipërfaqet në rrezikshmëri.....	191
5.1.2 Asetet e trashëgimisë kulturore, natyrore dhe turistike	194
5.1.3 Zhvillimi ekonomik.....	195
5.1.4 Infrastruktura e transportit dhe transporti.....	197
5.1.5 Infrastruktura teknike dhe shërbimet.....	197
5.1.6 Infrastruktura publike dhe sociale.....	199
5.1.7 Vendbanimet	201
5.1.8 Vendbanimi joformal	202
5.1.9 Banimi	202
5.1.10 Shfrytëzimi i planifikuar i tokës.....	202
5.2 PLANI I VEPRIMIT DHE TREGUESIT E MONITORIMIT	204
6. ZBATIMI DHE MONITORIMI I PLANIT	244
6.1 DISPOZITAT PËR ZBATIMIN DHE MONITORIMIN E PZHK-SË	244
6.1.1 Korniza e zbatimit.....	244
6.1.2 Korniza e monitorimit dhe vlerësimit	244
6.1.3 Dispozitat për zbatimin dhe monitorimin e PZHK-së.....	245
6.1.4 Autoritetet për zbatim dhe monitorim	245

1.3 Akronimet dhe shkurtesat

- AKP	-Agjencia Kosovare e Privatizimit
- AKK	-Asociacioni i Komunave të Kosovës
- AME	-Agjencia e menaxhimit të Emergjencave
- AMF	-Ambulancat e Mjekësisë Familjare
- AMMK	-Agjencia e Mbrojtjes së Mjedisit të Kosovës
- APK	-Agjencia e Pyjeve të Kosovës
- ASK	-Agjencia e Statistikave të Kosovës
- DA	-Drejtoria e Administratës
- DAKRS	-Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Rinisë dhe Sportit
- DBPZHR	-Drejtoria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
- DPH	-Divizioni për Planifikim Hapësinor
- DPHND	-Departamenti për Planifikim Hapësinor, Ndërtim dhe Banim
- DSH	-Drejtoria e Shëndetësisë
- DSHPE	-Drejtoria e Shërbimeve Publike dhe Emergjencës
- DUKMM	-Drejtoria e Urbanizmit, Kadastrit dhe Mbrojtjes së Mjedisit
- DZHE	-Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik
- HZK	-Harta Zonale e Komunës
- IMN	-Instituti për Mbrojtjen e Natyrës
- INFRAKOS	-Infrastruktura e Hekurudhave të Kosovës “Infrakos” sha
- IPH	-Instituti për Planifikim Hapësinor
- KAHIE	-Klubi Alpin i Hanit të Elezit
- KBIHIE	-Këshilli i Bashkësisë Islame i Hanit të Elezit
- KEDS	-Kompania Kosovare për Distributim me Energji Elektrike “Keds” sha (pronë e kompanive turke “Çalik Holding” dhe “Limak”
- KRU	-Kompania Rajonale e Ujit dhe Kanalizimit “Bifurkacioni” sha
- KRUNJHIE	-Njësia në Han të Elezit e KRU-së
- LAB	-Laboratori për Aktivitete të Biznesit, Hani i Elezit, i krijuar nga Sharrcem
- MASHT	-Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë

- MBPZHR -Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
- MKRS -Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit
- MMPHI -Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
- MPMS -Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
- MZHE -Ministria e Zhvillimit Ekonomik
- NPL “Pastrimi” -Ndërmarrja Publike Lokale “Pastrimi” sha, Hani i Elezit
- OJQ -Organizatë Joqeveritare
- OSHC -Organizatet e Shoqërisë Civile
- PHK -Plani Hapësinor i Kosovës
- PRRH -Plani Rregullues i Hollësishëm
- PZHK -Plani Zhvillimor i Komunës
- QRTK -Qendra Rajonale e Trashëgimisë Kulturore
- QKMF -Qendër Kryesore e Mjekësisë Familjare
- SHFMU -Shkollë Fillore e Mesëm e Ultë
- SHML -Shkollë e Mesme e Lartë
- Sharrcem -Prodhues i vetëm i çimentos në Kosovë, Hani i Elezit (pronë e kompanisë greke “Titan Group”)
- THV -Hydrat Vetanake
- VJF -Vendbanime Jo Formale

1.4 Tabelat

Tabela 1. Numri i popullsisë gjatë viteve	41
Tabela 2. Popullsia sipas vendbanimeve	42
Tabela 3. Ekonomitë familjare sipas numrit të anëtarëve, viti 2011 dhe 2024	43
Tabela 4. Niveli i arsimimit në Han të Elezit dhe Kosovë.....	45
Tabela 5. Niveli i arsimit në Han të Elezit dhe Kosovë, Rekos 2024.....	45
Tabela 6. Punësimi	46
Tabela 7. Numri i të punësuarve dhe të papunëve nga popullsia e aftë për punë	46
Tabela 8. Burimet kryesore të jetesës	46
Tabela 9. Sipërfaqja e tokës bujqësore.....	51
Tabela 10. Sipërfaqja e kultivuar bujqësore	52
Tabela 11. Numri i krerëve të kafshëve blegtorale	52
Tabela 12. Sasia e ujit dhe numri i klientëve të shërbyer.....	55
Tabela 13. Sistemi dhe klientët shërbyer.....	56
Tabela 14. Numri i klientëve të shërbyer dhe gjatësia e rutës së shërbimit për vendbanime	59
Tabela 15. Gjatësia e rrugëve lokale dhe gjendja e tyre	62
Tabela 16. Lokacionet dhe numri i vendparkingjeve.....	63
Tabela 17. Staf i shëndetësor në Han të Elezit i ndarë sipas shërbimeve të ofruara	65
Tabela 18. Shkollat fillore/ të mesme të ulëta (SHFMU) dhe numri i nxënësve	66
Tabela 19. Infrastruktura fizike në SHFMU-të.....	67
Tabela 20. Lokacionet dhe sipërfaqja e varrezave	74
Tabela 21. Emetimet në ajër nga Sharrcem (2018-2020).....	75
Tabela 22. Përqëndrimet vjetore dhe tejkallimet e standardeve kosovare për ndotës të caktuar (2018-2022)..	76
Tabela 23. Shkalla e erozionit.....	82
Tabela 24. Lista e trashëgimisë kulturore në mbrojtje të përkohshme (2021) – trashëgimia arkitekturale, nënkategoria: monument/ ansambël; MKRS, 2021.....	87
Tabela 25. Lista e trashëgimisë kulturore në mbrojtje të përkohshme (2021) – trashëgimia arkeologjike, nënkategoria: lokalitet arkeologjik/ rezervat; MKRS, 2021.....	87
Tabela 26. Numri i banorëve dhe dendësia e banimit	88
Tabela 27. Tipologjia e fshatrave.....	89
Tabela 28. Tipologjia e banimit dhe etazhiteti, sipas vitit 2011	90

Tabela 29. Numri i ndërtesave dhe njësive të banimit sipas regjistrimit 2024	90
Tabela 30. Ndërtesa të banimit individual sipas shfrytëzimit, pronësisë dhe etazhitetit, 2023	90
Tabela 31. Ndërtesa të banimit kolektiv sipas shfrytëzimit, pronësisë dhe etazhitetit, 2023	91
Tabela 32. Qasja në shërbime publike dhe ngrohja, 2023	91
Tabela 33. Ekonomitë familjare private sipas statusit të banimit të ekonomisë familjare, 2024	91
Tabela 34. Fondi i banimit	91
Tabela 35. Periudha e ndërtimit të ndërtesave të banuara të zakonshme, sipas regjistrimit të 2024	92
Tabela 36. Vendbanimi joformal	93
Tabela 37. Shfrytëzimi ekzistues i tokës	95
Tabela 38. Pasqyra e shërbyesve civil sipas kualifikimit	96
Tabela 39. Pasqyra e shërbyesve civil sipas përvojës	96
Tabela 40. Trendet e rritjes/zvogëlimit të Buxhetit të planifikuar komunal 2020 - 2023	96
Tabela 41. Trendi i inkasimit për periudhën 2020 - 2023	97
Tabela 42. Trendi i shpenzimeve kapitale për periudhën 2020 - 2023	98
Tabela 43. Numri i popullsisë sipas viteve	101
Tabela 44. Popullsia e Hanit të Elezit sipas grupmohave, regjistrimi i popullsisë 2024	101
Tabela 45. Banesat në komunë	102
Tabela 46. Infrastruktura teknike, sistemet e ujësjellësit, 2023	107
Tabela 47. Infrastruktura teknike, sistemet e kanalizimit, 2023	108
Tabela 48. Infrastruktura teknike, sistemi i ujërave atmosferik, 2023	109
Tabela 49. Infrastruktura e transportit, rrugët e nivelit qendror brenda territorit të komunës, 2023	114
Tabela 50. Infrastruktura e transportit, rrugët e nivelit lokal, 2023	115
Tabela 51. Klasifikimi i vendbanimeve sipas UA 8/2017 (banorët për vendbanime sipas vlerësimit 2022)	129
Tabela 52. Vendbanimet sipas lartësisë mbidetare	130
Tabela 53. Përqindja e tokës ndërtimore në raport me sipërfaqen e vendbanimit	131
Tabela 54. Dendësia e banimit	132
Tabela 55. Dendësia e banimit	134
Tabela 56. Sipërfaqja e nevojshme për banim dhe shfrytëzimet tjera	135
Tabela 57. Shfrytëzimi ekzistues i tokës	138
Tabela 58. Klasifikimi i vendbanimeve sipas intensitetit të zhvillimit	178
Tabela 59. Sipërfaqja dhe dendësia e planifikuar e banimit	178
Tabela 60. Sipërfaqja e ndërtuar ekzistuese dhe e planifikuar	179
Tabela 61. Sipërfaqja e banimit për ekonomitë familjare shtesë	181
Tabela 62. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës	183

1.5 Hartat

Harta 1. Strategjia e Zhvillimit Hapësinor (Plani Hapësinor i Kosovës 2010-2020+)	21
Harta 2. Pozita gjeografike e Hanit të Elezit në Kosovë	37
Harta 3 Hipsometria	39
Harta 4. Harta hidrologjike	40
Harta 5. Përshtatshmëria e tokës	51
Harta 6. Shtrirja e rrjetit të ujësjellësit	54
Harta 7. Shtrirja e rrjetit të kanalizimit	56
Harta 8. Stacionet bazë të energjisë elektrike	57
Harta 9. Grumbullimi i mbeturinave	59
Harta 10. Infrastruktura rrugore/ hekurudhore dhe transporti	61
Harta 11. Institucionet shëndetësore	65
Harta 12. Institucionet arsimore	68
Harta 13. Institucionet kulturore	69
Harta 14. Objektet fetare	71
Harta 15. Parqet dhe hapësirat për sport dhe rekreacion	73

Harta 16. Varrezat.....	74
Harta 17. Ndotja e mjedisit.....	77
Harta 18. Rreziqet natyrore dhe rreziqet tjera	80
Harta 19. Erozioni.....	82
Harta 20. Sizmiciteti (epiqendrat e tërmeteve në territorin e Kosovës 1456-2014)	83
Harta 21. Gjeologjia	86
Harta 22. Trashëgimia kulturore	87
Harta 23. Vendbanimi joformal – Lagja Brava dhe lokacioni në raport me territorin komunal.....	93
Harta 24. Ndërtimet pa leje	94
Harta 25 Koncepti i zhvillimit të planifikuar hapësinor.....	146
Harta 26. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës.....	184
Harta 27. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës në zonën urbane.....	184
Harta 28. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës, nën – qendra Paldenicë	185
Harta 29. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës, nën – qendra Gorancë.....	185
Harta 30. Skenari 1.....	187
Harta 31. Skenari 2.....	188
Harta 32. Skenari i përvetësuar	189

1.6 Fotografitë

Foto 1. Takimet me palët e interesit	26
Foto 2. Qyteza e Hanit të Elezit me industri	38
Foto 3. Vërshimet në Lagjen e Re (Vlerësimi i rreziqeve nga fatkeqësitë natyre dhe tjera, HiE 2017).....	79
Foto 4. Vërshimet në infrastrukturë dhe toka bujqësore kualitative (fotocredit: Remzi Bushi, HiE 2017).....	80
Foto 5. Rrëshqitjet e dheut në nacionalen N2 dhe lokalën HiE-Gllloboçicë/ Kaçanik (PZHK HiE 2010-2025)	81
Foto 6. Natyra unike e Maleve të Sharrit, Komuna e Hanit të Elezit	84

1.7 Referencat

- Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Plani Hapësinor i Kosovës, 2010-2020+
- Ministria e Kulturës Rinisë dhe Sportit, Regjistri i Trashëgimisë Kulturore për Mbrojtje të Përkohshme (2020/21), Prishtinë, 2021
- Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Doracak për Rregullimin e Vendbanimeve Joformale në Kosovë, Prishtinë 2012
- HABITAT III issue papers, 22- Informal Settlements, New York, 31 May 2015
- Zyra Kryeministrit, Strategjia Kombëtare për zhvillim 2016-2021, Prishtinë 2016
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, Karakteristikat arsimore të popullsisë të Kosovës, Prishtinë, 2013
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, Popullsia sipas gjinisë, etnicitetit dhe vendbanimit, Prishtinë, 2013
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, Regjistrimi i bujqësisë, Prishtinë, 2016
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, Të dhënat e tregut të punës sipas komunave, Prishtinë, 2016
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, të dhënat socio-ekonomike sipas komunave, Prishtinë, 2016
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, Vjetari Statistikor i Republikës së Kosovës, Prishtinë, 2016
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, Vlerësimet e popullsisë 2012 deri 2023
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, Regjistrimi i popullsisë, banesave, rezultatet e para finale, 2024
- Agjencia e Statistikave të Kosovës, Regjistrimi i Popullsisë, 2024
- Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural, Raporti i gjelbër, Prishtinë, 2015
- Ministria e Kulturës Rinisë dhe Sportit, Lista e Trashëgimisë kulturore për mbrojtje të përkohshme 2020, Prishtinë,
- Republika e Kosovës, Ligji Nr. 04/L-174 Për Planifikimin Hapësinor, Prishtinë, 2013 dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj,
- Ligji Nr.03/l-233 2010 Ligji për mbrojtjen e natyrës dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj,

- Ligji Nr. 04/L-060 2012 Ligji për mbeturina dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj,
- Ligji Nr. 03/L-230 2010 Ligj për vlerësimin strategjik mjedisor dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj,
- Ligji Nr. 03/L-043 2009 Ligji për parandalimin dhe kontrollin e integruar të ndotjes dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj,
- Ligji Nr. 02/L-102 2007 Ligjin për mbrojtjen nga zhurma dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj,
- Ligji Nr. 03/L-025 2009 Ligji për mbrojtjen e mjedisit dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj,
- Ligji Nr. 03/L-160 2010 Ligji për mbrojtjen e ajrit nga ndotja dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj, dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj,
- Ligji Nr. 03/L-039 2008 Për zonat e veçanta të mbrojtura dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj, dhe aktet nënligjore që burojnë nga ky ligj,
- Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë, Strategjia e sigurimit të cilësisë për Arsimin parauniversitar në Kosovë 2016-2020, Prishtinë, 2013
- Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural - Strategjia e shërbimeve këshilluese për bujqësi dhe zhvillim rural, Prishtinë, Strategjia për konsolidimin e Tokës 2010 – 2020, Prishtinë 2010; Strategjia për zhvillimin e pylltarisë 2010 – 2020, Prishtinë 2009; Strategjia për zhvillimin e pylltarisë 2022 – 2030, Prishtinë 2021.
- Ministria e Ekonomisë, Strategjia e energjisë e Republikës së Kosovës 2017 – 2016, Prishtinë mars 2017; Strategjia e ngrohjes e Republikës së Kosovës 2011 – 2018, Prishtinë Gusht 2011.
- Ministria e Financave, Strategjia për Zhvillimin e Partneriteteve Publike Private për Republikën e Kosovës, Prishtinë 2014.
- Ministria e Punëve të Brendshme, Strategjia zhvillimore e Agjencisë së Kosovës për Forenzikë, Prishtinë 2016, Plan Zhvillimor Strategjik për Policin, Prishtinë 2016
- Ministria e Infrastrukturës, Strategjia sektoriale dhe transportit multimodal 2015-2025 dhe Plan i Veprimit 5 vjeçar, Prishtinë Gusht 2015.
- Ministria e Kulturës Rinisë dhe Sportit, Strategjia kombëtare për trashëgiminë Kulturore 2017-2027, MKRS 2016
- Ministria e Mirëqenies Sociale, Strategjia kombëtare për punësim dhe aftësim, Prishtinë 2014.
- Ministria e Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë, Plan strategjik i arsimit në Kosovë 2017-2021, Prishtinë, Korrik 2016,
- Strategjia e sigurimit të cilësisë për arsimin parauniversitar në Kosovë, Prishtinë 2016.
- Ministria e Shëndetësisë, Strategjia sektoriale e shëndetësisë, Prishtinë, nëntor 2016.
- Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Ligji Nr. 06/L-024 për trajtimin e ndërtimeve pa leje 2018

1.8 Anekset

ANEKS 1: *Trashegimia Natyrore dhe Kulturore*

ANEKS 2: *Demografia*

ANEKS 3: *Vendbanimet dhe Vendbanimet Joformale*

ANEKS 4: *Banimi*

ANEKS 5: *Infrastruktura dhe Shërbimet Sociale dhe Publike*

ANEKS 6: *Ekonomia*

ANEKS 7: *Infrastruktura dhe Shërbimet Transportuese*

ANEKS 8: *Infrastruktura dhe Shërbimet Teknike*

ANEKS 9: *Fatkeqësitë Natyrore*

ANEKS 10: *Ndotja e Mjedisit*

ANEKS 11: *Shfrytëzimi i Tokës dhe Transformimi i Tokës*

ANEKS 12: *Kapacitetet Administrative dhe Financiare*

Fjala e Kryetarit

Z. Mehmet Ballazhi,

Kryetar i Komunës së Hanit të Elezit



Hani i Elezit po vazhdon me dinamizëm drejt një transformimi modern, me rini të arsimuar, shërbime efikase shëndetësore, zhvillim të industrisë dhe bizneseve aktive. Këto ndryshime do të jenë të bazuara drejt dokumenteve strategjike, objektivave të qarta dhe projekteve lehtësisht të implementueshme në nivel lokal por edhe duke shfrytëzuar shtrirjen gjeografike për realizim të projekteve në bashkëpunim ndër-komunal dhe ndërkufitar.

Vizioni ynë i së ardhmes kërkon një vend të integruar në sistemin ekonomik dhe social, një konsolidim dhe rigjenerim urban, kërkon një filozofi gjithëpërfshirëse të qytetarit në vendimmarrje dhe harmonizimin e kërkesave të tyre me investimet që parasheh komuna, promovim të potencialeve natyrore dhe mundësive të ndryshme që Hani i Elezit posedon.

Duke u bazuar në mundësitë zhvillimore që Hani i Elezit ka, është marrë hapi për përpilimin e Planit të ri Zhvillimor Komunal i cili është hartuar në pajtueshmëri të plotë me legjislacionin në fuqi, duke bërë analiza të thella të gjendjes ekzistuese dhe mundësive aktuale të cilat do të orientohen për periudhën 2024-2032.

Ky dokument do të jetë bazë solide për zhvillimin e territorit të Komunës së Hanit të Elezit dhe do të orientojë trendet e së ardhmes drejt një zhvillimi të balancuar, parimet udhëheqëse të së cilës janë transparenca dhe gjithëpërfshirja.

Qëllimi i Planit Zhvillimor Komunal

Plani Zhvillimor Komunal (PZHK) është plan shumë-sektorial që përcakton qëllimet afatgjata ekonomike, sociale dhe hapësinore të Komunës për periudhën 2025-2033, në harmoni me Planin Hapësinor të Kosovës. Plani Zhvillimor Komunal është dokument strategjik, që përcjell një vizion të qartë për të cilin është arritur përputhja dhe angazhimi i të gjitha palëve të interesit, të specifikuar më tej përmes qëllimeve dhe drejtimeve strategjike. Duke qenë në rolin e harmonizuesit dhe udhërrëfyesit të zhvillimeve të ardhshme në Han të Elezit, në sfera të ndryshme të orientuara kah aktivitetet, PZHK-ja ofron mundësinë për të marrë vendime në lidhje me përdorimin e ardhshëm të hapësirës, përcaktimin e regjimit të mbrojtjes dhe zhvillimit të tij, si dhe aktivitetëve socio - ekonomike dhe mjedisore në territorin e Komunës së Hanit të Elezit. Rëndësia e veçantë e PZHK-së, duke e pasur parasysh qasjen integruese përgjatë procesit të hartimit dhe karakterin shumë-sektorial, qëndron në zhvillimin e harmonizuar të mbështetur në potenciale të arritshme të Hanit të Elezit.

Procesi i hartimit të PZHK-së po ashtu kontribuon në zhvillimin e kapaciteteve njerëzore dhe organizative në fushën e planifikimit strategjik hapësinor, duke marrë në konsideratë faktin se ky është plani i parë hapësinor që hartohet me kapacitetet vetanake komunale.

Në procesin e planifikimit rol të rëndësishëm paraqet Vlerësimi Strategjik në Mjedis (VSM), si një

proces obligues dhe përcjellës i hartimit të PZHK-së, me qëllim të vlerësimit të ndikimeve potenciale mjedisore të këtij plani si dhe të përmirësimit të tij , duke sugjeruar objektiva apo strategji të reja apo duke i rishikuar ato ekzistuese. Për PZHK të Hanit të Elezit është zhvilluar procesi i VSM-së që në fazat fillestare të saj, duke integruar tërësisht në procesin e hartimit, si dhe duke e ngritur cilësinë e procesit dhe të dokumentit, të shoqëruar edhe me raportin e VSM-së.

1.9 Informata për vendimet e Kuvendit të Komunës së Hanit të Elezit në lidhje me PZHK-në

1.9.1 Vendimi për hartimin e Planit Zhvillimor Komunal nga Kuvendi Komunal

Vendimi për vazhdimin e hartimit të Planit Zhvillimor Komunal



01/Nr.4242/2022

Bazuar në nenin 12, paragrafi 1 dhe 2, shkronja (d), nenin 17, shkronja (b), nenin 40, pika 1 e Ligjit Nr.03/L-040 për Vetëqeverisje Lokale (Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës 28 qershor 2008); neni 5 paragrafi 1, nënparagrafi 1.2, nënparagrafi 1.2.1, neni 10, paragrafi 2, nënparagrafi 2.1, neni 11, neni 15 dhe neni 26 i Ligjit Nr.04/L-174 për Planifikim Hapësinor i datës 23/08/2013; Udhëzimin Administrativ MMPH-Nr.11/2015 mbi Elementet dhe Kërkesat Themelore mbi Hartimin, Zbatimin dhe Monitorimin e Planit Zhvillimor Komunal; nenit 25 të Statutit të Komunës së Hani Elezit 01 Nr. 7703 datë 25.1.2018, Kuvendi i Komunës së Hani të Elezit në mbledhjen e mbajtur me datën 30.06.2022 merr:

VENDIM
PËR ZGJATJEN E AFATIT KOHOR PËR HARTIMIN E PLANIT ZHVILLIMOR
KOMUNAL TË HANIT TË ELEZIT

Neni 1

Lloji i dokumentit të planifikimit hapësinor

Me këtë Vendim zgjatet afati kohor për hartimin e Planit Zhvillimor Komunal të Hani të Elezit i përcaktuar me vendimin fillestar (01/Nr.5458/2018) të marrë më 16/07/2018 nga Kuvendi Komunal i Hani të Elezit.

Neni 2

Subjekti përgjegjës për hartim

Bartës i hartimit të Planit Zhvillimor Komunal mbetet Autoriteti Përgjegjës Komunal për Planifikim Hapësinor (APKPH) respektivisht Drejtoria për Urbanizëm, Kadastër dhe Mbrojtje të Mjedisit.

Neni 3

Mjetet dhe mekanizmat e nevojshme për hartim

Mjetet për hartimin e dokumentit të planifikimit hapësinor sigurohen nga buxheti i Komunës së Hani të Elezit përderisa zgjatja e afatit kohor nuk e shton nevojën për mjete financiare shtesë. Dokumenti hartohet nga APKPH në bashkëpunim me drejtoritë sektoriale dhe burimet njerëzore brenda Komunës.

Neni 4 **Afati i hartimit**

Afati shtesë për hartimin e Hartës Zonale të Komunës nga subjekti përgjegjës është 40 muaj (16/08/2019 – 16/12/2022) i cili i vazhdohet afatit fillestar prej 13 muajve (16/07/2018 – 16/08/2019).

Neni 5 **Arsyetimi për zgjatjen e afatit**

Afati për hartimin e Planit Zhvillimor Komunal zgjatet për arsye të vonesave të shkaktuara nga masat anti-Covid-19 të aplikuara gjatë viteve në fjalë; nga proceset e paplanifikuara të ndërlydhura me mbledhjen e të dhënave dhe hartimin e vlerësimit se sa është zbatuar PZHK-ja në fuqi, mbledhja dhe digjitalizimi i të dhënave për të gjitha vendbanimet dhe të gjitha fushat tematike dhe përditësimi i GIS databazës për planifikim hapësinor, si dhe kompleksitetit në kontekst funksional dhe integruar i të gjitha palëve të interesit.

Neni 6 **Dispozitat tjera**

Të gjitha pikat tjera nga Vendimi fillestar për hartimin e Planit Zhvillimor Komunal të Hani të Elezit si: përkufizimi dhe qëllimi i dokumentit hapësinor, kufiri i territorit, konsultimet publike, afati i vlefshmërisë, gjuha zyrtare, programi dhe pika 12 mbeten në fuqi.

Neni 7 **Hyrja në fuqi**

Ky vendim hynë në fuqi 15 ditë pas protokollimit të autoritetit mbikëqyrës dhe 7 ditë pas publikimit në ueb – faqen zyrtare të komunës.

Me këtë vendim njoftohen:

- Kryetari i Komunës,
- Drejtoria për Urbanizëm, Kadastër dhe Mbrojtje të Mjedisit,
- Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal dhe
- Arkivi i Komunës.

Hani i Elezit
Data: 30.06.2022

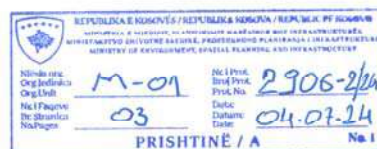


1.9.2 Vendimi i Kuvendit Komunal për hapjen e shqyrtimit publik të Planit Zhvillimor Komunal

1.9.3 Vendimi për miratimin e PZHK-së nga Kuvendi Komunal

1.10 Informatat për miratimet

1.10.1 Vendimi për pëlqimin për Raportin e VSM-së të PZHK-së nga MMPHI



Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada - Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

Kabineti i Ministrisë / Kabinet Ministra / Kabinet of the Minister

DATE/A:	10.06.2024
REFERENC-Ë:	24/2906/MMPHI
PËR/ZA/TO:	Komuna e Hanit të Elezit
CC:	
PËRMES/PREKO/THROUGH:	
NGA/OD/FROM:	Liburn Aliu, Ministër i Ministrisë së Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës.
TEMA/SUBJEKAT/SUBJECT:	Vendim

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës, ka pranuar kërkesën nga Komuna e Hanit të Elezit me nr.: 24/2906/283/DMMU dhe pas shqyrtimit të bërë ka vendosur sikurse në vendimin e bashkangjitur kësaj letërpërcjellëse.

1. Vendimi për Pëlqim Mjedisor për Raportin për Vlerësim Strategjik Mjedisor për Planin Zhvillimor Komunal (2024-2032).

Me respekt,

Faqe 1 nga 3

Adresa: Objekti i Ri Qeveritar, ish Pallati i Mediave "Rilindja" kati 17, nr: 1713 - 10000 Prishtinë - Kosovë
Telefon: + 381 38-200-32-307
<http://www.ks.gov.net/mmpfi>, E-mail: zsp.mmpfi@ks.gov.net



Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada - Government

*Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure*

Kabineti i Ministrut / Kabinet Ministra / Kabinet of the Minister

Ministri i Ministrisë së Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës, duke u bazuar në nenin 93 paragrafi 4, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, nenin 10 të Ligjit Nr.06/L-113 për Organizimin dhe Funksionimin e Administratës Shtetërore dhe Agjencive të Pavarura (Gazeta Zyrtare, Nr.7, 01 Mars 2019), nenin 11 paragrafi 1, nën paragrafi 1.5 të Ligjit Nr. 08/L-117 për Qeverinë e Republikës së Kosovës (Gazeta Zyrtare, Nr.34/22 dt. 18.11.2022), Shtojcën 1 pika 10 të Rregullores (QRK) Nr.14/2023 për Fushat e Përgjegjësisë Administrative të Zyrës së Kryeministrit dhe Ministrive si dhe nenit 13 të Ligjit për Vlerësim Strategjik Mjedisor Nr. 03/L-230 (Gazeta Zyrtare Nr. 83 / 29 tetor 2010), nxjerr:

V E N D I M

I APROVOHET kërkesa e Komunës së Hanit të Elezit për paisje me Pëlqim Mjedisor për Vlerësimin Strategjik Mjedisor për Planin Zhvillimor Komunal.

A r s y e t i m

Gjatë shqyrtimit të kërkesës së Komunës së Hanit të Elezit, Komisioni për shqyrtimin e Raporteve të VSM-së i Ministrisë së Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës ka konstatuar se Komuna e Hanit të Elezit ka ofruar të gjitha

Faqe 2 nga 3

Adresa: Objekti i Ri Qeveritar, ish Pallati i Mediave " Rilindja " kati 17, nr: 1713 - 10 000 Prishtinë - Kosovë
Telefon: + 381 38-200-32-307
<http://www.ks-gov.net/mmphi>, E-mail: zsp.mmphi@ks-gov.net



dhe Infrastrukturës ka konstatuar se Komuna e Hanit të Elezit ka ofruar të gjitha dokumentet e parapara me Ligjin Nr. 03/L-230 për Vlerësim Strategjik Mjedisor. Gjatë shqyrtimit janë analizuar dokumentet e bashkangjitura të kërkesës si: Raporti i Vlerësimit Strategjik Mjedisor, proces verbali nga Debat i Publik, lista e pjesëmarrësve në debat si dhe dokumente tjera të bashkangjitura.

Këshilla Juridike: Kundër këtij vendimi pala e pakënaqur mund të inicoj konflikt administrativ me padi në Gjykatën Themelore në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimi të të njëjtit.

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës.

Nr.: 24/2906/ /24 datë: 10.06.2024

Prishtinë

T'i dërgohet:

1. Parashtruesit të kërkesës
2. Komisionit për VSM
3. Inspektoratit të MMPHI-së
4. Zyrës të Sekretarit të Përgjithshëm
5. Kabinetit të Ministrit
6. Arkivi i MMPHI
7. Divizionit për komunikim me publikun
8. Kuvendit të Komunës së Hanit të Elezit



Ministër i Ministrisë së Mjedisit, Planifikimit
Hapësinor dhe Infrastrukturës.

Faqe 3 nga 3

Adresa: Objekti i Ri Qeveritar, ish Pallati i Mediave "Rilindja" kati 17, nr: 1713 - 10 000 Prishtinë - Kosovë
Telefon: + 381 38-200-32-307

<http://www.ks.gov.net/mmphi>, E-mail: zsp.mmphi@ks.gov.net

1.10.2 Vendimi për miratimin e PZHK nga MMPHI

1.11 Korniza strategjike

Për përgatitjen e Kornizës strategjike është marrë për bazë Plani Hapësinor i Kosovës, i cili jep orientimet dhe përcakton shtrirjen hapësinore të zhvillimeve në të ardhmen (deri në vitin 2020+) në gjithë territorin e Republikës së Kosovës. PHK shërben edhe si udhëzues në hartimin e planeve zhvillimore komunale.

1.11.1 Strategjitë sektoriale në nivel lokal dhe qendror

Plani Hapësinor i Kosovës 2010 – 2020+ - sipas PHK –së Hani i Elezit është përfshirë në Hapësirën e Verdhë të quajtur "Urat e Kosovës" e cila zë pjesën jugperëndimore të Kosovës¹. Urat e Kosovës (Hapësirat e verdha) – duke përfshirë hapësirat shërbyese tregtare, agro-industriale e turistike - paraqesin ndër të tjera pjesën juglindore të Kosovës, të përbërë nga komunat: Ferizaj, Gjiilan, Kaçanik, Shtërpce, Kamenicë, Novobërdë, Viti dhe Hani i Elezit, në qendra qytetesh e Ferizajt dhe Gjilanit;

Vizioni i Hapësirës së Verdhë e parasheh atë si *Urë të zhvillimit të lidhjeve të Kosovës me rajonin, me rrjet funksional të qyteteve të fuqishme dhe fshatrave dinamike, atraktive për të jetuar dhe punuar në to, me aktivitete ekonomike tregtare, industriale dhe turizëm, atraktive për investime dhe ndërmarrësi në industrinë përpunuese, agrobiznes, turizëm shërues e rekreativ me plotësimin e kriterëve për mbrojtje të mjedisit*. Duke shfrytëzuar kapacitetet e infrastrukturës, pozitën gjeografike dhe pasuritë e shumta natyrore, kulturore dhe humane, parashihet të zhvillohet në një hapësirë të qëndrueshme ekonomike agro- industriale, tregtare, shërbyese dhe turistike.

Qëllimet e Përgjithshme të Zonës së Verdhë të cilat janë më rëndësi për Hanin e Elezit janë përcaktuar si në vijim:

- Zhvillimi i rrjetit të vendbanimeve, me qeverisje e shërbime publike në favor të qytetarit, me rritje të kualitetit të jetesës së qytetarëve, punësimit, barazisë sociale.
- Mbështetje e Zhvillimit Ekonomik Lokal ZHEL për ZHEK – shfrytëzimi i përparësive konkurruese,
- Zhvillimi i lidhjeve efikase brenda urbane, ndërrubane me hapësirat e tjera dhe më gjerë në rajon përmes rrjetit të zhvilluar të infrastrukturës (rrugore, hekurudhore, ajrore dhe TIK).
- Përkrahja e zhvillimeve për arsim bashkëkohor e përkrahës të kërkesave të tregut Ruajtja dhe zhvillimi i trashëgimisë kulturore, turizmit kulturor e rekreativ,
- Zhvillimi i shërbimeve tregtare, agro-industriale dhe turistike, me intensifikim të politikave për mbrojtje dhe rimëkëmbje të mjedisit.

Hani i Elezit si qendër e vogël do të ketë një rol aktiv në planifikimin e ardhshëm hapësinor në aspekt të përmirësimit të efikasitetit në ofrimin e shërbimeve dhe forcimit të lidhjeve me fshatrat përreth, në përpjekje që e tërë zona të funksionojë mbi bazën e programeve të paracaktuara për zhvillim. Në këtë aspekt është e rëndësishme pozita e Hanit të Elezit në raport me autoudhën R6 dhe rrugën nacionale N2.

Komuna e Hanit të Elezit hyn në kuadër të komunave me ekonomi më pak të zhvilluar dhe depopullim të vendbanimeve ku strategjia e Planit Hapësinor të Kosovës 2010 – 2020+ për këtë qëllim ka përcaktuar veprime si:

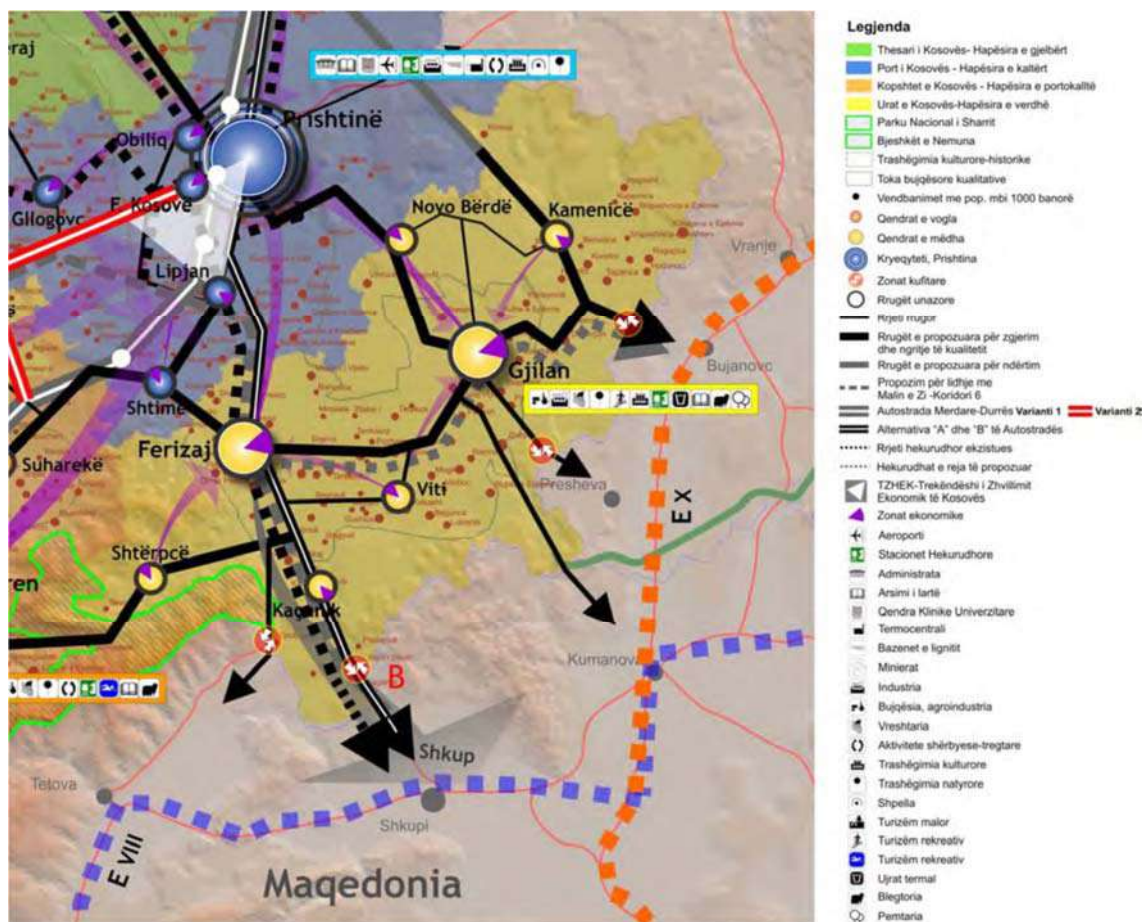
¹ Për arsye se PHK është përgatitur më herët dhe miratimit i tij ka pasur shumë vonesa, Komuna e Hanit të Elezit nuk është përmendur direkt edhe pse është promovuar si Komunë me të drejta të plota më 2008

- përmirësimi dhe ngritja e kapaciteteve të reja të infrastrukturës teknike si rrjetit të shpërndarjes së rrymës elektrike, vendosjen e trafostacioneve të reja për përmirësimin e tensionit të rrymës elektrike, rrjetit të ujësjellësit dhe kanalizimeve, sistemeve të ujitjes, rrjetit të telefonisë fikse dhe internetit;
- përmirësimi dhe ngritja e infrastrukturës së re sociale si ndërtimi i shkollave dhe punkteve shëndetësore të reja, shpërndarja e tyre në mënyrë adekuate, përmirësimi i atyre ekzistuese si dhe përmirësimi i shërbimeve;
- zhvillimi i infrastrukturës së transportit si asfaltimi i rrugëve, ndërtimi i rrugëve të reja në mënyrë që të sigurohet lidhja më mirë ndërmjet vendbanimeve brenda komunës dhe me komunat fqinje;
- stimulimi i bujqësisë dhe blegtorisë në mënyrë që të ulët edhe shkalla e migrimit prej fshatrave në qytete;
- krijimi i mundësive për zgjerimin e aktiviteteve ekonomike dhe investime në mjetet teknike, duke ndikuar në hapjen e vendeve të reja të punës, sidomos në bujqësi. (shih. PHK 2010-2020+ fq. 161, 162, 168)

Veprimtaritë ekonomike në komunë duhet të planifikohen në bazë të kushteve të dhëna në Strategjinë e Zhvillimit Hapësinor në Planin Hapësinor të Kosovës 2010-2020+ (shih fq. 184).

Bujqësia dhe resurset mjedisore paraqesin potencial të rëndësishëm për zhvillimin e Hanit të Elezit andaj është e nevojshme të shmangen konfliktet e mundshme gjatë zhvillimeve të ardhshme, sidomos shtrirja e vendbanimeve në tokën bujqësore dhe degradimi i lumenjve dhe pyjeve. Andaj, mbrojtja e mjedisit, resurseve natyrore dhe kulturore do të realizohet përmes masave dhe veprimeve e përcaktuara me Planin Hapësinor të Kosovës 2010 – 2020+ për objektivin Ruajtja dhe mbrojtja e mjedisit nga ndotja dhe degradimi. (shih fq. 170).

Si sinergji e mundshme gjatë zhvillimeve të ardhshme është identifikuar zhvillimi i fshatrave për turizëm kulturor, rekreativ dhe tradicional me zhvillimin e trashëgimisë natyrore dhe kulturore.



Harta 1. Strategjia e Zhvillimit Hapësinor (Plani Hapësinor i Kosovës 2010-2020+)

Përpos PHK 2010 – 2020+ janë konsultuar edhe strategjitë sektoriale të nivelit qendror dhe komunal, ku vetëm disa nga ato përmenden më poshtë.

- *Strategjia Kombëtare për zhvillim 2016-2021 (SKZH), Prishtinë 2016;*
- *Strategjia e sigurimit të cilësisë për Arsimin parauniversitar në Kosovë 2016-2020, Prishtinë, 2013;*
- *Strategjia e sigurimit të cilësisë për Arsimin parauniversitar në Kosovë, Prishtinë 2016;*
- *Strategjia për konsolidimin e Tokës 2010 – 2020, Prishtinë 2010;*
- *Strategjia për zhvillimin e pylltarisë 2010 – 2020, Prishtinë 2009;*
- *Strategjia për zhvillimin e pylltarisë 2022 – 2030, Prishtinë 2021;*
- *Strategjia e energjisë e Republikës së Kosovës 2017 – 2016, Prishtinë 2017*
- *Strategjia e energjisë e Republikës së Kosovës 2022 – 2031, Prishtinë 2023;*
- *Strategjia e ngrohjes e Republikës së Kosovës 2011 – 2018, Prishtinë 2011;*
- *Strategjia për Zhvillimin e Partneriteteve Publike Private për Republikën e Kosovës, Prishtinë 2014;*
- *Strategjia sektoriale dhe transportit multimodal 2015-2025 dhe Plan i Veprimit 5 vjeçar, Prishtinë 2015;*
- *Strategjia kombëtare për trashëgiminë Kulturore 2017-2027, Prishtinë 2016;*
- *Strategjia kombëtare për punësim dhe aftësim, Prishtinë 2014;*
- *Strategjia për zvogëlim të rrezikut nga fatkeqësitë dhe plani i veprimit 2016 – 2020, Prishtinë;*
- *Strategjia sektoriale e shëndetësisë, Prishtinë 2016.*

Plani Zhvillimor komunal i komunës së Hanit të Elezit 2010 – 2025+ - me PZHK-në në fuqi janë përcaktuar prioritetet strategjike si në vijim:

- *Përmirësimi i infrastrukturës shoqërore, sistemit të arsimit dhe shërbimeve shëndetësore (rritja e kapaciteteve fizike dhe burimeve njerëzore);*
- *Rritja e kapaciteteve industriale (tërheqja/sjellja e bizneseve të reja);*
- *Konservimi, mbrojtja dhe përmirësimi i mjedisit natyror dhe biodiversitetit;*
- *Kontrolli i Zhvillimit (hartimi i planeve rregulluese);*
- *Zhvillimi rural (bagëtitë, pemishtet, bletëve e mjalit);*
- *Përmirësimi i infrastrukturës fizike;*
- *Lidhja e rrugës Hani i Elezit-Gllloboçicë (lidhja e dy pikave kufitare);*
- *Mbrojtja dhe konservimi i trashëgimisë kulturore (zhvillimi i turizmit rural dhe kulturor);*
- *Përmirësimi i cilësisë së banimit;*
- *Bashkëpunimi ndër-komunal dhe ndërkufitar.*

Plani zhvillimor urban 2010 – 2025+ (PZHU), koncepti zhvillimor i qytezës së Hanit të Elezit është bazuar në skenarin C që parasheh zhvillimin e qytezës së Hanit të Elezit në formë kompakte dhe të balancuar. Për arritjen e këtij zhvillimi plani ka përcaktuar strategjitë dhe veprimet e masat, për secilën fushë tematike. Strategjitë e parapara janë si në vijim:

- *Strategjia 1. Sigurimi, rregullimi dhe mbrojtja e tokës së destinuar për shfrytëzim publik;*
- *Strategjia 2. Përmirësimi i shërbimeve shëndetësore;*
- *Strategjia 3. Rritja e cilësisë në sektorin e arsimit;*
- *Strategjia 4. Krijimi i kushteve për aktivitete shoqërore, kulturore dhe sportive;*
- *Strategjia 5. Krijimi i kushteve për zhvillim të ri industrial dhe mbështetje të industrive aktuale;*
- *Strategjia 6. Promovimi i zhvillimit të mëtejshëm të bizneseve tregtare, transportuese të mallrave dhe shërbyese – hoteliere;*
- *Strategjia 7. Promovimi dhe zhvillimi i bujqësisë urbane;*
- *Strategjia 8. Krijimi i infrastrukturës për zhvillimin e turizmit;*
- *Strategjia 9. Përmirësimi i rrjetit të ujësjellësit, kanalizimit të ujërave të zeza dhe atmosferike;*
- *Strategjia 10. Përmirësimi i infrastrukturës së energjisë elektrike dhe telekomunikacionit;*
- *Strategjia 11. Krijimi i një sistemi për menaxhimin e mbeturinave;*
- *Strategjia 12. Përmirësimi i infrastrukturës rrugore në zonën urbane;*
- *Strategjia 13. Hapja dhe rregullimi i shtigjeve për këmbësorë dhe çiklistë;*
- *Strategjia 14. Themelimi i sistemit të transportit publik;*
- *Strategjia 15. Mbrojtja e mjedisit;*
- *Strategjia 16. Dekontaminimi në zonat e kontaminuara;*
- *Strategjia 17. Përmirësimi, krijimi dhe mbrojtja e hapësirave të gjelbra (biodiversitetit) dhe peisazhit urban;*
- *Strategjia 18. Reduktimi i rreziqeve dhe menaxhimi i ndikimeve negative në mjedis të shkaktuara nga natyra apo nga njeriu;*
- *Strategjia 19. Rritja e dendësisë së banimit;*
- *Strategjia 20. Promovimi i partneritetit publiko privat;*
- *Strategjia 21. Rritja e mundësive për strehim të përballueshëm dhe banim social; dhe trajtimi i ndërtimeve ilegale.*

Plani komunal për menaxhimin e mbeturinave 2023 – 2027, dokument i cili synon të siguroj një kornizë strategjike për menaxhimin e qendrueshëm të mbeturinave për periudhën pesëvjeçare për tërë territorin e komunës në pajtueshmëri me dispozitat ligjore dhe kornizën planifikuese strategjike. Objektivat e planit janë si në vijim:

- *Objektivi 1. Parandalimi dhe reduktimi i krijimit të mbeturinave;*

- *Objektivi 2. Ripërdorimi dhe riciklimi i mbeturinave;*
- *Objektivi 3. Ofrimi i shërbimeve cilësore, efikase dhe të qëndrueshme të menaxhimit të mbeturinave;*
- *Objektivi 4. Trajtimi dhe deponimi i sigurt i mbeturinave si mjeti i fundit;*
- *Objektivi 5. Zhvillimi i kuadrit dhe kapaciteteve institucionale për menaxhimin e mbeturinave.*

Plani komunal për efikasitet të energjisë 2017 - 2022– PKEE , dokument i cili adreson konsumin e energjisë në stokun e ndërtesave dhe ndriçimin publik në pronësinë dhe nën menaxhimin e Komunës së Hanit të Elezit dhe ofron veprimet dhe masat për të përmirësuar efikasitetin në këto objekte që do të ndikojnë në zvogëlimin e shpenzimeve operacionale, optimizimin e shërbimeve, zvogëlim të emetimit të gazrave të dëmshme dhe rritjen e cilësisë së jetës së qytetarëve të komunës. **Vlerësimi i rreziqeve nga fatkeqësitë për territorin e komunës së Hanit të Elezit**, udhëzues për identifikimin e shkallës së rrezikshmërisë nga faktorët potencial, planifikimin e masave parandaluese për pengimin dhe zvogëlimin e dëmeve në raste të fatkeqësive natyrore eventuale, përfshirjen dhe trajnimin e të gjitha strukturave dhe shërbimeve gjegjëse komunale të koordinimit të aktiviteteve në raste të fatkeqësive – katastrofave si dhe për angazhimin e forcave për mbrojtje dhe shpëtim me qëllim të ndihmës, vetëndihmës, shpëtimit, evakuimit dhe strehimit të të rrezikuarve dhe zvogëlimin e dëmeve materialo-teknike, sigurimin e kushteve për institucionet Komunale dhe atyre të cilat veprojnë në territorin e Komunës për veprimtari ekonomike, për kalimin nga gjendja normale e jetës dhe punës në një situatë emergjente.

Plani lokal i veprimit në mjedis 2021 – 2026, dokument planifikues-strategjik i cili adreson zgjedhjen e problemeve mjedisore në nivel lokal. Plani ka identifikuar problemet mjedisore dhe bazuar në këtë ka përcaktuar objektivat, prioritetet dhe veprimet që duhet ndërmarrë për të tejkaluar apo zbutur këto probleme.

Strategjia për zhvillim ekonomik 2024 – 2028, dokument që përcakton sfidat, synimet, qëllimet strategjike, objektivat dhe buxhetin për zhvillimin e qëndrueshëm socio – ekonomik të komunës. Objektivat strategjike të strategjisë janë:

- *Promovimi i komunës së Hanit të Elezit në rajon;*
- *Zhvillimi i pikave me potencial turistik;*
- *Zhvillimi i qëndrueshëm ekonomik;*
- *Rritja e përfshirjes dhe qasje e barabartë në edukimin në fëmijërinë e hershme;*
- *Ngritja e cilësisë së arsimit parauniversitar;*
- *Promovimi i kulturës dhe sportit në Han të Elezit;*
- *Revitalizimi i objekteve me trashëgimi;*
- *Hartimi i planit për rini;*
- *Përmirësimi i cilësisë së shërbimeve shëndetësore;*
- *Shërbime të përmirësuara në shërbimet sociale;*
- *Mbrojtja e mjedisit nga ndotja;*
- *Vetëdijësimi i lartë rreth fermave;*
- *Zhvillimi i fermave;*
- *Mirëmbajtja e hapësirave publike;*
- *Ofrimi cilësor i shërbimeve publike.*

1.11.2 Strategjitë rajonale

Strategjia për Zhvillim Rajonal 2020 – 2030, është dokumenti themelor që përcakton kuadrin strategjik të politikës së qeverisë për arritjen e një zhvillimi të ekuilibruar dhe të qëndrueshëm të rajoneve të vendit dhe për tejkalimin e dallimeve / pabarazive brenda dhe ndër-rajonale në kontekst të politikës evropiane të kohezionit dhe arritjes së rritjes të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse.

Kjo strategji realizon politikat dhe programet duke marrë parasysh ndarjen rajonale në pesë (5) rajone zhvillimore: Rajoni Zhvillimor Qendër, Lindje, Perëndim, Jug dhe Veri, ku komuna e Hanit të Elezit bën pjesë në Rajonin Zhvillimor Lindje.

Objektivat strategjike të kësaj strategjie në të cilat është bazuar edhe PZHK e komunës së Hanit të Elezit janë:

Objektiv strategjik 1. Koordinimi i politikave për zhvillim rajonal;

Objektiv strategjik 2. Zhvillim rajonal i balancuar dhe rajone të afta për konkurrencë ndër rajonale;

Objektiv strategjik 3. Shfrytëzimi i resursëve natyrore, kulturore dhe humane në shërbim të zhvillimit të qëndrueshëm rajonal.

Plani rajonal i trashëgimisë Lindje 2015 – 2018 - të cilit rajon i përket edhe komuna e Hanit të Elezit synon të siguroj përfitime për komuniteti lokal përmes ngritjes së nivelit të vetëdijes , vlerësimit, shijimit dhe shfrytëzimit të qëndrueshëm ekonomik apo për qëllime tjera të trashëgimisë së pasur kulturore dhe natyrore.

Sa i përket rajonit të komunës së Hanit të Elezit Plani rekomandon veprime dhe masa të cilat do të kontrobuonin në arritjen e synimeve të planit dhe programit rajonal:

- Ngritja e vetëdijes dhe promovimi i vlerësimit të trashëgimisë në Kosovën Lindore
- Marrja e masave të nevojshme për mbrojtjen e trashëgimisë në Kosovën Lindore
- Zhvillimi dhe inkurajimi i vlerësimit të plotë, hartimit dhe planifikimit të projektit të integruar për menaxhimin e trashëgimisë në rajon
- Zhvillimi dhe koordinimi i praktikave të duhura të menaxhimit për kujdesin ndaj trashëgimisë në Kosovën Lindore
- Zhvillimi në nivel lokal i nismave të përshtatshme dhe të qëndrueshme të turizmit të trashëgimisë në Kosovën Lindore

Kompleksi i ndërtesave në lagjen e Bravës, afër fshatit Puset e Nikës, është njohur si potencial për zhvillimin e turizmit rural duke pasur parasysh objektet e ndërtuara tradicionale të cilat janë të ndërlidhura me stilet tradicionale të jetës së pronarëve. E shtrirë në një zonë të izoluar malore, gjendja aktuale e këtij kompleksi do të mund të revitalizohej dhe të ofrohej si një aset për këtë rajon me mjedisin e vet të bukur natyrorë. Gradualisht, vendi mund të ofrojë programe të ndryshme në ilaçet shëruese bimore.

1.11.3 Udhëzimet, përgjegjësitë dhe kërkesat nga Plani Hapësinor i Kosovës 2010 – 2020+

Hartimi i PZHK është bazuar në zhvillimet e planifikuara për zonën jugperëndimore "Urat e Kosovës", mirëpo me ndryshime në disa aspekte për t'u përshtatur me kërkesat e banorëve dhe trendin e zhvillimeve në komunë.

1.12 Informata për procesin e planifikimit

1.12.1 Prezantimet dhe diskutimet publike

Duke u nisur nga qëllimet e PZHK-së dhe fushat që trajtohen në procesin e hartimit të këtij dokumenti, qasja ka qenë gjithëpërfshirëse përgjatë tërë procesit, me qëllim të ofrimit të një kornize të plotë dhe të qëndrueshme të zhvillimit, e cila do ta orientojë zhvillimin dhe do ti paraprijë planifikimit në nivel me specifik. Hapi i parë i procesit pjesëmarrës ka filluar me identifikimin dhe listimin e palëve të interesuara në proces, fillimisht ata që janë të ndikuar drejtpërdrejt nga çështja, ata të cilët kanë interes dhe ata që mund të ndikojnë në projekt dhe/ose të kenë qasje/kontroll mbi burimet (financiare, teknike, intelektuale). Faktori njeri është një nga komponentët kryesorë dhe ndikues në qëndrueshmërinë e projektit. Prandaj, dhënia e "pronësisë" së Planit Zhvillimor Komunal autoriteteve

që janë përgjegjëse për zbatim ishte thelbësore, gjithnjë duke inkurajuar edhe pjesëmarrjen e qytetarëve. Duhet thesuar se është dizajnuar dhe ofruar një proces gjithëpërfshirës dhe transparent, sepse kjo mënyrë mundëson arritjen e një rezultati të pranueshëm, që është i kënaqshëm për të gjitha palët e interesit.

Grupi punues komunal i formuar me qëllim të zhvillimit të procesit dhe hartimit të dokumentit ka qenë grup multi-profesional i përbërë nga stafi i disa drejtorive komunale, të cilët kanë analizuar zhvillimet dhe propozimet në fushat e zhvillimit hapësinor, ekonomik, social, infrastrukturor dhe mjedisor, të përkrahur nga konsulentë të jashtëm të angazhuar nga Komuna. PZHK në çdo fazë është prezantuar para Grupit Drejtues dhe në raste të caktuara para Bordit të Drejtorëve (Grupi Ndhmës Drejtues) për të marrë rekomandimet/ udhëzimet e nevojshme dhe dritën e gjelbër për të vazhduar më tutje.

Duhet theksuar se në proces të përfshirjes së pjesëmarrësve/grupeve punuese janë përdorur nivele vijuese: **Informimi:** komunikim i njëanshëm, ku pjesëmarrësit janë informuar për PZHK-në, procesin e hartimit si dhe çështjet që ndërlidhen me komunën e Hanit të Elezit. **Konsultimi:** komunikim i dyanshëm, ka përfshirë një numër më të madh të pjesëmarrësve (prezantime dhe punëtori) ku atyre u është ofruar mundësia që të shprehin sugjerimet dhe shqetësimet e tyre. Është aplikuar në të gjitha fazat e hartimit të PZHK-së duke filluar nga profili i gjendjes ekzistuese, definimi i Vizionit, përcaktimi i skenareve të zhvillimit, plani i veprim etj. **Ndërtimi i konsensusit:** është zbatuar për të kuptuar njëri-tjetrin dhe për të arritur në përfundime të negociuara që janë të pranueshme për të gjithë. dhe është aplikuar gjatë përcaktimit të Vizionit, skenareve të zhvillimit, planit të veprimit etj për komunën e Hanit të Elezit.

I gjithë procesi i hartimit të PZHK-së ka kaluar në katër faza kryesore: profili, vlerësimi i gjendjes, koncepti i zhvillimit hapësinor dhe prioritetet strategjike me planin e veprimit. Të gjitha fazat janë përcjellë me pjesëmarrje aktive të qytetarëve dhe akterëve tjerë relevant dhe punëtori respektive. Punëtoritë janë organizuar për çdo fazë në bashkëpunim me EKP-në dhe kanë shërbyer si mjet për të diskutuar përmbajtjet e çdo kapitull të PZHK-së. Këto aktivitete janë organizuar si në vijim:

- Takimi publik për diskutimin e Profilit të Komunës është mbajtur në qershor të vitit 2019. Duke u nisur nga të arriturat e mëhershme, në këtë punëtori janë shqyrtuar dhe analizuar edhe potencialet e mundshëm të zhvillimit hapësinor dhe ndikimit reciproke sektoriale. Debat dhe komentet, në këtë punëtori, u përqendruan në informacionin, në lidhje me zhvillimet private në Zonën urbane dhe tek fshatrat e mëdha.
- Punëtoritë e Vizionimit dhe Skenarëve të zhvillimit është mbajtur në janar 2021. Në këtë punëtori është diskutuar dhe analizuar situata aktuale e Hanit të Elezit, është bërë rishikimi i gjendjes dhe sfidave aktuale në fusha të caktuara tematike, janë parashikuar tendencat të ardhshme. Të gjitha janë përmbledhur në një deklaratë të përbashkët të Vizionit për komunën e Hanit të Elezit. Puna e grupeve punuese ka qenë e përqendruar në krijimi i skenarëve të mundshëm për të ardhmen e komunës së Hanit të Elezit.
- Punëtoritë (4 sosh) për Planin e Veprimit dhe përcaktimit të Prioriteteve Strategjike janë mbajtur në mars/ prill/ maj 2021. Gjatë këtyre punëtorive janë shqyrtuar dhe përcaktuar Prioritetet Strategjike dhe veprimet/ aktivitetet/ projektet për secilën fushë tematike, si elemente që përbëjnë bazën e nevojshme për hartimin e Hartës Zonale. Po ashtu, në këtë punëtori janë prezantuar dhe shqyrtuar objektivat e reviduar dhe indikatorët e VSM-së, si dhe vlerësimi i kompatibilitetit të vizionit.
- Në shkurt 2022 është organizuar një takim në mes të grupit drejtues, grupit punues, shoqërisë civile dhe pjesëtarë të komuniteteve të ndryshme, ku është diskutuar për destinimin e sipërfaqeve dhe ndonjë aktivitet shtesë në plan të veprimit. Janë detajizuar hapësirat ku mund të zhvillohet turizmi, sikurse jane lokacionet ne Pustenik, Gorancë dhe Neçavc, po edhe në pjesët tjera të komunës. Po ashtu është biseduar edhe për kahet e zhvillimit përgjatë Rrugëve nacionale dhe lokale. Ky debat ishte shume i rëndësishëm për përfundimin e hartimit të PZHK-se për Han të Elezitun.
- Në shtator 2022 është mbajtur punëtoritë rreth shfrytëzimit të planifikuar të tokës me

anëtarët e grupit punues dhe palët tjera interesi si shoqëria civile, kompanitë publike rajonale, njësitë në Han të Elezit dhe shoqatën e bizneseve;

- Në shkurt 2022 është mbajtur takimi dhe prezantimi i projekt-PZHK-së me Bordin e Drejtorëve,
- Dhe së fundit, në fillim të muajit maj 2024 është mbajtur diskutimi publik lidhur me prioritetet e zhvillimit strategjik ku në mënyrë të veçantë janë diskutuar përmbajtjet nga plani i veprimit.
- Me dt. 03.05.2024, bordi i drejtorëve ka miratuar në parim draftin e PZHK-së.



Foto 1. Takimet me palët e interesit

1.12.2 Raporti i shqyrtimit publik

Do të shtohet...

1.12.3 Përmbledhja jo teknike e PZHK-së së Hanit të Elezit 2025 – 2033

PZHK është plan strategjik i cili mbulon tërë territorin e komunës, duke përfshirë zonat urbane dhe fshatrat brenda komunës. PZHK është plan shumë-sektorial që përcakton qëllimet afatgjata të zhvillimit ekonomik, social dhe hapësinor.

PZHK e Hanit të Elezit, si një plan strategjik shumë-sektorial, paraqet qëllimet zhvillimore ekonomike, sociale, hapësinore dhe qëllimet hapësinore afatshkurta, afatmesme dhe afatgjata për komunën, të paktën për një periudhë 8 (tetë) vjeçare.

PZHK mbulon fusha të shumta të një politike të tillë sikur: zhvillimin ekonomik, social, banimin, infrastrukturën teknike, infrastrukturën rrugore dhe transportit, infrastrukturën sociale, hapësirat publike, trashëgiminë kulturore, mjedisin dhe zvogëlimin apo nga fatkeqësitë, bujqësinë dhe pylltarinë, zhvillimin rural.

PZHK është hartuar duke respektuar Planin Hapësinor të Kosovës dhe strategjitë dhe ligjet vendore, si dhe është i strukturuar në bazë të udhëzimit administrativ 11/2015 dhe përmban kapitujt në vijim:

Hyrja

Vendimet dhe pëlqimet nga Komuna dhe MMPHI, fjala e Kryetarit të Komunës së Hanit të Elezit, përmbajta dhe listat e hartave, tabelave, fotografive dhe diagrameve, shkurtesat dhe anekset. Korniza strategjike ku përshihen strategjitë e dhëna në Plan Hapësinor të Kosovës për zonën në të cilën gjendet Han të Elezit, strategjitë kombëtare, rajonale dhe komunale të cilat janë konsultuar gjatë procesit dhe përshkrimi i procesit të diskutimeve dhe shqyrtimit publik si dhe përmbledhja jo teknike e PZHK-së 2025 – 2033.

Profili i komunës - Hani i Elezit me rrethinë e ka pasur statusin e komunës që nga viti 1913, mirëpo një ndarje administrative e pushtetit monist centralist e miratuar në vitin 1961, mundësoi formimin e komunave më të mëdha duke bërë që të shkrihet territori i Hanit të Elezit në Komunën e Kaçanikut.

Mirëpo, në shtator të vitit 2005, u themelua pilot njësia komunale Hani i Elezit dhe në vitin 2008 Komuna e Hanit të Elezit certifikohet nga MAPL në të njëjtin nivel të kompetencave dhe përgjegjësi si edhe komunat tjera në Republikën e Kosovës. Komuna ndodhet në pjesën juglindore të Kosovës afër kufirit me Maqedoninë dhe shtrihet përgjatë luginës së Lumit Lepenc, në mes të Bjeshkëve të Sharrit në perëndim dhe Bjeshkëve të Karadakut në Lindje. Komuna karakterizohet me terren kryesisht kodrinor – malor, si dhe me pjesë fushore përgjatë rrjedhave ujore. Komuna e Hanit të Elezit përbëhet nga 10 vendbanime të cilat janë të shpërndara në të dy anët e qytezës. **Demografia** - sipas regjistrimit të vitit 2024 komuna e Hanit të Elezit ka 8,533 banorë rezident dhe 1,742 ekonomi familjare, ndërsa vlerësohet² të ketë rreth 1,256 banorë të migruar respektivisht rreth 250 ekonomi familjare me 5 anëtarë. Sa i përket lëvizjeve natyrore në periudhën 1948 – 2022 përgjatë viteve popullsia e komunës ka rritje. Ndërsa sa i përket emigrimit ai morri hov prej vitit 1990 dhe vazhdoi me një nivel pothuajse të njëjtë dhe me një rritje të theksuar prej vitit 2005. Arsyet e emigrimit janë punësimi dhe arsyet familjare.

Sipas projeksionit të popullsisë për vitin 2033 komuna do të ketë rreth 8,260 banorë dhe 2,359 ekonomi familjare (mesatare 3.5 anëtarë), si dhe 1,859 banorë të migruar në vendet brenda dhe jashtë Kosovës.

Sipas vlerësimeve nga sondazhi në terren dhe të dhënave nga ndërmarrjet, përqindja e papunësisë është rreth 67%. Në komunë një përqindje e ulët e popullsisë aktive për punë është e punësuar në sektorin jo formal ekonomik, megjithatë nuk ka të dhëna të sakta pasi që të punësuarit në bizneset jo formale nuk janë të regjistruar. Dhe kjo paraqet një sfidë për komunën e Hanit të Elezit, duke u nisur nga fakti që rreth 65% e popullsisë i përket moshës aktive për punë.

Përqindja e arsimit mbi 10 vjet është me ndryshime të vogla në krahasim me normën mesatare të nivelit të Kosovës, ndërsa ajo e arsimimit mbi klasën e 12 është më lartë se ajo e Kosovës dhe përqindja për nivelet universitet e kolegji është më ulët se mesatarja e Kosovës.

Burimet kryesore të të hyrave vijnë personat tjerë dhe nga remitancat, ndërsa në përqindje të vogël nga punësimi, pensionet dhe skemat sociale. Sipas regjistrimit të vitit 2011 vetëm 14.5% e banorëve sgruajnë të hyrat nga punësimi, 11.1% nga pensionet dhe skemat sociale dhe 64.7% nga të tjerët, 3.2% nga remitancat dhe 6.8% nga burime tjera, kjo tregon nivelin e lartë të papunësisë në komunë.

Sfidat kryesore me të cilat do të ballafaqohet komuna me qëllim të përmirësimit të situatës janë: rritja e nivelit të punësimit, ulja e varfërisë, përfshirja e të rinjve në sferën socio-kulturore, përfshirja më e lartë e publikut dhe palëve të interesit në vendimmarrje, ndalimi i migrimit, etj.

Megjithatë, komuna ka **potenciale** të cilat do të mund të shfrytëzohen për arritjen e qëllimeve dhe objektivave, si: popullsia e re dhe mirë e arsimuar, shërbime cilësore arsimore, shëndetësore, kulturore dhe sportit, mbështetja e NVM-ve nga organizatat ndërkombëtare dhe institucionet qendrore e lokale, remitancat, bashkëpunimi me organizata dhe OJQ për studime/plane të përfshirjes së qytetarëve në vendimmarrje.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivat e tij me synim të përmirësimit të gjendjes socio ekonomike në komunë dhe ndalimit të migrimit, si në vijim:

Qëllimi: Qytetarët e informuar/ me njohuri të nevojshme dhe të përfshirë në vendim-marrje

Objektivat:

² Burimi: ASK, Vlerësimet e popullsisë për vitet 2012 deri 2022, numri i vlerësuar i banorëve të migruar është llogaritur bazuar në bilancin e migrimit/emigrimit për periudhën 2012 – 2022.

- a) *Rritja e nivelit të gjithë përfshirjes në vendim-marrje lokale, deri në vitin 2027;*
- b) *Rritja e njohurisë së të rinjve/ popullsisë ekonomike aktive dhe joshja e tyre për të mos migruar, në vazhdimësi.*

Ekonomia – në përgjithësi komuna karakterizohet me zhvillim të ulët ekonomik, si aktivitet kryesor ekonomik është industria e materialeve ndërtimore si prodhimi i qimentos, rërës/zhavorit, stiroporit dhe në masë të vogël pasurimi i kromit. Zhvillimi i industrisë së çimentos ka zhvilluar mjaft edhe transportin e materialeve të ndërtimtarisë. Sektor tjetër që zhvillohet janë bizneset shërbyese hotelierie dhe tregtare që shtrihen kryesisht përgjatë magjistrale, autoudhës dhe në qytezë. Përkundër potencialeve për zhvillimin e bujqësisë, ky sektor është pak i zhvilluar. Vitet e fundit vërehet zhvillimi i degës së re si turizmi malor.

Sfidat kryesore me të cilat do të ballafaqohet komuna me qëllim të përmirësimit të gjendjes ekonomike janë: rritja e shërbimeve në terminalin doganor (duke përfshirë edhe depot doganore), stimulimi i prodhimit bujqësor dhe blegtorisë, zhvillimi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, zhvillimi dhe promovimi i potencialeve turistike, promovimi dhe krijimi i kushteve për industri ndërtimore dhe për shfrytëzimin e resursve minerale, etj.

Megjithatë, komuna ka **potenciale** të cilat do të mund të shfrytëzohen për zhvillimin e bizneseve, turizmit, bujqësisë, industrisë, e që janë: komuna e pasur me resurse natyrore dhe asete të trashëgimisë kulturore si bazë për zhvillimin e turizmit, tokë bujqësore, zonë kufitare, grantet dhe subvencionet nga qeveria dhe donatorët për stimulimin e bizneseve si start – up, bujqësore, turistike, zejtare, trajnime profesionale nga qeveria dhe organizatat ndërkombëtare, bashkëfinancime për të punësuarit, partneritetet publiko-private, bashkë-financim i projekteve për zhvillim të turizmit, remitancat, përcaktimi i zonës ekonomike/industriale, zonat turistike në Pustenic, Gorancë, Neçavc dhe Dërmjak, etj.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivat e tij me synim të rritjes ekonomike të komunës, si në vijim:

Qëllimi: Nxitja e zhvillimit ekonomik bazuar në potenciale lokale

Objektivat:

- a) *Stimulimi i industrisë së materialeve ndërtimore dhe ndërmarrësisë në lidhje me të, deri në vitin 2033;*
- b) *Prezantimi i paketës së përgaditur turistike për banorët dhe vizitorët, deri në vitin 2027;*
- c) *Përmirësimi infrastrukturës dhe shtimi i kapaciteteve bujqësore (lavërtari, blegtori, kultura ekstensive, pemëtari dhe tjera), deri në vitin 2033;*
- d) *Promovimi i prodhimit të energjisë nga burimet e ripërtërishme, në vazhdimësi;*
- e) *Promovimi i pylltarisë industriale, deri në vitin 2033;*
- f) *Stimulimi i ndërmarrësisë dhe aktiviteteve ekonomike sipas potencialeve lokale, në vazhdimësi.*

Infrastruktura teknike – pjesa e vendbanimeve të komunës që kanë qasje në sistem publik të ujësjellësit ballafaqohen me reduktime të ujit për shkak të mungesës së rreshjeve, humbjeve të ujit dhe keqpërdorimeve. Vendbanimet Paldenicë, Seçishtë, Krivenik, Pustenic dhe Dimcë nuk kanë qasje në sistem publik të ujësjellësit, ndërsa në Dërmjak, Vërtomicë dhe Neçavc nuk ka sisteme dhe nuk planifikohen sepse janë të zbrazëta. Sistemi publik i ujësjellësit në qytet menaxhohet nga KRU Bifurkacioni ndërsa sistemet e vendbanimeve tjera menaxhohen nga kompania e kontraktuar nga drejtoria komunale për shërbime publike ndërsa sistemi i vendbanimit Gorancë menaxhohet nga vet banorët. Sa i përket kanalizimit gjendja është e mirë pasi që pjesa më e madhe e vendbanimeve, përpos vendbanimeve të zbrazura kanë qasje në kanalizim dhe ka kolektorë të cilët zbrasin në pjesën jugore të komunës në lokacionin e planifikuar të impiantit për trajtimin e ujërave të zeza ngjitur me rrjedhën e Lumit Lepenc. Gjithashtu, fabrika Sharrcem ka impiantin për trajtimin e ujërave të zeza të kompleksit të vet dhe të disa ekonomive familjare në afërsi. Sistemi kanalizimit të mbyllur të ujërave atmosferik

ka në qendrën e qytetit dhe në qendrën e fshatit Gorancë. Kanale të hapura atmosferike ka përgjatë gjitha rrugëve lokale. Sistemi i kanalizimeve fekale dhe atmosferike menaxhohen nga një kompani e kontraktuar nga drejtoria e shërbimeve publike.

Energjia elektrike ofrohet në tërë komunën e Hanit të Elezit dhe është stabil dhe pa reduktime, mirëpo është e nevojshme që rrjeti i vjetëruar të zëvendësohet.

Rrjeti i telekomunikacionit mbulon qytetin dhe vendbanimet përreth tij, përpos vendbanimeve Pustenik dhe Laç.

Në komunë nuk ka sistem qendror të ngrohjes, dhe produkti kryesor për ngrohje është druri pastaj energjia elektrike dhe në përqindje të vogël biomasa (pelet/briket).

Shërbimi i grumbullimit të mbeturinave ofrohet në gjithë territorin e komunës përpos në dy vendbanimet e zbrazura dhe mbeturinat deponohen në deponinë rajonale në Velekincë të Gjilanit.

Sfidat kryesore me të cilat do të ballafaqohet komuna me qëllim të sigurimit të infrastrukturës dhe shërbimeve cilësore janë: shtrirja e rrjetit të ujësjellësit në tërë komunën, trajtimi i ujërave të eza, përmirësimi i infrastrukturës së energjisë elektrike, ndarja dhe reciklimi i mbeturinave, ofrimi i alternativave tjera për ngrohje, etj.

Komuna ka **potenciale** të cilat do të mund të shfrytëzoheshim për përmirësimin e shërbimeve në të ardhmen, si: burime ujore, konfiguracion i përshtatshëm i terrenit për liqen akumulues për nevoja të ujësjellësit/ujitjes Dimcë-Skallavac), konfiguracion i përshtatshëm i terrenit për kompletimin e sistemit të kanalizimit përmes kolektorëve, bashkëpunimi me KRU dhe grantet nga qeveria për ujësjellës, kanalizim dhe trajtim të ujërave të zeza, grumbullim të mbeturinave, mbështetjet nga qeveria dhe donatorë për ndarjen e mbeturinave, investimet nga KESCO për përmirësim të rrjetit të energjisë elektrike, grante dhe subvencione nga qeveria dhe donatorë për investime në efikasitet të energjisë dhe prodhim të energjisë nga burimet e ripërtërishme, bashkëpunimi me organizata dhe OJQ për planifikimet bazë për ngrohje qendrore të përbashkët, etj.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivat e tij me synim të sigurimit të qasjes në infrastrukturë dhe shërbime cilësore dhe të shëndosha për të gjithë qytetarët në mënyrë të barabartë, si në vijim:

Qëllimi: ofrimi i infrastrukturës/shërbimeve teknike baras për të gjithë qytetarët

Objektivat:

- a) *Sigurimi i qasjes së integruar në sistem të përbashkët të furnizimit me ujë dhe menaxhim nga KRU, deri në vitin 2027;*
- b) *Kompletimi i rrjetit të kanalizimit dhe trajtimi i ujërave të zeza, deri në vitin 2033;*
- c) *Ofrimi i shërbimit kualitativ të mbledhjes së mbeturinave, deri në vitin 2027;*
- d) *Zgjerimi i sistemit të ujitjes për tokat bujqësore në konsolidim (përgjatë lumit Lepenc), deri në vitin 2033;*
- e) *Promovimi i ndarjes së mbeturinave dhe kompostimit, deri në vitin 2033;*
- f) *Përmirësimi i rrjetit të energjisë elektrike në vendbanimet e komunës dhe rritja e cilësisë së shërbimeve të telekomunikacionit, deri në vitin 2033;*
- g) *Promovimi i energjisë së ripërtërishme dhe i efikasitetit të energjisë, deri në vitin 2033;*
- h) *Prezantimi i ngrohjes qendrore për objektet publike, deri në vitin 2033.*

Infrastruktura e transportit dhe transportit – në territorin e komunës së Hanit të Elezit shtrihen Autoudha R6 Prishtinë – Hani i Elezit që mundëson lidhje të shpejtë me korridorin VIII me portin e Durrësit dhe me korridorin X në veri, dhe rruga nacionale Prishtinë-Shkup N2 përmes së cilës mundësohet lidhja me Kaçanikun, Ferizajn dhe më tej në veri dhe Shkupin në jug.

Rrugët e nivelit lokal janë në gjendje relativisht të mirë dhe janë të ndriçuara dhe të sigurta, përpos në disa zona që ka nevojë për përmirësim dhe zgjerim të rrugëve dhe ndriçim si dhe sigurimi i qasjes

së sigurtë për banorët e zonës urbane dhe vendbanimeve në perëndim të hekurudhës të cilët e kanë të kufizuar vetëm përmes rrugës nacionale N2 dhe daljes ngjitur me kufirin.

Sa i përket shtigjeve për transportin jo-motorrik është në gjendje mesatare, i cili sigurohet në disa segmente të rrugëve lokale, në tërë zonën urbane, ndërsa në rrugën nacionale N2 dhe hekurudhën Fushë Kosovë – Hani i Elezit kalimet nëpër to janë jo të sigurta. Megjithëse janë identifikuar si nevojë, nuk ka shtigje malore të rregulluara dhe shenjuara për biçikleta apo për ecje.

Në komunë shërbimi i transportit ndër-komunal dhe lokal sigurohet nga sektori privat përmes autobusëve dhe minibusëve si dhe taksive. Komuna nuk ka stacion të autobusëve.

Sa i përket vend parkingjeve, në qytezë ka mjaftueshëm si për vetura poashtu edhe për kamionët transportues.

Në komunë ka shtrirje të rrjetit hekurudhor dhe ka lidhje të përshtatshme rrugore me nyjet kryesore hekurudhore Fushë Kosovë dhe Shkup. Momentalisht hekurudha nuk është funksionale sepse Hekurudhat e Kosovës janë duke e rindërtuar rrjetin.

Sfidat kryesore të komunës për përmirësimin e infrastrukturës së transportit dhe lëvizshmërisë janë: përmirësimi i sigurisë në trafik, kushteve për qarkullim jo motorrik, rrjetit të transportit publik dhe krijimi i lëvizjeve të sigurta për këmbësorë në qytet dhe fshatrat e mëdha.

Mundësitë për zhvillim: bashkëpunimi me qeverinë qendrore për ti bërë më të sigurta disa kyçe në rrugë nacionale, grante qeveritare dhe donacione për përmirësimin e infrastrukturës dhe transportit hekurudhor dhe kompletimin e rrjetit rrugor lokal, bashkëpunime me OJQ dhe organizata tjera për ndërtimin e shtigjeve për hiking.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivat e tij me synim të sigurimit të qasjes në infrastrukturë të transportit dhe lehtësim të lëvizshmërisë, si në vijim:

Qëllimi: Ofrimi i lëvizshmërisë optimale dhe të sigurtë për qytetarët dhe vizitorët

Objektivat:

- a) *Përmirësimi i rrjetit hekurudhor, deri në vitin 2030;*
- b) *Përmirësimi i rrjetit rrugor në territorin komunal, në vazhdimësi;*
- c) *Ofrimi i shërbimeve të sigurta të transportit sipas karakterit të vendbanimeve, deri në vitin 2033;*
- d) *Shtimi i linjave të lëvizshmërisë jo-motorike (këmbësorë dhe çiklistë), deri në vitin 2033.*

Infrastruktura publike dhe sociale – shërbimet publike shëndetësore në komunë kryhen në nivelin parësor, i cili përfshinë Qendrën Kryesore të Mjekësisë Familjare (QKMF) në qytezë e cila i ofron shërbime të gjitha vendbanimeve dhe Ambulancën e Mjekësisë Familjare (AMF) në Gorancë e cila i ofron shërbime qytetarëve të Gorancës dhe Rezhancës. Në komunë ofrohen edhe shërbime private nga 4 klinka dentare dhe 3 barnatore.

Sa i përket shërbimeve shëndetësore sfida është mungesa e mjekëve familjarë dhe teknikëve, pediatri dhe stomatologut si për nga kualifikimi edhe për nga numri, gjithashtu ka mungesë edhe të stafit të përgjithshëm dhe barnave. Sfidë tjetër është rrezja e mbulueshmërisë e cila për disa vendbanime si Goranca dhe Kriveniku, të cilët për të marrë shërbim në QKMF banorët duhet të udhëtojnë 7 km, ndërsa vendbanimet tjera kanë 1km ose më pak. Ndërsa, në rastin e AMF-së në Gorancë, banorët e vendbanimit Rezhancë duhet të udhëtojnë deri në 2km.

Procesi arsimor në komunën e Hanit të Elezit është i organizuar në katër nivele: niveli para fillor, fillor, mesëm i ulët dhe mesëm i lartë.

Infrastruktura në përgjithësi është në gjendje relativisht të mirë, mirëpo është e nevojshme që të sigurohet një shkollë fillore (klasa 1 – 5) për zonën e Lagjes së Re duke pas parasysh mbipopullimin e SHFMU në Han të Elezit, distancës prej 1.5km dhe rrezikut të kalimit të hekurudhës. Shërbimet arsimore kanë nevojë për përmirësim të vazhdueshme si në aspektin e trajnimeve të mësimeve, infrastrukturë dhe inventar.

Në vitin 2022 në qytezë është ndërtuar qendra e kulturës e cila i plotëson nevojat për të mbuluar nevojat e qytetarëve e komunës.

Sa i përket infrastrukturës së sportit dhe rekreacioni, ekzistojnë fushat e terrenet e diciplinave të ndryshme mirëpo nuk i plotësojnë nevojat e qytetarëve prandaj ka nevojë të shtohet numri i tyre. Gjithashtu, duhet të zhvillohen kapacitetet profesionale për të zhvilluar më tutje jetën kulturore dhe sportive.

Shërbimet e mirëqenies sociale ofrohen përmes Qendrës për Punë Sociale që funksionon në qytezë dhe ofron mbështetje për të gjithë komunën.

Institucionet fetare dhe administrative e të sigurisë ofrojnë infrastrukturë në gjendje të mirë dhe shërbimet që i plotësojnë nevojat e gjithë komunës.

Për shkak të karakterit rural komuna ka mungesë të hapësirave të hapura ne formë shesheve, andaj për të ardhmen është e nevojshme që të identifikohen hapësirat potenciale dhe të përmirësohet qasja në to.

Komuna viteve të fundit ka investuar në rregullimin dhe shtimin e parqeve dhe korridoreve të gjelbra e cila për t'i plotësuar nevojat e qytetarëve të saj do të vazhdoj edhe në të ardhmen të punoj në këtë drejtim.

Në përgjithësi secili vendbanim i komunës ka sipërfaqe të mjaftueshme për varreza, të cilat kanë nevojë të mirëmbahen.

Sfidat kryesore të komunës për sigurimin e infrastrukturës publike e sociale dhe shërbimeve cilësore janë: ngritja e cilësisë në arsim, shëndetësi dhe shërbime sociale, zgjerimi i aktiviteteve kutlurorë, zgjerimi i infrastrukturës së sportit dhe rekreacionit, hapësirave publike dhe mirëmbajtja e tyre, etj.

Për tejkalimin apo zbutjen e këtyre sfidave do të mund të zhfrytëzohen mundësitë si: grantet qeveritare dhe donacionet për përmirësimin/ndërtimin e infrastrukturës publike e sociale, avancimi profesional i stafit arsimor, shëndetësor, kulturë dhe përmirësimi i hapësirave publike me mbështetjen e qeverisë dhe organizatave, stimulimi shtesë i stafit profesional shëndetësorë, etj.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivat e tij me synim të sigurimit të qasjes në infrastrukturë dhe shërbime për të gjithë qytetarët në mënyrë barabartë, si në vijim:

Qëllimi: Ofrimi i infrastrukturës/shërbimeve sociale e publike baras për të gjithë qytetarët

Objektivat:

- a) *Mirëmbajtja dhe freskimi i vazhdueshëm i infrastrukturës parashkollore dhe parafillore sipas nevojave të identifikuara, në vazhdimësi;*
- b) *Organizimi i mësimi tërë-ditor në të gjithë Komunën, vazhdimësi;*
- c) *Ngritja e cilësisë së arsimit (mësimor dhe përcjellës) në tërë Komunën, në vazhdimësi;*
- d) *Përkrahje financiare dhe sociale për kategoritë në nevojë, në vazhdimësi;*
- e) *Rregullimi i infrastrukturës për shërbime sociale, deri në vitin 2033;*
- f) *Rregullimi i infrastrukturës fizike dhe shtimi i shërbimeve shëndetësore, deri në vitin 2033;*
- g) *Përmirësimi i infrastrukturës dhe shërbimeve të administratës publike lokale, deri në vitin 2033;*
- h) *Funksionalizimi i infrastrukturës dhe organizimi i eventeve kulturore/sportive, deri në vitin 2030;*
- i) *Rritja e sipërfaqeve të hapësirave publike të rregulluara, në vazhdimësi;*
- j) *Rregullimi/ mirëmbajtja e rrjetit të varrezave për të gjitha vendbanimet, në vazhdimësi.*

Mjedisi dhe sipërfaqet me rrezikshmëri – përkundër përpjekjeve në përmirësimin e situatës si nga ana e fabrikave ashtu edhe komunës, komuna e Hanit të Elezit karakterizohet me ndotje të lartë të ujit, tokës dhe ajrit si rezultat i zhvillimit të industrisë përkundër, derdhjes së ujërave të zeza dhe deponive ilegale të mbeturinave.

Fatekqësitë natyrore dhe të shkaktuara nga faktori njeri janë prezente edhe në komunën e Hanit të Elezit sidomos për shkak të ndryshimeve klimatike. Vendbanimet përgjatë Lumit Lepenc me përrrenjtë e Rezhancës, Seçishtës, Dimcës dhe Laçit ballafaqohen shpesh nga vërshimet, me ç'rast dëmtohen infrastruktura, objektet e banimit, bizneset, qytetarët dhe toka bujqësore.

Për shkak të terrenit kodrinor – malor komuna rrezikohet edhe nga zjarret, erozioni sidomos në male dhe rrëshqitja e dheut tek formacionet shëmbore përgjatë rrugës nacionale N2 dhe rrugës lokale Hani i Elezit – Gllloboçicë (Kaçanik). Rrëshqitja e dheut shkaktohet nga intensiteti i lartë i të rreshurave dhe faktori njeri.

Territori i komunës së Hanit të Elezit i takon Zonës së V-të të presionit respektivisht 7 – 8 gradë në bazë „MSC”.

Sfidat kryesore të komunës në reduktimin e ndotjes së mjedisit përmes trajtimit të ujërave të zeza, menaxhimit cilësor të mbeturinave, përmirësimit të kanalizimit, ndotjes nga industria, automjetet, dhe zvogëlimin dhe zbutjen e rrezikut nga fatkeqësitë.

Mundësitë që do të mund të shfrytëzoheshin me qëllim të përmirësimit të gjendjes janë: grantet dhe donacionet për investime në reduktim të ndotjes së ajrit, ujit dhe tokës, rregullimin e shtretërve të lumenjve, pyllëzim, rehabilitim të mihjeve sipërfaqësore, në ngritje të kapaciteteve për zjarrfikje, masat e Qeverisë për reduktimin e makinave të vjetra, investimet në teknologji inovative që ndihmojnë në reduktimin e ndotjes, ndërtimi i impiantit rajonal për trajtimin e ujërave të zeza dhe trajtimi i përkohshëm në pikat e fundit të ujit të përdorur, përfshirja e biznesit privat në hapësirat pyjore, të gjelbra dhe rekreative, etj.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivat me synim të sigurimit të një mjedisi të shëndoshë dhe të sigurtë, si në vijim:

Qëllimi: Krijimi i një mjedisi të sigurtë përmes përmirësimeve organizative, mjedisore dhe adresimit të ndryshimeve klimatike

Objektivat:

- a) *Reduktimi i efekteve të ndotjes dhe parandalimi i ndotjes së mëtutjeshme, në vazhdimësi;*
- b) *Adresimi i ndryshimeve klimatike përmes masave të reduktimit dhe adaptimit, në vazhdimësi;*
- c) *Reduktimi ndikimeve të fatkeqësive natyrore apo të shkaktuara nga njeriu, në vazhdimësi.*

Asetet e trashëgimisë natyrore, kulturore dhe turistike - komuna është e pasur me trashëgimi natyrore pasi që rrethohet nga Malet e Sharrit dhe Karadakut, të cilat janë me biodiversitet të pasur dhe rrjedha ujore, këto së bashku ofrojnë një peisazh të jashtëzakonshëm i cili është potencial për zhvillim të turizmit malor.

Komuna gjithashtu ka një numër të konsiderueshëm të trashëgimisë arkitekturale, arkeologjike dhe shpirtërore, të cilat mund të adaptohen dhe të shfrytëzohen në funksion të zhvillimit të turizmit.

Sfidat kryesore të komunës janë reduktimi i ndotjes së natyrës, mbrojtja e ujërave dhe pyjeve, mbrojtja dhe promovimi i vlerave të trashëgimisë natyrore dhe kulturore si dhe mbrojtja e tyre nga fatkeqësitë.

Mundësitë të cilat mund të shfrytëzohen për mbrojtje të vazhdueshme të aseteve janë: bashkëpunimi me organizata dhe OJQ për aktivitete të promovimit dhe mbrojtjes së trashëgimisë kulturore, mbështetje nga MKRS për intervenime në asetet e trashëgimisë kulturore, grante dhe donacione për planifikim dhe përmirësime mjedisore, etj.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivat me synim të mbrojtjes së aseteve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore, si në vijim:

Qëllimi: Mbrojtja e trashëgimisë natyrore/ biodiversitetit dhe kulturore

Objektivat:

- a) *Marrja e masave për mbrojtjen natyrës dhe biodiversitetit, deri në vitin 2030;*
- b) *Marrja e masave për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, deri në vitin 2031.*

Vendbanimet - komuna përbëhet nga zona urbane qyteza e Hanit të Elezit dhe dhjetë vendbanimet rurale. Sa i përket kontekstit hapësinor qyteza është e organizuar duke u bazuar në vijën hekurudhore dhe Lumin Lepenc si dhe rrugën nacionale N2. Brenda këtyre elementeve është zhvilluar bërthama urbane ndër vite. Si rezultat, zona urbane ka lidhje të mira fizike me rrugën nacionale, hekurudhën e së fundi edhe me autoudhën R6 si dhe me fshatrat përreth. Zona urbane është e ndarë në 5 njësi, e që përfshinë zonën urbane me sipërfaqe 159.88 ha me 2,300 banorë dhe lagjet e ngjitura të cilat janë pjesë të zonës kadastrale të Hanit të Elezit dhe zonave kadastrale të Seçishtes, Rezhancës, Pustenikut, Dimcës dhe Paldenicës. Në qytezë janë përqëndruar përmbajtjet dhe funksionet kryesore publike në nivel komunal, dhe komerciale. Në qytezë dominojnë kryesisht ndërtesat individuale dhe në bashkëpronës me etazhitet P+2 dhe P+3, ku në përdhësë kryesisht zhvillohen aktivitetet komerciale ndërsa në kate banimi. Në komunë ekzistojnë vetëm 4 ndërtesa në bashkëpronësi me etazhitet P+4 deri në P+8.

Në vendbanimet rurale dominon banimi rural, të cilat janë zhvilluar në mënyrë spontane me ndërtesa me etazhitet mesatar P+1 dhe në raste të rralla P+3. Të gjitha vendbanimet janë të tipit malor me përjashtim të Seçishtes e cila është më ngjitur luginës së Lepencit.

Sfidat kryesore të komunës janë: ndalimi i zhvillimeve të pakontrolluara hapësinore, ofrimi i kushteve më të mira të planifikuara brenda zonave të ndërtuara, zhvillimi i vendbanimeve me dendësi adekuate, gjetja e fondeve për zhvillim social dhe punësim dhe mbrojtja nga fatkeqësitë natyrore dhe të tjera.

Mundësitë për zhvillim: zgjerimi i zonës urbane në pronat komunale, bashkëpunime me organizata dhe OJQ për planifikimin dhe rregullimin e vendbanimit joformale, mbështetja e NVM-ve, remitancat, etj, grantet dhe donacionet për sigurimin e banimit social dhe të përballueshëm, densifikimi në banim dhe rigjenerimi i disa pjesëve të zonës urbane, etj.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivi me synim të sigurimit të zhvillimit kompakt të vendbanimeve, si në vijim:

Qëllimi: Zhvillimi hapësinor i vendbanimeve sipas modelit kompakt**Objektivat:**

- a) *Rritja e densitetit zhvillimor dhe konsolidimi i vendbanimeve, në vazhdimësi;*

Banimi – komuna karakterizohet me banim me veçori rurale dhe me dendësi të ulët, ku shumica e njësive të banimit janë të ndërtuara pas luftës, si rezultat i shkatërrimeve dhe kanë etazhitet P+0 deri në P+3, ndërsa në qyteze kemi deri në P+7. Në nivel komunal banimi përfshinë 207 ha që është rreth 2.5% e sipërfaqes së përgjithshme të komunës. Numri i përgjithshëm i njësive të banimit është 1,914 nga të cilat rreth 14.6% janë të zbrazëta.

Per të plotësuar nevojat e popullsisë së projektuar është llogaritur që sipërfaqja e nevojshme për banim është rreth 55 ha respektivisht 7 ha për zonën urbane dhe 48 ha për atë rurale, **ku brenda kësaj sipërfaqeje do të plotësohen edhe nevojat për banim për banorët jorezident.**

Sipas të dhënave të vitit 2015 – 2016, në komunë janë mbi 2.000 ndërtime pa leje të cilat janë duke u trajtuar përmes procesit të legalizimit. Vlen të theksohet që mbi 99% e objekteve në zonat rurale janë pa leje.

Sfidat kryesore të komunës janë: sigurimi i banimit të përballueshëm, ndalimi i zhvillimeve /paligjshme të banimit, përmirësimi i kushteve të banimit dhe ofrimi i shërbimeve adekuate, etj.

Mundësitë për zhvillim: bashkëpunimi me organizata dhe OJQ për studime sektoriale të banimit në qëllim të ngritjes së standardit dhe ofrimit të banimit të përballueshëm, grante dhe donacione për banim të përballueshëm, densifikimi në banim, etj.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivat me synim të ofrimit të banimit për të gjithë, si në vijim:

Qëllimi: Përmirësimi i kushteve të banimit

Objektivi:

- a) Rritja e efikasitetit të energjisë në 50% të ndërtesave të banimit në komunë, deri në vitin 2033;

Qëllimi: Sigurimi i banimit të përballueshëm

Objektivi:

- a) Ndërtimi i njësive të banimit të përballueshëm (për rreth 10% të familjeve të ardhura të ulëta);

Vendbanime joformale – në komunë ekziston Lagja Brava e cila është e zhvilluar në pronë publike mirëpo është e kështjës në infrastrukturë dhe shërbime. Në këtë lagje janë 34 objekte individuale të banimit dhe një objekt publik për nevojat të lagjes. Sfidë për komunën është rregullimi i kështjës pronësore në mënyrë që të kthehet lagja në vendbanim formal.

Sfidat kryesore të identifikuara janë: ofrimi i kushteve më të mira, ndalimi i zhvillimeve të pakontrolluara, rregullimi i kështjës pronësore, etj.

Mundësitë për zhvillim: bashkëpunimi me organizata dhe OJQ për planifikimin dhe rregullimin e vendbanimit joformal, investimet e vazhdueshme në përmirësimin e shërbimeve teknike dhe sociale për të gjitha zonat dhe vendbanimet e komunës, etj.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivi me synim të trajtimit të vendbanimit joformal, si në vijim:

Qëllimi: Rregullimi i vendbanimit joformal

Objektivi:

- a) Rregullimi i kështjës pronësore në vendbanimin joformal, deri në 2033;
- b) Përmirësimi i qasjes në infrastrukturën teknike, publike dhe sociale, deri në vitin 2030.

Shfrytëzimi i tokës – sipërfaqja dërmuese e territorit të komunës përfshihet nga tokat pyjore, pasuar nga toka bujqësore dhe pastaj shfrytëzimet tjera me përqindje shumë të vogël. Mungesa e bazës së të dhënave të PZHK-së në fuqi, e pamundëson vlerësimin se deri në çfarë mase janë realizuar zhvillimet e planifikuara dhe qëllimet e objektivat e tij.

Sfidat kryesore të komunës janë: kontrolli i zhvillimeve, mbrojtja e tokës bujqësore dhe mjedisit, mbrojtja e aseteve të trashëgimisë kulturore, mbrojtja nga rreziqet, krijimi i mundësive për punësim, etj.

Mundësitë për zhvillim: planifikimi i zhvillimit përmes plotësimit/dendësimit, zgjerim i relativisht i vogël i kufirit të tokës ndërtimore, përcaktimi i zonës ekonomike, mbështetja nga qeveria dhe donatorë për aktivitetet e mbrojtjes së mjedisit dhe trashëgimisë kulturore, mbështetja nga qeveria dhe donatorë për sektorin e bujqësisë dhe NVM-të, mbështetja nga qeveria dhe donatorë për investime në sektorin e shërbimeve sociale e teknike, etj.

Me PZHK janë përcaktuar qëllimi dhe objektivi me synim të shfrytëzimit racional të tokës, si në vijim:

Qëllimi: Shfrytëzimi racional i tokës me qëllim të zhvillimit të qëndrueshëm

Objektivat:

Objektivi 1. Kontrollimi i zhvillimeve përmes hartimit të politikave të planifikimit hapësinor, deri në vitin 2027.

Kapacitetet njerëzore dhe financiare – në dhjetor të vitit 2022 totali i të punësuarve në administratën komunale ishte 66, që konsiderohet i mjaftueshëm për realizimin e punëve ditore të tyre, mirëpo është i nevojshëm zhvillimi i vazhdueshëm i kapaciteteve në mënyrë që të përmirësohen shërbimet për qytetarët.

Investimet publike kryesisht realizohen përmes buxhetit komunal, granteve nga buxheti i Kosovës dhe donacionet. Buxheti komunal çdo vit ka shënuar rritje, nga i cili rreth 64% i tij shpenzohet për paga

dhe mëditje, duke u pasuar nga investimet kapitale me 15% ndërsa shpenzimet tjera mallra dhe shërbime, shpenzime komunale, transfere dhesubvencione.

Të hyrat vetanake të komunës gjithashtu kanë shënuar rritje çdo vit. Megjithë rritjes së buxhetit komunal nuk është i mjaftueshëm për realizimin e nevojave zhvillimore të përcaktuar me këtë PZHK.

Korniza e zhvillimit hapësinor - që përmban vizionin, qëllimet dhe objektivat e parapara për zhvillimin e ardhshëm të Hanit të Elezit, të cilat janë prezantuar më lartë në secilën fushë tematike. Gjithashtu janë zhvilluar dy skenarë ai i zhvillimit qendror dhe ai i decentralizuar dhe për të arritur te një koncept më të mirë për zhvillimin e ardhshëm këta skenarë janë shkrirë në një skenar të vetëm bazuar në të cilin është formuar koncepti zhvillimor. Më tutje është zhvilluar Koncepti zhvillimor që përmban planet zhvillimore sektoriale të paraqitura me harta dhe të përshkruara në formë narrative. **Prioritetet e zhvillimit strategjik dhe plani i veprimit** - përmban prioritetet zhvillimore strategjike dhe planin e veprimit. Prioritetet strategjike janë të detajuara më tej në plan veprimi që jep projektet dhe jep indikatorët që janë edhe bazë për monitorimin dhe zbatimin të planit.

Zbatimi dhe monitorimi - përcakton dispozitat për zbatimin planit të cilat udhëheqin realizimin e qëllimeve dhe objektivave dhe monitorimin e realizimit të PZHK-së; përshkrimi i dispozitave kalimtare që japin të dhëna për kohën e hyrjes në fuqi të këtij plani afatin e vlefshmërinë e këtij plani.

Autoritetet për zbatim dhe monitorim - PZHK e përcakton përgjegjës për monitorimin e zbatimit të planit Kryetarin e Komunës, Bordin e drejtorëve dhe Kuvendi i Komunës të cilët e vlerësojnë dhe aprovojnë raportin e monitorimit të cilin e përgatit DUKMM. Ndërsa në nivelin operacional monitorimi është detyrë e Komisioneve për zbatim, monitorim dhe raportim dhe DUKMM.

Pjesë përbërëse të këtij dokumenti janë edhe anekset(hartat dhe tabelat)

2. PROFILI KOMUNAL

2.1 Historiku i shkurtër i Hanit të Elezit³

Zbulimet arkeologjike tregojnë se një vendbanim ilir ka qenë ndërtuar në fushat e tanishme të Hanit të Elezit, në vendet pranë rrugëve të lashta që kanë lidhur rajonin me Shkupin e sotëm. Kjo është zbuluar pasi që janë gjetur materiale arkeologjike të pjesëve të Kalasë. Artefakte antike janë gjetur në pothuajse të gjitha fshatrat e Hanit të Elezit. Rrënoja të kishës dhe manastirit janë gjetur në Gorancë. Në Paldenicë janë gjetur mbeturinat e një nekropoli, qeramika të vjetra, materiale bronz, një stelë nga një varrezë e shekullit të tretë pas Krishtit dhe dy monedha. Njëra nga monedhat është rreth 2300 vjet e vjetër dhe i përkiste Mbretit Ilir Monun. Në Dimcë janë gjetur dy pllaka me mbishkrim dhe gjurmë arkeologjike të kishës, që tregon se ky vendbanim është mjaft i vjetër. Emri Afërditë në Dardani në formën teoforike është gjetur në koloninë 'Scupi' në Dimce, në veri të Shkupit. Një statujë romake është gjetur në kishën e vjetër në Dremjak. Ekzistojnë edhe një numër i madh i materialeve tjera të rëndësishme të lashta që janë gjetur në Secishtë, Neqafç, Krivenik dhe Pustënik.

Nuk ka fakte të njohura për atë se si është quajtur Hani i Elezit gjatë lashtësisë. Emërtimi i parë i këtij vendbanimi SHAR (SAR) daton nga shekulli i gjashtëmbëdhjetë (dhe vazhdon në vitet 1564, 1589, 1689, 1690, 1730, 1775, 1788, 1812, 1822, etj.). Vendbanimi mori emrin Hani i Elezit në shekullin e nëntëmbëdhjetë, sipas Elez Dimcës, i cili kishte ndërtuar një Han. Ky emër është përdorur deri në vitin 1912, kur regjimi serb e quajti atë Gjeneral Jankovic, emërtim ky i cili kurrë nuk u pranua nga ana e popullatës vendase. Vendbanimi dhe Komuna më vonë kanë vazhduar të quhen gjithnjë Hani i Elezit në shqip, përderisa edhe zyrtarisht atij iu ndërrua emri në Elez Han edhe në gjuhët serbe dhe angleze me ligj⁴. Fshatrat janë përmendur edhe në arkivat osmane më 1452, 1455, 1468, 1544, 1568, 1893, 1896 dhe 1900. Ekziston edhe një hartë austriake nga viti 1689 që i referohet Hanit të Elezit dhe fshatrave të tij. Në vitin 1920, Hani i Elezit kishte një stacion treni (1873), një Han, dy kafene, një bakallhane. Rreth kësaj kohe familjet shqiptare nga fshatrat përreth kanë filluar të vendosen në Han të Elezit. Numri i të ardhurve në këtë zonë është rritur, kur në vitin 1936 u ndërtua fabrika e çimentos. Pas Luftës së Dytë Botërore (dhe pas rindërtimit dhe zgjerimit të fabrikës së çimentos), Hani i Elezit ka evoluuar në një vendbanim, ku shumica e punonjësve të fabrikës së çimentos kanë ndërtuar shtëpitë e tyre në mënyrë që të jenë më afër punës.

Hani i Elezit me rrethinë ka pasur statusin e komunës që nga viti 1913, mirëpo një ndarje administrative e pushtetit monist centralist e miratuar në vitin 1961, mundësoi formimin e komunave më të mëdha duke bërë që të shkrihet territori i Hanit të Elezit në Komunën e Kaçanikut. Që nga atëherë Hani i Elezit ka qenë i përfaqësuar në nivel të Zyres së Vendi e cila ishte e kufizuar në ofrimin e shërbimeve të Zyres së Shërbimit Civil.

Në shtator të vitit 2005, në bazë të Udhëzimit Administrativ të UNMIK-ut nr.2005/11 për krijimin e Pilot Njësive Komunale, e cila u nënshkrua me 22 korrik 2005 si pjesë e procesit të decentralizimit, u themelua Pilot Njësia Komunale e Hanit të Elezit (PNJK e HiE). Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal (MAPL) më herët kishte rekomanduar përcaktimin e strukturës territoriale për Pilot Njësiti Komunale në bazë të vendimeve ekzekutive të UNMIK-ut (2005/17 dhe 2005/21) për përcaktimin e territorit të secilës PNJK, të nënshkruara me 12 gusht 2005. Seanca inauguruese për konstituimin e Asamblesë së Përkohshme të Kuvendit të PNJK të Hanit të Elezit u mbajt me 22 shtator, 2005. Seanca vijuese e Asamblesë u mbajt me 11 tetor 2005, në të cilën u emëruan Kryetari dhe Zëvendëskryetari i PNJK-së së Hanit të Elezit.

Me shkresën njoftuese nr. 02-527, MAPL me 13 gusht 2008 njoftoi se Komuna e Hanit të Elezit është

³Të dhënat historike janë marrë nga libri "Hani i Elezit me rrethinë" i Emrush Dërnjanit

⁴Ligji Nr. 04/L-115 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjeve që kanë të bëjnë me përfundimin e mbikëqyrjes ndërkombëtare të pavarësisë së Kosovës, Neni 16.4

certifikuar në të njëjtin nivel të kompetencave dhe përgjegjësi si edhe komunat tjera në Republikën e Kosovës.

Burimi: PZHK Han të Elezit (2010-2025)

2.2 Pozita gjeografike dhe klima

2.2.1 Pozita gjeografike



Harta 2. Pozita gjeografike e Hanit të Elezit në Kosovë

Vendbanimi i Hanit të Elezit është në një vend i përshtatshëm gjeografik pasi që prek autoudhën R6 “Arbën Gjaferi” (Prishtinë-Hani i Elezit), rrugën nacionale Prishtinë-Shkup N2 dhe vijën kryesore hekurudhore të Kosovës Fushë Kosovë-Shkup. Përtej kësaj, rruga që lidh dy pikat kufitare (Hani i Elezit dhe Gllaboçicë) gjithashtu kalon përmes territorit. Rruga është 13km e gjatë dhe mund të përdoret në situata emergjente duke qenë më e përshtatshme sesa rruga që kalon nëpër malet e Sharrit nga veriu, e cila është 52km më e gjatë. Është gjithashtu vend kufitar pasi që në pjesën jugore gjendet pika kufitare që lidh territorin e Kosovës me Maqedoninë. Kjo është një pikë kyçe për rajonin dhe Kosovën

dhe shumica e mallrave eksportohen/importohen nëpër aty. Industria e materialeve ndërtimore (çimentos) është shumë e zhvilluar dhe e njohur jo vetëm në Kosovë por edhe jashtë saj.

Qyteti ka lidhje të mira rrugore me fshatrat Pustenik, Seçishtë, Krivenik, Gorancë dhe Rezhecë që shtrihen brenda Maleve të Sharrit në perëndim; dhe me fshatrat Paldenicë, Dimcë, Dërmjak dhe Neqafç që i përkasin Maleve të Karadakut në lindje. Përfshirë në këtë rast bën vetëm fshati Vërtomicë i cili nuk ka lidhje të mirë rrugore me Qytetin. Ky fshat së bashku me Neqafcin janë shpopulluar tashmë, kurse Dërmjaku dhe Pusteniku kanë numër shumë të vogël të banorëve. Komuna është një territor i organizuar në mënyrë qendrore me një total prej njëmbëdhjetë vendbanimeve që janë të organizuara në mënyrë strukturore në njëmbëdhjetë zonat kadastrale.



Foto 2. Qyteza e Hanit të Elezit me industri

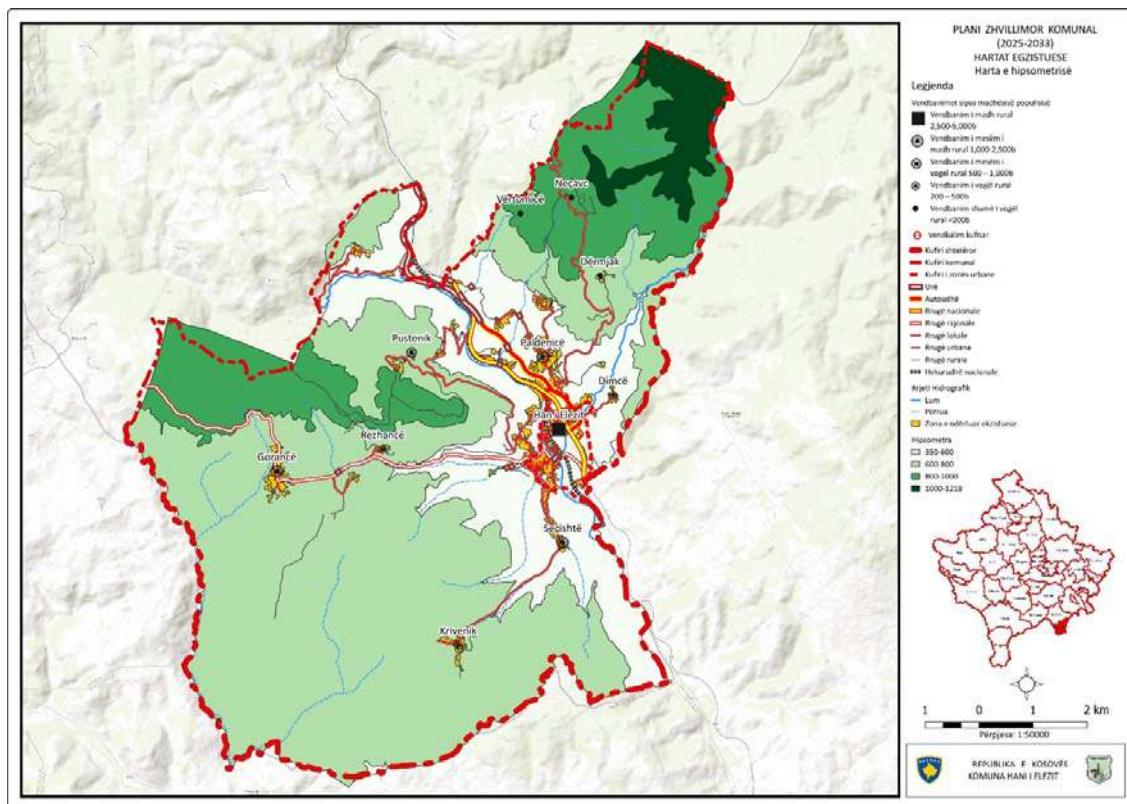
2.2.2 Topografia

Relievi është njëri prej komponentëve më të rëndësishëm fiziko-gjeografik të çdo hapësire. Ndikimi i tij kushtëzon edhe faktorët tjerë natyror siç janë: klima, ujërat, tokat, vegjetacioni etj. Nga i cili varet sa do të jetë një hapësirë e caktuar tërheqëse, komunikative si dhe funksionale.

Relievi i territorit të Hanit të Elezit është rezultat i bashkëveprimit të fuqive të brendshme dhe atyre të jashtme të cilat kanë modeluar atë. Pikënisjen e bazamentit strukturor të territorit të Hanit të Elezit lidhet me ngritjet periferike të shprehura të maleve të Sharrit dhe Jezercit në perëndim dhe jugperëndim dhe të maleve të Karadakut në anën lindore dhe verilindore. Kjo tektonikë është shoqëruar edhe me shkëputje të rëndësishme gjatësore (shkëputja e Lepencit) e tërthore mjaft aktive gjatë këtij evolucioni.

Shpatiet e maleve të Sharrit të cilat shtrihen në territorin e Hanit të Elezit karakterizohen me pjerrtësi relativisht të madhe dhe me vlera të copëtimit vertikal dhe horizontal mesatar të relievit. Këto vlera mesatare të thellësisë së copëtimit, lidhen me rrjedhjet ujore (përroi i Seçishtes, Rezhecës, Laçit/Kotlinës, etj.), duke i shfrytëzuar kryesisht edhe shkëputjet tërthore.

Në pjesën lindore të territorit të Hanit të Elezit shtrihet mali i Karadakut. Kryesisht karakterizohet si tërësi morfologjike kodrinoro-malore dhe malore me lartësi më të madhe brenda territorit të Hanit të Elezit. Relievi karakterizohet me vlera deri mesatare të copëtimit vertikal dhe horizontal të cilat i janë kushtëzuar nga rrjedhat lumore (përroi Dimca, përroi i Konopit, etj.).



Harta 3 Hipsometria

Mund të theksojmë se këto shpatie paraqiten mjaft të modeluara nga veprimtaria e forcave ekzogjene të cilat kanë lenë gjurmë të shumta në to, por edhe nga veprimtaria e faktorit antropogjen. Nëpër këto shpate vihen re lugje të thelluara të ndryshme gjatësore të krijuara si rezultat i rrjedhjeve ujore si dhe veprimit të denudacionit dhe shpëlarjes.

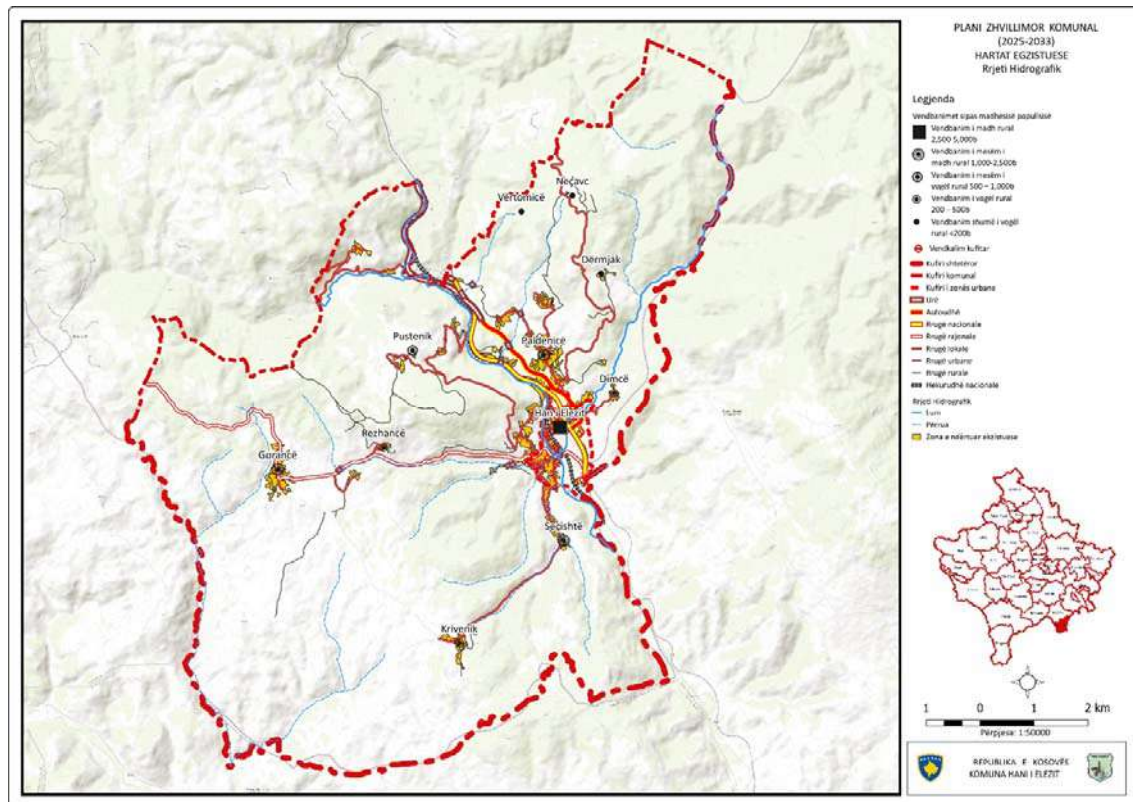
Territori i komunës së Hanit të Elezit karakterizohet kryesisht me terren kodrinor-malor, si dhe me pjesë fushore përgjatë rrjedhave ujore. Përshkruhet nga pellgu i lumit Lepenc i cili përfshin edhe përrrenj.

2.2.3 Klima

Klima është e ndryshueshme mesdhetare, me dimër të ashpër dhe temperatura minimale nga -10°C deri 5°C , dhe verë të nxehtë me temperatura maksimale që arrijnë 40°C . Ka një ndikim të fuqishëm nga lugina e Vardarit (klima e butë me ndikim të fortë gjatë dimrit që pasohet nga sasi të vogla të reshurave të borës) dhe Gryka e Kaçanikut (klime tipike kontinentale me ndikim të fuqishëm gjatë verës). Zona është e karakterizuar nga reshje të dobëta. Ata janë matur me rreth $500\text{ml}/\text{m}^2$. Lagështia mesatare është rreth 65% (minimumi 51% dhe maksimumi 87%). Drejtimi kryesor i erës është veri - jug.

2.2.4 Hidrografia

Të dhënat e sakta hidro-gjeologjike për territorin e Hanit të Elezit janë shumë të kufizuara për shkak të mungesës së studimeve. Territori i komunës së Hanit të Elezit ka rrjet hidrografik i cili i drenon ujërat në drejtim të pellgut të Detit Egje.



Harta 4. Harta hidrologjike

Nëpër këtë komunë kalon lumi i rëndësishëm jo vetëm për Komunën e Hanit të Elezit por për tërë Kosovën, Lepenci. Buron në shpatiet veriore të malit Sharr te Oshlaku me lartësi mbidetare 2212m. Lepenci ka luginë interesante kompozite e ndërtuar nga pjesët e gjëra dhe ngushticat. Me rëndësi është se lumi i Lepencit për shkak të burimit në lartësitë e mëdha mbidetare që mbulohen me borë i sigurojnë ushqim stabil me ujë. Bora qëndron deri në fillim të qershorit. Ushqimi i tij është nivalo-pluvial (bora dhe shiu). Sipërfaqja e pellgut është e mbuluar me pyje ndërsa në viset e larta me kullota malore. Ky lum është i tipit të hapur me një rrjedhje në drejtim të jug-lindjes, dhe formon pellgun e saj ujqor në rajon, që përfshin Hanin e Elezit, Kaçanikun, Shtërpçën dhe një pjesë të Ferizajit. Ajo mbulon zonën prej 800 km² dhe ka prurje mesatare prej 8 m³/sek. Pellgu ujqor i Lepencit është pellgu i trete me radhë ujqor për nga madhësia në krahasim me të tjerat në Kosovë, dhe mbulon 7.2% të sipërfaqes totale.

Territori komunal është gjithashtu plot me përrrenj që kalojnë në dy anët perëndimore dhe lindore të luginës së lumit Lepenci. Tre përrrenjtë kryesore janë ai i Laçit/ Kotlines, Rezhances dhe Dimcës. Te tre përrrenjtë derdhen në lumin Lepenci. Ka edhe përrrenj të vegjël në gjithë territorin. Përroi i Konopit shtrihet në kufi, përroi i kishës, përroi i mullirit dhe përroi i kallugjeres në Gorance, përroi i Krivenikut, etj. Ka një burim të ujit i tharte në vendin e ashtuquajtur Uji i Tharte, afër rrugës nacionale N2. Sipas raporteve nga Instituti Hidrometeorologjik i Kosovës, burimet e këtij uji mineral kanë cilësi fiziko-kimike të ujit mineral që përdoret për pije. Ekzistojnë burime të ujit natyral në pothuajse të gjitha fshatrat e Hanit të Elezit.

Ujërat nëntokësorë kanë përhapje të kufizuar. Nga analiza e hartës hidrogeologjike shihet se ka ujëra nëntokësorë rreth aluvioneve lumore si është Lepenci. Burimet natyrore ujore janë të vogla por ka mjaft për shkak sasisë së reshjeve dhe terrenit malorë.

2.3 Demografia

Zhvillimi demografik është një fushë mjaft komplekse dhe me rëndësi të veçantë për planifikim dhe zhvillimin e përgjithshëm të një vendi. Në përgjithësi i tërë planifikimi për një zhvillim të qëndrueshëm bëhet për njerëzit dhe krijimin e kushteve më të mira të jetesës së tyre në vendin ku ata jetojnë. Analiza e faktorëve bazë të zhvillimit demografik është një kusht i domosdoshëm në procesin e planifikimit. Bazuar në rrjedhën e zhvillimit të komponentëve të zhvillimit demografik më realisht mund të planifikohen kërkesat dhe nevojat e shoqërisë për të tashmen dhe të ardhmen. Të dhënat për numrin e popullsisë kryesisht i japin regjistrimet e popullsisë. Për periudhën kohore 1948 – 1981 janë të dhënat për numrin e popullsisë së komunës së Hanit të Elezit sipas regjistrimeve të popullsisë. Gjithashtu janë shfrytëzuar të dhënat e regjistrimit 1991 që është vlerësim për faktin se në atë kohë nuk kishte pasur regjistrim të popullsisë, por megjithatë konsiderohen si relativisht të sakta.

2.3.1 Numri i popullsisë

Në Komunën e Hanit të Elezit jetonin 9,403 banorë sipas regjistrimit 2011⁵. Që nga viti 1948 e deri më 2011, Komuna e Hanit të Elezit ka pasur një rritje të vazhdueshme të popullsisë. Në vitin 1948 Hani i Elezit kishte 3,321 banorë, që do të thotë se për këtë periudhë kohore 63 vjeçare, numri i popullsisë ishte rritur pothuajse trefish. Ky trend i rritjes ka vazhduar edhe deri në vitin 2022

Vendbanimi	Popullsia e Komunës së Hanit të Elezit në vite								
Viti	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2001	2011	2024
Numri i popullsisë gjatë viteve	3,321	3,722	4,001	4,693	6,044	7,029	7,029	9,403	8,533

Tabela 1. Numri i popullsisë gjatë viteve

Për shkak se PZHK HiE 2010-2025 nuk ishte miratuar ende në atë kohë, ASK e konsideroi popullsinë e Komunës së Hanit të Elezit si rurale. Dendësia e popullsisë ishte 121 banorë/ km².

Sipas Regjistrimit të popullsisë 2011, komuna e Hanit të Elezit numëronte 9,403 banorë, gjegjësisht rreth 0.54% të popullsisë së Kosovës. Sipas regjistrimit të njëjtë zona urbane kishte 3,787 banorë ose 37.5% të popullsisë komunale që është përafërsisht sa mesatarja e Kosovës prej 38%. Me këtë rast duhet pasur parasysh se ky numër i banorëve të zonës urbane përfshin zonën kadastrale të Hanit të Elezit dhe pjesë të zonave kadastrale të Seçishtes, Dimcës, Paldenicës, Rezhancës e Pustenikut (shih [Aneksin 2](#)). Përveç numrit të banorëve rezident, vlerësohet se ishin 791 persona nga Hani i Elezit të cilët jetonin jashtë Kosovës⁶. Ndërsa, sipas Regjistrimit të popullsisë 2024, komuna numëron 8,533 banorë rezident që në krahasim me numrin nga ai i vitit 2011 ka zvogëlim për rreth 9.25 %, që është më i lartë në krahasim me atë të nivelit të vendit prej 8.87%. Zvogëlimi i numrit të banorëve paraqet një tregues që banorët e komunës së Hanit të Elezit ashtu si në të gjitha komunat tjera të Kosovës po migrojnë si brenda vendit ashtu edhe jashtë për një jetë më të mirë sociale e ekonomike.

Dendësia e popullsisë është 103 b/km², që është më e ulët se ajo e nivelit të Kosovës - 146.9 b/km².

Vendbanimi	Popullsia 2011	Popullsia 2022 Vlerësim	Popullsia ⁷
Hani i Elezit	2,533	2,736	2,555
Dimcë	249	269	147
Dromjak	121	132	108
Gorancë	1,028	1,110	767
Krivenik	283	305	204

⁵Burimi: Atlasi i regjistrimit të popullsisë 2011 <http://ask.rks-gov.net/media/2005/atllasi-i-regjistrimit-te-popullise-2011.pdf>

⁶Burimi: ASK, <https://ask.rks-gov.net/media/1379/migrimi-kosovar-2014.pdf>

⁷ Burimi: ASK, *Regjistrimi i Popullsisë 2024*

Neçavc	110	120	102
Paldenicë	1,723	1,860	1,629
Pustenik	629	679	403
Rezhancë	475	513	487
Seçishtë	2,252	2,432	2,123
Vërtomicë	0	0	8
Gjithsej	9,403	10,155	8,533

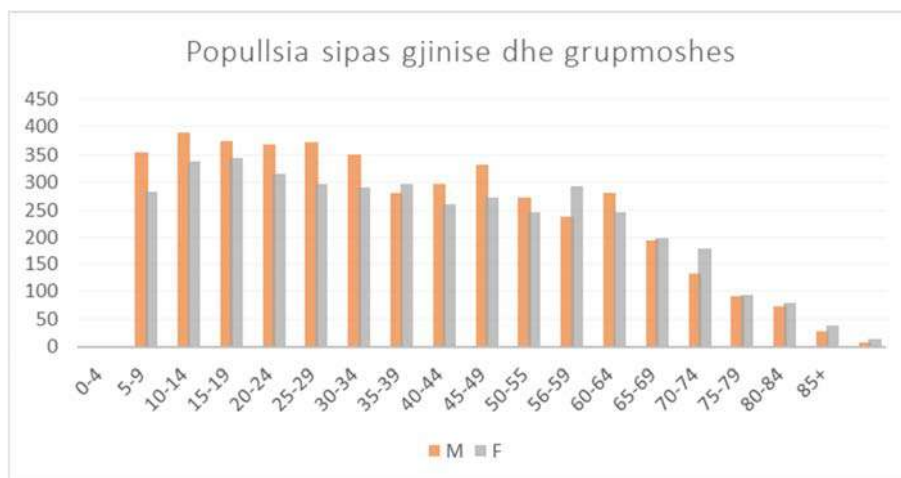
Tabela 2. Popullsia sipas vendbanimeve

Prezantimi i të dhënave statistikore për vitet e mëparshme është bërë në bazë të regjistrimeve të vitit 1948/'81, ndërsa për vitin 1991 të dhënat janë mbledhur nga statistikat të atëhershme të vlerësimit. Regjistrimet dhe vlerësimet e mëparshme të kryera nga autoritetet e Kosovës përfshijnë numrin e përgjithshëm të popullsisë, ndërsa të dhënat e regjistrimit të vitit 2011, vlerësimit për vitin 2022 dhe 2024 përfshijnë vetëm popullsinë rezidente.

2.3.2 Mosha dhe gjinia

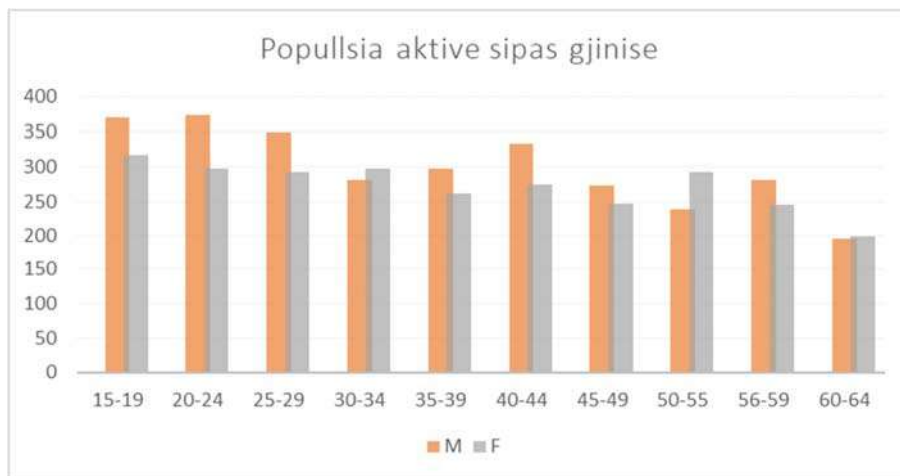
Të dhënat nga regjistrimin 2024⁸, tregojnë që popullsia e komunës është kryesisht e re. Vërehet një dominim i grupmoshave nën 30 vjet me 48%, numër i cili ka pasur trend të uljes për 8% nëse e krahasojmë me regjistrimin e 2011. Ndërsa, popullsia aktive 15-64 vjet përfshinë rreth 67% të banorëve të komunës, e cila ka rritje prej 2% nëse krahasohet me numrin e vitit 2011.

Sa i përket raportit gjinor në përbërjen e popullsisë, në komunën e Hanit të Elezit vërehet një dominim i vogël i meshkujve prej rreth 4% përqindje e ngjashme me atë të Rekos 2011.



Grafiku 1. Popullsia sipas grupmoshave dhe gjinisë (Rekos 2024)

⁸ Burimi: ASK, Regjistrimi i popullsisë 2024



Grafiku 2. Popullsia aktive sipas gjinisë

2.3.3 Përkatësia etnike

Bazuar në regjistrimin e 2024⁹ nga 8,533 banorë 8,517 janë shqiptarë (99.8%), 3 serb, 9 boshnjak, 3 të tjerë si dhe 1 ka preferuar të mos përgjigjet.

2.3.4 Përkatësia fetare

Sa i përket përkatësisë fetare në komunë sipas regjistrimin e 2024¹⁰ 99.98% e popullsisë i përket fesë islame.

2.3.5 Ekonomitë familjare

Në komunën e Hanit të Elezit janë gjithsej 1742 ekonomi familjare¹¹, që në krahasim me atë të regjistrimin e 2011 është më i lartë.

NUMRI I ANËTARVE TË EKONOMISË FAMILJARE											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+	Gjithsej
2011	14	50	72	195	325	239	146	126	91	194	1,452
2024	54	170	196	331	401	261	171	61	40	57	1,742

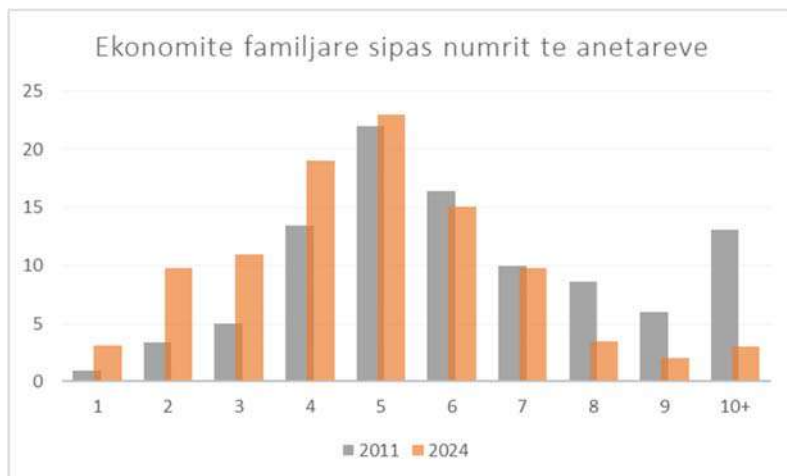
Tabela 3. Ekonomitë familjare sipas numrit të anëtarëve, viti 2011 dhe 2024

Në përgjithësi dominojnë familjet me nga 5 dhe 4 anëtarë me 23% gjegjësisht 19% pasuar nga 6, 3, 7 dhe 2 anëtarë. Analiza e të dhënave tregon që në krahasim me vitin 2011 numri i familjeve me 8 e më shumë anëtarë ka pësuar ulje ndërsa ato me numër 5 e më pak kanë pësuar rritje.

⁹ Burimi: ASK, Regjistrimi i popullsisë 2024

¹⁰ Burimi: ASK, Regjistrimi i popullsisë 2024

¹¹ Burimi: ASK, Regjistrimi i popullsisë 2024



Grafiku 3. Ekonomitë familjare sipas numrit të anëtarëve, sipas Rekos 2011 dhe 2024

2.3.6 Lëvizjet natyrore

Sipas të dhënave të vitit 2022¹², shkalla e lindjes është 144 fëmijë në vit, me normën e vdekshmërisë prej 48 persona në një vit. Shtimi natyror për këtë vit është 96 apo rreth 10 persona në 1000 banorë. Nëse e analizojmë rritjen e numrit të banorëve për periudhën 1948 – 2024, vërehet një rritje prej 157%. Përderisa numri i lindjeve ka pasur rritje në periudhën 2012 – 2015, pas vitit 2015 ka pas një ulje të lehtë, ndërsa numri i vdekjeve çdo vit ka shënuar rritje.

2.3.7 Lëvizjet mekanike

Kosova është karakterizuar me emigrime të popullsisë në periudha të ndryshme për shkak të rrethanave politike dhe ekonomike. Këto zhvillime e kanë karakterizuar edhe Komunën e Hanit të Elezit. Emigrimi në komunës mori hov prej vitit 1990, si edhe në tërë Kosovën, deri sa pas vitit 2000 emigrimi në nivel të Kosovës pësoi rënie, në Komunën e Hanit të Elezit ky trend vazhdoi me një nivel pothuaj se të njëjtë dhe me një rritje të theksuar prej vitit 2005. Arsyet kryesore të cekura për emigrim janë punësimi dhe arsyet familjare.

Sipas të dhënave nga ASK më 2011, nga 791 persona nga Komuna e Hanit të Elezit që janë të emigruar në shtetet e jashtme, pjesa dërmuese janë në shtetet e Evropës Perëndimore (sidomos në Itali, Gjermani dhe Zvicër). Duhet theksuar se migrimi ka marrë hov në 5-6 vitet e fundit duke përfshirë edhe Hanin e Elezit, ndërsa ASK parashikon ulje të këtij trendi pas 3-4 viteve¹³. Vlerësohet që numri i banorëve të migruar nga vitet 2012 deri në vitin 2023 i banorëve të migruar në vitin 2023 është rreth 1,256.

2.3.8 Niveli i arsimimit

Sipas Rekos 2024 për nivelin e arsimit brenda popullsisë 10 vjet e mbi, përqindja e popullsisë pa arsim formal dhe nivel të përfunduar të shkollimit është e njëjtë me atë në nivel vendi, përqindja me nivel të përfunduar fillor dhe të mesëm të ulët është më e lartë se në nivel vendi, ndërsa ajo me baçelor, master apo doktoraturë është me e ulët.

Nëse krahasohet me nivelin e arsimit sipas Rekos 2011, përqindja e popullsisë që nuk ka arsim formal dhe ajo me nivel të përfunduar fillor dhe të mesëm është më e ulët, ndërsa ajo me arsim të lartë ka pësuar rritje.

¹²Burimi: ASK, Vlerësimi i popullsisë 2022, <https://askapi.rks-gov.net/Custom/09246935-0817-4685-8174-c080ed3b7a6c.pdf>

¹³Burimi: ASK, <https://ask.rks-gov.net/media/1379/migrimi-kosovar-2014.pdf>

Niveli i arsimit													
	Nuk ka arsim formal		Fillor		E mesme e ulët		E mesme e lartë						
	Dinë shkrim dhe lexim	Nuk dinë shkrim dhe lexim	4 klasa, sistemi fillor	Sistemi i ri 5 klasor	8 klasa, sistemi i vjetër	9 klasa, sistem i ri	12 klasa sistemi i vjetër	12 klasa, sistem i ri					
Hani Elezit	402	299	762	750	2,076	773	1,537	662	78	205	13	1	7,558
%	5.3	4.0	10.1	9,9	27.47	10.2	20.3	8.8	1.0	2.7	0.2	0	10
Kosovë	43,702	43,827	71,623	70,948	210,138	77,631	98,748	54,395	10,640	29,424	2,811	228	1,429,175
%	6.1	6.1	10	9.9	29.5	10.9	13.8	7.6	1.5	4.1	0.47	0.03	100

Tabela 4. Niveli i arsimimit në Han të Elezit dhe Kosovë

Burimi: REKOS, regjistrimi, 2011

Niveli i arsimimit (popullsia 10 vjec e mbi)														
	Nuk ka arsim formal		Fillor		E mesme e ulët		E mesme e lartë							
	Nuk ka arsim formal	Nuk ka asnjë nivel të përfunduar shkollimi	4 klasë, sistemi i vjetër	5 klasë, sistemi i ri	8 klasa, sistemi i vjetër	9 klasa, sistem i ri	12 klasa sistemi i vjetër	13 klasa, sistem i ri						
Hani Elezit	148	165	468	667	1,728	671	673	1,894	45	570	93	6	40	7,168
%	2.1	2.3	6.5	9.3	24.0	9.4	9.4	26.4	0.6	8.0	1.3	0.08	0.6	100
Kosovë	41,449	28,886	79,725	106,295	270,015	119,015	205,988	269,821	16,950	169,863	42,602	4,144	5,831	1,360,584
%	3.0	2.2	5.9	7.8	19.8	8.8	15.1	19.9	1.2	12.5	3.1	0.3	0.4	100

Tabela 5. Niveli i arsimit në Han të Elezit dhe Kosovë, Rekos 2024

2.3.9 Fuqia punëtore, punësimi dhe papunësia

Shkalla e lartë e papunësisë është një nga çështjet më sfiduese në Kosovë, duke qenë një nga sfidat kryesore edhe për Komunën e hanit të Elezit. Për ta treguar nivelin e punësimit, në Kosovë merret në shqyrtim popullsia e aftë për punë, përkatësisht grup mosha 15-64 vjeç. Fillimisht bëhet ndarja e popullsisë aktive në dy kategori: popullsia aktive dhe joaktive. Popullsia aktive (fuqia punëtore) përfshinë personat që punojnë dhe ata që në mënyrë aktive kërkojnë punë. Popullsia joaktive përfshinë personat që nuk punojnë dhe që nuk janë duke kërkuar punë (studentët, amviset, pensionistët dhe ata që nuk janë në gjendje për të punuar).

Sipas vlerësimeve aktuale nga sondazhi në terren dhe të dhënave nga ndërmarrjet në HiE¹⁴, përqindja e papunësisë është 67%. Ka një numër të vogël të punësuarve në sektorin jo formal ekonomik. Megjithatë, nuk ka të dhëna të sakta pasi që të punësuarit në bizneset jo formale nuk janë të

¹⁴Burimi: Drejtoria e Administratës dhe Drejtoria e Shërbimeve Publike, 2022

regjistruar. Sipas statistikave, popullsia e moshës aktive për punë përbënë rreth 67% të numrit total të popullsisë, të dhëna këto që vërtetojnë për një potencial për zhvillim duke u bazuar në fuqinë punëtore që ka Hani i Elezit.

Më poshtë me anë të tabelës kemi paraqitur të dhënat për punësim si llojit të vendit të punës dhe në tabelën tjetër kemi paraqitur popullsinë e moshës 15 vjeç e mbi sipas statusit të aktivitetit aktual në komunën e Hanit të Elezit:

Gjinia	Meshkuj	Femra	Gjithsej
Vendi fiks i punës	970	130	1100
Punon kryesisht në/nga shtëpia	9	1	10
Nuk ka vend fiks të punës	54	1	55
Nuk janë në dispozicion	4	0	4
Gjithsej	1037	132	1169

Tabela 6. Punësimi

Gjinia	Ekonomikisht aktive	Të punësuar	Të papunësuar, ka punuar më parë	Të papunësuar, nuk kanë punuar kurrë më parë	Të papunësuar, presin të fillojnë punën në të cilën janë pranuar	Ekonomikisht jo aktiv
Meshkuj	2142	1037	443	654	8	1238
Femra	353	132	19	198	4	2892
Gjithsej	2,495	1169	462	852	12	4,130

Tabela 7. Numri i të punësuarve dhe të papunëve nga popullsia e aftë për punë

2.3.10 Burimet kryesore të jetesës

Duke u bazuar në burimet e të hyrave në komunën e Hanit të Elezit, shihet se përqindja e të hyrave nga punësimi është shumë e ulët. Po ashtu, niveli i mbështetjes përmes pensioneve dhe skemave sociale është shumë i ulët. Banorët e komunës janë kryesisht të varur nga të hyrat që vijnë nga persona të tjerë dhe nga remitancat.

Sipas të dhënave nga regjistrimi i vitit 2011, vetëm 14.5% e banorëve mbështeten në të hyrat nga punësimi. Të ardhurat nga skema e pensioneve, ndihmës sociale dhe nga fondet e tjera ndihmëse (papunësia) janë 11.1%/. Mbështetja kryesore financiare vjen nga personat e tjerë nga të cilat varen 64.7% e banorëve, 3.2% nga remitancat dhe 6.8% nga burime të tjera. Shikuar përgjithësisht, niveli i varfërisë në komunë mbetet i lartë.

		Puna (përfshirë punën në pronë, biznesit privat ose të biznesit familjar)	Pasuritë e patundshme, investimet, (qira, interesi)	Pensione	Ndihma sociale	Transferet tjera (përfshirë nga papunësia, sëmundjet, pushimi i lehonisë, biznesat)	Remitancat (Të ardhurat nga të afërmit nga jashtë vendit)	Mbështetje nga njerëzit e tjerë	Burimet e tjera	Total
Hani i Elezit	Nr.	1365	86	560	484	27	803	5087	541	9403
	%	14.5	0.4	5.0	5.8	0.3	8.2	54.7	5.8	100
Kosova	Nr.	890281	5330	112020	84683	7102	92317	922464	124628	1739825
	%	22.4	0.4	5.4	5.2	0.4	5.3	53	7.2	100

Tabela 8. Burimet kryesore të jetesës

Burimi: REKOS, regjistrimi i vitit 2011

2.4 Ekonomia

Peizazhi dhe organizimi hapësinor i Qytezës së Hanit të Elezit lë të nënkuptojë se industria e materialeve ndërtimore ende mbetet aktiviteti kryesor ekonomik në vend. Në këtë industri dominon prodhimi i çimentos si veprimtari e vetme në Kosovë e ndjekur nga prodhimi i rërës/ zhavorrit (3 prodhues) mëpastaj stiroporit dhe në masë më të vogël pasurimi i kromit. Industria e çimentos ka tërhequr me vete edhe transportin e materialeve ndërtimore si një veprimtari mjaft e zhvilluar me mbi dyqindë qind kamionë në pronësi të kompanive të ndryshme lokale.

Duke marrë parasysh lidhjen e lehtë dhe shumë të mirë me arteriet kyçe nacionale rrugore, bizneset shërbyese hoteliere kanë një zhvillim solid posaçërisht përgjatë magjistrals dhe autoudhës duke sjellë të hyra shtesë nga jashtë Komuna.

Edhe pse me tokë bujqësore kualitative të kufizuar, një numër i madh i banorëve të komunës janë marrë tradicionalisht me bujqësi. Si kultura më të mëdha kemi kryesisht: misrin që kultivohet në luginën e Lepencit, grurin në rrafshnaltën e Krivenikut dhe livadhet si aktivitet përcjellës i zhvillimit blegtoral në Bjeshkët e Sharrit dhe Karadakut. Përtej kësaj banorët vazhdojnë edhe më tej të kultivojnë fruta/ perime në kopshtet e tyre (në raste edhe me serra) si dhe fruta mali në sasi të kufizuara kur ato janë subvencionuar.

Turizmi malor paraqet degën e re ekonomike që sapo ka filluar të zhvillohet në pjesën e Pustenikut, Neçavcit dhe ndonjë hapësirë tjetër.

Edhe përkundër asaj që u përmend më lart, Komuna e Hanit të Elezit vlerësohet të ketë zhvillim të ulët ekonomik. Në përgjithësi, mjedisi për zhvillimin e ndërmarrjeve ende mbetet i pafavorshëm dhe me mbështetje të pamjaftueshme. Potenciali për procesim të materialeve ndërtimore si zhavorr dhe çimento në elemente ndërtimore montazhe apo gjysmë montazhe mbetet për tu analizuar. Potenciali turistik (natyra/ kultura në bashkëpunim me shërbimet hotelierike) mund të zhvillohet edhe më tej ku si ndihmesë mund të jetë edhe prodhimi i përmirësuar bujqësor lokal.

Vlen të theksohet që komuna ka potencial edhe për zhvillimin e energjisë nga burimet e ripërtërishme, të cilat mund të shfrytëzohen nga ndërmarrjet për prodhimin e energjisë të nevojshme për zhvillimin e veprimtarisë së tyre.

2.4.1 Industria

Si një zhvillim që i ka dhënë karakterin qytezës dhe në të njëjtën kohë ishte edhe shkaktar i evoluimit dhe zhvillimit të saj, industria është dega më e zhvilluar ekonomike në Han të Elezit. Bazuar në burimin natyror nëntokësor mergele si lëndë e parë për prodhimin e çimentos, i cili më vonë (gjatë viteve 70 dhe 80) u hulumtua në sasinë e 13.438.260 ton në Han të Elezit (e verifikuar) dhe 25.985.030 ton në Paldenicë (e pa verifikuar); kapacitetet prodhuese fillestare të çimentos (sot quhet fabrika për prodhimin e çimentos “Sharrcem”) u ndërtuan që në vitin 1936 duke u shtuar më vonë në vazhdimësi në vitet e 70-ta dhe 80-ta. Nga viti 2000 deri 2010 fabrika ishte e komercializuar nga firma zvicerane Holcim, kurse nga 2010 ajo është privatizuar nga firma greke Titan Group. Gjatë këtyre viteve janë bërë edhe hapa substancial në përmirësimin dhe digjitalizimin e linjave prodhuese, përmirësime në rritjen e efijencës, automatizim të punëve, menaxhim më të mirë të shëndetit dhe sigurisë së punëtorëve, reduktimet e ndotjes, etj.

Prodhimi i çimentos ka variuar nëpër vite. Gjatë sistemit të mëparshëm kishte arritur kulmin e prodhimtarisë më 1982 me 550.000 ton në vit. Pas montimit të teknologjisë më të avancuar, më 2009 u arrit sasia e rreth 600.000 tonëve në vit. Që nga atëherë e deri më 2014, prodhimtaria ka arritur çdo herë mbi 500.000 tonë në vit. Në vitin 2015 prodhimtaria vjetore arriti në 630.000 ton¹⁵. Me këtë sasi të prodhuar, nevojat e Kosovës mbulohen në sasinë nën 50%. Përqindja tjetër importohet kryesisht nga Maqedonia por edhe Shqipëria dhe Serbia.

¹⁵“Burimi: CSR and Sustainability Report 2015”, Sharrcemit, faqe 8-9

Që nga viti 2002 e në disa raste edhe më parë, Sharrcem ka shfrytëzuar rreth 500.000 ton mergele në vit në mihjen sipërfaqësore në Han të Elezit duke arritur totalin e mbi 10.000.000 tonëve deri në fund të 2021. Kjo sasi duhet analizuar në kontekstin e sasisë totale të mergeles së verifikuar në zonat e lartpërmendura. Bazuar në këtë si dhe vrojtimeve në terren, mund të thuhet se rezervat e mergeles në Dimcë janë shpenzuar në sasi relativisht të mirë që qon në përfundim se duhet shtuar masat në shfrytëzim sa më racional të kësaj lënde të parë.

Përveç qëllimit kryesor të prodhimtarisë, Sharrcem ka ndërmarrë edhe hapa për rrjetëzimin e tij si dhe për mbështetje të komuniteti në Han të Elezit. Në vitin 2011, Sharrcem ishte iniciues në themelimin e Rrjetit për Përgjegjësi Shoqërore të Korporatave (CSR). Gjithashtu është themelues dhe financuesi kryesor i Laboratorit për Aktivitete të Biznesit (LAB), i themeluar më 2014 me qëllim që të kontribuojë në edukimin dhe mbështetjen financiare të iniciativave që do të mundësonin alternativa të vetë-punësimit dhe gjenerimit të të hyrave për qytetarët e Hanit të Elezit. Në kuadër të Lab-it dhe nismave tjera për komunitetin si dhe për përfitime sociale, Sharrcemi ka investuar në vlerë mbi 450.000 euro deri në vitin 2021.

Guri gëlqeror, si burim tjetër industrial, shfrytëzohet relativisht mirë në Han të Elezit. Janë gjithsej 2 gurëthyes që operojnë në komunë. Po ashtu, pritet shumë shpejtë hapja e nje impianti per prodhimin e gëlqeres e cila do të ndikoj shumë në rritjen ekonomike të Hanit të Elezit.

Fabrika “Kosovaplast” për prodhimin e stiroporit gjithashtu është privatizuar dhe shndërruar në biznes të ngushtë familjar me numër minimal të punëtorëve dhe me aktivitet të limituar. Gjithashtu ekziston një fabrikë e betonit dhe disa biznese prodhuese tjeratë vogla.

Po ashtu vitin 2020 ka filluar punën impianti për pasurimin e mineralit të kromit në fshatin Gorancë (Zheden). Është ky një investim Zviceran dhe parashihet punësimi i 50 punëtorëve të profileve të ndryshme. I tërë prodhimi është i paraparë për eksport. Resurse tjera natyrore të pashfrytëzuara në Han të Elezit janë edhe argjila e vërtetuar me mbi 26 milion ton, guri dekorativ, guri vullkanik, kromi, hekuri dhe uji mineral¹⁶.

2.4.2 Ndërmarrjet

Në komunë janë të regjistruara gjithsej 201 biznese. 90 nga ky numër nuk janë funksionale. Sektorët ekonomik dominues janë kryesisht tregtia me shumicë dhe pakicë, aktivitetet shërbyese dhe ato transportuese. Tregtia përfshinë 20% të ndërmarrjeve, aktivitetet shërbyese 16%, transporti 18%, ndërtimtaria 6%, ndërsa sektorët tjerë përfshinë pjesën tjetër prej 40%. Përkundër potencialeve në vend për zhvillimin e bujqësisë, ky sektor mbetet fare pak i përfaqësuar me një përqindje tepër të ulët. 93% e bizneseve janë të përqendruara në Qytezë dhe përgjatë rrugës nacionale N2.

Sikur në tërë Kosovën, informaliteti ekonomik është shumë i lartë. Ai është shumë i theksuar në formën e bizneseve të paregjistruara ndërtimore, shërbime profesionale të ofruara nëpër amvisëri, prodhimtari bujqësore , etj. Informaliteti gjithashtu shprehet edhe te bizneset e regjistruara kur një pjesë e aktivitetit të tyre nuk regjistrohet fare.

Të gjitha ndërmarrjet janë private me përjashtim të Kompanisë për Menaxhim të Mbeturinave “Pastrimi” dhe Kompanisë Regjionale për Ujësjellës/ Kanalizim “Bifurkacioni” – Njësia në Han të Elezit, të cilat janë publike. Dominimi i sektorit privat është një tregues se ka nevojë për përkrahje të mëtejme të tyre, duke i pasur parasysh edhe potencialet lokale.

Sa i përket tregut, përveç drithërave dhe frutit të dredhëzës që për momentin e kanë atë më të organizuar, prodhimet tjera vendase kanë vështirësi që të plasohen në treg dhe të shiten. Tregu i këtyre prodhimeve në Kosovë nuk është i rregulluar. Në Han të Elezit ekziston tregu i qytetit i cili organizohet një herë në javë si dhe një vend ku mund të ekspozohen prodhimet (i ndërtuar nga LAB). Por fuqia blerëse e Komunës me numër të vogël të banorëve nuk mund të konsumojë prodhimet që shumica e tyre kanë një periudhë të shkurtër konsumimi. Prodhimet e mjedrës janë ulur ndjeshëm

¹⁶Sipas Planit Zhvillimor Komunal të hartuar nga KHiE dhe UN Habitat-i më 2011, faqe 39

për shkak të tregut jo të organizuar dhe çmimit të ulët, përderisa pemët dhe perimet e ndryshme plasohen në tregun më të gjerë kosovar me shumë vështirësi.

Gjithsesi janë bërë hapat e parë për standardizimin e produkteve bujqësore si dhe trajnime dhe mbështetje permanente të bujqve për kultivim sa më mirë dhe efikas të kulturave të lartpërmendura. Trajnime dhe mbështetje ka pasur edhe për aktivitete biznesore të natyrave tjera. Këto aktivitete pritet të intensifikohen në vitet në vijim.

Burimi: Drejtoria për Zhvillim Ekonomik dhe Drejtoria për Ekonomi dhe Financa 2022

2.4.3 Punësimi

Sipas regjistrimit të vitit 2011 numri i popullsisë së aftë për punë (15-65 vjeç) në Komunën e Hanit të Elezit ishte 6101. Sipas të dhënave zyrtare nga Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik, numri i të punësuarve në ndërmarrjet (publike/ private) dhe administratën lokale/ qendrore brenda Komunës së Hanit të Elezit është 1024, që përfshinë vetëm rreth 17% të popullsisë së aftë për punë (15-64 vjeç). Nga ky numër, 272 janë të punësuar në administratë dhe ndërmarrje publike, ndërsa tjerët në sektorin privat (752). Nëse krahasohet numri i të punësuarve me numrin e ndërmarrjeve private, madhësia mesatare e ndërmarrjes del të jetë 3.13 punëtorë, që është vlerë e ulët.

Megjithatë, për shkak të jo-formalitetit është e vështirë të përcaktohet qartë numri total i të punësuarve dhe rrjedhimisht përqindja e papunësisë. Agjencia e Statistikave e Kosovës në vlerësimet e tyre 3 mujore vlerëson se gjatë tremujorit të parë të vitit 2021, në nivel të Kosovës, shkalla e papunësisë është 25.8%. Papunësia më e theksuar është te femrat me 29.7%, krahasuar me meshkujt, 24.2%. Shkalla më e theksuar e papunësisë është te grup moshat 15-24 vjeçare me 48.6%.

Burimi: Drejtoria për Ekonomi dhe Financa 2022

2.4.4 Turizmi

Natyra e Hanit të Elezit është shumë unike me dy masivet malore të Sharrit dhe Karadakut të cilat mbyllin çdo horizont. Në këto hapësira vlerësohen veçmas pishat e Gorancës dhe Neçavcit e Vërtomicës si dhe Pusteniku, Kriveniku dhe Dremjaku me aset in shtesë të trashëgimisë kulturore-historike. Kur kësaj i shtojmë edhe Luginat e Lumit Dimca dhe Laç të cilat janë gjithashtu atraksione të veçanta turistike, atëherë paketa turistike bëhet edhe më e larmishme. Pas 2008 është investuar edhe në infrastrukturë rrugore duke e lehtësuar qasjen drejt këtyre lokacioneve. Mirëpo duhet investuar edhe më tej në sferën e shërbimeve hoteliere-shërbyese dhe sportive-rekreative. Kombinimi i shtëpive tradicionale për qëndrim të shkurtër, ushqimit tradicional, hiking-ut nëpër shtigje malore, afërsisë së Shkupit, Bregut të Diellit/ Tetovë, Shtrazës (Kaçanik) si dhe promovimit të gjithë këtij sistemi do ta bënte më atraktive dhe më të dëshiruar shijimin e këtyre mrekullive nga qytetarët kosovar dhe nga jashtë. Ushqimet tradicionale mund të bëhen nga produktet bujqësore të treguara më lart.

Vlerat kulturore të vjetra dhe të reja (më shumë detale jepen te zhvillimi social – pjesa e trashëgimisë kulturore) gërshetohet në mënyrë unike me natyrën e Sharrit duke ia shtuar mundësitë për zhvillimin e turizmit.

Në qytezë ekzistojnë objekte banimi dhe objekte industriale të vlerësuara si trashëgimi industriale¹⁷ sepse i përkasin periudhës kur industria ishte në filllet e veta. Një pjesë e fabrikës Sharrcem e vlerësuar si e tillë është rrënuar para disa viteve, por kanë mbetur silosët e vjetër të cilët duhet ruajtur dhe përmirësuar në kuadër të zhvillimeve të gjithmbarshme. Rindërtimi i Hanit të vjetër ishte vlerësuar gjithashtu potencial për zhvillim të turizmit¹⁸. Trashëgimia kulturore me zona arkeologjike, objekte

¹⁷ Sipas Planit Rregullues Urban të hartuar nga KHiE dhe UN Habitat-i më 2014, faqe 45 dhe 54

¹⁸ Sipas Planit Rregullues Urban të hartuar nga KHiE dhe UN Habitat-i më 2014, faqe 45 dhe 54

arkitektonike, objekte të veçanta të trashëgimisë¹⁹ si dhe artefakte të ndryshme do ta plotësonin mozaikun e vlerave për një turizëm serioz në Komunë.

2.4.5 Bujqësia

Bujqësia me rol mesatar në zhvillimin e gjithmbarshëm të Hanit të Elezit sipas regjistrimit të fundit të ekonomive familjare (2011) kishte vetëm 26 të punësuar që përbën vetëm rreth 2.5% të totalit të punësuarve. Numri i **ndërmarrjeve bujqësore** është tejet i ulët. Siç u përmend më lartë, numri total i ndërmarrjeve të regjistruara bujqësore përbën vetëm 4% të ndërmarrjeve në komunë, që tregon përgjithësisht për kapacitete të vogla të ndërmarrjeve dhe strukturim kryesisht familjar.

Toka bujqësore e kategorizuar sipas kualitetit i takon ekskluzivisht kategorive 5-8, përveç ndonjë sipërfaqe rreth lumit Lepenc e cila tashmë është ndërtuar veçanërisht në Lagjen e Re.

Aktiviteti kryesisht zhvillohet në formë të bujqësisë familjare për krijimin e të ardhurave shtesë në familje, me parcela të vogla private bujqësore dhe me mekanizëm bujqësor të munguar apo vjetruar (amortizuar) me përjashtim të rasteve të pakta kur mekanizmi është subvencionuar. Sipërfaqet e tokës bujqësore përgjatë Lumit Lepenc (kulturat bujqësore- lavërtare të mbjella kryesisht me misër) ujiten përmes kanaleve të hapura të ujitjes të ndërtuara si kanale klasike dheu. Serrat e perimeve, frutat e pyllit si dhe disa pemishte, të subvencionuara këto nga entitete të ndryshme, kanë sistemet enkas të ndërtuara për ujitje pikë-pikë. Perimet në hapësirat e jashtme dhe shumica e pemishteve ujiten duke shfrytëzuar burimet private, lumenjtë/përrojet si dhe ujin nga ujësjellësi. Nuk ka ndonjë sistem të mirëfilltë të ujitjes sepse shumica e këtyre sipërfaqeve bujqësore janë të shpërndara nëpër të gjithë territorin e komunës.

Viteve të fundit ka filluar përkrahja e fermerëve përmes subvencionimit nga qeveria qendrore/ lokale, LAB-i (i treguar më lart), IKC-ja, Caritas Luxembourg, Caritas Kosova, Islamik Relief, Fondacioni Kosovë-Luxembourg gjithnjë në bashkëpunim me komunitetin. Në të shumtën e rasteve, subvencionimi ka përfshirë 90% të lëndës (serra së bashku me sistemin e ujitjes, farërat dhe plehrat/ushqimin e duhur apo shtalla së bashku numrin e kafshëve shtëpiake). Në disa raste janë subvencionuar edhe mekanizmat bujqësore si motokultivatorët dhe mekanizmat bujqësor përcjellës. Megjithatë nevojat për përkrahje janë ende më të mëdha se mundësitë buxhetore.

¹⁹ Sipas Planit Zhvillimor Komunal të hartuar nga KHiE dhe UN Habitat-i më 2011, faqe 35-36

kultivimi i perimeve ka marrë hov viteve të fundit. Janë ndërtuar serra për kultivim ekstenziv të domates, specit, trangullit, pjeprit por edhe perimeve barishtore. Këto kultura mbillen edhe në hapësira të jashtme.

Në vazhden e këtij hovi përfshihet edhe kultivimi i frutave të pyllit si dredhëza dhe mjedra. Në kuadër të pëmtarisë është prezantuar edhe rrushi i tryezës. Vazhdojnë të kultivohen edhe arrat, mollat, kumbullat, dardhat dhe frutat tjera. Kultivimi i foragjereve përfshinë barin klasik (sanë) dhe jonxhën. Këto të fundit po kultivohen nëpër toka të destinuara si livadhe

Sipërfaqet e mbjella me këto kultura janë dhënë në vijim:

Sipërfaqet e mbjella me kultura të ndryshme (ha)		
Drithërat dhe të ngjashme	Gruri	15,00
	Misri	00,00
	Elbi	13,50
	Tërshëra	2,50
	Patatja	5,00
	Gjithsej	36,10
Perime të ndryshme (domate, specia, tranguj, pjeper, perime barishtore, etj.)	Në serra	2,50
	Në hapësirë të jashtme	1,50
	Gjithsej	4,00
Fruta pylli	Mjedra	1,50
	Dredhëza	2,50
	Gjithsej	4,00
Pemishte	Arra	7,70
	Pemishte tjera (molla, dardha, ftoj, kumbulla, etj.)	5,00
	Gjithsej	12,70
Vreshta		1,50
Gjithsej sipërfaqe e kultivuar bujqësore		58,30

Tabela 10. Sipërfaqja e kultivuar bujqësore

Prodhimtaria blegtorale – blegtoria është zhvilluar gjithashtu në kohët e fundit duke bërë që të shtohet veçanërisht numri i lopëve qumështore, por edhe të deleve dhe dhive. Edhe numri i pulave dhe kolonive të bletëve është shtuar me të madhe. Numri i tyre është dhënë në tabelën në vijim:

Numri i krerëve të kafshëve shtepiake/ shpezëve/ kolonive të bletëve		
Gjedhi	Lopë qumështore	450
	Pjesa tjetër e gjedhit	135
	Gjithsej	585
Delet		1639
Dhitë		52
Pulat		200
Kolonitë e bletëve		2060

Tabela 11. Numri i krerëve të kafshëve blegtorale

Prodhimtaria e qumështit vlerësohet në 87,67 litra/ ditë, e mishit në 3500 kg/ vit, e vezëve 180 copë/ ditë dhe e mjaltit në 4000 kg/ vit.

Burimi: Komuna e Hanit të Elezit 2022

2.4.6 Pyjet

Po sipas të dhënave nga Sektori i Gjeodezisë, Kadastrit dhe Pronës, tokat pyjore përfshijnë 5,202 ha. E tërë sipërfaqja pyjore kategorizohet si e mbrojtur, pa destinim për ndonjë qëllim komercial.

Sipërfaqja reale e pyjeve nuk përkon me atë destinuar si më lart. Duke filluar nga vitet e 90-ta, pyjet janë dëmtuar (zjarre) dhe prerë në vazhdimësi në mënyrë jo-formale për tu shfrytëzuar si lëndë djegëse (burim kryesor për ekonomitë familjare). Në të vërtetë pyje të larta kanë mbetur në sipërfaqe relativisht të vogël. Një gjë pozitive është se aty ku pyjet janë prerë kanë filluar të rriten pyje të reja të cilat duhet ruajtur dhe zhvilluar. Shumica e sipërfaqes është potencial për pyje të larta përveç anës jug-perëndimore e cila mbulohet nga shkurret. Më së shumti është i përhapur ahu por ka edhe sipërfaqe me bung, shkozë, pishë, frashër, etj.

Në dhjetë vitet e fundit ka pasur aktivitete të pyllëzimit si mbjellja e 17 hektarëve me pisha në Gorancë nga qeveria lokale dhe qendrore, etj. Këto aktivitete planifikohen të vazhdojnë edhe në të ardhmen së bashku me përmirësimin e sistemit të menaxhimit të pyjeve. Rrallimet komerciale dhe para-komerciale janë të përvitshme dhe ndikojnë pozitivisht në mirëmbajtjen e pyjeve dhe në shërbim më të mirë të ngrohjes.

2.4.7 Burimet e ripërtërishme të energjisë

Viteve të fundit në Kosovë për shkak të kursimit të energjisë elektrike është duke u promovuar nga Qeveria dhe donatorët eficientia e energjisë dhe prodhimi i energjisë nga burimet e ripërtërishme si me zhvillim të kapaciteteve ashtu dhe me mbështetje financiare. Si rezultat, në shumë ndërtesa të institucioneve publike janë instaluar panelet solare për prodhim të energjisë për nevoja të tyre. Poashtu, shumë amvisëri dhe biznese kanë perfituar në rehabilitimin e ndërtesave por edhe në instalimin e teknologjisë për prodhim të energjisë nga dielli dhe në masë më të vogël edhe nga era, si masa me qëllim të kursimit të energjisë. Kjo ka ndikuar në ngritjen e nivelt të interesimit të investorëve për investime në këtë sektor, përfshirë dhe në komunën e Hanit të Elezit. Si rezultat, komuna tashmë i ka të identifikuar lokacionet me potencial për zhvillim të energjisë nga burimet e diellit dhe erës, të cilat përbëhen nga tokat e klasës mbi IV.

2.5 Infrastruktura teknike

2.5.1 Ujësjellësi

Burimet dhe infrastruktura – zona urbane e Hanit të Elezit me Lagjet përreth (pjesa e poshtme e Seçishtes deri te burimi, lagja Maliqi, lagja Brava dhe lagjet përgjatë rrugës nacionale N2, etj.; me 5487 banorë) ka një sistem të përbashkët të ujësjellësit. Për shkak të disa problematikave që do të përshkruhen më poshtë ai është i ndarë në dy pjesë. Pjesa në perëndim të hekurudhës furnizohen nga burimet e Glloboçicës (Kaçanik) si në vijim:

- Burimi 1 (te lajthia) në koordinatat: $x=4670199$; $y=7515681$ dhe nivel $z=773m'$
- Burimi 2 dhe 3 (kepi i shqipes) në koordinatat: $x=4670509$; $y=7515981$ dhe nivel $z=756m'$
- Burimi 3 (i cili karakterizohet me sasi të vogël uji dhe gjendet ngjitur përroit Kotlinë)

Sipas matjeve²⁰, këto burime në periudhën e thatë kanë kapacitet prej 11-12 l/sec ndërsa në periudhën e shirave arrin deri në 18-20 l/sec. Uji nga këto burime vjen me rënie të lirë deri në rezervuarin betonarme mbi lagjen Brava në lartësi mbidetare $h=494 m'$. Rezervuari ka 2 dhoma me diametër 11.8m' dhe lartësi 4m' të cilat mund të mbajë rezerva uji deri në $V=860 m^3$. Në kuadër të këtij sistemi ekziston edhe një rezervuar aty afër me kapacitet $V=1200 m^3$ i ndërtuar në lartësi mbidetare $h=521m'$ për të furnizuar në mënyrë të rregullt pjesën e epërme të fshatit Seçishtë, Lagjet Maliqi dhe Brava dhe ndoshta edhe fshatin Paldenicë. Megjithatë, për shkaqe teknike ai nuk është futur në përdorim. Në të njëjtën kohë edhe pjesa e epërme e fshatit Seçishtë ka rrjet të ndërtuar të ujësjellësi i cili nuk është në përdorim.

²⁰Matjet janë bërë nga Drejtoria Komunale e Shërbimeve Publike në bashkëpunim me UN Habitat-in në disa raste, më të fundit gjatë vitit 2015.

Harta 6. Shtrirja e rrjetit të ujësjellësit

Pjesa e Qytezës në lindje të hekurudhës furnizohet me ujë nga Impianti për pastrimin e ujit që merr ujin e Përroit Dimca. Ky impiant ka kapacitet prej 20 l/sec. Për ndryshim nga rasti i mëparshëm, në impiant uji futet në filtra me pompim. Sistemi ka gjithashtu edhe rezervuarin betonarme me kapacitet $V=250 \text{ m}^3$. Për shkak të problemeve menaxhuese, dhe problematikave teknike vitin 2022 dhe 2023 janë bërë investime shtesë në impiant me çrast dukshëm është përmirësuar performansa teknike e impiantit përfshirë këtu edhe përmirësimin e cilësisë së ujit të përpunuar. Ky sistem është i ndarë nga pjesa perëndimore e qytezës. Pavarsisht investimeve edhe në këtë pjesë ka mungesë të ujit për arsye të humbjeve në rrjet (rrjeti i vjetër) si dhe keqpërdorimeve.

Edhe fshati Gorancë ka sistem të përbashkët ujësjellësi dhe ballafaqohet me problematika të njëjta të mungesës së ujit dhe të menaxhimit të sistemit. Ky sistem menaxhohet nga vetë banorët. Burimet kanë kapacitet total prej 5 l/sec dhe rezervuar me kapacitet 400 m^3 . Fshatrat/vendbanimet tjera furnizohen me ujë nga burime private apo bunarë/puse jo të mirëmbajtura mirë.

Rrjeti i prurës nga burimet në rezervuar është i gjatë $L=12,084 \text{ m'}$ nga materiali PVC, ndërsa rrjeti furnizues/shpërndarës është me material HDPE $L=827 \text{ m'}$ dhe çelik $L=251 \text{ m'}$. Gjatësia totale e sistemit të gypave është $L=13,162 \text{ m'}$.

Shërbimi dhe menaxhimi – duke filluar nga 2019, sistemi i ujësjellësit në Qytezën e Hanit të Elezit menaxhohet nga Kompania Regjionale e Ujësjellësit dhe Kanalizimit KRUK “Bifurkacioni” sh.a, Njësia në Han të Elezit. Më herët ai ishte menaxhuar nga Drejtoria e Shërbimeve Publike duke realizuar të gjitha projektet dhe intervenimet e nevojshme përfshirë projektet e reja, mirëmbajtjen, dhe eliminimin e defekteve.

Shërbimi për konsumatorët është i pjesshëm si për nga sasia ashtu edhe cilësia. Pjesa perëndimore e Qytezës furnizohet me ujë kualitativ sipas standardeve të Organizatës Botërore të Shëndetësisë (OBSh) dhe rregulloreve/ normave të IKSH (uji i burimit nëntokësor klorinohet vazhdimisht) por ka mungesa gjatë sezonës së thatë dhe shpeshherë praktikohen reduktimet e ujit sipas nevojës. Pjesa e Qytezës në lindje tani furnizohet me ujë të trajtuar mirëpo ende ka mungesa përkatësisht humbje të ujit si pasojë e rrjetit të vjetër, keqpërdorimeve etj. Kohëve të fundit janë realizuar projekte në pjesën e para-filtrimit të ujit gjatë marrjes së tij nga lumi është vendosur edhe një rezervoar i filtrimit, janë pastruar rezervoarët e brendshëm, është vendosur trafo e re e rrymës si dhe janë vendosur ujëmatës nëpër ekonomitë familiare afërsisht 600 ujëmatës. Impianti i rifunksionalizuar në parim do të mundëson pastrimin e ujit me para-filtrim përmes shtresave të zhavorrit të granulateve të ndryshme, filtrimin kryesor përmes dhomëzave me rërë përmes të cilave uji kalon me shtypje, rrezatimin me rreze ultravjollcë dhe klorinimin.

Sa i përket sasisë minimale të ujit nga burimet me kapacitet total 30-32 l/sec, ajo duket të jetë më se e mjaftueshme nëse krahasohet me numrin e lartpërmendur të banorëve dhe shpenzimet mesatare deri 200 l/ ditë për kokë banori. Megjithatë mungesat e ujit janë evidente. Bazuar në matjet e mësipërme, një arsye duket të jetë humbja e ujit nga burimet e Gllloçicës deri në rezervuar. Përtej humbjeve në rrjetin prurës dhe shpërndarës, gjendjen edhe më shumë e rëndojnë lidhjet ilegale dhe keqpërdorimi i ujit për ujitje dhe pastrim të rrugëve/ oborreve. Pothuajse e njëjta situatë është edhe me burimin e ujit nga përroi i Dimcës.

Sistemi i ujësjellësit në fshatin Gorancë menaxhohet nga vetë banorët. Në lidhje me këtë, Komuna ka bërë investimet e nevojshme për rehabilitimin e sistemit bazuar në rekomandimet e KRU-së në mënyrë që menaxhimi t'u kalojë atyre në një të ardhme të afërt. Aktualisht ujësjellësi në fshatin Gorancë përballat me të njëjtat problematika që u përmendën më lart për Qytezën. Kualiteti nuk sigurohet në vazhdimësi për shkak të klorinimit jo të vazhdueshëm si dhe ka mungesa të ujit. Gjatë sezonit veror, mirëmbajtësi i rrjetit aktivizon edhe pompat e ujit për të arritur sasinë e nevojshme për furnizim me

ujë. Të gjitha këto problematika që u cekën më lartë vlerësohet se vijnë si pasojë e mos menaxhimit të sistemit nga KRU dhe aplikimit të tarifës fikse për pagesë dhe jo sipas shpenzimeve.

Kontrollet e cilësisë së ujit në ujësjellësin e Qytezës, të Gorancës dhe në burimet publike në vendbanimet rurale janë të vazhdueshme nga IKSHF.

Numri i qytetarëve dhe klientëve të shërbyer me ujë përmes sistemeve të përbashkëta është si në vijim:

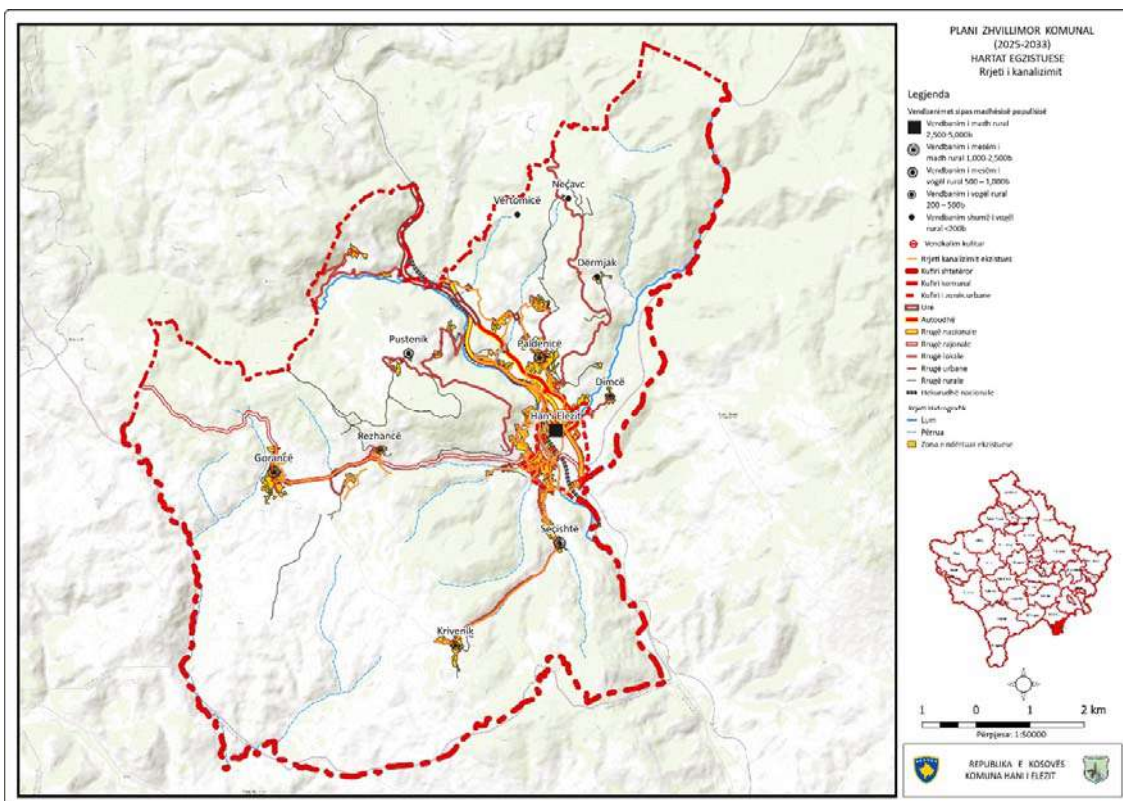
	Vendbanimet	Sasia e ujit	Nr i Banorëve	Kyçje amvisërie	Kyçje tjera
1	Qyteza - perëndim	5-6 l/s	2252	513	6
2	Qyteza - lindje	18-20 l/s	5,487	600	55
3	Goranca	5 l/s	1,028	196	5
	TOTALI :		8767	1309	66

Tabela 12. Sasia e ujit dhe numri i klientëve të shërbyer

Fshatrat në të cilat nuk ofrohet shërbim përmes sistemit të përbashkët të ujësjellësit janë Paldenica, Seçishta, Kriveniku, Pusteniku dhe Dimca, përderisa në Dremjak, Vërtomicë dhe Neçavc nuk planifikohen sisteme sepse ato fshatra tashmë janë zbrazur.

2.5.2 Kanalizimi

Infrastruktura – ngjashëm si në rastin e sistemit të ujësjellësit, sistemi i përbashkët i kanalizimit të ujërave të zeza përfshin zonën urbane të Hanit të Elezit me lagjet e lartpërmendura përreth duke përfshirë edhe lagjen Curri dhe fshatrat Paldenicë dhe Seçishtë. I tërë rrjeti është funksional duke përfshirë edhe kolektorët e nevojshëm dhe ka pikën e zbrazjes në pjesën më jugore të Komunës, në lokacionin e planifikuar të Impiantit për trajtimin e ujërave të zeza ngjitur rrjedhës së Lumit Lepenc. Gjithashtu edhe fshatrat e tjera të banuara kanë sistemet e tyre (Goranca, Rezhanca, Kriveniku dhe Pusteniku duke përfshirë edhe Laçin). Për arsye të trajtimit të ujërave planifikohen të lidhen me sistemin e Qytetit. Në raport me numrin e banorëve, shërbimi me kanalizime ofrohet 100%.



Harta 7. Shtrirja e rrjetit të kanalizimit

Komunat e Ferizajt, Shtërpces, Kaçanikut dhe Hanit të Elezit derdhen ujërat e zeza të pa trajtuara në rrjedhat ujore të pellgut të Lepencit.

Fabrika Sharrcem ka impiantin që trajton ujërat e zeza të kompleksit të vet (ujëra të zeza nga toaletet dhe kuzhina) dhe disa ekonomive familjare në afërsi që reliefi nuk ua mundëson lidhjen me sistemin e qytetit. Në realitet, ky është ndër rastet e rralla pozitive në rajonin e Ferizajt.

Materialet e përdorura gjatë periudhave kanë evoluar dhe atë varësisht nga zhvillimi i teknologjisë përdorur intervenime janë bërë në tërë Komunën e posaçërisht në rrjetin e Qytezës për të zëvendësuar dhe rritur diametrat e tubave të vjetruara. Deri më 1999 janë përdorur tubat e asbest-çimentos duke u shtuar më vonë tubat e betonit dhe PVC-së, për të vazhduar në 10 vjetshin e fundit me materialet plastike PE, HDPE, SN.

Për të gjitha fshatrat janë dhënë detalet si në vijim:

Nr	Vendbanimet	Rrjet kanaliz.	Derdhet në	Nr. i banorëve (2022)	Nr. i klientëve	Gjatësia e rrjetit (m')
1	Qyteza me Paldenicë/Seçishtë	PO	Lumi Lepenc	7,028	930	24,778
2	Gorancë	PO	Përroi i Gorancës	1,110	146	3,654
3	Rezhancë	PO	Përroi i Gorancës	513	67	1,371
4	Krivenik	PO	Përroi i Seçishtes	304	43	772
5	Dimcë	JO	Përroi i Dimcës	269		
6	Pustenik	JO	Përrockë	679		
7	Dremjak (i zbrazur)	JO		132		
8	Vërtomicë (i zbrazur)	JO		0		
9	Neçavc (i zbrazur)	JO		120		
			Gjithsej;	10,155	Rreth 1186	Rreth 29,204

Tabela 13. Sistemi dhe klientët shërbyer

Sistem të kanalizimit të mbyllur të ujërave atmosferik ka në qendrën e qytetit ((L=3516m') dhe në qendrën e fshatit Gorancë (L=710 m'). Kanale të hapura atmosferike ka përgjatë të gjitha rrugëve lokale (L=3,710 m'). Në përgjithësi ato janë funksionale por mirëmbajtja e tyre paraqitet problematike.

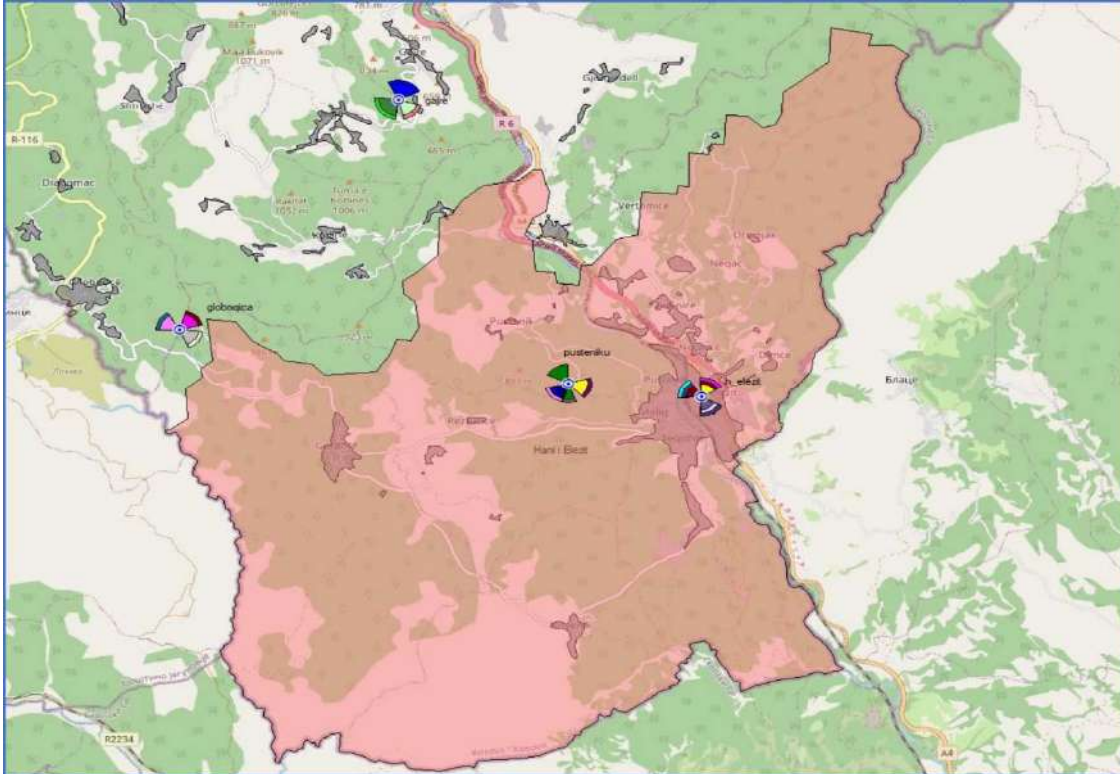
Menaxhimi – mirëmbajtja e sistemit të kanalizimeve fekale dhe atmosferike menaxhohet nga Kompania e kontraktuar për Mirëmbajtjen e kanalizimit fekal dhe atmosferik e menaxhuar nga Drejtoria e Shërbimeve Publike duke realizuar të gjitha projektet dhe intervenimet e nevojshme përfshirë projektet e reja, mirëmbajtjen dhe eliminimin e defekteve. E njëjta Drejtori ende vazhdon t'i bëjë investimet në rregullimin e pjesëve të reja të rrjetit pasi që akoma ujësjellësi dhe kanalizimi publik nuk menaxhohen nga KRU.

2.5.3 Energjia elektrike

Furnizimi me energji elektrike sigurohet nëpërmjet një sistemi të veçantë komunal dhe të përbashkët me Kaçanikun. Njësia punuese KEDS në Han të Elezit mbulon 10 vendbanime, ndërsa 1 vendbanim (Pustenik) mbulohet nga njësia punuese të komunave fqinje (shih Aneksin 8).

Infrastruktura – energjia elektrike ofrohet në tërë Komunën e Hanit të Elezit. Ky shërbim ofrohet përmes 2 lidhjeve alternative nga Bibaj, Ferizaj si primare respektivisht nga Gjilani si sekondare. Të 2 lidhjet janë të fuqisë 35kv, secila me qëllimin primar furnizimin e prodhuesit të çimentos Sharrcem. Nga aty, përmes transformatorit 35/6kv, rrjeti i fuqisë 6kv furnizon Qytezën dhe të gjitha vendbanimet

tjera përmes 14 transformatorëve me fuqi të ndryshme. Përrashtim bën Pusteniku dhe Laçi të cilët për shkak të lokacionit furnizohen nga rrjeti i fshatrave fqinje të Komunës së Kaçanikut.



Harta 8. Stacionet bazë të energjisë elektrike

Në Komunën e Hanit të Elezit ekzistojnë dy stacione të energjisë elektrike si më poshtë:

- Hani i Elezit: gjatësia gjeografike-21.29703056, gjerësia gjeografike-42.15026945,dhe
- Pusteniku: gjatësia gjeografike-21.27370283, gjerësia gjeografike-42.15249998.

Në hartën më lart është i hijezuar territori i komunës ku përfshihen vetëm dy stacione bazë. Numri i konsumatorëve mesatar të lidhur në këto stacione është 3400 përdorues. Duke marrë parasysh që në këtë komunë mbulojnë nga pak edhe dy stacione bazë të komunës së Kaçanikut që janë në kufi me komunën e Hanit të Elezit, pra, stacionet bazë në Gllloboqice dhe Gajre (Ivajë) atëherë numri mesatar i përgjithshëm është i përafërt me 5500 përdorues. Në këtë numër të përdoruesve përfshihen edhe ata të përkohshëm (kalimtar) për shkak të qarkullimit për dhe nga Maqedonia e Veriut si dhe nga qytetet tjera të Kosovës.

Shërbimi dhe menaxhimi – furnizimi dhe mirëmbajtja menaxhohet nga KEDS ndërsa faturimi/ inkasimi nga KESCO, të dyja këto kompani private turke. Shërbimi është në përgjithësi stabil dhe pa reduktime. Përtej kësaj, edhe përkundër përmirësimeve të vazhdueshme, rrjeti ende mbetet në përgjithësi i vjetër dhe me defekte të herëpashershme. Si problematikë paraqitet edhe mungesa e ndërprerësve në pika të caktuara që do ta mundësonin furnizimin e vazhdueshëm me rryme të pjesëve të caktuara në rast të defekteve.

Numri i përgjithshëm i shfrytëzuesve të rrjetit elektro-energjetik në komunë është 3400 përdorues.

Burimi: KEDS 2022

Prodhimi i energjisë – momentalisht nuk ka prodhues të energjisë elektrike në Han të Elezit por më parë ishin të planifikuara së paku 2 hidrocentrale të vogla në vitet e ardhshme. Për të dy hidrocentralet

në vijim Komuna ka lëshuar lejet e ndërtimit, MMPHI pëlqimet e nevojshme mjedisore/ ujore dhe ZRRE autorizimet finale:

- Hidrocentrali “Lepenci 1” me kapacitet 9.9 MW dhe pronar Hidroenergji shpk nga Ferizaj. Uji do të devijohet në gypa në lokacionin “Guri i Shpuar” (Kaçanik) ndërsa impianti prodhues planifikohet në vendin “Uji i Thartë” ngjitur rrugës nacionale N2;
- Hidrocentrali “Kotlina” me kapacitet 4.4 MW dhe pronar Muja shpk nga Prishtina. Uji i lumit Kotlina/Laç do të devijohet në gypa në fshatin Kotlinë (Kaçanik) ndërsa impianti prodhues planifikohet në Laç.

Për shkak se këto hidrocentrale nuk kanë filluar të ndërtohen sipas kohës së paraparë, të gjitha pëlqimet mjedisore/ ujore, lejet ndërtimore dhe autorizimet nga ZRRE kanë skaduar.

Burimi: OJQ Gjethi 2022

2.5.4 Telekomunikacioni

Infrastruktura dhe shërbimi – rrjeti i telefonisë mobile ofrohet në tërë territorin përmes operatorëve Vala (BTS) dhe IPKO. Në një distancë prej 10 km nga kufiri ofrohet shërbim edhe nga operatorët e Maqedonisë Veriore.

Është një central i telefonisë fikse (Telekomi i Kosovës) ku ofron telefoni fikse, TV kabllor dhe internet për 130 klientë në Qytezë, lagjet përreth dhe Seçishtë dhe Paldenicë.

Ofrues interneti me më së shumti klientë është Elektra/ Telkos. Shërbimi i internetit/ kabllor televiziv ofrohet në Qytet me vendbanimet përreth, Paldenicë, Dimcë, Seçishtë, Krivenik, Gorancë dhe Rezhancë (gjithsej 1900 klientë). Vetëm Pusteniku dhe Laçi mbesin vendbanime me banorë permanent pa këtë lloj shërbimi. Shërbime televizive pa pagesë nuk ofrohen në Han të Elezit.

2.5.5 Energjia për Ngrohje

Të prezantuara kryesisht në 15 vitet e fundit, energjia elektrike dhe biomasa (pellet/ briket) si burim alternativ i ngrohjes shfrytëzohen në më pak se 10% të numrit të përgjithshëm (3400) të njësive ngrohëse (kryesisht amvisëri dhe biznese por edhe klientë tjerë).

Si rrjedhojë, druri mbetet produkti kryesor që përdoret për ngrohje në Han të Elezit. Në këtë mes përdoruesish hyjnë të gjitha objektet publike. Për nevoja të ngrohjes së objekteve të banimit, biznesit dhe atyre publike që menaxhohen nga qeveria lokale/ qendrore, vlerësohet se në Han të Elezit digjen së paku 12.000 m³ dru në vit²¹. Shumica nga to priten ilegalisht nëpër pyjet e Hanit të Elezit. Shembull pozitiv në këtë rast mund të përmendet sistemi i ngrohjes në SHFMU të Gorancës i cili përdor për ngrohje ashklat e drurit si biomasë nga pastrimi i përvitshëm i pyjeve. Nga çka u tha më lart rezulton se prezantimi i ndonjë burimi/produkti apo ndonjë sistemi alternativ për ngrohje do të ndikonte dukshëm në menaxhimin dhe ruajtjen e pyjeve në territorin e Hanit të Elezit. Në komunë nuk ka sistem të ngrohjes qendrore.

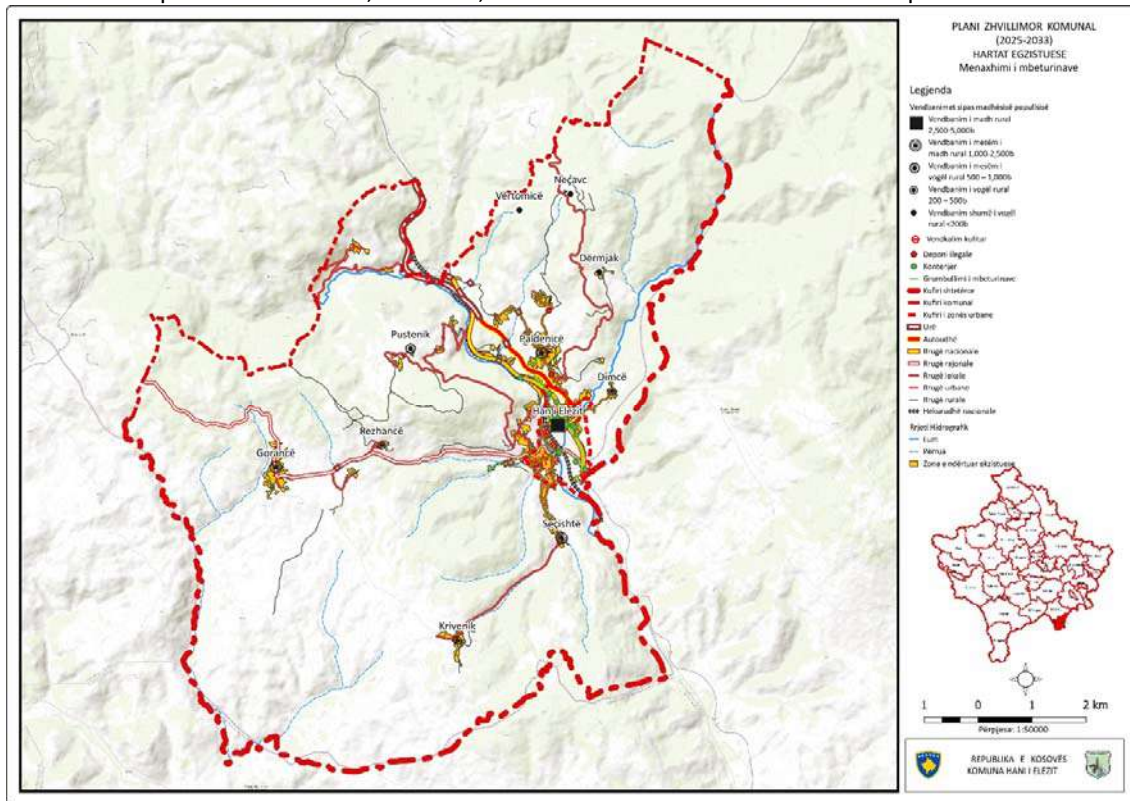
2.5.6 Mbeturinat

Shërbimi dhe menaxhimi – shërbimi i grumbullimit të mbeturinave ofrohet në tërë territorin e Komunës së Hanit të Elezit (100%). Në qytezë²² ofrohet dy herë në javë, kurse në vendbanimet tjera një herë në javë. Mbeturinat deponohen në deponinë e përkohshme në Ferizaj apo në deponinë e përhershme regjionale në Velekincë, Gjilan. Shërbimi ofrohet nga qeveria lokale përmes Ndërmarrjes Publike Lokale – NPL “Pastrimi” që nga 1 janari 2017. Çmimet fikse mujore janë 5 euro për ekonomi familjare, 8 euro për biznese dhe 13 euro për çdo zbrazje të kontejnerit 1100 litërsh (secila me

²¹Burimi: Strategjia për Zhvillim Socio-Ekonomik të Hanit të Elezit (2018-2022)

²²Në këtë rast nënkuptohet hapësira nga hekurudha deri te rruga nacionale N1

kontrata të veçanta). Duke përfshirë aksionarët dhe Bordin e Drejtorëve, NPL ka një staf prej 21 veta, ndërsa ka në pronësi 3 kamionë, 2 traktor, 1 veturë dhe disa mekanizma shtesë për mbeturinave.



Harta 9. Grumbullimi i mbeturinave

Shtirja e shërbimit është si në vijim:

Nr	Vendbanimet	Shërbimi	Nr. i klientëve amvisëri	Nr. i klientëve të tjerë		Gjatësia e rutës së shërbimit (m')
				Biznese	Institucione	
1	Qytezë (nga hekurudha në rrugën nacionale N2)	2'/javë	430	82	8	5-km
2	Qytezë me vendbanimet përreth	1'/javë				
3	Paldenicë	1'/javë	265	2	1	4- km
4	Gorancë	1'/javë	136	3	1	7-km
5	Rezhancë	1'/javë	79			
6	Seçishtë	1'/javë	340	2		5-km
7	Krivenik	1'/javë	43			7-km
8	Dimcë	1'/javë	37			2-km
9	Pustenik	1'/javë	88	2		5-km
10	Laç	1'/javë				7-km
11	Dremjak	1'/javë	18			3-km
12	Vërtomicë (i zbrazur)	JO	0			0
13	Neçavc (i zbrazur)	JO				0
		Gjithsej:	1436	91	10	38

Tabela 14. Numri i klientëve të shërbyer dhe gjatësia e rutës së shërbimit për vendbanime

Deponitë jo-formale – si rezultat i gjendjes së krijuar për disa vite pa ofrues formal të shërbimit të grumbullimit të mbeturinave (para 2017), në territorin e komunës ka ende 2 deponi ilegale të mbeturinave edhe pse një numër i madh janë eliminuar. Kësaj i duhet shtuar edhe deponitë e mbeturinave ndërtimore edhe pse Komuna e HiE ka përcaktuar një lokacion për mbeturina të tilla në lokacionin e mihjes sipërfaqësore të mergeles. Kjo gjendje e krijuar në terren paraqet një nga sfidat më të mëdha të Komunës së HiE respektivisht NPL Pastrimi.

Mbeturina tjera – mbeturinat e azbestit të gjeneruara nga fabrika e produkteve të azbest-çimentos para vitit 1999, në vitet 2017-18 janë pastruar nga shtrati i lumit Lepenc dhe nga vet uzinat e fabrikës dhe janë deponuar në pjesën e minierave të vjetra të kromit në Gorancë ngjitur kufirit me Maqedoninë. Në këtë mes vlerësohet se duhet bërë hulumtime shtesë në terren për të ditur nëse janë pastruar në tërësi këto mbetje të rrezikshme.

Burimi: Drejtoria e Shërbimeve Publike 2022

2.6 Infrastruktura e transportit dhe transporti

Lokacioni unik i Qytezës së Hanit të Elezit si vend kufitar dhe në raport me shtrirjen e rrjetit rrugor/hekurudhor nacional dhe zhvillimi në mënyrë të favorshme i rrugëve lokale në territorin e komunës mundësojnë lidhje shumë të mira të vendit me pjesët tjera të Kosovës, Maqedoninë Veriore dhe përtej. Në kontekst rajonal, Intervenimet e viteve të fundit kanë bërë që cilësia e rrugëve ndër-komunale dhe atyre lokale të jetë shumë e mirë, përderisa ka ende nevojë për intervenime në krijimin e kushteve më të mira të sigurisë dhe për lëvizjen e këmbësorëve([shih Aneksin 7, si dhe Hartën Infrastruktura e transportit](#)).

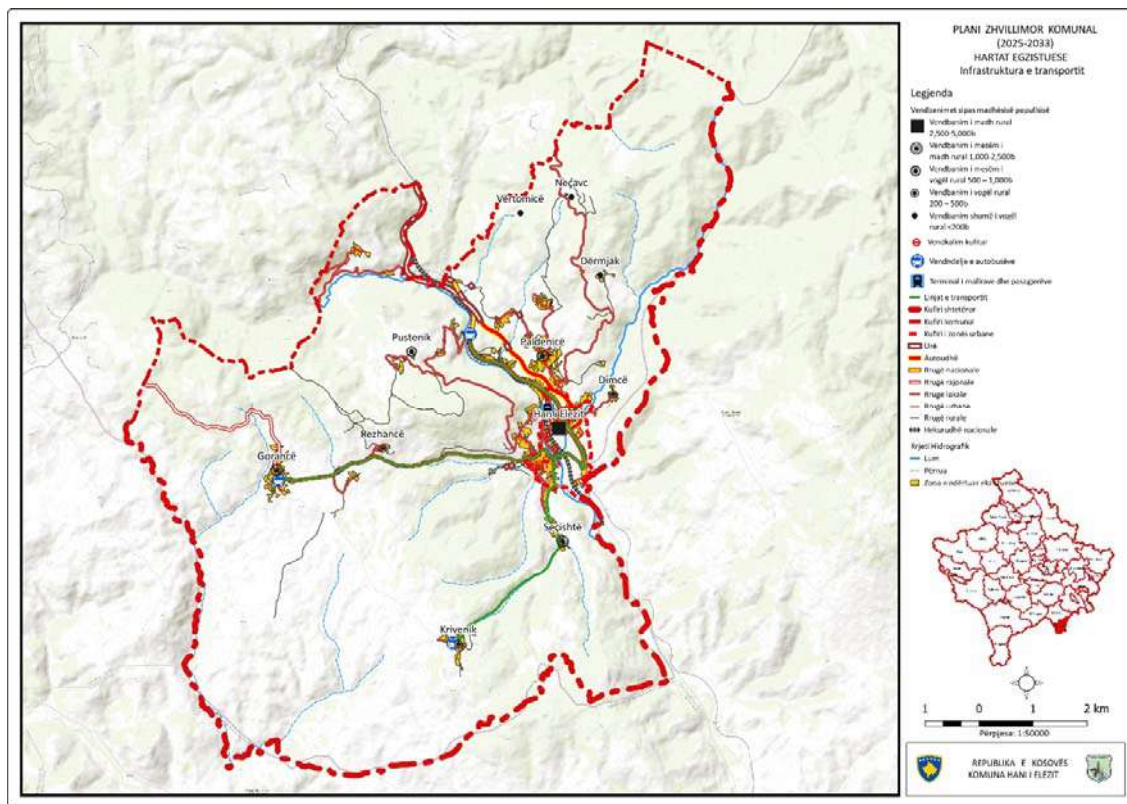
Intervenimet e viteve të fundit kanë bërë që cilësia e rrugëve lokale që lidhin komunën dhe vendbanimet të jetë shumë e mirë, ndërsa ende ka nevojë për intervenime në krijimin e kushteve më të mira të sigurisë dhe për lëvizjen e këmbësorëve.

2.6.1 Rrugët e nivelit qendror

Autoudha (R6) Prishtinë – Hani i Elezit – e përshkon territorin e Komunës në drejtimin veri jug me gjatësi $L = 6\text{km}'$. Kalon përmes konfiguracionit të luginës së Lepencit (nga Lagja Kashan deri në Qytezë me $L = 2\text{km}'$) duke vazhduar përmes ultësirës deri te kufiri ($L = 4\text{km}'$). Përmes kësaj rruge Hani i Elezit bëhet pjesë e korridoreve me rëndësi ndërshtetërore regjionale. Hyrje/ dalja në autoudhë është brenda zonës urbane. Në nivel ndërkombëtar kjo autostradë mundëson lidhje të shpejtë me korridorin VIII me portin e Durrësit, korridorin X në veri.

Rruga nacionale Prishtinë - Shkup (N2) – kalon nëpër territorin e Komunës ngjitur, paralelisht dhe në gjatësi të njëjtë me autoudhën. Gjatësia e segmentit të Hanit të Elezit është 6 km. Përmes kësaj rruge mundësohet lidhja me Kaçanikun, Ferizajn e më tej në veri dhe Shkupin në jug. Profili përbëhet prej dy shiritave me nga 3.5 metra, ndërsa trotuari ekziston për 2.8 km në pjesën jugore të segmentit. Pas ndërtimit të autoudhës, rruga N2 nuk është e ngarkuar me trafik si më parë dhe gjendja fizike e rrugës vlerësohet mesatare. Problematike mbetet çështja e sigurisë nga shembjet dhe rëniet e gurëve si dhe segmenti i cili për të njëjtat shkaqe mbetet edhe më tej me një kahje. Zhvillimi i vendbanimeve përgjatë trasesë rrugore gjithashtu përbën një çështje sa i përket sigurisë në trafik përderisa kalimet nga një anë në tjetrën mbesin ende jo të sigurta.

Rruga që lidh dy pikat kufitare Hani i Elezit dhe Gllloboçicë/ Kaçanik dhe kalon përmes Maleve të Sharrit dhe fshatit Gorance duhet të promovohet si rrugë rajonale. Kjo rrugë ka gjatësi 13 km (9.79 km brenda territorit komunal) dhe është në gjendje relativisht të mirë duke përjashtuar një segment ku është duke u intervenuar për rrëshqitje dhe bajpasin në fshatin Gorancë i cili nuk është i ndërtuar.



Harta 10. Infrastruktura rrugore/ hekurudhore dhe transporti

2.6.2 Rrugët e nivelit lokal

Rrugët lokale – posaçërisht në 15 vitet e fundit një pjesë relativisht e madhe e investimeve kapitale të buxhetit komunal dhe qendror si dhe donacioneve të huaja janë shpenzuar për të përmirësuar infrastrukturën e përgjithshme në Han të Elezit. Nga ky shpenzim pjesën më të madhe e mori përmirësimi i infrastrukturës rrugore ku me atë rast u shtruan (asfalt apo pllaka betoni) shumica e rrugëve lokale që lidhin vendbanimet, rrugët urbane dhe rrugë të vendbanimeve rurale. Si rezultat, të gjitha vendbanimet janë të lidhura mirë me njëri-tjetrin.

Nga tabela e mëposhtme kuptohet se janë të shtrura gjithsej 27,13 km rrugë lokale që lidhin vendbanimet duke përfshirë të gjitha rrugët që lidhin fshatrat e banuara me qytezën e Hanit të Elezit. Kanë mbetur të pashtuara vetëm rrugët lokale drejt fshatrave të shpopulluara si dhe rrugët lidhëse për ndonjë vend të caktuar (pikë turistike, etj.; ku disa nga to nuk janë të listuara këtu).

Listën e rrugëve lokale që lidhin vendbanimet e gjeni në tabelën në vijim:

Rrugët lokale në Han të Elezit			
Nr	Emërtimi i rrugës	Statusi	Gjatësia (km)
1	Hani i Elezit – Paldenicë	e shtruar ²³	4,36
2	Ura e Seçishtës – Seçishtë – Krivenik	e shtruar	6,40
3	Lagja Maliq – Pustënik	e shtruar	5,13
4	Rruga Nacionale N2 (Hani i Elezit) – Dimcë	e shtruar	1,30
5	Rruga Nacionale N2 (Kashan) – Laç	e shtruar	2,87
6	Rruga Nacionale N2 (Dheu i Bardhë) – Paldenicë	e shtruar	0,93
7	Hani i Elezit– Dërmjak–Neçavc – Gjurgjedell (Kaçanik)	e shtruar	8,80
8	Hani i Elezit – Lagja Curri	e shtruar	0,54
9	Rruga Nacionale N2 (Uji i Thartë) – Bush (Pustënik)	e shtruar	1,80

²³Rrugë e shtruar nënkupton rrugën me shtresë asfalti apo pllaka betoni

10	Hani i Elezit – Dërmjak i Ulët	e shtruar	0,87
11	Rruga Nacionale N2 (Kashan) – Paldenicë	e shtruar	1,38
12	Paldenicë – Vërtomicë	e pashtuar	4,20
13	Paldenicë – Neqavc	e pashtuar	4,20
14	Gorancë – Krivenik	e pashtuar ²⁴	5,25
Gjithsej			48,03

Tabela 15. Gjatësia e rrugëve lokale dhe gjendja e tyre

Nga të dhënat komunale rezulton se janë gjithsej 48.03 km rrugë lokale që lidhin vendbanimet e Komunës së Hanit të Elezit dhe 34.38 km nga to janë të shtruara dhe të shënuara.

Në kuadër të rrjetit rrugor janë gjithsej 5 ura mbi lumin Lepenc dhe disa ura të vogla mbi përrenjtë e tjerë, të gjitha të ndërtuara nga betoni dhe të kalueshme për automjete. Përderisa të gjitha kanë linjë për këmbësorë, Ura te Ranat dhe te Uji i Thartë janë një kahore.

Rrugët e vendbanimeve (urbane dhe rurale) – janë të shtruara në shumicën e rasteve. Nga 37,7 km rrugë gjithsej, janë shtruar 32,4 km.

Infrastruktura jo-motorike – janë gjithsej 14,2 km trotuare përgjatë të gjitha rrugëve lokale të lartpërmendura dhe kjo tregon për një rrjet jo të përfunduar për lëvizje të këmbësorëve. Në zonën urbane ky rrjet është kryesisht prezent duke ofruar lëvizje të sigurte nëpër të gjitha rrugët duke përfshirë edhe shtegun për këmbësorë në Qytezë përgjatë hekurudhës me 0,8 km'. Duhet përmendur edhe shtegun e këmbësorëve drejt SHFMU në Paldenicë me 0,42 km'.

Në rrugën nacionale N2 dhe hekurudhën Fushë Kosovë – Hani i Elezit kalimet nëpër to janë jo të sigurta. Përderisa kalimet nëpër nacionalen N2 realizohet përmes “zebrave” në 5 vende dhe kalimeve joformale në shumë vende tjera, ekziston vetëm një mbikalim hekurudhe por qytetarët bëjnë kalime joformale dhe jo të sigurta së paku në 4 vende tjera. Kalimet nëpër dy akset e lartpërmendura duhet trajtuar edhe në aspekt të lëvizjes së integruar të njerëzve për të pasur qasje në funksione të ndryshme urban por edhe në pronat e tyre.

Edhe pse të identifikuar, nuk ka shtigje të rregulluara për biçikleta apo shtigje malore për ecje (të rregulluara dhe shënuara).

Mirëmbajtja, siguria dhe ndriçimi

Gjendja e përgjithshme e rrugëve është relativisht e mirë dhe e sigurte. Në disa zona ka nevojë për përmirësim dhe zgjerim të rrugëve. Gjithashtu është evident fakti se zona urbane dhe vendbanimet në perëndim të hekurudhës kanë qasje shumë të kufizuar mes vete për faktin se kanë vetëm një linjë komunikimi me makina nëpër nacionalen N2 dhe daljen ngjitur kufirit. Me këtë rast qasja vështirësohet dhe shpeshherë pamundësohet nga kolonat e kamionëve transportues duke pritur rend për në terminalin doganor. Kjo është një çështje prioritare që duhet zgjidhur.

Mirëmbajtja dimërore e rrugëve respektivisht pastrimi nga bora/akulli bëhet çdo sezonë. Edhe mirëmbajtja e përgjithshme dhe e vazhdueshme e rrugëve ndodh në vazhdimësi (pastrimi i kanaleve dhe lëshesave ujëmbledhëse, pastrimi i rrugëve nga gurët dhe dheu, intervenimi me zhavorr, etj).

Ndriçimi i rrugëve përfshin të gjitha rrugët kryesore urbane dhe të vendbanimeve rurale me gjithsej 17 km gjatësi. Shtrirja e ndriçimit të rrugëve urbane dhe të vendbanimeve rurale pritët të vazhdojë më tutje.

2.6.3 Transporti

Shërbimi i transportit ofrohet në kuadër të sektorit privat përmes autobusëve dhe minibusëve, si dhe shërbimit të taksive. Në Han të Elezit nuk ka Stacion Autobusi.

Transporti ndër-komunal – transporti publik ndër-komunal dhe ndërshtetëror realizohet përmes:

- rrugës nacionale N2. Nga qendra e Qytezës deri në Kaçanik dhe më tej si dhe anasjelltas ofrohet shërbimi me autobus 4 herë në ditë. Ekzistojnë edhe linjat me autobusë Prishtinë-

²⁴Rrugë e pashtuar nënkupton rrugën me shtresë zhavorri apo dheu

Shkup dhe anasjelltas dhe Prizren-Shkup dhe anasjelltas (mbi 5 herë në ditë) të cilat shfrytëzojnë nacionalen N2 apo autoudhën R6, mirëpo në të shumtën e rasteve nuk ndalojnë në Han të Elezit;

- hekurudhës Fushë Kosovë – Shkup një herë në ditë (në mëngjes për në Shkup dhe në mbrëmje kthimi për në Fushë Kosovë) nga Stacioni i Hekurudhës në Qytezë²⁵.

Transporti lokal – po nga sheshi i Qytetit bëhet edhe transporti lokal i udhëtarëve i organizuar me minibus 3 herë në ditë për në Gorancë dhe një herë në ditë për Seçishtë/Krivenik (shkuarje/ardhje). Nga të dhënat më lart nënkuptohet se për shkak të distancave të shkurta në mes vendbanimeve dhe faktit se Hani i Elezit është komunë e vogël, transporti lokal i udhëtarëve dhe mallrave bëhet kryesisht me makina private dhe në këmbë. Në këtë mes është identifikuar fshati Paldenicë me 1723 banorë dhe me distancë mesatare 3 dhe maksimale 5 km nga Qyteza ku është i nevojshëm organizimi i transportit publik.

Gjithashtu mbetet nevoja për përmirësime të konsiderueshme në shërbimet e autobusëve në aspektin e kualitetit të shërbimit, shfrytëzueshmërisë dhe besueshmërisë. Është me rëndësi që të në të ardhmen të futen në funksion edhe mjete të transportit që kanë ndikim sa më të vogël negativ në mjedis.

Edhe përkundër mungesës së shtigjeve të rregulluara të ecjes dhe hiking-ut, natyra mundëson lëvizje nëpër mjediset shumë interesante të komunës. Ecjet bjeshkatore në zonën e Pustenikut dhe Gorancës, Paldenicës e Dremjakut si dhe tjera organizohen tradicionalisht për ditën e çlirimit dhe përgjatë tërë vitit nga mjedis dhe sport-dashësit.

2.6.4 Hapësirat për parkim

Konsiderohet se ka numër të mjaftueshëm të parkingjeve publike posaçërisht në Qytezën e Hanit të Elezit. Ky shërbim ofrohet pa pagesë. Në kontekst të përmirësimit të gjithmbarshëm të lëvizshmërisë dhe inkurajimit të lëvizjes jo-motorike, duhet bërë analiza dhe potencialisht të prezantohet pagesa e parkingjeve publike sipas kohëzgjatjes së parkimit.

361 vend-parkimet ekzistuese të menaxhuara nga Komuna dhe të hapura për publikun janë të shpërndarë në 15 lokacione si më poshtë:

Vend parkimet	Nr i vend parkimeve
Oobjekti komunal	50
Rruga Xhemsedin Suma	23
Stacioni hekurudhor	11
SHFMU "Ilaz Thaçi" Hani i Elezit	30
SHFMU "Kështjella e Diturisë" Paldenicë	13
SHFMU "Veli Ballazhi" Gorancë	11
SHFMU (paralelja) "Ilaz Thaçi" Seçishtë	5
QKMF "Menduh Kaloshi" Hani i Elezit	6
AMF Gorancë	5
Ura e Seçishtes	40
Varrezat e Dëshmorëve Pustenik	40
Parku memorial "Bllaca 99"	30
Parku i qytetit "Isa Berisha"	25
Parkingu i rezervuar për Taxi (Rr. Adem Jashari)	50
SHF-të në Krivenik, Laç dhe Pustenik	22
Gjithsej	361

Tabela 16. Lokacionet dhe numri i vendparkingjeve

Funksionale janë edhe 2 vend parkingje private me mbi 75 vende ngjitur kufirit ku shërbimi ofrohet me pagesë. Në të shumtën e rasteve këto parkingje nuk janë të mbushura me më shumë se 10 vende.

Bizneset private kanë gjithashtu parkingje për konsumatorët/ punëtorët e tyre duke përfshirë zingjirët e marketeve Viva Fresh, ETC dhe disa markete, lokale, 2 stacionet e karburantit, Sharrcem, shumë lokale hoteliere-shërbyese etj. me gjithsej 327 vend parkime. Këto parkingje shfrytëzohen edhe nga banorë që nuk janë të Hanit të Elezit të cilët qarkullojnë nëpër infrastrukturën nacionale/ rajonale. Parkingje ekzistojnë edhe për kamionët transportues me gjithsej 67 vende.

2.6.5 Transporti hekurudhor

Në Komunën e Hanit të Elezit ka shtrirje të rrjetit hekurudhor. Nëse shikohet pozita në raport me rrjetin hekurudhor në nivel të Kosovës, mund të thuhet se Han të Elezit ka lidhje të përshtatshme rrugore me nyjet kryesore hekurudhore Fushë Kosovë dhe Shkup. Distanca deri në terminalin hekurudhor të Fushë Kosovës është 67 km. Sipas të dhënave nga komuna, prona e hekurudhës në komunën e Hanit të Elezit gjatësi 6.2 km' sipërfaqe prej 36.58.66 ha. Momentalisht hekurudha nuk është funksionale sepse Hekurudhat e Kosovës janë duke e rindërtuar rrjetin. stacioni hekurudhor në Qytezë dhe një mbikalim për këmbësorë po aty. Kalim formal me laurë për makina dhe këmbësorë është afër Urës së Seçishtës ndërsa kalime jo-formale janë të organizuara në 3 raste: te Uji i Thartë, te Ranat dhe në pjesën më jugore për nevoja të gurëthyesit dhe aktiviteteve bujqësore.

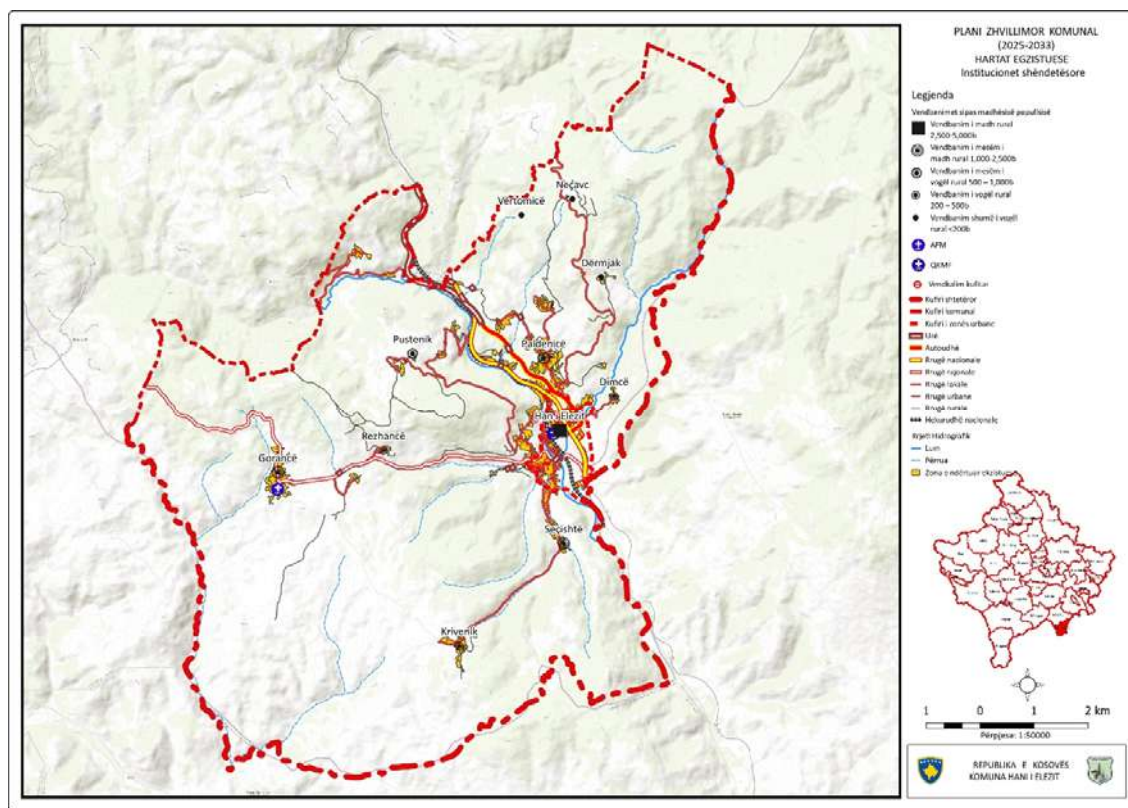
2.6.6 Transporti ajror

Për nevoja të lidhjes në distanca të largëta përmes transportit ajror, banorët e Hanit të Elezit përdorin Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës, i cili gjendet në një distancë prej 79 km nga qendra komunale. Përveç Aeroportit të Prishtinës, si alternativë përdoren edhe aeroporti ndërkombëtar i Shkupit me vetëm 45 km' distancë dhe ai i Kukësit dhe Tiranës. Autoudhat ekzistuese Durrës-Merdarë si dhe ajo Prishtinë-Han i Elezit mundësojnë lidhje të shpejtë dhe cilësore me këto aeroporte.

2.7 Infrastruktura publike dhe sociale

2.7.1 Shëndetësia

Spektori publik – shërbimet e shëndetësore në komunë kryhen në nivelin parësor, i cili përfshinë Qendrën Kryesore të Mjekësisë Familjare (QKMF) në Qytezë dhe Ambulancën e Mjekësisë Familjare (AMF) në Gorancë. QKMF ofron shërbim për të gjithë qytetarët e komunës ndërsa AMF për qytetarët e Gorancës dhe Rezhancës(shih Aneksin 5, si dhe Hartën Institucionet shëndetësore).



Harta 11. Institucionet shëndetësore

QKMF funksionon në objektin e ndërtuar gjatë viteve '80-ta dhe të shtuar/ rinovuar disa herë pas vitit 2008. Përderisa hapësira e objektit dhe parcelës nuk janë të mjaftueshme, gjendja fizike e objektit është shumë e mirë dhe institucioni ofron shërbime për qytetarët 24 orë në ditë. Aty ofrohen këto shërbime: ekzaminim i përgjithshëm, shërbime infermierie, analiza laboratorike, trajtim urgjent, rreze rëntgen, stomatologji dhe shërbimi i farmacistë. AMF ofron shërbimin e ekzaminimit të përgjithshëm me mjekun 3 ditë / javë dhe shërbim infermierie 5 ditë/ javë. Objekti është relativisht i ri dhe në gjendje funksionale ndërsa parcela ka sipërfaqe më se të mjaftueshme.

Stafi shëndetësor i punësuar për ofrimin e shërbimit shëndetësor primar është si në vijim:

Stafi mjekësor i QKMF-së dhe AMF-së	
Drejtor i QKMF-së	1
Mjek i përgjithshëm	6
Stomatolog	1
Teknik laborant	1
Teknik i radiologjisë	1
Teknik mjekësor (infermier)	19
Punëtor teknik (pastruar, shofer, etj.)	3
Gjithsej	32

Tabela 17. Stafi shëndetësor në Han të Elezit i ndarë sipas shërbimeve të ofruara

Marrë parasysh tabelën më lart dhe legjislacionin në fuqi (UA Nr. 08/2017), ka mungesë të mjekëve dhe teknikëve familjarë, pediatri dhe stomatologut si për nga kualifikimi ashtu edhe për nga numri i tyre. Ka edhe mungesa tjera të stafit.

Në lidhje me rrezën e mbulimit gjeografik të territorit, janë banorët e Gorancës dhe Krivenikut që duhet të udhëtojnë maksimum 7km' deri në QKMF për të marrë shërbim. Përderisa të tjerët janë më afër, 5548 banorët e Qytezës dhe vendbanimeve përreth kanë distancë 1km' ose më pak. Në të njëjtën

kohë, me shërbimet e ofruara nga AMF, janë banorët e Rezhancës të cilët duhet të udhëtojnë maksimalisht 2 km' për ti marrë ato, përderisa Gorancasit i kanë në qendër të fshatit. Edhe pse kjo infrastrukturë e mbulon relativisht mirë të gjithë territorin e komunës, mungesa e stafit profesional adekuat mjekësor, si dhe mungesa e barnave esenciale dhe tjera të nevojshme janë sfidat kryesore me të cilat përballlet shërbimi shëndetësor në të dy institucionet me theks në AMF. Prandaj, qytetarët në zonat rurale duhet të udhëtojnë për në qendrën komunale për të kërkuar kujdes mjekësor në Qendrën Kryesore të Mjekësisë Familjare, e cila duhet të përballojë numër të shtuar të pacientëve.

Sektori privat – në kuadër të sektorit privat funksionojnë: 4 klinikë dentare dhe 3 barnatore.

Burimi: Drejtoria e Shëndetësisë 2022

2.7.2 Arsimi

Procesi arsimor në Komunën e Hanit të Elezit është i organizuar në katër nivele: në nivelin 0, 1, 2, dhe 3 ((Para fillor, Fillor, të Mesëm të Ulët dhe të Mesëm të Lartë). (shih Aneksin5, si dhe Hartën e Institucionet arsimore). Të gjitha institucionet arsimore funksionojnë në kuadër të sistemit të arsimit publik, dhe deri më tani nuk është hapur asnjë institucion arsimor privat.

Arsimi parashkollor – në Qendrën për Edukimin dhe Arsimin Parashkollor (QEAP) respektivisht Çerdhen në Qytezë me qëndrim tërë ditë zhvillohet edukimi dhe arsimi për fëmijët e moshës nga 9 muaj deri në 6 vjeç. Aktivitetet në këtë qendër edukimi bëhen në grupe: Grupi 9 muajsh deri në 2 vjeç, 2 -3 vjeç, 3 – 4 vjeç, 4 – 5 vjeç dhe 5- 6 vjeç. Objekti është i vitit 2019 me hapësirë të mjaftueshme, ndërkaq plotëson të gjitha nevojat për zhvillimin normal të aktiviteteve për fëmijë të këtyre grup moshave. Çerdhja aktualisht ka të regjistruar 32 fëmijë grup moshash të ndryshme duke përfshirë 6 fëmijë para fillor ose ata të grup moshës 5- 6 vjeç.

Arsimi fillor dhe i mesëm i ulët – funksionimi institucional dhe hapësinor është i organizuar përmes 3 njësive primare: Shkolla Filllore e Mesme e Ulët “Ilaz Thaçi” në Han të Elezit, Shkolla Filllore e Mesme e Ulët “Kështjella e Diturisë” në Paldenicë dhe Shkolla Filllore e Mesme e Ulët “Veli Ballazhi” në Gorancë. Numrin e nxënësve dhe mësimdhënësve për shkolla e tregon tabela më poshtë:

Emri i institucionit Niveli edukativ	SHFMU “Ilaz Thaçi”, Hani i Elezit ²⁶	SHFMU “Kështjella e Diturisë”, Paldenicë	SHFMU “Veli Ballazhi”, Gorancë ²⁷	Gjithsej
Parafillor/ Numri i nxënësve	111	15	16	142
Fillor/ Numri i nxënësve	629	104	62	795
Mesme e ulët/Numri i nxënësve	468	102	51	621
Gjithsej/ Nxënës femra	511	103	49	663
Gjithsej/ Nxënës meshkuj	586	103	64	753
Gjithsej/ Nxënës²⁸	1097	206	113	1416
Numri i mësimdhënësve	55	12	13	80

Tabela 18. Shkollat filllore/ të mesme të ulëta (SHFMU) dhe numri i nxënësve

Në SHFMU Hani i Elezit, si shkolla më e madhe në Komunë, gravitojnë fëmijët e Qytezës, vendbanimeve/ lagjeve përreth, fshatit Dimcë dhe lagjes Bardhi nga fshati Bllacë i Maqedonisë Veriore; duke shkaktuar “mbipopullim” të saj. Duke marrë parasysh edhe vështirësinë e ardhjes së nxënësve nga Lagja e Re për shkak të distancës 1.5km' dhe rrezikut shtesë për shkak të kalimit të hekurudhës, Komuna duhet shikuar mundësinë e ndërtimit të një shkolle filllore (klasa 1-5) në atë zonë.

Nga tabela më lart shihet se nga 1,416 nxënës gjithsej në nivelin fillor dhe të mesëm të ulët, 663 janë femra (47%) dhe 753 janë meshkuj (53%). Ndërkaq numri i mësimdhënësve në këto dy nivele është 80, që e jep një mesatare me 17.7 nxënës për një mësimdhënës. Kualifikimi i personelit edukativ është

²⁶Llogaria është bërë duke përfshirë edhe paralelet e ndara në Seçishtë, Krivenik dhe Laç

²⁷Llogaria është bërë duke përfshirë edhe paralelet e ndarë në Rezhancë

²⁸Llogaria është bërë vetëm për arsimin fillor dhe të mesëm të ulët

në nivelin e 95%.

Në të tri rastet, arsimi fillor dhe i mesëm i ulët funksionojnë si i njëjti institucion dhe në një objekt të përbashkët. Procesi mësimor zhvillohet në një ndërrim, përveç në SHFMU “Ilaz Thaçi” në Han të Elezit ku funksionojnë 2 ndërrime (ndërrimi i pasdites për arsimin fillor).

Të tri shkollat kanë biblioteka modeste me 3,359 tituj gjithsej.

Infrastruktura fizike është kryesisht e re dhe në gjendje shumë të mirë. Karakteristika të parcelave dhe objekteve arsimore i gjeni në tabelën në vijim:

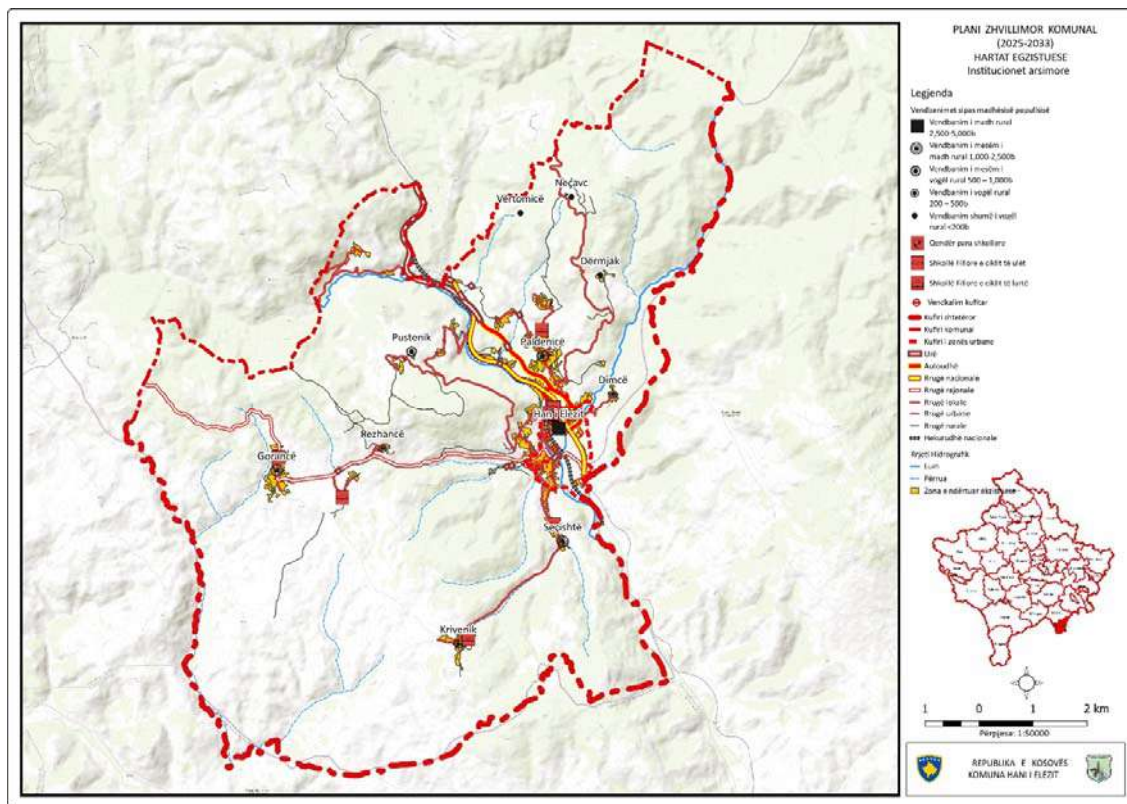
Emri i institucionit	Parcela	Objekti	Fushë sporti e rregulluar	Palestra
SHFMU “Ilaz Thaçi”, Hani i Elezit	E mjaftueshme/ Oborri ka nevojë për rregullime	I mjaftueshëm	2 ²⁹	Po
SHFMU “Kështjella e Diturisë”, Paldenicë	E mjaftueshme/ Oborri ka nevojë për rregullime	I mjaftueshëm	1	Po
SHFMU “Veli Ballazhi”, Gorancë	E mjaftueshme/ Oborri ka nevojë për rregullime	I mjaftueshëm	1	Po

Tabela 19. Infrastruktura fizike në SHFMU-të

Nga tabela e mësipërme mund të kuptohet se fokusi kryesor i përmirësimeve fizike (parcela dhe objekte) duhet të jetë në vazhdimin e rregullimit të hapësirave të jashtme paralelisht me mirëmbajtjen e tyre. Edhe pajisja e tyre me mobile dhe mjete mësimore duhet të vazhdojë. Në vazhdimësi ka pasur furnizim të institucioneve me inventar për mbarëvajtje të procesit mësimor. Të gjitha klasat kanë video projektor përderisa të gjithë mësimdhënësit kanë laptop, krejt këto të freskuara vazhdimisht. Institucionet edukative kanë salla për mësim digjital, kabinetin e TIK-ut, përderisa SHFMU në Han të Elezit ka edhe pajisje për kabine të fizikë, kimi, etj. Të 3 Institucionet kanë nevojë për përmirësime dhe furnizim të vazhdueshëm me inventar dhe pajisje të nevojshme.

Arsimi i mesëm i lartë – në kuadër të këtij niveli funksionon vetëm Shkolla e Mesme e Lartë “Dardania” në Han të Elezit me drejtimet matematikor dhe gjuhësor dhe punon me një ndërrim. Shkolla ka gjithsej 345 nxënës me 186 (54%) femra dhe 159 (46%) meshkuj. Nga numri total i 19 mësimdhënësve, mesatarja del të jetë 18 nxënës për 1 mësimdhënë. Për drejtime profesionale, nxënësit e interesuar vijojnë mësimin në Shkollën e Mesme Teknike “Feriz Guri dhe Vëllezërit Çaka (Voskopojë)” në Kaçanik. Udhëtimi Hani i Elezit – Kaçanik dhe anasjelltas për këto nxënës mbulohet nga buxheti komunal, sikurse në rastin e nxënësve nga Goranca, Rezhanca dhe Kriveniku që udhëtojnë në SHML “Dardania” në distancë më shumë se 4 km’.

²⁹Këtu përfshihen fushat sportive të rregulluara në SHFMU të Hanit të Elezit dhe paralelen e ndarë në Seçishtë. Paralelet e ndara në Laç dhe Krivenik i kanë fushat të pa rregulluara



Harta 12. Institucionet arsimore

Gjendja fizike e ndërtesës është me cilësi mbi mesatare e arritur përmes intervenimeve dhe mirëmbajtjes së vazhdueshme. Edhe pse e ndërtuar në vitin 2005 ajo ka pasur në vazhdimësi probleme infrastrukturore të cilat janë evituar me kohë. Ka kabinetin e TIK-ut dhe të gjitha sallat e mësimi janë me projektor. Ka edhe hapësirën për shumë qëllime.

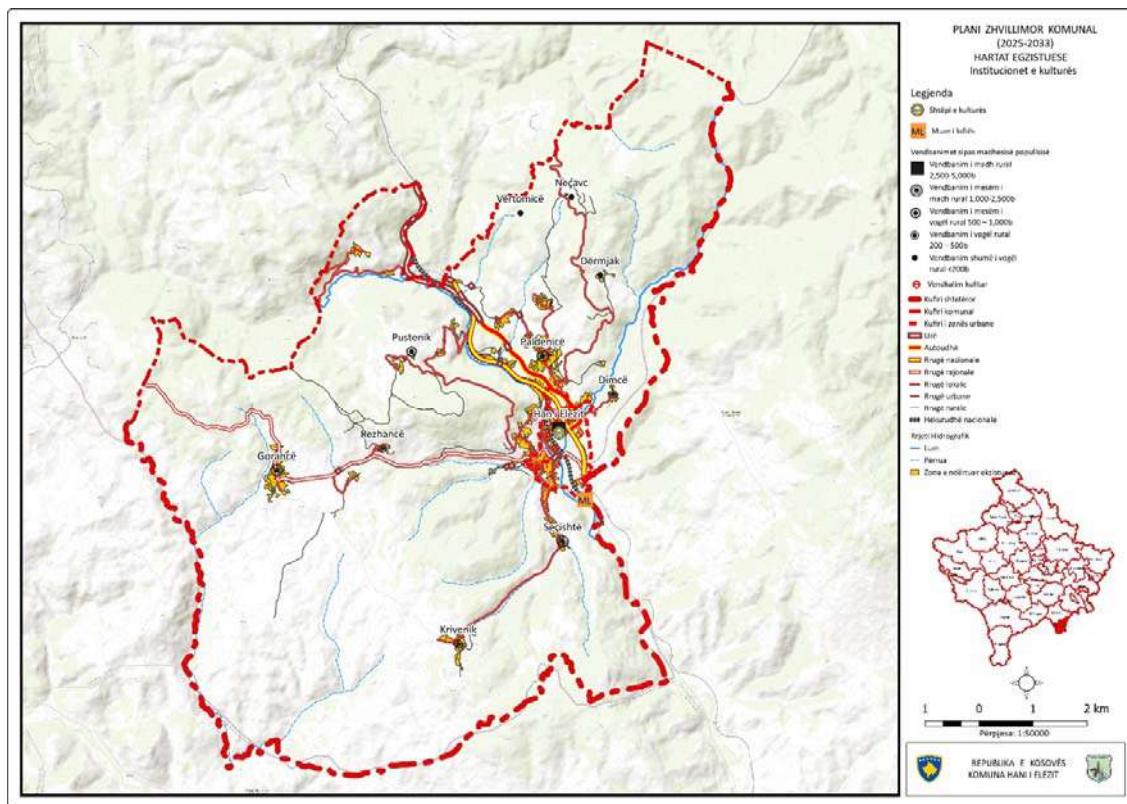
Parcela e shkollës është shumë vogël duke mundur vetëm pjesën e qasjes për nxënës dhe një fushë të jashtme sportive të rregulluar. Nuk ka palestër sportive dhe mungon hapësira për të.

Burimi: Drejtoria e Arsimit 2022

2.7.3 Kultura

Infrastruktura – sapo është ndërtuar objekti i ri i Qendrës së Kulturës në Han të Elezit i inauguruar në qershor 2022 dhe i cili i plotëson të gjitha nevojat për të cilin është ndërtuar. Objekti ka gjithsej 3,000m² dhe përveç hapësirave kulturore të sallës së shfaqjeve, pjesës së ekspozitës, etj. ka edhe administratën, arkivin dhe Bibliotekën. Biblioteka ka sallë leximi dhe 6,178 tituj. Për aktivitete kulturore të caktuara shfrytëzohen edhe hapësirat (hapësira për shumë qëllime apo palestra) e 3 Shkollave Filllore të Mesme të Ulëta (SHFMU) (shih Aneksin 5, si dhe Hartën Institucionet e kulturës). Në Han të Elezit zhvillon aktivitetin edhe Shoqëria Kulturore Artistike (SHKA) Sharri nga Hani i Elezit që merret me aktivitete koncertale, letrare, valle. Në kuadër të këtyre aktiviteteve ka përkrahje dhe bashkëpunime me DKRS.

Shoqëria civile është pak e organizuar me OJQ Handikos, Këshilli për Veprim Rinor Lokal (KVRL) dhe Klubi Alpin Hani i Elezit.



Harta 13. Institutionet kulturore

2.7.4 Sporti dhe rekreacioni

Infrastruktura – edhe infrastruktura publike e sportit është e zhvilluar relativisht mirë dhe për një pjesë të mirë të disiplinave sportive ekzistojnë hapësirat e brendshme respektivisht të jashtme. Këto objekte/ hapësira janë si në vijim:

- Stadiumi i Qytezës gjendet në pjesën jugore të zonës urbane. Komuna ka investuar që nga themelimi i saj më 2005 për renovime dhe përmirësime të tij. Ai gjatë tërë kohës ka qenë dhe vazhdon të jetë funksional duke qenë shtëpi për Klubin e Futbollit “Sharri” nga Hani i Elezit. Stadiumi ka dhomat e zhveshjes dhe ulëset për 700 spektatorë.
- Nuk ka sallë sportive të Qytezës. Për nevoja të tilla shfrytëzohet salla sportive e SHFMU në Han të Elezit në të cilën mund të zhvillohen sportet e hendbollit, futsallit, basketbollit, volejbollit, gjimnastikës dhe të ngjashme. Objekti i ndarë fizikisht nga shkolla amë ka zhveshtoret dhe ulëset për 250 spektatorë. Në këtë sallë zhvillojnë aktivitetin e tyre: Klubi i Mundjes “Dardania” dhe Klubi i Volejbollit nga Hani i Elezit. Cështje duhet trajtuar me PZHK, do të propozohet sigurimi i hapësirës e veçantë (sallë) për përdorim nga klubet sportive por edhe komuniteti.
- Sallat sportive në 2 SHFMU-të tjera shfrytëzohen për aktivitete sportive shkollore por edhe të fshatit. Të dyja janë ndërtuar së voni dhe kanë në dispozicion pajisjet për zhvillimin e sportit të basketbollit, volejbollit, gjimnastikës dhe të ngjashme që kërkon dimensione të tilla të hapësirës. Cështje që kërkon trajtim me PZHK, do të propozohet sigurimi i hapësirës së veçantë sporti për shfrytëzim nga komuniteti.
- Fusha e jashtme sportive në Qytezë është ndërtuar së voni me të gjitha pajisjet e nevojshme. Fusha e lojës është me material të butë (mase gome dhe betoni) dhe aty mund të zhvillohet sporti i futbollit të vogël dhe sporte tjera si më lart. Ka edhe ulëse të rregulluara për 400 spektatorë. Ekzistojnë edhe 6 fusha tjera sportive në SHFMU dhe paralelet e ndara. 4 nga to

janë të rregulluara (Hani i Elezit, Gorancë, Paldenicë dhe Seçishtë) dhe shtruara me asfalt ndërsa në Krivenik dhe Laç janë me zhavorr. Këto fusha shfrytëzohen për nevoja shkollore dhe të komunitetit.

Sa i përket sektorit privat, ekziston një palestër e futbollit të vogël ("Toni Sport") si një objekt i mbuluar i ndërtuar nga struktura metalike dhe i mbuluar me tendë. Fusha e lojës është me tepih plastike respektivisht barë artificial.

Aktivitetet kulturore dhe sportive – në Han të Elezit tradicionalisht jepen shfaqje kulturore dhe organizohen turne sportive në rastet e shënimit të përvjetorëve të ndryshëm. Aktivitete më të larmishme kulturore (java kulturore) dhe sportive organizohen çdo vit me rastin e shënimit të Ditës të Çlirimit të Hanit të Elezit më 11 qershor:

- Festivali Folklorik Mbarëkombëtar Hani i Elezit (festival me pretendime për të qenë tradicional),
 - 1 qershori, Dita e Fëmijëve me aktivitete të ndryshme për fëmijë;
 - Ekspozitë;
 - Orë poetike;
 - Vizitë në Varrezat e Dëshmorëve në Pustënik;
 - Aktiviteti qendror me fjalime dhe program kulturo-aristik;
 - Turne në futboll të vogël,
 - Gara shkollore në futboll të vogël, voleyboll dhe pingpong (për të dy gjinitë); dhe
 - Krosi (vrapimi).

Turne sportive kombëtare të mundjes organizohen tradicionalisht edhe me rastin e shënimit të Ditës së Dëshmorëve në Han të Elezit më 29 gusht dhe Ditës së Pavarësisë më 17 shkurt, përderisa turne ndërkombëtar i mundjes organizohet me rastin e shënimit të Ditës së Flamurit më 28 nëntor. Gjithashtu shënohen tradicionalisht edhe Dita e Krismës së Pushkës së Parë në Han të Elezit më 26 shkurt, Dita e Pikturës më 26 maj për zbulimin e talenteve për pikturë dhe ekspozim i pikturave të tyre, takim me bashkatdhetarë më 21 korrik dhe organizim të koncertit publik, Dita Ndërkombëtare e Paqes më 21 shtator me gara në vizatim në mes të shkollave, Përkujtimi i masakrës së Dërmjakut më 26 tetor, Dita e Fotografisë Artistike më 25 tetor me gara në mes të shkollave për talent në fotografi si dhe Dita e Flamurit më 28 nëntor me organizimin e turneut në futboll të vogël me institucionet publike

Me rastin e shënimit të shumicës nga datat e lartpërmendura jepen shfaqje kulturo-artistike. Të gjitha këto shfaqje përgatiten dhe jepen nga SHKA Sharri në HiE si organizata e vetme kulturore në Komunë. E formuar në vitin 1974, Shoqata Sharri ka marrë pjesë me shfaqje të ndryshme (këngë dhe valle) në festivale të kulturës tradicionale në tërë hapësirën mbarë-shqiptarë duke marrë shpesh edhe çmimet e para. Që nga 1999 është pjesëmarrëse gati në të gjitha eventet kulturore në HiE.

Skena e organizatave jo qeveritare që merren me rritjen e përfshirjes publike nëpër procese të ndryshme, avancimin e të drejtave të grave dhe grupeve të cenuara, mjedisin, ngritjen e çështjeve të ndryshme, etj.; është shumë e varfër në HiE. Me këtë rast vlen të përmendet Këshilli për Veprim Rinor Lokal (KVRL), Handikos dhe Klubi Alpin Hani i Elezit.

Klubi i Mundjes Sharri është klubi më i suksesshëm sportiv në HiE. Më herët por edhe tani, ka pasur mundësi të suksesshëm që kanë fituar medalje të arta në nivel vendi dhe medalje ndërkombëtare.

KF Sharri është garon në garat formale të FFK-së. Për të siguruar edhe përgatitjen e gjeneratave të reja funksionon edhe Shkolla e Futbollit Sharri.

Kohët e fundit ka marrë hov edhe sporti i bjeshkatar me Klubin Alpin të HiE (jo i regjistruar). Ky klub është shumë aktiv me ecje gati të përjavshme. Rreth 10 ecje në vit organizohen nëpër bjeshkët e HiE

duke mbledhur bjeshkatarë nga shumë vend të Kosovës dhe Maqedonisë dhe duke promovuar trashëgiminë natyrore dhe kulturore të vendit.

Të gjitha organizatat e lartpërmendura (përveç Klubit Alpin të HIE) janë të regjistruara si OJQ dhe funksionojnë me subvencione vjetore nga qeveria lokale dhe në raste të caktuara nga organizata tjera.

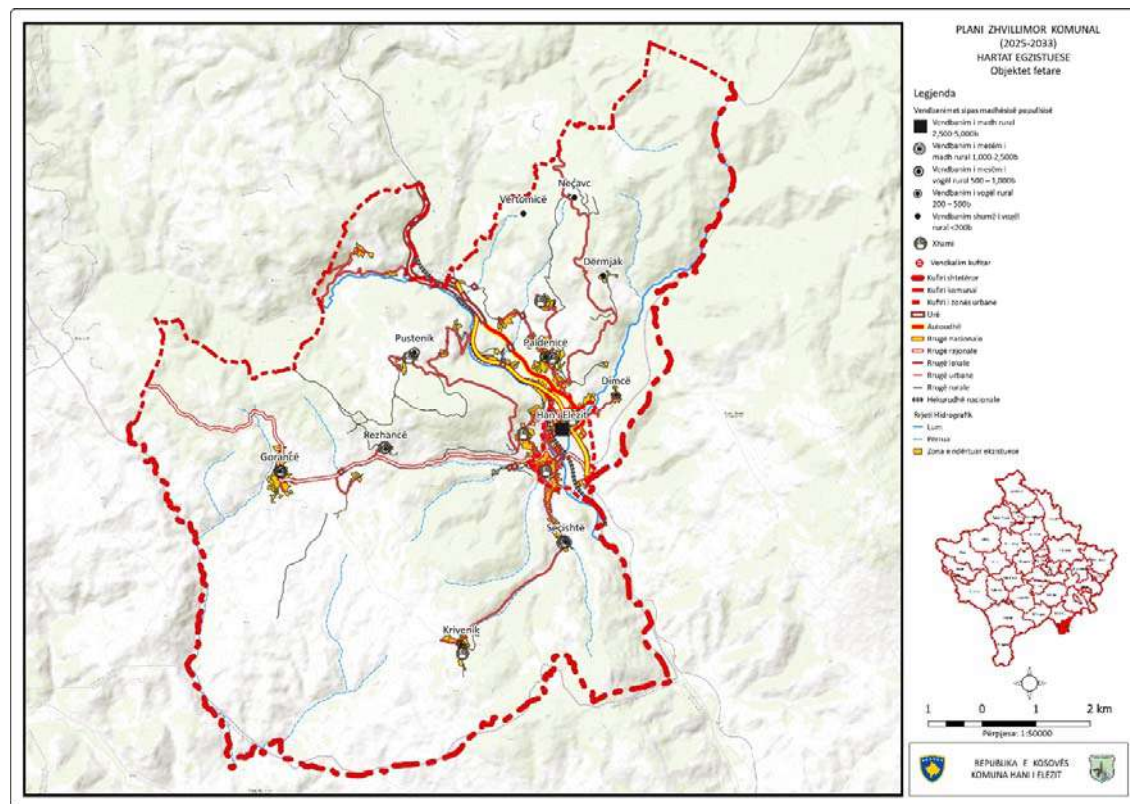
Duke marrë për bazë nevojat e përgjithshme të qytetarëve të Komunës së Hanit të Elezit, e sidomos strukturën demografike, mund të thuhet se ka nevojë për përmirësim të mëturjtshëm të rrjetit të infrastrukturës posaçërisht sportive me palestër sportive në Qytezë dhe fusha sportive në Lagjen e Re. Në ndërkohë janë të nevojshme kapacitete profesionale për të zhvilluar më tutje jetën kulturore dhe sportive.

2.7.5 Institucionet e mirëqenies sociale dhe komunitetit

Përkrahja për nevojat sociale dhe kategoritë e veçanta ofrohet përmes Qendrës për Punë Sociale. Kjo qendër funksionon në Han të Elezit dhe ofron mbështetje për tërë komunën. Për momentin janë gjithsej 123 familje nën asistencë sociale, ndërsa që nga 1999 strehimi është siguruar për 23 familje.

2.7.6 Institucionet fetare

Në komunën e Hani të Elezit funksionon Këshilli i Bashkësisë Islame (KBI) përmes të cilit menaxhohen 8 xhami (3 në zonën urbane, 2 në Paldenicë, 1 në Gorancë, 1 në Seçishtë dhe 1 në Krivenik). Periudha e ndërtimit të tyre daton që nga fillim-shekulli XX e deri tani.



Harta 14. Objektet fetare

2.7.7 Institucionet administrative dhe të sigurisë

Institucionet e administratës qendrore përfshijnë Doganën e Kosovës me terminal e cila është vendosur në pikën kufitare (rrugore/ hekurudhore), Policinë Kufitare e vendosur në hyrje të Parkut të Qytezës tek përroi Dimca (ish prona ushtrisë) dhe që ofron shërbime të pika kufitare (rrugore/ hekurudhore) dhe ruajtjen e vijës kufitare, Stacionin Hekurudhor si dhe shërbimet civile (pasaporta,

letërnjoftime dhe patentë shoferë).

Institucionet e administratës lokale janë si në vijim:

- Kuvendi dhe administrata komunale me lokacion në zonën urbane ofron shërbime administrative për tërë territorin e komunës. Objekti ishte ndërtuar në vitet '60-ta si administratë e kompleksit industrial "Sharrcem" për tu bartur pronësia më vonë te administrata publike. Objekti është rinovuar më 2015 dhe tani i plotëson të gjitha kushtet për punë.
- Përkrahja për nevojat sociale dhe kategoritë e veçanta ofrohet përmes Qendrës për Punë Sociale. Edhe kjo qendër funksionon në Qytezë dhe ofron mbështetje për tërë komunën.
- Stacioni i Zjarrfikësve gjendet në zonën urbane ngjitur rrugës nacionale N2 për qasje më të lehtë. Përmes këtij stacioni ofrohet mbrojtja nga zjarri dhe shërbime përkatëse të sigurisë për tërë territorin e komunës.
- Zyra e Postës - funksionon e vendosur në qendër të Qytezës. Aty ofron shërbim Posta e Kosovës, Telekom i Kosovës dhe Vala.
- Stacioni Policor - gjendet në hyrje të Parkut të Qytezës tek përroi Dimca (ish prona e ushtrisë). Ofrohen shërbime të sigurisë për të gjithë qytetarët e Komunës së Hanit të Elezit. Shumë shpejtë pritet të kalojnë në objektin e ri në afërsi të stacionit të zjarrfikësve.

2.7.8 Hapësirat publike

Sheshet dhe hapësirat publike – shikuar përgjithësisht, si rezultat i strukturave kryesisht rurale në vendbanime të ndara në lagje, si dhe procesit më të vonshëm të urbanizimit të qendrës komunale, hapësirat në trajtë të shesheve janë në mungesë.

Ekziston sheshi i Qytezës i cili së bashku me hapësirën publike për ecje dhe hapësirën e gjelbër përreth paraqet rastin më pozitiv të një hapësire publike të rregulluar. Ky shesh shtrihet në vet bërthamën e Qytezës dhe ofron qasje të drejtpërdrejtë të funksionet kryesore urbane. Mes tjerash, shërben edhe për aktivitete të socializimit, rekreacionit pasiv, pushimit, lëvizjes, etj.

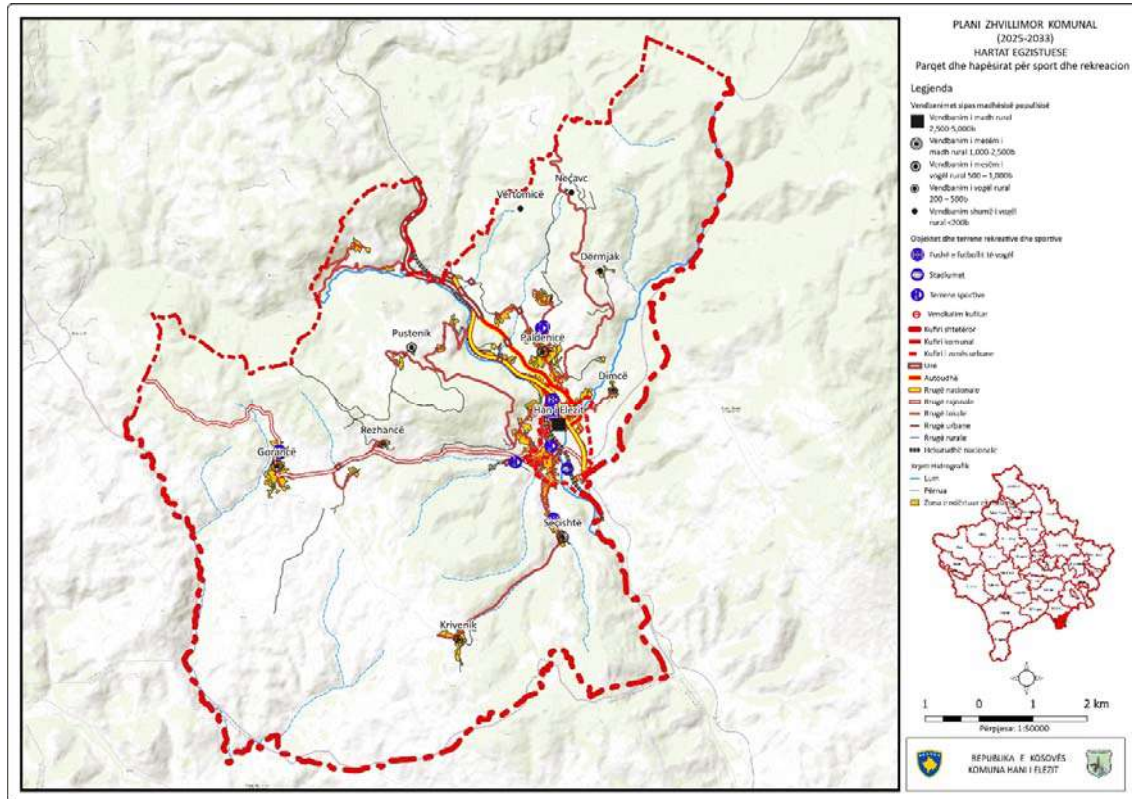
Hapësira publike të rregulluara ka edhe në qendër të Gorancës tek AMF-ja, në Paldenicë tek kroi mbi fshat; si dhe së fundmi është rregulluar edhe hapsira publike rekreative "Lepenci" tek ura Seçishtës dhe hapsira publike tek memoriali " ekzodi bllaca 99".

Shikuar përgjithësisht, hapësirat e reja potenciale për shndërrim në hapësira publike, si dhe përmirësimi i qasjes dhe krijimin e infrastrukturës së gjelbër, mbeten një kërkesë për të ardhmen, që do të varen edhe nga ritmi i zhvillimeve të reja në vendbanime.

Parku i Qytetit "ISA BERISHA" – është investimi i fundit nga Komuna dhe shumë mirëpritur me një ndikim shumë pozitiv tek banorët e Hanit të Elezit. Ka njëhapësira prej 18540 m² me hapsira të gjelbërta (mbi 250 fidane), staza për ecje dhe ciklistë, kënde të lodrave për fëmijë, ndriçim dhe vende tjera rekreative të mjaftueshme dhe mirë të rregulluar për të gjitha grupmoshat. Parku gjendet në pjesën qendrore të qytetit në rrugën ISA BERISHA afër institucionit parashkollorë (kopshtit për fëmijë) "Ardhmëria" dhe institucioneve shkollorë në qytet. Parkut i nevojitet mirëmbajtje e vazhdueshme dhe investime të herë pashërëshme në gjelbërim të ulët (lule sezonale, fidane tjera apo të ngjashme), inventar urban dhe lodra të fëmijëve.

Parku i Qytetit tek përroi Dimca (ish prona ushtrisë) – hapësira prej 47419.20 m² (parcela 61-16 Z.K. Hani i Elezit) e planifikuar për Park të Qytetit gjendet në pjesën lindore të zonës urbane. Sipërfaqja e gjelbër me pyje, shkurre e barë është unike përgjatë luginës së përroit Dimca. Lëvizjet për këmbësorë janë mesatarisht të rregulluara por nevojitet investime për përmisim dhe zgjerim i rrjetit të stazave për ecje, duke përfshirë edhe disa objekte ekzistuese për organizime të ndryshme. Parku ka nevojë për mirëmbajtje të rregullt dhe intervenime të mëtutjeshme për qasje drejt tij nga zona urbane dhe më tej, investime në hapsira rekreative dhe të ngjashme.

Koridoret e gjelbra – shtegu për këmbësorë nga Uji i Thartë deri te Pika Kufitare (3.2 km) tashmë është shndërruar në një korridor të gjelbër që nga prezantimi i gjelbërimit në shumicën e segmentit të tij. Përderisa mirëmbajtja duhet të jetë më serioze, shirita gjelbërimit mund të rregullohen edhe për kufizim mjedisor të zonës industriale dhe në hapësira tjera të identifikuara. Lumi Lepenc dhe përrojet Dimca, rezhanca dhe Laçi që kalon nëpër territorin e komunës me brigjet e tyre ofrojnë potencial për rregullim dhe shndërrim në shtigje atraktive për ecje dhe rekreacion.



Harta 15. Parqet dhe hapësirat për sport dhe rekreacion

2.7.9 Varrezat publike

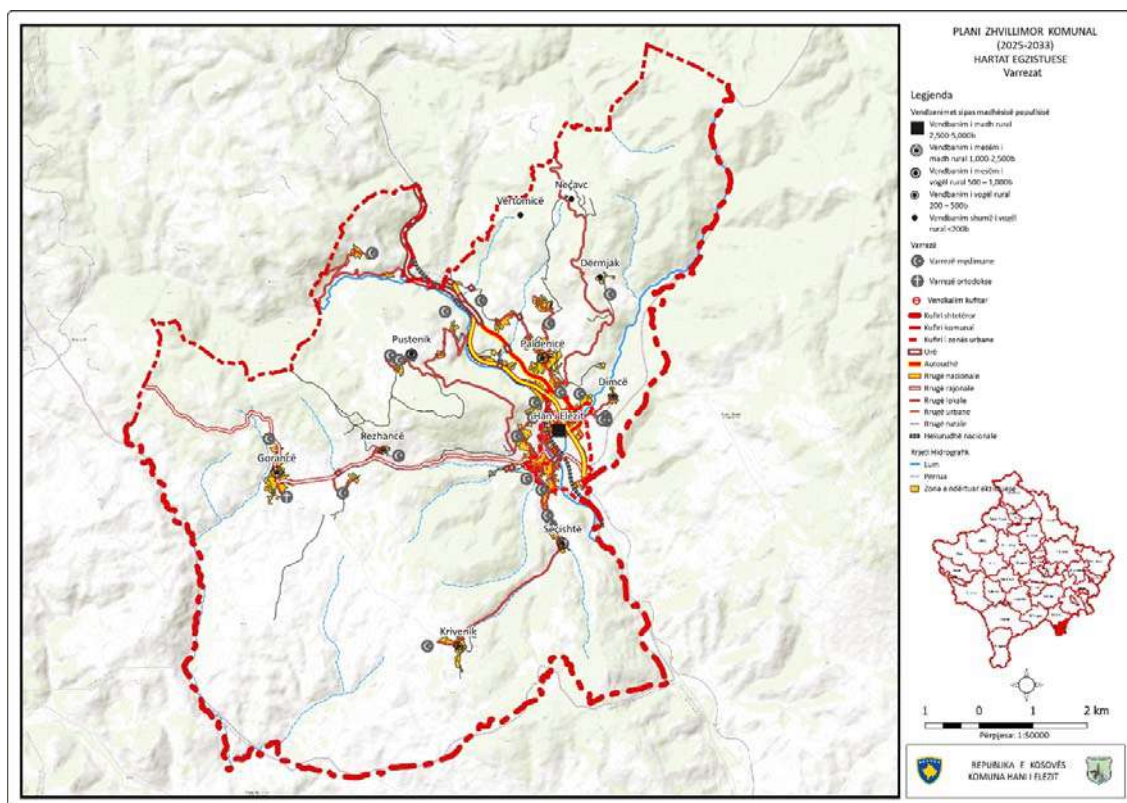
Në përgjithësi, secili vendbanim i Komunës së Hanit të Elezit i ka të ndara sipërfaqet e veta që i shfrytëzon për varreza. Numri i sipërfaqeve të varrezave të komunës është 26, ndërsa sipërfaqja totale e tyre është 159535 m². Përveç funksionit primar, sipërfaqet e varrezave nuk posedojnë ndonjë përmbytje tjetër plotësuese.

Sipërfaqe të veçantë paraqet Kompleksi i Varrezave të Dëshmorëve në Pustenik. Përveç sipërfaqes së ngushtë të varrezave dhe Lapidarit, kompleksi përfshin edhe hapësirën e gjelbër të rregulluar dhe mirëmbajtur si dhe hapësirën e parkingut. Në vijim janë dhënë lokacionet dhe sipërfaqet e varrezave publike:

Nr.	Emri, Lokacioni	Sipërfaqja (ha')
1.	Varrezat e Dëshmorëve	4357m ²
2.	Varrezat qytetit te Rrafshet Hani i Elezit	7585m ²
3.	Varrezat kryesore te f. Paldenicë	18376 m ²
4.	Varrezat e lagjes se Ramukve (Paldenicë)	2865 m ²
5.	Varrezat e Gorancës	22543 m ²
6.	Varrezat e Serbëve Gorancë	1522m ²
7.	Varrezat kryesore te fshatit Rezhançë	9560 m ²
8.	Varrezat e lagjes të Hunelvet Rezhançë	1592m ²
9.	Varrezat e Krivenikut	14527 m ²

10.	Varrezat kryesore te fshatit Seqishtë	3366 m ²
11.	Varrezat kryesore të fshatit Seqishtë	2042m ²
12.	Varrezat e lagjes së Kalisve Seqishtë	1176m ²
13.	Varrezat te kodra e Lecit Seqishtë	7332m ²
14.	Varrezat e lagjes së Shkretëve Seqishtë	1633m ²
15.	Varrezat e Lagjes Meliqëve	3195 m ²
16.	Varrezat kryesore të fshatit Pustenik	3370m ²
17.	Varrezat e Lagjes Brava Pustenik	1140 m ²
18.	Varrezat e lagjes së Bushve Pustenik	1847m ²
19.	Varrezat e lagjës së Laqve	7958m ²
20.	Varrezat e lagjës së Bushve Ranat	1545m ²
21.	Varrezat e Dimcës	8795 m ²
22.	Varrezat kryesore te fshatit Dromjak	9018 m ²
23.	Varrezat kryesore të fshatit Vertomicë	4143m ²
24.	Varezat e lagjes së Currve	3869m ²
25.	Varrezat e lagjes se Lokëve Neçavc	19377 m ²
26.	Varrezat kryesore të qytetit dhe Vilve	15112m ²

Tabela 20. Lokacionet dhe sipërfaqja e varrezave



Harta 16. Varrezat

2.8 Mjedisi dhe sipërfaqet me rrezikshmëri

2.8.1 Degradimi i mjedisit

Komuna e Hanit të Elezit respektivisht zona urbane me vendbanimet përreth në lindje të lumit Lepenc edhe më tutje vazhdon të konsiderohet si njëra nga pikat më të ndotura në Kosovë sa i përket ndotjes së ajrit. Gjatë trajtimit të përgjithshëm të gjendjes mjedisore, problematikë serioze është identifikuar edhe ndotja e ujit kryesisht nga ujërat e zeza, kontaminimi i brigjeve të lumit Lepenc nga mbetjet e

asbest-çimentos dhe mbeturinave të ngurta, ndotja e tokës nga deponitë ilegale të mbeturinave, ndotja e përgjithshme dhe dëmtimi i peizazhit nga gurëthyesit, degradimi i pyjeve, si dhe humbja e tokës bujqësore përmes ndërtimit të paligjshëm (shih Harta Degradimi i mjedisit).

Edhe pse ekzistojnë të dhëna formale që do të tregohen më poshtë, studime hulumtuese dhe profesionale për përcaktimin e normës së ndotjes (ujit, tokës dhe ajrit) në komunë nuk janë bërë ende. Ky problem nuk është i pranishëm vetëm në komunë, por është i pranishëm edhe në nivel vendi. Por duke pasur parasysh ndotjen evidente posaçërisht të ajrit, reaksioni formal duhet të jetë më urgjent në këtë rast. Zgjidhja e këtyre çështjeve do të përmirësojë ndjeshëm gjendjen në mbrojtjen e mjedisit.

2.8.2 Ndotja e ajrit

Përtej ndotjes së ajrit nga transporti nëpër infrastrukturën transportuese me pluhur të shtresuar për shumë vite si dhe nga gurëthyesit për nevoja të prodhimit të çimentos, ndotës kryesor i ajrit në Han të Elezit edhe më tutje mbetet industria respektivisht Fabrika për Prodhimin e Çimentos Sharrcem. Sharrcem e privatizuar nga Titan Group më 2010 edhe pas përmirësimeve të vazhdueshme që nga atëherë, vazhdon të bëjë ndotje të konsiderueshme. Më poshtë tregohen gjeneruesit e ndotjes brenda skemës prodhuese të Sharrcemit:

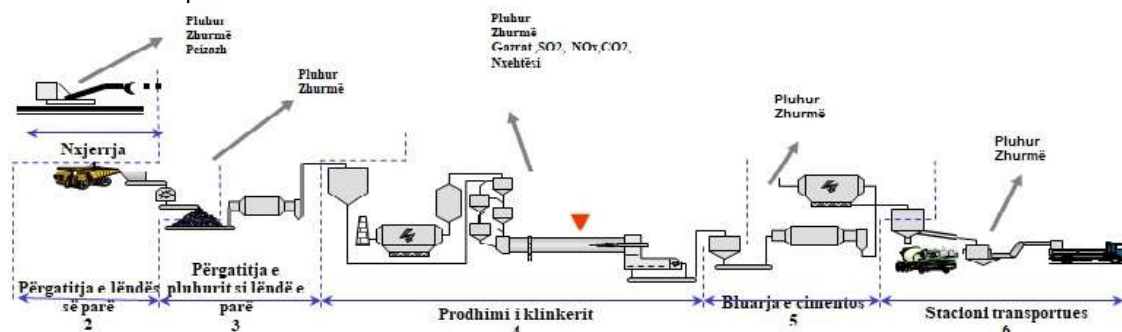


Fig. 1 – Skema e Procesit të prodhimit dhe ndikimit në mjedis të Sharrcemit

Nga matjet e Sharrcem-it për ndotjen në pika të caktuara brenda impiantit industrial kemi të dhënat në vijim³⁰:

Emetimet në ajër nga Sharrcem-i 2018-2020	Pluhur-furra (µg/Nm ³)	Pluhur-ftohësi i klinkerit (µg/Nm ³)	Pluhur-CEM2 (µg/Nm ³)	SOx (µg/Nm ³)	NOx (µg/Nm ³)
Matjet 2018	3.32	2.66	2.75	44.90	546.06
Matjet 2019	4.00	0.84	2.34	28.00	622.00
Matjet 2020	4.19	0.55	1.81	37.10	523.73
Normat e lejuara/ standardet kosovare	30.00	20.00	20.00	300.00	500.00

Tabela 21. Emetimet në ajër nga Sharrcem (2018-2020)

Në tabelën më lart pluhuri nuk specifikohet saktë nëse është fjala për PM 2.5 apo PM 10³¹ (matet përmes njësisë µg/m³ – mikrogram për metër kub). Kufinj të lejuar sipas standardeve kosovare janë 25 respektivisht 50. Gjithnjë sipas tabelës më lart shihet se në të tri vitet e lartpërmendura ka pasur tejkalime të ndotjes në rastin e oksideve të azotit (NOx).

Tabela më poshtë tregon numrin e tejkalimeve të ndotjes sipas standardeve kosovare bazuar në matjet e Institutit Hidrometeorologjik të Kosovës (IHMK) përmes stacionit në Han të Elezit³²:

Parametrat e mëposhtëm sipas matjeve nëpër vite (njësia e përqendrimeve vjetore µg/m ³)

³⁰Burimi: Annual Sustainability Report 2020, Sharrcem sh.p.k.

³¹PM 2.5 - copëza ndotëse në këtë rast në formë pluhuri me dimensione 2,5 ose më pak mikrona

³²<https://airqualitykosova.rks-gov.net/statistikat-vjetore/>

	2018		2019		2020		2021		2022	
Parametri	Përqendrimi mestar vjetor	Tejkali met 24h/8h /1h	Përqendrimi mestar vjetor	Tejkali met 24h/8h /1h	Përqendrimi mestar vjetor	Tejkali met 24h/8h /1h	Përqendrimi mestar vjetor	Tejkali met 24h/8h /1h	Përqendrimi mestar vjetor	Tejkali met 24h/8h /1h
PM10	63,3	85//	25,2	40//	25,6	34//	17,5	13//	19,7	8//
PM2.5	20,1		16,2		17,6		13,9		14,5	
NO2	60,5	//137	40,8	//128	18,0		16,6		15,4	
SO2	19,5	/2/	7,8		5,5		8,2		4,3	
O3	45,4		41,7	/1/	52,8	/1/	60,0	/13/	59,2	/13/
CO	2,5		0,7		0,2	/1/	0,4		0,3	

Tabela 22. Përqëndrimet vjetore dhe tejkaliimet e standardeve kosovare për ndotës të caktuar (2018-2022)

Nga informacioni më lart, është e qartë se ka pasur përmirësime nëpër vite, ndoshta edhe paralelisht me përmirësimet në burimet e ndotjes në Sharrcem. Në 2 vitet e fundit, edhe pse mesataret vjetore janë brenda standardeve të lejuara, tejkaliimet të ndotjes bazuar në të njëjtat standarde ka ende në rastin e PM10 dhe Ozonit.

Në rastin e Hanit të Elezit është evidente se përveç Sharrcem-it, ndotja me pluhur ka edhe kontribues tjerë si: 2 gurëthyesit, djegie të biomasës për ngrohje dhe transporti nëpër autoudhë, rrugën nacionale N2 si dhe rrugët lokale që e ngritin në ajër pluhurin e shtresuar me vite. Por pavarësisht këtyre pohimeve dhe të dhënave nga tabelat më lart, në Han të Elezit është ende aktuale dhe dëshmohet qartë (shihet me sy) ndotja me pluhur në përmasa shumë të mëdha. Sipërfaqet e reja të ndërtuara duke përfshirë edhe kulmet e shtëpive të reja mbulohen nga pluhuri dhe bëhen të hirta brenda vitit. Duke e ditur se transporti i ngjashëm e ndoshta edhe më i madh është edhe në qytetet fqinje si Kaçanik, Ferizaj dhe Viti përderisa në ato qytete nuk ka pluhur në sasi industriale ngjashëm si në Han të Elezit, vlerësohet se Sharrcem mbetet ende kontribuues esencial për ndotjen nga pluhuri. Se ku qëndron arsyeja përse kjo ndotje nuk tregohet nga stacioni matës i IHMK-së apo nga matjet e Sharrcem, kjo mbetet për tu qartësuar.

Banorët ankohen edhe për vazhdimin e ndotjes nga gazrat e lartpërmendur. Kjo shpesh ndodh gjatë natës dhe mëngjesëve të hershme kur edhe ndjehen aroma jo të zakonshme në Qytezë.

Në fund duhet nënvizuar se përtej ekzistencës së stacionit për monitorim të cilësisë së ajrit, inventari i ndotësve nuk është zhvilluar ende nga kadastra e ndotësve të ajrit, ngjashëm sikur në asnjë vend të Kosovës. Si rezultat i kësaj gjendje nuk mund të flasin me kompetencë për nivelin aktual të ndotjes së ajrit dhe cilësisë së tij.

2.8.3 Ndotja e ujit

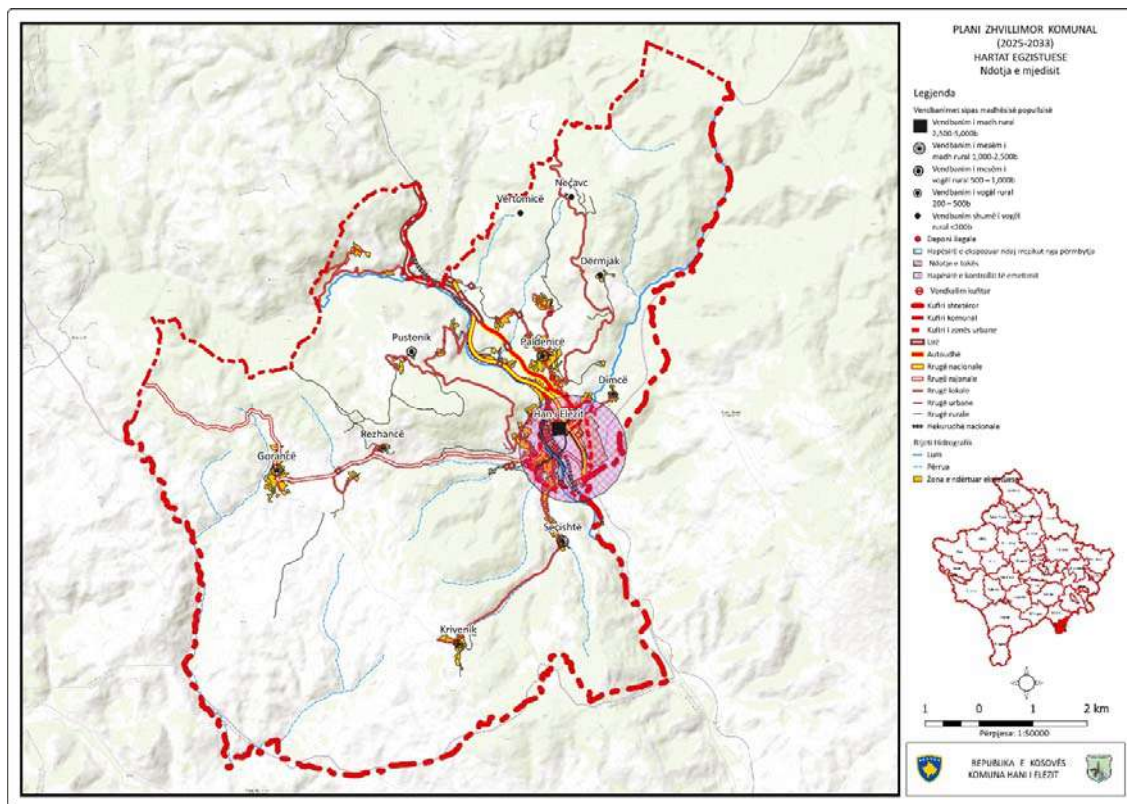
Burimi kryesor i ndotjes së lumenjve në komunë janë ujërat e kanalizimit, si pasojë e sistemit të pakompletuar dhe joadekuat të menaxhimit të tyre (shih aneksin 10 - Harta e ndjeshmërisë së ujërave nëntokësor ndaj ndotjes). Ky rrjet shkakton derdhjen e ujërave të zeza pa trajtim paraprak, me një ndikim negativ në cilësinë e ujit si dhe në jetën bimore dhe shtazore. Pasojat e kësaj ndotje mund të shkojnë edhe më tej duke shkaktuar ndikime negative në tokë dhe në ajër. Në rastin e Hanit të Elezit, kjo ndotje grumbullohet edhe nga Komunitat e Kaçanikut, Ferizajt dhe Shtërpces, të cilat njëjtë ujërat e zeza i lëshojnë në lumenj (Nerodime dhe Lepenc) të pa trajtuara. Si përgjigje ndaj kësaj dukurie, dhe me qëllim të ofrimit të shërbimeve cilësore, komuna është duke e ndërtuar sistemin kryesor të kanalizimit duke përfshirë edhe kolektorët ku do të përfshihen të gjitha vendbanimet e komunës.

Karakteristike për Hanin e Elezit është edhe ndotja e lumit dhe bregut të Lepencit nga mbetjet e asbest-çimentos të derdhura për dhjetëra vite nga industria tashmë jo funksionale. Para 4 viteve, MMPHI realizoi një projekt ku gërmoi dhe transportoi këto mbetje në deponinë e përgatitur enkas në rrafshnaltën e Gorancës (Zheden). Megjithatë, vlerësimet nga qeveria lokale dhe banorë e Lagjes së Anëlumit (zona urbane) tregojnëse ka ende mbetje të tilla përgjatë breglumis të Lepencit.

Edhe ujërat industriale të pa trajtuara mund të shkaktojnë ndotjen e ujërave. Duke e ditur

karakteristikat industriale të komunës, duhet bërë hulumtime dhe monitorime në këtë drejtim nga ndotës potencial.

Zhvillimet tjera shqetësuese potenciale që kanë të bëjnë me ndikimet në lumin Lepenc janë ndërtimi i planifikuar i 2 hidrocentraleve (Lepenci 1 dhe Lumi i Kotlina) që janë vlerësuar se mund të ndikojnë negativisht në tërë ekosistemin e ujit të pastër të Pellgut të Lepencit për shkak të devijim të 70% të ujit në gypa për kilometra të tëra dhe arsytet tjera³³. Për më tepër lumi paraqet një nga elementet kryesore të mjedisit të kategorizuar si Monument Natyror.



Harta 17. Ndotja e mjedisit

2.8.4 Ndotja e tokës

Mbeturinat e ngurta të akumuluar në deponitë ilegale janë ndër ndotësit kryesorë të tokës në komunë. Këto janë kryesisht deponi ilegale të mbeturinave shtëpiake, dhe në disa raste mbetjeve të ndërtim/ rrënim, të cilat kryesisht gjenden në afërsi të rrugëve (shih aneksin 10 - Harta e deponive ilegale). Ndikimet negative të këtyre deponive janë të shumta, ku përveç kontaminimit të drejtpërdrejtë të tokës dhe ajrit, ndikimi i tyre mund të bartet në rrjedhat e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë nëpërmjet reshjeve. Drejtoria e Shërbimeve Publike për çdo vit e bën evidentimin e deponive ilegale dhe organizon pastrimin e tyre.

Në mungesë të një sistemi të kompletuar dhe të mjaftueshme të kanalizimit, ujërat e zeza duhet të trajtohen si ndotës potencial të tokës. Kjo ndotje mund të shkaktohet nga kalimi i ujërave të zeza në zonat e ujit sipërfaqësor apo rrjedhave nëntokësore, varësisht nga forma e shkarkimit të tyre - drejtpërdrejtë në rrjedhat e ujit (në shumicën e rasteve) ose në sipërfaqen e tokës.

Përveç ndotjes së drejtpërdrejtë, si një formë tjetër e degradimit të tokës është ndryshimi i destinimit të tokës bujqësore në tokë ndërtimore. Po ashtu, problem të veçantë paraqet edhe degradimi i pyjeve

³³OMM Gjethi – Arsyeshmëria e ndërtimit të hidrocentraleve në pellgun e Lepencit dhe pse nuk duhet të ndërtohen ato (<https://www.linkedin.com/pulse/arsyeshm%C3%ABria-e-nd%C3%ABrtimit-t%C3%AB-hidrocentraleve-vogla-n%C3%AB-pellgun-stagova/>)

përmes prerjes ilegale.

2.8.5 Ndotja akustike

Sa i përket ndotjes akustik, nuk ka të dhëna në dispozicion për nivelin e ndotjes në komunë, andaj mund të jepen vetëm vlerësime të përgjithshme. Fakti që përmes territorit të komunës kalon autostrada R6 dhe nacionalja N2 ndërsa asnjëra nga to nuk ka ndonjë formë mbrojtëse, tregon se zhurma është e evidente. Gjithashtu ndotësit tjerë janë veprimtaritë industriale si Sharrcem, Kosovaplast (në zonën urbane) dhe gërmimet grumbulluese (gurthyesit) brenda territorit të komunës.

2.8.6 Fatkeqësitë natyrore dhe të tjera

Rreziqet në shumtën e rasteve kanë ndodhur, ose kanë ardhur në befasi dhe pa paralajmërim që do të thotë se fatkeqësitë sulmojnë të gjithë, në çdo kohë dhe kudo. Fatkeqësitë nuk zgjedhin kohën as vendin se ku do të ndodhin. Andaj te gjithë jemi të kërcënuar nga rreziqet e ndryshme që i kërcënojnë interesat e sigurisë në çdo kohë dhe në çdo vend. Lëndueshmëria më e madhe gjatë katastrofave është në vendet më pak të zhvilluara, në të cilat njerëzit shpeshherë janë më të pambrojtur ndaj rreziqeve që pasojnë pas përjetimit të një katastrofe.

Kërcënim për rrezikshmëri me përmasa të mëdha apo të vogla, mund të jetë çdo dukuri e shkaktuar nga vetë natyra ose nga ndikimi i njeriut, çdo proces ose çdo ngjarje me të cilën shkaktohet humbje në njerëz apo të mirave materiale, si:

- infrastrukturë, ambient,
- trashëgimi kulturore,
- shkatërrim i ekonomisë industriale, dhe
- bujqësore.

Mënyra më e mirë për tu mbrojtur për situata të tilla është Vlerësimi, Planifikimi dhe Programimi i veprimit të menduar për emergjencë duke udhëzuar kur veprimet emergjente janë të nevojshme.

Vërshimet – përgjatë viteve lumi Lepenc së bashku me përroin e Rezancës, dhe përrenjtë e Seçishtes, Dimcës e Laçit (3 të fundit më rrallë) kanë vërshuar një pjesë të zonës urbane dhe disa pjesë të fshatrave që gjenden rreth tyre. Përveç intensitetit të reshurave, vërshimet në këtë zonë janë pasojë e hedhjes së mbeturinave dhe materialeve inerte, si dhe ndërtimet ilegale dhe uzurpimet e shtratit të lumit të cilat drejtpërdrejtë ndikojnë në ngushtimin e shtratit të lumit.

Këto rrjedha ujore në rastin e reshjeve të mëdha atmosferike vërshojnë dhe shkaktojnë dëme të konsiderueshme në objekte të banimit, prona bujqësore, infrastrukturë, etj. Në vitet e fundit janë shënuar disa raste vërshimesh. Vërshimet më të mëdha kanë ndodhur kryesisht përgjatë përroit të Rezancës duke filluar me Lagjen e Re të zonës urbane dhe duke vazhduar me zonat e rrezikuara nga lumi Lepenc që nga Lagja Uji i Thartë, Lagja Ranat, Lagja e Anëllumit, infrastruktura përreth dhe më tej në jug në tokat kualitative bujqësore. Duhet përmendur edhe përroin e Dimcës dhe përroin e Seçishtes që në të kaluarën kanë vërshuar një pjesë të zonës urbane respektivisht një pjesë të fshatit Seçishtë.



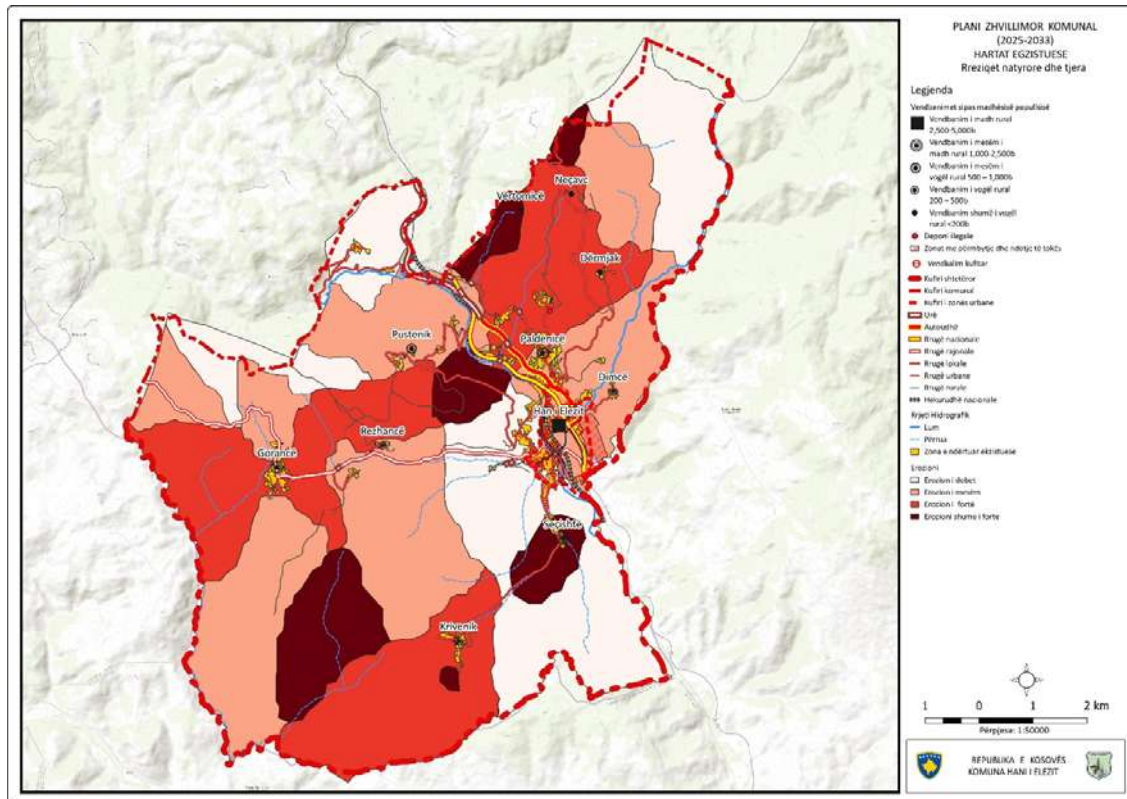
Foto 3. Vërshimet në Lagjen e Re (Vlerësimi i rreziqeve nga fatkeqësitë natyre dhe tjera, HiE 2017)

Pjesa më sensitive dhe problematike mbetet në Lagjen e Re ku ndër dhjetëra vite në tokën bujqësore është ndërtuar e tërë Lagja. Përroi i Rezhancës që dikur shërbente për ujitje tani është potencial për probleme. Ndërtimet në tokat private përreth kanë lënë pronën e përroit për tu shfrytëzuar edhe si rrugë kryesore e Lagjes. Me shtimin e numrit të banorëve rruga është zgjeruar dhe në vitin 2012-2013 përroi është futur në tunel me dimensione 2.5*2.0 m' për gjatësi 1.2 km' duke filluar nga grykëderdhja në Lepenc e më lart. Mirëpo ky trajtim i përroit e shtoi ndjeshmërinë në pikën ku uji nga lugina e hapur hyn në tunel. Në disa raste më pastaj kur kishte të reshura, lumi solli ujë më shumë, mbeturinat e hedhura ilegalisht dhe materialin nga erozioni duke bërë që të bllokohet hyrja e kanalit dhe duke vërshuar nëpër rrugë dhe Lagje. Kjo ndodhi më 2014 (ku dëmet materiale ishin vlerësuar mbi 500,000 Euro) dhe 2017, plus disa raste tjera ku organet komunale intervenuan dhe hapën hyrjen e kanalit në momentin vendimtar.

Vërshimet nga lumi Lepenc nuk kanë qenë masive sikur vitet '70 dhe '80 të shekullit të kaluar. Megjithatë ka pasur raste edhe më vonë (2017) kur Lagja Ranat dhe toka bujqësore kualitative në jug (53 nga 103 ha) janë vërshuar. Potenciali i vërshimeve nga përrrenjtë Dimca dhe Seçishta janë reduktuar në maksimum pas intervenimeve në shtretërit e tyre.



Foto 4. Vërshimet në infrastrukturë dhe toka bujqësore kualitative (fotocredit: Remzi Bushi, HiE 2017)



Harta 18. Rreziqet natyrore dhe rreziqet tjera

Burimi: Drejtoria e Shërbimeve Publike dhe Emergjencave – sektori i Emergjencave, Han të Elezit 2022

Rrëshqitja e dheut – kjo dukuri është e shprehur në disa pjesë të sipërfaqeve tokësore në komunë e sidomos tek formacionet shkëmbore përgjatë rrugës nacionale N2 (në pjesën më veriore të komunës) dhe rrugës lokale Hani i Elezit – Gllaboçicë (Kaçanik). Rrëshqitjet natyrore si edhe ato të provokuara nga faktori njeri duhet identifikohen me një projekt të veçantë si dhe të merren masat adekuate, sidomos në ndërtim të objekteve të banimit dhe infrastrukturë. Arsytet dhe shkaqet e të gjitha rrëshqitjeve të dheut në komunë kanë qenë nga reshjet e shumta atmosferike dhe nga faktori njeri.



Foto 5. Rrëshqitjet e dheut në nacionalen N2 dhe lokalen HiE-Gllloboçicë/ Kaçanik (PZHK HiE 2010-2025)

Burimi: Drejtoria e Shërbimeve Publike dhe Emergjencave – sektori i Emergjencave, Han të Elezit 2022

Erozioni – në territorin e komunës së Hanit të Elezit faktori i erozionit natyror është i pranishëm dhe shkakton humbje të tokës bujqësore, dëmtim të infrastrukturës dhe dëme ekonomive familjare. Erozionet natyrore janë të pranishme në terrene malore si erozione vertikale. Erozioni anësor është i pranishëm në rrjedhjen e lumit Lepenc dhe përrenjve Rezhancës, Dimcës dhe Laçit (shih Aneksin 9, si dhe Harta Erozioni).

Shkalla e rreziqeve është në rritje si rezultat i faktorëve natyror dhe njerëzor. Procesi i erozionit është i pranishëm në 60% të pellgut të lumit Lepenc i cili brenda vitit depoziton rreth $1800\text{m}^3 / \text{km}^2$ ³⁴.

Siç u tha me lart territori i Hanit të Elezit është kryesisht malorë. Prandaj 10% të territorit të komunës ka shkallë shumë të lartë erozioni; dhe 28% ka shkallë të lartë e erozionit (tabela në vijim). Prerja ilegale e drurit është një nga shkaqet e erozionit dhe kjo është treguar në rastin e Përroit të Rezhancës gjatë vërshimeve të herëpashershme.

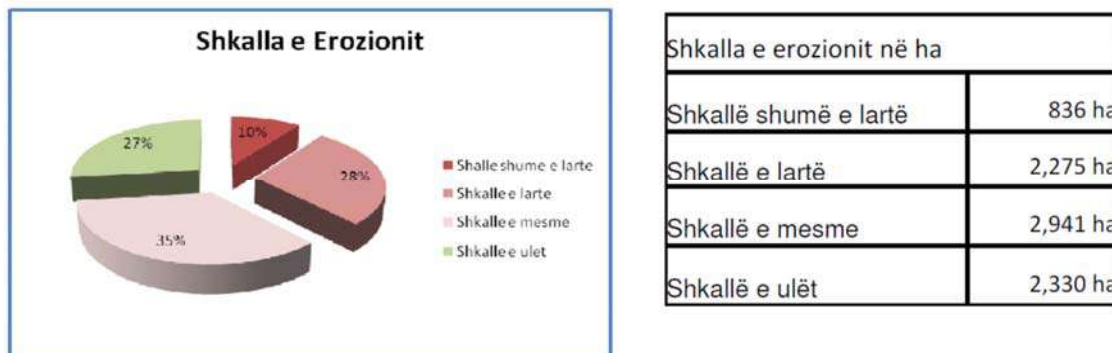
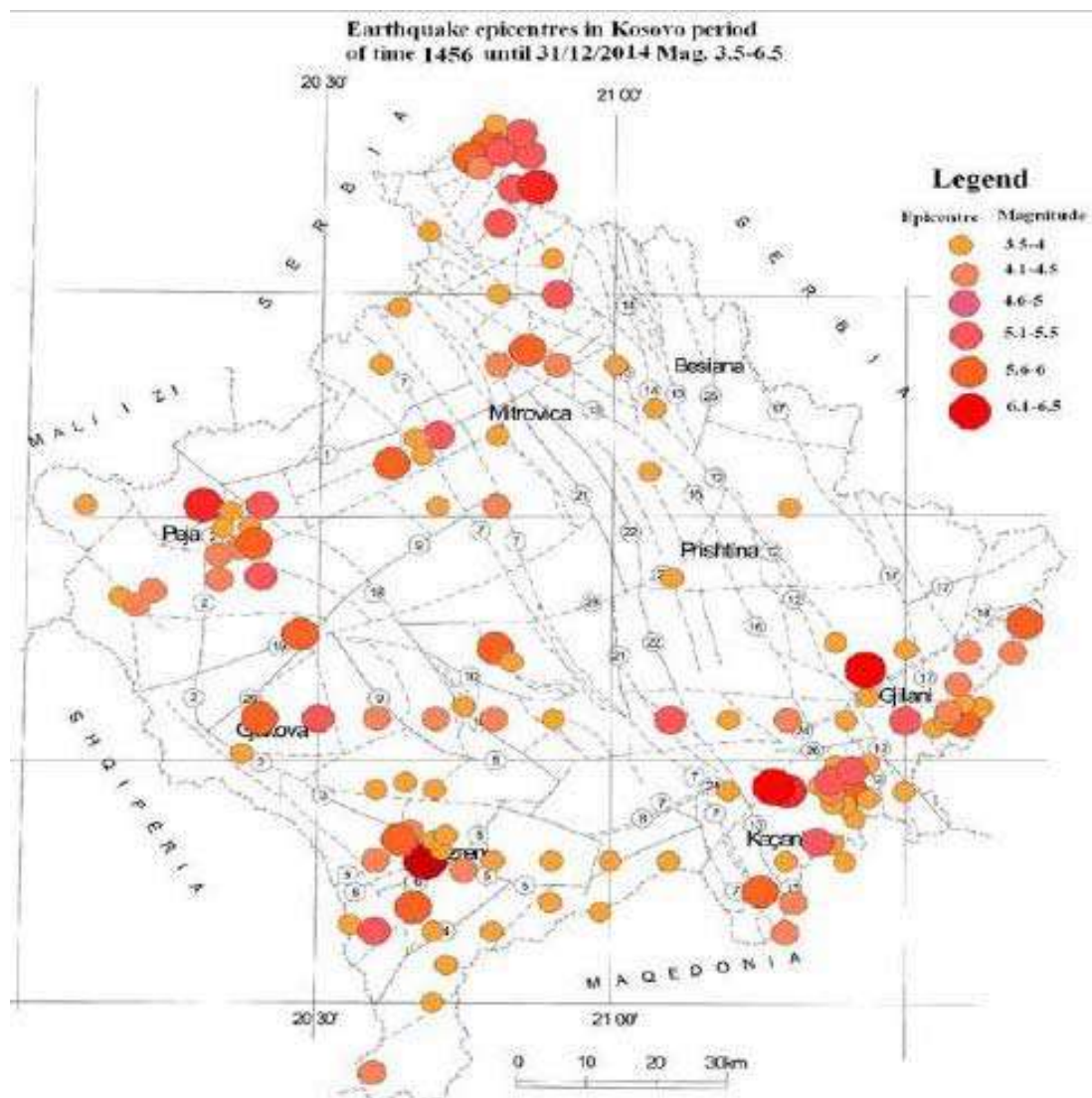


Fig 2 Shkalla e erozionit në ha dhe përqindje (Burimi: Plani Hapësinor i Kosovës 2010-2020, MMPHI)

³⁴Burimi: Dr Riza Qavolli, Gjeografia regjionale e Kosovës f 224 Prishtinë 1997



Harta 20. Sizmiciteti (epiqendrat e tërmetejeve në territorin e Kosovës 1456-2014)

Territori i Kosovës në aspektin sizmik përfaqëson një terren mjaft aktiv, në të cilin mund të ndodhin tërmete me karakter autokton, apo nga vatrat jashtë territorit të Kosovës - në Maqedoni, Shqipëri, Mal të Zi dhe Serbi. Territori i komunës së Hanit të Elezit i takon Zonës së V-të (pesë) të presionit (goditjes sizmike), 7-8 gradë në bazë të "MSC". Nuk ka të dhëna për mikro-zonat sizmike.

Kjo nënkupton që ndërtimet e infrastrukturës dhe objekteve të banimit duhet ti përmbahen shkallës së intensitetit të dridhjeve për minimizimin e fatkeqësisë në raste rreziku. Kujdes të veçantë duhet kushtuar ndërtimeve të larta >P+3, objekteve industriale dhe infrastrukturës rrugore, sidomos urave përmes aplikimit të ligjittë ndërtimit në zona sizmike. Objektet e vjetra, kryesisht ato publike dhe të trashëgimisë, duhet analizohen dhe vlerësohen dhe nëse është e nevojshme disa prej tyre do të forcohen për t'i rezistuar tërmetejeve.

Burimi; Plani Hapësinor i Kosovës, 2010

Zjarret – për shkak të karakterit malor të komunës, numri i zjarreve është mbi mesataren e Kosovës. Statistika e zjarreve të cilat kanë ndodhur prej 2008 e kësaj tregojnë se ka pasur një numër të konsiderueshëm zjarresh urbane dhe rurale. Këto zjarre kryesisht ishin malore (pyje), por nuk munguan edhe zjarre në fusha, zjarre në ndërtesat e banimit familjar, në objektet afariste – lokale afariste, zjarre në automjete të udhëtarëve, në trafo për shpërndarjen e rrymës elektrike, deponi të

mbeturinave e tjera. Sipas të dhënave të Drejtorisë së Shërbimeve Publike dhe Emergjencës – sektorit të Emergjencave, në periudhën 2015-2021 janë regjistruar gjithsej 432 zjarre, prej të cilave 37 vetëm në vitin 2021. Njësia e zjarrfikësve nuk ka resurse ose pajisje të mjaftueshme për t'u marrë me zjarret e pyjeve.

Aktualisht Njësia e Zjarrfikësve furnizohet me ujë nga hidranti i sistemit të ujësjellësit në bazën e tyre. Duke marrë parasysh karakterin e komunës si një luginë lumi me dy masive malore, ka nevojë për nga një hidrantë në Sharr (Gorancë) dhe Karadak (Paldenicë).

Mbrojtja nga zjarret do të bëhet përmes aplikimit të masave organizative dhe teknike. Rekomandohet të jenë permanente grupe vullnetare në secilin vendbanim të cilat në rast zjarri do të mund të ndihmonin Njësinë e zjarrfikësve dhe po ashtu stafi i zjarrfikësve duhet trajnuar. Po ashtu është shumë me rëndësi bashkëpunimi ndër-komunal me departamentet e zjarrfikësve në komunat fqinje.

2.9 Asetet e trashëgimisë natyrore, kulturore dhe turistike

2.9.1 Asetet e trashëgimisë natyrore

Zonat dhe monumentet natyrore – komuna e Hanit të Elezit është e pasur me trashëgimi natyrore. Natyra me Sharrin magjik ofron zona dhe elemente që mund të veçohen për mbrojtje dhe atraksion për vendasit dhe vizitorët dhe mund të ndihmojë zhvillimin në sferën e turizmit. Edhe Karadaku në lindje, edhe pse me kodrina më të ulëta, me pyjet e lisit, ahut e pishave, lumenjtë dhe krojet e pastërta, lëndinat, etj., ofrojnë një miks interesant natyror. Rrjedhimisht Komuna dhe komuniteti duhet të punojnë që peizazhe dhe monumente të përzgjedhura natyrore që janë të bollshme në Han të Elezit të fusë formalisht në Listën e Zonave të Mbrojtura të IMN/ MMPHI.



Foto 6. Natyra unike e Maleve të Sharrit, Komuna e Hanit të Elezit

Fotocredit: Bedri Bushi, KAHIE, promovimi i natyrës 2012-2022

Por duhet nënvizuar edhe faktin se në veçanti pyjet e ahut në Malet e kardiakut janë duke u degraduar me të madhe për shumë vite nga druvarët ilegal për shfrytëzim të tyre si biomasë për djegie. Organet relevante lokale dhe qendrore duhet të bashkëpunojnë me komunitetin dhe shoqërinë civile për të ndërmarrë hapa për ndalimin e kësaj dukurie.

Biodiversiteti – si vend malor, edhe Komuna e Hanit të Elezit është pjesë e miksit shumë të pasur biodiversiv të Kosovës.

Fauna – Përfshihen shumë kafshë të rralla dhe të rrezikuara. Këtu bëjnë pjesë një numër gjitarësh, si ariu i murrme (*Ursus arctos*), derri i egër (*Sus scrofa*), ujku (*Canis lupus*), kaprolli (*Capreolus capreolus*) dhe shpendët si shqiponja e malit (*Aquila chrysaetos*), thëllëza e malit (*Alectoris graeca*), skifteri kthetrabardhë (*Falco naumanni*), bufi (*Bubo bubo*), dhe shkaba (*Gyps fulvus*). Mishngrënësit e mëdhenj përshkojnë distanca të mëdha, kalojnë kufijtë e shteteve duke bërë kështu të mundur mbijetesën e popullatave ndërkuftare të specieve të tyre. Më të shpeshta janë kafshët si lepuri, ketri dhe shpezët korbi, laraskat, harabelat e fushës, qukapikët, thëllëzat, lejlekët dhe shpezët mishngrënës si shqiponjat, petritët, gjeraqinat e hutat.

Këtu jeton gjarpri i ujit (natrix natrix), gurit (vipera ammodytes), bollujca (tropidonatus natrix), kërmilli i vjeshtës (helix pomatia), breshka e rëndomtë (testudo bermanni). Peshq nuk ka shumë lloje, përderisa në lumin Lepenc më kryesorët janë trofta e përroskave që jeton në ujëra të shpejta dhe ftohta (lumi i Laçit) dhe krapit (kleni) shumë i shpeshtë i pjesëve të ulëta të Lepencit.

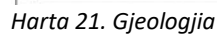
Flora – Janë shumë komunitete të ndryshme të bimëve që gjenden të shpërndara në habitate të ndryshme. Shfaqja e tyre varet nga lartësia mbi nivelin e detit, ekspozimi dhe lloji i tokës apo përmbajtja e shkëmbit. Këtu gjenden komunitete të ndryshme pyjore, që pjesërisht kanë degraduar në komunitete shkurresh malore, veçanërisht në zona ku pyjet janë prerë në mënyrë të përsëritur. Pjesa më e madhe e zonave mbi brezin pyjor mbulohen nga kullota malore, nga bimësia e tokave shkëmbore-gëlqerore dhe, shkëmbore-silikate, nga bimët e lëndinave, vegjetacioni i tokave të lagështa që ndodhen lart në male dhe nga vegjetacioni i rrafshnaltave me bar.

Në pjesët kodrinore të Komunës dominojnë pyjet me mjaft lloje dhe janë të përziera. Prej drunjve dallohen pyjet gjetherënëse si: ahu (fagus sylvatica), qarri (quercus cerris), bungu, shkoza (carpinus orientalis). Përhapje më të kufizuar kanë llojet tjera që paraqiten si të vetmuara si: bliri (tilia kordata), frashri etj. Përhapje kanë edhe tipat tjerë që janë të ulëta lloji i shkurreve si thana (cornus mas), murrizi (crataegus monogyna), kaça (rosa canina), kulumbria (prunus spicosa), lajthia (corylus avellana), në vise të larta fieri shqiponje (pteridium aquilinum), etj. Prej bimëve barishtore ka lloje të ndryshme si ato që rriten në ambient të hapur pa prezencë të drunjëve si edhe ato që rriten brenda pyjeve. Këtu rriten edhe bime që pas trajtimit përdoren si është kantarioni (hypercium perforatum), kamomili (matricaria chamomila), dredhëza (fragaria vesca), manaferra etj.

Me pyje gjethembajtëse, janë vetëm 2 sipërfaqe të ndara (në Sharr/ Gorancë dhe Karadak/ Neçavc) Hapësira e rrafshët e komunës (lugina e Lepencit) është e vogël pa drunjë të dendur zakonisht rritet shelgu (salix alba) dhe verri në brigje të lumenjve, por edhe gështenja e egër. Ka edhe formacione të livadheve si tërfilli dhe shkurre të rralla.

Në Gorancë gjendet një bime e llojit me karakter endemik e quajtur “Convovulus cochlearis” (Dredhja e Kosovës).

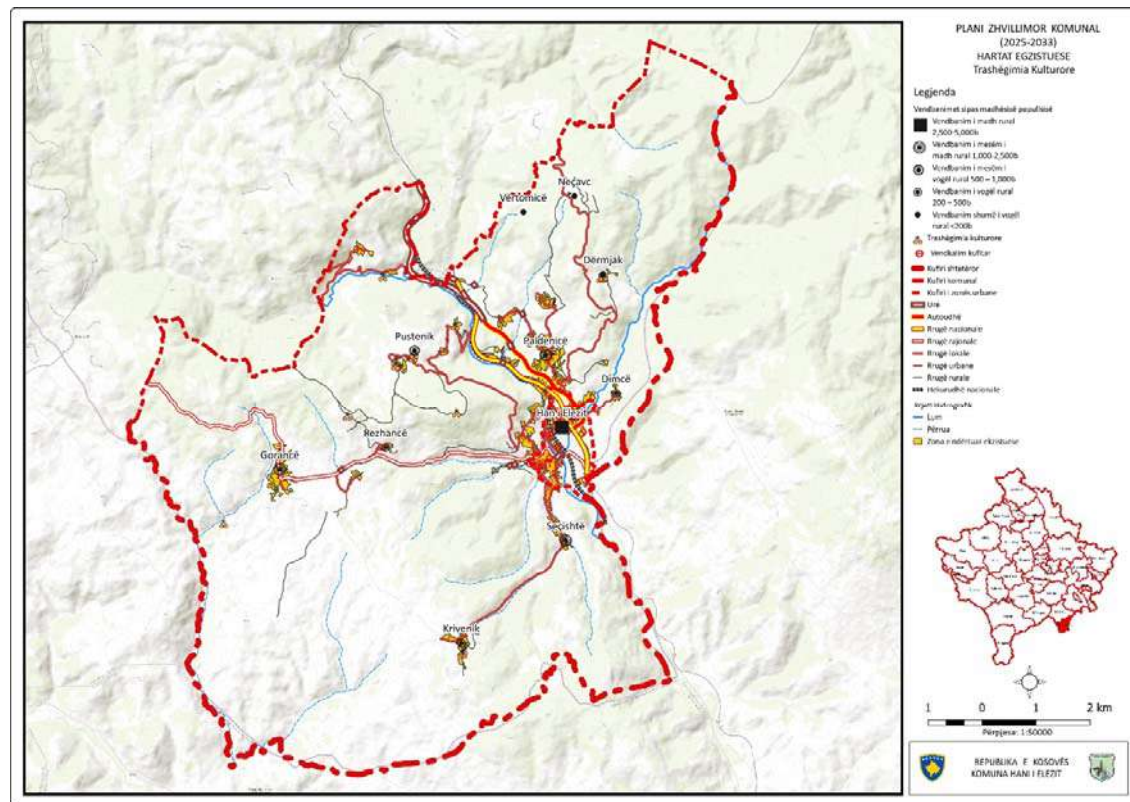
Burimi: Instituti për Mbrojtjen e Natyrës dhe Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit, 2020-2022



Në komunë ekzistojnë potenciale të rëndësishme të trashëgimisë kulturore materiale dhe jo materiale. Në shumëllojshmërinë e vet kjo trashëgimi kulturore përfshinë objekte të trashëgimisë arkitekturale dhe arkeologjike. Numri i objekteve dhe tërësive të trashëgimisë kulturore në komunë është 12 (shih Aneksin 1, si dhe Hartën e Trashëgimia Kulturore).

Emri	Periodha	Viti	Nr. Unik në databazë
Lagja Daci	Shek. XIX	Pustenik, HiE	3172
Lagja Brava	Shek. XIX	Pustenik, HiE	3172
Pjesë e Lagjes Bushi (e Poshtme)	Shek. XX (vitet '60-'70)	Pustenik, HiE	4158
Xhamia e Vjetër në HiE	1981	HiE	4159
Shtëpi – kullë e Baki Currit	Shek. XIX	Dërmjak, HiE	1092
Shtëpi – kullë e Muharrem Currit	Shek. XX	Dërmjak, HiE	152
Xhamia në Krivenik	Shek. XVII (1600)	Krivenik, HiE	821
Shtëpia e Naser Thaçit	Fund Shek. XIX	Krivenik, HiE	171
Mulliri i Zulbeharit	Shek. XX (para 100 vite)	Laç/ Pustenik, HiE	4153
Shtëpia me mur guri në Seçishtë (Shefki Shkretës)	Shek.XX	Seçishtë, HiE	1181

Tabela 24. Lista e trashëgimisë kulturore në mbrojtje të përkohshme (2021) – trashëgimia arkitekturale, nënkategoria: monument/ ansambël; MKRS, 2021



Harta 22. Trashëgimia kulturore

Trashëgimia arkeologjike – lista e trashëgimisë arkeologjike ka një lokalitet dhe një objekt në Paldenicë. Është edhe lokaliteti i minierave të vjetra të kromit që Komuna/ MKRS duhet ti fusin në listë. Komuna nuk ka të dhëna rreth sipërfaqeve të parcelave në të cilat gjenden lokalitetet e trashëgimisë arkeologjike.

Emri	Periudha	Vendi	Nr unik në databazë
Lokalitet arkeologjik në Paldenicë	Romake	Paldenicë, HiE	3605
Kishë paleokristiane në Paldenicë	Shek. IV - VI	Paldenicë, HiE	797

Tabela 25. Lista e trashëgimisë kulturore në mbrojtje të përkohshme (2021) – trashëgimia arkeologjike, nënkategoria: lokalitet arkeologjik/ rezervat; MKRS, 2021

Trashëgimia shpirtërore – si monument i veçantë i trashëgimisë ku edhe Hani i Elezit ka pjesën e vet, është listuar Eposi i Kreshnikëve. Ky është një monument i trashëgimisë kulturore shpirtërore shqiptare në pesë vendet të Ballkanit (Kosovë, Shqipëri, Maqedoni, Mali i Zi dhe Serbi), i përbërë prej gjithsej 15 vëllimesh.

2.10 Vendbanimet

Komuna e Hanit të Elezit ka gjithsej 11 vendbanime: Hani i Elezit si qendër komunale dhe 10 fshatra (shih Aneksin 3, si dhe Hartën Vendbanimet dhe vendbanimi joformal). Qyteza si qendër komunale por edhe nje lidhëse infrastrukturore (autoudha, nacionalja N2 dhe hekurudha) është edhe pikë

lidhëse e rëndësishme funksionale për të gjitha vendbanimet e Komunës. E tërë Komuna ka sipërfaqe prej 83.17km².

Komuna ka dendësi shumë të ulët të banimit prej 102.6 b/km², që është më e ulët se në nivel të Kosovës. Sa i përket vendbanimeve, zona urbane ka dendësinë më të madhe 2,203 b/km², pasuar nga Paldenica me 403 b/km², Seçishta me 250 b/km², ndërsa vendbanimet tjera kanë dendësi më të ulët se 100 b/km².

Nr.	Vendbanimi	Karakteri	Popullsia 2011	Popullsia 2024 ³⁵	Sipërfaqja e vendbanimit (km ²)	Dendësia e popullsisë (b/km ²)	
						2011	2024
1.	Dimcë	Rural	249	147	2,12	117	69
2.	Dërmjak	Rural	121	100	6,15	20	18
3.	Gorancë	Rural	1,028	767	20.80	49	37
4.	Hani i Elezit	Urban	2,533	2,555	1,16	2.184	2,203
5.	Krivenik	Rural	283	204	12,28	23	17
6.	Neçavc	Rural	110	102	4,38	25	23
7.	Paldenicë	Rural	1,723	1,629	4,04	426	403
8.	Pustenik	Rural	629	403	10,87	58	37
9.	Rezhancë	Rural	475	487	8,52	56	57
10.	Seçishtë	Rural	2,252	2,123	8,5	265	250
11.	Vërtomicë	Rural	0	8	4.38	/	2
Komuna			9,403	8,533	83,17	113	102

Tabela 26. Numri i banorëve dhe dendësia e banimit

2.10.1 Zona urbane – Qyteza

Vendbanimi urban – Qyteza e Hanit të Elezit - edhe pse vendbanimet përreth datojnë që nga antikiteti e mesjeta, fillet e zhvillimit të Hanit të Elezit si vendbanim datojnë me ndërtimin e hekurudhës dhe stacionit të rëndësishëm hekurudhor në fund të shekullit XIX. Në vitin 1920, Hani i Elezit kishte një stacion treni, një han, dy kafene dhe një dyqan të cilët shërbenin për banorët gravitues dhe kalimtarët. Në të vërtetë, nga pronari Elez Dimca që kishte Hanin ngjitur stacionit hekurudhor, i mbeti emri edhe vendbanimit të Hanit të Elezit. Në fillim shekullin XX, familjet shqiptare nga fshatrat përreth kanë filluar të vendosen në Han të Elezit. Numri i të ardhurve në këtë zonë është rritur, kur në vitin 1936 u ndërtua fabrika e çimentos. Pas Luftës së Dytë Botërore (dhe pas rindërtimit dhe zgjerimit të fabrikës së çimentos), Hani i Elezit ka evoluar në një vendbanim industrial, ku shumica e punonjësve të fabrikës së çimentos kanë ndërtuar shtëpitë e tyre në mënyrë që të jenë më afër punës. Zona urbane u aprovua nga Asambleja komunale më 2009. Si qendër administrative komunale për 10 vendbanimet përreth u promovua në vitin 1913, përderisa në vitet '60-ta u bë pjesë e Komunës së Kaçanikut. Në kuadër të procesit të decentralizimit të filluar më 2005, Hani i Elezit u promovua përsëri si Komunë dhe qendër administrative për 10 vendbanimet përreth.

Forma urbane e ndërtuar e Hanit të Elezit zë fill me ndërtimet e barakave për banim dhe ndërtesave në bashkëpronësi 2-3 kateshe afër fabrikës së çimentos (tash zona e qendrës së qytetit) diku kah vitet '50 të shekullit të kaluar. Më vonë, me ndërtimin e pjesës së re të kësaj fabrike u vazhdua me ndërtimin ndërtesave tjera në bashkëpronësi që tani formojnë tërësinë e ndërtesave ekzistuese. Atëbotë këto

³⁵ Burimi: ASK, Regjistrimi i Popullsisë 2024

ndërtesa ishin ndërtuar në një vijë ndërtimore të rregullt dhe të shpërndara nga nacionalja N2 deri te stacioni hekurudhor. Njësitë e banimit u jepeshin në shfrytëzim punëtorëve të fabrikës. Me kohë u asfaltuan rrugët kryesore rreth tyre (diku 800 metra), u instalua sistemi i ujësjellësit dhe kanalizimit si pjesë e sistemit të fabrikës. Për nevojat e këtyre banorëve u ndërtua shtëpia e kulturës me kino e më vonë edhe shkolla fillore. Afërsia e Shkupit ndihmonte banorët në kryerjen e shërbimeve të tjera shoqërore dhe ekonomike që nuk i kishin në Han të Elezit.

Natyrisht se në këtë zhvillim të përgjithshëm pjesa e qendrës së qytezës kishte fjalën kryesore. Të gjitha ndërtesat në bashkëpronësi dhe objektet publike (stacioni hekurudhor, hani, xhamia e vjetër, administrata e fabrikës, shtëpia e kulturës, shkolla fillore e më vonë edhe posta, shkolla e mesme, etj.) u ndërtuan aty. Kjo sepse hapësira që më vonë do të shndërrohet në qendër paraqiste zgjerimin dhe zgjatimin më të madh të luginës së lumit Lepenc. Ky fakt bëri që edhe hekurudha dhe rruga e vjetër të kalonin nëpër këtë pjesë. Kjo infrastrukture ishte një ndihmesë e rëndësishme në zhvillimin e lartpërmendur të zonës urbane të tanishme (PRRU, 2015).

Shikuar në kontekstin hapësinor, qyteza është organizuar duke marrë për bazë vijën hekurudhore dhe lumin Lepenc që gjarpërojnë afër njëri tjetrit si dhe rrugën nacionale N2 e ndërtuar në fund të viteve gjashtëdhjeta të shekullit të kaluar. Brenda këtyre elementeve infrastrukture është e zhvilluar bërthama urbane e Hanit të Elezit ndër vite. Si pasojë e kësaj, sipërfaqja e trajtuar ka lidhje të mira fizike me nacionalen e hekurudhën, e së fundi edhe me autoudhën R6, por edhe me fshatrat përreth. Tani zona urbane është e ndarë 5 njësi.

Si qytezë përfshinë:

- zonën urbane me sipërfaqe 159.88 ha (1.6 km²) me 3.787 banorë respektivisht 37.5% të banorëve të komunës³⁶; dhe
- lagjet ngjitur respektivisht zonën kadastrale të Hanit të Elezit dhe pjesë të zonave kadastrale të Seçishtes, Rezhancës, Pustenikut, Dimcës dhe Paldenicës (më së shumti të Seçishtes).

Qyteza në tërësi ka 5,487 banorë³⁷ (përfshirë dhe banorët e fshatrave të lartpërmendura). Duke qenë qendër komunale, u tha më lart se përmbajtjet dhe funksionet kryesore publike në nivel komunal janë përqendruar aty. Rrjedhimisht, një pozitë e tillë ka joshur edhe përmbajtje të shumta biznesi, kryesisht tregti, hoteleri dhe shërbime. Dominojnë kryesisht ndërtime individuale dhe në bashkëpronësi me etazhitet P+2 deri P+3, me banim në katet e sipërme, derisa katet e poshtme shfrytëzohen për zhvillim të bizneseve. Vetëm 4 ndërtime në bashkëpronësi në qendër janë me etazhitet P+4 deri P+8.

2.10.2 Vendbanimet rurale – fshatrat

Vendbanimet rurale kryesisht janë zhvilluar në mënyrë spontane me ndërtime individuale të ulëta me etazhitet mesatar P+1 (në raste të rralla etazhiteti maksimal P+3).

Sa i përket tipologjisë së organizimit është dhënë tabela në vijim:

	Fshatrat
Të shpërndara	Pustenik, Rezhancë, Seçishtë, Paldenicë, Dërmjak (i fundit gati i depopulluar)
Të grupuara	Gorancë, Krivenik, Dimcë, Neçavc dhe Vërtomicë (2 të fundit të depopulluara)

Tabela 27. Tipologjia e fshatrave

³⁶Burimi: Drejtoria e Administratës dhe Drejtoria e Shërbimeve Publike

³⁷Burimi: Drejtoria e Shërbimeve Publike bazuar në të dhënat e klientëve të ujësjellësit dhe mbeturinave

2.11 Banimi

Komuna e Hanit të Elezit në pjesën më të madhe karakterizohet me banim me veçori rurale dhe me dendësi të ulët (shih Aneket 3 dhe 4). Shumica e njësive të banimit janë të reja, të ndërtuara pas luftës, si rezultat i shkatërrimeve të konsiderueshme. Nevoja për përmirësimin e kushteve të banimit, qoftë drejtpërdrejt në njësi të banimit apo në shërbime të tjera që ndikojnë në cilësinë e banimit është ende e dukshme, sidomos në zonat rurale. Ndërtimet nuk janë përcjellë gjithmonë me shërbime adekuate publike, duke ndikuar edhe në kushtet mjedisore. Ndërkaq kapacitetet e krijuara banimore nuk përputhen plotësisht me nevojat aktuale për banim, duke lënë një pjesë të kapaciteteve të pashfrytëzuara.

Në nivel komunal banimi përfshinë 207 ha, që përbën 2.5% të sipërfaqes së përgjithshme të Komunës. Sipas regjistrimit të vitit 2024 Komuna ka gjithsej 2,193 njësi të banimit që përfshin rreth 0.3% të fondit të përgjithshëm banesor në Kosovë.

Tipologjia	Nr. i ndërtesave të banimit	Njësitë e banimit
Ndërtesat për banim në bashkëpronësi	31	138
Ndërtesat individuale deri në P+3 në zonën urbane	962	968
Ndërtesat individuale deri në P+3 në zonën rurale	717	721

Tabela 28. Tipologjia e banimit dhe etazhiteti, sipas vitit 2011

Sa i përket, detajeve rreth numrit të ndërtesave sipas tipologjisë për vitin 2024 ende nuk janë publikuar nga ASK.

Ndërtesat	Numri i ndërtesave	Njësi të banimit
Ndërtesa me së paku një banesë të banueshme të zakonshme	1,468	1,914

Tabela 29. Numri i ndërtesave dhe njësive të banimit sipas regjistrimit 2024

Pjesën më të madhe në komunë e përbën banimi individual me 200 ha. Në vitin 2023 në komunë janë 1,634 ndërtesa të banimit individual, etazhiteti i të cilave është mesatarisht P+2 dhe maksimale në P+3. Në afërsi të njeve kryesore rrugore, katet e poshtme kryesisht shfrytëzohen për afarizëm. Sa i përket banimit në bashkëpronësi është në qendër të Qytezës dhe aktualisht përfshinë 39 ndërtesa dhe rreth 232 njësi të banimit të shpërndara në 10 ndërtesa me etazhitet P+1, 24 ndërtesa P+2 dhe P+3, 3 ndërtesa P+4 dhe P+5 si dhe 2 të tjera P+6 e P+7. Ndërsa, në vitin 2024³⁸ janë gjithsej 1,468 ndërtesa.

Sipërfaqja e banimit në fshatra përfshin rreth 185 ha dhe përbën 56% të sipërfaqeve të ndërtuara në zonën rurale. Fondi i përgjithshëm i banimit në zonën rurale në tërësi përbëhet prej banimit individual, si banim me dendësi të ulët. Etazhiteti i njësive individuale të banimit shkon deri në P+3.

Pronësia e ndërtesave të banimit në komunë është kryesisht private dhe një përqindje e vogël është publike.

Ndërtesa të banimit individual								
Ndërtesa më vete	Pronar	Qirra marrës	Pronësia		Etazhiteti			
			Private	Publike	B+P+0	B+P+1	B+P+2	B+P+3
1634	1568	66	1,568	66	61	1,410	132	31

Tabela 30. Ndërtesa të banimit individual sipas shfrytëzimit, pronësisë dhe etazhitetit, 2023

³⁸ Burimi: ASK, Regjistrimi i popullsisë, ekonomive familjare dhe banesave në Kosovë, 2024, të dhënat e para finale

Ndërtesa të banimit kolektiv								
	Numri i ndërtesave	Numri i njësive	Shfrytëzimi	Pronësia	Etazhiteti			
			Pronari	Private	B+P+1	B+P+2/ B+P+3	B+P+4/ B+P+5	B+P+6/ B+P+7
Ndërtesa në vete	28	201	201	28	4	21	2	2
Ndërtesa në varg	11	31	31	11	6	3	1	

Tabela 31. Ndërtesa të banimit kolektiv sipas shfrytëzimit, pronësisë dhe etazhitetit, 2023

Shërbimet publike							
	Burimet e ujësjellësit dhe zbrazja e kanalizimit			Burimi i energjisë	Burimi i energjisë për ngrohje		Burimi i energjisë për ngrohje të ujit
	Sistem publik i ujësjellësit	Bunar	Sistem publik i kanalizimit	Energji elektrike	Energji elektrike	Lëndë druri	Energji elektrike
Ndërtesa të banimit	1,389	284	1,673	1,673	220	1,453	1,673

Tabela 32. Qasja në shërbime publike dhe ngrohje, 2023

Sa i përket, situatës aktuale rreth 83% e ndërtesave kanë qasje në sistem publik të ujësjellësit dhe të gjitha në sistem publik të kanalizimit e të energjisë elektrike, ndërsa rreth 87% e ndërtesave përdorin lëndët e drurit për ngrohje.

Të dhënat nga regjistrimi i vitit 2024 për ekonomitë familjare sipas statusit të banimit tregojnë që komuna dominohet nga ato në pronësi (96.4%).

Ekonomitë familjare private sipas statusit të banimit të ekonomisë familjare			
Gjithsej	Në pronësi	Me qira	Forma tjera të shfrytëzimit
1,737	1,675	38	24

Tabela 33. Ekonomitë familjare private sipas statusit të banimit të ekonomisë familjare, 2024

Shikuar përgjithësisht, në nivel të komunës ekziston një mospërputhje në mes numrit të njësive të banimit (1,914) dhe numrit të ekonomive familjare (1,742). Nga fondi i tërësishëm i banimit në komunë, 14.6% mbetet i pashfrytëzuar, megjithatë mbetet më i ulët se në nivel vendi. Mendohet që shumica e këtyre njësive vakante të banimit janë në pronësi të njerëzve që jetojnë dhe punojnë jashtë vendit.

	Njësitë e banimit	Të banuara	Vakante	Ekonomi Familjare	Banor për /km ²
Hani i Elezit	1,914	1,635 (85.4%)	279 (14.6%)	1,742	98
Kosova	556,779	373,930 (67.2%)	182,849 (32.8%)	366,595	146.9

Tabela 34. Fondi i banimit

Sa i përket periudhës së ndërtimit përqindja e ndërtesave me rreth 52% janë të reja dhe janë ndërtuar kryesisht pas vitit 2000.

Vendbanimit	Viti i ndërtimit									
	Gjithsej	Nuk di	< 1960	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2009	2010	2011<

Hani i Elezit	1,760	2	505	10	68	116	146	398	65	450
Kosova	414,273	636	193,661	3,823	12,012	25,770	28,936	69,826	8,497	71,109

Tabela 35. Periudha e ndërtimit të ndërtesave të banuara të zakonshme, sipas regjistrimit të 2024

Burimi: ASK, regjistrimi 2024

Vetëm 24 njësi banimi në komunë nuk e kanë të definuar pronësinë duke qenë në shfrytëzim nga pronarë të ligjshëm (janë dhënë në shfrytëzim gjatë viteve '70 dhe '80). Njësitë tjera të banimit janë private dhe asnjë nuk është në pronësi të Komunës.

Si çdo kund në Kosovë, çështja e pronës së ndërtesave në bashkëpronësi (prona në të cilën gjendet objekti dhe prona në afërsi) duhet trajtuar me urgjencë në kuadër të legjislacionit dhe mekanizmave të duhur në mënyrë që të mundësohet përmirësimi i infrastrukturës së banimit në ato raste apo zhvillimi i asaj toke sipas PZHK-së dhe planeve tjera lokale.

Burimi: Drejtoria e urbanizmit 2022

2.12 Vendbanimi joformal

Përderisa pas analizave paraprake në këtë dokument është konkluduar se nuk ka vendbanime joformale tjera, në Komunën e Hani të Elezit është ende një vendbanim joformal i cili ishte identifikuar nga PZHK e kaluar 2010-2025 (shih Aneksin 3, si dhe Aneksin 13 - Harta e Vendbanimeve). Bazuar në atë dokument, Lagja Brava ngjitur zonës urbane ishte identifikuar si joformal për shkak të pronës së padefinuar (shtëpitë individuale të banimit janë ndërtuar në pronë të Agjencisë së Pyjeve të Kosovës) dhe për shkak të rrezikshmërisë së theksuar në rastin e rrëshqitjes së dheut në rrugën e cila të shpie në Lagje. Bazuar në veprimet e propozuara nga PZHK 2010-2025, Komuna kishte marrë masat e nevojshme dhe përmes intervenimeve e kishte larguar rrezikun e rrëshqitjes së dheut në rrugën në fjalë duke ofruar siguri të plotë për banorët, dhe në të njëjtën kohë e kishte hequr një arsye që e bënte vendbanimin joformal. Megjithatë pronësia në këtë Lagje nuk është definuar ende.

Sipas UA nr. 08 2017 për NTPH, ky vendbanim joformal i përket kategorisë „Vendbanime joformale të përmirësuara në zona të qendrave dhe periferive të vendbanimeve, që karakterizohet me okupim të paligjshëm të tokës, njësi të banimit joformale dhe pa leje të planifikimit, dhe vendbanim i pa integruar në një sistem më të gjerë të vendbanimit. Në të njëjtën kohë vendbanimi ofron kushte relativisht të mira për jetesë me vendndodhje në pjesët qendrore dhe periferike të vendbanimeve, me njësi të banimit me cilësi relativisht të mirë, qasje në infrastrukturë të transportit dhe në atë teknike, mundësi e integritit në kuadër të vendbanimeve të organizuara dhe të planifikuara dhe mundësi evoluimi në lagje aktive me tregje të qëndrueshme të njësive të banimit me pronësi”.

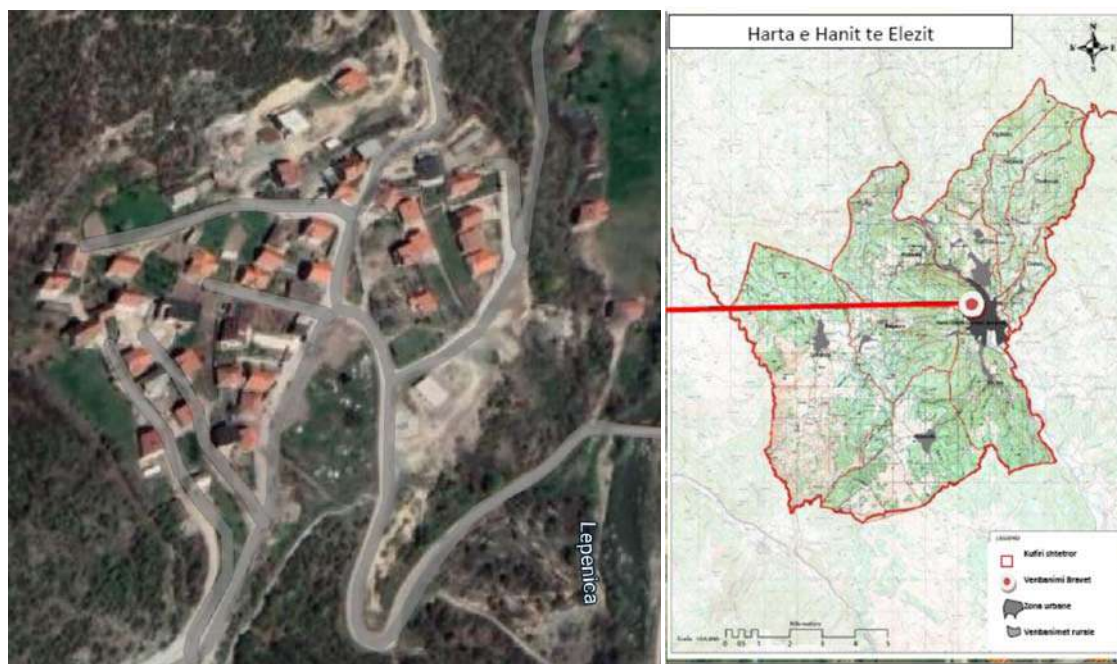
Në këtë rast, karakteristikat e Lagjes Brava përshtaten me këtë lloj vendbanimi. Pra, është e zhvilluar në pronë publike, por është e lidhur me infrastrukturë dhe shërbime si vendbanimet tjera formale dhe ofron mundësi të qarta për rregullimin e tyre. Më shumë informacion në vijim:

- Lagja është në zonën kadastrale të Pustenikut dhe ka 2.82 ha. Nga 24 objekte individuale banimi që ishin më 2009³⁹, në fund të vitit 2022 janë 34 të tilla dhe një objekt publik për nevoja të Lagjes.

Vendbanimi joformal Lagjeja Bravë								
Vendbanimi	Konteksti	Kodi	Pronësia	Nr. i banorëve	Numri i njësive të banimit (individual)	Qasje në infrastrukturë dhe shërbime	Instrumenti Rregullues	Prioriteti për intervenim
Pustenik-Lagja Bravë	Rural		Shoqërore	170	34	Infrastruktura dhe shërbimet publike	PZHK	Afatmesëm

³⁹Burimi: PZHK Hani i Elezit 2010-2025

Tabela 36. Vendbanimi joformal



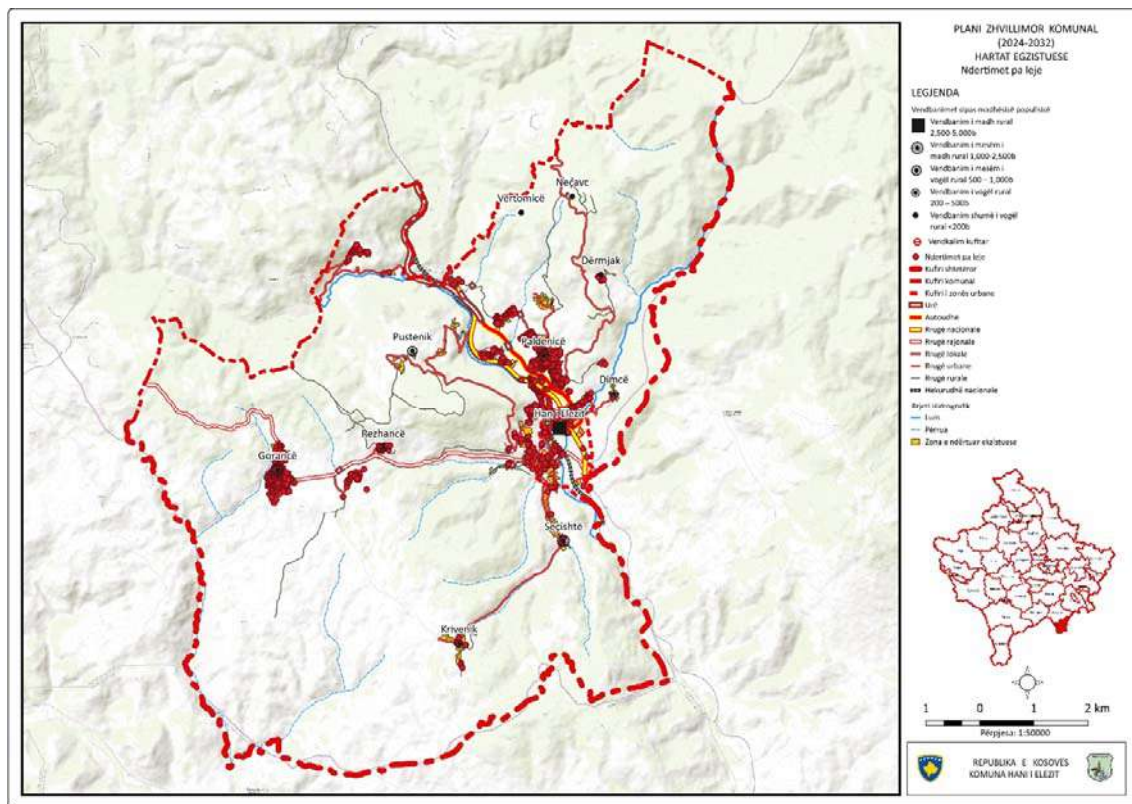
Harta 23. Vendbanimi joformal – Lagja Brava dhe lokacioni në raport me territorin komunal

2.13 Ndërtimet pa leje

Sikurse çdo komunë në Kosovë edhe Hani i Elezit ballafaqohet me një numër të madh të ndërtesave pa leje. Sipas regjistrit të komunës së Hanit të Elezit (2015), në total janë 1822 ndërtesa pa leje, prej të cilave 1472 shtëpi banimi, 27 ndërtesa komerciale, 283 shtalla, 35 garazha dhe 6 depo.

Ky numër kaq i madh na bën të kuptojmë që mund të ketë një mungesë të planifikimit të mirëfilltë urban dhe kontrollë, që ka ndikuar në ndërtimin e ndërtesave në mënyrë të pakontrolluar, kështu duke rënduar infrastrukturën ekzistuese. Duhet theksuar se këto ndërtime shpesh nuk i përmbahen standardeve të sigurisë dhe paraqesin rrezik për banorët dhe mjedisin.

Identifikimi i saktë i numrit të ndërtesave pa leje është i domosdoshmëm për të siguruar që legjislacioni dhe rregulloret komunale janë duke u respektuar dhe zbatuar. Ndërtimet pa leje mund të anashkalojnë tatimet, prandaj njohja e numrit të tyre do të ndihmon komunën e Hanit të Elezit në rritjen e të ardhurave për komunën përmes taksave dhe tarifave. Është e nevojshme të konsiderohet krijimi i mekanizmave për raportimin e këtyre ndërtimeve, hartimi dhe përditësimi i planeve për të siguruar që ato përmbushin nevojat e qytetarëve dhe janë të qarta, thjeshtimi i procedurave për marrjen e lejeve të ndërtimit, duke e bërë atë më të lehtë dhe më të shpejtë për qytetarët, organizimi i fushatave për të informuar qytetarët mbi rëndësinë e ndërtimit të ligjshëm dhe pasojat e ndërtimeve pa leje. ofrimi i informacionit të qartë dhe të qasshëm në lidhje me kërkesat për ndërtim dhe procedurat si dhe rritja e kontrollit përmes forcimit të inspektoratit ndërtimor për të monitoruar ndërtimet dhe për të zbatuar ligjet që janë në fuqi.



Harta 24. Ndërtimet pa leje

2.14 Shfrytëzimi i tokës

Nga sipërfaqja totale prej 83.17 km², pjesa më e madhe e territorit komunal përfshihet nga tokat pyjore me 52.02km² (63.7%), të pasuara me tokat bujqësore me 26.06 km² (31.3%). Sa i përket sipërfaqeve të ndërtuara ato mbulojnë rreth 3.10 km² (3.6%) të territorit të komunës. Për më shumë shih Aneksin 11 dhe Hartën Shfrytëzimi i Tokës.

Kodi HILUCS 1	Klasa HILUCS 1	Kodi HILUCS 2	Klasa HILUCS 2	Sipërfaqja (ha)	%
1	Prodhim parësor	1.1	Bujqësi	2,600.4	31.3
		1.2	Pylltari	5,194.4	62.4
		1.3	Minierë dhe gurore	47.3	0.6
2	Prodhim dytësor	2.1	Industria e prodhimit të lëndës së parë	24.2	0.3
3	Prodhim tretësor	3.1	Shërbim tregtar	4.6	0.05
		3.2	Shërbim profesional financiar dhe i informacionit		
		3.3	Shërbim i komunitetit	22.7	0.3
		3.4	Shërbim kulturor, argëtues dhe rekreativ	1.3	0.01
4	Rrjetet e transportit, logjistikës dhe infrastrukturës publike	4.1	Rrjetet e transportit	130.5	1.6

- DREJTORIA PËR SHENDETESI DHE MIREQENIE SOCIALE – 4
- TE PUNESUARIT NE ARSIM - 125
- TE PUNESUARIT NE SHENDETESI – 31
- KUVENDI KOMUNAL –40
- ZJARRFIKËSIT – 7

Pasqyra e kualifikimit të shërbyesve civil në administratë		
Kualifikimi	Fakultet	Shkollë e mesme
	50	16

Tabela 38. Pasqyra e shërbyesve civil sipas kualifikimit

Pasqyra e përvojës së shërbyesve civil në administratë					
Përvoja	0-5 vjet	6 – 10 vjet	11 – 15 vjet	16 – 20 vjet	Mbi 20 vite
	15	7	17	11	16

Tabela 39. Pasqyra e shërbyesve civil sipas përvojës

Të dhënat mbi kualifikimin e personelit të administratës publike tregojnë që përqindja më e madhe e tyre janë me fakultet (76%), kurse pjesa tjetër me shkollë të mesme. Ndërsa, sa i përket përvojës përqindja më e madhe prej 26% janë me përvojë 11-15 vjeçare pasuar nga ajo me mbi 20 vjeçare me 24% dhe 23% janë me më pak përvojë (0 – 5 vjet).

2.15.2 Kapacitetet financiare

Investimet publike në Komunën e Hanit të Elezit pothuaj se tërësisht kryhen përmes buxhetit komunal, granteve nga buxheti i Kosovës dhe donacionet. Bashkë-investime publiko-private me biznese deri më tani nuk ka pasur. Bashkë-investimet me komunitetin kanë qenë simbolike, por nuk janë aplikuar viteve të fundit (shih [Aneksin 12](#)).

Buxheti komunal – në vitin 2023 në krahasim me vitet paraprake buxheti i planifikuar komunal ka trend të rritjes me vlerë 4,252,808.11 Euro. Në vitin 2020 buxheti i përgjithshëm komunal i planifikuar ishte i lartë dhe ishte 3,277,467.77 Euro, i cili në vitin 2021 dhe 2022 kishte pësuar ulje deri në 2,679,093.81 (në vitin 2021).

Buxheti i planifikuar komunal								
Kategoria ekonomike	Buxheti i planifikuar				Trendet e rritjes/zvogëlimit			
	2020	2021	2022	2023	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2020-2023
Rroga dhe paga	1,584,776.7	1,645,045.1 1	1,782,139.5 8	2,065,494.32	-60,278.41	-137,094.47	-283,354.74	-480,727.62
Mallëra dhe shërbime	436,366.99	355,065.39	410,759.93	477,585.94	81,301.6	-55,694.54	-66,826.01	-41,218.95
Shpenzime komunale	62,000.00	65,100.00	67,700.00	96,500.00	-3,100.00	-2,600.00	-28,800.00	-34,500.00
Subvencione dhe transfere	161,240.87	80,290.00	87,000.00	101,033.00	80,950.87	-6,710.00	-14,033.00	-60,207.87
Shpenzime kapitale	1,033,093.21	533,593.31	650,269.78	1,512,194.00	499,499.9	-116,676.47	-861,925.07	-479,101.64
Gjithsej	3,277,467.77	2,679,093.8 1	2,997,869.2 9	4,252,808.11	593,373.96	-318,775.48	-1,254,938.82	-975,340.34

Tabela 40. Trendet e rritjes/zvogëlimit të Buxhetit të planifikuar komunal 2020 - 2023

Sa i përket strukturës së të hyrave, pjesa më e madhe e buxhetit komunal realizohet nga Buxheti i Konsoliduar i Kosovës apo Grantet Qeveritare. Gjatë periudhës 2020-2023, afërsisht 88% të buxhetit komunal është realizuar nga Buxheti i Konsoliduar i Kosovës (BKK), 12.23% nga Të Hyrat Vetanake (THV), dhe 10.23% është rritur buxheti nga donatorët apo pranime tjera.

Të hyrat vetanake (THV) – viteve të fundit ne përgjithësi THV kanë pasur trend të rritjes vazhdimisht. Viti 2023 është viti me inkasimin më të lartë ku të hyrat komunale janë inkasuar në shumën prej 358,141.65 Euro. Në vitin 2020 të hyrat e inkasuara kishin shumën prej 230,238.85, duke vazhduar me trend të rritjes në vitet e ardhshme, ku në vitin 2021 shuma e inkasuar ishte 38% më shumë dhe në vitin 2022 për 5% më shumë se viti 2021.

Trendet e inkasimit të të hyrave								
Kategoria e të hyrave vetanake	Të hyrat				Trendet e rritjes/zvogëlimit			
	2020	2021	2022	2023	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2020-2023
Tatimi në pronë	97,071.13	139,134.35	163,301.29	160,834.64	-42,063.22	-24166.94	2,466.65	-63,763.51
Regjistrimi i automjeteve	17,480.00	19,350.50	19,890.00	21,471.00	-1,870.50	-539.5	-1,581.00	-3,991.00
Lejet e ndërtimit	12,209.76	10,317.43	2,717.98	25,834.88	1,892.33	7599.45	-23,116.90	-13,625.12
Regjistrimi i trashëgimisë	-	-	-	-	-	-	-	-
Ndërrim i destinimit të tokës	475.00	623.22	187.50	775.00	-148.22	435.72	-587.50	-300.00
Dokumentet e gjendjes civile	4,830.00	6,847.00	8,206.00	7,211.50	-2,017.00	-1359	994.50	-2,381.50
Veprimtaritë afariste	59,524.99	75,783.89	71,127.28	78,097.44	-16,258.90	4656.61	-6,970.16	-18,572.45
Shfrytëzimi i pronës publike	6,197.98	5,920.82	4,943.90	4,912.96	277.16	976.92	30.94	1,285.02
Participimet në arsim dhe shëndetësi	7,434.00	18,850.30	16,819.90	21,050.30	-11,416.30	2030.4	-4,230.40	-13,616.30
Tjera	25,015.99	39,829.89	46,807.82	37,953.93	-14,813.90	-6977.93	8,853.89	-12,937.94
Gjithsej	230,238.85	316,657.40	334,001.67	358,141.65	-86,418.55	-17,344.27	-24,139.98	-127,902.80

Tabela 41. Trendi i inkasimit për periudhën 2020 - 2023

Sipas strukturës së THV, gjatë periudhës 2020-2023 më së shumti të ardhura janë realizuar nga Tatimi në Pronë – 42% deri 49% të gjithsej THVK, duke u pasuar nga veprimtaritë afariste me deri në 26%, regjistrimi i automjeteve deri në 8%, dokumente të gjendjes civile deri në 2.0%, ndërrimi i destinimit të tokës kryesisht me 0.2%, dhe të hyra tjera prej 21% deri në 25%.

Shpenzimet – rreth 58% nga buxheti total prej 2,744,083 Euro është shpenzuar në paga dhe mëditje, duke e pasur parasysh kontingjentin e të punësuarve në sektorin publik, sidomos në arsim dhe shëndetësi. Mesatarisht gjatë periudhës 2020-2023, përafërsisht 58% të buxhetit komunal është shpenzuar për paga dhe mëditje. Investimet kapitale përbëjnë shpenzimin e dytë më të madh gjatë kësaj periudhe me 23% e gjithsej buxhetit vjetor. Shpenzimet tjera gjatë kësaj periudhe janë mallra dhe shërbime me 13.5%, shpenzime komunale me 2.4%, transfere dhe subvencione me 3.4%.

Buxheti i shpenzuar								
Kategoria ekonomike	Buxheti i planifikuar				Trendet e rritjes/zvogëlimit			
	2020	2021	2022	2023	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2020-2023
Rroga dhe paga	1,577,266.70	1,645,045.11	1,694,967.79	1,987,398.32	-67,778.41	-49,922.68	-292,430.53	-410,131.62
Mallëra dhe shërbime	382,355.03	348,741.08	396,616.33	472,647.31	33,613.95	-47,875.25	-76,030.98	-90,292.28
Shpenzime komunale	61,959.21	64,899.87	67,684.20	88,797.56	-2,940.66	-2,784.33	-21,113.36	-26,838.35

Subvencione dhe transfere	155,945.50	72,465.00	85,967.00	86,955.42	83,480.50	-13,502.00	-988,42	68,990.08
Shpenzime kapitale	909,685.26	503,312.41	458,992.20	818,083.65	406,372.85	44,320.21	-359,091.45	91,601.61
Gjithsej	3,087,211.70	2,634,463.47	2,704,227.52	3,453,882.26	452,748.23	-69,764.05	-749,654.74	-366,670.56

Investimet kapitale – investimet kapitale gjatë periudhës 2020-2023 janë karakterizuar me trend të rritjes dhe zvogëlimit. Në vitin 2020 vlera e investimeve kapitale ishte më e larta shuma e së cilës ishte 1,338,767.26 Euro (43% të buxhetit komunal), ndërsa në vitin 2021 vlera e shpenzimeve në investimet kapitale ishte zvogëluar në 474,921.41 Euro (18% të buxhetit komunal). Në vitin 2022 vlera e investimeve kapitale ishte përafërsisht e njëjtë me atë të vitit 2021 që ishte 458,992.20 Euro (17% të buxhetit komunal), ndërsa në vitin 2023 vlera e shpenzimeve ishte rritur në 818,083.00 (24% e buxhetit komunal).

Trendi i shpenzimeve kapitale								
Kategoria ekonomike	Buxheti i planifikuar				Trendet e rritjes/zvogëlimit			
	2020	2021	2022	2023	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2020-2023
Infrastrukturë sociale e publike	351,990.54	101,722.46	75,358.57	149,541.07	250,268.08	26,363.89	-74,182.50	202,449.47
Planifikim urban dhe mjedis	948,757.44	183,744.10	295,932.46	603,727.85	765,013.34	-26,363.89	-307,795.39	345,029.59
Infrastrukturë teknike e transportuese	38,019.28	189,454.85	87,701.17	64,814.08	-151,435.57	101,753.68	22,887.09	-26,794.80
Gjithsej	1,338,767.26	474,921.41	458,992.20	818,083.0	863,845.85	15,929.21	-359,090.8	520,684.26

Tabela 42. Trendi i shpenzimeve kapitale për periudhën 2020 - 2023

Korniza afatmesme buxhetore (KAB) – përfshinë periudhën 2024-2026. Sipas kësaj kornize të miratuar, parashihet një rritje e buxheti vjetor komunal nga 3,349,714.00 Euro sa është për vitin 2023, në 3,349,278.00 Euro për vitin 2024, në vitin 2025 3,521,381.29 Euro dhe në vitin 2026 3,693,420.00 Euro. Bazuar në këto të dhëna buxheti i komunës do të shënoj trende të rritjes përpos buxheti i vitit 2024 parashihet të ketë një rënie prej 1.30% në raport me vitin 2023, ndërsa për vitet 2025 dhe 2026 do të ketë trend të rritjes për rreth 5%. Ndërsa për investime kapitale kjo rritje do të jetë 17% për vitin 2024 dhe 20% për vitet 2025 dhe 2026.

Për pjesët që ndikojnë drejtpërdrejtë në zhvillimin e komunës, struktura e shpenzimeve nga buxheti i vitit 2024 përmban pjesëmarrje të investimeve kapitale me 576,278.00 (17%) dhe të subvencioneve/ transferove me 113,000.00 Euro (3.3%). Linjat tjera janë paga dhe mëditje me 2,042,000.00 Euro (61%) dhe mallra/ shërbime me shpenzime komunale prej 524,500.00 Euro (16%).

Spektori privat dhe komuniteti – deri më tani nuk ka pasur bashkëpjesëmarrje në investime publike nga sektori privat, qoftë me mjete financiare, mjete/pajisje, apo kapacitete njerëzore. Sa i përket pjesëmarrjes së komunitetit dhe shoqërisë civile, bashkëfinancimet kanë qenë simbolike, mirëpo viteve të fundit, me rritjen e të hyrave nga BKK, nuk ka pasur bashkëfinancime të tilla.

Është me rëndësi të ceket se në lidhje me pjesëmarrjen e komunitetit, Asambleja Komunale në shtator 2014 ka miratuar vendimin i cili i përcakton nivelet e bashkëfinancimit nga qytetarët, në varësi të vlerës së investimit. Ky vendim mund të japë indikacione se mund të parashihet bashkëpjesëmarrje potenciale e qytetarëve në investime publike në të ardhmen.

3. Vlerësimi i gjendjes

3.1 Konstatime gjeografike dhe mjedisore

3.1.1 Konstatime gjeografike

Komuna e Hanit të Elezit karakterizohet me tërësi morfologjike kodrinore malore e malore dhe me pjesë fushore përgjatë rrjedhave ujore. Në perëndim dhe jugperëndim të saj shtrihen Malet e Sharrit dhe Jezercit dhe malet e Karadakut në pjesën lindore dhe verilindore. Ndërsa, pjesa fushore shtrihet përgjatë lumit Lepenc dhe përrenjve të saj.

Pjesa më e madhe e territorit të komunës shtrihet në lartësi mbidetare 500-700 m (vendbanimet Gorancë, Seçishtë, Rezhancë, Pustenik, Paldenicë dhe Dimcë, pjesa tjetër e vendbanimeve si Krivenik, Dremjak dhe Niçevc shtrihen në lartësi mbidetare prej 700 – 1000 m, ndërsa qyteza e Hanit të Elezit dhe një pjesë e vendbanimeve në afërsi të saj shtrihen në lartësi më të ulët mbidetare prej 400-500 m. Poashtu disa vendbanime shtrihen edhe në lartësi mbidetare 1000 – 1500 m. Karakteristikë që gjatë planifikimit do të duhet të merret në konsideratë për përcaktimin e llojit të shfrytëzimit, kushteve të ndërtimit, etj⁴⁰.

Sa i përket strukturës pedologjike të tokës, pjesa jugore dhe lindore e komunës karakterizohet nga tipi i tokave rendzina, ndërsa ajo veriore dhe perëndimore nga tipi i tokave pseudoglej⁴¹. Toka rendzina ka cilësi më të mira dhe është më pjellore në krahasim tokën pseudoglej që është më pak cilësore dhe pjellore. Toka bujqësore sipas bonitetit kryesisht i përket klasit 5 – 8.

Komuna dominohet nga shkëmbinjtë ultrabazik që shtrihen në pjesën më të madhe të Gorancës dhe në një pjesë të Pustenikut, Krivenikut, Rezhancës dhe Niçevcit, shkëmbinjtë kretakut të sipërm dhe kuaternarit që shtrihen në pjesën qendrore si Krivenik, Pustenik, Rezhancë dhe Seçishtë. Pjesa qytetës dhe zona përreth tij dhe një pjesë e vogël në veri-perëndim dominohet nga shkëmbinjtë e mermerit, ndërsa një pjesë e territorit në veriperëndim përkatësisht vendbanimi Dremjak përbëhet nga shkëmbinjtë paleziok⁴².

Komuna ka pozitë të mirë gjeografike pasi kufizohet me Republikën e Maqedonisë së Veriut, duke e bërë një pikë kyçe për rajonin dhe Kosovën. Përmes territorit të saj kalojnë rrugët me rëndësi si Autoudha „Arbër Xhaferi” (R6), rruga nacionale N2 Prishtinë – Shkup dhe linja kryesore hekurudhore e Kosovës Fushë Kosovë – Shkup. Pozita e saj dhe lidhja e mirë me arteriet kyçe nacionale ofrojnë mundësi për zhvillimin ekonomik të komunës.

Klima është e ndryshueshme mesdhetare, me dimër të ashpër me temperatura minimale nga -10°C deri 50°C, dhe verë të nxehtë me temperatura maksimale që arrijnë 40°C. Territori karakterizohet me reshje të dobëta me një mesatare prej 500ml/m², të cilat gjatë verës dobësohen më shumë kurse në dhjetor dhe janar kanë intensitet më të lartë.

Nëpër territorin e komunës së Hanit të Elezit rrjedhin lumenjtë dhe prrojet të cilat derdhen në pellgun e Detit Egje. Nëpër territorin e saj kalon lumi Lepenc dhe përrejt që kalojnë në anën perëndimore dhe lindore të luginës së tij. Tre përrenjtë kryesorë janë ai i Laçit/Kotlinës, Rezhancës dhe Dimcës, ndërsa ata më të vegjël janë përroi i Kallugjeres në Gorancë, Krivenikut, Konopit, etj. Në komunë gjendet edhe burimi i ujit të thartë në vendin e ashtuquajtur Uji i Thartë, që ndodhet në afërsi me rrugën nacionale N2. Komuna është e pasur me burime të ujerave sipërfaqësore që ekzistojnë në pothuajse të gjitha vendbanimet. Mirëpo, nuk ka mjaftueshëm ujëra nëntokësore. Këto burime gjatë sezonit të verës shteren dhe që ndikon në sigurimin e kapacitetit të mjaftueshëm për ujë të pijshëm gjatë gjithë vitit për të gjithë popullsinë e komunës.

3.1.2 Konstatime mjedisore

⁴⁰ Burimi: Plani lokal i veprimit në mjedis për komunën e Hanit të Elezit 2021-2026, fq. 15

⁴¹ Burimi: Plani lokal i veprimit në mjedis për komunën e Hanit të Elezit 2021-2026, fq. 16

⁴² Burimi: Plani lokal i veprimit në mjedis për komunën e Hanit të Elezit 2021-2026, fq. 18

Si vend malor komuna ka një biodiversitet të pasur me kafshë të rralla dhe të rrezikuara ku perfshihen ariu i murrmë, derri i egër, ujku, kaprolli lepuri, gjarpër, breshka, ketri dhe shpendët si shqiponja e malit, thëllëza e malit, skfiteri kthetrabardhë, bufi, shkaba, korbi, laraska, etj. Në lumin Lepec rritet trofta dhe krapa. Komuna poashtu ka një florë të pasur me lloje të ndryshme të bimëve. Pjesa më e madhe e zonave mbi brezin pyjor mbulohen nga kullota malore, bimësia e tokave shkëmbore-gëlqeror dhe shkëmbore – silikate, nga bimët e lëndinave, vegjetacioni i tokave të lagështa që ndodhen lart në male dhe nga vegjetacioni rrafshnaltave me bari. Në këto sipërfaqe rriten edhe bimët si kantarioni, kamomili, dredhëza, etj.

Në pjesët kodrinore mbizotërojnë pyjet gjetherënese si ahui, qarri, bungu, shkoza dhe më rrallë bliri, frashëri, thana, murrizi, kaça, kulumbira etj. Ndërsa, pyjet gjethembajtëse shtrihen në dy sipërfaqe të ndara (në Sharr/Gorancë dhe në Karadak / Neçavc). Në sipërfaqet përgjatë lumit Lepenc rriten shelgu, verri dhe gështenja e egër. Gjithashtu, shtrihen edhe formacionet e livadheve si tërfili dhe shkurret. Në Gorancë gjendet një bimë e llojit me karakter endmeku e quajtu Dredhja e Kosovë.

Komuna e Hanit të Elezit rrezikohet nga ndotja e mjedisit dhe cënohet nga fatkeqësitë natyrore dhe të tjera. Ndotja e mjedisit shkaktohet si pasojë e shumë faktorëve si industria, transporti, rrugët e pashtruara, mbeturinat, ujërat e ndotura, prerjet e pyjeve, përdorimi i drunjëve për djegje, ndërtimet e pakontrolluara, etj. Përpos ndotjes mjedisi i saj rrezikohet edhe nga ndikimi i fatkeqësive natyrore, si rezultat i faktorëve të shkakuar nga aktivitetet e pakontrolluara dhe faktori natyror, intensiteti i shfaqjes të cilëve do të shtohet gjinjë e më tepër për shkak të ndryshimeve klimatike. Fatkeqësitë që shkaktojnë dhe do të mund të shkaktojnë dëme në të ardhmen janë tërmeti, vërshimet, erozioni, rrëshqitjet e dheut dhe të tjerat me intensitet më të ulët. Faktorët të cilët ndikojnë në shfaqjen e tyre janë intensiteti i reshjeve, prerjet e pyjeve, ndërtimet përgjatë brigjeve të lumenjve/përrockave, mos rregullimi i shtretërve të lumenjve, mbeturinat, ujërat e ndotura, etj.

Për të patur një zhvillim të qëndrueshëm, një nga prioritetet e PZHK-së sa i përket mjedisit do të duhet të ishte trajtimi i këtyre sfidave dhe ofrimi i masave adekuata për parandalimin apo zbutjen e ndotjes së mjedisit dhe dëmeve nga fatkeqësitë natyrore dhe të tjera.

Prandaj, për mbrojtjen nga ndotja e elementeve të lartpërmendura komuna do të duhet të ndërmerr masa si pyllëzimi, përdoren karburantet e pastra, shtohen dhe rehabilitohen rrugët motorike dhe jomotorike si dhe promovohet përdorimi i mjeteve jomotorike, shtohen hapësira të gjelbra dhe breza të gjelbra, promovohet përdorimi i burimeve të ripërtërishme si nga industria ashtu dhe nga institucionet, bizneset e ekonomitë familjare, aplikohen teknologjitë e pastra mjedisore.

Poashtu, prioritet tjetër i PZHK-së është sigurimi që qytetarët dhe të mirat e tyre do të mbrohen nga rreziku i shkakuar nga fatkeqësitë natyrore dhe të tjera, kjo do të mund të arrihet përmes ndërmarrjes së masave parandaluese apo zbutëse si rregullimi i shtretërve të lumenjve/përrockave, pyllëzimi, kontrollimi i zhvillimeve përgjatë lumenjve dhe zonave të rrezikuara nga erozioni apo rrëshqitjet e dheut dhe sigurimi që përputhen me kushtet e përcaktuara me PZHK dhe ligjet apo aktet nënligjore në fuqi, sigurimi që ndërtesat dhe strukturat janë në përputhje me kushtet e përcaktuara me PZHK që të jenë të përballueshme ndaj fatkeqësive, etj, në këtë aspekt rol të rëndësishëm luan edhe ndërgjegjësimi i qytetarëve.

3.2 Popullsia, gjithëpërfshirja në vendimmarrje

Projeksioni demografik për Komunën -Me qëllim të përcaktimit të nevojave zhvillimore dhe adresimit adekuat të tyre, si parakusht na paraqitet projeksioni demografik. Duke e pasur parasysh se dinamikat e zhvillimeve politike, ekonomike dhe sociale gjatë viteve '90 patën ndikim të madh në ndryshimet demografike, është vështirë të përcaktohen trendet nga kjo periudhë. Andaj do të merren parasysh të dhënat prej vitit 2011-2024.

Agjencia e Statistikave të Kosovës (ASK), si organ i vetëm kompetent, bën projeksione demografike vetëm për nivelin e Kosovës dhe atë për tre variante (rritje e ulët, e mesme dhe e lartë), përderisa në nivel komunal bërë vlerësime të popullsisë.

Për të përcaktuar projeksione më të sakta të popullsisë, është analizuar numri i popullsisë për 12 vite (burimi: Vjetari Statistikor i Republikës së Kosovës 2023). Në tabelën vijuese vërehet se Hani i Elezit në vitin 2011 kishte 9,514 banorë, në vitin 2012 i kishte 9,567 banorë pra ka një rritje rreth 1.79%. Në vitin 2013 kishte 9,613 banorë, ndërsa në vitin 2014 kishte 9,759 banorë, ku vërehet përsëri një shtim prej 146 banorëve. Në çdo vit pasues është vërejtur një shtim i lehtë, ku në vitin 2022 vlerësohet të ketë 10,155 banorë. Megjithatë nga të dhënat nga regjistrimi i vitit 2024 vërehet zvogëlim i konsiderueshëm i numrit të popullsisë në 8,533 banorë.

Numri i Popullsisë sipas viteve													
Vitet	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2024
Hani i Elezit	9,403	9,567	9,613	9,759	9,830	9,922	9,998	9,985	10,013	10,090	10,111	10,155	8,533

Tabela 43. Numri i popullsisë sipas viteve

Bazuar në vlerësimin e popullsisë për 12 vite, komuna e Hanit të Elezit kishte shtim të popullsisë për 752 banorë. Ky vlerësim është bërë duke marrë parasysh shtimin natyror dhe migrimin⁴³. Sipas vlerësimeve vjetore të popullsisë, trendi i migrimit është më i lartë në 4-5 vitet e fundit dhe kjo e ka ulur ndjeshëm ritmin mesatar të rritjes. Bazuar në projeksionet demografike në nivel vendi ky trend i migrimit do të ulet dhe do të jetë i një-trajteshëm në vitet në vijim (varianti me rritje mesatare)⁴⁴.

Mirëpo, regjistrimi i vitit 2024 tregoi që komuna ka pësuar zvogëlim të numrit të popullsisë dhe nëse krahasohet me numrin e popullsisë në vitin 2011 për 870 banorë më pak (9.2%).

Për të evidentuar nevojat specifike të grup-moshave të ndryshme, parashikuar fuqinë punëtore, identifikuar trendet e plakjes dhe popullsinë e re që kanë ndikim në shërbimet shëndetësore, arsimore dhe sociale etj janë analizuar grup-moshat e popullsisë në komunën e Hanit të Elezit. Tabela vijuese përmbledh numrin e banorëve sipas grup-moshave të ndryshme. Në këtë tabelë vërehet se numri më i madh i banorëve është në mesin e grupmoshës prej 0 deri në 34 vjet, pastaj numri fillon të zvogëlohet. Një numër shumë i vogël vërehet në mesin e grup-moshës 70 deri në 79 vjet dhe mbi 80 vjet.

Popullsia e Hanit të Elezit sipas grup-moshëve																		
Moshë	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-55	56-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80+	Tot.
Numri	638	727	721	686	670	642	579	558	607	520	531	527	396	310	184	151	65	8,533

Tabela 44. Popullsia e Hanit të Elezit sipas grupmoshave, regjistrimi i popullsisë 2024

Për më tepër duhet theksuar se analiza e grup-moshave është një instrument thelbësor për të informuar vendimmarrjen në nivele të ndryshme dhe për të siguruar zhvillimin e qëndrueshëm në komunë.

Sipas regjistrimit të popullsisë të vitit 2024, në komunën e Hanit të Elezit gjithsej janë 1,742 ekonomi familjare dhe 2,193 banesa të zakonshme. Nga numri total i banesave të shfrytëzuara janë 1,914 dhe 279 janë të pashfrytëzuara. Këto të dhëna ndihmojnë të hartohen politika për mbështetje të banimit për komunën e Hanit të Elezit dhe llogaritjen e të ardhurat nga taksat në të ardhmen.

⁴³Burimi: ASK, Vlerësimi i popullsisë 2021 <https://ask.rks-gov.net/media/6873/vlersimi-i-popullesise-ne-kosove-2021-final.pdf>

⁴⁴Burimi: ASK, Parashikimi i popullsisë 2011-2061, <https://ask.rks-gov.net/media/1610/parashikimi-i-popullsis%C3%AB-n%C3%AB-kosov%C3%AB-2011-2061.pdf>

Banesa të zakonshme për banim			
Komuna	Numri i banesave të zakonshme (gjithsej)	Numri i banesave të zakonshme (të sfhrytëzuara)	Numri i banesave të zakonshme (të zbrazëta)
Hani i Elezit	2.193	1,914	279

Tabela 45. Banesat në komunë

Sa i përket, numrit të banorëve jo rezident në vitin 2024 vlerësohet të jetë rreth 1,238⁴⁵, pasi që nuk ka ende të dhëna për këtë kategori nga Regjistrimi i vitit 2024.

Në bazë të të dhënave të ASK-së për shtimin natyror dhe migrimet në komunë dhe me përdorimin e formulave adekuate, është kalkuluar numri i popullsisë për komunë dhe për secilin vendbanim për vitin 2033 e që është rreth 8,260 banorë dhe 2,359 ekonomi familjare (shih Tabela 29. Projeksionet e popullsisë). Koeficienti i rritjes së popullsisë për periudhën 2025 – 2033 është rreth 0.7% në vit, që paraqet një rritje mesatare në vit. Mirëpo, të dhënat nga regjistrimi i vitit 2024 (ASK) tregojnë që popullsia e komunës është zvogëluar për 9% në krahasim me atë të vitit 2011, gjë që është një tregues që popullsia e komunës po migron për kushte më të mira jetësore, andaj nisur nga fakti që në komunë mbizotëron grupmosha e re, për të ndaluar këtë dukuri negative komuna duhet të zhvilloj strategji ekonomike, sociale, mjedisore, etj, në përputhje me kërkesat e nevojat e kësaj grupmoshe ashtu që ta motivojë të qëndrojnë dhe kontribuojë në komunë. Parashikohet që në vitin 2033 numri i banorëve jo – rezident të jetë rreth 1,859.

Projeksionet e popullsisë				
Nr	Vendbanimi	Regjistrim 2011	Regjistrimi 2024	Projeksion 2033
1	Hani i Elezit	2,533	2,555	2,555
2	Paldenicë	1,723	1,629	1,629
3	Gorancë	1,028	767	637
4	Seçishtë	2,252	2,123	2,123
5	Pustenik	629	403	322
6	Rezhancë	475	487	487
7	Krivenik	283	204	169
8	Dimcë	249	147	138
9	Drëmjak	121	108	100
10	Neçavc	110	102	97
11	Vërtomicë	0	8	4
Total		9,403	8,533	8,262

Tabela 29 Projeksionet e popullsisë

Bazuar në trendin e zhvillimeve brenda periudhës 2011 – 2024, vërehet që në të gjitha vendbanimet ka pasur zvogëlim të numrit të banorëve përpos në zonën urbane që është rritur. Poashtu, Regjistrimi i popullsisë 2024 tregon tendencën e zvogëlimit të anëtarëve brenda ekonomive familjare, prandaj në kuadër të zhvillimeve (banim apo çfarëdo zhvillimi) do të merren parasysh edhe zvogëlimi i planifikuar i numrit të anëtarëve për familje (synim mesatar prej 3.5 anëtarë/ ekonomisë familjare) dhe banorët jo rezident (kryesisht në diasporë) që tashmë janë shtuar nga viti 2011 dhe priten të shtohen edhe më tej. Përcaktimi i numrit të ekonomive familjare për secilin vendbanim për vitin 2024 është bazuar në llogaritjet që janë bërë ku për bazë janë marrë të dhënat nga regjistrimi i vitit 2011 dhe të vitit 2024, me ç'rast madhësia mesatare e ekonomisë familjare është llogaritur të jetë rreth 5 anëtarë në familje, ndërsa për projeksione për vitin 2033 është marrë synimi për zvogëlim të ekonomisë familjare në 3 -

⁴⁵ Vlerësim sipas të dhënave për migrimin ndërkombëtar dhe kombëtar në Vlerësimet e ASK-së për popullsinë (2012 deri 2023)

4 anëtarë, pasi që bazuar në të dhënat nga regjistrimi i 2024 ekonomitë familjare me më pak anëtarë kanë pasur trendin e lartë të rritjes në krahasim me vitin 2011.

Projeksionet e ekonomive familjare				
Nr	Vendbanimi	Regjistrim 2011 ⁴⁶	Regjistrim 2024	Projeksion 2033
1	Hani i Elezit	430	521	730
2	Paldenicë	265	332	465
3	Gorancë	136	157	182
4	Seçishtë	340	433	607
5	Pustenik	89	82	92
6	Rezhancë	79	99	139
7	Krivenik	42	42	48
8	Dimcë	37	30	39
9	Drëmjak	18	22	29
10	Neçavc	16	21	28
11	Vërtomicë	0	2	1
Total		1,452	1,742	2,360

Përderisa, numri i ekonomive familjare që ndodhen jashtë komunës është vlerësuar të jetë rreth 250 në vitin 2024, ndërsa në vitin 2033 rreth 465. Komuna do të përcjellë situatën rreth shtimit të popullsisë për çdo vit dhe do të veprojë përkitazi.

Analiza SWOT

Përparësitë - Popullsi me moshë mesatare të re dhe me moshë ekonomiksht aktive (15-65 vjeç); - Popullsi relativisht mirë e arsimuar; - Publiku dhe palët e interesit të konsultuara kryesisht për projeksionet afatmesme të buxhetit, punët e Kryetarit dhe projektet e mëdha zhvillimore; - Shërbime kualitative dhe të larmishme sociale (kryesisht arsim, shëndetësi, kulturë/ sport) që kanë rritur atraktivitetin që rinia të mos migrojë; - Imazh shumë pozitiv i Komunës në Kosovë dhe rajon në kontekstin social, ekonomik dhe të administrimit	Dobësitë - Shkallë e lartë e papunësisë; - Shkallë e lartë e varfërisë; - Perceptimi i të tjerëve për Komunën si vend i ndotur; - Migrimi i banorëve nga komuna; - Rënja e trendit të rritjes së popullsisë; - Shkallë jo e kënaqshme e vendimmarrjes së bashku me publikun dhe palët tjera të interesit për zhvillimet madhore në vend duke përfshirë edhe zhvillimet mjedisore; -
Mundësitë - Zhvillime serioze ekonomiko-sociale që mund ta rrisin edhe më tej atraktivitetin Komunës; - Mbështetja e NVM-vë; - Dërgesat e bashkatdhetarëve (remitancat); - Bashkëpunime me organizata dhe OJQ për studime/ plane të përfshirjes së qytetarëve në vendimmarrje;	Rreziqet - Ngadalësimi i zhvillimit ekonomik i “ndihmuar” edhe nga pasojat e Covid-19; - Dukuritë negative në shoqëri; - Vazhdimi i trendit të largimit të popullsisë ekonomiksht aktive jashtë vendit, duke përfshirë edhe të kualifikuarit; - Migrimet selektive-deformim i strukturës gjinore;

⁴⁶Burimi: ASK, REKOS, 2011

Sfidat kryesore të identifikuara janë:

- Rritja e nivelit të punësimit;
- Ulja e varfërisë;
- Përfshirja më e madhe e të rinjve në sferën socio-kulturore;
- Përfshirja më e lartë e publikut dhe palëve të interesit në vendimmarrje;

Nevojat zhvillimore

- Vlerësimi i kapaciteteve njerëzore dhe aftësimi sipas kërkesave në tregun e punës;
- Përkrahja e të rinjve dhe femrave në zhvillimin e aftësive për punësim;
- Adaptimi i kurrikulave arsimore sipas potencialeve zhvillimore lokale (në bashkëpunim edhe me komunat fqinje;
- Zhvillimi i programeve për punësim, duke u bazuar në potencialet lokale;
- Zgjerimi i aranzhmanit socio-kulturor për të rinjtë;
- Hartimi i planeve për përfshirje të publikut në zhvillime lokale;

3.2 Ekonomia

Komuna e Hanit të Elezit me industrinë e materialeve ndërtimore, praninë e terminalit doganor, atraksionet në Pustenic, Gorancë, Neçavc, Vërtomicë dhe Dërmjak kanë potencial për zhvillim ekonomik. Sipas informatave nga komuna e Hanit të Elezit, numri i ndërmarrjeve private në vitin 2020 ka qenë 49, në 2021 ka qenë 31, në 2022 ka qenë 43 dhe në 2023 ka qenë 33. Këto të dhëna tregojnë që ekonomia ka pasur një zvogëlim të lehtë sepse janë mbyllur 16 ndërmarrje private nga viti 2020. Shumica e ndërmarrjeve janë me tregëti me shumicë dhe pakicë, pastaj vjen industria përpunuese, transporti, akomodimi etj.

Pas qendrës - Hanit të Elezit, Seçishta dhe Paldenica kanë numër më të madh të ndërmarrjeve private në krahasim me vendbanimet tjera. Përkundër zhvillimit jo të kënaqshëm ekonomik, Hani i Elezit me pozitën e saj gjeografike ofron mundësi për burime tjera të ardhurave që mund të vijnë nga bujqësia dhe aktivitetet bujqësore (perimekulturës, pemëtarisë, frutave të malit, bletarisë dhe blegtorisë). Prandaj, është shumë me rëndësi që komuna të konsiderojë zbatimin e metodave të qëndrueshme dhe të avancuara të kultivimit, përdorimin e teknologjive të reja, identifikimin e mundësive të reja të tregut dhe përforcimin e lidhjeve tregtare që mund të sjellë kërkesë më të lartë për produktet bujqësore, trajnim për fermerët, krijimi i kooperativave bujqësore, etj

Fatkeqësisht, prerjet ilegale janë të pranishme dhe për të zhvilluar turizmin malor kjo dukuri negative duhet të merret nën kontroll nga autoritetet përgjegjëse.

Komuna e ka të zhvilluar industrinë e materialeve ndërtimore, prandaj medoemos duhet të konsiderojë investimin në kërkim dhe zhvillim të materialeve të reja, të qëndrueshme dhe me performancë të lartë që mund të rrisë konkurrencën dhe të tërheqë investitorë. Për më tepër duhet konsideruar ofrimin e trajnimeve dhe edukimit për punonjësit në sektorin e ndërtimit dhe prodhimit të materialeve që ndihmon në rritjen e produktivitetit dhe cilësisë. Gjithsesi është i rëndësishëm edhe promovimi i produkteve dhe shërbimeve, ofrimi i mbështetjes financiare dhe këshillimit për SME-të në sektorin e materialeve ndërtimore mund të nxisë rritjen ekonomike.

Gjithashtu, identifikimi i zonave me potencial të prodhimit të energjisë nga dielli dhe era dhe interesimi i investitorëve për zhvillimin e kësaj fushe edhe në komunën e Hanit të Elezit, është një tregues që në të ardhmen duhet konsideruar përgaditjen e kuadrove për këtë sektor.

Përparësia më e madhe tek Hani e Elezit qëndron tek prezenca e fuqisë punëtore, pra të grup moshave që janë të aftë për punë. Sipas statistikave numri më i madh i banorëve është në grup moshat prej 20 deri në 40 vjet, potencial që mund të shfrytëzohet për zhvillim ekonomik. Për të rritur produktivitetin në fusha të ndryshme, duhet të ofrohen mundësitë për arsimim për grup moshat 20-30 vjet.

Sfidat ekonomike aktuale mund të tejkalohen përmes fuqizimit të bizneseve të vogla dhe të mesme, promovimit të turizmit malor, nxitja e shkëmbimit kulturor (festivalet), investimeve në trajnime dhe edukim, si dhe bashkëpunimi dhe partneriteti. Gjatë investimeve të ndryshme është me rëndësi të konsiderohet partneriteti publiko-privat. Sidoqoftë përmes përpjekjeve nga qeveria, organizatat ndërkombëtare dhe lokale si dhe me përkushtim të komunitetit lokal, Hani i Elezit mund të shndërrohen në qendër më të gjallë duke krijuar mundësi të qëndrueshme ekonomike.

Për më tepër, Raporti i VSM-së thekson se Hani i Elezit është komunë me një bujqësi të zhvilluar sidomos lider për hortikulturë dhe pylltari mjaft të zhvilluar. Gjthashtu theksohet se komuna është në avantazh për shkak të pozitës së saj që ka si zonë kufitare. Të gjitha të dhënat nga ky dokument dhe gjetjet e laertëpërmendura janë konsideruar për analiza vijuese dhe hartim të fazave të ardhshme të PZHK-së.

Analiza SWOT

Përparësitë	Dobësitë
- Industri e zhvilluar e materialeve ndërtimore (prodhuesi i vetëm i çimentos në Kosovë, prodhim i rërës dhe zhavorrit, dhe prodhim i stiroporit); - Ekzistenca e terminalit doganor; - Hotelieri me zhvillim mesatar (restorantet dhe kafenetë); - Turizëm malor/ kulturo-historik në fillet e zhvillimit të tij (pikat atraktive në Pustenik, Gorancë, Neçavc dhe Dërmjak); - Bujqësi në fillet e zhvillimit të saj (raste të pakta të perimekulturës, pemëtarisë, frutave të malit, bletarisë dhe blegtorisë); - Pyje të reja në zhvillim e sipër; - Qasje e mirë në infrastrukturën e transportit rrugor dhe hekurudhor (infrastrukturë rrugore e mirë dhe funksionale)	- Ballafaqimi me mungesën e lëndës së parë të çimentos në të ardhmen e mesme; - Kufizimi i shërbimeve në terminalin doganor; - Dëmtim i infrastrukturës rrugore nga industria; - Shfrytëzim jo i duhur i resurseve natyrore në raste të caktuara (prerja e pakontrolluar e pyjeve, gurëthyes që degradojnë mjedisin, hidrocentralet e planifikuara që dëmtojnë mjedisin dhe dëmtojnë shancin për turizëm); - Vështirësi e zhvillimit të industrisë së trashëguar si pasojë e privatizimit të asocuar me probleme (industria e çimentos dhe stiroporit); - Mungesa e zonës ekonomike/ industriale; - Shfrytëzimi jo i mjaftueshëm i potencialit bujqësor si pasojë e dëmtimit/ uzurpimit të tokës bujqësore, parcelizimit të skajshëm të saj, çështjeve të pazgjidhura pronësore, subvencioneve të limituara, mos-rregullimit të tregut të produkteve bujqësore, mos-vullnetit për tu marrë me bujqësi, etj.; - Infrastrukturë turistike me zhvillim nën mesatare; - Tregti që nuk plotëson nevojat e Komunës me përjashtim të asaj ushqimore dhe ndërtimore;

	- Mungesë e kuadrove profesionale të nevojshme për ekonomi; -
Mundësitë - Resurse atraktive natyrore (pyjet, ujërat, guri gëlqeror, etj.); - Resurse humane prezentë kryesisht të moshës së re; - Sipërfaqe bujqësore që mund të shfrytëzohen më mirë (rreth Lepencit, Krivenik, kullosat në Sharr, etj.); - Parakushte për zhvillim të turizmit (trashëgimia natyrore, kulturore dhe historike); - Bashkëpunimi me qeverinë qendrore për krijimin e depove doganore; - Grantet nga qeveria dhe donacionet për stimulimin e bizneseve me theks në ato start-up, bujqësore, turistike, zejtare, që punësojnë qytetarë, etj., (grante/ subvencione, trajnime profesionale, lirime nga taksa, bashkëfinancim për të punësuarit, partneritet publiko-privat, etj.); - Bashkëpunim me asociacionin e bizneseve dhe organizatat e ndryshme për studime bazë dhe prezantimin e mundësive për industrinë përpunuese të materialeve gjysmë të fabrikua ndërtimore; - Bashkëpunimi me qeverinë, donatorët dhe investitorët privat për studime bazike dhe bashkë-financimin e projekteve për zhvillim të turizmit; - Përcaktimi formal i zonave turistike (Pustenik, Gorancë, Neçavc dhe Dërmjak) - Bashkëpunimi me qeverinë, donatorët dhe investitorët privat për studime bazike rreth resurseve tjera minerale; - Përcaktimi i zonës ekonomike/ industriale; - Përshtatja e programeve profesionale shkollore të nivelit të mesëm të lartë, kërkesave të tregut - Dërgesat e bashkatdhetarëve (Remitancat) - Identifikimi i zonave potenciale për prodhim të energjisë nga era dhe dielli.	Rreziqet - Vazhdimësi në shfrytëzimin jo racional të resurseve natyrore me theks në prerjen e pyjeve; - Vazhdimësi e trendit të humbjes së tokës bujqësore; - Moszgjidhja e çështjeve pronësore edhe për një kohë të caktuar; Parcelizimi i mëtejshëm i tokave bujqësore; - Pagat e ulëta në sektorin privat edhe për një periudhë të caktuar kohore; - Konkurrence e padrejtë dhe joformale në ekonomi dhe treg të patundshmërive (ndryshimi i të ardhurave në diasporë dhe në Kosovë, etj.); - Përmbytjet, thatësira, zjarret e pyjeve; - Zhvillimi i ulët ekonomik në nivel vendi

Sfidat kryesore të identifikuar janë:

- Rritja e shërbimeve në terminalin doganor (duke përfshirë edhe depot doganore)
- Stimulimi i prodhimit bujqësor dhe blegtorisë
- Zhvillimi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme

- Zhvillimi dhe promovimi i potencialeve turistike
- Zhvillimi dhe promovimi i potencialeve për prodhim të energjisë nga dielli dhe era
- Promovimi dhe krijimi i kushteve për industri ndërtimore
- Krijimi i kushteve për shfrytëzimin e resurseve minerale

Nevojat zhvillimore

- Konsolidimi dhe zgjerimi i kapaciteteve lokale bujqësore dhe blegtorale
- Zgjerimi i gamës së prodhimeve dhe promovimi i tyre
- Zhvillimi dhe konsolidimi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme duke u i shfrytëzuar potencialet lokale, raportet komplementare ndër-sektorale, si dhe kërkesat e tregut
- Mbrojtja dhe promovimi i i potencialeve lokale natyrore dhe kulturore, si dhe zhvillimi i kapaciteteve turistike të ndërlidhura
- Sigurimi që kapacitet ekstraktuese minerale dhe industriale të zhvillohen më tej dhe në të njëjtën kohë të mos e dëmtojnë zhvillimin e gjithmbarshëm të Komunës

3.3 Infrastruktura teknike

Ujësjellësi – analizat e gjendjes ekzistuese tregojnë që komuna nuk është e mbuluar plotësisht me sistem të ujësjellësit. I vetmi vendbanim që ka sistem publik të ujësjellësit dhe i cili menaxhohet nga KRUK Bifurkacioni është zona urbane respektivisht qyteza e Hanit të Elezit me lagjet përreth si dhe pjesa e epërme e vendbanimit Sqësishtë, gjatësia e të cilit është gjithsej 23km dhe kapaciteti furnizues i burimeve në Dimcë dhe Gllloboçicë është rreth 29l/s. Megjithëse është sistem i menaxhuar dhe ka kapacitet të mjaftueshëm të ujit, gjatë thatësirave popullata ballafaqohet me reduktime të ujit si rezultat i defekteve në rrjet dhe keqpërdorimeve. Vendbanimi Gorancë, ka sistemin e ujësjellësit me gjatësi prej 4km dhe kapacitet furnizues i burimit është 5l/s, që si rezultat i mos menaxhimit të duhur, banorët ballafaqohen me mungesë të ujit sidomos gjatë thatësirave.

Ujësjellësi	Kapacitetet konzervuese (m³)	Kapaciteti furnizues (l/s)	Gjatësia e rrjetit (km)		Menaxhimi
			Tubacioni 01	Tubacioni 02	
Ujësjellësi i Dimcës, që furnizon pjesën lindore të qytezës	250	17.0	2.2	4.2	KRUK „Bifurkacioni”
Ujësjellësi i Gllloboçicës, që furnizon pjesën perëndimore të qytezës	860	11.0 – 12.0	13.1		KRUK „Bifurkacioni”
Gorancë	400	5.0	2.72	0.72	Komuniteti
Totali:	1510	34	18.0	4.9	

Tabela 46. Infrastruktura teknike, sistemet e ujësjellësit, 2023

Vendbanimet tjera nuk kanë sisteme ose nuk janë funksionale, prandaj nga 284 ndërtesa banimi përdoret uji nga pusët individuale. Megjithëse kryhen analiza nga IKSHP përsëri është e vështirë të sigurohet cilësia e mirë e ujit që përdoret për ushqim dhe higjienë. Për vendbanimet Paldenicë është e nevojshme të ndërtohet sistemi i ujësjellësit, ndërsa për Dimcë, Krivenik, Dremjak, Neçavc dhe Vërtomicë të gjendet modaliteti më i përshtatshëm për sigurimin e ujit nga sistemet publike të ujësjellësit duke ditur që këto vendbanime kanë numër të ulët të popullsisë apo janë të zbrazura.

Bazuar në kriteret e përcaktuara me UA nr. 08/2017 për NTPH, për të plotësuar nevojat e propullsisë të zonës urbane dhe një pjese të fshatit Seçishtë është e nevojshme të shtohet kapaciteti i ujit për 6l/s dhe të rehabilitohet infrastruktura. Kapaciteti ekzistues i ujit në fshatin Gorancë do t'i plotësojë nevojat e popullsisë, mirëpo është i nevojshëm vetëm rehabilitimi i sistemit dhe marrja në menaxhim nga KRUK „Bifurkacioni”. Sa i përket fshatrave tjera kapaciteti i nevojshëm për mbulimin e nevojave të banimit, shërbimeve tregtare dhe publike e sociale është rreth 8.5-9l/s.

Kanalizimi – pothuajse të gjitha vendbanimet e komunës kanë qasje në sistemin e kanalizimit, i cili përfshinë edhe kolektorët të cilët derdhen në lokacionin e planifikuar për impiantin e trajtimit të ujërave të zeza në afërsi me rrjedhën e Lumi Lepenc. Gjatësia e përgjithshme e sistemit është rreth 29,204m dhe aktualisht menaxhohet nga një kompani e kontraktuar nga Drejtoria e shërbimeve publike. Vendbanimet të cilat nuk kanë rrjet të kanalizimit janë Dimca, Pusteni dhe Dremjaku, Vërtomica dhe Neçavci kjo për arsye të depopullimit.

Nr	Vendbanimet	Rrjet kanaliz.	Derdhet në	Nr. i banorëve (2022)	Nr. i klientëve	Gjatësia e rrjetit (m')
1	Qyteza me Paldenicë/ Seçishtë	PO	Lumi Lepenc	5,907	930	24,778
2	Gorancë	PO	Përroi i Gorancës	933	146	3,654
3	Rezhancë	PO	Përroi i Gorancës	431	67	1,371
4	Krivenik	PO	Përroi i Seçishtes	257	43	772
5	Dimcë	JO	Përroi i Dimcës	226		
6	Pusteni	JO	Përrockë	571		
7	Dremjak (i zbrazur)	JO		110		
8	Vërtomicë (i zbrazur)	JO		0		
9	Neçavc (i zbrazur)	JO		100		
			Gjithsej;	8,533	Rreth 1186	Rreth 29,204

Tabela 47. Infrastruktura teknike, sistemet e kanalizimit, 2023

Për të përmirësuar gjendjen është e nevojshme të:

- përmirësimi i rreth 8km të rrjetit të kanalizimit;
- rregullimi i lidhjeve të kanalizimit deri te kolektori kryesor të vendbanimeve Gorancë, Krivenik, Seçishtë, Pusteni, Dimcë, Laç dhe disa lagje të Paldenicës;
- shtimi i gjatësisë së kolektorit kryesor nga lagja Kashan deri te impianti i planifikuar në pjesën jugore të Komunës;
- kyçja e ndertesave të planifikuara në sistem;
- zgjerimi i rrjetit deri te vendbanimet Dremjak, Vërtomicë dhe Neçavc, pasi që me PZHK përcaktohen si zona për zhvillim të turizmit;
- negociimi me KRUK „Bifurkacioni” për marrjen në menaxhim të sistemeve.

Sa i përket trajtimit të ujërave të zeza është një sfidë për komunën e cila planifikohet të zgjedhet përmes ndërtimit të impiantit me kapacitet të mjaftueshëm për të trajtuar ujërat e derdhura për popullatën e projektuar, lokacioni i të cilit duhet të përzgjedhet në përputhje me kushtet e përcaktuara me UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH Kap. Iv Neni. 15. Rregullimi i çështjes së ujërave të zeza do të parandalojë dhe minimizojë ndotjen e lumenjve dhe mjedisit.

Për sigurimin e kapacitetit të ujit, qasjes në infrastrukturë dhe përmirësimin e shërbimeve të ujësjellësit dhe kanalizimit për të gjithë banorët në mënyrë të barabartë, vlerësohet që komuna

megjithëse me buxhet të kufizuar do të mund të arrijë t'i realizoj këto projekte me mbështetjen financiare të donatorëve si dhe të KRUK „Bifurkacioni”.

Ndër të cilat, hulumtimi i burimeve shtesë do të realizohet nga KRUK „Bifurkacioni”, organizatat ndërkombëtare apo lokale në bashkëpunim me komunën dhe me mbështetjen profesionale nga Departamenti i ujërave/ARRPL - MMPHI.

Ndërtimi dhe rehabilitimi i infrastrukturës së ujësjellësit dhe kanalizimit do të realizohet nga buxheti i KRUK „Bifurkacioni” dhe bashkëfinancimi i komunës (buxhet i siguar nga të hyrat vetanake të komunës dhe granti i përgjithshëm) me donatorë, megjithëse mbështetja e donatorëve në këtë fushë ka pësuar rënje, komuna mund të përfitoj nga programet/projektet që synojnë mbrojtjen e mjedisit nga ndotja dhe ndryshimet klimatike.

Në përmirësimin e shërbimeve me ujë të pijshëm do të kontribuoj edhe zvogëlimi i përqindjes së humbjeve teknike e komerciale të ujit, aktivitet i cili është përgjegjësi e KRUK „Bifurkacioni”, e cila do të vazhdoj të bëjë identifikimin dhe rehabilitimin e gabimeve teknike si dhe identifikimin e kycjeve ilegale dhe legalizimin e tyre.

Në KAB 2025 – 2027 për sektorin e DSHP dhe DUKMM janë planifikuar investimet në këtë sektor, që është planifikuar të realizohen kryesisht me grantin e përgjithshëm të Qeverisë dhe në një përqindje të vogël edhe me të hyrat vetanake të komunës. Mirëpo, sipas nevojës do të mund të sigurohet edhe nga burimet tjera si MMPHI, MAPL, MZHR, apo donatorët si SDC, SIDA, GIZ, USAID, BE, etj.

Sa i përket kapacitetit teknik DSHP dhe DUKMM posedojnë personel të kualifikuar dhe me përvojë në këtë fushë, të cilët sëbashku me personelin e KRUK „Bifurkacioni” do të menaxhojnë realizimin e projekteve të tilla. Përderisa, menaxhimi i projekteve të mirëmbajtjes së infrastrukturës në përgjithësi, realizimit të kycjeve në sistem dhe instalimit të ujëmatësve do të kryhet nga personeli i kualifikuar të KRUK „Bifurkacioni” duke përdorur personelin dhe teknologjinë e pajisjet e saj.

Sistemi i ujërave atmosferike është i shtrirë pothuajse përgjatë të gjitha rrugëve të zonës urbane dhe të vendbanimeve rurale. Në disa segmente të rrugëve ekzistuese lokale sistemi është i dëmtuar apo dhe nuk ekziston.

Nr	Vendbanimet	Sistemi i ujërave atmosferik		Gjatësia e rrjetit (m')
		Mbyllur	Hapur	
1	Hani i Elezit	Po		3,516
2	Seçishtë	Po		503
3	Gorancë	Po		3,710
4	Hani i Elezit		Po	913
5	Paldenicë		Po	1,157
6	Rezhancë		Po	641
7	Seçishtë		Po	669
Gjithsej				11,109

Tabela 48. Infrastruktura teknike, sistemi i ujërave atmosferik, 2023

Për përmirësimin e gjendjes është e nevojshme që rrjeti ekzistues të rehabilitohet dhe të shtrihet përgjatë rrugëve që ju mungon dhe atyre që planifikohen.

Për realizimin e projekteve të tilla komuna me KAB 2025-2027, në kaudër të sektorit të DSHP-së dhe DUKMM-së janë planifikuar investimet në rehabilitimin, mirëmbajtjen dhe ndërtimin e kësaj infrastrukture, që do të mund të sigurohen nga të hyrat vetanake dhe granti i përgjithshëm i Qeverisë, por sipas nevojës mund sigurohet mbështetje edhe nga burimet tjera si MMPHI, MAPL apo MZHR.

Menaxhimi i projekteve të rehabilitimit dhe mirëmbajtjes do të kryhet nga personeli i kualifikuar i DUKMM dhe DSHP, mirëpo në rastet e ndërtimit sipas nevojës do të angazhohen ekspertë të jashtëm.

Ujitja e tokave bujqësore - ujitja e një pjese të tokave bujqësore sigurohet përmes kanaleve, mirëpo është e nevojshme të shtrihet edhe në tokat tjera sidomos është e rëndësishme të sigurohen për tokat e planifikuara për konsolidim që shtrihen përgjatë Lumit Lepenc.

Për realizimin e projekteve të tilla komuna nuk ka kapacitete financiare dhe nuk ka planifikuar investime me KAB 2025 - 2027, mirëpo mund të siguroj nga NH „Ibër – Lepenc” si dhe do të mund të përfitoj nga grantet e MBPZHR dhe fondet e organizatave ndërkombëtare si USAID, GIZ, SIDA, etj.

Sa i përket kapaciteteve për menaxhim të projekteve të tilla, komuna nuk ka personel të kualifikuar për këtë fushë, që do të mbikqyrë hartimin e projektit dhe zbatimin e tij, mirëpo kjo detyrë do të kryhet nga personeli i kualifikuar i NH „Ibër-Lepenc” dhe MBPZHR-së. Ndërsa mirëmbajtja e sistemit do të realizohet nga personeli i NH „Ibër-Lepenci”.

Energjia elektrike dhe energjia për ngrohje – vendbanimet e komunës furnizohen me energji elektrike përmes një sistemi të veçantë për komunë, ndërsa dy vendbanime si Pusteniku dhe Laçi furnizohet nga rrjeti i komunës së Kaçanikut. Energji elektrike sigurohet nga njësia punuese e KEDS në Han të Elezit dhe Kaçanikut.

Furnizimi me energji elektrike është i kënaqshëm dhe nuk ka reduktime, mirëpo rrjeti dhe shtyllat janë të vjetëruara. Për të ardhmen është e nevojshme rehabilitimi i sistemit dhe zgjerimi për nevojat e popullsisë së projektuar. Në komunë nuk ka prodhues tjerë të energjisë elektrike, megjithëse ishte planifikuar ndërtimi i dy hidrocentraleve të vogla mirëpo lejet ndërtimore dhe pëlqimet mjedisore nga MMPHI dhe autorizimet e ZRRE kanë skaduar si rezultat i vonës së fillimit të punëve. Me avokimin dhe lobimin e OSHC-ve këto zhvillime nuk u lejuan dhe nuk do të lejohen në të ardhmën. Sa i përket ngrohjes, rreth 90% e ndërtesave të banimit, shërbimeve tregtare e industriale dhe të insitucioneve dhe ngrohen me dru, ndërsa përqindja e mbetur me energji elektrike dhe biomasë (pellet/briket).

Me qëllim të kursimit të energjisë dhe mbrojtjes së mjedisit përmes granteve e subvencioneve të qeverisë dhe organizatave ndërkombëtare do të mbështeten investimet e qytetarëve në eficiencë të energjisë dhe energji të ripërtërishme. Kjo do të ndihmonte në reduktimin e përdorimit të drurit për ngrohje në institucione dhe ndërtesa private të banimit dhe bizneseve, ashtu që do të parandalohet apo minimizohet dukuria e degradimit të pyjeve nga prerjet ilegale. Për më tepër, komuna tashmë ka përzgjedhur lokacionet që konsiderohen si të përshtatshme për prodhimin e energjisë nga burimet e ripërtërishme.

Projektet për rehabilitim dhe zgjerim të rrjetit do të financohen dhe mbikqyren nga KEDS të cilët do të mbështeten nga komuna në rastet e negociatave me pronarë të tokave dhe marrjes së pëlqimeve të nevojshme.

Për realizimin e projekteve që kanë të bëjnë me përmirësimin e eficiencës së energjisë në institucionet publike komuna ka planifikuar një buxhet minimal, mirëpo për ndërtesat private të banimit dhe bizneseve si dhe të përdorimit të burimeve të ripërtërishme, komuna nuk ka dhe nuk ka planifikuar, mirëpo investimet e tilla do të mund të realizohen nga programet e Qeverisë respektivisht ME-së, FKEE-së (Fondit Kosovot për Eficiencë të Energjisë) dhe donatorëve. Në kuadër të projekteve, hyjnë edhe aktivitetet ndërgjegjësuese me qytetarë dhe zhvillimi i kapaciteteve të komunës për auditim të ndërtesave dhe menaxhim të projekteve të përmirësimit të eficiencës së energjisë dhe energjisë së ripërtërishme.

Mbeturinat – shërbimi i grumbullimit të mbeturinave mbulon gjithë territorin e komunës. Menaxhimi i mbeturinave në komunë kryhet nga Ndërmarrja publike lokale – NPL „Pastrimi”, që bën grumbullimin dy herë në javë në zonën urbane, ku numri i përgjithshëm i klientëve është 520 respektivisht 430 amvisëri, 82 biznese dhe 8 institucione dhe një herë në javë në vendbanimet rurale,

ku numri i përgjithshëm i klientëve është 1017, respektivisht 1006 amvisëri, 9 biznese dhe 2 institucione. Shërbimi i grumbullimit të mbeturinave nuk ofrohet në fshatrat Vërtomicë dhe Neçavc për shkak që janë vendbanime të depopuluara.

Mbeturinat e grumbulluara transferohen në stacionin e transferit në Gërlicë të Ferizajit dhe deponinë rajonale në Velekincë të Gjilanit. Megjithëse, që nga viti 2017 shërbimi i grumbullimit është i rregullt, në komunë ende ekzistojnë dy deponi jo –formale, të cilat janë krijuar si pasojë e mungesës së menaxhimit në vitet para vitit 2017. Gjithashtu, në komunë ekziston edhe deponia e mbeturinave ndërtimore, mirëpo për këtë çështje komuna tashmë ka ndërmarrë masa duke caktuar lokacionin të mihja sipërfaqësore e mergeles. Dy deponitë tjera duhet të pastrohen e rehabilitohen dhe të shëndrohen në hapësira të gjelbra. Në komunë ekziston edhe deponia e mbeturinave të azbestit të minierat e vjetra të kromit në Gorancë, e cila është krijuar nga largimi i mbeturinave nga shtrati i lumit Lepenc dhe uzinat e fabrikës. Megjithatë, duhet të vlerësohet nëse janë pastruar në tërësi këto mbetje.

Për të ardhmen është e nevojshme të zgjerohet shërbimi edhe në vendbanimet Vërtomicë dhe Neçavc duke pas parasysh që do të jenë zona për zhvillimin e turizmit.

Në aspektin e zvogëlimit të mbeturinave, ka zhvillime pozitive ku ka filluar reciklimi i mbeturinave organike përmes komposterëve individual, aktivitet i cili duhet të vazhdojë edhe me mbeturinat tjera. Komuna është e përkushtuar në këtë drejtim, prandaj që nga viti 2023 posedon Planin 5 vjeçar për menaxhim të mbeturinave për periudhën 2023 – 2027, i cili përcakton masat, veprimet dhe përgjegjësit e burimin financiar të tyre, që duhet ndërmarrë me qëllim të menaxhimit adekuat të mbeturinave.

Për të përcaktuar vëllimin e deponisë për popullsinë e projektuar, është e nevojshme që të merret parasysh norma e gjenerimit vjetor të mbeturinave për kokë banori e përcaktuar me UA MMPH nr. 08/2017 për NTPH prej 1m³ në gjendje jo të ngjeshur që për popullsinë shtesë vëllimi do të jetë përafërsisht 761 m³.

Ofrimi i shërbimeve në vendbanimet Vërtomicë dhe Neçavc do të realizohet nga ndërmarrja „Pastrimi”, e cila do të negociojë fillimisht më pronarët e njësive të banimit tjetër (bujtinave, vilave) dhe të shërbimeve tregtare. Ndërsa, për projektet e reciklimit komuna dhe ndërmarrja „Pastrimi” do të mund të sigurojnë buxhetin nga programet qeveritare respektivisht MMPHI, MAPL apo MZHR dhe të organizatave ndërkombëtare që veprojnë në sektorin e mbrojtjes së mjedisit gjegjësisht GIZ, BE, SIDA, etj.

Me KAB 2025 – 2027 në kuadër të saj në linjën buxhetore për DSHP-në, komuna ka planifikuar investime për rregullimin e lokacionit të deponisë së mbeturinave të ndërtimit, që do të realizohen nga hyrjet vetanake por edhe granti i përgjithshëm. Mirëpo, buxheti i nevojshëm do të mund të sigurohet edhe nga programet/projektet e donatorëve të përmendur më lartë.

Për menaxhimin e projekteve të tilla DSHP dhe ndërmarrja „Pastrimi” ka personel të kualifikuar, mirëpo sipas nevojës do të angazhojë edhe ekspert të jashtëm. Në rastin e projekteve për zvogëlim të gjenerimit të mbeturinave apo riciklim personeli i DSHP-së dhe Pastrimit do të mund të mbështetet nga ekspertë të organizatave zbatuese të projekteve të tilla.

Telekomunikacioni – komuna mbulohet nga rrjeti i telefonisë mobile nga operatorët Vala, IPKO dhe në afërsi të kufirit nga operatorët e Maqedonisë e Veriut. Telefonia fikse, TV kabllor dhe internet ofrohet nga Telekom i Kosovës dhe Elektra/ Telkos për Qytezën, lagjet përreth dhe vendbanimet Seçishtë e Paldenicë, Dimcë, Krivenik, Gorancë dhe Rezhancë, ndërsa në Pustenicë dhe Laç nuk ofrohet ky shërbim.

Nisur nga fakti që pikat me rëndësi turistike nuk mbulohen me këtë shërbim, është e nevojshme që rrjeti të zgjerohet edhe në këto pika në mënyrë që të shërbejnë banorët e këtyre vendbanimeve, turistët

dhe vizitorët e komunës. Per nevojat e popullsisë së projektuar është e nevojshme vetëm të sigurohet gasja në këto rrjete, pasi që rrjeti ekziston dhe është cilësor.

Për Investimet në përmirësimin dhe zgjerimin e shërbimeve të telekomunikacionit komuna nuk ka kapacitete financiare dhe teknike, përpos që personeli i DSHP-së dhe DUKMM-së do të mund t'i mbështesë operatorët përkatës për çështjet e pëlqimeve.

Gjithashtu dhe Raporti i VSM-së, potencon mangësitë në trajtimin e infrastrukturës, kanalizimit të ujërave të zeza, mungesës së pastrimit të ujërave të zeza, menaxhimit të dobët të mbetjeve komunale. Prandaj, duke marrë parasysh këto gjetje, në fazat e ardhshme PZHK-ja përmes veprimeve adreson mangësitë e cekura në VSM.

Analiza SWOT

Përparësitë	Dobësitë
Sistem funksional i furnizimit me ujë të pijes për zonën urbane dhe vendbanimet përreth (i menaxhuar nga KRU Bifurkacioni-Njësia në HiE), si dhe në fshatin Gorancë; Kontroll i vazhdueshëm i ujit të pijes në sistemet e menaxhuara të ujësjellësit; Mbulueshmëri pothuajse e plotë (95%) të banorëve komunal me shërbime të kanalizimit; Mbulueshmëri e plotë e banorëve komunal me shërbime të mbeturinave (e menaxhuar nga Kompania Publike Lokale e krijuar së voni); KR e mbeturinave-Njësia në Hani i Elezit e furnizuar së voni me mekanizëm; Mbulueshmëri e plotë e banorëve me shërbime të energjisë elektrike; Prodhim i planifikuar në masë të ulët i energjisë elektrike nga 2 hidrocentralet që do të ndërtohen; Mbulueshmëri pothuajse e plotë e banorëve komunal me shërbime të telekomunikacionit (telefoni mobile, internet, TV kabllor).	Vështirësi menaxhimi dhe shërbim i pjesshëm me ujësjellës në Qytet me vendbanimet përreth dhe në Gorancë; Vështirësi në ofrimin e shërbimit të ujësjellësit dhe kanalizimit (sfida në relacionet KRU Bifurkacioni-Njësia në HiE, vështirësi në funksionalizimin e impiantit të ujësjellësit në Dimcë, vështirësi furnizimi për banorët e pjesëve më të larta gjeografike gjatë verës, humbje të mëdha të ujit në rrjet nga dëmtimet e rrjetit dhe nga mos-faturimi në rastin e keqpërdoruesve në amvisëri, prishje të shpeshta, përzierja e ujërave të zeza me ato atmosferik, vështirësi në inkasim); Mos-ekzistenca e infrastrukturës së përbashkët dhe të menaxhuar të ujësjellësit për vendbanimet tjera (banorët kanë sisteme private ose të lagjeve); Mos-kontrollim i cilësisë së ujit në rastet e puseve dhe sistemeve private; Kufizim i mundësive për burime uji nga shfrytëzimet joformale të burimeve publike për nevoja private; Mostrajtim i ujërave të zeza; Mungesë e mekanizmit për Kompaninë Publike Lokale të Mbeturinave "Pastrimi" Deponim i shumicës së volumit të mbeturinave dhe ngecje në ndarjen dhe rishfrytëzimin/ riciklimin e tyre;

	Deponitë ilegale të mbeturinave; Vështirësi në ofrimin e shërbimeve të energjisë elektrike (ndërprerjet e rrymës, tension i ulët dhe rrjeti i vjetërsuar në disa vendbanime), Ngrohje e objekteve në mënyrë individuale dhe shfrytëzimi kryesisht i drurit për ngrohje nga shumica e amvisërive dhe bizneseve.
Mundësitë Burime prezente dhe konfiguracion i përshtatshëm i terrenit për liqen akumulues për nevoja të ujësjellësit/ ujitjes (Dimcë-Skallavac); Konfiguracion i përshtatshëm i terrenit për kompletimin e sistemit të kanalizimit përmes kolektorëve; Bashkëpunimi me KR-të si dhe grantet nga qeveria dhe donacionet për zgjerimin e rrjetit të ujësjellësit, trajtimin e ujërave të zeza dhe ofrimin e shërbimeve kualitative dhe të qëndrueshme duke përfshirë edhe grumbullimin e mbeturinave; Shfrytëzimi i mundësive dhe njohurive nga përvojat brenda dhe jashtë vendit për prezantimin e ndarjes si dhe ri-shfrytëzimit të mbeturinave, si dhe për trajtimin e mbeturinave të rrënim-ndërtimit; Investimet nga Kesco për ofrimin e shërbimeve kualitative dhe të qëndrueshme të energjisë elektrike Shfrytëzimi i mundësive/ njohurive nga përvojat brenda dhe jashtë vendit dhe i granteve/ donacioneve për prezantimin e prodhimit/ ruajtjes së energjisë nga përdoruesi i fundit (end user) (me theks në objektet publike); Mundësitë për joshjen e operatorëve tjerë për shërbime kualitative dhe të përballueshme të telekomunikacionit; Bashkëpunimi me organizata dhe OJQ për planifikimet bazë për ngrohje qendrore të përbashkët.	Reziqet Vazhdimi i raporteve të vështirësuar të KRU Bifurkacioni me Njësinë në HiE mund të vështirësojë përmirësimin e shërbimit të ujësjellësit dhe kanalizimit; Ndotja e burimeve të ujit (kryesisht atyre private) në rast të shirave, vërshimeve, etj.; Krijimi i mëtutjeshëm i deponive ilegale të mbeturinave; Mos-ofrimi i alternativave tjera të përballueshme për ngrohje dhe shfrytëzimi i mëtutjeshëm i drurit; Shtyllat elektrike të dëmtuara derisa të ndërrohen.

Sfidat kryesore të identifikuara janë:

- Shtrirja e rrjetit të ujësjellësit në tërë komunën
- Trajtimi i ujërave të zeza
- Përmirësimi i infrastrukturës energjetike
- Ndarja dhe reciklimi i mbeturinave
- Ofrimi i alternativave tjera për ngrohje

Nevojat zhvillimore

- Sigurimi i furnizimit me ujë përmes sistemit publik të ujësjellësit për të gjitha vendbanimet
- Promovimi i masave për shfrytëzimin racional të resurseve ujore
- Sigurimi i sistemit për shkarkimin e ujërave të zeza në të gjitha vendbanimet
- Kompletimi i kolektorëve kryesor të ujërave të zeza
- Sigurimi i furnizimit adekuat me energji elektrike në të gjitha vendbanimet
- Përfshirja e të gjitha vendbanimeve me shërbimin e rregullt për menaxhimin e mbeturinave
- Studimet sektoriale në lidhje me ngrohje të qëndrueshme të ndërtesave

3.4 Infrastruktura e transportit dhe transporti

Për shkak të pozitës së saj në afërsi me kufirin ndërmjet Kosovës dhe Maqedonisë Veriore, komuna ka lidhje të mirë me komunat tjera si dhe me rajonin.

Rrugët e nivelit lokal

Autoudha (R6) Prishtinë – Hani i Elezit – cilësia e segmentit që shtrihet brenda territorit të komunës së Hanit të Elezit është mjaft e mirë.

Rruga nacionale (N2) Prishtinë – Shkup – cilësia e segmentit që shtrihet brenda territorit të komunës vlerësohet të jetë mesatare. Për shkak të shembjeve dhe rënjes së gurëve ky segment konsiderohet jo i sigurtë për pjesëmarrësit në trafik, gjithashtu vend kalimet e banorëve që ndodhen përgjatë këtij segmenti vlerësohen si jo të sigurta.

Nr	Rruga	Gjatësia (km)
1	Autoudha Prishtinë - Hani i Elezit	6.0
2	Rruga Nacionale Prishtinë - Shkup	6.0

Tabela 49. Infrastruktura e transportit, rrugët e nivelit qendror brenda territorit të komunës, 2023

Rruga Hani i Elezit – Gllloboçicë/Kaçanik - lidh dy pikat kufitare Hani i Elezit dhe Gllloboçicë që kalon nëpër Malet e Sharrit dhe fshatit Gorancë duhet të promovohet si rrugë rajonale. Segmenti i rrugës që kalon brenda territorit të komunës është 9.79 km i gjatë dhe është në gjendje relativisht të mirë, përpos një pjese ku ndodh rrëshqitja e dheut dhe e bajpasit në Gorancë që nuk është i shtruar.

Për të përmirësuar gjendjen e rrugëve është e nevojshme që të përmirësohet siguria në rrugën nacionale N2 përmes sigurimit të qasjes së lehtë dhe kalimit të sigurtë të banorëve sidomos për ata që dëshirojnë të kalojnë nga zona në perëndim të hekurudhës në qytezë pasi që kanë vetëm një qasje për makina nëpër rrugën nacionale N2 dhe daljen ngjitur me kufirin. Sa i përket parandalimit të rënjes së gurëve duhet të merren masa të përcaktuara nga inxhinierë të fushës. Gjithashtu, duhet të përmirësohet edhe qarkullimi jo motorik si dhe menaxhimi i shpejtësisë përmes shiritave të gjelbër apo me pengesa tjera.

Duke pas parasysh që infrastruktura e rrugëve të nivelit nacional dhe rajonal janë përgjegjësi e nivelit qendror, kapacitetet financiare dhe teknike për mirëmbajtjen e tyre sigurohen nga MMPHI sektori i Infrastrukturës, MAPL, MZHR, e ministritë tjera. Ndërsa, komuna respektivisht DSHP dhe DUKMM do t'i mbështesë sipas nevojës.

Rrjeti i rrugëve lokale - e njëjta gjë vlen edhe për rrugët lokale, të gjitha vendbanimet kanë lidhje të mira me njëra tjetrën dhe ndriçim si dhe gjendja e tyre dukshëm është përmirësuar si rezultat i interevenimeve që janë bërë viteve të fundit me buxhetin komunal. Rreth 72% e rrugëve lokale janë të asfaltuara apo betonuara dhe shënuara, përpos rrugëve drejt vendbanimeve të shpopuluara si dhe segmente të rrugëve lidhëse me pikat turistike.

Nr	Rruga lokale	Statusi	Gjatësia (km)
1	Hani i Elezit – Paldenicë	e shtruar ⁴⁷	4,36
2	Ura e Seçishtës – Seçishtë – Krivenik	e shtruar	6,40
3	Lagja Maliq – Pusteni	e shtruar	5,13
4	Rruga Nacionale N2 (Hani i Elezit) – Dimçë	e shtruar	1,30
5	Rruga Nacionale N2 (Kashan) – Laç	e shtruar	2,87
6	Rruga Nacionale N2 (Dheu i Bardhë) – Paldenicë	e shtruar	0,93
7	Hani i Elezit– Dërmjak–Neçavc – Gjurgjedell (Kaçanik)	e shtruar	8,80
8	Hani i Elezit – Lagja Curri	e shtruar	0,54
9	Rruga Nacionale N2 (Uji i Thartë) – Bush (Pusteni)	e shtruar	1,80
10	Hani i Elezit – Dërmjak i Ulët	e shtruar	0,87
11	Rruga Nacionale N2 (Kashan) – Paldenicë	e shtruar	1,38
12	Paldenicë – Vërtomicë	e pashtuar	4,20
13	Paldenicë – Neçavc	e pashtuar	4,20
14	Gorancë – Krivenik	e pashtuar ⁴⁸	5,25
Gjithsej			48,03

Tabela 50. Infrastruktura e transportit, rrugët e nivelit lokal, 2023

Në të ardhmen është e nevojshme që të përmirësohet qarkullimi dhe siguria në trafik, përmes rehabilitimit dhe shtruarjes së rrugëve të pashtuara si dhe mirëmbajtja së vazhdueshme të tyre. Gjithashtu, për nevojat e zhvillimeve të reja është e nevojshme që të zgjerohet rrjeti dhe të sigurohet qasja e lehtë dhe e sigurtë për qytetarët në këto pjesë.

Rrjeti i transportit jo motorrik - nuk është i shtrirë në të gjitha rrugët, përpos në zonën urbane i cili është i shtrirë përgjatë shumicës së rrugëve dhe hekurudhës. Ndërsa, në vendbanimet tjera nuk është i shtrirë në të gjitha rrugët.

Për të përmirësuar gjendjen është e nevojshme që të planifikohet shtrirja e shtigjeve përgjatë atyre rrugëve ku ka hapësirë të mjaftueshme. Gjithashtu, mungojnë shtigjet e shtruar dhe ndriçuar nëpër zonat malore dhe duke u nisur nga fakti që zhvillimi ekonomik i komunës bazohet edhe në turizmin malor është e nevojshme që të planifikohet shtrirja e tyre edhe në këto anë.

Hekurudha – nëpër territorin e komunës kalon edhe hekurudha Fushë Kosovë – Shkup, dhe gjatësia e segmentit që kalon është 8.210km. Përgjatë këtij segmenti ekziston një vendkalim formal dhe 1 tunel, si dhe 3 vendkalime joformale, si dhe në qytezë ndodhet stacioni i trenit.

Punët rehabilituese të hekurudhës janë përgjegjësi e Hekurudhave të Kosovës, e cila tashmë është duke i zhvilluar punët rehabilituese, ndërsa sa i përket rregullimit të vendkalimeve ilegale komuna do të negocioj me Hekurudhat e Kosovës për formalizimin e këtyre vendkalimeve.

⁴⁷Rrugë e shtruar nënkupton rrugën me shtresë asfalti apo pllaka betoni

⁴⁸Rrugë e pashtuar nënkupton rrugën me shtresë zhavorri apo dheu

Transporti, - komuna nuk ka lidhje të drejtëpërdrejtë me komunat tjera, përpos me komunën e Kaçanikut, ndërsa linjat Prishtinë – Shkup dhe Prizren – Shkup dhe anasjelltas e mundësojnë udhëtimin për në komunat tjera. Komuna nuk ka stacion të autobusëve vetëm ndalesa në vendbanime të cilat nuk kanë mbuloja.

Transporti hekurudhor ofrohet përmes linjës Fushë Kosovë – Shkup njëherë në ditë, mirëpo aktualisht nuk është funksional për shkak të punimeve që bëhen nga Hekurudhat e Kosovës.

Transporti lokal sigurohet përmes mini busëve dhe veturave private për shkak të afërsisë ndërmjet vendbanimeve, përpos rastit të vendbanimit Paldenicë që ndodhet më largë qytezës.

Është e nevojshme që në të ardhmen të ndërtohet stacion në përputhje me kushtet e përcaktuara me rregullore të veçanta dhe të ndërtohen mbulojat për ndalesat në vendbanimet Gorancë, Rezhancë, Krivenik, Seçishtë dhe Paldenicë. Gjithashtu duhet të fillohet të punohet në drejtimin e sigurimit të linjave të drejtëpërdrejta me Prishtinën dhe Ferizajin ashtu që të lehtësohet qasja e banorëve nëpër këto komuna.

Në të ardhmen është e nevojshme që të përmirësohen shërbimet, dhe të futen në përdorim mjete të transportit me ndikim sa më të vogël negativ në mjedis si dhe të promovohet dhe inkurajohet përdorimi i transportit jo motorrik.

Edhe Raporti i VSM-së e rekomandon rritjen e cilësisë së transportit publik. Për më tepër e vë në pah se komuna e Hanit të Elezit është një territor transit në mes të qendrave nacionale dhe ndërkombëtare pasi që është komunë kufitare ku vjen në shprehje infrastruktura tjetër e cila diktohet nga niveli qendror dhe e cila ka ndikimet më të larta mjedisore. Me probleme të përafërta përballen edhe rrugë të tjera të propozuara, të cilat kalojnë nëpër zona të gjelbra.

Vend parkingjet - në përgjithësi, në komunë ka numër të mjaftueshëm të parkingjeve për t'i plotësuar nevojat e popullatës ekzistuese deh vizitorëve. Në komunë ekzistojnë gjithsej 361 vend-parkime të menaxhuara nga Komuna, të cilat janë të shpërndara në 15 lokacione si dhe 2 private. Gjithashtu, edhe në ndërtesat afariste ofrojnë hapësirë të mjaftueshme për konsumatorët/klientet e tyre që shfrytëzohen edhe nga vizitorët e komunës.

Mirëpo ka mungesë të parkingjeve në pikat turistike të cilat duhet të ofrohen për vizitorë në hyrje të këtyre pikave, numri i të cilave duhet të jetë në përputhje me normat e përcaktuara me UA nr. 08/2017 për NTPH Kapitulli IV Nen kapitulli 11, 11.8 Vend - parkimet. E njëjta gjë vlen edhe për sigurimin e parkingjeve për nevojat e zhvillimeve të reja të planifikuara si banimi, bizneset, institucionet publike, hapësirat rekreative, etj. Numri i të cilave do të përcaktohet me UA nr. 08/2017 për NTPH Kapitulli IV Nen kapitulli 11, 11.8 Vend - parkimet.

Sa i përket kapaciteteve financiare megjithëse me KAB 2025 – 2027 ka planifikuar linjë buxhetore për DSHP dhe DUKMM për investimet në ndërtimin, asfaltimin dhe rehabilitimin e rrugëve si dhe të trotuareve, vendparkingjeve dhe shtigjeve me buxhet të siguruar nga të hyrat vetanake, granti i përgjithshëm dhe nga grantet e MMPHI, MAPL, MZHR për shtigje mund të sigurohen edhe përmes bashkëfinancimit me organizatat ndërkombëtare.

DSHP dhe DUKMM posedojnë personel të kualifikuar dhe me përvojë për menaxhimin e projekteve të tilla, mirëpo sipas nevojës do të angazhoj ekspertë të jashtëm, mirëpo në rastet e projekteve të financuara / bashkëfinancuara nga donatorët do të mbështeten nga personeli i organizatave zbatuese. Në rastin e parkingjeve komuna në bashkëpunim me sektorin privat do të mund të investojë në krijimin e vendparkingjeve të reja, ku mbikqyrja e projektimit dhe zbatimit të projekteve do të mund të realizohet nga personeli i DSHP-së.

Analiza SWOT

Përparësitë - Autoudha dhe rruga nacionale e shtrirë në territorin e Komunës; - Qasja shumë e përshtatshme në autoudhë dhe qasje funksionale në rrugë nacionale - Rrjeti hekurudhor prezent; - Rrjet shumë i mirë dhe funksional i rrugëve lokale (nga vendbanimi në vendbanim); - Rrjet shumë i mirë i rrugëve urbane dhe rurale; - Trotuare prezente në rrugët lokale (përgjatë vendbanimeve) dhe rrugët kryesore urbane; - Rrjet shumë i mirë i ndriçimit publik në qytet dhe vendbanimet rurale; - Rrjet i konsoliduar i kanalizimit atmosferik (i hapur dhe i mbyllur) në rrugët rurale dhe rrugët kryesore urbane; - Numër i mjaftueshëm i parkingjeve publike; - Transport ndër-urban dhe lokal i organizuar mirë.	Dobësitë - Mungesa e stacionit të autobusëve; - Disa kycje në rrugët nacionale jo të sigurta; - Ndërtimet në disa raste afër rrugëve nacionale dhe lokale jashtë rregullave ndërtimore; - Transporti hekurudhor minimal dhe jo funksional; - Disa rrugë të ngushta në vendbanime posaçërisht në zonën urbane (ndërtime në skaj, etj.); - Mungesa e shtigjeve për biçikleta; - Rrjet jo i zgjeruar i shtigjeve të rregulluara për këmbësorë dhe për hiking në zonat malore; - Mungesë transporti lokal në Paldenicë; - Transporti ndër-urban dhe urban me mekanizma të vjetërsuar - Mungesa e parkingjeve për taksì; - Vështirësi në mirëmbajtjen e infrastrukturës rrugore.
Mundësitë - Bashkëpunimi me qeverinë qendrore për ti bërë më të sigurta disa kycje në rrugë nacionale; - Grante qeveritare dhe donacione për përmirësimin e infrastrukturës dhe transportit hekurudhor; - Grante qeveritare dhe donacione për kompletimin e rrjetit rrugor lokal duke përfshirë kanalizimin atmosferik dhe ndriçimin; - Bashkëpunime me OJQ dhe organizata tjera për rregullime të shtigjeve për hiking.	Rreziqet - Rrezik i vazhdueshëm i banorëve dhe i udhëtarëve të disa kycje në rrugë nacionale deri në rregullimin e tyre; - Rrezik nga të reshurat e dendura dhe shembjet e dheut në rrugën nacionale; - Siguri e pamjaftueshme në komunikacionin rrugor; - Cilësi e ulët infrastrukturës dhe funksionimit për shkak të buxhetit të kufizuar.

Sfidat kryesore të identifikuara janë:

- Përmirësimi i sigurisë në trafik
- Përmirësimi i kushteve për qarkullim jo motorik
- Përmirësimi i rrjetit të transportit publik
- Rregullimi final i lëvizjeve të sigurta për këmbësorë në qytet dhe fshatrat e mëdha;

Nevojat zhvillimore

- Kompletimi i rrjetit të infrastrukturës me elementet që mundësojnë qarkullim për të gjithë pjesëmarrësit në komunikacion, duke përfshirë edhe qarkullimin jomotorik (këmbësor dhe ciklistik)

- Kompletimi/konsolidimi i rrjetit rrugor në të gjitha lagjet e vendbanimeve rurale
- Sigurimi i elementeve që mundësojnë menaxhim adekuat të qarkullimit dhe mbajtje të nivelit të sigurisë
- Sigurimi i mbulueshmërisë së të gjitha vendbanimeve me transport adekuat dhe të rregullt publik
- Planifikimi i rrjetit të parkingjeve të planifikuara

3.5 Infrastruktura publike dhe sociale

Komuna e Hanit të Elezit edhe pse posedon infrastrukturë publike dhe sociale, për një vlerësim më të thukët është analizuar numri i banorëve (vlerësimi për vitin 2022) me sipërfaqen e kërkuar për ndërtesë të institucioneve parashkollore.

Arsimi - Hani i Elezit i ka 2,736 banorë, standardi i kërkuar është $0.30\text{m}^2/\text{banorë}$, pra në total duhet të jenë 820 m^2 ndërtesë për çerdhe vetëm për qytezën e Hanit të Elezit. Institucioni parashkollor Ardhmëria i ka 603 m^2 kjo na bën të kuptojmë që për nga sipërfaqja standardi i kërkuar sipas normave të U.A MMPH Nr. 08/2017 mbi NTPH nuk është i plotësuar. Për më tepër janë edhe dy qendra të mëdha si Paldenica me 1,860 banorë që duhet të ketë një ndërtesë çerdhe prej 558 m^2 dhe Goranca me 1,110 banorë me ndërtesë të çerdhes 330 m^2 . Kërkesat sipas standardeve janë që Hani i Elezit të ketë ndërtesë të kopshtit të ndarë, me $1\text{ m}^2/\text{banorë}$, pra në total duhet të jenë $2,736\text{ m}^2$ vetëm për

këtë destinim, por aktualisht Ardhmëria përmbledhë edhe grup moshën e fëmijëve të kopshtit, pra nuk ka ndërtesë të ndarë për kopsht.

Sa i përket infrastrukturës së institucioneve të arsimit para-universitar, sipas U.A MMPH Nr. 08/2017 mbi NTPH shkolla fillore duhet të ketë $1.60\text{ m}^2/\text{për banorë}$, pra shkolla në Han të Elezit duhet të jetë me $4,377\text{ m}^2$. Sipërfaqja jo e mjaftueshme detyrimisht reflektohet në zhvillimin e mësimin në dy ndërrime në Han të Elezit që do të thotë se në të ardhmen duhet të konsiderohet ndërtimi i një shkolle shtesë. Nërsa, shkolla fillore Veli Ballazhi në Paldenicë i ka 783 m^2 , por në bazë të numrit të banorëve duhet të ketë $2,976\text{ m}^2$. Ndërsa, shkolla fillore Kështjellat e Diturisë në Gorancë i ka $1,247\text{ m}^2$ por sipas standardeve duhet të ketë $1,776\text{ m}^2$. Edhe pse janë me sipërfaqe më të vogla se kërkesat, përparësi është që mësimi organizohet vetëm në një ndërrim, gjë që na bën të kuptojmë që nuk ka nevojë për hapësira shtesë. Në të ardhmen duhet konsideruar pajisjen e shkollave me teknologji moderne.

Komuna me KAB 2025-2027 për sektorin e arsimit ka planifikuar investime në përmirësimin e infrastrukturës shkollore dhe pajisje, që do të realizohen përmes buxhetit specifik të arsimit të plotësuar me grantin e përgjithshëm, mirëpo do të mund të sigurohen edhe nga burimet tjera si MASHT, MAPL, MZHR apo MKRS.

Ndërsa, sa i përket kapaciteteve teknike për menaxhimin e realizimit të punëve rehabilituese apo ndërtuese DASH nuk ka personel të kualifikuar por do të angazhoj ekspertë të jashtëm apo do të angazhohet personeli i kualifikuar i DSHP-së dhe DUKMM-së. Ndërsa,, për një arsim më cilësor, komuna duhet konsideruar angazhimin e një këshilltari të politikave arsimore, një ekspert të kurrikulës dhe metodologjisë mësimore, gjë që do të ndihmoj në përditësimin e vazhdueshëm të materialeve mësimore. Duke qenë që shëndeti i nxënësve është mbi të gjitha, atëherë komuna duhet të siguroj angazhimin e psikologëve dhe pedagogëve për secilën shkollë. Në këtë mënyrë do të sigurohet mbështetja emocionale dhe këshillimi për secilin nxënës në territorin e kësaj komune. Për më tepër me orar të caktuar secila shkollë një herë në javë duhet të vizitohet nga një mjek dhe infermierë të QKMF-së.

Shëndetësia - infrastruktura e institucioneve shëndetësore është e organizuar në nivelin parësor, i cili përfshinë Qendrën Kryesore të Mjekësisë Familjare (QKMF) në Han të Elezit dhe Ambulancën e Mjekësisë Familjare (AMF) në Gorancë. Norma minimale për sipërfaqen e parcelës së infrastrukturës

së institucioneve shëndetësore të nivelit parësor është 0.20 m²/banor, pra për Hanin e Elezit duhet të jetë 547.2 m², ndërsa QKMF në këtë komunë është prej 1,470 m² (me 699m² sipërfaqe të ndërtuar), gjë që reflekton që standardi është i plotësuar. Vlen të theksohet se të gjitha vendbanimet janë të mbuluara me shërbime shëndetësore. Për nga aspekti i distancës, banorët nga Goranca dhe Kriveniku duhet të udhëtojnë 7km për në QKMF, ndërsa banorët e vendbanimeve tjera rreth 2km.

Komuna me KAB 2025 – 2027 për sektorin e shëndetësisë ka planifikuar mirëmbajtjen e infrastrukturës shëndetësore dhe sigurimin e pajisje të nevojshme shëndetësore, që do të realizohen me buxhetin specifik për shëndetësi por dhe me grantin e përgjithshëm.

Sa i përket kapaciteteve teknike, DSHMS nuk ka personel adekuat për mbikqyerjen e zbatimit të punëve rehabilituese në ndertesa, por ato do të sigurohen përmes angazhimit të personelit të kualifikuar të DUKMM e DSHP. Për një sistem shëndetësor më të zhvilluar, komuna duhet të sigurojë kapacitetet e nevojshme njerëzore, duke filluar nga shërbimet e përgjithshme deri tek ato psikologjike dhe sociale (psikologë, punëtorë social për fëmijë dhe grupe të marginalizuara). Pra, duhet të punësohen së paku ka një specialist i fushës përkatëse (internist, kardialog, gjinekolog, psikiatër, etj) dhe të jenë të mirëkoordinuara dhe të mbështetura nga teknologjia moderne për të garantuar kujdesin shëndetësor për të gjithë qytetarët. Po ashtu komuna duhet të konsideroj angazhimin e IT-ve në QKMF dhe AMF në mënyrë që të bëhet regjistrimi elektronik të pacientëve. Meqenëse buxheti i komunës është i limituar, atëherë mbështetja nga niveli qendror dhe donacionet duhet të jenë alternativë për të konsideruar.

Institucionet publike - komuna e Hanit të Elezit posedon administratën komunale në Han të Elezit, Seçishtë, Paldenicë dhe Gorancë, Stacionin e Zjarrfikësve, Zyren e Postës dhe Stacioni Policor. Duhet theksuar se disa nga ndërtesat kanë mungesë të shkallëve emergjente.

Përkrahja për nevojat sociale dhe kategoritë e veçanta ofrohet përmes Qendrës për Punë Sociale. Kjo qendër funksionon në Han të Elezit dhe ofron mbështetje për tërë komunën. Dhe ka vetëm 180 m². Standardi i kërkuar për parcelë në bazë të numrit të banorëve për ndërtesat e institucioneve për shërbime sociale dhe familjare është 2,538 m², gjë që na bën të kuptojmë se duhet të ofrohet një sipërfaqe më e madhe e parcelës. Ndërsa, për ndërtesat e institucioneve të komunitetit duhet të ofrohet minimum parcela prej 2,031m². Duke qenë që nuk ka numër të madh nga komunitetet tjerë, atëherë këto shërbime mund të ofrohen edhe ndërtesën komunale. Në kuadër të këtyre ndërtesave është edhe Dogana e Kosovës me terminalin e saj në pikën kufitare (rrugore/ hekurudhore), Policia e Kufitare e vendosur në hyrje të Parkut të Qytezës tek përroi Dimca (ish prona ushtrisë) dhe që ofron shërbime te pika kufitare (rrugore/ hekurudhore) dhe ruajtjen e vijës kufitare, Stacioni Hekurudhor si dhe shërbimet civile (pasaporta, letërnjoftime dhe patentë shoferë). Të gjitha këto ofrojnë shërbime cilësore për qytetarë.

Sa i përket kacitetit teknik për menaxhimin e projekteve, komuna ka të punësuar inxhinierë të kualifikuar mirëpo me numër të limituar. Për të përgaditur dhe hartuar projektet në fusha të caktuara, komuna duhet të konsiderojë anagzhimin e profesionistëve/konsulentëve si dhe do të mbështetetjen e personelit të kualifikuar të organizatave qeveritare dhe jo qeveritare që i zbatojnë projektet e tilla. Ndërsa, Stacioni i Zjarrfikësve, Zyra e Postës dhe Stacioni Policor kanë kapacitetet njerëzore që mund të përgjigjen nevojave të qytetarëve të Hanit të Elezit.

Kultura - në kuadër të infrastrukturës së institucioneve kulturore, Han të Elezit posedon Qendrën e Kulturës me 3,000m². Kjo sipërfaqe nëse krahasohet me sipërfaqet e kërkuara me standarde është jo e mjaftueshme, por meqenëse është komunë jo e madhe atëherë mund të akomodohen aktivitete e kulturës. Ndërtesa përveç hapësirave kulturore të sallës së shfaqjeve, pjesës së ekspozitës, etj.; ka administratën, arkivin dhe bibliotekën me sallë leximi dhe 6178 tituj.

Sporti dhe rekreacioni - infrastruktura e institucioneve sportive dhe hapësirave rekreative përfshinë Stadiumin e Qytezës që gjendet në pjesën jugore të zonës urbane, me sipërfaqe prej 12,344 m². Përveq stadiumit, Hani i Elezit ka edhe Fushën Sportive të Çerdhja, me sipërfaqe prej 25,585 m² dhe Fushën Sportive të Lepenci me sipërfaqe prej 3,762 m². Sporti dhe rekreacioni sjellin përfitime nga aktiviteti fizik dhe janë të rëndësishme për sa i përket zhvillimit mendor. Prandaj, është thelbësore të sigurohet që banorët e Hanit të Elezit të kenë mundësi të marrin pjesë në sport dhe aktivitete fizik. Për të arritur këtë, duhet të ofrohen në të ardhmen ndërtesa, qendra të sportit që plotësojnë standardet e përcaktuara me UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH, ashtu që komuniteti dhe klubet e sportit të mos kenë nevojë t'i shfrytëzojnë ndërtesat e shkollave për të zhvilluar aktivitetet e tyre.

Hapësirat e gjelbra - Hani i Elezit e ka Parkun e Qytetit, Hapsirën gjelbëruese rreth ndërtesës së komunës, hapësirën gjelbëruese rreth ndërtesës së shkollës fillore "Ilaz Thaçi", Parkun të Ura e Seçishtës, Parkun të Memoriali "Bllaca-99", hapësirën gjelbëruese të Lapidari i të rënëve për liri, hapësirën gjelbëruese të Pishat, hapësirën gjelbëruese të varrezat e deshmorëve, hapësirën gjelbëruese të ambulanta e fshatit, hapësirën gjelbëruese të Pishat, etj. Të gjitha këto hapësira ofrojnë mundësinë e socializimit. Ajo çka është e rëndësishme është mirëmbajtja e vazhdueshme që duhet të ofrohet nga autoritetet komunale.

Ndërtesat fetare - numri i konsiderueshëm i xhamive (11) tregon që ka shërbime të ndryshme për komunitetin, përfshirë aktivitete arsimore, kulturore dhe sociale, që mund të ndikojnë në zhvillimin e përgjithshëm të komunës së Hanit të Elezit. Duhet theksuar se çdo vendbanim ka edhe varrezat e veta, gjithsej janë 32. Sipërfaqe të veçantë paraqet Kompleksi i Varrezave të Dëshmorëve në Pusteni.

Realizimi i investimeve në përmirësimin e infrastrukturës sociale e publike dhe sigurimin e shërbimeve cilësore do të mund të arrihet përmes kapaciteteve njëzërore dhe financiare që i posedon komuna dhe mbështetjes nga grantet qeveritare (MMPHI, MAPL, MZHE, etj) por edhe projektet e organizatave ndërkombëtare.

Duhet theksuar se VSM-ja identifikon si kështim blerjen e sipërfaqeve për parqe dhe hapësirave për pushim. Një gjë e tillë kërkon financime të mëdha dhe nëse konsiderohet buxheti i limituar i Hanit të Elezit atëherë kjo mund të paraqet sfidë serioze. Një gjetje e tillë do të konsiderohet në fazat e ardhshme dhe do të shërbejë si bazë për të hartuar strategjinë për PZHK-në e komunës së Hanit të Elezit.

Sa i përket kapacitetit financiar, komuna e Hanit të Elezit edhe pse me rritje për secilin vit, buxheti i planifikuar për zhvillim nuk mjafton për të adresuar të gjitha nevojat.

Me KAB 2025 – 2027 buxheti i planifikuar për investime në infrastrukturën publike e sociale përfshihet në linjat buxhetore të DKRS-së, DUKMM-së, administratës së përgjithshme, që sigurohet nga të hyrat vetanake dhe granti i përgjithshëm. Mirëpo, buxheti për këto projekte mbetet kryesisht në nivel të plotësimit të nevojave më elementare, ku përveç pagave/ mëditjeve mund të plotësohen nevojat për kompletimin e infrastrukturës teknike dhe deri diku përmirësimin të rrjetit të shërbimeve sociale dhe publike. Mirëpo, me mbështetje të donatorëve dhe MAPL, MKRS, MMPHI, MZHR, komuna e Hanit të Elezit mund të arrijë të adresojë të gjitha sfidat e lartpërmendura.

Analiza SWOT

Përparësitë	Dobësitë
- Çerdhja e re e ndërtuar dhe funksionale; - Rrjet i konsoliduar i ndërtesave shkollore të nivelit fillor, të mesëm të ulët dhe të mesëm të lartë (të gjitha objektet ofrojnë kushte optimale për ofrim të shërbimit);	- Organizimi i mësimit në dy ndërrime në SHFMU në Qytet; - Mos-shfrytëzimi i duhur i mjeteve të TIK nëpër shkolla; - Qasje e vështirë në shkolla në disa raste të fëmijëve me nevoja të veçanta;

- Organizimi i mësimi me një ndërrim në të gjitha shkollat përveç në SHFMU në Qytet; - Hapësira sportive të brendshme dhe të jashtme në të gjitha shkollat (palestrat në Paldenicë dhe Gorancë në përfundim e sipër); - Të gjitha shkollat të pajisura me hapësira dhe mjete kabinetike (duke përfshirë edhe kabinetet e TIK, dhomat e mësimi me projektor, mësimdhënësit me laptop dhe sisteme tjera funksionale); - Infrastruktura shumë e mirë e objekteve shëndetësore dhe shërbim optimal i ofruar (QKMF me shërbim 24 orë dhe AMF 8 orë); - Shërbime shtesë shëndetësore të ofruara (vizita gjinekologjike dhe përkujdesje shëndetësore shtëpiake); - Hapësirë e përcaktuar për banim social dhe qendër ditore për të moshuar; - Ekzistimi i mekanizmit lokal kundër dhunës në familje si dhe për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve; - Infrastruktura e mirë dhe shërbime administrative kualitative të ofruara; - Infrastruktura relativisht e mirë sportive-kulturore (qendra e kulturës në ndërtim e sipër në Qytet, palestra e SHFMU-së kryesore shfrytëzohet edhe për nevojat të qytetit, hapësira të jashtme sportive në Qytet); - Spektër relativisht i pasur me aktivitete socio-kulturore-sportive të organizuara kryesisht për ditën e çlirimit por edhe në data tjera përkujtimore; - Ekzistenca e shoqërive kulturore-artistike dhe klubeve sportive	- Mungesa e pajisjeve shëndetësore specifike kryesisht për QKMF; - Vështirësi në rekrutimin e stafit profesional shëndetësor (Komuna jo atraktive për profesionistë shëndetësor) që ka si pasojë edhe vështirësinë për rritjen e kualitetit të shërbimit shëndetësor (shërbimi specialistik); - Vështirësi në disa raste me furnizimin me barna esenciale; - Vështirësi në identifikimin e rasteve me nevojat sociale; - Qasje e vështirë në disa objekte publike për persona me nevojat të veçanta; - Mungesa e shtëpisë për të moshuar; - Vështirësi në arritjen e barazisë gjinore të shërbyesit publik; - Infrastruktura jo e kompletuar sportive (mungesa e sallës së dedikuar sportive në Qytet); - Agjenda socio-kulturore vjetore me mundësi zgjerimi; - Buxhet i ulët për shërbimet sociale në përgjithësi me theks të veçantë në kulturë dhe sport; - Mungesa e OJQ-ve në Komunë; - Mungesë e shkallëve emergjente funksionale në disa objekte publike dhe objekte me apartamente; - Numër i pamjaftueshëm i hapësirave publike të rregulluara; -
Mundësitë - Shfrytëzimi i granteve dhe donacioneve për përmirësimin/ kompletimin e infrastrukturës dhe shërbimeve shkollore, shëndetësore, kulturore dhe sportive; si dhe mirëmbajtjen e asaj infrastrukture; - Bashkëpunimi me nivelin qendror, organizata dhe OJQ për avancimin profesional të stafit arsimor, shëndetësor dhe për kulturë/ rini/ sport; - Stimulimi shtesë i stafit profesional shëndetësor; - Bashkëpunimi me organizata dhe OJQ për planifikim dhe aktivitete implementuese	Rreziqet - Zhvendosja ad-hoc e popullatës nga zonat rurale në Qytet, në vende tjera në Kosovë dhe jashtë saj që sjell rënie të numrit të nxënësve dhe vështirësi shtesë për planifikimin e infrastrukturës sociale; - Ikja e vazhdueshme stafit shëndetësor jashtë Kosovës dhe ndërrimi shpeshtë i mjekëve; - Mungesë e tokës ndërtimore në zonën urbane; - Numër i ulët i parcelave në pronësi komunale që vështirëson joshjen e

banimi (duke përfshirë banimin social) dhe të mirëqenies sociale; - Bashkëpunimi me organizata dhe OJQ-të për organizime të ndryshme socio-arsimore; dhe planifikimin, rregullimin dhe mirëmbajtjen e hapësirave publike; Rritja e dendësisë së banimit në Qytet duke përfshirë edhe rritjen e etazhitetit brenda legjislacionit në fuqi;	investitorëve të brendshëm dhe të jashtëm;
---	--

Sfidat kryesore të identifikuara janë:

- Ngritja e cilësisë në arsim
- Ofrimi i shërbimeve sa më cilësore shëndetësore dhe shërbimeve sociale
- Zgjerimi i aktiviteteve kulturore
- Zgjerimi i rrjetit të objekteve të sportit dhe rekreacionit
- Zgjerimi i rrjetit të hapësirave publike dhe mirëmbajtja e tyre
- Orientimi i të rinjve drejt sportit, rekreacionit dhe kulturës

Nevojat zhvillimore

- Sigurimi i arsimit adekuat për të gjitha moshat shkollore nëpër të gjitha vendbanimet
- Përmirësimi i mëtejme i infrastrukturës shkollore në aspekt të përmbajtjeve dhe kapaciteteve
- Sigurimi i stafit profesional shëndetësor dhe shërbimeve adekuate shëndetësore nëpër të gjitha vendbanimet
- Zgjerimi i mëtejme i aktiviteteve kulturore në qendrën komunale dhe vendbanimet tjera
- Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës sportive
- Zgjerimi i rrjetit të hapësirave publike duke i shfrytëzuar potencialet në qendrën komunale dhe pjesët rurale

3.6 Mjedisi dhe sipërfaqet me rrezikshmëri

Prania e Dioksidit të Sulfurit - SO₂ (µg/m³), Monoksidit të Karbonit CO (µg/m³), Dioksidit të Azotit NO₂ (µg/m³), Ozonit (O₃) (mg/m³), Grimcat PM₁₀ (µg/m³), Grimcat PM_{2.5} (µg/m³) e bën Komunën e Hanit të Elezit të konsiderohet si njëra ndër komunat më të ndotura të Kosovës. Sipas matjeve, në vitin 2020 dhe 2021 sasia e SO₂ ka qenë më e lartë se në vitin 2022 dhe 2023, ndërsa sasia e CO ka qenë në rritje. Prania e Dioksidit të Sulfurit ndikon si në shëndet ashtu edhe në mjedis. O₂ kontribuon në formimin e shiut acid, i cili ndikon negativisht në ekosistemet dhe mund të dëmtojë tokën, ujërat dhe bimësinë. Po ashtu ndihmon në formimin e aerosolëve atmosferikë që reflektojnë dritën e diellit, duke ndikuar në klimën globale.

Prania e grimcave në ajër gjatë 4 viteve ka qenë relativisht e njëjtë, PM₁₀ ka qenë prej 16.95/m³ - 25.3/m³, ndërsa PM_{2.5} 13.1 µg/m³- 17.62µg/m³. Duhet penguar rritjen e sasisë së grimcave PM_{2.5}, sepse ndikimi i saj në shëndetin publik dhe mjedisin mund të jetë shumë i dëmshëm. PM_{2.5} përbëhet nga grimca të vogla, më të vogla se 2.5 mikrometra, që mund të depërtojnë thellë në sistemin respirator dhe të shkaktojnë një sërë probleme shëndetësore. Është shumë e rëndësishme monitorimi i niveleve të PM_{2.5} dhe marrjen e masave për të reduktuar sepse këto grimca ndikojnë në ekosistemet natyrore.

Për të menaxhuar dhe reduktuar ndotjen në ajër, duhet të vendosen rregullore dhe standarde për cilësinë e ajrit, si dhe inkurajohet përdorimi i teknologjive të pastra dhe burimeve të rinovueshme. Duke qenë që Sharrcem është ndotës kryesor i ajrit, atëherë duhet të parashihet aplikimi i masave teknologjike sikurse instalimi i filtrave dhe sistemeve për pastrimin e ajrit. Po ashtu përrreth Sharrcemit është më se e domosdoshme të parashihen breza mbrojtës me gjelbërim, të bëhet

spërkatja e rregullt e rrugëve për të parandaluar ngritjen e pluhurit nga automjetet dhe aktivitetet industriale si dhe të bëhet monitorimi i vazhdueshëm i emetimit përmes instalimit të sensorëve për matjen e cilësisë së ajrit.

Karakteristikë për Hanin e Elezit është edhe ndotja e lumit dhe bregut të Lepencit nga mbetjet e asbest-çimentos të derdhura për dhjetëra vite nga industria tashmë jo funksionale. Si burimi kryesor i ndotjes së lumenjve në komunë janë ujërat e kanalizimit, si pasojë e sistemit të pakompletuar dhe joadekuat të menaxhimit të tyre. Ndotja e ujit sikurse ajo e ajrit ndikon në shëndetin e njeriut, ekosistemet si dhe në ekonomi sepse zonat e ndotura mund të ndikojnë në turizmin dhe bujqësinë, duke shkaktuar humbje ekonomike. Për të trajtuar dhe reduktuar ndotjen e ujit, është e rëndësishme të zbatohen politika strikte dhe praktika të qëndrueshme për menaxhimin e ujit, si dhe edukimi i publikut në lidhje me rëndësinë e përdorimit të ujit të pastër dhe mbrojtjen e burimeve ujore.

Si ndotësit kryesorë të tokës në komunën e Hanit të Elezit janë evidentuar edhe mbeturinat e ngurta të akumuluar në deponi. Duhet theksuar se mbeturinat e deponuara mund të përmbajnë substanca të dëmshme, të cilat mund të shkaktojnë sëmundje infektive dhe alergjike për ata që jetojnë afër deponive. Menaxhimi dhe trajtimi i mbeturinave kërkon burime financiare dhe përpjekje të konsiderueshme për të parandaluar ndotjen, prandaj komuna duhet të konsiderojë edhe mbështetjen e donatorëve. Për të menaxhuar ndikimet e mbeturinave të ngurta në deponitë, është e rëndësishme të zhvillohen dhe zbatohen strategji të qëndrueshme, sikurse Riciklimi, Rritja e Ndërgjegjësisë, Planifikimi dhe Menaxhimi i Deponive.

Si rrezikshmëri janë evidentuar vërshimet (lumi Lepenc së bashku me përroin e Rezhancës, dhe përrenjtë e Seçishtes, Dimces e Laçit), rrëshqitja e dheut, erozioni dhe termeti. Menaxhimi efektiv i vërshimeve kërkon një qasje të koordinuar, duke përfshirë institucionet qeveritare, organizatat joqeveritare, komunitetet dhe individët. Përmes parashikimeve të sakta, infrastrukturës të fortë dhe një qëndrim proaktiv, është e mundur të zvogëlohen pasojat e vërshimeve në jetën dhe pronat e njerëzve. Duhet theksuar se identifikimi i cenueshmërive ndikon në mënyrë të drejtëpërdrejtë në zvogëlimin e pasojave negative nga vërshimet.

Për të menaxhuar rrëshqitjet e dheut duhet konsideruar analizat gjeologjike për të kuptuar faktorët kontribues si shpërbërja e tokës, lëvizjet e ujit, dhe ndërtimi. Duke qenë që edhe erozioni është i pranishëm në komunën e Hanit të Elezit, duhet konsideruar menaxhimin e bimësisë, përdorimin e barrierave natyrore (drunjëve), sistemet e drenazhimit dhe monitorimin e rregullt me teknologji. Fatkeqësisht Hani i Elezit ndodhet në një zonë me rrezik të lartë nga termeti. Këtë dukuri natyrore nuk mund të parandalojmë, por ajo që mund të bëhet është zvogëlimi i pasojave. Prandaj duhet konsideruar ndërtimin e strukturave të qëndrueshme, projektimin dhe ndërtimi i ndërtesave dhe infrastrukturës që janë të rezistueshme ndaj tërmeteve, duke përdorur materiale dhe teknika speciale. Ndërgjegjësimi i popullatës është shumë me rëndësi, prandaj organizimi i stërvitjeve të rregullta për të përgatitur popullatën për të reaguar në mënyrë të shpejtë dhe efikase pas një tërmeti është e domosdoshme. Krijimi i një plani emergjent për të udhëhequr ndihmën dhe evakuimin e njerëzve pas një tërmeti, përcaktimi i vendeve të sigurta dhe të përgatitura për strehim të përkohshëm, monitorimi sizmologjik, pjesëmarrja e komunitetit janë të domosdoshme për zvogëlimin e pasojave.

Pikat e dobëta të identifikuar me VSM janë ndojet nga fabrika e çimentos, ndotja e ujerave, mos trajtimi i hot spoteve mjedisore, mos trajtimi i zonave të mbrojtura mund të shkaktojnë kërcënime serioze mjedisore dhe shëndetësore. Më tutje theksohet se zbatimi i standardeve më strikte, për “Sharr Cem”, gazrat në ajër nga automjetet, përmirësimi dhe kontrolli i cilësisë së karburanteve, menaxhimi më i mirë i trafikut, përfshirë përdorimin e rritur të biçikletave, si dhe furnizimi i plotë me energji (për të ulur përdorimin e gjeneratorëve) ka shumë gjasa të ngadalësojnë përqësimin e mëtejshëm të cilësisë së ajrit për një periudhë afat-shkurtër deri në afat-mesme. PM10 mund të reduktohet nëpërmjet përdorimit të teknikave më të mira të ndërtimit dhe shtrimit të më shumë rrugëve. Duhet bërë vlerësimi i ndikimit të cilësisë së dobët të ajrit mbi shëndetin dhe ekonominë nëpërmjet llogaritjes së shkallës së sëmundjeshmërisë me qëllim vlerësimin sasior të dëmit në shëndet dhe kostos ekonomike që sjell ndotja e ajrit për Komunën.

Raporti i VSM-së thekson se studim i terreneve për qëndrueshmëri sizmike në rast se do të duhet të ndërtohet ndonjë pikë karburanti, duhet hartuar raportin e vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe raporti i vlerësimit të sigurimit teknik të karburantit me standard të lartë. Po ashtu potencohet se duhet të behën studime të mëtejme mbi shkaqet e zjarrvënës, kohën dhe lokacionet më të atakuara.

Sa i përket ndotjes së tokës, komuna duhet të hartojë Planin e menaxhimit dhe rehabilitimit të pikave të nxehta bazuar edhe në studim, analizë dhe VNM të detajuar; Masat adekuatë për shëndetin e njerëzve; Masat tjera për konsolidim të tokës, mbrojtje të ujit dhe cilësisë së ajrit dhe Biodiversitetit dhe ekosistemeve tjera. Të gjitha këto konstatime nga VSM do të shërbejnë si bazë për të hartuar strategjinë, objektivat dhe aktivitetet për komunën e Hanit të Elezit.

Rekomandimet e dala nga Raporti i VSM-së për mbrojtjen e mjedisit janë:

- Studime mbi gjendjen e biodiversitetit dhe habitateve natyrore në komunën e Hanit të Elezit;
- Definimi i korridoreve ekologjike gjatë realizimit të rrugëve të planifikuara si dhe atyre të ndërtuara siç është rasti me propozimin e urës kaluese të shtazëvenë autostradë;
- Hartimi i projekteve për rehabilitim të zonave me potenciale rrezatimi;
- Hartim i projekteve për rehabilitim të zonave erozive dhe të vërshimeve por edhe planifikimi i mundësive, masave dhe projekteve për trajtimin e erozionit dhe vërshimeve në aspektin e zonave dhe shkallëve të erozionit;
- Definimi i zonave ekonomike në aspektin e tipit të industrisë apo afarizmit dhe krijimit të bazave për hartimin e Planit Rregullues të Hollësishme të zonave duke ofruar bazat për trajtim të zonave ekonomike me masa fizike, natyrore dhe teknologjike që të jetë miqësor edhe në aspektin mjedisor;
- Të bëhen projekte duke u bazuar edhe në PZHK vendet dhe mundësit, projektet dhe zhvillime për pyllëzim dhe ripyllëzim si masë të rëndësishme mjedisore;
- Projekte për rehabilitim të zonave, vijave ose mundësisht edhe pikave të zeza të ndotura nga mbeturinat dhe planifikohen mundësi trajtimi edhe se është përmend riciklimi si një mundësi por ka edhe mundësi tjera, definimi i hapësirave për deponi transite dhe sistemit të grumbullimit dhe menaxhimit të mbeturinave dhe proceset tjera;
- Definimi dhe trajtimi si zona konform standardeve dhe ligjeve në fuqi për ujërat nëntokësor dhe sipërfaqësor;
- Definimi i peizazheve, parqeve me vlera ose ndikime mjedisore dhe parashikimi i masave;
- Projekti për ngrohjen kolektive të qytetit të Hanit të Elezit por edhe vendbanimeve;
- Projekte për caktimin e zonave të zhurmës;
- Definimi dhe trajtimi i zonave të pasura me florë dhe faunë.

Analiza SWOT

Përparësitë	Dobësitë
- Mjedis relativisht i pastër në zonat rurale; - Aktivitetet të shpeshta për pastrimin e natyrës dhe hapësirave publike (Komuna, OJQ-të, bizneset) - Zonat natyrore në filllet e promovimit të tyre (Pustenik, Gorancë, Neçavc dhe Dërmjak); - Shtretër të përrrenjve të rregulluar që kanë reduktuar në minimum vërshimet (zona urbane dhe zonat përreth); - Planet dhe rregulloret e hartuara lokale për menaxhimin e rrezikut;	- Ndotje e lartë e ajrit në zonën urbane dhe vendbanimet përreth (në lindje të Lumit Lepenc) nga industria e çimentos; - Zona të caktuara të ajrit të ndotur nga gurëthyesit dhe infrastruktura; - Vendorsja e stacionit për monitorim të ajrit jo në lokacionin e duhur; - Ndotje e ujërave ujërat e zeza; - Ndotje e tokës dhe ujërave nga materialet e mbetura të asbestit; - Ndotje e tokës nga deponitë ilegale të mbeturinave;

- Shërbimi i zjarrfikësve, shtabi i emergjencave dhe njësia për intervenimin në situata emergjente; - Aparate për zjarr fikje në objekte publike.	- Humbje e peizazhit nga gurëthyesit dhe hidrocentralet; humbje e peizazhit dhe potencialit turistik nga prerjet ilegale të pyjeve; - Kapacitete të ulëta (staf i kufizuar që ka nevojë për ngritje profesionale) në administratën komunale për tu marrë me mjedisin; mungesa e OJQ-ve mjedsiore; - Mungesa e hidrantëve në vendbanime; - Kapacitete jo të duhura të stafit dhe pajisjeve për zjarrfikës.
Mundësitë - Mjedis/ trashëgimi natyrore shumë e pasur (dy masivet malore Sharri dhe Karadaku, lugina e Lepencit dhe Dimces, peizazh i mrekullueshëm që kufizon të gjitha horizontet, etj.); - Biodiversitet i pasur; - Pyje atraktive; - Bashkëpunime me organet kompetente për reduktimin e ndotjes së ajrit, ujit dhe tokës; - Bashkëpunime me organizata dhe OJQ për planifikimet bazë për mjedisin; - Grante dhe donacione për planifikim dhe përmirësime mjedsiore (shirita të gjelbër, pyllëzime, shtretër të lumenjve, hapësira publike, rehabilitim të mihjeve sipërfaqësore, etj.); - Bashkëpunimi me qeverinë qendrore dhe donatorë për ngritjen e kapaciteteve (stafit dhe pajisjeve) për zjarrfikës.	Rreziqet - Vazhdim i mëturjeshtëm i ndotjes/ degradimit të mjedisit/ trashëgimisë natyrore (ajri, uji dhe toka); - Ndikimi negativ i ndotjes në shëndet të banorëve; - Humbje potenciale e biodiversitetit, ndryshim i mikroklimës dhe migrim i mundshëm i banorëve si pasojë e devijimit të 70% të ujit në gypa nga hidrocentralet; - Rrezik i mëtejshëm për humbjen e trashëgimisë kulturore; - Fatkeqësitë natyrore dhe të shkaktuara nga njeriu (vërshimet, erozioni, zjarret e pyjeve, rrëshqitjet e tokës dhe shembjet e dheut, etj.); - Mos-koordinimi i institucioneve kompetente mjedsiore dhe për mbrojtjen nga rreziku.

Sfidat kryesore të identifikuar janë:

- Reduktimi i ndotjes së ajrit
- Mbrojtja e ujërave dhe pyjeve
- Mbrojtja nga fatkeqësitë

Nevojat zhvillimore

- Reduktimi i ndotjes së ajrit nga industria e çimentos, transportit dhe gurëthyesve
- Pastrimi dhe rregullimi i brezave dhe shtretërve të lumenjve me qëllim të sigurimit të rrjedhjes dhe shmangies së vërshimeve
- Largimi i deponive joformale dhe monitorimi i vazhdueshëm i gjendjes
- Zvogëlimi i sasisë së mbeturinave dhe riciklimi i tyre
- Trajtimi i ujërave të para shkarkimit në rrjedha natyrore ujore
- Monitorimi i përdorimit të plehrave kimike në toka bujqësore

3.7 Asetet e trashëgimisë natyrore, kulturore dhe turistike

Trashëgimia natyrore - Komuna e Hanit të Elezit edhe pse e pasur me peisazhe natyrore nuk ka asete që janë të përfshira në listë të mbrojtjes nga MMPHI. Duke qenë qenë që pyjet e ahut në Malet e Kardiakut paraqesin atraksion turistik atëherë autoritetet përgjegjëse duhet të punojnë në drejtim të futjes në listë të mbrojtjes. Prania e ahut (*fagus sylvatica*), qarrit (*quercus cerris*), bungut, shkoza (*carpinus orientalis*), bliri (*tilia kordata*), frashri, lloji i shkurreve si thana (*cornus mas*), murrizi (*crataegus monogyna*), kaça (*rosa canina*), kulumbria (*prunus spicosa*), lajthia (*corylus avellana*), në vise të larta fieri shqiponje (*pteridium aquilinum*), si dhe lloji me karakter endemik e quajtur "Convovulus cochlearis" (Dredhja e Kosovës) e bën edhe më të veçantë këtë komunë. Të gjitha këto kontribuojnë në stabilitetin dhe qëndrueshmërinë e ekosistemeve, duke lejuar që ato të funksionojnë në mënyrë efektive dhe të përballojnë ndryshimet mjedisore prandaj, mbrojtja e tyre është e domosdoshme. Duhet theksuar se prania e një numër gjitarësh, si ariu i murrmë (*Ursus arctos*), derri i egër (*Sus scrofa*), ujku (*Canis lupus*), kaprolli (*Capreolus capreolus*) dhe shpendët si shqiponja e malit (*Aquila chrysaetos*), thëllëza e malit (*Alectoris graeca*), skifteri kthetrabardhë (*Falco naumanni*), bufi (*Bubo bubo*), dhe shkaba (*Gyps fulvus*) ndihmojnë në funksionimin e shëndetshëm të ekosistemeve. Prandaj, mbrojtja e faunës është një hap i rëndësishëm për ruajtjen e biodiversitetit dhe ekosistemeve të qëndrueshme.

Sipërfaqet e mbrojtura të trashëgimisë natyrore mund të kenë një ndikim të madh hapësinor dhe të krijojnë mundësi të shumta për zhvillim të qëndrueshëm. Duhet theksuar se ato ndikojnë në disa aspekte duke filluar nga aspekti *Hapësinor* ku përfshihet ruajtja e Ekosistemeve (në ruajtjen e ekosistemeve dhe biodiversitetit, duke siguruar mbrojtjen e specieve të rralla dhe të rrezikuara). Krijimi i korridoreve ekologjike është një tjetër aspekt që ndihmon në lidhjen e zonave të mbrojtura, duke mundësuar migrimin e kafshëve. Përmirësimi i menaxhimit të tokës dhe ndalimi i shfrytëzimit të tepruar të resurseve natyrore ndihmon në ruajtjen e cilësisë së tokës dhe ujit.

Këto sipërfaqe ofrojnë mundësi të reja të zhvillimit, si ekoturizmi, punësimi lokal dhe edukimi. Të gjitha këto drejtëpërsëdrejti ndërlidhen me përfitime ekonomike nga të ardhurat nga turizmi. Duhet theksuar se ekoturizmi mund të gjeneron të ardhura të konsiderueshme për komunitin e Hanit të Elezit dhe në të njëjtën kohë të ndihmojë në rritjen e ndërgjegjësimit publik dhe në nxitjen e sjelljeve të përgjegjshme ndaj natyrës. Implementimi i praktikave të qëndrueshme në menaxhimin e sipërfaqeve të mbrojtura ndihmon në ruajtjen afatgjatë të resurseve natyrore në komunën e Hanit të Elezit.

Mund të konkludohet se trashëgimisë natyrore e Hanit të Elezit është një potencial i madh me ndikime pozitive hapësinore dhe zhvillim të qëndrueshëm. Këto sipërfaqe jo vetëm që ruajnë biodiversitetin dhe ekosistemet, por gjithashtu krijojnë mundësi për zhvillim ekonomik, edukim, dhe ndërgjegjësim publik.

Trashëgimia kulturore - komuna e Hanit të Elezit me një numër prej 10 asetve të trashëgimisë arkitekturore dhe 2 të asaj arkeologjike pasqyron identitetin dhe historinë e popullatës që jetojnë në këtë zonë. Lista e larmishme e monumenteve: shtëpi, mulli dhe ndërtesa fetare ngërthejnë në vete vlera historike, kulturore dhe artistike. Trashëgimia kulturore duke qenë një katalizator i rëndësishëm për zhvillim të turizmit, mbrojtja e këtyre vlerave është e domosdoshme sepse ofrojnë burime të pasura për edukimin e brezave të rinj dhe janë atraksion për turistë të huaj dhe vendor.

Turizmi kulturor dhe natyror ka potencial të madh për të rritur të ardhurat e një vendbanimi sikurse që është Hani i Elezit. Fokusi në këtë sektor do të mund të krijonte shumë mundësi për punësim në fushën e hotelierisë, transportit, dhe shërbimeve turistike dhe përvojë të mirë për vizitorët që shpenzojnë në ushqim, suvenire, dhe aktivitete turistike në male. Në të njëjtën kohë, njohja e vizitorëve me kulturën, trashëgiminë, dhe traditat, do të kontribuonte në mbrojtjen dhe promovimin

e trashëgimisë kulturore dhe peizazheve nga komuniteti lokal.

Sidoqoftë, mundësitë e kufizuara financiare për mbrojtjen dhe promovimin e trashëgimisë natyrore dhe kulturore janë një ndër sfidat kryesore që përballen komuna. Autoritetet komunale duhet të konsiderojnë avokimin dhe lobimin për rritje të buxhetit për kulturën dhe trashëgiminë nga niveli qendror, përdorimi i fondacioneve/granteve, bashkëpunimi me OJQ, shkëmbimi i eksperiencave etj. Sipërfaqet/monumentet e mbrojtura të trashëgimisë kulturore (në kuadër të listës së trashëgimisë arkitektuale përfshihen 10 monumente/ansamble, një i ndërtuar në shek. XVII kurse tjerat të ndërtuara gjatë shekujve XIX dhe XX) kanë ndikime të mëdha hapësinore dhe krijojnë shumë mundësi për zhvillim të qëndrueshëm. Sikurse edhe trashëgimia natyrore, trashëgimia kulturore ndikon në disa aspekte. Aspekti i parë është ai *hapësinor* që përfshinë ruajtjen e strukturës historike të zonave, duke parandaluar zhvillimin e pakontrolluar dhe degradimin e mjedisit të ndërtuar. Gjatë zhvillimeve medoemos duhet konsideruar Zonat Mbrojtëse sipas rregullores të MKRS-së, rreth lokaliteteve arkeologjike dhe trashëgimisë arkitektuale (100-50m). Nxitja e restaurimeve dhe rikonstruimeve është një tjetër ndikim që ndihmon në mbrojtjen e vlerave estetikës, historike dhe kulturore.

Aspekti tjetër është se ofron mundësi për zhvillimin e turizmit kulturor që sjellin vizitorë dhe gjeneron të ardhura për ekonominë lokale. Kjo përfshin zhvillimin e shërbimeve turistike si guidat, muzetë dhe shfaqjet kulturore. Është me rëndësi të theksohet se mbrojtja dhe promovimi i trashëgimisë kulturore të Hanit të Elezit ofron mundësi për investime dhe fonde për konservim dhe zhvillim, duke kontribuar në përmirësimin e infrastrukturës dhe shërbimeve lokale dhe në të njëjtën kohë mund të shërbejnë si qendra për edukim dhe ndërgjegjësim, duke ofruar mundësi për mësim dhe hulumtim për studentët, studiuesit dhe publikun e gjerë. Ndikimi tjetër është se rrit ndjenjën e krenarisë dhe përkatësisë të banorëve që jetojnë në Han të Elezit duke kontribuar në kohezionin social dhe mirëqenie.

Duhet potencuar se edhe Raporti i VSM-së, si pika të dobëta ka potencuar mangësitë në trajtimin e trashëgimisë kulturore, arkeologjike, të ndërtuar dhe natyrore. Në VSM theksohet se humbjet e vlerave kulturore dhe turistike, do të rezultojnë me vendbanime pa asnjë banor, me kosto të lartë që shkaktajnë sfida sociale dhe ekonomike. Raporti i VSM-së ka rekomanduar konservimin e veçorive natyrore (Monumentet e Natyrës) si objekte natyrore dhe si zona. Duke i marrë për bazë të gjitha konstatimet në faza të ardhshme do të hartohet strategjia për komunën e Hanit të Elezit.

Analiza SWOT

Përparësitë	Dobësitë
- Zonat natyrore në filllet e promovimit të tyre (Pustenik, Gorancë, Neçavc dhe Dërmjak); - Trashëgimi i rregulluar historike e luftës së fundit (varrezat e dëshmorëve, lapidarët, pikat e rëndësishme); - Lista e objekteve të trashëgimisë kulturore në mbrojtje të përkohshme; - Shtretër të përrunjve të rregulluar që kanë reduktuar në minimum vërshimet (zona urbane dhe zonat përreth); - Planet dhe rregulloret e hartuara lokale për menaxhimin e rrezikut; - Shërbimi i zjarrfikësve, shtabi i emergjencave dhe njësia për intervenimin në situata emergjente;	- Humbje e peizazhit nga gurëthyesit dhe hidrocentralet; humbje e peizazhit dhe potencialit turistik nga prerjet ilegale të pyjeve; - Sfida buxhetore për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore të identifikuar; - Mungesa e hidrantëve në vendbanime;

- Aparate për zjarr fikje në objekte publike dhe të aseteve të trashëgimisë kulturore.	
Mundësitë - Mjedis/ trashëgimi natyrore shumë e pasur (dy masivet malore Sharri dhe Karadaku, lugina e Lepencit dhe Dimces, peizazh i mrekullueshëm që kufizon të gjitha horizontet, etj.); - Pyje atraktive; - Trashëgimi kulturore/ historike e pasur (trashëgimi antike, mesjetare dhe e luftës së fundit); - Bashkëpunime me organizata dhe OJQ për aktivitete të promovimit dhe mbrojtjes së trashëgimisë kulturore; - Grante dhe donacione për planifikim dhe përmirësime mjedisore (shirita të gjelbër, pyllëzime, shtretër të lumenjve, hapësira publike, rehabilitim të mihjeve sipërfaqësore, etj.); - Mbështetje nga MKRS për intervenime në asetet e trashëgimisë kulturore.	Rreziqet - Vazhdim i mëtutjeshëm i ndotjes/ degradimit të mjedisit/ trashëgimisë natyrore (ajri, uji dhe toka); - Humbje potenciale e biodiversitetit, ndryshim i mikroklimës dhe migrim i mundshëm i banorëve si pasojë e devijimit të 70% të ujit në gypa nga hidrocentralet; - Rrezik i mëtejshëm për humbjen e trashëgimisë kulturore;

Sfidat kryesore të identifikuara janë:

- Reduktimi i ndotjes së natyrës
- Mbrojtja e ujërave dhe pyjeve
- Mbrojtja dhe promovimi i vlerave të trashëgimisë natyrore dhe kulturore
- Mbrojtja e trashëgimisë natyrore dhe kulturore nga fatkeqësitë

Nevojat zhvillimore

- Reduktimi i ndotjes së ajrit nga industria e çimentos, transportit dhe gurëthyesve
- Pastrimi dhe rregullimi i brezave dhe shtretërve të lumenjve me qëllim të sigurimit të rrjedhjes dhe shmangies së vërshimeve
- Largimi i deponive joformale dhe monitorimi i vazhdueshëm i gjendjes
- Zvogëlimi i sasisë së mbeturinave dhe riciklimi i tyre
- Trajtimi i ujërave të para shkarkimit në rrjedha natyrore ujore
- Monitorimi i përdorimit të plehrave kimike në toka bujqësore
- Mbrojtja e monumenteve të trashëgimisë natyrore
- Mbrojtja e monumenteve dhe zonave të trashëgimisë kulturore (arkitektonike, arkeologjike) nga ndërtimet, ndotja dhe llojet tjera të degradimeve

3.8 Vendbanimet

3.8.1 Vendbanimet sipas karakterit

Komuna e Hanit të Elezit ka 11 vendbanime zona urbane (qyteza) Hani i Elezit me 10 vendbanime rurale.

3.8.2 Vendbanimet sipas madhësisë dhe numrit të banorëve

Bazuar në kushtet e U.A MMPH Nr. 08/2017 mbi NTPH për klasifikimin e vendbanimeve sipas madhësisë dhe numrit të banorëve rezultojnë të ketë një vendbanim të madh rural që është zona

urbane, tre vendbanime të mesme të mëdha rurale, dy të mesme rurale, dy të vogla rurale dhe dy vendbanime shumë të vogla rurale.

Vendbanimi	Klasifikimi i vendbanimeve	Numri i banorëve 2024 ⁴⁹
Hani i Elezit	Vendbanim i madh rural	2,555
Seçishtë	Vendbanim i mesëm i madh rural	2,123
Paldenicë	Vendbanim i mesëm i madh rural	1,629
Gorancë	Vendbanim i mesëm rural	767
Pustenik	Vendbanim i vogël rural	403
Rezhancë	Vendbanim i vogël rural	487
Dimcë	Vendbanim shumë i vogël rural	147
Krivenik	Vendbanim i vogël rural	204
Dërmjak	Vendbanim shumë i vogël rural	108
Neçavc	Vendbanim shumë i vogël rural	102
Vërtomicë	Vendbanim shumë i vogël rural	8

Tabela 51. Klasifikimi i vendbanimeve sipas UA 8/2017 (banorët për vendbanime sipas vlerësimit 2022)

Sipas tabelës vërehet që në komunë mbizotërojnë me 36% vendbanimet shumë të vogla rurale dhe ato shumë të vogla rurale me 27%.

3.8.3 Vendbanimet sipas funksionit

Zona urbane – qyteza Hani i Elezit është qendër e administrative, në të cilën ofrohen shërbimet administrative, shëndetësore, arsimore, kulturore dhe tregtare për të gjithë banorët e komunës. Në qytezë gjendet komuna, QKMF, çerdhja, shkolla fillore dhe e mesme, bizneset, industria etj. Numri i banorëve në vitin 2024 është 2,555 banorë rreth 30% e popullsisë së komunës.

Vendbanimet rurale – fshatrat – përmbajtjet dhe funksionet që mbizotërojnë janë banimi dhe në disa vendbanime edhe shërbimet shëndetësore, arsimore e tregtare. Shërbimi shëndetësor ofrohet në Gorancë ndërsa ai fillor dhe i mesëm i ulët në Paldenicë, Gorancë dhe përmes paraleles në Seçishtë. Sa i përket shërbimeve tregtare ofrohen kryesisht në Gorancë, Paldenicë dhe Seçishtë.

3.8.4 Vendbanimet sipas llojit dhe lartësisë mbidetare

Komuna e Hanit të Elezit karakterizohet me relief kodrinor malor dhe malor si dhe fushor përgjatë rrjedhave ujore. Komuna rrethohet nga Malet e Sharrit dhe Karadakut.

Zona urbane, Hani i Elezit shtrihet në lartësinë mbidetare më të ultë prej 350 – 800m, Dimca, Dremjaku, Pladenica, Seçishta dhe Rezhanca prej 350 – 1000m, Vërtomica dhe Neçavci prej 800 – 1218 m, Kriveniku prej 600-800m, Goranca prej 600-1000m dhe Pusteniku 350 – 1000m lartësi.

Vendbanimet rurale Kriveniku, Seçishta, Goranca, Rezhanca dhe Pusteniku shtrihen në Malet e Sharrit, ndërsa Paldenica, Dimca, Dërmjaku, Neçavci dhe Vërtomica në Malet e Karadakut.

Vendbanimi	Numri i banorëve 2024 ⁵⁰	Morfologjia	Lartësia mbidetare (m)	Tipologjia e zhvillimit
Hani i Elezit	2,555	Fushore	350 - 800	E shpërndarë
Seçishtë	2,123	Kodrinoro - malore	350 – 1,000	E shpërndarë

⁴⁹ Burimi: ASK, Regjistrimi i popullsisë 2024

⁵⁰ Burimi: ASK, Regjistrimi i popullsisë 2024

Paldenicë	1,629	Kodrinoro - malore	350 – 1,000	E shpërndarë
Gorancë	767	Kodrinoro - malore	600 – 1,000	E grupuar
Pustenik	403	Kodrinoro - malore	350 – 1,000	E shpërndarë
Rezhancë	487	Kodrinoro - malore	350 – 1,000	E shpërndarë
Dimcë	147	Kodrinoro - malore	350 – 1,000	E grupuar
Krivenik	204	Malore	600 – 800	E grupuar
Dërmjak	108	Kodrinoro - malore	350 – 1,000	E shpërndarë
Neçavc	102	Malore	800 – 1,218	E grupuar
Vërtomicë	8	Malore	800 – 1,218	E grupuar

Tabela 52. Vendbanimet sipas lartësisë mbidetare

3.8.5 Trendi i zhvillimit të vendbanimeve

Analizat e trendit të zhvillimeve ndër vite, tregojnë zhvillim jo të barabartë ndërmjet zonës urbane dhe rurale. Zona urbane karakterizohet me një intensitet të lartë të zhvillimit për shkak të koncentrimit të të gjitha shërbimeve publike e sociale dhe atyre tregtare. Pjesëmarrja e sipërfaqes së ndërtuar në raport me sipërfaqen e përgjithshme të zonës urbane është rreth 88 ha respektivisht 76% e sipërfaqes së përgjithshme të saj. Sa i përket vendbanimeve rurale zhvillim mesatar të banimit dhe shërbimeve tregtare dhe bujqësië kanë pasur Paldenica, Goranca dhe Seçishta, një numër tjetër kanë pasur zhvillim të ulët të banimit dhe bujqësisë, përderisa disa nuk kanë pasur zhvillim si rezultat i largimit të popullsisë.

Cështja e zbrazjes së disa vendbanimeve është theksuar edhe nga Raporti i VSM-së. Sipas tij, zbrazja e vendbanimeve dhe presioni i rritjes dhe zhvillimit në disa vendbanime është si rezultat i mungesës së vendeve të punës, papunësisë, shërbimeve dhe kulturës së jetesës, faktorë që duhen të menaxhohen.

3.8.6 Sipërfaqet e ndërtuara në kuadër të vendbanimeve

Sipërfaqja e përgjithshme e komunës së Hanit të Elezit është 8,317 ha, brenda së cilës hapësira e ndërtuar zënë 436 ha, në kuadër së cilës përfshihet banimi i përhershëm dhe funksione në pajtueshmëri, industri e prodhimit të lëndës së parë, shërbime, rrjeti i transportit, logjistikës dhe infrastrukturës publike, ndërsa pjesa tjetër është bujqësi, pylltari, minierë e gurore dhe tokë ujore.

Klasa Hilucs 1	Klasa Hilucs 2	Klasa Hilucs 3	Sipërfaqja (ha)	%
Prodhim parësor	Bujqësi	Tokë e punueshme dhe kullosë	2,600.4	31.3
Prodhim parësor	Pylltari	Pylltari	5,194.4	62.4
Prodhim parësor	Minierë dhe gurore		47.3	0.6
Prodhim dytësor	Industri e lëndës së parë	Prodhimi i produkteve jo metalike minerale	24.2	0.3
Prodhim tretësor	Shërbim tregtar	Shërbim tregtar me shumicë dhe pakicë dhe riparimi i automjeteve dhe mallrave personale dhe shtëpiake, i patundshmërisë, akomodimit dhe ushqimit, etj.	4.6	0.05
Prodhim tretësor	Shërbim profesional dhe i informacionit	Shërbim financiar dhe i sigurimit, administrativ dhe mbështetës, të informimit dhe komunikimit		

Prodhim tretësor	Shërbim i komunitetit	Shërbim i administratës publike, mbrojtjes dhe sigurisë sociale, arsimor, shëndetësor dhe shoqëror, fetar, etj.	22.7	0.3
Prodhim tretësor	Shërbim kulturor, argëtues dhe rekreativ	Shërbim kulturor, argëtues, infrastrukturë sportive, hapësirë e hapur rekreative, etj	1.3	0.01
Rrjetet e transportit, ligjistikës dhe infrastrukturë publike	Rrjetet e transportit	Infrastruktura e transportit rrugor, hekurudhor	130.5	1.6
Banim	Banim i përhershëm		198.5	2.4
Banim	Banim me funksione të tjera në pajtueshmëri		6.8	0.08
Shfrytëzim tjetër		Tokë ujore e cila nuk është në funksion tjetër ekonomik	86.3	1.0
		Gjithsej	8,317	

Pjesëmarrja e sipërfaqes ndërtimore në vendbanimet rurale është shumë e ulët me rreth 5% e sipërfaqes së përgjithshme të zonave kadastrale. Zona urbane së bashku me vendbanimet afër saj kanë sipërfaqe më të madhe të ndërtuar në krahasim me vendbanimet tjera të cilat e kanë sipërfaqen mjaft të ultë.

Nr.	Vendbanimi	Sipërfaqja e zonës kadastrale (ha)	Sipërfaqja e ndërtuar 2018 (ha)	Raporti i sipërfaqes së ndërtuar ndaj sipërfaqes së vendbanimit (%) ⁵¹
1.	Dimcë	212	30.8	14.5
2.	Dërmjak	615	10	1.6
3.	Gorancë	2080	42	2
4.	Han i Elezit	116	88	75.8
5.	Krivenik	1228	43.5	3.5
6.	Neçavc	438	10	2.3
7.	Paldenicë	404	96	23.7
8.	Pustenik	1087	36	3.3
9.	Rezhancë	852	24	2.8
10.	Seçishtë	850	57	6.7
11.	Vërtomicë	438	2	0.46
	Komuna	8317	436	5.2

Tabela 53. Përqindja e tokës ndërtimore në raport me sipërfaqen e vendbanimit

⁵¹ Mungojnë të dhënat për sipërfaqet e lira Brenda zonës së ndërtuar të vendbanimit

Vendbanimi	Popullsia Regjistrimi 2024	Sip. e banimit (ha) - 2018	Dendësia e banimit ban/ha
Dimcë	249	4.3	58
Dremjak	121	5.5	22
Gorancë	1,028	20.8	49
Han i Elezit	2,533	22.7	112
Krivenik	283	30.6	9
Neçavc	110	2.3	48
Paldenicë	1,723	50	34
Pustenik	629	20.1	32
Rezhancë	475	13.7	35
Seçishtë	2,252	35.4	64
Vërtomicë	0	0	0

Tabela 54. Dendësia e banimit

Gjatë planifikimit të zhvillimeve në këto tri vendbanime sidomos në Paldenicë dhe Gorancë do të inkurajohet plotësimi dhe zgjerimi minimal i kufirit aktual ndërtimor për t'i akomoduar nevojat e popullsisë aktuale dhe asaj të projektuar për banim, punësim, rekreim e argëtim, hapësira të gjelbra gjithashtu do të ndërmerren masa të duhura që do të ndikojnë në parandalimin dhe minimizimin e ndikimit negativ në mjedis. Zhvillimet do të monitorohen vazhdimisht nga ana autoriteteve komunale për të siguruar që të realizohen në përputhje me këtë plan.

3.8.7 Vendbanimet joformale dhe ndërtimet pa leje

Në komunë ekziston një vendbanim formal i ashtuquajtur Lagja Brava, që gjendet në zonën kadastrale të vendbanimit Pustenik në afërsi me zonën urbane. Vendbanimi identifikohet si vendbanim joformal si rezultat in ndërtimeve në pronën e Agjencisë së Pyjeve të Kosovës dhe rrezikut nga rrëshqitjet e dheut në rrugën që shpie për në lagje.

Sipërfaqja e tij është 2.82 ha dhe numëron 170 banorë, 34 ndërtesa të banimit dhe një ndërtesë publike që i shërben nevojave të vendbanimit.

Deri më sot komuna ka investuar në përmirësimin e infrastrukturës së transportit dhe qasjes në shërbime publike dhe sociale.

Cështja e cila duhet të trajtohet është vetëm ajo e pronësisë, ku komuna do të hartoj një plan/program për rregullimin e saj duke bashkëpunuar ngusht me komunitetin dhe pastaj të negocioj me Agjencinë e Pyjeve të Kosovës.

Rregjistri i komunës për ndërtimet pa leje pasqyron që në komunë ekzistojnë gjithsej 1,822 ndërtesa pa leje, ndër të cilat 1,472 janë shtëpi banimi, 27 ndërtesa komerciale, 283 shtalla, 35 garazha dhe 6 depo. Megjithëse, komuna ka ndërmarrë masat në përputhje me Ligjin Nr. 08/L-184 për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit Nr. 06/L-024 për trajtimin e ndërtimeve pa leje, interesimi i qytetarëve për legalizim është ende i ulët.

Do të duhet të ndërmerren më shumë aktivitete informuese dhe vetëdijësuese me qëllim të inkurajimit të qytetarëve për aplikim.

Komuna do t'i planifikoj dhe organizoj këto organizata në bashkëpunim me OJQ lokale apo ndërkombëtare dhe me mbështetje financiare të Qeverisë respektivisht MMPHI dhe donatorët.

Për shkak të zhvillimit të hovshëm komuna rrezikohet nga krijimi i VBJ të reja dhe ndërtimeve pa leje, ku për të penguar këtë dukuri është i domosdoshëm kontrollimi i vazhdueshëm i zhvillimeve dhe zbatimi i plotë i PZHK-së dhe HZK-së në të ardhmen.

Analiza SWOT

Përparësitë - Lidhja e mirë e vendbanimeve me qendrën komunale; - Të gjitha vendbanimet janë tashmë të konsoliduara dhe me shërbime publike të ofruara; - Plani Zhvillimor Komunal në fuqi (PZHK e re në hartim e sipër); Harta Zonale e Komunës në hartim e sipër; Plani Zhvillimor Urban i hartuar; Plani Rregullues Urban i hartuar.	Dobësitë - Shtrirje joformale hapësinore përgjatë rrugës nacionale që mund të rezultojë në joformalitet; - Sipërfaqe shumë e kufizuar e pronës komunale; - Sfida të shumta gjatë zbatimit të planeve hapësinore (strategjike dhe operative).
Mundësitë - Zgjerimi i zonës urbane në pronat komunale; - Bashkëpunime me organizata dhe OJQ për planifikimin dhe rregullimin e vendbanimit joformal.	Rreziqet - Vazhdimi i trendit të zhvillimit hapësinor pa kritere që mund të rezultojë me probleme sociale; - Kufizime fizike gjeografike që e vështirësojnë zgjerimin të zonës urbane.

Sfidat kryesore të identifikuara janë:

- Ndalimi i zhvillimeve të pakontrolluara hapësinore
- Ofrimi i kushteve më të mira të planifikuara brenda zonave të ndërtuara
- Zhvillimi i vendbanimeve me dendësi adekuate
- Menaxhimi i migrimit brenda-komunal
- Gjetja e fondeve për zhvillim social dhe punësim
- Mbrojtja nga fatkeqësitë natyrore dhe të tjera

Nevojat zhvillimore

- Konsolidimi i strukturës së ndërtuar të qendrës komunale brenda zonës aktuale të ndërtuar
- Konsolidimi i strukturës së ndërtuar të vendbanimeve tjera brenda zonave aktuale të ndërtuara, duke e ruajtur karakterin e tyre lokal
- Kompletimi i shërbimeve adekuate sociale dhe publike në të gjitha vendbanimet rurale
- Monitorimi i vazhdueshëm i zhvillimit

3.9 Banimi

Komuna e Hanit të Elezit karakterizohet me banim individual me 97.7% dhe me një përqindje të vogël kolektiv. Sipas të dhënave nga zyra komunale e tatimit në pronë në vitin 2023 gjithsej janë 1673 ndërtesa të banimit respektivisht 1,866 njësi të banimit, ku në zonën urbane ndodhen rreth 484 njësi të banimit kurse në zonën rurale 1,382, nuk ka të dhëna të sakta rreth numrit të njërive në nivel vendbanimi. Sipas të dhënave nga Regjistrimi i popullsisë në vitin 2024 në komunë janë gjithsej 1,914 njësi të banimit, dhe nga këto njësi rreth 14.7% janë të pa banuara që është numri më i ulët nëse e

krahasojmë me numrin nga regjistrimi i popullsisë të vitit 2011, e që ishte 16.60%, që mund të jetë një tregues i rritjes së numrit të familjeve në komunë.

Ashtu si në shumicën e komunave të Kosovës edhe në komunën e Hanit të Elezit familjet me të ardhura të ulëta dhe ato sociale e kanë të pabërballueshme të sigurojnë strehimin, andaj është e nevojshme që të përpilohet programi për ofrim të banimit të përballueshëm për këto familje si dhe programe të punësimit për të zvogëluar deri në një masë nevojat për banim social. Një aspekt pozitiv është që Komuna tashmë e ka të hartuar programin 3 vjeçar për banim për periudhën 2022-2024, i cili e ndihmon Komunën në trajtimin e duhur e kësaj çështje.

Nevojat për banim – sipas projeksionit të popullsisë në vitin 2033 komuna e Hanit të Elezit parashikohet të ketë gjithsej 8,262 banorë dhe rreth 2,360 ekonomi familjare (bazuar në mesataren e synuar 3 - 4 anëtarë për ekonomi familjare). Bazuar në këto të dhëna, zona urbane vlerësohet që do të ketë 209 ekonomi familjare më shumë, ndërsa zona rurale 409 ekonomi familjare më shumë se në vitin 2024.

Për llogaritjen e dendësisë së banimit në zonën urbane dhe rurale është marrë për bazë numri i njësive të banimit sipas të dhënave të ofruara nga komuna, pasi që nga Regjistrimi i 2024 kemi numrin e përgjithshëm të njësive të banimit prej 1,914. Bazuar në të dhënat nga komuna dendësia e njësive të banimit në zonën urbane është rreth 21 njësi banimi në hektarë dhe në zonën rurale rreth 7.5 njësi banimi në hektarë, ndërsa në nivel komune është rreth 9 njësi banimi në hektarë që është vlerë e njëjtë edhe bazuar në numrin e njësive të banimit sipas regjistrimit të 2024.

Nr.	Zona	Sipërfaqja e banimit (ha)	Njësitë e banimit (2024)	Dendësia – njësi banimi/ha
1.	Urbane	23	484	21
2.	Rurale	184	1,382	7.5
Komuna		207	1,866	9

Tabela 55. Dendësia e banimit

Sipërfaqja e nevojshme për banim për të plotësuar nevojat e ekonomive familjare të parashikuara është përcaktuar nga dendësia e banimit, që është llogaritur nga raporti i sipërfaqes aktuale të banimit dhe njësive të banimit. Duke u bazuar në këto llogaritje sipërfaqja e nevojshme për banim për zonën urbane do të jetë rreth 10 ha, e cila për shkak të mungesës së sipërfaqes do të sigurohet përmes rritjes së dendësisë dhe plotësimit brenda sipërfaqes së ndërtuar.

Ndërsa për plotësimin e nevojave për banim në zonën rurale është e nevojshme rreth 55 ha, e cila sipërfaqe në masë të madhe do të sigurohet kryesisht përmes plotësimit apo rritjes së dendësisë brenda hapësirave ndërmjet zhvillimeve ekzistuese, ndërsa për disa vendbanime do të sigurohet me zgjerimin minimal të kufirit ndërtimor. Sipërfaqja e përgjithshme neto për nevoja të banimit do të jetë rreth 65 ha. Sa i përket, ekonomive familjare shtesë që ndodhen jashtë komunës konsiderohet që njësitë vakante të banimit shfrytëzohen nga një pjesë e atyre familjeve, ndërsa për pjesën tjetër do të sigurohet brenda sipërfaqes së lartpërmendur me rritjen e dendësisë.

Nr.	Zona	Dendësia – njësi banimi/ha	Sipërfaqja e nevojshme për banim (V1)	
			E. familjare shtesë	Sip. e nevojshme (ha)

1.	Hani i Elezit	21	209	10
2.	Rurale	7.5	409	55
Gjithsej			550	65

Tabela 56. Sipërfaqja e nevojshme për banim dhe shfrytëzimet tjera

Sa i përket, ofrimit të banimit për familjet me të ardhura të ulëta, komuna ka të hartuar një program 3-vjeçar të banimit ne baze të cilit jepen kriteret dhe përzgjedhja për mbështetje për familjet që kanë nevojë për strehim. Gjithashtu ka konsideruar llojet e zhvillimeve të nevojshme (ndërtimi i njësive të reja banesore të cilat jepen me qira joprofitabile, adaptimi i objekteve ekzistuese për banim, banesat me bonus të banimit, sigurimi i banimit me kushte të volitshme për banim, etj.).

Raporti i VSM-së nxjerr në pah problemin e pronësisë së tokës sidomos mungesën e pronave komunale për zhvillime të reja. Dokument i PZHK-së përcakton destinimin e tokës për vitin 2031 ku prezantohen edhe kufijtë e rinj ndërtimor dhe zhvillime tjera. Kjo sjellë humbjen e mëtejshme të tokës bujqësore, por njëkohësisht do të sigurojë ruajtjen e pjesës së konsiderueshme të tokës me pjellshmëri, tokës së pasur me resurse dhe pyjeve. Konfliktet e mundshme për hapësira mund të adresohen vetëm nëpërmjet zbatimit më të mirë të planeve. Masa e parë duhet të jetë arritja e një marrëveshje për mbrojtjen e këtyre zonave, e cila kërkon hartimin e planeve rregulluese dhe planeve tjera për komunën, të cilat do të vireshin më pas në zbatim. VSM-ja këtë e identifikon si një sfidë të madhe për qeverinë komunale, gjë që pranohet edhe në Planin Zhvillimit Komunal të Hani të Elezit. Analizat dhe konstatimet e lartëpërmendura do të shërbejnë si bazë për të përcaktuar strategjitë, objektivat e PZHK-së.

Sa i përket, ofrimit të banimit social dhe të përbalueshëm komuna nuk ka kapacitete financiare, mirëpo një aspekt pozitiv është që ato do të mund të sigurohen me mbështetjen e Qeverisë që tashmë ka filluar Programin për sigurimin e banimit të përbalueshëm në komuna. Poashtu edhe ka kapacitete të limituara teknike të cilat do të mund të angazhoheshin në realizimin e këtyre projekteve, por mund të realizohen përmes angazhimit të ekspertëve të jashtëm/konsulentëve që do të mbështeteshin nga profesionistët e nivelit qendror.

Analiza SWOT

Përparësitë	Dobësitë
- Njësi relativisht të reja të banimit (20 ose më pak vite të vjetra); - Shumica e njësive të banimit kanë cilësi të mirë në aspekt ndërtimor; - Mungesa e kontesteve pronësore të njësive të banimit; - Pjesa dërmuese e njësive të banimit në pronësi private; - Ekziston programi 3 vjeçar i banimit; - Një numër relativisht i madh i ndërtesave të banimit të ndërtuara për rastet në nevojë; - Plani Zhvillimor Komunal në fuqi (PZHK e re në hartim e sipër); Harta Zonale e Komunës në hartim e sipër; Plani Zhvillimor Urban i hartuar; Plani Rregullues Urban i hartuar.	- Mungesa e politikave të banimit; - Kosto e papërbalueshme për strehim/banim për çiftet e reja si pasojë e çmimit të lartë të patundshmërive dhe ndërtimit; dhe për familjet në nevojë për strehim; - Njësitë e pashfrytëzuara të banimit (kryesisht të ndërtesat e vjetra me apartamente); - Sipërfaqe shumë e kufizuar e pronës komunale; - Sfidë të shumta gjatë implementimit të planeve hapësinore (strategjike dhe operative).

Mundësitë	Rreziqet
- Bashkëpunimi me organizata dhe OJQ për studime sektoriale të banimit ne qëllim të ngritjes së standardit dhe ofrimit të banimit të përballueshëm; - Grante dhe donacione për njësi banimi të përballueshme; - Aplikimi i densifikimit në banim dhe rigjenerimit të disa pjesëve të zonës urbane.	- Kapacitetet e pashfrytëzuara të banimit si pasojë e migrimit; - Kufizime fizike gjeografike që e vështirësojnë zgjerimin të zonës urbane; - Vazhdimi i trendit të ndërtimeve ilegale.

Sfidat kryesore të identifikuara janë:

- Ndalimi i zhvillimeve të pakontrolluara hapësinore;
- Sigurimi i banimit financiarisht të përballueshëm;
- Ndalimi i zhvillimeve të pakontrolluara/paligjshme të banimit;
- Përmirësimi i kushteve të banimit dhe ofrimi i shërbimeve adekuate.

Nevojat zhvillimore

- Vlerësimi i kapaciteteve ekzistuese të banimit dhe nevojave për banim;
- Sigurimi i banimit adekuat për kategoritë në nevojë, të përcjellë edhe me masa konkrete për integrim social dhe aftësim për punë;
- Monitorimi dhe menaxhimi i vazhdueshëm i zhvillimit hapësinor të banimit;
- Ofrimi i shërbimeve adekuate publike dhe sociale që mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm të banimit.

3.10 Vendbanimi joformal dhe ndërtimet pa leje

Trajtimi i vendbanimit joformal duhet të bëhet në përputhje me U.A MMPH Nr. 11/2015 mbi Elementet dhe Kërkesat për Hartimin, Zbatimin dhe Monitorimin e Planit Zhvillimor Komunal. Komuna e Hanit të Elezit ka punuar dhe vazhdon të punoj në përmirësimin e kushteve jetësore në këtë vendbanim, duke siguruar kyçjen në infrastrukturë dhe lehtësuar qasjen në shërbime. Mirëpo, çështja e pa zgjidhur është ajo e pronës, andaj është e nevojshme që në bashkëpunim me banorët dhe autoritetet përgjegjëse komunale (juridike) të hartohet një program për trajtimin e çështjes së pronësisë.

Sa i përket, ndërtimeve pa leje, nga ana e komunës janë ndërmarrë masat të kërkuara me Ligjin Nr. 08/L-184 për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit Nr. 06/L-024 për trajtimin e ndërtimeve pa leje, mirëpo interesimi i qytetarëve për legalizim është ende i ulët. Për të shtyer qytetarët që të aplikojnë për legalizimin e ndërtesave është e nevojshme që të organizohen aktivitetet vetëdijësuese nga ana e komunës në bashkëpunim me OJQ lokale apo ndërkombëtare.

Për shkak të zhvillimit të hovshëm komuna rrezikohet nga krijimi i VBJ të reja dhe ndërtimeve pa leje, ku për të penguar këtë dukuri është i domosdoshëm kontrollimi i vazhdueshëm i zhvillimeve dhe zbatimi i plotë i PZHK-së dhe HZK-së në të ardhmen.

Analiza SWOT

Përparësitë	Dobësitë
- Vendbanim joformal i identifikuar;	- Vendbanim joformal prezent (Lagja Brava, Pustenik);

- Ekzistenca e doracakut për rregullimin e VJ dhe vetëdijesimi për to; - Plani Zhvillimor Komunal në fuqi (PZHK e re në hartim e sipër); Harta Zonale e Komunës në hartim e sipër; Plani Zhvillimor Urban i hartuar.	- Vështirësi në zgjedhjen e çështjes pronësore.
Mundësitë - Bashkëpunime me organizata dhe OJQ për planifikimin dhe rregullimin e vendbanimit joformal.	Rreziqet - Vazhdimi i trendit të zhvillimit hapësinor që mundë të rezultojë me krijim të vendbanimeve joformale dhe problemeve sociale.

Sfidat kryesore të identifikuara janë:

- Kontrollimi i zhvillimeve në vendbanime për të penguar krijimin e vendbanimeve joformale të reja.

Nevojat zhvillimore

- Monitorimi i vazhdueshëm i zhvillimit;
- Trajtimi i vendbanimit joformal.

3.11 Shfrytëzimi i tokës

Sipërfaqja dërmuese e territorit të komunës së Hanit të Elezit mbulohet nga tokat pyjore dhe tokat bujqësore ndërsa toka e shfrytëzuar për zhvillim/ndërtim merr pjesë me një përqindje shumë të vogël prej rreth 5.3%.

Mungesa e bazës së të dhënave të PZHK-së në fuqi, e pamundëson vlerësimin se deri në çfarë mase janë realizuar zhvillimet e planifikuara me këtë PZHK.

Megjithatë, analizat tregojnë që vendbanimet e komunës nuk kanë pasur zhvillim të hovshëm, përpos zonës urbane dhe vendbanimet përreth saj, vendbanimet që kanë pësuar zhvillim nga periudha e miratimit të PZHK-së në fuqi deri më sot janë Hani i Elezit, Seçishtë, Paldenicë dhe Goranca.

Kodi HILUCS 1	Klasa HILUCS 1	Kodi HILUCS 2	Klasa HILUCS 2	Sipërfaqja (ha)	%
1	Prodhim parësor	1.1	Bujqësi	2,600.4	31.3
		1.2	Pylltari	5,194.4	62.4
		1.3	Minierë dhe gurore	47.3	0.6
2	Prodhim dytësor	2.1	Industria e prodhimit të lëndës së parë	24.2	0.3
3	Prodhim tretësor	3.1	Shërbim tregtar	4.6	0.05
		3.2	Shërbim profesional financiar dhe i informacionit		
		3.3	Shërbim i komunitetit	22.7	0.3
		3.4	Shërbim kulturor, argëtues dhe rekreativ	1.3	0.01
4	Rrjetet e transportit, logjistikës dhe infrastrukturës publike	4.1	Rrjetet e transportit	130.5	1.6

5	Banim	5.1	Banim i përhershëm me një njësi banimi	198.5	2.4
		5.2	Banim me funksione tjera në pajtueshmëri	6.8	0.08
6	Shfrytëzim tjetër	6.3	Tokë ujore e cila nuk është në funksion tjetër ekonomik	86.3	1.0

Tabela 57. Shfrytëzimi ekzistues i tokës

3.12 Vlerësimi i kapaciteteve investive

Kapacitetet investive duhet të shqyrtohen duke marrë për bazë kapacitetet ekzistuese dhe ato potenciale, duke përfshirë sektorin publik dhe atë privat.

Sa i përket buxhetit komunal, të dhënat kryesore mund të prezantohen edhe një herë në mënyrë të përmbledhur. Vlera e buxhetit komunal është rritur vazhdimisht:

- 3.277,467.77 Euro ishte në vitin 2020,
- 2,679,093.81 Euro në vitin 2021,
- 2,997,869.29 Euro në vitin 2022,
- 4,252,808.11 Euro në vitin 2023,
- 3.75 milion euro e planifikuar në vitin 2024, dhe
- 3.71 milion euro e planifikuar në vitin 2025.

3.12.1 Kapacitetet potenciale në të ardhmen

Brenda strukturës së buxhetit vjetor, pagat dhe mëditjet planifikohen edhe më tej të marrin mesatarisht gjysmën e buxhetit vjetor. Duke qenë evident fakti i numrit të lartë të stafit të angazhuar (më së i mjaftueshëm), komuna duhet të sigurohet që të adresojë sfidat në relacion të ngritjes së kapaciteteve të stafit ekzistues për të udhëhequr zhvillimin e planifikuar lokal. Profesionalizimi që duhet adresuar ka kryesisht të bëjë me realizimin projekteve publike dhe mirëmbajtjen e tyre.

Kategoritë që ndikojnë drejtpërdrejtë në arritjet e qëllimeve/ objektivave të kësaj PZHK-je si Investimet kapitale së bashku me subvencionet e transferet kanë pasur dhe planifikohet të kenë një rritje të lehtë nëpër vite brenda strukturës së buxhetit komunal:

- Për vitin 2020 ishin 1,19 milion euro;
- Për vitin 2021 ishin 0.61 milion euro;
- Për vitin 2022 ishin 0,73 milion euro;
- Për vitin 2023 ishin 1,6 milion euro;
- Për vitin 2024 janë planifikuar 0.69 milion euro;
- Për vitin 2025 janë planifikuar 0,82 milion euro; (natyrishtë se këto shuma do të jenë më të larta falë donacioneve të mundshme nga Ministrinë e linjës po edhe donatorëve të huaj).

Edhe pse me rritje për secilin vit, buxheti i planifikuar drejtpërdrejtë për zhvillim nuk mjafton për të adresuar nevojat e identifikuar në profilin komunal. Ky fakt nuk mund të jetë i kënaqshëm, duke e pasur parasysh se buxheti komunal mbetet i kufizuar në raport me nevojat zhvillimore në aspekt social dhe ekonomik. Buxheti komunal do të mbetet kryesisht në nivel të plotësimit të nevojave më elementare, ku përveç pagave/ mëditjeve mund të plotësohen nevojat për kompletimin e infrastrukturës teknike, dhe deri diku përmirësimit të rrjetit të shërbimeve sociale dhe publike. Në këtë nivel, është vështirë e pritshme që përmes buxhetit komunal të ndikohet substancialisht në rritje të punësimit, si dhe në zhvillim të qëndrueshëm komunal.

Në plan më afatgjatë komuna duhet të synojë që ta ndryshojë këtë qasje. Sa i përket menaxhimit të buxhetit komunal, duhet të synohet në rritjen e THV, racionalizimin e shpenzimeve, si dhe uljen e

nivelit të varshmërisë nga BKK. Gjithashtu, duhet të shqyrtohen mënyrat për identifikimin dhe mobilizimin e kapaciteteve financiare në kuadër të sektorit privat, të cilat përveç përfitimeve për këtë sektor, mund të ofrojnë përfitime edhe nga aspekti publik.

Sa do që në situatën aktuale ekonomike nuk janë lehtë të arritshme, këto janë një varg masash që mund të ndërmerren hapa pas hapi, që mund të rezultojnë me një bazë më të gjerë buxhetore, drejt një zhvillimi më të qëndrueshëm të sektorit publik dhe privat. Disa prej këtyre masave janë dhënë në vijim:

- Hartimi i dokumenteve strategjike komunale apo sektorale apo në raporte komplementare me komunat fqinje, ku identifikohen qartë nevojat, mundësitë, potencialet, prej të cilave derivojnë projekte të qëndrueshme. Dokumentet strategjike si kjo PZHK por edhe tjera mbështesin prezantimin e komunës pranë investitorëve potencial dhe donatorëve, me qëllim të përfitimit të përkrahjes për projekte zhvillimore, me interes të balancuar publik dhe privat. Identifikimi dhe vlerësimi i potencialeve komunale në funksion të nxitjes së partneriteteve publiko-private, duke përfshirë edhe asetet komunale (prona, infrastrukturë, shërbime), si dhe mbështetjes me kornizë rregullative lokale dhe procedura administrative
- Shtimi i vlerës së tokave në pronësi komunale dhe futja e tyre në shfrytëzim përmes identifikimit dhe vlerësimit të potencialeve, planifikimit të shfrytëzimit adekuat, furnizimit me infrastrukturë etj.
- Azhurnimi i bazës së të dhënave pronësore dhe kadastrale, duke përfshirë edhe shfrytëzimin aktual, do ta mbështeste përmirësimin e të hyrave nga tatimi në pronë.
- Trajtimi i ndërtimeve pa leje sipas ligjit përkatës në fuqi, do të mundësojë të hyra nga taksat e legalizimit dhe zgjerimin e bazës së tatimit në pronë.
- Nxitjen e pagesës së rregullt të tatimit në pronë përmes sigurimit të qytetarëve se ato ju kthehen në infrastrukturë të nevojshme për ta si dhe ofrimit të ngritjes së cilësisë në shërbime komunale.

4. Korniza e zhvillimit hapësinor

4.1 Vizioni

Vizioni për zhvillimin e ardhshëm shprehë një përcaktim se çfarë synon të arrijë në plan afatgjatë Komuna e Hanit të Elezit (8 vite). Ai gjithashtu është një përcaktim detyrimor së pari i Administratës Komunale si udhëheqëse e zhvillimit lokal në përgjithësi dhe e zhvillimeve publike në veçanti, por edhe e të gjithë akterëve tjerë relevant (zhvilluesve privat, komuniteteve, përfaqësuesve të OSHC-ve, publikut e qytetarëve duke përfshirë edhe kontribuuesit tjerë) për tu mobilizuar dhe dhënë kontributin e tyre në mënyrë që të arrihen ato qëllimet afatgjata të synuara. Përtej që është një vegim i së ardhmes, Vizioni i mëposhtëm është unik dhe i mbështetur në potenciale reale të Hanit të Elezit. Ai është dakorduar ngatë gjitha palët të interesit përmes analizave shumë-sektoriale (punëtoria e Vizionit dhe Skenarëve si dhe debate/ takime të shumta publike), duke u nisur nga gjendja aktuale dhe potencialet lokale, sfidat e identifikuara dhe nevojat për zhvillim.

Vizioni për Komunën e Hanit të Elezit:

“Një ‘Han’ ku punohet me dinjitet për një të ardhme të sigurtë”

Zhvillimi i propozuar i Komunës së Hanit të Elezit e plotëson zhvillimin e gjithmbarshëm të planifikuar të Kosovës kryesisht përmes zhvillimit ekonomik me turizmin në Sharr e Karadak, ndërmarrje të vogla dhe të mesme, industri të materialeve ndërtimore dhe industri tjera të lehta, pylltari ekstenzive dhe bujqësi të kufizuar.

Përtej këtij zhvillimi i cili do të sillte të hyra, një zhvillim i strukturuar social do ti mundësojë qytetarëve vendas shërbime cilësore, mirëqenie dhe zhvillim social të gjithmbarshëm përmes infrastrukturës dhe shërbimeve të nevojshme ekzistuese dhe të planifikuar.

Vlerat natyrore dhe trashëgimia do të jenë të mbrojtura si elemente thelbësore në përmirësimin dhe ruajtjen e mjedisit të shëndoshë në njërin anë, por edhe si vlera që e përfaqësojnë identitetin e Hanit të Elezit. Këto vlera e ruajnë karakterin si vend me zhvillim të ardhshëm solid, mikpritës dhe me fokus ndaj përmirësimit të mjedisit për jetë dhe punë.

Një përshkrim më i gjerë i vizionit dhe si planifikohet të arrihet ai dhe qëllimet/ objektivat është dhënë te pjesa e konceptit për zhvillim hapësinor

4.2 Qëllimet dhe objektivat zhvillimore

Përcaktimi i qëllimeve për fusha përkatëse paraqet hapin e mëtejshëm dhe më specifik drejt arritjes së vizionit, gjithmonë duke i pasur parasysh çështjet e identifikuara, nevojat dhe kërkesat, si dhe potencialet e mundshme në dispozicion. Për secilin qëllim janë përcaktuar edhe objektivat përkatëse, si elemente më specifike, të matshme dhe të arritshme, në mënyrë që të jepet një kornizë më konkrete për zbatimin dhe monitorimin e Planit Zhvillimor Komunal. Pas vlerësimit dhe rekomandimeve të VSM-së është bërë shkrimja e objektiveve të VSM-së në objektivat e PZHK-së me qëllim të minimizimit të ndikimeve negative.

4.2.1 Vendbanimet

Qëllimi 1 – Zhvillimi hapësinor i vendbanimeve sipas modelit kompakt

Objektivat

1.1 Rritja e densitetit të zhvillimit dhe konsolidimi i vendbanimeve, në vazhdimësi

4.2.2 Banimi

Qëllimi 2 – Përmirësimi i kushteve të banimit

Objektivi

2.1 Rritja e efijencës së energjisë në 50% të ndërtesave të banimit në komunë, deri në vitin 2033;

Qëllimi 3 – Sigurimi i banimit të përballueshëm

Objektivi

3.1 Ndërtimi i njësive të banimit të përballueshëm (për rreth 10% të familjeve të ardhura të ulëta);

4.2.3 Popullsia dhe gjithë përfshirja në vendimmarrje

Qëllimi 3 – Qytetarët e informuar/ me njohuri të nevojshme dhe të përfshirë në vendim-marrje, në vazhdimë

Objektivat

3.1 Rritja e nivelit të gjithë përfshirjes në vendim-marrje lokale, deri në vitin 2027

3.2 Rritja e njohurisë së të rinjve/popullsisë ekonomikisht aktive dhe joshja e tyre për të mos migruar, në vazhdimësi

4.2.4 Infrastruktura publike dhe sociale

Qëllimi 4 – Ofrimi i infrastrukturës/shërbimeve sociale e publike baras për të gjithë qytetarët

Objektivat

4.1 Mirëmbajtja dhe freskimi i infrastrukturës parashkollore dhe parafillore sipas nevojave të identifikuar, në vazhdimësi;

4.2 Organizimi i mësimi tërë-ditor në të gjithë komunën, në vazhdimësi

4.3 Ngritja e cilësisë së arsimit (mësimor dhe përcjellës) në tërë komunën, në vazhdimësi

4.4 Përkrahja financiare dhe sociale e kategorive në nevojë, në vazhdimësi

4.5 Rregullimi i infrastrukturës për shërbime sociale, deri në vitin 2033

4.6 Rregullimi i infrastrukturës fizike dhe shtimi i shërbimeve shëndetësore, deri në vitin 2033

4.7 Përmirësimi i infrastrukturës dhe shërbimeve të administratës publike lokale, deri në vitin 2033

4.8 Funkcionalizimi i infrastrukturës dhe organizimi i eventeve kulturore/ sportive, deri në vitin 2030

4.9 Rritja e sipërfaqeve të hapësirave publike të rregulluara, në vazhdimësi

4.10 Rregullimi/ mirëmbajtja e rrjetit të varrezave për të gjitha vendbanimet, në vazhdimësi

4.2.5 Infrastruktura e transportit dhe transporti

Qëllimi 5 – Ofrimi i lëvizshmërisë optimale dhe të sigurtë për qytetarët dhe vizitorët

5.1 Përmirësimi i rrjetit hekurudhor, deri në vitin 2030

5.2 Përmirësimi i rrjetit rrugor në territorin komunal, në vazhdimësi

5.3 Ofrimi i shërbimeve të sigurtë të transportit sipas karakterit të vendbanimeve, deri në vitin 2033

5.4 Shtimi i linjave të lëvizshmërisë jo-motorike (këmbësorë dhe çiklistë), deri në vitin 2033

4.2.6 Infrastruktura teknike

Qëllimi 6 – Ofrimi i infrastrukturës/shërbimeve teknike baras për të gjithë qytetarët

6.1 Sigurimi i qasjes e integruar në sistem të përbashkët të furnizimit me ujë dhe menaxhim nga KRU, deri në vitin 2027;

6.2 Kompletimi i rrjetit të kanalizimit dhe trajtimi i ujërave të zeza, deri në vitin 2033;

6.3 Ofrimi i shërbimit cilësor të mbledhjes dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mbeturinave, deri në vitin 2027;

- 6.4 Zgjerimi i sistemit të ujitjes për tokat bujqësore në konsolidim (përgjatë lumit Lepenc), deri në vitin 2033;
- 6.5 Promovimi i ndarjes së mbeturinave dhe kompostimit, deri në vitin 2033
- 6.6 Përmirësimi i rrjetit të energjisë elektrike në vendbanimet e Komunës dhe rritja e cilësisë së shërbimeve të telekomunikacionit, deri në vitin 2033
- 6.7 Promovimi i energjisë së ripërtërishme dhe i efijencës së energjisë , deri në vitin 2033
- 6.8 Prezantimi i ngrohjes qendrore për objekte publike, deri në vitin 2033

4.2.7 Ekonomia

Qëllimi 7 - Nxitje e zhvillimit ekonomik bazuar në potenciale lokale

Objektivat

- 7.1 Stimulimi i industrisë së materialeve ndërtimore dhe ndërmarrësisë në lidhje me të, deri në vitin 2033
- 7.2 Zhvillimi i turizmit natyror dhe kulturor, deri në vitin 2027
- 7.3 Përmirësimi i infrastrukturës dhe shtimi i kapaciteteve bujqësore (lavërtari, blegtori, kultura ekstensive, pemëtari dhe tjera), deri në vitin 2033
- 7.4 Promovimi i prodhimit të energjisë nga burimet e ripërtërishme, në vazhdimësi;
- 7.5 Promovimi i pylltarisë industriale, deri në vitin 2033
- 7.6 Stimulimi i ndërmarrësisë dhe aktiviteteve ekonomike sipas potencialeve lokale, në vazhdimësi

4.2.8 Mjedisi dhe sipërfaqet me rrezikshmëri

Qëllimi 8 – Krijimi i një mjedisi të sigurve përmes përmirësimeve organizative, mjedisore dhe adresimit të ndryshimeve klimatike

Objektivat

- 8.1 Reduktimi i efekteve të ndotjes dhe parandalimi i ndotjes së mëtutjeshme, në vazhdimësi
- 8.2 Adresimi i ndryshimeve klimatike përmes masave të reduktimit dhe adaptimit, në vazhdimësi deri në vitin 2033
- 8.3 Reduktimi ndikimeve të fatkeqësive natyrore apo të shkaktuara nga njeriu, në vazhdimësi

4.2.9 Asetet e trashëgimisë natyrore, kulturore dhe turistike

Qëllimi 9 – Mbrojtja e trashëgimisë natyrore/ biodiversitetit dhe kulturore

Objektivat

- 9.1 Marrja e masave për mbrojtjen e natyrës dhe biodiversitetit, deri në vitin 2030
- 9.2 Marrja e masave për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, deri në vitin 2031

4.2.10 Shfrytëzimi i planifikuar i tokës

Qëllimi 10. Shfrytëzimi racional i tokës me qëllim të zhvillimit të qëndrueshëm

Objektivi 1. Kontrollimi i zhvillimeve përmes hartimit të politikave të planifikimit hapësinor, deri në vitin 2027

4.3 Koncepti i Zhvillimit Hapësinor

4.3.1 Koncepti i zhvillimit hapësinor të Komunës së Hanit të Elezit

Koncepti kryesor i zhvillimit hapësinor të komunës është zhvilluar duke u bazuar në analizën paraprake, vizionin për të ardhmen, qëllimet dhe objektivat si dhe skenarin e dakorduar. Elementet në të cilat është bazuar koncepti i propozuar për zhvillim hapësinor janë **zhvillimi kompakt** dhe i **qëndrueshëm** i komunës. Zhvillimi i komunës është bazuar në konceptin e nyjeve/qendrave me karakter të ndryshëm funksional që mundësojnë zhvillimin më intensiv të korridoreve që lidhin ato,

plotësim dhe dendësim të sipërfaqeve të ndërtuara, mbajtjen nën kontroll të zhvillimeve të dëmshme, mbrojtjen e resurseve natyrore, kulturore dhe ekonomike dhe rritjen e zhvillimit në zonat ekzistuese. Koncepti do të siguroj:

- Infrastrukturë dhe shërbime cilësore teknike, sociale e publike;
- Infrastrukturë dhe shërbime cilësore të transportit motorrik dhe jo motorrik;
- Banim cilesor dhe të përballueshëm;
- Ekonomi të zhvilluar bazuar në potencialet lokale;
- Mjedis të pastër dhe të shëndetshëm.

Të gjitha këto funksione do të zhvillohen duke i mbrojtur resurset natyrore dhe trashëgiminë kulturore.

Me koncept planifikohet që komuna të ketë një strukturë të zhvillimit hapësinor policentrit, që do të ketë qytezën si nyjen kryesore dhe nyjet sekondare vendbanimet Gorancë dhe Paldenicë.

Zhvillimi administrativ dhe i ofrimit të shërbimeve publike planifikohet me qytezën si Qendër e rendit të mesëm ku ofrohen dhe koordinohen këto shërbime. Shërbimet arsimore të nivelit të mesëm do të vazhdojnë të ofrohen për gjithë banorët e Komunës në tri SHFMU-të dhe në SHML-në në Qytezë. Sa i përket, shërbimeve shëndetësore, arsimore dhe ato sociale, përveç qendrës komunale do të kenë prioritet shtesë edhe 2 vendbanimet më të mëdha rurale si Qendra të rendit të ultë (Gorancë dhe Paldenicë) për arsye të numrit më të madh të banorëve dhe lidhjeve gravituese të fshatrave përreth. Aty planifikohen shërbime shëndetësore të nivelit të AMF-ve dhe arsimore të nivelit fillor dhe parashkollor. Për më shumë do të jenë këto dy fshatra dhe Seçishta që do të kenë zhvillim kompakt dhe dendësim me qëllim të mbrojtjes së tokës për zhvillime tjera të planifikuara dhe së bashku me qytezën për të akomoduar numër më të madh të banorëve.

Zhvillimi ekonomik do mundësohet kryesisht përmes ruajtjes së industrisë ekzistuese dhe promovimit të industrive të reja të ndërlidhura. Industria ekzistuese është ajo e materialeve ndërtimore. Prodhuesi i çimentos në Komunë është i vetmi në Kosovë, ndërsa guri gëlqeror shfrytëzohet relativisht mirë për të prodhuar rërë dhe zhavorr. Këto industri planifikohen të mbeten ndërsa do të promovohen industritë e ndërlidhura ndërtimore si p.sh. prodhimi i gëlqeres, materialet ndërtimore gjysmë të fabrikuara që shpejtojnë procesin e ndërtimit me theks te objektet banuese dhe hapësirave të mëdha për prodhim serik. Të gjitha këto zhvillime vlerësohet se do ti mbajnë në nivel edhe veprimtaritë tjera të ndërlidhura si transporti i mallrave, shërbimet e akomodimit dhe ushqimit, etj. Për të mundësuar këtë zhvillim është paraparë edhe krijimi i hapësirës për zhvillim ekonomik në Gorancë e cila do të jetë shtysë e këtij zhvillimi. Natyrisht se parashihen hapësira më të vogla komerciale në Qytezë që për qëllim do ta kenë joshjen e shërbimeve tregtare si biznese industriale të vogla, rrjetit të qendrave tregtare, bizneseve tregtare, bizneseve shërbyese, etj. Shtysë për ndërmarrjet e vogla do të jetë edhe zgjerimi i planifikuar i shërbimeve të terminalit doganor i cili gjendet në Han të Elezit. Për më tepër, komuna do të konsiderojë zbatimin e metodave të qëndrueshme dhe të avancuara të kultivimit, përdorimit të teknologjive të reja, identifikimin e mundësive të reja të tregut dhe përforcimin e lidhjeve tregtare që mund të sjellë kërkesë më të lartë për produktet bujqësore, trajnim për fermerët, krijimi i kooperativave bujqësore, etj.

Për të pasur një zhvillim të qëndrueshëm dhe të shëndetshëm dhe i cili do të mundësojë edhe zhvillimet ekonomike të mëposhtme, mbrojtjes e mjedisit dhe reduktimit të ndotjes do ti kushtohet vëmendje e veçantë. Përkundër investimeve të industrive në kontekstin mjedisor, Hani i Elezit mbetet ende hot spot i ndotjes, prandaj në kuadër të PZHK-së planifikohet qasje më serioze në reduktimin e ndotjes me synim arritjen e standardeve në fuqi. Inspektorati komunal në bashkëpunim me inspektoratin qendror të mjedisit, OJQ-të mjedisore dhe organizatat tjera do të arrijë deri te rezultatet e vazhdueshme nga analizat e pavarura për të pasur gjendje reale mjedisore. Dhe bazuar në ato

rezultate do të veprojnë si mekanizëm i pa-kompromis për të ndaluar/ parandaluar ndotjen. Parimi ndotësi paguan do të jetë prioriteti bazë.

Turizmi planifikohet të jetë një shtysë e rëndësishme e zhvillimit të gjithmbarshëm të Komunës. Duke shfrytëzuar të mirat unike të natyrës si Sharri e Karadaku, pyjet e pishave, lugina e Lumit Dimcë, etj, planifikohen të krijohen nyjet turistike p.sh. në Pusteni, Gorancë e Neçavc, ku do të promovohen sportet malore, etj.; të lidhura ndërmjet veti përmes korridoreve ekologjike. Si nyje tjetër turistike do të ketë edhe në Dërmjak, lugina e përroit të Dimcës dhe tjera. Duke pasqyruar që këto resurse janë pasuri jo vetëm për komunën por edhe për komunat fqinje dhe mbarë Kosovën, koncepti paralelisht me planifikimin e zhvillimeve rekomandon edhe masat dhe kufizimet për parandalimin e degradimit dhe për mbrojtjen e tyre. Gjithashtu, edhe trashëgimia kulturore dhe historike planifikohet të jetë pjesë integrale e këtij sistemi e cila do t'i jepte një shtysë të rëndësishme zhvillimit të tij, edhe në këtë rast planifikohen masat mbrojtëse për parandalimin dhe kufizimin e veprimeve që do të dëmtonin atë. Duke qenë që trashëgimia kulturore është katalizator i zhvillimit ekonomik, planifikohet që monumentet të revitalizohen dhe të promovohen. Për më tepër planifikohet që Hani i Elezit të jetë edhe pjesë e agjendave turistike të vendeve tjera. I gjithë ky aranzhman turistik planifikohet të koordinohet nga qyteza me pikat orientuese në Pusteni dhe zonat turistike kryesore,

Edhe përkundër resurseve të kufizuara të tokës bujqësore, planifikohet shfrytëzimi maksimal i atyre sipërfaqeve si hapësira për zhvillim të bujqësisë (toka pjellore ngjitur Lepencit, lavërtaria në Krivenik si dhe livadhet/ kullosat në të gjithë Komunën). Për blegtori, prioritet do të jenë shfrytëzimi i kullosave të Sharrit dhe në Paldenicë. Pemëtaria, perimtaria dhe frutat e pyllit do të kenë gjithashtu fokus të veçantë.

Fshatrat do të përbëjnë rrjetin bazë të zhvillimit rural, dhe do t'i takojnë modelit të zhvillimit si Qendër bazike. Pra do të zhvillohet kryesisht banimi dhe bujqësia me blegtori. Me qëllim të ofrimit të zhvillimit të qëndrueshëm, fshatrat do të jenë të mbështetura me shërbime të cilësore publike e sociale, si dhe infrastrukturë adekuate. Në aspekt të zhvillimit hapësinor parashihet konsolidimi i strukturave të ndërtuara, deri në pikën ku karakteri i fshatit nuk ndryshohet dukshëm.

Të gjitha zhvillimet janë shtjelluar më hollësisht poshtë në kapitullin e zhvillimit sipas sektorëve.

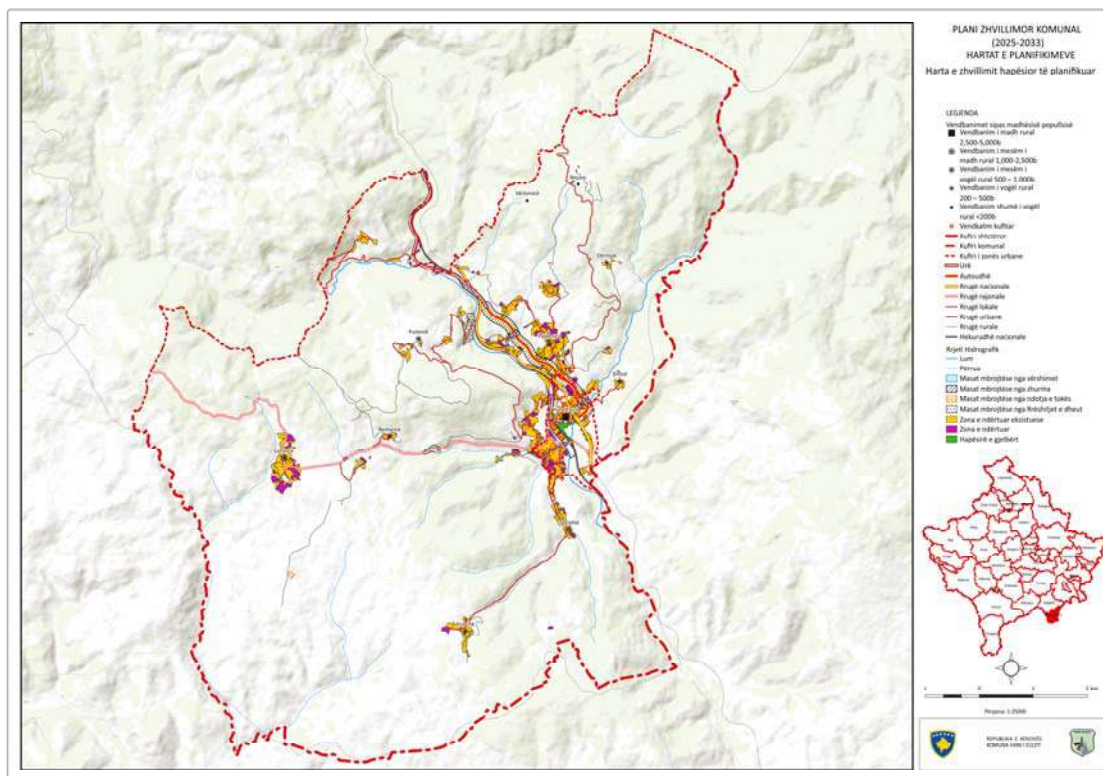
4.3.2 Elementet e konceptit hapësinor

Organizimi hapësinor i Hanit të Elezit është strukturuar përmes elementeve konceptuale të cilat do të ndihmojnë në arritjen e qëllimeve të parapara për zhvillimin e planifikuar të komunës.

- **Nyjet** – janë përqendrimet e aktiviteteve zhvillimore-funksionale sipas një apo disa karaktereve të veçanta të zhvillimit bazuar në potenciale të caktuara që i ka zona. Komuna planifikohet të ketë tre nyje kryesore të zhvillimit si Hani i Elezit, Paldenica dhe Goranca si dhe nyjet turistike në Pusteni, Gorancë, Neçavc dhe Dërmjak. Hani i Elezit si qendër e rendit të mesëm (qendër kryesore) e cila do të mbetet si qendër administrative dhe do të ofroj shërbimet publike, sociale, dhe tregtare për të gjithë komunën, dhe Paldenica e Goranca si qendra të rendit të ultë (qendra sekondare) që do të ofrojnë shërbimet elementare sociale dhe tregtare për vendbanimet përreth. Ndërsa, nyjet turistike do të ofrojnë shërbimet e nevojshme për të plotësuar nevojat e vizitorëve në mënyrë që të krijohen kushte sa më të mira për joshjen e tyre.
- **Korridoret** – janë lidhjet funksionale në mes të nyjeve të lartpërmendura dhe me komunat tjera. Lidhja në mes të Hanit të Elezit dhe Paldenicës do të bëhet përmes rrugës lokale dhe nacionale që lidh Hanin e Elezit me Kaçanikun, Ferizajin dhe Shkupin, korridore me rëndësi përgjatë të cilave planifikohet të zhvillohen shërbimet tregtare.

Lidhja në mes të Hanit të Elezit dhe Gorancës bëhet përmes rrugës lokale, korridor i cili ofron një peisazh të jashtëzakonshëm të tokës bujqësore dhe pyjore, ndërsa lidhja me komunat tjera dhe Maqedoninë e Veriut bëhet përmes rrugës nacionale N2 dhe Autoudhës R6
Ndërsa, lidhja në mes Paldenicës dhe Gorancës bëhet përmes qytezës së Hanit të Elezit.

- **Zonat e rritjes** – janë hapësira në territorin komunal ku parashihen zhvillime të reja nga ato ekzistuese, që bëhet fjalë kryesisht për zona banimi dhe ekonomike. Koncepti parasheh kryesisht kompaktësim të vendbanimeve, prandaj zgjerimi i sipërfaqes ndërtimore do të jetë minimal dhe atë vetëm në periferi të nyjeve kryesore.
- **Plotësimi dhe dendësimi** – janë zonat e planifikuara për plotësim dhe dendësim. Bëhet fjalë kryesisht për zonat ekzistuese të ndërtuara në qendrën urbane të cilat kanë hapësira për t'u plotësuar dhe dendësuar përmes ndërtimeve më të dendura dhe rritjes së etazhitetit ku planifikohet inkurajim i ndërtimeve më të larta. Këtu përfshihen edhe vendbanimet rurale të caktuara në të cilat do të inkurajohet dendësi më e lartë banimore kryesisht përmes shfrytëzimit më kompakt të hapësirës dhe parcelave më të vogla për banim.
- **Mbajtja nën kontroll** - ky koncept ka për qëllim mbajtjen nën kontroll të hapësirave të ndërtuara, rritjen e dendësisë kryesisht në qendrën urbane dhe në ato vendbanime që ka një rritje të shtuar, duke e dekurajuar zhvillimin horizontal dhe dëmtimin e tokës bujqësore/pyjeve.
- **Mbrojtja** -përmes këtij koncepti është planifikuar mbrojtja e resurseve natyrore, ekonomike, dhe trashëgimisë kulturore. Pra koncepti zhvillimit parasheh mbrojtjen e tokave bujqësore përmes kufizimit të shtrirjes ndërtimore të pakontrolluar dhe mbrojtjen e resurseve natyrore dhe kulturore si aset për zhvillim të turizmit. Mbrojtja e resurseve natyrore dhe trashëgimisë kulturore do të bëhet përmes planifikimit të masave të percaktuara me ligjet dhe aktet nënligjore të fushave përkatëse dhe UA MMPH Nr.08/2017 për NTPH si dhe rekomandimeve të Raportit të VSM-së, të cilat janë prezantuar në nën kapitujt më poshtë të sektorëve përkatës.



Harta 25 Koncepti i zhvillimit të planifikuar hapësior

4.4 Zhvillimi sipas sektorëve

4.4.1 Mbrojtja e mjedisit, trashëgimisë natyrore dhe kulturore

Mbrojtja e mjedisit – duke përfshirë pjesën lindore të Qytezës e cila në kontekst të ndotjes së ajrit do të adresohet si më poshtë, pjesa tjetër e komunës ka natyrë dhe mjedis të jashtëzakonshëm. Natyra e Sharrit dhe Karadakut dhe e korridoreve përgjatë rrjedhave ujore përbëjnë rrjetin e gjelbër unik të shtrirë në mbi 75% territorit komunal. Ky ekosistem natyror deri së voni kryesisht i paprekur ofron ujën e pastër nga krojet dhe përrenjtë e shumtë, pastrimin e ajrit dhe ujit të ndotur, resursin për energji dhe ngrohje, lokacionin shumë të përshtatshëm për relaksim dhe socializim për banorët si dhe kushte esenciale për biotën ujore dhe jashtë saj.

Me qëllim të mbrojtjes së këtij mjedisi natyror dhe shijimit/ shfrytëzimit të tij të qëndrueshëm, sipas legjislacionit aktual të zbatueshëm, planifikohet që organet relevante por edhe të gjithë akterët që veprojnë në mjedis të shfrytëzojnë dhe mbrojnë këtë resurs kyç sipas parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm. Rekomandimet të përgjithshme janë dhënë në vijim:

- shfrytëzimi i resurseve natyrore (uji, pyjet, guri gëlqeror, etj.) të jetë i planifikuar në mënyrë integrale dhe gjithmonë bazuar në këtë dokument. Edhe zbatimi i këtyre projekteve të jetë serioz duke aplikuar parimin e “zhvillimit të projektit dhe kthimit të tij në gjendje të pranueshme për segmente apo faza të projektit”, si dhe duke monitoruar në mënyrë permanente shfrytëzimin e resursit dhe përmirësimet mjedisore sipas marrëveshjes paraprake;
- të gjithë operuesit duhet të ndërtojnë apo instalojnë pajisje/ impiante përkatëse në mënyrë që mbetjet nga operacioni tyre që kalojnë në natyrë të jenë sipas standardeve në fuqi. Këtu

përfshihen mbetjet industriale, ujërat e zeza, mbeturinat dhe çdo lloj externalje tjetër. Në rast të kundërt, organet relevante operojnë sipas parimit “ndotësi paguan”.

Komuna gjatë zhvillimit të hapësirave në zonat me vlerë natyrore dhe kulturore historike duhet të ketë parasysh masat e mbrojtjes së vlerave natyrore dhe tërësive kulturo-historike, e caktuara me PHK.

Përtej mbrojtjes së këtij mjedisi natyror, ai planifikohet të përmirësohet dhe shfrytëzohet si rrjet alternativ i lëvizshmërisë jo-motorike i cili do ta plotësojë konceptin e përgjithshëm zhvillimor. Brezet e zhvilluara përgjatë rrjedhave të lumenjve si korridore natyrore të gjelbra do të paraqesin mundësi ideale për vija të shëndetshme dhe funksionale qarkullimi dhe në të njëjtën kohë do të paraqesin disa prej atraksioneve kryesore në kuadër të komunës.

Zonimi i propozuar nga PZHK-ja krijon mundësinë për struktura të gjelbra, kryesisht për përdorim të ndryshëm, pyllëzim, ripyllëzim etj. Rekomandohet hartimi i udhëzuesit për:⁵²

- *projekte pyllëzimi konform planit;*
- *projekte ripyllëzimi dhe mirëmbajtje konform planit;*
- *numrin e strukturave që do të lejohet dhe ku do të lejohet (apo nuk do të lejohet) ngritja e tyre;*
- *përdorimin e strukturave, të themi për grupe/festa të mëdha, gjë që do të kishte ndikime negative;*
- *arkitekturën e strukturave për të siguruar harmoninë vizuale me mjedisin rrethues;*
- *shërbimet e infrastrukturës për ofrimin e energjisë, ujit dhe menaxhimit të mbeturinave, me qëllim shmangien e ndikimeve vizuale dhe ndotjet e mundshme.*

Mbrojtja e ajrit – edhe pse me përmirësime gjatë viteve të fundit, problematika e ndotjes së ajrit në Qytezë në pjesën lindore prej lumit Lepenc, ende përbën çështje e cila duhet adresuar seriozisht. Komuna së bashku me organet relevante të qeverisë qendrore do të bashkëpunojnë ngushtë për të reduktuar ndotjen nga pluhuri dhe gazrat brenda standardeve kosovare. Do të bëhen studime për të ditur pse matjet nga stacioni i IHMK-së dhe Sharrcem tregojnë kryesisht jo ndotje me tejkalime minimale ndërsa situata në terren ndryshon. Studimi gjithashtu do të krijojë listën formale të ndotësve dhe do të mundësojë analiza mikro-hapësinore për pjesë të caktuara të qytezës sipas potencialit që kanë për tu ndotur. Rekomandimet nga studimet do të përfshijnë hapat e mëtutjeshëm në reduktim përfundimtarë të ndotjes, pastrim të Qytezës nga pluhuri dhe monitorim të vazhdueshëm për të mos lejuar kthimin në gjendjen e mëparshme. Krijimi i brezave të gjelbër mbrojtës përreth industrive duhet të jetë pjesë e përmirësimeve në këtë fushë. Edhe pse deri tani organet relevante qendrore kanë qenë dhe janë përgjegjëse për monitorim të ndotjes së ajrit (marrja/ analiza e rezultateve nga stacioni monitorues dhe aplikimi i gjobave sipas rastit), duke marrë parasysh gjendjen e krijuar dhe vështirësinë e monitorimit, organet lokale duhet të bëhen bashkëpërgjegjëse në këtë rast. Kjo do të rezultojë me reagim më të shpejtë dhe efikasitet më të lartë. Parimi “ndotësi paguan” duhet të aplikohet patjetër ndërsa gjobat duhet të jenë në raport të drejtë me dëmet eventuale.

Përtej këtyre hapave, bazuar në ligjet në fuqi do të behet kontrollimi i emetimeve të pluhurit dhe tymit nga çdo operues duke përfshirë industritë tjera, gurëthyesit, bizneset/ administrata/amvisëritë (ngrohja), djegiet e mbeturinave, etj. Përgjatë rrugëve rekomandohet të mbillen pemë për të krijuar tamponë të gjelbërimit. Në planin afatgjatë, PZHK synon zhvillim më kompakt dhe përdorim më të vogël të automjeteve me qellim të zvogëlimit të dioksidit të karbonit. Gjithashtu është planifikuar eliminimi i mbeturinave ilegale në një afat sa më të shkurtër.

Ndërtimi i rrugëve cilësore do të ulë trafikun nëpër vendbanime të mëdha, duke sjellë përmirësim të cilësisë së ajrit, ndërkohë që rritja e parashikuar për trafikun në vitin 2022 do të bëjë që cilësia në përgjithësi e ajrit të përqeshohet, veçanërisht për Pb, SO_x, NO_x, të cilat aktualisht janë brenda

⁵² Burimi: *Raporti i Vlerësimit strategjik mjedisor i Planit Zhvillimor Komunal i Hanit të Elezit 2024 - 2032*

normave të BE-së dhe Kosovës. Zbatimi i standardeve më strikte, për “Sharr Cem”, për çlirimet në ajër nga automjetet, përmirësimi dhe kontrolli i cilësisë së karburanteve menaxhimi më i mirë i trafikut, përfshirë përdorimin e rritur të biçikletave, si dhe furnizimi i plotë me energji (për të ulur përdorimin e gjeneratorëve) ka shumë gjasa të ngadalësojnë përkeqësimin e mëtejshëm të cilësisë së ajrit për një periudhë afat-shkurtër deri në afat-mesme. PM10 mund të reduktohet nëpërmjet përdorimit të teknikave më të mira të ndërtimit dhe shtrimit të më shumë rrugëve.⁵³

Nisur nga fakti që komuna e Hanit të Elezit ka një industri të zhvilluar sidomos për prodhimin e cimenos, duhet që në mënyrë permanente ti kushtoj vëmendje ndotjes së mjedisit. Me aktivitetin aktual dhe atë që do të ketë në perspektivë Hani i Elezit do të ndikoj pak në klimën globale. Është e rëndësishme që të bëhen studime për të vlerësuar rritjen e temperaturës dhe faktorëve tjerë klimatik. Megjithatë mos marrja e masave me PZHK e cila nuk ndihmon në ruajtjen e zonave të gjelbra dhe që lejon zhvillimin e pakontrolluar në mënyrë të pashmangshme do të shkaktojë një ndikim në mezoklimë, jo vetëm në rritjen e temperaturave, por edhe stuhi më të rralla, por më të fuqishme, të cilat do të shkaktojnë përmbytje.⁵⁴

Për një cilësi më të mirë të ajrit VSM-ja propozon masat vijuese:

- *studime mbi pyllëzimin;*
- *studime mbi transportin;*
- *inkurajimi i përdorimit të karburanteve më të pastra;*
- *studimin për të përcaktuar ndikimin dhe koston e ajrit të dëmshëm në shëndetin publik dhe në ekonominë në tërësi;*
- *përmirësimin e teknikave të ndërtimit për të pakësuar ndotjen;*
- *shtrimin e rrugëve, përmirësimin e trafikut dhe futjen e korsive të biçikletave;*
- *edukimin më të mirë të publikut mbi shëndetin dhe cilësinë e ajrit;*
- *përmirësimin e furnizimit me energji-zbutja e kërkesës nëpërmjet burimeve alternative të energjisë dhe përdorimit të gjeneratorëve;*
- *vendosjen e kriterëve strikte për pyllëzimin;*
- *vendosjen e kriterëve strikte për cilësinë e zonave të gjelbra (cilësia e mbulesës së tokës, dhe e mbulesës bimore).*

Mbrojtja e ujit – bazuar në U.A MMPH Nr.08/2017 mbi NTPH kapitulli II, neni 3 është planifikuar mbrojtja e ujërave sipërfaqësor dhe nëntokësor përmes përcaktimit të 3 zonave mbrojtëse ujore dhe aplikimit të masave konkrete për eliminimin e ndotësve - deponive joformale përmes menaxhimit të mbeturinave; ujërave të zeza përmes sistemeve të kanalizimit dhe aktiviteteve tjera të faktorit njeri. Komuna do të marrë masa për mbrojtjen e zonave ujore, burimeve të ujërave nëntokësore dhe sipërfaqësore, si dhe vet ujërave sipërfaqësor dhe ujë-rrjedhave të hapura.

Për cilësi sa më të mirë të ujit të lumenjëve Raporti i VSM-së propozon si në vijim:

- *zëvendësimin e tubacioneve të vjetra dhe të vogla që do të shoqërohet edhe me minimizimin e rrjedhjeve;*
- *maksimizimi i lidhjeve;*
- *rregullimin e lidhjeve të paligjshme;*
- *reduktimin e përdorimit të gropave septike dhe lidhja me sistemin e kanalizimeve për ujërat e ndotura, lidhja me kolektorin kryesor të fshatrave dhe ndërtimi i impiantit të planifikuar.*

Mirëmbajtja e ujërave, kontrollimi i zhvillimeve dhe ndërtimet do të ndalohen dhe kufizohen në bazë të dispozitave të ligjit për ujërat dhe UA MMPH Nr.08/2017 për NTPH kapitulli 3 paragrafi 3, që kërkohet përcaktimi i zonave mbrojtëse me qëllim të ndalimit dhe kufizimit të zhvillimeve përgjatë sipërfaqeve ujore. Sipas dispozitave kemi tri zona mbrojtëse si:

⁵³ *Burimi: Raporti i vlerësimit strategjik mjedisor i Planit Zhvillimor Komunal i Hanit të Elezit 2024 - 2032*

⁵⁴ *ibid*

1. *zona e I-rë – zona e kufizimit përcaktohet me qëllim të mbrojtjes së burimit dhe objekteve ujëmarrëse si dhe zonës së drejtëpërdrejtë të tyre nga cfarëdo dëmtimi, ndotje ose ndikime tjera të dëmshme, të rastësishme ose të qëllimshme.*
2. *zona e II-të – zona e kontrollimit përcaktohet me qëllim të parandalimit të kontaminimit dhe rrezikut të ndotjes nga mikroorganizmat ose materjet tjera të dëmshme për cilësinë e ujit.*
3. *zona e III-të – zona e mbikqyerjes përcaktohet me qëllim të mbrojtjes së burimit nga ndotja me materiale të rrezikshme ndotëse që vështirë zbërthehen dhe për pasojë dëmtojnë në të gjatë shfrytëzimin e ujit të burimit.*

Zonat e mbrojtjes të burimeve të ujërave nëntokësore në akuifer intergranular

Zona I, zona e kufizimit

- paraqet vijën e cila duhet të jetë e larguar së paku 10m nga të gjitha anët e veprës ujëmarrëse dhe objekteve përcjellëse që shërbejnë për shfrytëzimin e burimit.

- kufiri i zonës duhet të jetë i rrethuar me rrethojë të forte dhe stabile, e cila duhet të jetë e lartë së paku 2m, në mënyrë që të pengohet hyrja e shtazëve apo e personave të pa-autorizuar;

- kufiri i zonës shënohet me shenja të dukshme sic janë përshkruar në shtojcën 1 të UA MMPH 15/2017 për përcaktimin e zonave të mbrojtura sanitare, të cilat vendosen nga shfrytëzuesi i burimit në hyrjet e zonës si dhe në lokacione tjera të përshtatshme të kufirit të zonës.

Masat mbrojtëse

Në zone ndalohen të gjitha aktivitetet të cilat nuk janë të lidhura drejtëpërdrejt me operimin dhe mirëmbajtjen e sistemit të furnizimit me ujë.

Në këtë zone lejohet: kultivimi i barit pa përdorimin e plehrave dhe materieve tjera që mund ta rrezikojnë cilësinë e ujit, punimi i rrjetit të kanalizimit, ujësjellësit, energjisë për nevojat e procesit të marrjes dhe trajtimit të ujit nga burimi, me c'rast me zgjidhjet e elaboratit dhe zbatimit të punimeve duhet të sigurohet që mos të rrezikohet siguria dhe cilësia e ujit në burim.

Zona II, zona e kontrolluar

- kufiri i zonës së II-të të mbrojtur për burime dhe puse duhet të jetë së paku 100m nga zona e I-rë;

- Kufiri i zonës shënohet me shenja të dukshme sic janë përshkruar në shtojcën 1 të UA MMPH 15/2017 për përcaktimin e zonave të mbrojtura sanitare, të cilat vendosen nga shfrytëzuesi i burimit në hyrjet e zonës si dhe në lokacione tjera të përshtatshme të kufirit të zonës.

Masat mbrojtëse

Në zone ndalohen zhvillimet e aktiviteteve dhe kryerja e punimeve që mund të ndotin ujin, në mënyrë specifike: përdorimi i plehrave kimike dhe atyre të kafsheve, përdorimi i pesticideve, herbicideve dhe insekticideve, ndërtimi dhe shfrytëzimi i puseve dhe objekteve tjera për marrjen e ujit të cialt nuk shfrytëzohen për furnizim publik, ndërtimi dhe shfrytëzimi i fermave të shpezëve dhe kafshëve, ndërtimi dhe puna e reparteve industriale, ndërtimi dhe shfrytëzimi i tubacioneve që transportojnë materie kimike, karburante, vajra dhe materie tjera të rrezikshme, eksploatimi i zhavorrit dhe rërës, si dhe aktivitetet tjera të cilat konstatohet se mund të kenë pasojë negative në burimin e ujit.

Zona III, zona e mbikqyrur

- Përfshinë hapësirën jashtë kufirit të zonës së II-të të mbrojtur deri te ujëndarësi hidrogeologjik;

- Në rastet kur kufiri hidrogeologjik nuk është i njohur, zona e III-të përfshin hapësirën deri te kufiri prej të cilit ujit nëntokësor i nevojiten së paku 200 ditë për të arritur te vepra ujëmarrëse;

- Kufiri i zonës duhet të jetë së paku 500m nga vepra ujëmarrëse;

Masat mbrojtëse

Në këtë zone ndalohen kryeraj e punimeve, ndërtimi i objekteve dhe zhvillimi i aktiviteteve me të cialt mund të ndoten ujërat e burimit dhe në mënyrë specifike si shkarkimi i ujerave të ndotura të patrajtura të kanalizimit, ndërtimi dhe operimi i reparteve industriale dhe zëjtare me teknologji të papastër të cialt lëshojnë materie radiokative dhe materie tjera të dëmshme për ujin (reaktorë nuklear, industri petrokimike dhe kimike, reparte të përpunimit të metaleve, industri e lëkurave, etj), deponimi i përkohshëm ose i përhershëm i mbeturinave, përpunimi, deponimi apo manipulimi me materie kimike, karburante, vajra dhe materie tjera të rrezikshme për

cilësinë e ujit, ndertimi dhe operimi i impianteve për përdorimin, përpunimin ose deponimin mbeturinave të rrezikshme, ndërtimi i autoudhëve, aeroporteve, parkingjeve ose hapësirave tjera transportuese pa largim të kontrolluar dhe trajtim të ujërave atmosferik para shkarkimit të tyre në recipient, kryerja e shpimeve hulumtuese për naftë, gaz tokësor dhe materie tjera të dëmshme për ujin, nëse nuk janë ndërmarrë masa për pengimin e infiltrimit dhe derdhjes së këtyre materieve në ujërat nëntokësore, deponimi i hapur dhe aplikimi i substancave kimike të dëmshme dhe të rrezikshme për ujin që shfrytëzohen për mbrojtjen e bimëve, ndertimi i varrezave të reja apo zgjerimi i varrezave ekzistuese, aktivitetet tjera të cilat konstatoheshin mund të kenë pasoja negative në burimin e ujit qoftë në kuptim sasior apo cilësor.

Zonat e mbrojtura sanitare në burimet nëntokësore në akuifer karstik

Zona I, zona e kufizimit

- Kufiri i zones paraqet vijën e cila duhet të jetë e larguar së paku 20m nga vepra ujëmarrëse. Kjo zonë duhet të përfshijë edhe të gjitha objektet përcjellëse që shërbejnë për shfrytëzimin e burimit;
- Në rastet kur nuk mund të sigurohet largësia prej 20m, kjo largësi duhet të jetë së paku 10m nga të gjitha objektet jëmarrëse me kusht që të vërtetohet se burimi nuk rrezikohet;
- Kufiri i zones duhet të jetë i rrethuar me rrethojë të forte dhe stabile, e cila duhet të jetë e lartë së paku 2m, në mënyrë që të pengohet hyrja e shtazëve apo e personave të pa-autorizuar;
- Kufiri i zonës shënohet me shenja të dukshme sic janë përshkruar në shtojcën 1 të UA MMPH 15/2017 për përcatimin e zonave të mbrojtura sanitare, të cilat vendosen nga shfrytëzuesi i burimit në hyrjet e zonës si dhe në lokacione tjera të përshtatshme të kufirit të zonës.

Masat mbrojtëse

Në zonë ndalohen të gjitha aktivitetet të cilat nuk janë të lidhura drejtëpërdrejtë me operimin dhe mirëmbajtjen e sistemit të furnizimit me ujë. Ndërsa lejohen aktivitetet të listuara nën masat mbrojtëse për zonën e I-rë të burimeve të ujërave nëntokësore në akuifer intergranular.

Zona II, zona e kontrollimit

- Kufiri I zones përfshinë hapësirën jashtë kufirit të zones së I-rë deri te vija prej së cilës ujit nëntokësor I nevojiten së paku 24 orë për të arritur te vepra ujëmarrëse, me c'rast ky kufi nuk mund të jetë më afër se 500m prej veprës ujëmarrëse;
- Kufiri i zonës shënohet me shenja të dukshme sic janë përshkruar në shtojcën 1 të UA MMPH 15/2017 për përcatimin e zonave të mbrojtura sanitare, të cilat vendosen nga shfrytëzuesi i burimit në hyrjet e zonës si dhe në lokacione tjera të përshtatshme të kufirit të zonës.

Masat mbrojtëse

Në këtë zonë ndalohet zhvillimi i aktiviteteve dhe kryerja e punimeve të përshkruara në zonën e II-të të burimeve të ujërave nëntokësore në akuifer intergranular.

Zona III, zona e regjimit të lehtë të mbrojtjes dhe mbikqyerjes

- Përfshinë hapësirën jashtë kufirit të zonës së II-të deri te vija prej të ciles ujit nëntokësor i nevojite së paku 20 ditë për të arritur te vepra ujëmarrëse;
- Kufiri i zonës së III-të sanitare duhet të jetë së paku 100m larg veprës ujëmarrëse në drejtim të rrjedhjes së ujit.

Masat mbrojtëse

Në këtë hapësirë ndalohet kryerja e punimeve, ndërtimi i objekteve dhe zhvillimi i aktiviteteve të përshkruara në masat mbrojtëse për zonën e III-të të burimeve të ujërave nëntokësore në akuifer intergranular.

Zonat e mbrojtura sanitare në burimet sipërfaqësore

Zonat e mbrojtura sanitare në këto burime janë dhënë me UA MMPH 15/2017 për përcatimin e zonave të mbrojtura sanitare dhe UA për NTPH, si në vijim:

Zona e I-rë përfshinë territorin përreth veprës ujëmarrëse në largësi së paku 10m nga të gjitha anët e veprës ujëmarrëse dhe të gjitha objekteve përcjellëse që shërbejnë për marrjen, trajtimin dhe deponimin e ujit si: stacioni i pompave, impianti për trajtimin e ujit dhe objektet për ruajtjen e burimit.

Zona e I-re duhet të jetë e rrethuar me rrethojë të lartësisë minimale 2m dhe të ketë shenjën e dukshme të punuar sipas modelit të dhënë në shtojcën 1 të UA MMPH 15/2017 për përcatimin e zonave të mbrojtura sanitare, cila vendoset nga shfrytëzuesi i burimit në hyrje të zones.

Masat mbrojtëse - në kuadër të kasaj zone ndalohet përdorimi i plehrave dhe preparative për mbrojtjen e bimëve dhe kryerja e të gjitha llojeve të punimeve dhe aktiviteteve, përpos të atyre për marrjen, trajtimin dhe transportimin e ujit në sistemin e ujësjellësit.

Zona e II-të, zona e kontrollimit përcaktohet në bazë të elaboratit për mbrojtjen e burimit të ujit me c'rast kufiri i kësaj zone nuk duhet të jetë më i vogël se 1000m nga vepra ujëmarrëse në rrjedhën e sipërme të ujërrjedhës duke përfshirë ujërrjedhën dhe brezin prej 30 m në të dyja anët e ujërrjedhës.

Kufiri i kësaj zone shënohet me vendosjen e shenjave të dukshme të punuara sipas modelit të dhënë në shtojcën i të UA MMPH 15/2017 për përcatimin e zonave të mbrojtura sanitare, në hyrjet e zonës si dhe dhe në lokacione tjera të përshtatshme të kufirit të zonës. Këto shenja vendosen nga shfrytëzuesi i burimit të ujit.

Masat mbrojtëse :

- kultivimi i produkteve bujqësore përpos në rastet e prodhimtarisë ekologjike pa përdorimin e plehrave;
- prodhimtaria e bagëtisë përpos për nevojat e bujqësisë respektivisht fermtat deri në 20 krerë me masat mbrojtëse në pajtim me praktikën e mira të bujqësisë;
- ndërtimi i të gjitha objekteve për prodhimin, deponimin dhe transportimin e materieve të rrezikshme;
- transporti rrugor i materieve kimike, karburanteve të lëngëta dhe materieve tjera të rrezikshme;
- ndërtimi i autoudhave, rrugëve magjistrale dhe hekurudhave;
- ndërtimi i varrezave dhe zgjerimi i tyre;
- stacionet e reciklimit dhe të ngarkimit të mbeturinave;
- ndërtimi i objekteve tjera të cialt mund të rrezikojnë cilësinë e ujit si dhe

Mbrojtja e tokave bujqësore – bazuar në U.A MMPH 08/2017 mbi NTPH, kapitulli II neni 1 toka bujqësore, si aset ekonomik dhe mjedisor, do të mbrohet nga fragmentimi, erozioni dhe degradimet tjera si ndërtimi i shpërhapur. Si masë e veçantë në këtë drejtim do të jetë respektimi i kufijve të zonave ndërtimore. Ndërkaq toka bujqësore përgjatë lumenjve do të ketë trajtim të veçantë sa i përket mbrojtjes nga ndotja, për shkak të ndikimeve që mund të shkaktohen në rrjedhën e tyre nga herbicidet/ pesticidet/ ushqimet bujqësore të përdorura përmes monitorimit dhe kufizimit të përdorimit të tyre.

Masat të cilat do të ndërmerren për mbrojtjen e tokës nga erozioni përfshijnë:

- *ndalimi i përkohshëm apo i përhershëm i lërimin të livadheve dhe kullësve dhe tokave tjera bujqësore për shkak të konvertimit në tokë të punueshme me kulturat bujqësore vjetore;*
- *prezantimi i kulturave bujqësore në rotacion;*
- *Kultivimi i plantacioneve shumëvjeçare;*
- *Ngritja e ndërtesave specifike përkatëse;*
- *Përmirësimi i teknikave për trajtimin e tokës bujqësore;*
- *Ngritja dhe kultivimi i brezave mbrojtës bujqësor apo mbjellja e bimëve drunore shumëvjeçare;*
- *Ndalimi i kullotjes së bagëtive në një kohë të caktuar ose kufizimi i numrit të kafshëve që mund të lirohen në hapësira të caktuara;*
- *Ndalimi i prerjes së pyjeve dhe plantacioneve pyjore mbi tokë të rrezikuara.*

Masat që do të ndërmerren për mbrojtjen nga fragmentimi përfshijnë:

- *Toka e punueshme bujqësore e konsoliduar, sipërfaqja e së cilës është ≤ 1.00 ha, nuk mund të fragmentohet në parcela;*
- *Toka e punueshme bujqësore, sipërfaqja e së cilës është ≤ 0.50 ha, të mos mund të fragmentohet tutje.*

Mbrojtja e tokës – për mbrojtjen e qëndrueshme të tokës, raporti i VSM-së propozon hartimin e një plani për identifikimin e një vendi për ngritjen e një deponie të përhershme dhe pastrimin e fushës aktuale të grumbullimit të mbeturinave; iii) për menaxhimin më të mirë të mbetjeve të ngurta në komuna iv) për trajtimin e mbetjeve të rrezikshme, të ndërtimit dhe atyre klinike; dhe v) rekomandimin e rregullimeve institucionale dhe financiare për të arritur këtë.⁵⁵

Mbrojtja e pyjeve – bazuar në U.A MMPH Nr.08/2017 kapitulli II neni 2 pyjet do të jenë të mbrojtura nga degradimet dhe prerjet ilegale (shpyllëzimi). Pjesët e degraduara do të rigjenerohen përmes rrypyllëzimit. Përveç rolit mjedisor dhe zhvillimit të biodiversitetit, mbrojtja dhe rehabilitimi i pyjeve do

⁵⁵ *Burimi: Raporti i Vlerësimit strategjik mjedisor i Planit Zhvillimor Komunal i Hanit të Elezit 2024 - 2032*

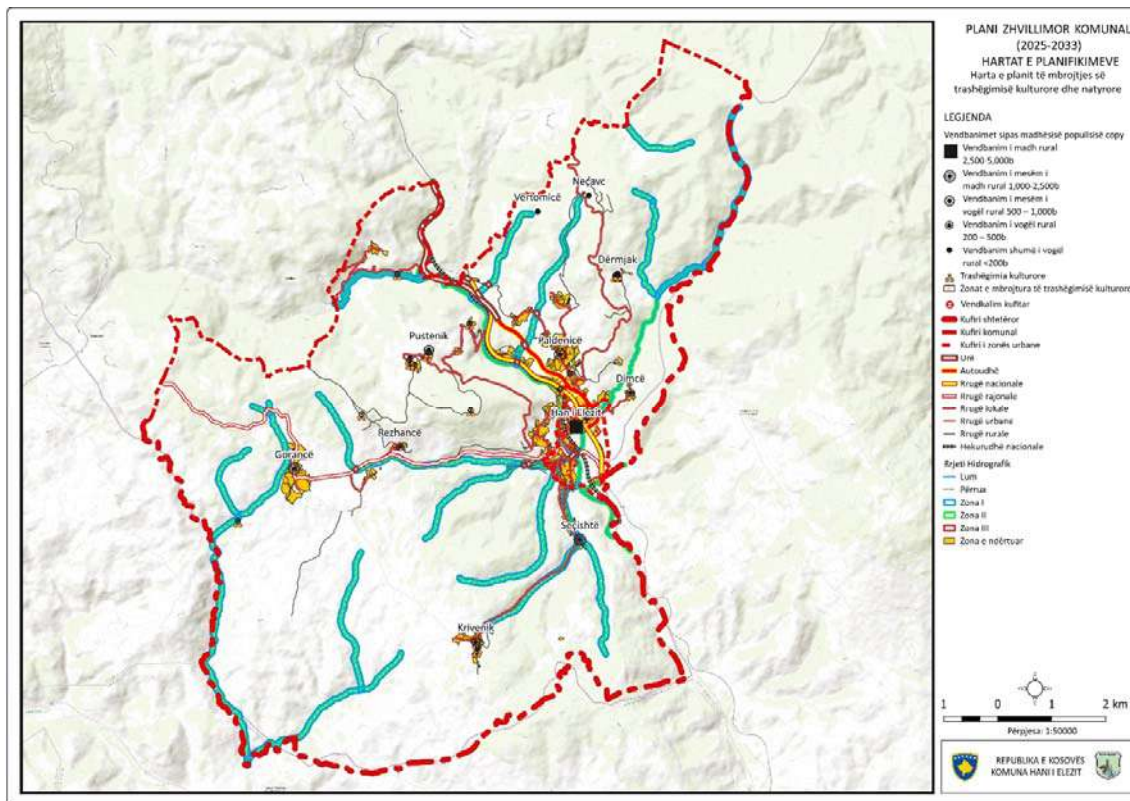
të ketë ndikim pozitiv edhe në shmangien e erozioneve. Pyllëzimi do të bëhet përmes mbjelljeve të bimëve apo farës.

Masa të veçanta mbrojtëse do të aplikohen edhe për mbrojtjen e biodiversitetit dhe peizazhit. Bimësia e rrallë ruhet me kujdes duke i përfshirë edhe ato të cilat identifikohen në vazhdim (fruta pylli dhe shumë tjera duke i përfshirë edhe ato shëruese).

Për të mbrotjur pyjet, raporti i VSM-së propozon si në vijim:

- *ngritja e një mekanizmi bashkëpunues në nivel të komunës dhe ministrive për këto projekte;*
- *kushtëzimi i projekteve të reja të infrastrukturës me gjelbërim dhe tampon zona;*
- *aktivizim i gjykatave, policisë inspektorëve në mënyrë cilësore. Në ish vend depozitimet legale dhe ilegale masat rehabilituese dhe ri gjelbërim ose gjelbërim.*

Trungjet e identifikuara për mbrojtje do të futen në listën formale të IMN-së dhe do të mbrohen përmes ekspertizës profesionale, duke i digjitalizuar, monitoruar gjendjen e tyre dhe intervenuar sipas karakterit të mbrojtur (rëndësi shkencore, mjedisore, kulturore, historike, peizazhi, etj.). Gjatë intervenimeve përmes projekteve zhvillimore duhet te ruhet me kujdes biodiverziteti.



Harta 25 Plani i mbrojtjes së trashëgimisë kulturore dhe natyrore

Mbrojtja e trashëgimisë natyrore – tërësia dhe elementet e trashëgimisë së pasur natyrore janë elemente të integruara ngushtë me rrjetin e gjelbër dhe veçoritë rurale përmes cilave ruhet dhe zhvillohet identiteti lokal por edhe ndikon seriozisht në zhvillimin e gjithmbarshëm të Komunës posaçërisht në sferën e turizmit.

Zonat me vlera të mbrojtura të natyrës (zonat turistike të identifikuara nga PZHK dhe zonat tjera të caktuara) do të mbrohen duke ndërmarrë masa të përcaktuara me dispozitat e UA MMPH Nr.08/2017 mbi NTPH kapitulli II, neni 5. Sipas dispozitave aty do të ndalohen dhe kufizohen aktivitetet si: ndërtimi i ndërtesave të infrastrukturës, ndërtimi i ndërtesave të reja transite, komunale, energjetike, të telekomunikacionit dhe rrugëve, mihja ose mbulimi i terrenit, mihja dhe nxjerrja e gurëve, mineraleve,

shtresimeve ose fosileve, deponimi i mbeturinave dhe lëshimi i ujërave të ndotura, ndryshimi i regjimit të ujërave, përdorimi i të mirave të natyrës për qëllime ekonomike, kryerja e veprimtarive përmirësuese, mënjanimi i mureve të gjalla dhe përbërësve tjerë të natyrës, mbjellja e monokulturave, grumbullimi i kërpudhave, bimëve dhe pjesëve të tyre, shqetësimi, vrasja ose kapja e shtazëve, gjuetia, peshkimi, veprimtaritë rekreative- sportive, vendosja e reklamave dhe shenjave të tjera, aktivitete të tjera të cilat mund të rrezikojnë vlerën e mbrojtur të natyrës. Përfshijmë zonat turistike të shpallura nga Komuna në të cilat mund të lejohen zhvillimet turistike brenda nën-zonave të caktuara (zhvillim i infrastrukturës, objekte sportive/ rekreuese, të vogla tregtare dhe hoteliere-shërbyese).

Raporti i VSM-së propozon të hartohet një studim bazë dhe inventarizim për Hanin e Elezit me qëllim të identifikimit të humbjeve në biodiversitet dhe mundësive për përmirësimin e situatës.

Mbrojtja e trashëgimisë kulturore – në zonat dhe sipërfaqet e mbrojtura të trashëgimisë kulturore në Han të Elezit të cilat janë në listën e MKRS-së dhe të përcaktuara nga komuna do të mbrohen dhe zhvillimet përreth tyre do të kufizohen bazuar në UA MMPH Nr.08/2017 mbi NTPH, kapitulli II neni 6. Në këto zona do të ndalohen aktivitetet: ndërtimi i ndërtesave më të larta dhe atyre që nuk janë në harmoni me ndërtesat ekzistuese fqinje; ndërtimi i auto-udhëve, rrugëve nacionale dhe rajonale, zhvillimi i veprimtarisë së industrisë së rëndë, instalimi mbitokësor i furnizimit të rrymës elektrike, telekomunikacionit, përqesve digjital.

Për të mbrojtur vlerat e trashëgimisë kulturore, raporti i VSM-së propozon si në vijim:

- *përditësimin, zgjerimin dhe mbajtjen/pasurimin e listës së monumenteve të kulturës, e cila është përgatitur nga Instituti i Monumenteve të Kulturës dhe institucione tjera qendrore dhe lokale për të mirëmbajtur zonat, ndërtesat që kanë vlerë të trashëgimisë së ndërtuar.*

4.4.2 Mbrojtja nga rreziqet natyrore dhe rreziqet tjera

Mbrojtja e mjedisit dhe përgatitja për tu përballur me fatkeqësitë është me rëndësi jetike. Shumë faktorë duhet të merren parasysh në faza të hershme gjatë planifikimit në mënyrë që ndikimi në mjedis dhe dëmet nga fatkeqësitë të parandalohen apo të jenë sa më minimale.

Komuna e Hanit të Elezit ndodhët në një terren të thyeshëm malor ndërsa qyteza gjendet në një luginë të zgjeruar ku bashkohen disa përrenj. Masat për parandalimin e fatkeqësive dhe menaxhimit të tyre janë paraparë duke pasur parasysh UA MMPH Nr.08/2017 mbi NTPH, kapitulli II, neni 3.

Vërshimet – zonat ndërtimore janë përcaktuar në hapësirat tokësore të cilat nuk janë të rrezikuara nga përmytjet. Në raste specifike kur ndërtimi (kryesisht bizneset) lejohet në ato zona, janë paraparë masa mbrojtëse si: hapësirat e vullmit të ujëmbledhësit si dhe infrastrukturës kulluese deri te rrjedhat ujore.

Masat e përgjithshme të mbrojtjes nga vërshimet përfshijnë rregullimin natyror dhe mirëmbajtjen e shtretërve dhe përmirësimin dhe menaxhimit brezave hapësinor përgjatë rrjedhave ujore.

Në zonën e identifikuar të vërshimeve përgjatë lumit Lepenc (Nga lagja Laçi/ Pustenic deri në kufi në jug) zhvillimi kufizohet në distancë të caktuar nga lumenjtë (sipas kushteve të dhënat për zona mbrojtëse të burimeve ujore sipërfaqësore). Në rastin e rrjedhave tjera lumore që kalojnë përgjatë vendbanimeve do të ndërmerren masa për rregullimin e shtratit ujor duke ruajtur vlerat natyrore dhe biodiversitetin. Para ndërmarrjes së masave nevojitet që të bëhen vlerësimet hidrologjike dhe vlerësime të biodiversitetit me qëllim të ruajtjes së bimësisë dhe drunjëve. Rekomandohet që të iket nga praktikatat e betonimit të shtratit të lum enjve apo përrenjve.

Masat parandaluese ndaj vërshimeve janë:

- *rregullimi natyror i shtratit të lumit Lepenc dhe mirëmbajtja e vazhdueshme e tij;*
- *mirëmbajtja e vazhdueshme e shtratit të lumit Rezhançë (pastrimet nga mbeturinat dhe lëndët erozive) si dhe mirëmbajtja e pjesës ku uji hyn në tunel;*
- *ndërtimi i pendave – argjinaturave*

- *ndërtimi i sistemit të drenimit*
- *gërryerja e fundit ose zgjerimi i lumit*
- *përcjellja e ndërrimeve të rrjedhjes së ujit në degën e lumit*
- *ndërtimi i mureve ndaj vërshimeve që i bllokojnë ato*
- *ndërtimi i sistemit të mbrojtjes nga vërshimet*
- *mirëmbajtje afatgjate e sistemit të mbrojtjes nga vërshimet.*
- *përdorimi i portave të vërshimit që e lejojnë ujin të kalojë në lum në mënyrë të kontrolluar.*
- *menaxhimi i rreziqeve në rast të vërshimeve.*
- *punimi i projektit për mbrojtje nga vërshimet.*

Erozioni dhe rehabilitimi i sipërfaqeve erozive – bazuar në UA MMPH Nr.08/2017 mbi NTPH, kapitulli II neni 1 paragrafi 1.2.1 në zonat erozive të identifikuar në hartën e erozionit, do të ndalohet prerja e pyjeve dhe lërimi i tokës si dhe do të merren masa mbrojtjeje përmes mbjelljes së vegjetacionit si masë natyrore për parandalimin e erozionit të mëtejshëm. Komuna do bashkëpunojë me Agjencinë e Pyjeve dhe komunitetin që të marrin fidane dhe të pyllëzojnë hapësirat erozive. Komuna në bashkëpunim me shoqata mjedisore do të bëjë fushata vetëdijesimi për rëndësinë e ruajtjes së bimësisë si masë parandaluese. Ndërsa, masat tjera që do të ndërmerren përfshijnë:

Masat hidroteknike

- *ndërtimi i teracave, gabioneve dhe pendave në shtretërit e përroskave dhe përrenjëve si masa mbrojtëse hidroteknike për ta minimizuar fuqinë gërryese.*
- *ndërtimi i argjinaturave në brigjet e lumenjve si masë parandaluese e gërryerjes*
- *mbjellja e fidaneve pyjore në shtretërit e lumenjve*
- *ndalimi i nxjerrjes së inerteve në shtretërit e lumenjve*

Masat bujqësore

- *të mirëmbahen tokat bujqësore*
- *të aplikohen drejtë praktikat bujqësore*
- *përdorimi i sistemit të ujitjes dhe kullimit të bëhet në bazë të udhëzimeve të ekspertëve*
- *rritja e investimeve për mbrojtjen e tokës në brigjet e lumenjve.*

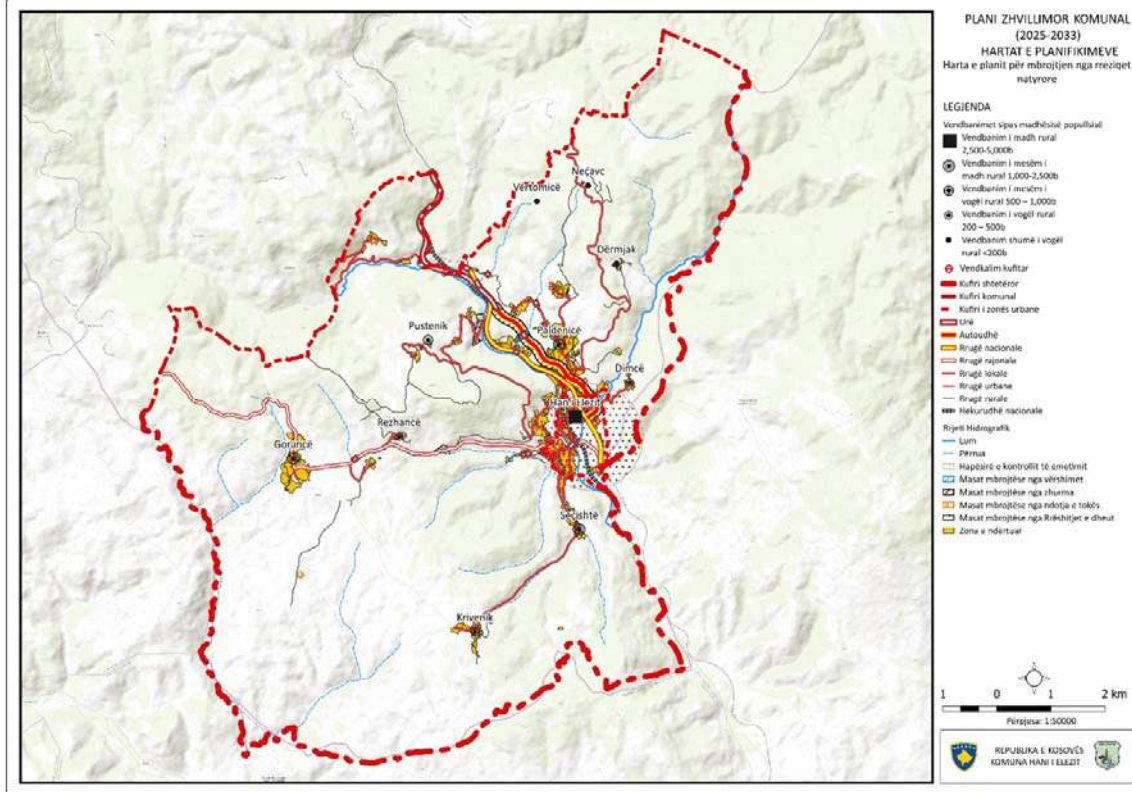
Tërmetet – ligji i ndërtimit në zona sizmike do të aplikohet për ndërtimet e reja. Objektet e vjetra, kryesisht ato publike dhe të trashëgimisë, duhet të analizohen dhe vlerësohen dhe nëse është e nevojshme disa prej tyre do të forcohen për t'i rezistuar tërmeteve. Sektori i emergjencës në komunë, në bashkëpunim me nivelin qendror do të përgatis planin e emergjencës.

Ndërsa, raporti i VSM-së propozon si në vijim:

- *studim të terreneve për qëndrueshmëri sizmike në rast se do të duhet të ndërtohet ndonjë pikë karburanti, duhet pasur parasysh raporti i vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe raporti i vlerësimit të sigurimit teknik të karburantit, i cili duhet të ketë standarde shumë të larta.*

Zjarret pyjore dhe të tjera – mbrojtja nga zjarret do të bëhet përmes aplikimit të masave organizative dhe teknike. Rekomandohet që të mbahen permanente grupe vullnetare në secilin vendbanim të cilat në rast zjarri do të mund të ndihmonin Departamentin e Zjarrfikësve. Stafi i Zjarrfikësve do të vazhdojë të ketë trajnime permanente. Komuna në bashkëpunim me Njësinë e Profesionale për Zjarrfikje dhe Shpëtim dhe Kompaninë regjionale të ujësjellësit do të shtojnë rrjetin e hidrantëve në dy vendbanimet rurale kryesore dhe korridoret kyçe ku zjarrfikësit mund të furnizohen me ujë. Bashkëpunimi ndër-komunal me departamentin e zjarrfikësve në komunat fqinje (Kaçanik dhe Ferizaj) dhe Departamentin e Emergjencave (MPB) do të jetë i domosdoshëm për ndërmarrjen e masave në rast të paraqitjes së zjarreve në pyje.

Sa i përket Raportit të VSM-së, propozon të bëhen studime të mëtejme mbi shkaqet e zjarrvënjes, kohën dhe lokacionet më të atakuara.



Harta 26 Plani i mbrojtjes nga rreziqet natyrore

4.4.2 Zhvillimi ekonomik

Potencialet kryesore mbi të cilat mbështetet zhvillimi ekonomik dhe gjenerimi i punësimit/ të hyrave për Komunën e Hanit të Elezit janë nyja zhvillimore e Qytezës, zona shtesë ekonomike në Gorancë, nyjat ndihmëse turistike dhe bujqësia/ pylltaria.

Politikat zhvillimore komunale luajnë rol shumë të rëndësishëm në krijimin e kushteve për zhvillim të shërbimeve tregtare. Zhvillimi ekonomik është planifikuar të arrihet duke u bazuar në resurset, kapacitetet dhe traditën (industriale dhe mikpritëse) si dhe duke marrë për bazë pozitën e komunës së Hanit të Elezit, gjithnjë duke respektuar kushtet e dhëna ne PHK për vendosjen e veprimtarive ekonomike në hapësirë, të cilat duhet të plotësojnë standardet e mbrojtjes së mjedisit të dhëna në PHK⁵⁶, të cilat kanë parasysh plotësimin e standardeve për mbrojtjen e mjedisit, minimizimi i ndikimeve negative, ofrimi i qasjeve për të gjithë, etj.

Ndërmarrjet dhe biznesi – zhvillimi i ndërmarrjeve në Han të Elezit është në lidhje të drejtpërdrejtë me nyjat zhvillimore dhe qasja në korridoret që i lidhin këto nyje si dhe rrjetin e vendbanimeve. Përderisa:

- Qyteza si qendër/ nyje e vetme zhvillimore kryesore socio-ekonomike do të mbështesë kryesisht zhvillimin e ndërmarrjeve industriale, ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme tregtare, shërbyese hotelerie, profesionale dhe të ngjashme. Lokacioni shtesë i zonës ekonomike në Gorancë do të jetë shtesë e kësaj nyje.

⁵⁶PlaniHapësinorIKosovës2010Kushtetevendosjessëveprimtariveekonomikenëhapësirëfaqe184

Me qëllim të mbështetjes së plotë të zhvillimit të ndërmarrjeve, sidomos atyre të vogla dhe të mesme (NVM), duhet të ofrohen edhe masa tjera më “të buta”. Fillimisht, është e nevojshme të bëhen studime përkatëse për profilet e ndërmarrjeve të cilat do të ishin më të suksesshme në Han të Elezit, duke i marrë parasysh potencialet lokale, si dhe mundësinë e plasimit të prodhimeve dhe shërbimeve në tregun kosovar dhe më gjerë. Po ashtu, është e nevojshme që të avancohen më tej aftësitë për punë dhe të kapaciteteve lokale njerëzore sipas nevojave të tregut, përmes organizmit të trajnimeve profesionale. Avancimi i aftësive ndërmarrëse lokale do të bëhet përmes organizmit të trajnimeve, nxitjes së bashkëpunimit në mes bizneseve, dhe krijimit të kushteve për aktivitete komplementare ndër-sektoriale komunale dhe ndër-komunale.

Turizmi – është ky lloj zhvillimi i cili është i rëndësishëm për të komplementuar zhvillim e gjithmbarshëm komunal. Qyteza në veçanti do të strukturojë paketën mikse kulturo-natyrore dhe industriale ku natyrës ikonike të Sharrit, Karadakut dhe luginave të lumenjve iu gërshetohet historia industriale e Qytezës me pjesët e vjetra industriale dhe banimit të ndërtuar enkas dhe lokacionet e ndryshme kulturore duke përfshirë edhe ato të luftës së fundit. Natyrisht se lista e monumenteve kulturore është shumë më e gjerë me monumente dhe lokacione arkeologjike të shpërndara në tërë Komunën. Duke i pasur parasysh potencialet, mund të pritët që këto lista të zgjerohen edhe më tej në të ardhmen.

Nyje shumë e rëndësishme turistike mbetet në Sharr/ zona turistike Pustenike, e cila do të jetë fokusi kryesor me natyrë të bukur dhe lokacionet me vlerë kulturo-historike. Përveç bizneseve shërbyese hoteliere dhe vilave private aty do të ofrohet rekreacion dhe lëvizje në natyrë, qëndrim dhe socializim, etj. Krejt këtij aranzhmani i shtohen edhe zonat turistike të Gorancës dhe Neçavcit e Vërtomicës (sipërfaqe me pisha), zona turistike e luginës së lumit Dimca si dhe pikat tjera turistike në Laç/Pustenik, Krivenik dhe Dërmjak.

Vlerat unike natyrore do të plotësohen me vlerat krenare të trashëgimisë historikeshumë të rëndësishme të luftës së UÇK-së. Gjithandej nëpër komunë e posaçërisht në Sharr janë Zonat, lokacionet, përmendoret dhe përkujtimoret e luftës për çlirim të grave dhe burrave të Komunës së Hanit të Elezit. Gjatë prezantimit të ofertës turistike, këto asete do të jenë vlerë shtese e tregimit Hanelezas për traditën e përpjekjes së pakufishme dhe të vazhdueshme për jetë të lirë dhe të sigurte të banorëve dhe për të mundësuar shijimin e kësaj natyre nga vizitorët.

Përmes transportit të organizuar, vizitave private dhe dhënies së informacionit, ky funksionalitet turistik organizohet nga Qyteza dhe pikës informuese në Pustenik. Shpërndarja dhe qasja në informacion digjital është pjesë e domosdoshme e këtij funksionaliteti.

Për zhvillimin e turizmit do të nevojiten një varg masash shtesë, të cilat duhet të mundësojnë shfrytëzimin e potencialeve lokale por pa i cenuar vlerat e tyre. Këtu fillimisht bëjnë pjesë studimet e nevojshme për profilet e mundshme të turizmit në Han të Elezit dhe vizitorët potencial, të pasuara me aktivitete për promovimin e vlerave lokale. Po ashtu, është e nevojshme që të ngritën kapacitetet profesionale për ofrimin e shërbimeve turistike, duke u bazuar në përvojat e mira ndërkombëtare për turizëm të qëndrueshëm. Ndërkaq, infrastruktura fizike që do ti mbështesë aktivitetet turistike duhet të zhvillohet me kujdes dhe në harmoni me vlerat natyrore dhe kulturore, duke shmangur çfarëdo cenimi të tyre.

Në të gjitha sipërfaqet tjera rekreative turistike jashtë nënzonave të lartpërmendurat, nuk do të lejohet kurrfarë zhvillimi që do ti dëmtonte vlerat natyrore të atyre sipërfaqeve.

Sipërfaqet turistike në Pustenik dhe Neçavc të përcaktuara me këtë dokument – PZHK, duhet të jenë të sigurta, të qëndrueshme dhe të mbrojtura nga zhvillimet e pakontrolluara dhe dëmtimet.

Gjatë planifikimit të zhvillimeve në këto zona duhet të merren parasysh rekomandimet e dala nga Raporti i VSM-së, i cili kërkon të ndërmerren masat për pyllëzim dhe ripyllëzim, konservim të veçorive

natyrore, mbrojtje e biodiversitetit e habitateve natyrore, të peisazheve e parqeve me vlera ose ndikime mjedisore.

Poashtu, është domosdoshëm edhe aplikimi masave mbrojtëse të përcaktuara me NTPH për të gjitha sipërfaqet turistike dhe jo vetëm. Këto masa ndalojnë apo kufizojnë aktivitetet vijuese: ndërtimi i ndërtesave të infrastrukturës; ndërtimi i ndërtesave të reja transite, komunale, energjetike, të telekomunikacionit dhe rrugëve; mihja ose mbulimi i terrenit, mihja dhe nxjerrja e gurëve, mineraleve, shtresimeve ose fosileve; deponimi i mbeturinave dhe lëshimi i ujërave të ndotura; ndryshimi i regjimit të ujërave; përdorimi i të mirave të natyrës për qëllime ekonomike; kryerja e veprimtarive përmirësuese, mënjanimi i mureve të gjalla dhe përbërësve tjerë të natyrës; mbjellja e monokulturave; grumbullimi i kërpudhave, bimëve dhe pjesëve të tyre; shqetësimi, vrasja ose kapja e shtazëve, gjuetia, peshkimi; veprimtaritë rekreative- sportive; vendosja e reklamave dhe shenjave të tjera; aktivitete të tjera të cilat mund të rrezikojnë vlerën e mbrojtur të natyrës.

Është me rëndësi që në këto sipërfaqet duhet të sigurohet që turizmi të jetë i qëndrueshëm dhe të mos dëmtojë resurset natyrore. Për të siguruar një gjë të tillë duhet identifikuar ndikimet e mundshme negative nga aktivitetet turistike (dëmtimi i habitateve, ndotja, dhe humbja e biodiversitetit), si dhe duhet të krijohet një ekuilibër mes zhvillimit turistik dhe mbrojtjes së mjedisit, Për më tepër komuna e Hanit të Elezit duhet të sigurohet që zhvillimet në këto sipërfaqe të jenë në harmoni me ligjet dhe rregulloret në fuqi. Duke i marrë në konsideratë të gjitha çështje e lartpërmenduar hartimi i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis për çdo zhvillim është i domosdoshëm.

Bujqësia – sipërfaqet bujqësore kanë shtrirje të përhapur brenda territorit komunal me ato kualitative përgjatë Luginës së Lepencit në pjesën më jugore të tij, si dhe ato më pak kualitative në pjesët kodrinore. Bazuar në cilësinë e tyre dhe impaktit që në to kanë zhvillimet tjera hapësinore, janë të rëndësishme masat që duhet të ndërmerren me qëllim të mbrojtjes në njërën anë, si dhe rritjes së nivelit të shfrytëzimit, vlerës dhe prodhimtarisë në anën tjetër. Në lidhje me mbrojtjen, është e domosdoshme që toka bujqësore si aset zhvillimor të mbrohet nga ndërtimet joformale dhe shpërhapjet zhvillimore të paplanifikuara. Kjo arrihet përmes respektimit të kufijve të zonave të ndërtimit dhe zgjerimit minimal të tyre. Po ashtu është planifikuar të sigurohet mbrojtja e tokave bujqësore nga format e ndryshme të ndotjes, vërshimeve dhe fatkeqësive (kjo komponentë do të prezantohet me thellësisht në 5.1).

Strategjia e Zhvillimit Ekonomik në Han të Elezit është bazuar në potenciale lokale, që duhet zbatuar deri në vitin 2032. Kjo realizohet duke bërë përmirësimin e infrastrukturës bujqësore dhe shtimin e kapaciteteve bujqësore. Shtimi i kapaciteteve bujqësore planifikohet të bëhet me përdorimin e teknologjisë moderne, me përdorimin e makinerive sikurse traktorët, kombajnët dhe mjete të tjera moderne - teknologjitë të bazuara në GIS për monitorimin dhe menaxhimin e tokës bujqësore. Rekomandohet aplikimi i praktikave të qëndrueshme sikurse përdorimi i fertilizuesve organikë që njëkohësisht redukton ndikimin negativ në mjedis. Formimi i kooperativave dhe partneriteti publiko-privat për të bashkuar burimet dhe për të përmirësuar fuqinë negociuese janë masa që ndihmojnë në rritjen e produktivitetit dhe qëndrueshmërisë në sektorin bujqësor. Paraprakisht komuna e Hanit të Elezit duhet të konsideroj organizimin e programeve të trajnimit për bujqit mbi teknikat moderne të lavërtarisë dhe menaxhimit të tokës si dhe mbështetjen financiare nga qeveria dhe organizatat ndërkombëtare.

Pas një studimi të fushës, planifikohet konsolidimi i tokave bujqësore në:

- rrafshnaltën e Krivenikut e cila është e përshtatshme për lavërtari (kryesisht me kulturën e grurit). Konsolidimi mund të arrijë edhe mbi 200 ha ndërsa aty nuk parashihet ujitje;
- tokat kualitative bujqësore përgjatë pjesës jugore të lumit Lepenc (nën urën e Seçishtes). Këto sipërfaqe bujqësore do të kenë trajtim të veçantë. Në këtë zonë PZHK ka planifikuar kufizimin e ndërtimit, në mënyrë që të parandalohet zgjerimi i vendbanimit ekzistues Lagja e Re por edhe zgjerimi i gjithë kufirit të ndërtuar që shtrihet përgjatë lumit. Poashtu, është planifikuar

aplikimi i masave të veçanta agro-teknike në këto lokacione duke përfshirë plehrat kimike dhe substancat tjera, do të jenë të kufizuara për shkak të pranisë së lumit. Konsolidimi i këtyre tokave bujqësore përgjatë lumit është gjithashtu i planifikuar në favor të kultivimit të kulturave të përshtatshme (kryesisht misër dhe perime në serra) si rezultat i mundësisë për ujitje nga kanalet ekzistuese dhe të planifikuara. Ujitja bëhet drejtpërdrejtë nga lumi Lepenc.

Sa i përket përmirësimit të kushteve të qasjes në toka bujqësore më lart, parashihet ngritja e cilësisë së rrugëve rurale në nivel të arsyeshëm për këtë rang të rrugëve (p.sh. shtrimi me zhavorr).

Fshatrat e Hanit të Elezit përbëjnë rrjetin bartës të zhvillimit rural. Brenda tyre, terrenet e rrafshëta apo luginore do të jenë bartëse të zhvillimit të veprimtarive bujqësore individuale duke i pasur parasysh potencialet që i ofron toka në të cilat ato shtrihen. Fshatrat e terreneve kodrinore të komunës do të jenë kryesisht bartëse të zhvillimit të blegtorisë, duke iu përshtatur kushteve dhe terrenit. Në përgjithësi, sipas potencialeve të tokës bujqësore nëpër fshatra dhe interesit individual të bujqve, do të promovohet edhe pemëtaria si dhe kultivimi i frutave të pyllit (dredhëza, mjedra, aronia, boronica e të ngjashme). Është me rëndësi që në zhvillimin hapësinor të fshatrave të ruhet potencialet që i ofron struktura hapësinore e tyre për zhvillimin e jetës së shëndoshë dhe veprimtarive ekonomike rurale.

Me qëllim të ofrimit të një spektri të plotë të masave përkrahëse për zhvillimin e bujqësisë, grantet dhe subvencionet targetohen specifikisht në tokat bujqësore të konsoliduara (për grurë, misër dhe perime në serra apo të jashtme) dhe në tokat tjera bujqësore në rastet e pemishteve dhe frutave të pyllit. Përveç mbrojtjes së tokës, mbështetjes nga aspekti hapësinor dhe fizik me infrastrukturë përkatëse dhe subvencionet/ grantet, ofrohen edhe masa tjera më “të buta”. Mbështetja e vazhdueshme në ngritjen e njohurive dhe kapaciteteve profesionale, sidomos për qasjet bashkëkohore në bujqësi, si dhe avancimi i teknikave të aplikuara bujqësore, janë kushte të domosdoshme që potencialet bujqësore të shfrytëzohen në shkallë sa më të lartë dhe në mënyrë të qëndrueshme. Identifikimi i llojeve të prodhimeve që ofrojnë cilësi në territorin e Hanit të Elezit, si dhe krijimi i rrjetit të furnizimit/plasimit, janë të domosdoshme për kthimin e bujqësisë në gjenerues të punësimit dhe zhvillimit.

Zhvillimi eventual kapaciteteve përpunuese bujqësore mbetet në varshmëri nga kapacitetet dhe cilësia e prodhimit bujqësor, e sidomos nga nevojat e tregut ku mund të plasohen prodhimet e përpunuara. Komuna do të bëjë përpjekje për të bërë një analizë për sigurimin e tregut për shitjen e prodhimeve bujqësore (bashkëpunim edhe me komuna fqinje).

Duke u bazuar në udhëzimin administrativ për normat teknike të planifikimit MMPH Nr.08/2017 (shtojcë kapitulli II, neni 1 paragrafi 1.2.2), tokat bujqësore mbrohen nga fragmentimi duke marrë masat kundër fragmentimit. Pra toka e punueshme bujqësore e konsoliduar, sipërfaqja e së cilës është ≤ 1.00 ha, nuk mund të fragmentohet në parcela. Kjo masë mbrojtjeje duhet të respektohet në dokumentet e planifikimit hapësinor. Për më shumë, toka e punueshme bujqësore, sipërfaqja e së cilës është ≤ 0.50 ha, të mos mund të fragmentohet tutje.

Startegjia për Zhvillim Ekonomik deri në vitin 2032 parasheh shtimin e kapaciteteve në blegtori. Ky objektiv planifikohet të realizohet me përdorimi i teknologjisë automatike për ushqyerjen e kafshëve, pastaj përdorimin e robotëve të mjeljes dhe ushqyesit automatikë. Është me rëndësi të përdoret ushqimi i balancuar me vitamina dhe minerale për të përmirësuar shëndetin dhe produktivitetin e kafshëve. Planifikohet që përmes granteve të bëhet përmirësimi i kushteve në shtalla ekzistuese dhe ndërtimi i shtallave të reja, duke ofruar një ambient më të pastër për kafshët. Mbi të gjitha ofrimi i programeve të trajnimit mbi teknikat e reja dhe praktikat më të mira, është më se i domosdoshëm për blegtorë. Këto aktivitete duhet të mbështeten nga komuna e Hanit të Elezit dhe MBPZHR. Sikurse në bujqësi edhe në blegtori duhet të konsiderohet parneriteti publiko-privat.

Pylltaria – sipërfaqet e bollshme pyjore të Hanit të Elezit kryesisht në Malet e Karadakut por edhe të Sharrit do të mbrohen nga prerja dhe degradimi. Kjo do të arrihet në bashkëpunim me të gjithë akterët e përfshirë publik, privat dhe të shoqërisë civile. Planifikohen projekte voluminozë të pyllëzimit sipas karakteristikave të lokacionit. Rëndësi të veçantë do ti kushtohet mbrojtjes dhe rivitalizimit të sipërfaqeve pyjore të identifikuara si të mbrojtura në kuadër të zonave turistike.

Me strategji parashihet të bëhet promovimi i pylltarisë industriale që duhet realizuar deri në vitin 2026. Kjo kërkon një qasje që përfshin edukimin, mbështetjen financiare, teknologjinë e avancuar dhe zhvillimin e tregut. Në kuadër të edukimit planifikohet zhvillimi i fushatave informuese sikurse organizimi i fushatave për të rritur ndërgjegjësimin mbi përfitimet ekonomike dhe mjedisore të pylltarisë industriale. Përfshirja e moduleve mbi pylltarinë në kurrikulat shkollore, edukimi i të rinjve mbi rëndësinë dhe praktikën e qëndrueshme të pylltarisë është një tjetër aktivitet i rëndësishëm që propozon plani. Për më tepër, për të inkurajuar investimet në pylltari plani parasheh zhvillimin e politikave lehtësuese fiskale nga ana e nivelit lokal dhe qendror. Për të monitoruar dhe menaxhuar pyjet në mënyrë të qëndrueshme, PZHK propozon përdorimi i teknologjive të reja sikurse sistemi GIS. Paralelisht me këto aktivitete përmes marketingut dhe brendimit planifikohet të zhvillohet tregu për këtë fushë.

Sipërfaqe tjera pyjore të identifikuara (publike dhe private) ku nuk dëmtohet peizazhi natyror apo urban si i domosdoshëm për standard optimal jetësor dhe si aset për zhvillim të turizmit, do planifikohet për zhvillim të pylltarisë. Pjesë të caktuara në Karadak dhe Sharr të jepen në shfrytëzim për pylltari komerciale (partneritet publiko-privat apo modalitet tjetër) për të prodhuar lëndë druri për industri, ndërtimtari apo biomasë. Përderisa në Sharr do të lejohet vetëm kultivimi i drurit lokal (ahu, bungu, pisha, etj), me kujdes të veçantë në Karadak do të lejohet edhe prezantimi i drunjtëve industrial jo endemik (pauloënia apo të ngjashme).

Si rezultat i identifikimit nga komuna (bazuar në hulumtimet paraprake) të lokacioneve potenciale për prodhimin energjisë nga burimet e ripërtëritshme sidomos nga dielli dhe era, me PZHK planifikohet të promovohet ky sektor dhe të inkurajohen bizneset që të fillojnë zhvillimin e këtij aktiviteti si për prodhimin e energjisë për nevojat e veprimtarisë së tyre ashtu edhe për tregti. Gjithashtu komuna përmes mbështetjes së Qeverisë dhe donatorëve do të bëjë ngritjen e kapaciteteve për përgaditjen e kuadrove për t'u punësuar në këtë sektor.

4.4.3 Infrastruktura teknike

Infrastruktura teknike përfshinë shtrirjen e ndërtesave, instalimeve nëntokësore dhe mbitokësore për furnizimin e energjisë elektrike dhe termike, rrjetit të ujësjellësit dhe kanalizimit, telekomunikacionit dhe instalimeve të tjera të ngjashme. Kapacitetet e këtyre sistemeve dhe cilësia e shërbimit do të përmbushin nevojat e banimit, si dhe do ta mbështesin zhvillimin ekonomik.

Ujësjellësi – sipas vlerësimit të situatës, me rrjet të ujësjellësit janë të mbuluara vetëm zona urbane me një pjesë të fshatit Seçishtë i cili sistem menaxhohet nga KRU „Bifurkacioni, dhe fshati Gorancë i cili menaxhohet nga vet komuniteti. Kapaciteti i ujit të dy burimeve nga të cilat furnizohet sistemi është 29l/s, mirëpo gjatë sezonës së verës, zvogëlohet dhe KRU obligohet të aplikoj reduktime gjatë ditë, kjo ndodh edhe për shkak të keqpërdorimeve dhe kyçjeve ilegale por edhe të defekteve në sistem.

Fshati Gorancë e posedon rrjetin me kapacitet furnizues prej 5l/s, mirëpo edhe këtu gjatë sezonës së verës si rezultat i mungesës së reshjeve dhe menaxhimit jo të mirë nga komuniteti, kapaciteti i ujit të zvogëlohet dhe qytetarët ballafaqohen me mungesë të ujit të pijshëm.

Vendbanimet tjera nuk kanë sisteme, kështu që qytetarët detyrohen të furnizohen me ujë nga pusët individuale.

Me qëllim të ofrimit të shërbimit optimal për të gjithë banorët e komunës, do të merren hapat në

vijim:

- rrjeti i përbashkët i Qytezës, Seçishtes dhe vendbanimeve përreth do të përmirësohet dhe shtohet duke përfshirë të gjitha amvisëritë dhe bizneset (pjesën e mbetur të Seçishtes dhe pjesë të vendbanimeve përreth). Duke qenë se për 8 vitet e ardhshme këtu do të akomodohen shumica e banorëve shtesë të Komunës, diasporës dhe vizitorëve turistik, do të planifikohet përkritazi për sasi të shtuar të ujit deri në 6l/ sekondë.
- njëjtë do të vepohet me fshatin Gorancë, i cili sistem do të futet në menaxhim formal të KRU Bifurkacionit, Njësia në Han të Elezit.
- për fshatin Paldenicë komuna do të bëjë projektin dhe do të ndërtojë sistemin e përbashkët të ujësjellësit i cili do të menaxhohet nga KRU respektive.
për fshatrat Dimcë, Krivenik, Dremjak, Neçavc dhe Vërtomicë do të bëhen hulumtime dhe analiza për modalitetin më të përshtatshëm për ofrimin e shërbimit.
- për nevoja turistike planifikohet të rregullohen burime të ujit të pijes në lokacione të caktuara.

Për të arritur këtë qëllim të shërbimit të banorëve lokal por edhe veprimtarive ekonomike sipas konceptit zhvillimor, do të bëhen studime dhe hulumtime për kapacitete shtesë të burimeve ujore. Paralelisht me burime të reja ujore, menaxhimi i shërbimit do të avancohet me ofrim permanent të ujit cilësor sipas standardeve në fuqi dhe e fundit jo për nga rëndësia, planifikohet menaxhim më i mirë i komplet sistemit për të ulur ndjeshëm humbjet komerciale dhe teknike të ujit në më pak se 20% nga mbi 50% sa është tani. Masat e lartëpërmendura janë rekomanduar edhe me Raportin e VSM-së. Racionalizimi i kapaciteteve njerëzore dhe financiare në raport me të hyrat si dhe aplikimi i gjobave do të jetë i domosdoshëm duke pasur në konsideratë kufizimet me ujë që mund të ndodhin nga sasia e çrregulluar e reshjeve atmosferike të ndikuara potencialisht nga ndryshimet klimatike.

Kanalizimi – pothuajse të gjitha vendbanimet kanë qasje në sistemin e kanalizimit të cilat derdhen në një kolektor në afërsi të lumit Lepenc (lokacion i planifikuar për impiantin e trajtimit të ujërave të zeza). Vendbanimet të cilat nuk kanë qasje në këtë shërbim janë Dimcë, Pustenik, Dremjak, Vërtomicë dhe Neçavc (tri të fundit vendbanime të depopuluara).

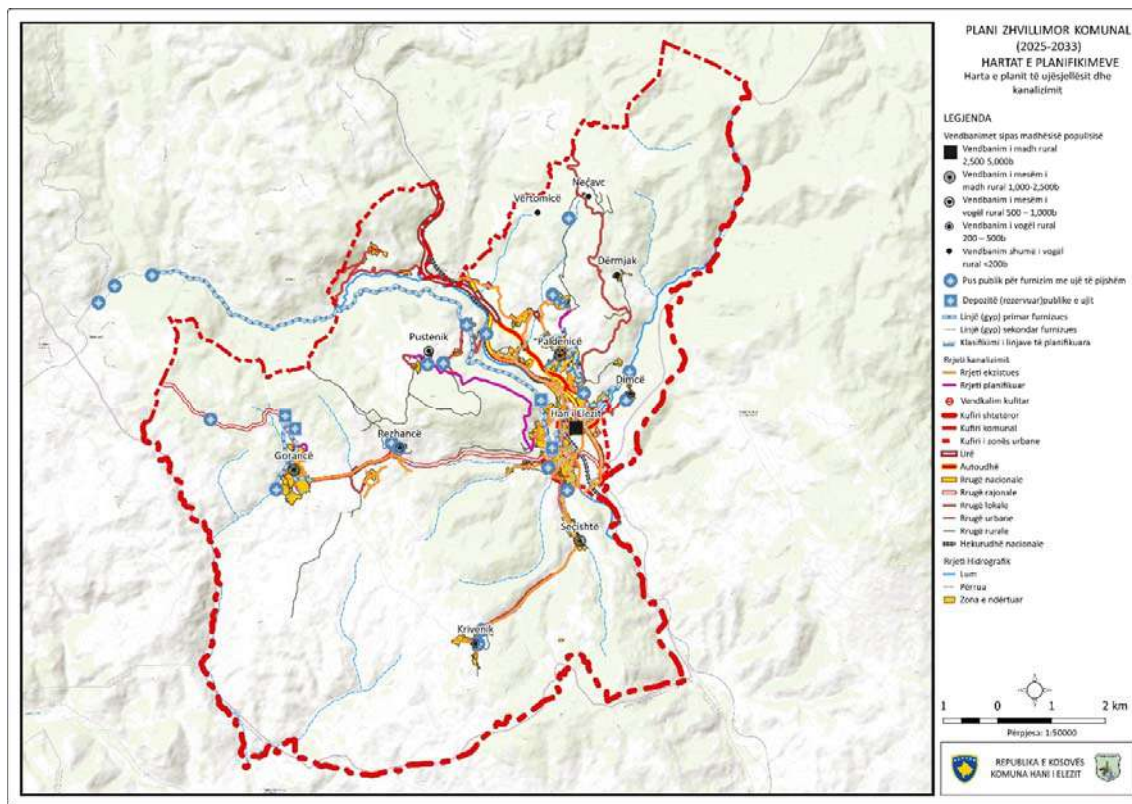
Me PZHK planifikohen përmirësime të nevojshme dhe rritje të kapacitetit paralelisht me kërkesat zhvillimore të planifikuara, si dhe ndarja e ujërave atmosferik nga ujërat e zeza në pika të caktuara.

Kolektorit ekzistues në lindje të lumit Lepenc i cili përmbledh të gjitha vendbanimet dhe lagjet e asaj ane do ti shtohet edhe kolektori i planifikuar përëndimor që nga Laçi/ Pustenik e deri në pikën më jugore të Komunës (afër kufirit me RMV) ku është planifikuar të ndërtohet impianti për trajtimin e ujërave të zeza. Me kompletimin e sistemit të shkarkimit të ujërave të zeza do të ndalohej njëri nga burimet e ndotjes së mjedisit.

Poashtu do të merren parasysh edhe masat e rekomanduara nga Raporti i VSM-së si në vijim:

- *zëvendësimi i tubacioneve të vjetra dhe të vogla që do të shoqërohet edhe me minimizimin e rrjedhjeve;*
- *rritja e lidhjeve;*
- *rregullimi i lidhjeve të paligjshme;*
- *zvogëlimi i përdorimit të gropave septike dhe lidhja me sistemin e kanalizimeve për ujërat e ndotura, lidhja me kolektorin kryesor të fshatrave dhe ndërtimi i impiantit të planifikuar.*

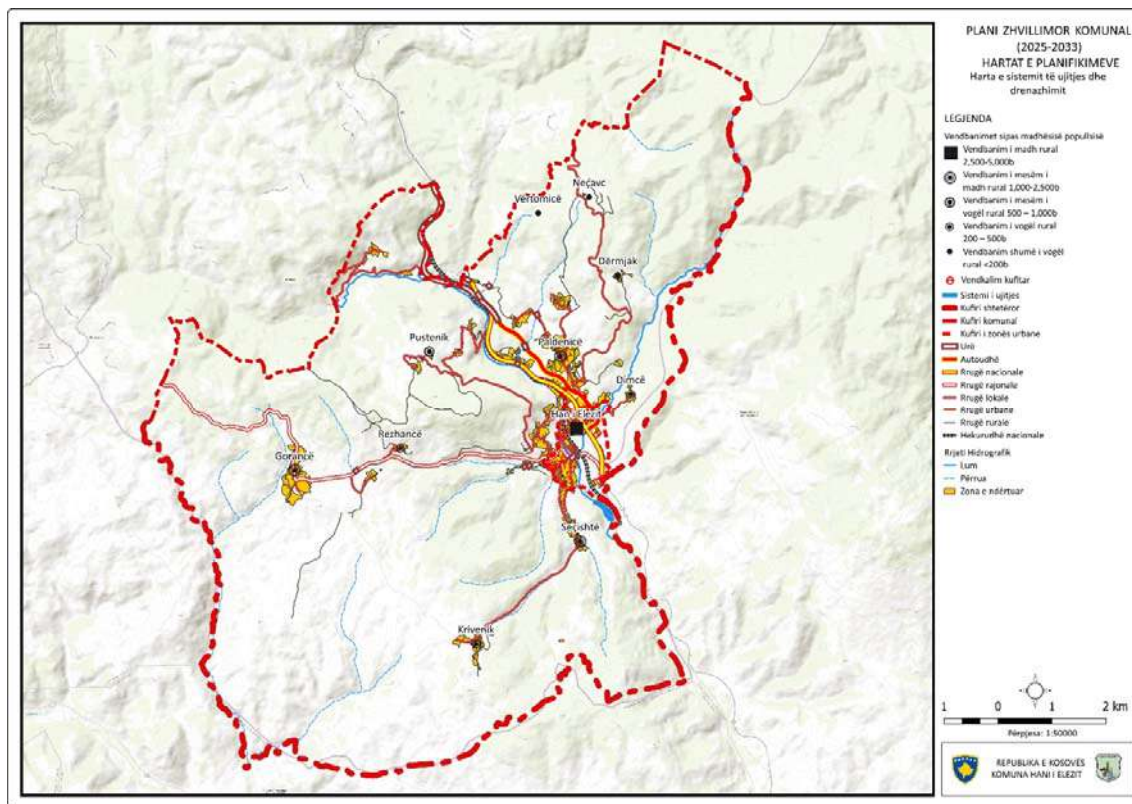
Komuna e Hanit të Elezit do të bashkëpunojë ngushtë me Komunat Ferizaj dhe Kaçanik duke përfshirë edhe presionin e duhur nga OSHC-të në mënyrë që të shpejtohet realizimi i projekteve të impianteve të tyre që do të sillte ndikim vendimtar në mjedis (në lumin Lepenc).



Harta 28 Plani i ujësjellësit dhe kanalizimit

Ujitja dhe drenazhimi – vëmendje e veçantë do të kushtohet ujitjes së tokave bujqësore të planifikuara për konsolidim përgjatë luginës së Lepencit (shih pjesën e bujqësisë). Kanaleve ujitëse ekzistuese do tu shtohen edhe kanale të reja për të arritur zhvillimin bujqësor të planifikuar.

Menaxhimi i ujërave atmosferik do të bëhet përmes sanimit të sistemeve ekzistuese në zonën urbane, si dhe ndërtimit të sistemeve të hapura përgjatë rrugëve ku ato mungojnë duke përfshirë edhe mirëmbajtjen dhe mbajtjen funksionale të tyre gjatë tërë kohës. Si masë për zvogëlimin e riskut nga vërshimet por edhe për të larguar kundërmimet nga ujërat e zeza do të bëhet pastrimi permanent i shtretërve të Lepencit dhe përrenjve më të mëdhenj posaçërisht nëpër dhe afër vendbanimeve, si dhe do të rregullohen shtretërit e tyre në segmente të caktuara. Zona përgjatë luginës së Lepencit, Dimces dhe Laçit është i shpallur si zonë me interes të veçantë nga Komuna prandaj gjatë rregullimit të lumit duhet kushtuar kujdes ruajtjes së biodiversitetit dhe pasazhit përgjatë lumit.



Harta 28 Plani i ujitjes dhe drenazhimit

Mbeturinat – kompania publike lokale “Pastrimi” mbulon tërë territorin komunal me shërbim (100%) dhe deponimin e mbeturinave e bën te stacioni i transferit në Gerlicë të Ferizajt dhe në deponinë rajonale në Velekincë të Gjilanit. Komuna synon që kjo deponi të shfrytëzohet për derdhje të mbeturinave edhe në vitet e ardhshme. Në komunë ekzistojnë 2 deponi joformale dhe ajo e mbeturinave ndërtimore që janë sfida për komunën. Komuna synon të ofroj shërbime cilësore për qytetarët e saj dhe eliminoj deponitë ilegale ekzistuese dhe të parandaloj krijimin e të rejave. Ky synim do të arrihet përmes zvogëlimit apo minimizimit të gjenerimit të mbeturinave dhe ndarjes së tyre. Tashmë është duke u punuar rreth minimizimit apo zvogëlimit të vëllimit të mbeturinave përmes ndarjes së plastikës, metalit, letrës dhe mbeturinave organike. Komuna në bashkëpunim me ndërmarjen „Pastrimi” do të vazhdojnë të punojnë në këtë drejtim, me mbështetjen e GIZ. Gjithashtu, OJQ Gjethi e cila operon në rajonin e Ferizajt, tashmë ka bërë një sërë studimesh e analizash në këtë kontekst. Sa i përket, ndarjes së plastikës, metalit, letrës do të riciklohen nga kompania REX në Kaçanik, e cila është e njohur në këtë mes për plastikë, ndërsa mbeturinat organike tashmë kanë filluar të riciklohen përmes komposterëve individual. Komposterët e mbeturinave organike planifikohet të shtohen në fshatra ndërsa Komuna do të bëjë studime të fisibilitetit për mundësinë e subvencionimit të një ricikluesi të madh për mbeturinat organike. Modalitetet mund të jenë të ndryshme që nga ndërmarrjet private apo publike apo publiko/private. Gjithashtu, planifikohen subvencione dhe iniciativa të ndryshme për kohë të caktuar në njërin anë si pakoja stimuluese për bizneset „zero ambalazhim” dhe „zero mbeturina”, pagesa për volum të mbeturinave të gjeneruara⁵⁷ dhe aplikimi strikt i gjobave.

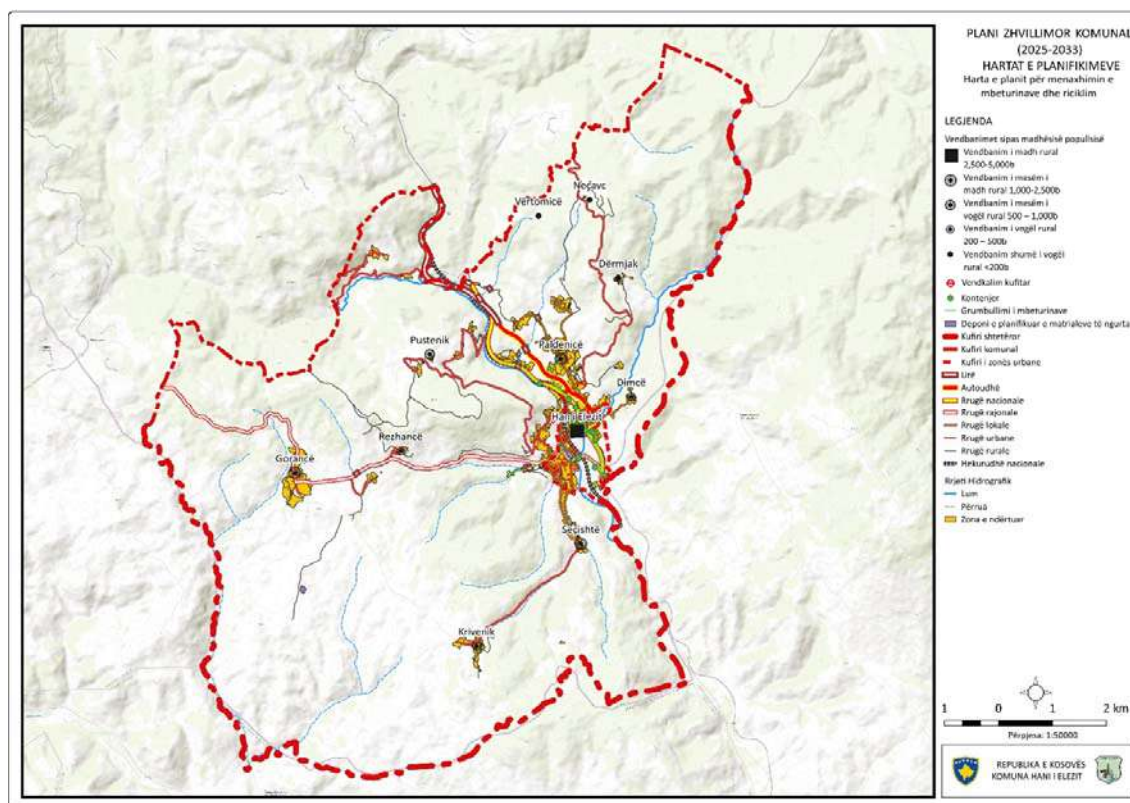
Komuna, gjithashtu planifikon edhe vetëdijësimin e qytetarëve të saj për mos hudhjen e mbeturinave jashtë kontejnerëve dhe riciklimin, përmes bashkëpunimit me OJQ-të lokale apo ndërkombëtare që veprojnë në këtë fushë.

⁵⁷ Burimi: Plani Komunal për Menaxhim të Mbeturinave 2023 - 2027

Duhet theksuar se edhe VSM ka trajtuar këtë fushë dhe propozon si në vijim:

- grumbullimin më të mirë në vendbanime dhe nivel komunal;
- vënien në jetë të strategjive për reduktimin e mbetjeve dhe për riciklimin;
- ndarjen më të mirë e materialeve të rrezikshme;
- për të shmangur hedhjet e paligjshme, organizimi mund të bëhet nga komuna për një numër të mjaftueshëm kamionësh dhe të menaxhohet me transport nga deponia e përkohshme drejt asaj regjionale njëjtë të menaxhohet me pagesë për tone për hedhjen e mbeturinave në Deponin e regjionale duke krijuar sistem pagesash nga ata që hudhin mbeturina;
- zbatimin i projekteve për pika grumbullimi në sistemin e stacioneve të transferit.

Sa i përket çështjes së mbeturinave inerte, komuna ka caktuar lokacionin në afërsi të mihjes sipërfaqësore të mergeles, kapaciteti i së cilës do të përcaktohet në përputhje me normat e UA MMPH Nr. 08/2017 mbi NTPH kapitulli IV neni 17. Për më tepër, në bashkëpunim me gurëthyesit do të mundësohet ndarja dhe riciklimi i pjesshëm i këtyre mbeturinave duke përfshirë betonin dhe armaturën.



Harta 29 Plani i menaxhimit të mbeturinave

Energjia – vlerësimi i situatës tregon që KEDS mbulon të gjithë territorin e komunës me furnizim të kënaqshëm me energji elektrike, mirëpo rrjeti shpërndarës dhe shtyllat janë të vjetëruara.

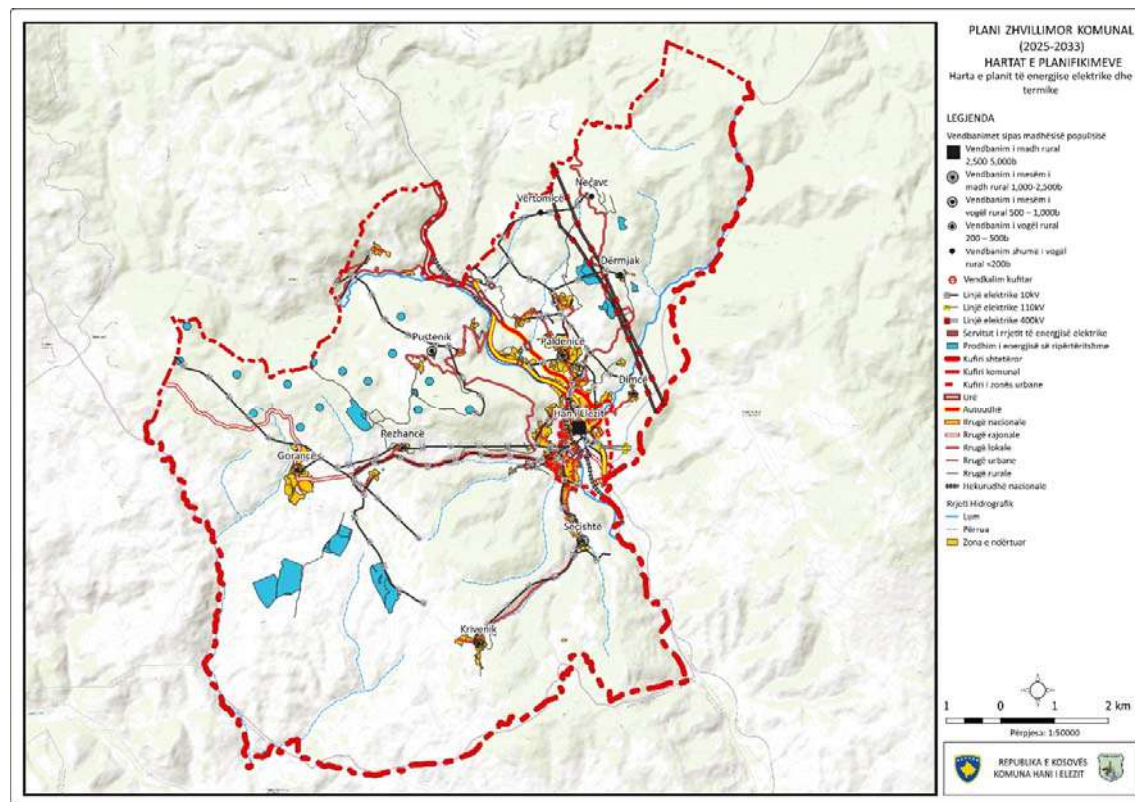
Rehabilitimi dhe ndërrimi i rrjetit shpërndarës dhe shtyllave është përgjegjësi e KEDS, mirëpo komuna do të negocioj me KEDS për zgjerimin e rrjetit edhe në zonat e planifikuara për zhvillim, banim, sektorë të ndërlidhur me banimin, zhvillim të shërbimeve tregtare, etj. Kushtet për vendosjen e infrastrukturës energjetike (gjenerim dhe transfer) duhet bazuar në UA MMPH Nr. 08/2017 mbi NTPH kapitulli IV neni 16 ku përcaktohen kushtet për distancën e vendosjes së tyre nga pjesët e ndërtuara të vendbanimeve, vija ndërtimore apo ndërtesat.

Në anën tjetër me qëllim të mbështetjes së një furnizimi cilësor me energji dhe shfrytëzim racional të saj, komuna parasheh masat për rritjen e efijencës energjetike. Në kuadër të ndërtesave dhe hapësirave publike, rritja e efijencës do të bëhet përmes aplikimit të masave konkrete teknike (struktura izoluese ndërtimore, pajisje efficiente elektrike dhe të ngrohjes si dhe pajisje solare për gjenerim të energjisë). Ndërkaq në shkallë më të gjerë, planifikohet aplikimi i masave për vetëdijesimin dhe informimin e qytetarëve për rëndësinë dhe përfitimet nga efijencia e energjisë dhe gjenerimi i saj sidomos në objektet e banimit, si dhe burimet aktuale të subvencionimit nga qeveria dhe donatorët brenda këtij konteksti. Mbështetja e qytetarëve rreth aplikimit për këto subvencione është gjithashtu e përfshirë.

Sa i përket prodhimit të energjisë elektrike, në të 2 rastet e caktuara të hidrocentraleve të vogla planifikohet që ato të mos ndërtohen. Për shkak të mos fillimit të punëve në të dy rastet ("Lepenci 1" dhe "Lumi i Kotlinës"), lejet ndërtimore, pëlqimet mjedisore/ ujore dhe autorizimet respektive nga ZRRE kanë skaduar dhe Komuna duhet të sigurohet që ato të mos vazhdoen.

Arsyeja tjetër qëndron në faktin se të gjitha rastet kur hidrocentralet në Kosovë janë përfunduar (duke përfshirë edhe komunën fqinje të Kaçanikut), OSHC-të kanë paditur MMPHI-në dhe Gjykata Supreme ka shtyrë ekzekutimin e lejes së integruar mjedisore dhe ujore të tyre deri në një vendim përfundimtar të Gjykatës në lidhje me mos aplikimin e koncesionit, degradimet mjedisore dhe mos konsultimin e publikut (OJQ Gjethi dhe OJQ GLPS). Ngjashëm ishin ndjekur procedurat edhe për hidrocentralet e parapara në Han të Elezit dhe potencialisht mund të jenë bërë të njëjtat shkelje.

Për shkak të resurseve të kufizuara ujore dhe prioriteteve tjera në shfrytëzim të tij (konsum social dhe ekonomik/ bujqësor), Komuna dhe qeveria qendrore nuk do të lejojnë hidrocentrale tjera të vogla në territorin e Komunës. Hidrocentrale mikro dhe piko mund të lejohen për ndonjë atraksion turistik apo nevoja bjeshkatore, por edhe në ato raste nuk do të lejohet devijimi i ujit nga rrjedha natyrore e tij.



Harta 30 Plani i energjisë elektrike dhe termike

U theksua më lart se do të promovohet gjenerimi i energjisë elektrike nga burimi i diellit përmes instalimit të paneleve fotvoltaike në ndërtesa (publike dhe private) duke përfshirë edhe panelet e veçanta për ngrohje të ujit. Poashtu, me këtë PZHK, bazuar në kushtet e favorshme natyrore do të promovohet zhvillimi i prodhimit të energjisë së ripërtërishme nga dielli dhe era (ferma solare). Si të përshtatshme për zhvillim të energjisë së ripërtërishme janë përzgjedhur lokacione të caktuara: nga ana perëndimore (zona e Gorancës, Rezhancës dhe Krivenikut-për panele solare dhe zona e Pustenikut – për trubina me erë) si dhe nga ana lindore (zona e Neçavcit) poashtu për panele solare. Megjithatë, fillimisht do të kryhen hulumtime për të vlerësuar nëse këto lokacione janë të përshtatshme sa i përket kapacitetit të rrezatimit dhe erës.

Perzgjedhja e këtyre lokacioneve është bërë në pajtim me UA MMPH 08/2017 për NTPH Kapitulli IV neni 16 si dhe është konsultuar Udhëzuesi – Analizë Ligjore – Harta Zonale e Komunës i hartuar nga MMPHI me mbështetjen e USAID-it. Parcelat e përzgjedhura për zhvillim të energjisë së ripërtërishme (kryesisht janë sipërfaqe të zhveshura dhe me shkurre), janë të klasit mbi katër (IV), nuk janë zona të mbrotjura apo në afërsi të zonave mbrojtëse, janë larg vendbanimeve, nuk ka burime të ujit, trashëgimi natyrore, erkeologjike, etj. Për më tepër, lokacionet e përzgjedhura janë në afërsi të rrugëve ekzistuese lokale por edhe atyre të planifikuara lokale dhe rajonale. Kështu që konsiderohen si shumë të përshtatshme për zhvillim të energjisë së ripërtërishme.

Ky udhëzim poashtu jep disa kritere të cilat duhet respektuar gjatë përcaktimit të lokacionit për këtë lloj shfrytëzimi, si duhet të ndërtohet të paktën 2 km prej zonës së mbrojtur, ndërkaq nuk parashihet të ndërtohet në hapësira ku ka burime të rralla minerale, në zona të mbrojtura ujore të kategorisë 1 dhe në toka të vlefshme bujqësore.

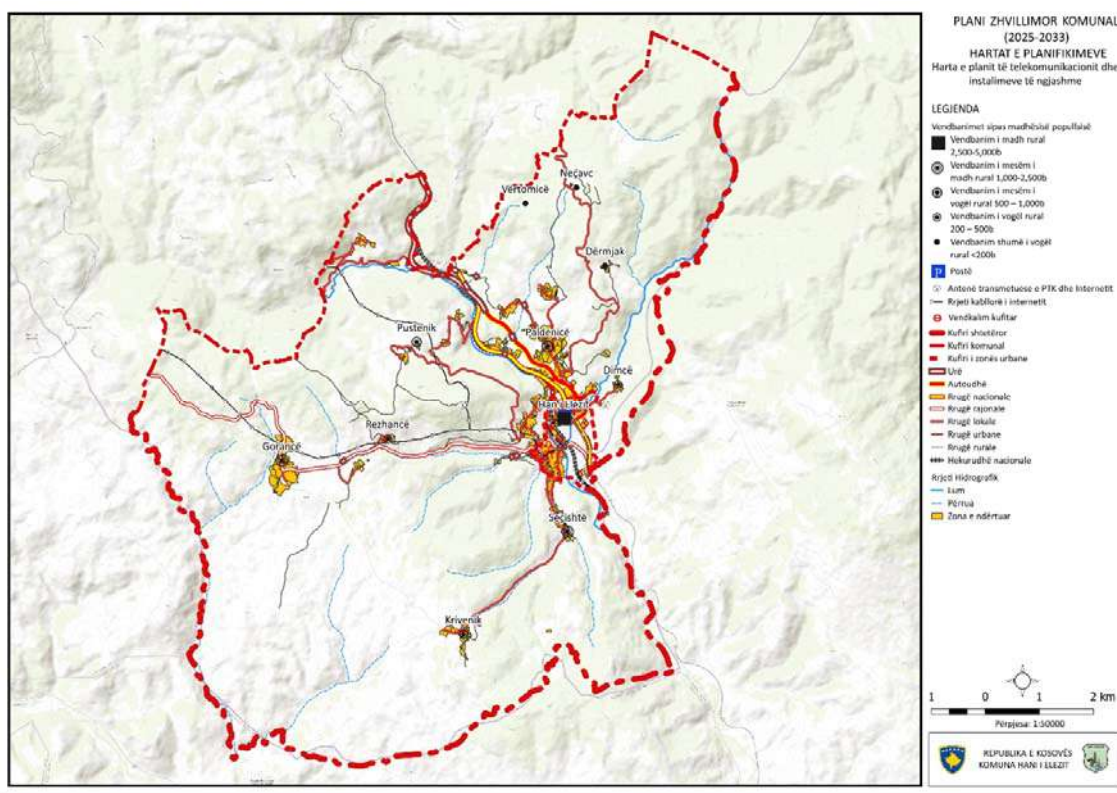
Ndërsa, përgjegjësitë dhe procedurat administrative, të drejtat dhe obligimet e subjekteve, procesi i aplikimit, kushtet e kualifikimit, kushtet e zhvillimit, tarifat nxitëse janë caktuar me Ligjin Nr. 08/L-258 për Promovimin e Përdorimit të Burimeve të Ripërtërishme dhe me UA ME Nr. 01/2024 për Procesin e Ofertimit Konkurrues për Dhënien e Mbështetjes për Energji të Ripërtërishme si dhe me rregulloret e vendimet e ZRRE-së.

Ngrohja – komuna ashtu si shumica e komunave të Kosovës nuk ka sistem të ngrohjes qendrore, andaj ngrohja ndërtesave të banimit, shërbimeve tregtare (bizneset, hotelet, restorantet), komunitetit (administrata, shkollat, shëndetësia), kulturore, argëtuese dhe rekreative, industrinë, sigurohet kryesisht nga druri dhe energjia elektrike, dhe rreth 10% nga pelleti dhe briketi.

Për të qenë sa më eficient dhe racional gjatë shfrytëzimit të energjisë për ngrohje, komuna planifikon studime për promovim të ngrohjes qendrore në zonën urbane si prioritet. Deri në aplikimin e ngrohjes qendrore në Qytezë, por edhe Seçishtë, Gorancë e Paldenicë do të promovohet aplikimi i pompave termike për ngrohje para kalidajave me biomasë. Ndërsa në rastin e vendbanimeve më të vogla kalidajat me biomasë do të promovohen dhe lejohen si burim i ngrohjes duke mos i përjashtuar edhe pompat termike. E tërë kjo do të zhvillohet paralelishtë me aplikimin e masave të lartpërmendura të eficiencës së energjisë në ndërtesa në tërë Komunën. Ngrohja qendrore është një sfidë duke ditur buxhetin e limituar të Komunës, megjithatë Komuna angazhohet të tërheqë donatorë të mundshëm apo mbështetje nga qeveria qendrore.

Interneti dhe telefoni – edhe pse shumë funksional, shërbimi me telefoni mobile dhe internet planifikohet të shtrihet edhe te nyjat zhvillimore turistike dhe korridoret infrastrukturore. Përtej ofrimit të shërbimit bazë për banorët, kjo është shumë e rëndësishme për të suplementuar promovimin e zhvillimit dhe ndarjen digjitale të informacionit në kohë reale për vizitorët dhe mysafirët.

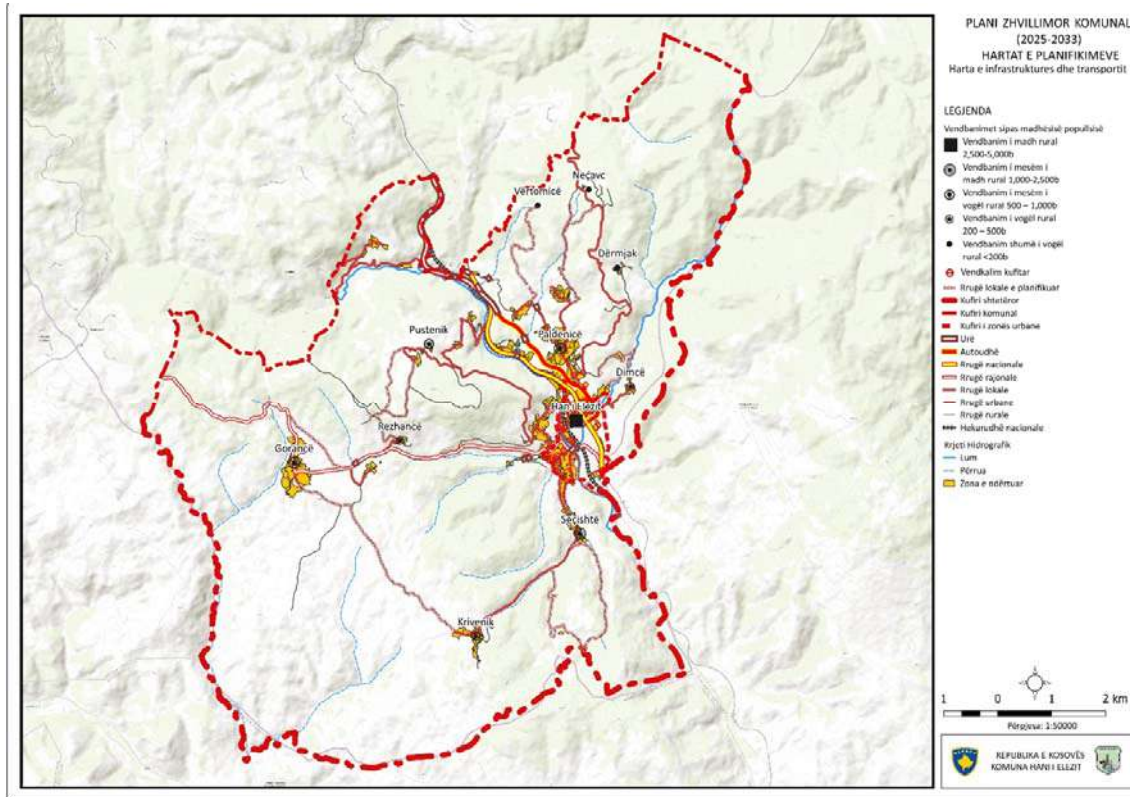
Nëse i krahasojmë rekomandimet aktuale me ato të planifikuara me PZHK-në në fuqi nuk ka ndonjë ndryshim.



Harta 31 Plani i telekomunikacionit dhe instalimeve të ngjashme

4.4.4 Infrastruktura e transportit dhe transporti

Rrjeti rrugor në Komunën e Hanit të Elezit i përmban të gjitha nivelet e hierarkisë rrugore në nivel kombëtar dhe komunal, si rrjet bartës i zhvillimit dhe komunikimit. Qasja në rrugët e rangut të lartë i mundëson Hanit të Elezit lidhje të shpejtë me qendrat e mëdha të Kosovës dhe komunat e rajonit, si dhe me korridoret ndërkombëtare (shih Aneksin 14 - Harta e Konceptit të Zhvillimit të Infrastrukturës Rrugore). Infrastruktura e transportit rrugor është planifikuar duke u bazuar në UA MMPH Nr.08/2017 mbi NTPH, kapitulli IV, paragrafi 11, andaj dizajnimet e rrugëve, brezave të gjelbër, brezit rrugor, brezit mbrojtës rrugor do të bëhen bazuar në normat teknike të përcaktuara me udhëzimin e përmendur më lartë.



Harta 32 Plani i infrastrukturës së transportit

Rrugët e nivelit kombëtar – në kuadër të këtyre rrugëve janë autoudha R6 (Prishtinë-Hani i Elezit), rruga nacionale N2 (Prishtinë-Shkup) përmes të cilave Komuna e Hanit të Elezit ka qasje dhe lidhje të gjithanshme me shtetet fqinje, rajonet dhe komunat fqinje, pika të rëndësishme transporti (pika kufitare në Gllaboçicë dhe aeroportet e Prishtinës dhe Shkupit) dhe vende tjera strategjike.

Si masa për përmirësimin e gjendjes në këtë nivel janë ato që kanë të bëjnë me përmirësimin e qarkullimit jomotorik dhe përmirësimin e sigurisë së qarkullimit. Po ashtu, do të aplikohen masa për menaxhimin e shpejtësisë së qarkullimit motorik (shirit gjelbërimi të lartë apo pengesa tjera) me qëllim të uljes së rrezikut në trafik.

Rrugët e nivelit lokal – vlerësimi i gjendjes tregon që shumica e rrugëve lokale janë të shtruara me mbulesë nga asfalti apo betoni, dhe për të ardhmen komuna planifikon konsolidimin e këtij rrjeti dhe rrjetit rrugor nëpër vendbanime (zonë urbane dhe rurale) me qëllim të krijimit të rrjeteve funksionale të qarkullimit. Rruga alternative që lidh Qytezën me fshatrat perëndimore është prioritet për Komunën për të funksionalizuar lëvizjen e domosdoshme e cila potencialisht bllokohet nga fluksi te pikë kalimi kufitar. Komuna planifikon edhe asfaltimin e rrugëve lokale Gorancë – Gllaboçicë (Kaçanik) dhe Gorancë - Krivenik që janë të rëndësishme në kuadër të kornizës zhvillimore të propozuar duke ndërlidhur zonën turistike të Gorancës me pjesën tjetër të Komunës dhe Kosovës.

Masat për krijimin e kushteve për qarkullim të sigurtë të këmbësorëve do të ndërmerren nëpër lagjet e vendbanimeve ku mungojnë (këtu përfshihen trotuare dhe/ apo shtigje për këmbësorë dhe çiklistë) dhe asfaltimi i rrugëve të pa mbulesë. Për të ofruar siguri të plotë të qarkullimit në trafik, do të ndërmerren masa si aplikimi i brezit të gjelbër i cili ndikon në uljen e shpejtësisë së qarkullimit motorik, krijimin e brezave mbrojtës dhe të gjitha hapave tjera sipas udhëzimit administrativ të lartpërmendur.

Hekurudha – segmenti i hekurudhës nëpër territorin e komunës është i gjatë 6.2km dhe posedon një kalim formal në afërsi të Urës së Seçishtës dhe kalime joformale te Uji i Thartë, lagja Ranat, qerdhja e

qytetit dhe stadiumi i qytetit.

Rregullimi dhe mirëmbajtja e kësaj infrastrukture dhe transportit mbetet kompetencë e Hekurudhave të Kosovës dhe Departamentit/ Ministrisë së linjës. Në aspektin e sigurisë së kalimeve në hekurudhë, Komuna do të bashkëpunojë me Hekurudhat e Kosovës për të zgjidhur çështjet dhe ofruar siguri optimale për banorët që lëvizin nga njëra anë në tjetrën (lëvizje motorike apo jo-motorike). Emergjencë mbetet rregullimi funksional i vendkalimeve në zonën urbane (Lagja Rana dhe Ura e Fejzës), por masa për rregullimin e vendkalimeve duhet të merren edhe te Uji i Thartë, Qerdhja e qytetit dhe te stadiumi i qytetit.

Shtigjet jo motorike – shtigjet për këmbësorë dhe biçikleta do të jenë funksion shumë i rëndësishëm që do ta plotësojë rrjetin e gjithmbarshëm të linjave rrugore mes nyjeve zhvillimore dhe definitivisht konsiderohen të jetë pjesa më atraktive e këtij mozaiku. Vlerësimi gjendjes tregoi që në një pjesë e rrugëve sidomos në zonën urbane shtrihen shtigjet për këmbësorë dhe biçikleta, mirëpo në një pjesë të madhe të rrugëve në vendbanimet rurale ka mungesë të tyre. Andaj komuna planifikon që aty ku është e mundur të vazhdoj me ndërtimin e shtigjeve përgjatë rrugëve motorike, si dhe të krijoj korridore të gjelbra dhe të shëndetshme për lëvizje të qytetarëve dhe vizitorëve (në këmbë dhe biçikleta). Përtej këtyre, në kontekst të lidhjeve të nyjeve të hapësirave të parapara për zhvillim, në bashkëpunim me OSHC-të (OJQ Gjethi si liderë në rajon), shtigjet ekzistuese për ecje/ hiking nga Hani i Elezit drejt zonave turistike në Pusteni, Gorancë, Dimçë/ Dërmjak, Vorba, Paldenicë/ Neçavc/ Vërtomicë dhe nga Laçi në Pusteni/ Gorancë do të rregullohen dhe do të mirëmbahen vazhdueshëm. Për më shumë, do të bëhen analiza terreni për të shtuar linjat lëvizëse drejt aseteve tjera natyrore dhe kulturore dhe drejt nyjave zhvillimore sipas konceptit të treguar më lart.

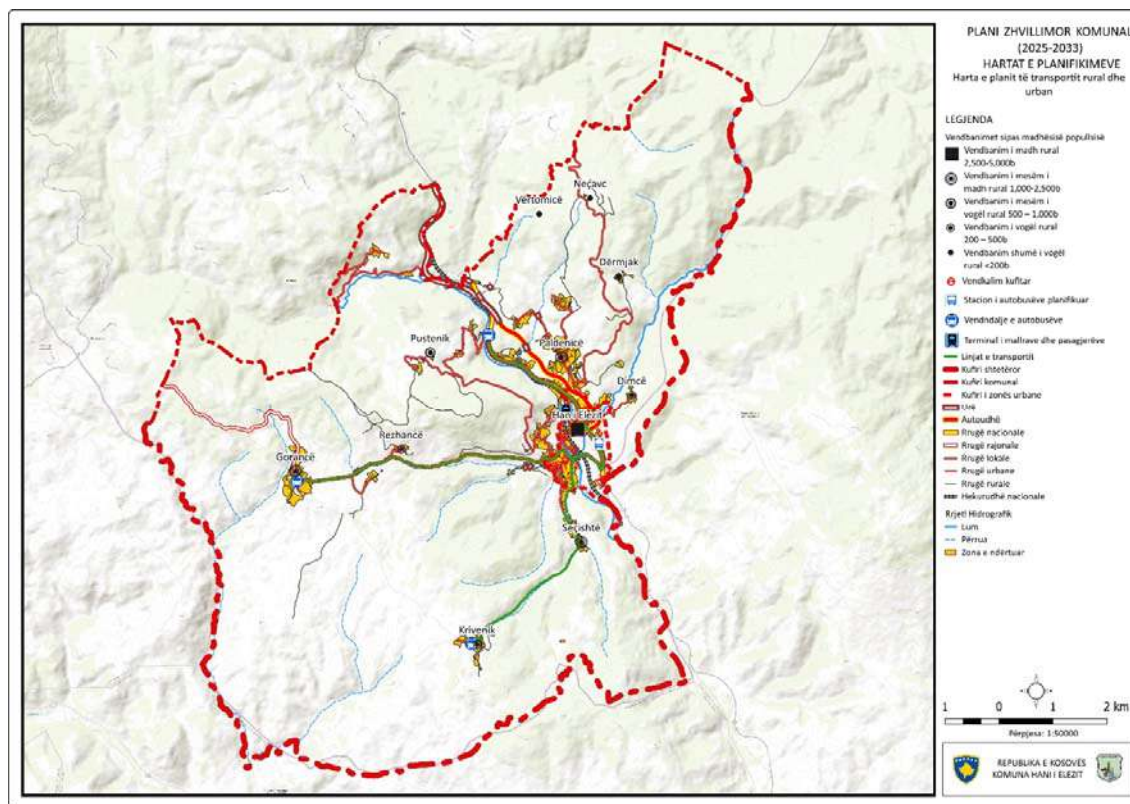
Transporti publik – në të ardhmen Komuna do të koordinojë planin e transportit dhe përdorimit të tokës me qëllim të zvogëlimit të kërkesës për udhëtime brenda zonës urbane sidomos me makina private. Si një nga këto masa u përmend më lart simulimi i transportit jomotorik por edhe masa tjera që do të tregohen më poshtë. Cilësia e ofrimit të shërbimit, në kuptim të frekuencës, infrastrukturës përcjellëse, dhe mjeteve të transportit do të jetë e nivelit të kënaqshëm. Si shërbim i mirëfilltë, transporti publik do të ofrohet si alternativë ndaj qarkullimit me automjete individuale.

Transporti ndër-komunal, vlerësimi i gjendjes tregoi që komuna nuk ka lidhje të drejtpërdrejtë me komunat tjera, përpos me komunën e Kaçanikut, ndërsa udhëtimi me komunat tjera bëhet me linjat e autobusit Prishtinë – Shkup dhe Prizren – Shkup. Situata do të mbetet pak a shumë e ngjashme me atë ekzistuesen pasi që konsiderohet se i përbush kërkesat e qytetareve. Në këtë mes do të bëhet përpjekje për të prezantuar udhëtime të drejtpërdrejta një herë në ditë Han i Elezit-Prishtinë dhe anasjelltas, si dhe Han të Elezit-Ferizaj të dielave.

Transporti lokal, sigurohet përmes minibusëve dhe veturave private për shkak të afërsisë së qytezës me vendbanime, përpos rastit të vendbanimit Paldenicë që ndodhet më largë qytezës. Ky itinerar mbulon zonën urbane përmes linjave transportuese lokale duke marrë parasysh se zona urbane është e vogël. Përtej linjave ekzistuese të transportit lokal të cilat mbeten dhe përmirësohen, do të prezantohen linjat lidhëse lokale me Paldenicën. Përtej kësaj, do të shikohet mundësia e themelimit të linjave sezonale të transportit drejt nyjave turistike (Gorancë dhe Neçavc). Në kuadër të kësaj shpërndarjeje, Komuna do të vazhdojë të funksionalizojë vend-ndalime adekuat për autobus të rrugëve në zonën urbane, rurale dhe pika të caktuara brenda nyjave turistike, gjithashtu dhe promovimin e futjes së mjeteve të transportit me ndikim sa më të vogël në mjedis (nisur nga fakti se tashmë kanë filluar iniciativat e tilla me mbështetjen e donatorëve dhe granteve të Qeverisë) si dhe përdorimit të transportit jo motorik.

Stacioni autobusëve dhe ai hekurudhor, përderisa stacioni hekurudhor do të mbetet në lokacionin ekzistues ku parashihen përmirësime krahas modernizimit të hekurudhës nga organet relevante, komuna ka planifikuar ndërtimin e stacionit të autobusëve në lokacionin ne afërsi të pompës së derivateve Sheell. Në të dy rastet qasja deri aty për këmbësorë dhe makina është shumë e përshtatshme.

Nëse i krahasojmë rekomandimet aktuale me ato të planifikuara me PZHK-në në fuqi nuk ka ndonjë ndryshim.



Harta 33 Plani i transportit lokal

Vend-parkimet – situata me vend-parkime në Komunën e Hanit të Elezit është e kënaqshme.

Për nevoja të zhvillimit të propozuar, bazuar në udhëzimin administrativ MMPH Nr. 08/2017 për NTPH kapitulli IV, neni 8 plani propozon masat në vijim:

- të organizohen vend-parkime funksionale në hyrje të nyjave zhvillimore me fokus zonat turistike por edhe në Qytezë sipas nevojës. Parkimet mund të jenë publike apo private;
- të organizohen vend-parkime jashtë rrugore publike apo private si pjesë përbërëse e ndërtesave publike, komerciale, qendër biznesi, etj.
- të organizohen vend-parkime jashtë rrugore private të ndërtesave private dhe në bashkëpronësi.

Te gjitha zhvillimet e reja duhet të i përmbahen UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH për të siguruar hapësirë të mjaftueshme për parking sipas standardeve.

4.4.5 Infrastruktura publike dhe sociale

Zhvillimi i mëtejshëm social i Hanit të Elezit, përmes ofrimit të shërbimeve përkatëse, është parakusht për ngritjen e mëtejme të potencialit njerëzor dhe mundësitit të një jete cilësore. Si pjesë e këtij zhvillimi parashihen masa brenda sektorëve të arsimit, shëndetësisë, kulturës, sportit dhe shërbimeve tjera publike, që ofrohen për banorët dhe vizitorët.

Arsimi – bazuar në UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH, kapitulli IV neni 3 shikuar përgjithësisht, infrastruktura e institucioneve dhe shtrirja e rrjetit të ndërtesave shkollore të nivelit fillor dhe të mesëm në Han të Elezit konsiderohet e kënaqshme. Hierarkia e institucioneve shkollore përputhet edhe me hierarkinë dhe organizimin e vendbanimeve.

Përtej çerdhes ekzistuese, paralelisht me zhvillimet e planifikuara, do të shqyrtohen mundësi që të

plotësohen nevojat shtesë me çerdhe shtesë publike apo private.

Në PZHK-në e kaluar (2010-2025) është potencuar nevoja për punësimin personelit shtesë në qytetin e Hanit të Elezit. Vendbanimet e tjera kanë personel të mjaftueshëm. Gjithashtu është theksuar se ka mungesë të personelit me kualifikim përkatës. Është rekomanduar punësimi i më shumë mësuesve për të përmbushur kriterin e raportit të mësuesit me studentët, trajnimi i personelit, faza e dytë e ndërtimit të objektit të shkollës fillore në Hanin e Elezit, renovimi dhe mirëmbajtja e shkollave të fshatit, ndërtimi i ndërtesave dhe sallave të sporteve dhe ndërtimi i kabineteve. Analizat e bëra mes dy planeve tregojnë se nuk ekziston ndonjë ndryshim mes çështjeve të planifikuara me planin e kaluar, përveç parimeve nga UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH që ky plan duhet t'i zbatohet. Zgjerimi i kapacitetit të shkollave është bërë në bazë të dendësisë dhe rritjes së numrit të banorëve, gjithnjë duke u bazuar në UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH.

- Në nivel të shkollimit fillor/ të mesëm të ulët parashihet shtimi i hapësirave mësimore në 2 lokacione të Hanit të Elezit. Aktualisht SHFMU Veli Ballazhi është me 783.00 m², ndërsa SHFMU Kështjella e Diturisë është me 1247 m², pra në total janë rreth 2100m². Sipas U.A MMPH Nr. 08/2017 për NTPH shkolla fillore duhet të ketë 1.60 m² /për banorë, pra shkollat ekzistuese në Han të Elezit duhet të jetë me 4,377 m², që do të thotë se në total duhet të shtohen rreth 2200m² në dy lokacione.
- Në bazë të standardeve të kërkuara me UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH në të ardhmen duhet të ndërtohet një shkollë shtesë në Lagjen e Re (klasat 1-5). Sipërfaqja minimale e parcelës duhet të jetë rreth 0.15 ha për të plotësuar nevojat e popullsisë shtesë;

Gjatë përzgjedhjes së lokacionit është siguruar që të ketë kushtet vijuese: në kuadër të zonës së banimit; në lokacion të rrafshët ose me pjerrtësi të vogël; në lokacion të diellosur dhe të mbrojtur nga erërat e forta; në afërsi të infrastrukturës rrugore, shtigjeve për këmbësorë dhe biçikleta si dhe qasjes në transport publik; në largësi nga lokacionet e ndotura; në largësi nga lokacionet e ekspozuara ndaj rreziqeve natyrore- vërshimet; në largësi nga trafiku i rëndë (infrastruktura rrugore dhe hekurudhore); në largësi më të madhe se 150 m nga lokacionet me rrezikshmëri nga zjarret; në largësi më të madhe se 800 m nga ndërtesat industriale.

- Në Han të Elezit në lokacionin aktual të shkollës parashihen kapacitete të reja për shkollim të mesëm të ulët (klasat 6-9), sipërfaqja minimale e parcelës për të plotësuar nevojat e popullsisë shtesë duhet të jetë rreth 0.1ha. Përderisa hapësirat aktuale mjaftojnë për shkollimin fillor për nxënësit e Komunës nga Qyteza me vendbanimet përreth, Dimca, Kriveniku dhe Pusteniku; për të arritur kualitetin e dëshiruar të shkollimit të mesëm të ulët (këtu shtohen edhe nxënësit nga Seçishta dhe Lagja e Re) dhe synimin për mësim tërë-ditor, komuna planifikon shtimin e hapësirave shkollore. Komuna tashmë siguron transportin e nxënësve nga këto vendbanime.

Sipas analizave të bëra në kapitullin paraprak, gjithnjë duke u bazuar në UA MMPH Nr. 08/2017 mbi NTPH, SHFMU-të në Paldenicë dhe Gorancë mbesin të tilla.

Sa i përket infrastrukturës së institucioneve të arsimit para-universitar, sipas UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH sipërfaqja e parcelës në bazë të numrit të banorëve duhet të jetë prej 8100m² deri në 10 000m² me Indeks të shfrytëzimit të parcelës kadastrale për zhvillim (ISHPKZh) prej 60%. Shkolla e Mesme e Lartë- Dardania, me sipërfaqen prej 1968.32m² edhe pse më e vogël se kërkuar mbetet funksionale ndërsa prioritet mbetet ndërtimi i palestrës. Sa i përket arsimit të mesëm profesional, ai do të avancohet më tej si platformë e zhvillimit social dhe rrjedhimisht edhe atij ekonomik. Në këtë mes do të bëhen studime të nevojshme për të plotësuar nevojat e suplementimit të zhvillimit të planifikuar si industri, tregti, bujqësi dhe shërbues (hotelieri/ turizëm). Analizat për drejtimet e duhura do të bëhen bashkë me Komunën e Kaçanikut dhe Ferizajt për shkak të afërsisë dhe hapësirës më të gjerë zhvillimore. Të gjitha shkollat do të furnizohen vazhdimisht me pajisjet e duhura me fokus laboratorët e nevojshëm. Kujdes i veçantë do ti kushtohet qasjes së lehtë dhe të sigurtë të nxënësve në të gjitha objektet shkollore, ku intervenim urgjent nevojitet në rastin e shkollës në Han të Elezit.

Shëndetësia – ofrimi i shërbimeve shëndetësore për banorët dhe vizitorët e planifikuar do të bëhet

përmes rrjetit aktual të institucioneve (QKMF në qendrën komunale dhe AMF-së në Gorancë) dhe infrastrukturës së planifikuar (objekti i ri QMF-së në Paldenicë).

Në PZHK-në 2010-2025 është rekomanduar ndërtimi i hapësirës shtesë për qëllime të emergjencës, ngjitur me objektin ekzistues të qendrës së kryesore të mjekësisë familjare në qytetin e Hanit të Elezit punësimi i personelit shtesë, pajisja me pajisjet e nevojshme Hani i Elezit. Edhe pse disa nga rekomandimet janë realizuar, në ndërkohë ka filluar aplikimi i UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH që kërkon standarde shtesë.

Prandaj, në kapitullin II. Vlerësimi i Gjendjes, janë bërë analiza të sipërfaqeve të kërkuara me NTPH edhe sipërfaqeve të ndërtesave si dhe mbulueshmëria e vendbanimeve me këto shërbime. Është vërejtur se ndërtesat janë me sipërfaqe të kërkuara dhe të gjitha vendbanimet janë të mbuluara me shërbime prandaj edhe nuk ka nevojë për ndërtesa shtesë. Në kuadër të zhvillimit të planifikuar, përmes QKMF-së planifikohet ofrimi i shërbimeve kryesore shëndetësore në Komunës. QKMF do të mbajë shërbimet ekzistuese duke përfshirë edhe pediatriinë, ndërsa me ndërtimin e një AMF në Paldenicë do të jenë 2 që do të kenë së paku shërbimin e infermierisë (8-orësh), dhe njëkohësisht do të përmbushet distanca optimale shërbyese sipas UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH (3km). Sipërfaqja minimale e parcelës duhet të jetë rreth 0.6 ha. Përtej kësaj Komuna do të bëjë përpjekje që edhe AMF-të të ofrojnë shërbime të rregullta shëndetësore të mjekësisë familjare.

Gjatë përzgjedhjes së lokacionit është siguruar që të ketë kushtet vijuese (UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH): në parcela kadastrale për zhvillim të cilat mundësojnë zgjerim të mundshëm në të ardhmen; në lokacion të rrafshët ose me pjerrtësi të vogël; në lokacion të diellosur dhe të mbrojtur nga erërat e forta; në afërsi të infrastrukturës rrugore, shtigjeve për këmbësorë dhe biçikleta si dhe qasjes në transport publik; në largësi nga lokacionet e ndotura; në largësi nga trafiku i rëndë (infrastruktura rrugore, hekurudhore dhe ajrore); në largësi nga lokacionet e ekspozuara ndaj rreziqeve natyrore-vërshimet; në largësi më të madhe se 150 m nga lokacionet me rrezikshmëri nga zjarret, në largësi më të madhe se 800 m nga ndërtesat industriale.

Me qëllim të sigurimit të vazhdimësisë së shërbimeve cilësore, institucionet shëndetësore do të përkrahen përmes sigurimit të pajisjeve dhe materialeve të nevojshme shëndetësore. Të 3 qendrat shëndetësore do të pajisen me pajisje mjekësore varësisht nga nevoja dhe shërbimet që duhet të kryejnë.

Kultura – qendra e re kulturore plotëson të gjitha nevojat dhe planifikohet të shërbejë të gjithë banorët e Komunës. Ndërtesa Qendrës së Kulturës ka 3000m² dhe kjo sipërfaqe sipas NTPH është jo e mjaftueshme, por meqenëse është komunë jo e madhe atëherë mund të akomodohen aktivitete e kulturës. Për më shumë, zhvillimi i kulturës në Han të Elezit do të bëhet edhe përmes rrjetit ekzistues të ndërtesave shkollore të cilat do të jenë edhe në shërbim të komunitetit në periudhat kohore kur nuk pengohet procesi mësimor.

Duhet theksuar se PZHK-ja 2010-2025 ka rekomanduar; themelimin e bibliotekës publike dhe themelimin e muzeut të qytetit. Aktivitetet e këtyre dy ndërtesave tanimë janë të sistemuara në ndërtesën e Qendrës së Kulturës që na bën të kuptojmë se ka pasur progres në zbatimin e planit të kaluar dhe nuk është vërejtur ndonjë ndryshim në mes të rekomandimeve të planifikuar dhe atyre të zbatuara.

Biblioteka e Qytezës do të përmirësohet, me synim futjen e sistemit digjital i cili do të përdoret për tituj, lexim dhe mirëmbajtje/ shtim të fondit. Kjo bibliotekë do të mbështesë me tituj esencialë SHFMU-të në Paldenicë dhe Gorancë.

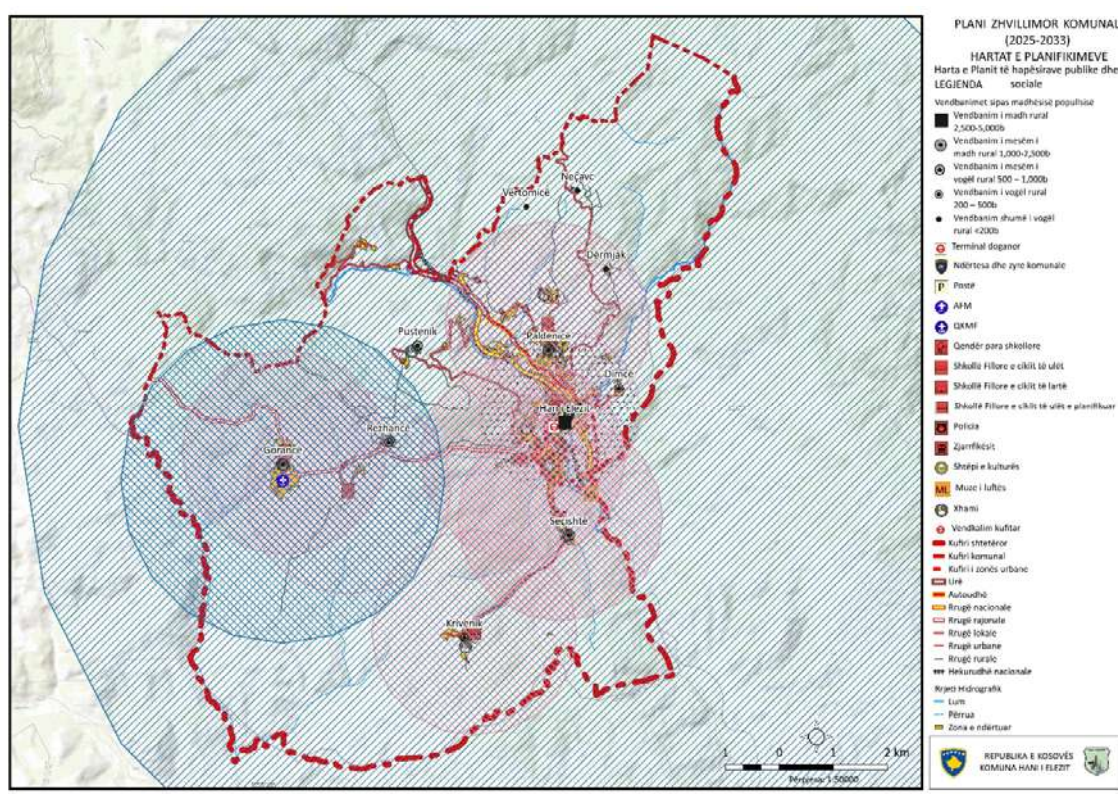
Komuna do të bëjë analizat dhe hapat e duhur për themelimin e Muzeut kulturo/etnografik për të cilin do të planifikojë edhe objektin në kohën e duhur. Hapësira të caktuara brenda Qendrës Kulturore në Qytezë do të shfrytëzohen në fillim.

Për të qenë funksional parashihet mirëmbajtja e objekteve kulturore dhe furnizimi permanent me pajisje të duhura.

Komuna, në radhë të parë drejtoritë përgjegjëse për kulturë dhe arsim, me përfshirjen e shoqërisë civile dhe komunitetit, do të vazhdojnë dhe zgjerojnë më tej mbështetjen për zhvillimin e aktiviteteve dhe ngjarjeve kulturore. Përveç rolit të këtyre aktiviteteve në zhvillim të shëndoshë social, ato kanë rol edhe në njohjen dhe avancimin e identitetit lokal, si dhe promovimin e vlerave kulturore të Hanit të Elezit. Me këtë rast parashihen të subvencionohen së paku:

- 1 shfaqje teatrale në vit;
- Organizimi i përvitshëm i festivalit tradicional mbarekombëtar, të ngjarjeve kulturore të ditës së çlirimit dhe datave tjera të ngjashme (evente artistike, hiking i organizuar, turne sportive, vizita të ndryshme, etj.);
- Vizita në pikat turistike për nevoja të banorëve, diasporë dhe vizitorëve tjerë;
- Organizimin e turneve sportive tradicionale kombëtare dhe ndërkombëtare, etj.

Për subvencione me shumica më të mëdha do të aplikohet kushti i bashkë-financimit ku fituesit e mundshëm duhet ta kenë edhe një bashkë financues shtesë për aktivitetet e propozuara.



Harta 34 Plani i zhvillimit publik dhe social

Sporti – stadiumi i qytetit, me sipërfaqe prej 12,344m², palestra private për futsall si dhe rrjeti i përhapur i palestrave të institucioneve shkollore (3 gjithsej), ofrojnë një strukturë të mirë për zgjerimin e mëtejshëm të rrjetit të hapësirave të sportit në komunë. Sa i përket fushave të jashtme sportive, Hani i Elezit ka edhe Fushën Sportive të Çerdhja, me sipërfaqe prej 25,585 m² dhe Fushën Sportive të Lepenci me sipërfaqe prej 3,762 m², që bazuar në kriteret minimale të UA MMPH Nr. 08/2017 për NTPH 4.5 m² për kokë banori vlerësohet të jenë të mjaftueshme edhe për të ardhmen. Megjithatë, hapësira sportive rekreative janë paraparë në Korridoret e Gjellbra përgjatë Lumit Lepenc dhe përrenjve (Dimca, Rezhanca, dhe Laçi) dhe në nyjat turistike (sporte malore).

Në PZHK-në 2010-2025 është theksuar se është mungesë e ndërtesave sportive. Ky plan ka rekomanduar: zhvillimin e sportit dhe rekreacionit, krijimin e hapësirave për sport dhe rekreacion në

PLANI ZHYLLIMOR KOMUNAL (2025-2033)
HARTAT E PLANIFIKIMEVE
 Harta e Planit të hapësirave sportive

LEGIENDA

Vendbanimet sipas madhësisë popullore

- Vendbanim i madh rural 2,500-5,000
- ① Vendbanim i mesëm i madh rural 1,000-2,500
- ② Vendbanim i mesëm i vogël rural 500 - 1,000
- ③ Vendbanim i vogël rural 200 - 500
- Vendbanim shumë i vogël rural <200
- ☒ Distanca optimale shtrëbese 800m
- ☑ Objektit dhe terrene rekreative dhe sportive
- ☑ Fushë e futbollit të vogël
- ☑ Stadiumet
- ☑ Terrene sportive
- ☑ Vendbanim kultur
- ☑ Kufiri shpërborë
- ☑ Kufiri komunal
- ☑ Kufiri i zonës urbane
- ☑ Ujë
- ☑ Autoçdoq
- ☑ Rruge nacionale
- ☑ Rruge rajonale
- ☑ Rruge lokale
- ☑ Rruge urbane
- ☑ Rruge rurale
- ☑ Hekuroçdoq nacionale
- ☑ Rrytë Hidrografike
- ☑ Lumi
- ☑ Përmes
- ☑ Zona e ndërtuar

1 0 1 2 km
 Pjesëtar: 1:50000

REPUBLICA E KOSOVËS
 KOMUNA HANI I ELEZIT

Tashmë u përmend se për një shërbim më kualitativ dhe të shpërndarë baras, do të shfrytëzohen kapacitetet ekzistuese dhe ato të planifikuara në kuadër të shkollave. Rrjedhimisht, këto hapësira do të ju shërbejnë moshave shkollore, si dhe komunitetit. Natyrisht, ky shfrytëzim i zgjeruar duhet të menaxhohet ashtu që të mos cenohet procesi i rregullt mësimor. Në këtë mënyrë do të mundësohet një shtrirje e gjerë e hapësirave sportive për të gjithë banorët, duke mbetur brenda kufijve të arsyeshëm të investimeve financiare.

Hapësirat publike – propozohet të strukturohet një sistem i integruar i hapësirave të hapura publike dhe parqeve (ekzistuese dhe të reja të krijuara) që mbështet një gamë të gjerë të aktiviteteve rekreative dhe kulturore që i shërbejnë grupeve të shoqërisë, të moshave të ndryshme, nivelet e të ardhurave dhe nivelet e aftësive. Sigurimi i këtyre hapësirave është esenciale në plotësimin e nevojat e banorëve dhe vizitorëve në Han të Elezit. Për më shumë do të bëhet nxitja e përdorimit të shumëfishtë të parqeve dhe hapësirave të hapura publike midis një shumëllojshmërie të grupeve të

shfrytëzimit dhe aktivitetet e përdoruesve. Kjo do të arrihet edhe me përfshirjen e një gamë të objekteve rekreative dhe kulturore që pasqyrojnë shumëllojshmërinë e rekreative dhe ndjekjet kulturore dhe interesat në Han të Elezit.

Këto hapësira në të gjitha vendbanimet do të lidhen përmes një sistemi të vazhdueshëm të shtigjeve me zonat natyrore përreth që janë me bollëk në Han të Elezit.

Bazuar në UA MMPH nr 08/2017 mbi NTPH kapitulli IV neni 9, normat minimale për sipërfaqen e parcelës së hapësirave të gjelbra janë si në vijim:

- Parqet publike në kuadër të lagjes: 1.00 m²/banor;
- Parqet publike në kuadër të vendbanimit: 2.00 m²/banor;
- Brezat e gjelbër përgjatë rrugëve: 1.00 m²/banor;
- Brezat e gjelbër përgjatë rrjedhave ujore: 2.00 m²/banor.

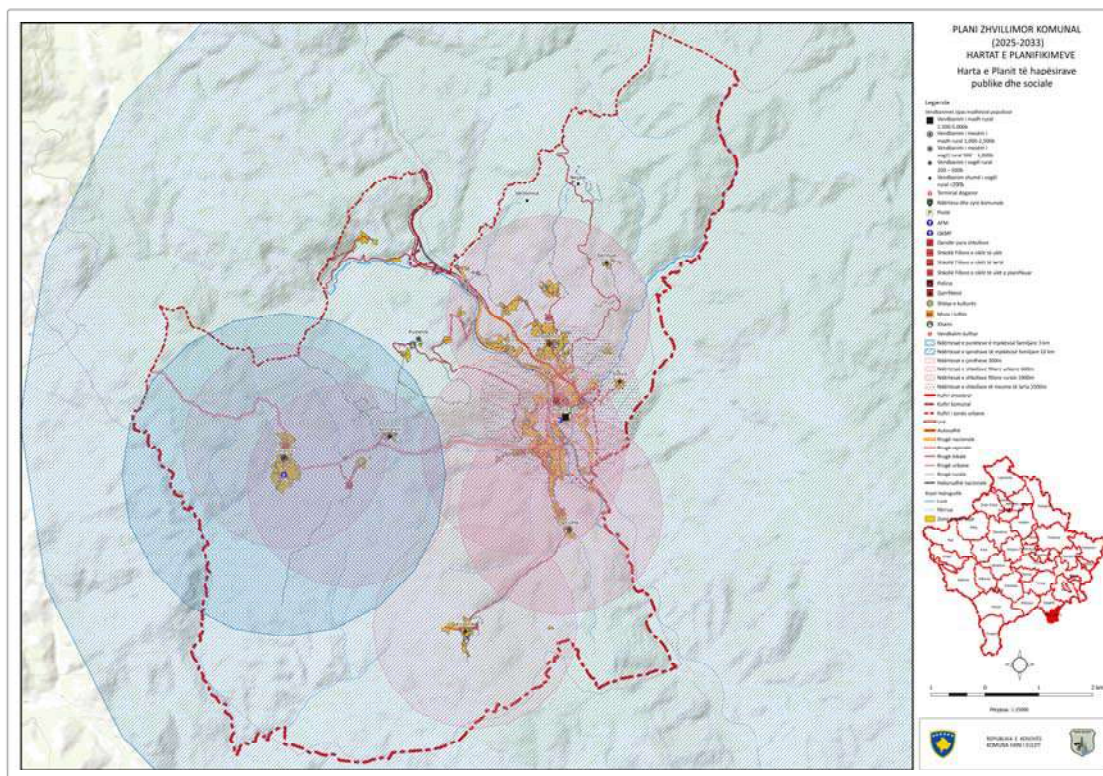
Andaj, për nevojat e popullsisë shtesë nevojiten minimum rreth 0.14 ha sipërfaqe të gjelbra. Shtigjet duhet të projektohen dhe ndërtohen në përputhje me standardet dhe normat teknike, gjithnjë duke pasur në konsideratë gjithëpërfshirjen, qasjen për të gjithë dhe duke ruajtur vlerat natyrore të zonës, lagjes apo ekosistemit lumor. Ndër tjerash planifikohen rregullimi i korridoreve të gjelbrapërgjatë lumit Lepenc dhe përrenjve Dimca, Rezhanca dhe Laçidhe përgjatë pikave tjera natyrore të cilat do të ketë përmbajtje të ndryshme (shtigje për ecje, biçikleta, kënde lojërash, pajisje për fitnes të hapur, hapësira sportive rekreative, hapësira për t'u ulur, etj.;

Sheshi i Qytezës do të përmirësohet dhe mirëmbahet. Përtej hapësirës publike të rregulluar në qendër të Gorancës, edhe në Seçishtë dhe Paldenicë është planifikuar krijimi i hapësirave publike me funksione të ndryshme për të gjitha grupmoshat. Në vendbanimet tjera rurale do të ruhen hapësirat e lira publike dhe shikohet mundësia e intervenimeve të vogla për ti përmirësuar ato. Të gjitha hapësirat e rregulluara do të mirëmbahen vazhdueshëm.

Parku i Qytezës tek përroi Dimca (ish prona ushtrisë) është planifikuar gjithashtu për përmirësim / investime për rregullim. Me këtë është paraparë rregullimi i qasjes me të mirë për personat me aftësi të veçanta dhe ofrimi i kushteve më të mira për vizitorët, ambient më të pastër për shkak të sipërfaqeve pyjore në park, sidomos për fëmijët duke krijuar hapësira socializimi dhe hapësira rekreative dhe sportive.

Sipërfaqet e reja në zonën urbane që planifikohen të zhvillohen duhet të kenë hapësira të mjaftueshme për hapësira publike me qasje për të gjithë banorët. Do të synohet që çdo banor të ketë qasje në hapësira publike në largësi jo më shumë se 500 metra apo 15 minuta ecje në këmbë. Gjithashtu rekomandohet lidhja e hapësirave publike, parqeve, korridoreve të gjelbra dhe hapësirave malore ndërmjet veti përmes korridoreve të gjelbra.

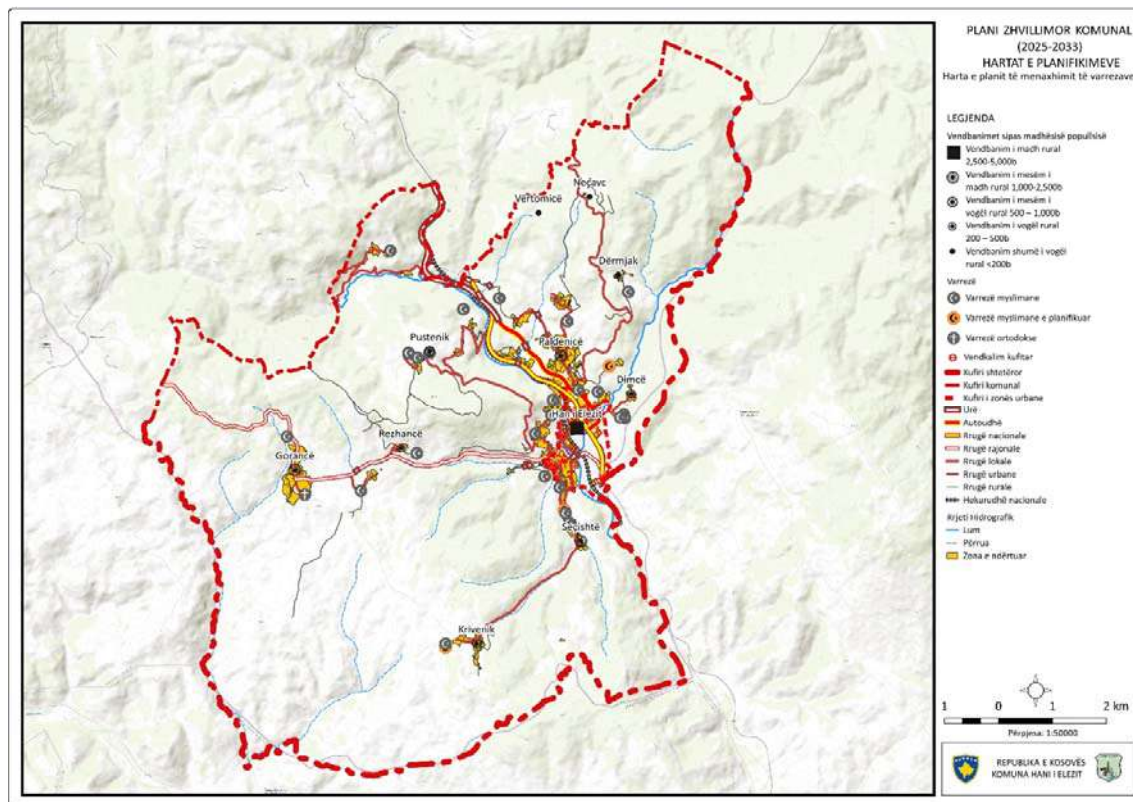
Hapësirat e gjelbra në pronësi të shkollave në bashkëpunim me shkollën dhe komunitetin do të rregullohen për shfrytëzim primar dhe nga komuniteti. Janë këto kryesisht kënde të vogla lojërash apo hapësira sportive, me orar të caktuar në shërbim të komunitetit.



Harta 36 Plani i hapësirave publike dhe të gjelbra

Objektet fetare dhe varrezat – bazuar në udhëzimin administrativ për normat teknike të planifikimit hapësiror MMPH Nr.08/2017 (shtojcë kapitulli IV neni 10), si dhe duke llogaritur hapësirat e lira në varrezat ekzistuese dhe vdekshmërinë sipas statistikave të Kosovës është konstatuar se në Han të Elezit ka hapësira të mjaftueshme për varreza për shumë vite (e mjaftueshme për 8 vitet e ardhshme sa do të jetë në fuqi PZHK). Në zonat ku mungon rrethoja në bashkëpunim me komunitetin dhe institucionet fetare do të rregullohen rrethojat, si dhe do të nxitet një organizim më i mirë sa i përket menaxhimit fizik dhe elektronik të tyre (databaza, mikrolokacionet e secilit varr, mirëmbajtjadhe pastrimi i hapësirave etj.).

Edhe rrjeti ekzistues i objekteve fetare vlerësohet të jetë i mjaftueshëm për 8 vitet në vijim dhe nuk planifikohen objekte të reja. Në bashkëpunim mes institucioneve dhe komunitetit fetar bashkë me administratën publike do të mund të sigurohet qasja në hapësira të mjaftueshme për data të caktuara.



Harta 37 Plani i menaxhimit të varrezave

4.4.6 Vendbanimet

Analiza e trendit të zhvillimeve të vendbanimeve të komunës brenda viteve tregon që përqindja më e madhe e vendbanimeve të komunës nuk kanë pasur intensitet të lartë të zhvillimit, përpos zonës urbane – Qytezës dhe fshatrave përreth saj Paldenicë, Gorancë dhe Seçishtë.

Komuna synon që zhvillimi i vendbanimeve të bëhet duke shfrytëzuar tokën në mënyrë sa më racionale me synim të ruajtjes së tokës bujqësore dhe konsolidimit të saj përgjatë lumit Lepenc dhe ofrimit të shërbimeve sociale optimale me kosto sa më të ulët. Sipas konceptit zhvillimor është propozuar strukturim qendror i vendbanimeve me fokus një kryesore zhvillimore socio/ekonomike - Qytezën si Qendër e rendit të mesëm që përfshinë edhe Lagjet përreth dhe vendbanimin e Seçishtes. Në kontekst të zhvillimit social vendbanimet Paldenicë dhe Gorancë do të jenë qendra sekondare apo Qendra të rendit të ultë dhe fshatrat tjera do t'i përkasin modelit të qendrave bazike.

Ndërsa, bazuar në shpërndarjen e përmbajtjeve e funksioneve dhe të intensitetit të planifikuar të zhvillimit në të ardhmen si dhe madhësisë vendbanimet e komunës së Hanit të Elezit do të klasifikohen si në vijim:

Vendbanimi	Popullsia e projektuar 2033	Sipërfaqja e vendbanimit (ha)	Kodi Hierarkik i Rregullimit Plotësues	Klasifikimi i vendbanimeve sipas madhësisë
Dimcë	138	212	Qendër bazike	Vendbanim shumë i vogël rural
Dremjak	100	615	Qendër bazike	Vendbanim shumë i vogël rural
Gorancë	637	2,080	Qendër e rendit të ultë	Vendbanim i mesëm rural
Han i Elezit	2,555	116	Qendër e rendit të mesëm	Vendbanim i madh rural
Krivenik	169	1,228	Qendër bazike	Vendbanim shumë i vogël rural
Neçavc	97	438	Qendër bazike	Vendbanim shumë i vogël rural
Paldenicë	1,629	404	Qendër e rendit të ultë	Vendbanim i mesëm i madh rural
Pustenik	322	1,087	Qendër bazike	Vendbanim i vogël rural
Rezhancë	487	852	Qendër bazike	Vendbanim i vogël rural
Seçishtë	2,123	850	Qendër e rendit të ultë	Vendbanim i mesëm i madh rural
Vërtomicë	4	438	/	Vendbanim shumë i vogël rural

Tabela 58. Klasifikimi i vendbanimeve sipas intensitetit të zhvillimit⁵²

Vendbanimi	Gjendja ekzistuese			Gjendja e planifikuar		Raporti sipërfaqe e banimit dhe sipërfaqja e ndërtuar (%)
	Sipërfaqja e banimit (ha)	Sipërfaqja e ndërtuar (ha)	Raporti sipërfaqe e banimit dhe sipërfaqja e ndërtuar (%)	Sipërfaqja e banimit (ha)	Sipërfaqja e ndërtuar (ha)	
Dimcë	4.3	5.7	75	4.3	7.6	57
Dremjak	5.5	9.6	57	5.8	11.1	52
Gorancë	20.8	41.7	50	30.6	58.3	52
Han i Elezit	22.7	82.3	28	26.6	95.1	28
Krivenik	30.6	43.5	70	10.6	32.2	33
Neçavc	2.3	9.7	24	5.7	15.3	37
Paldenicë	49.9	90	55	59.7	105	57
Pustenik	20.1	35	57	20.2	39.7	51
Rezhancë	13.7	23.7	58	19.8	32.9	60
Seçishtë	35.4	46.2	77	44.9	66	67
Vërtomicë	/	1.4	/	/	1.6	88

Tabela 59. Sipërfaqja dhe dendësia e planifikuar e banimit

Vendbanimi	Gjendja ekzistuese			Projeksionet			
	Popullsia 2011	Sipërfaqja e ndërtuar 2018 (ha)	Dendësia e popullsisë b/ha	Popullsia e projektuar 2033	Sipërfaqja e planifikuar (ha)	Dendësia e popullsisë b/ha	Intensiteti i zhvillimit
Dimçë	249	5.7	44	138	7.6	18	I ulët
Dremjak	121	9.6	13	100	11.1	9	I ulët
Gorancë	1,028	41.7	25	637	58.3	11	I mesëm
Han i Elezit	2,533	82.3	31	2,555	95.1	27	I lartë
Krivenik	283	43.5	7	169	32.2	5	I ulët
Neçavc	110	9.7	11	97	15.3	6	I ulët
Paldenicë	1,723	90	19	1,629	105	16	I mesëm
Pustenik	629	35	18	322	39.7	8	I ulët
Rezhancë	475	23.7	20	487	32.9	15	I ulët
Seçishtë	2,252	46.2	49	2,123	66	32	I mesëm
Vërtomicë	0	1.4		4	1.6	3	I ulët

Tabela 60. Sipërfaqja e ndërtuar ekzistuese dhe e planifikuar

Qyteza e Hanit të Elezit – do të jetë nyja kryesore, e cila për nga madhësia është klasifikuar si vendbanim i madh rural dhe sipas funksioneve që do të zhvillohen si Qendër e rendit të mesëm. Për shkak të lokacionit gjeografik, lidhjeve të mira përmes infrastrukturës nacionale dhe traditës industriale e mikpritëse. Qyteza do t'i ofrojë këto shërbime për fshatrat përreth dhe fshatrat e largëta përmes lidhjeve të mira infrastrukturore të cilat planifikohen të përmirësohen në të ardhmen. Modeli i zhvillimit hapësinor i qytetës do të jetë kompaktësimi. Qendra e qytetës do të ketë intensitet të lartë të zhvillimit të banimit dhe shërbimeve tjera dhe për shkak të mungesës së tokës për ndërtim do të realizohet me plotësim dhe dendësim të parcelave brenda sipërfaqes ekzistuese ndërtimore. Do të planifikohen parcela më të vogla për zhvillime individuale dhe rritje të etazhitetit për banim. Dendësia optimale e banimit do të jetë deri në 120 b/ha. Përderisa, pjesa periferike e qytetës do të ketë intensitet të mesëm të zhvillimit, në të cilën do të zhvillohet banimi individual me etazhitet të ulët dhe shërbimet sociale e tregtare në intensitet të ulët. Poashtu edhe pjesa periferike e qytetës do të zhvillohet me modelin e kompaktësimit por me zgjerim minimal të kufirit ekzistues të ndërtimit. Me koncept synohet të kufizohet zgjerimi i zhvillimeve drejt tokës bujqësore, me ç'rast sigurimi i sipërfaqes së nevojshme për zhvillimet e planifikuara do të arrihet përmes plotësimit dhe dendësimit, ku dendësia optimale do të jetë rreth 30 b/ha.

Paldenica dhe Goranca – nyje sekondare/mbështetëse të nyjes kryesore, për nga madhësia janë klasifikuar si vendbanim i mesëm i madh rural dhe i mesëm rural, ndërsa sipas funksioneve që zhvillohen në to i përkasin modelit të Qendrave të rendit të ulët. Për shkak të pozitës gjeografike dhe intensitetit të zhvillimit vendbanimet Pladenicë dhe Gorancë janë përcaktuar si nën qendra. Për dallim nga përcaktimi i PZHK-së në fuqi të një nyjeje sekondare që ishte vendbanimi Gorancë, me këtë PZHK janë caktuar dy nyje, me qëllim të ofrimit të shërbimeve elementare sa me afër qytetarëve të vendbanimeve përreth, në mënyrë që të parandalohet migrimi në qytetë, Gorancë apo edhe jashtë komunës.

Këto vendbanime do të kenë intensitet të mesëm të zhvillimit, në të cilat do të zhvillohen funksionet elementare të shërbimeve sociale si shkollat fillore dhe shëndetësia në formë të AMF-ve si dhe planifikohet zhvillimi i zonës ekonomike në Gorancë si dhe shërbimet tregtare të vogla, bujqësia e blegtoaria dhe shfrytëzimet në funksion të tyre në të dy vendbanimet. Këto dy nyje do të ofrojnë

shërbimet sociale, kulturore dhe publike për vendbanimet rurale më të vogla që ndodhen në afërsi të tyre. Duke pasur parasysh që do të inkurajohet zhvillimi i bujqësisë dhe blegtorisë koncepti do të kufizoj zgjerimin drejt tokës bujqësore e pyjore ku do të planifikoj zhvillimin bazuar në modelin kompakt. Ky model do të arrihet përmes plotësimit dhe dendësimit dhe zgjerimit minimal të kufirit ekzistues të ndërtimit. Qendrat e vendbanimeve do të kenë intensitet të mesëm të zhvillimit ndërsa periferia të ulët. Sa i përket banimit, do të mbetet individual me dendësi deri në 40 b/ha.

Vendbanimi Seçishtë në krahasim me vendbanimet tjera rurale, ka intensitet të mesëm të zhvillimit, dhe është klasifikuar si vendbanim i mesëm i madh rural dhe bazuar në funksionet që do të zhvillohen si qendër e rendit të ulët. Për shkak të afërsisë me qytezën e Hanit të Elezit, banorëve do t'ju ofrohen shërbimet nga qyteza. Ndërsa, vendbanimet tjera si Pusteniku, Rezhancë dhe Krivenik për nga madhësia janë klasifikuar si vendbanime të vogla rurale, Dimca si vendbanim shumë i vogël rural, ndërsa sipas funksioneve që planifikohen të zhvillohen janë kategorizuar si Qendra bazike. Në këto vendbanime do të ketë intensitet të ultë të zhvillimit që do të përfshijë banimin dhe bujqësinë, blegtorinë dhe shfrytëzimet në funksion të tyre si dhe shërbime tregtare. Duke pas parasysh që inkurajohet zhvillimi i bujqësisë dhe blegtorisë, koncepti planifikon mbrojtjen e tokës bujqësore e pyjore dhe kufizimin e zhvillimit drejt saj. Si rrjedhojë nevojat për zhvillime në të ardhmen do të sigurohen brenda sipërfaqes ekzistuese ndërtimore. Banimi mbetet individual me mundësi për zhvillim të 2-3 njësive brenda një tërësie në rastet e lidhjeve familjare. Dendësia optimale e propozuar e banimit do të jetë rreth 5-10 b/ha.

Vendbanimet e depopulluara Dërmjak, Neçavc dhe Vërtomicë për nga madhësia janë klasifikuar si vendbanime shumë të vogla rurale dhe sipas funksioneve janë përcaktuar si qendra bazike. Me qëllim të ringjalljes së këtyre vendbanimeve koncepti planifikon t'i zhvilloj si nyje turistike në të cilat do të zhvillohen me intensitet të ulët shërbimet tregtare të vogla, hoteliere, rekreative e argëtuese, bujqësia dhe blegtoria, përderisa shërbimet sociale do të ofrohen nga nyjet sekondare.

Për t'i shtuar vlerë zhvillimeve të planifikuara planifikohet rehabilitimi dhe zgjerimi i infrastrukturës teknike dhe të transportit dhe transportit publik për të gjithë dhe hapësirat e gjelbra. Gjatë planifikimit të zhvillimeve është marrë parasysh mbrojtja e resurseve natyrore dhe trashëgimisë kulturore.

Raporti i VSM-së ka propozuar masat që duhet ndërmarrë për mbrojtjen e mjedisit, e të cilat janë:

- *përgaditja e ekipit dhe nje plani të menaxhimit të ndërtimeve;*
- *përgaditja e projekteve për gjelbrim, parqe dhe tampon zona;*
- *aplikimi i moratoriumit për ndërtimet edhe në të gjitha zonat jashtë kufinjve të propozuar ndërtimor;*
- *hartimi i PRrH-ve për vendbanimet në konceptin e zhvillimit policentrik.*

4.4.7 Banimi

Vlerësimi i gjendjes tregon që në komunë mbizotëron banimi individual me 97.7% ndërsa pjesa tjetër me banim kolektiv. Sipas të dhënave nga Regjistrimi i popullsisë në vitin 2024 në komunë janë gjithsej 1,914 njësi të banimit, dhe nga këto njësi rreth 14.7% janë të pa banuara që kryesisht banojnë nga banorët jo rezident të komunës. Etazhiteti aktual i ndërtesave të banimit në komunë sillet nga P+1, P+2 dhe P+3, vetëm në qendër të qytezës shkon deri në P+8 kate.

Për plotësimin e nevojave të ekonomive familjare rezidente të projektuara por edhe për ato jo rezidente është e vlerësuar që sipërfaqja neto e nevojshme është rreth 60 ha.

Qyteza, nënqendrat Paldenicë dhe Gorancës si dhe vendbanimi Seçishtë do të kenë dendësi më të lartë të banimit, ndërsa vendbanimet tjera do të kenë dendësi të ulët të banimit.

Me qëllim të kufizimit të zgjerimit dhe mbrojtjes së resurseve natyrore dhe trashëgimisë kulturore

sipërfaqja e tokës për banim në qytezë dhe në dy nënqendra do të sigurohet përmes plotësimit dhe dendësimit me infill (mbushje të hapësirave të zbrazëta) apo rritjes së etazhitetit (në rastin e qendrës së qytezës) dhe në periferi të tyre përmes zgjerimit minimal të kufirit ndërtimor, ndërsa në vendbanimet tjera rurale do të arrihet vetëm me plotësim dhe dendësim.

Vendbanimi	Popullsia e projektuar 2033	Ekonomitë familjare			Sipërfaqja neto e nevojshme e banimit (ha)	Dendësia e planifikuar e banimit njësi banimi/ha	Dendësia e planifikuar e banimit b/ha
		2024	2033	Shtesë	Shtesë		
Dimcë	138	30	39	9	1.8	5	20
Dremjak	100	22	29	7	2.3	3	10
Gorancë	637	157	182	25	2.5	10	40
Han i Elezi	2,555	521	730	209	10	6 - 30	30 - 120
Krivenik	169	42	48	6	1.2	5	20
Neçavc	97	21	28	7	2.3	3	10
Paldenicë	1,629	332	465	133	13	10	40
Pustenik	322	82	92	10	2	5	20
Rezhancë	487	99	139	40	8	5	20
Seçishtë	2,123	433	607	173	17	10	40
Vërtomicë	4	/	/	/	/	2	10
Gjithsej					60		

Tabela 61. Sipërfaqja e banimit për ekonomitë familjare shtesë

Me PZHK gjithashtu planifikohet ofrimi i banimit të qëndrueshëm për ngritje të standardit të jetesës duke ofruar kushte për banim të përballueshëm dhe zvogëlim të nevojave për banim social përmes zhvillimit ekonomik dhe punësimit.

Përmes hartimit të politikave të banimit, zhvillimit me dendësi adekuate do të ofrojë kushte për shërbime adekuate urbane dhe sociale që mbështeten në zhvillimin qëndrueshëm të banimit. Ketë do ta bëjë:

- duke ofruar sipërfaqe të mjaftueshme për banim për të gjitha kategoritë përmes planifikimit të shfrytëzimit të tokës dhe duke hartuar politika adekuate të banimit;
- dendësimit të planifikuar dhe krijimit të hapësirave adekuate për banim;
- ofrimin e shërbimeve infrastrukturore teknike dhe sociale, krijimit të hapësirave publike; dhe
- monitorimit të vazhdueshëm të zhvillimit hapësinor të banimit

Komuna gjithashtu do të zhvillojë politika që të krijojë kushte për banim të përballueshëm dhe për të zvogëluar nevojat për banim social. Përmes programeve të banimit do të adresohen kërkesat e banimit social duke siguruar banim adekuat për familjet në nevojë dhe duke marrë masa për integrim social dhe punësim për të zvogëluar kërkesat. Të monitorojë dhe menaxhojë zhvillimin hapësinor të banimit të ofrojë kushte adekuate publike sociale të cilat mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm të banimit.

Komuna ka të hartuar një program 3-vjeçar të banimit në bazë të cilit jepen kriteret dhe përzgjedhja për mbështetje për familjet që kanë nevojë për strehim. Gjithashtu ka konsideruar llojet e zhvillimeve të nevojshme (ndërtimi i njësive të reja banesore të cilat jepen me qira joprofitabile; adaptimi i objekteve ekzistuese për banim; sigurimi i banimit me kushte të volitshme për banim, etj.).

(Burimi: Programi i Banimit, Komuna Han të Elezit (2022-2024))

Nëse krahasohen me zhvillimet e planifikuara me PZHK-në në fuqi nuk ka ndonjë ndryshim, përpos

rritja e numrit të njësive të banimit për popullatën shtesë.

4.4.8 Vendbanimet joformale

Në komunë ekziston një vendbanim joformal në Lagjen Brava ngjitur me Qytezën, i cili është i ngritur në tokën publike pronë e Agjencionit të Pyjeve të Kosovës. Vendbanimi banohet nga 170 banorë dhe ka 34 njësi individuale të banimit. Komuna ndër vite është përkushtuar ka investuar në infrastrukturë teknike, të transportit dhe sociale në mënyrë që të krijoj kushte të njëjta si vendbanimet formale. Mirëpo problematike mbetet çështja e pazgjidhur e pronës.

Komuna është e përkushtuar në zgjidhjen e çështjes përmes hartimit të programit me metodologjinë për rregullimin e vendbanimit joformal, respektivisht rregullimin e çështjes së pronësisë në Lagjen Brava.

Gjate hartimit të programit Komuna do të bazohet në udhëzimin administrativ MMPH Nr. 8/2017 mbi normat teknike të planifikimit hapësinor, në doracakun për rregullimin e vendbanimeve joformale të hartuar nga MMPHI dhe do të kërkojë ekspertizë nga MMPHI dhe organizatat ndërkombëtare për të ju qasur sa më mire kësaj problematike.

4.4.9 Ndërtimet pa leje

Si rezultat i mungesës së planifikimit të mirëfilltë e të kontrollit dhe mungesës së njohurisë dhe informimit të qytetarëve sidomos në zonat rurale në komunë ka mjaft ndërtesa të ndërtuara pa leje. Sipas kërkesës ligjore komuna ka krijuar regjistrin e ndërtimeve pa leje në mënyrë që të ketë një pasqyrë të qartë të ndërtimeve ilegale brenda territorit të komunës. Sipas vlerësimit Komuna e Haniti të Elezit ka ndërtime pa leje si rezultat i Sipas regjistrin të komunës së Hanit të Elezit të përpiluar në vitin 2015, në komunë janë gjithsej 1,822 ndërtesa pa leje, prej të cilave 1,472 shtëpi banimi, 27 ndërtesa komerciale, 283 shtall, 35 garazha dhe 6 depo.

Kjo bazë e të dhënave do të ndihmojë në trajtimin e ndërtimeve pa leje që do të behët bazuar në Ligjin 08/L-184 për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr.06/L-024 për trajtimin ndërtimeve pa leje. Në bazë të përgjegjësisë të caktuar me ligj Komuna pas shqyrtimit të kërkesave do të vazhdojë të trajtojë ndërtimet tjera pa leje në territorin komunal. Komuna planifikon të krijoj mekanizma për raportimin, thjeshtësoj procedurat për marrjen e lejeve të ndërtimit, duke e bërë atë më të lehtë dhe më të shpejtë për qytetarët, organizimi i fushatave për të informuar qytetarët mbi rëndësinë e ndërtimit të ligjshëm dhe pasojat e ndërtimeve pa leje. Për më tepër do të ofroj informacione në lidhje me kërkesat për ndërtim dhe procedurat.

4.4.10 Shfrytëzimi i planifikuar i tokës

Përcaktimi i llojit të shfrytëzimeve për 8 vitet e ardhshme është bërë duke u bazuar në vlerësimet e situatës në komunë si dhe nevojave të identifikuar në bashkëpunim me palët e interesit gjatë takimeve dhe punëtorive të mbajtura. Si përfundim, është rekomanduar që zhvillimet të planifikohen duke pas parasysh shfrytëzimin racional të tokës dhe mbrojtjen e resurseve natyrore dhe të trashëgimisë kulturore, gjë që do të arrihet përmes plotësimit dhe dendësimit si dhe zgjerimit minimal të kufinjve ndërtimor të Qytezës dhe vendbanimeve Gorancë dhe Paldenicë. Tabela më poshtë jep një pasqyrë të llojit të shfrytëzimeve të planifikuara në komunë dhe sipërfaqet e tyre.

Kodi HILUCS 1	Klasa HILUCS 1	Kodi HILUCS 2	Klasa HILUCS 2	Sipërf. (ha)	%
1	Prodhim parësor	1.1	Bujqësi	2,270	27.3

		1.2	Pylltari	4,785	57.6
		1.3	Minierë dhe gurore	338	4.1
2	Prodhim dytësor	2.1	Industria e prodhimit të lëndës së parë	35	0.4
			Prodhim i energjisë së ripërtërishme	271	3.3
3	Prodhim tretësor	3.1	Shërbim tregtar	6	0.07
		3.2	Shërbim profesional financiar dhe i informacionit		
		3.3	Shërbim i komunitetit	38	0.5
		3.4	Shërbim kulturor, argëtues dhe rekreativ	110	1.3
4	Rrjetet e transportit, logjistikës dhe infrastrukt urës publike	4.1	Rrjetet e transportit	150	1.8
5	Banim	5.1	Banim i përhershëm me një njësi banimi	218	2.6
		5.2	Banim me funksione tjera në pajtueshmëri	10	0.1
6	Zonë e mbrojtur ujore	6.3	Tokë ujore e cila nuk është në funksion tjetër ekonomik	86	1.0
Gjithsej				8317	

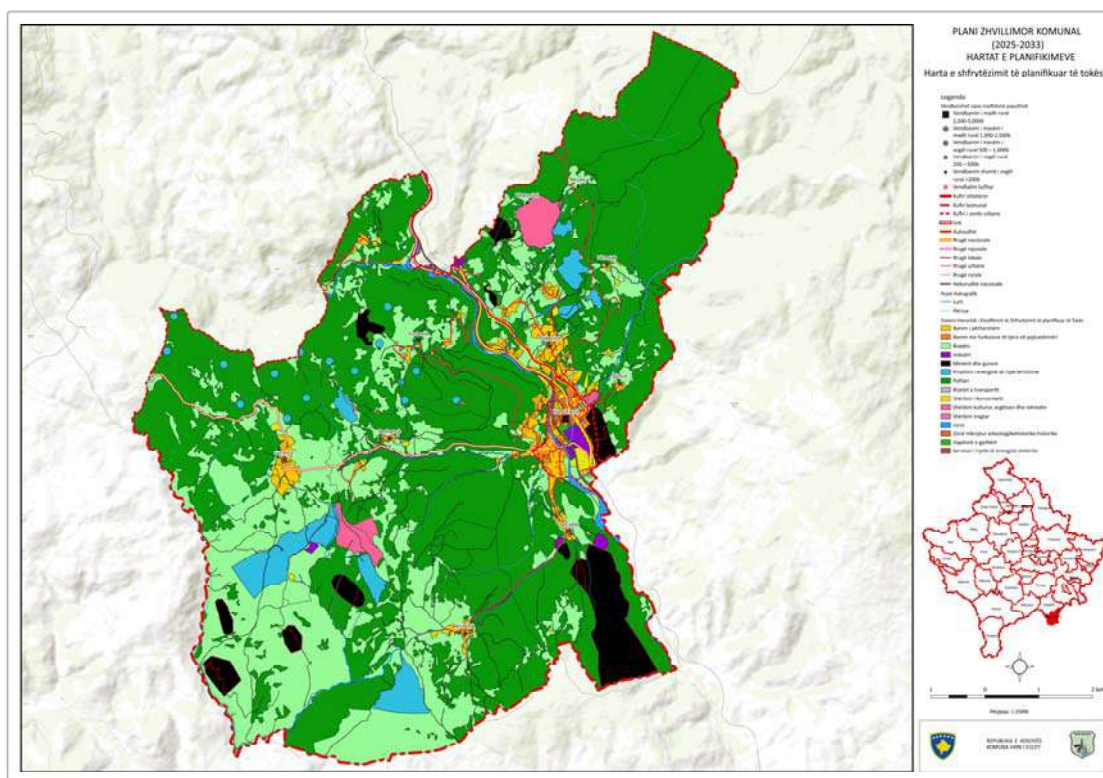
Tabela 62. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës

Sipërfaqet për shfrytëzim të banimit, shërbimeve të komunitetit, tregtare kanë zgjerim minimal, si rezultat i shfrytëzimit të hapësirave brenda kufirit ndërtimor, vetëm në vendbanimet më të mëdha është planifikuar zgjerim minimal i tokës ndërtimore.

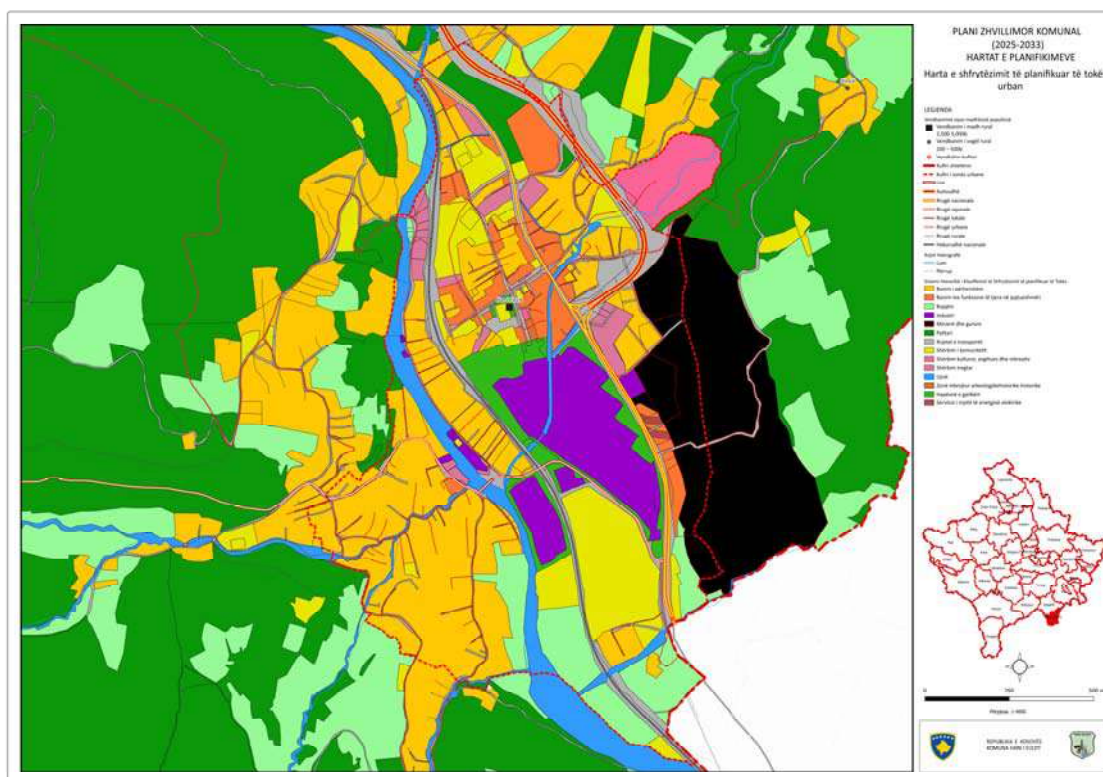
Minierë dhe gurore – sipërfaqja e rezervuar për këtë shfrytëzim ka rritje për shkak të potencialit që kanë këto zona për nxjerrjen e mineraleve, megjithatë zonat e sakta do të definohen nga gjetjet e hulumtimeve që do të kryhen.

Shërbim kulturor, argëtues dhe rekreativ - sipërfaqja e planifikuar për këtë shfrytëzim është rritur për 109 ha si rrjedhojë e përfshirjes së sipërfaqes pyjore në vendbanimet Vërtomicë/Necavc dhe Gorancë për rekreim të qytetarëve dhe vizitorëve, e cila tashmë shfrytëzohet nga vizitorët e kësaj ane për piknik dhe rekreim. Sipërfaqja është tokë publike prandaj do të mbetet kryesisht si hapësirë gjelbëruese në të cilën planifikohet të vendoset mobilieria urbane dhe ndërtohen shtigjet për këmbësorë dhe biçikleta. Kjo sipërfaqe do t'i shtojë vlerë vendbanimeve tashmë të zbrazura e me PZHK planifikohet të ringjallen përmes përcaktimit të tyre si nyje të rëndësishme për zhvillim të turizmit.

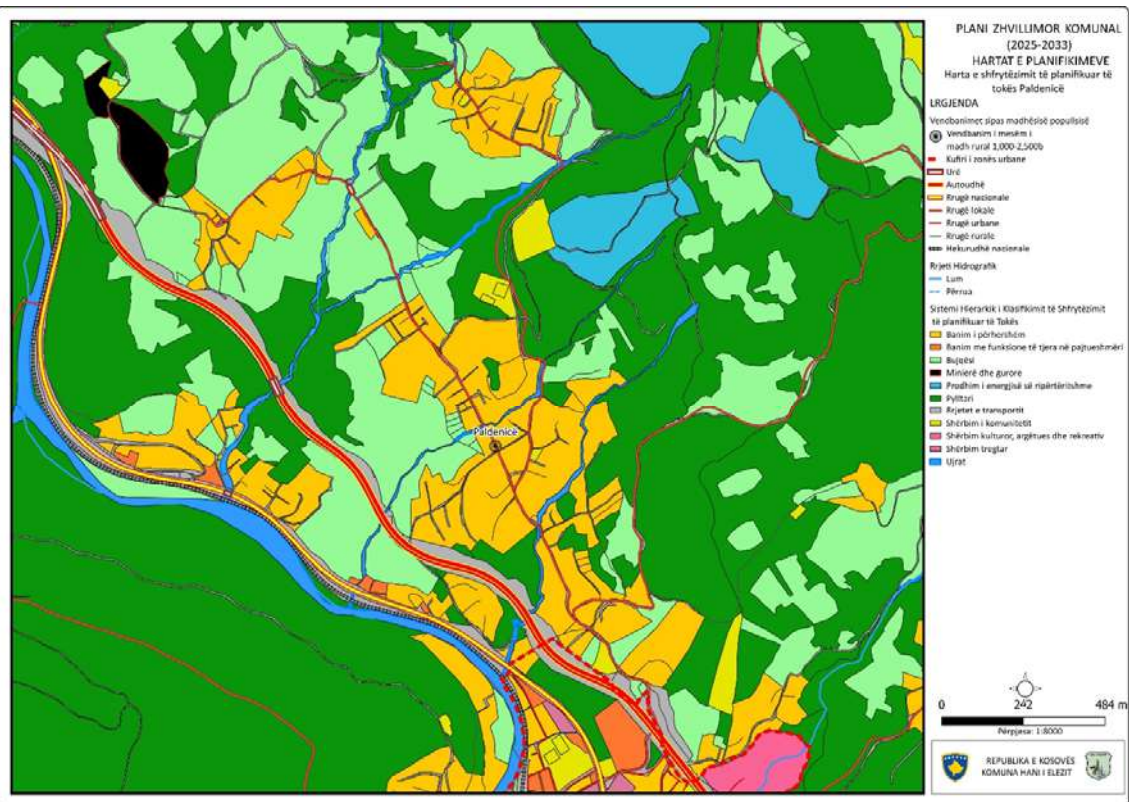
Prodhim i energjisë së ripërtërishme – sipërfaqet potenciale për zhvillim të këtij shfrytëzimi janë alokuar në disa pjesë të territorit, mirëpo studimet që planifikohen do të përcaktojnë lokacionet e sakta.



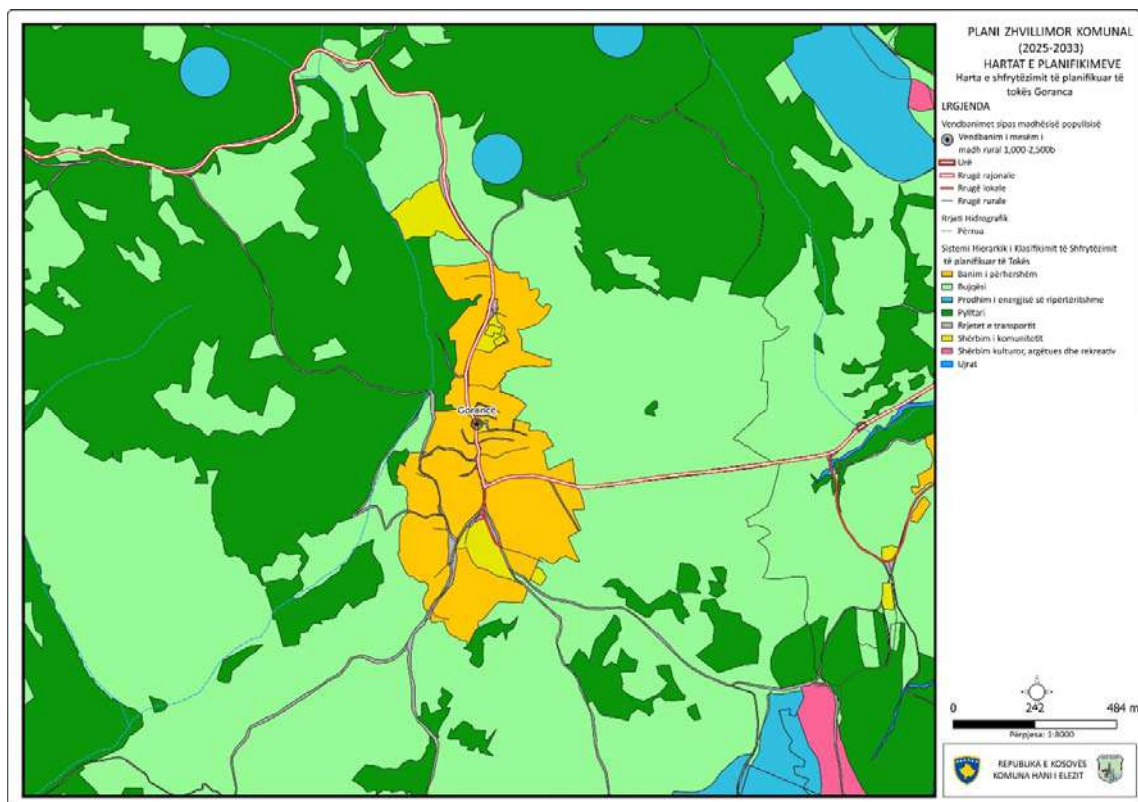
Harta 26. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës



Harta 27. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës në zonën urbane



Harta 28. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës, nën – qendra Paldenice



Harta 29. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës, nën – qendra Gorançe

4.4.11 Koncepti i zhvillimit hapësinor – skenarët e propozuar

Me qëllim të arritjes së një zhvillimi gjithëpërfshirës të Hanit të Elezit janë propozuar dhe shqyrtuar 2 skenarët e mëposhtëm. Përveç temave tjera, skenarët janë zhvilluar përmes punëtorisë së vizionimit, cila u zhvillua me pjesëmarrje të të gjitha palëve të interesit dhe pas një vlerësimit të tyre është arritur pajtueshmëria për skenarin e dakorduar.

Skenari 1 – Zhvillimi qendror - sipas këtij skenari zhvillimi është propozuar të përqëndrohet plotësisht në Qytezë dhe lagjet përreth. Si qendër e rendit të mesëm do të kryente funksionin e nyjes administrative dhe të shërbimeve publike për të gjithë komunën, si dhe do të koncentroheshin edhe zhvillimet e shërbimeve tregtare kryesore. Zona urbane do të dendësohej si dhe do të zhvillohej edhe më tej horizontalisht në hapësirë, ndërsa bujqësia dhe pylltaria do të zhvillohej në zonat rurale. Zhvillimi do të bazohej kryesisht në shtyllat në vijim: industri, publike e sociale, tregtare, hotelieri, bujqësi, dhe turizëm.

Përparësitë - koncentrimi dhe kualiteti i shërbimeve të komunitetit (sociale), ruajtja dhe shfrytëzimi i tokave bujqësore dhe pyjore, lehtësi në kontrollin e zhvillimeve në përgjithësi dhe plasimi i informacionit turistik më kualitativ, etj.

Mangësitë - Zhvillimi i koncentruar dhe ndarja jo e barabartë e zhvillimit tek banorët, koncentrim i zhvillimit të banimit në Qytet, shërbime më pak kualitative në fshatra, nxitje e udhëtimeve dhe ndotje të mjedisit, etj.

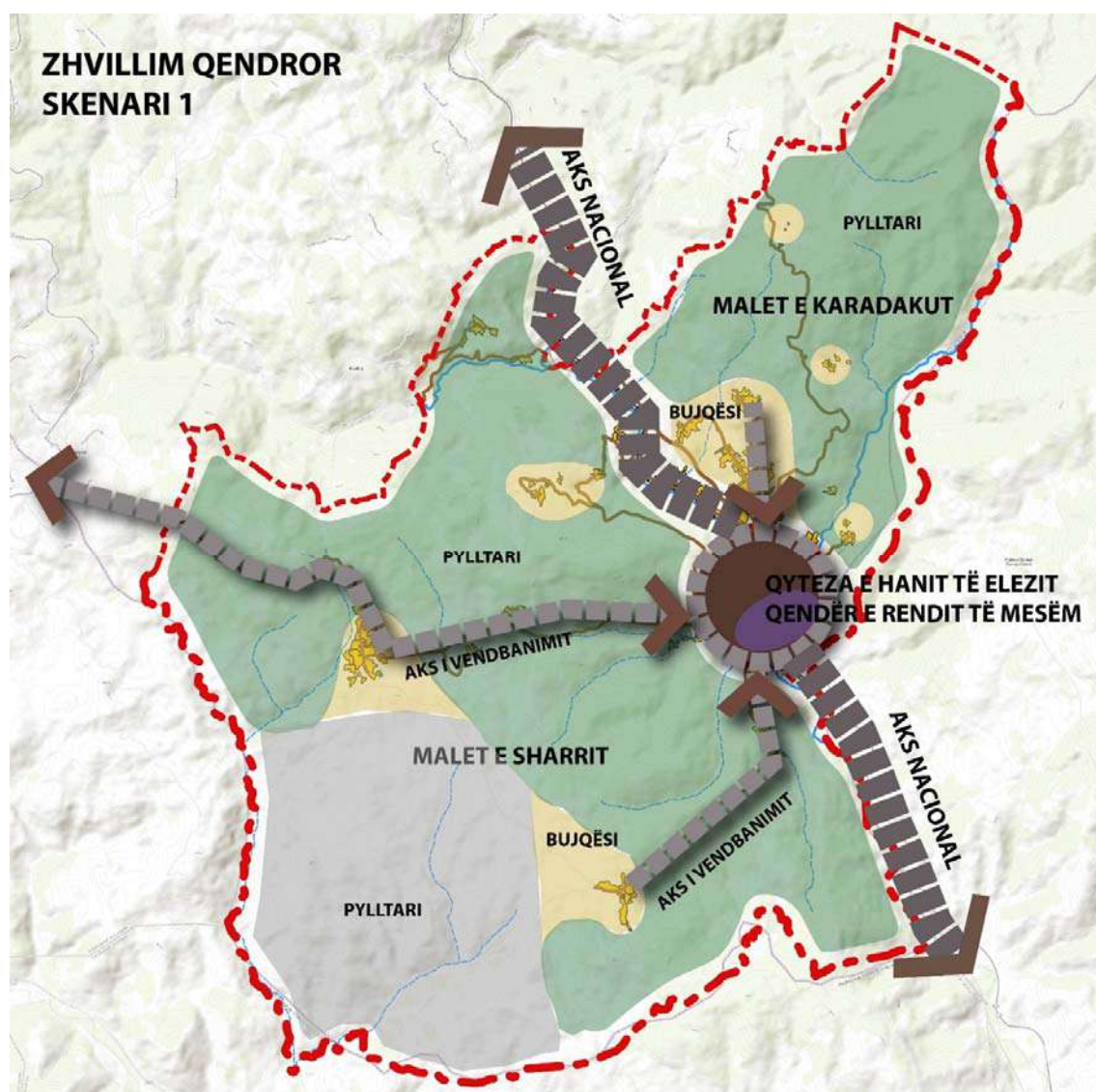
Sipas vlerësimit, shumica e propozimeve nga ky skenar janë planifikuar të futen në konceptin zhvillimor të dakorduar.

Skenari 2 – Zhvillimi i decentralizuar - sipas këtij skenari, përmes kontrollit të shtuar, zhvillimet do të drejtoheshin në 3 nyje kryesore: Qytezë, Paldenicë dhe Gorancë. Me atë rast Qyteza do të shërbente si Qendër e rendit të mesëm respektivisht si nyje kryesore administrative dhe si vend industrial, ndërsa 2 nyjet tjera si Qendra të rendit të ultë ku përveç shërbimeve administrative dytësore dhe sociale të nivelit të njëjtë me Qytezën, do të kishin të zhvilluar edhe ekonominë përmes turizmit, shërbimeve sociale e publike dhe tregtare. Me atë rast, për shkak të vështirësive të kompaktësimit, 2 qendrat e rendit të ultë do të zhvilloheshin horizontalisht kryesisht me banim, funksione përcjellëse dhe funksione ekonomike.

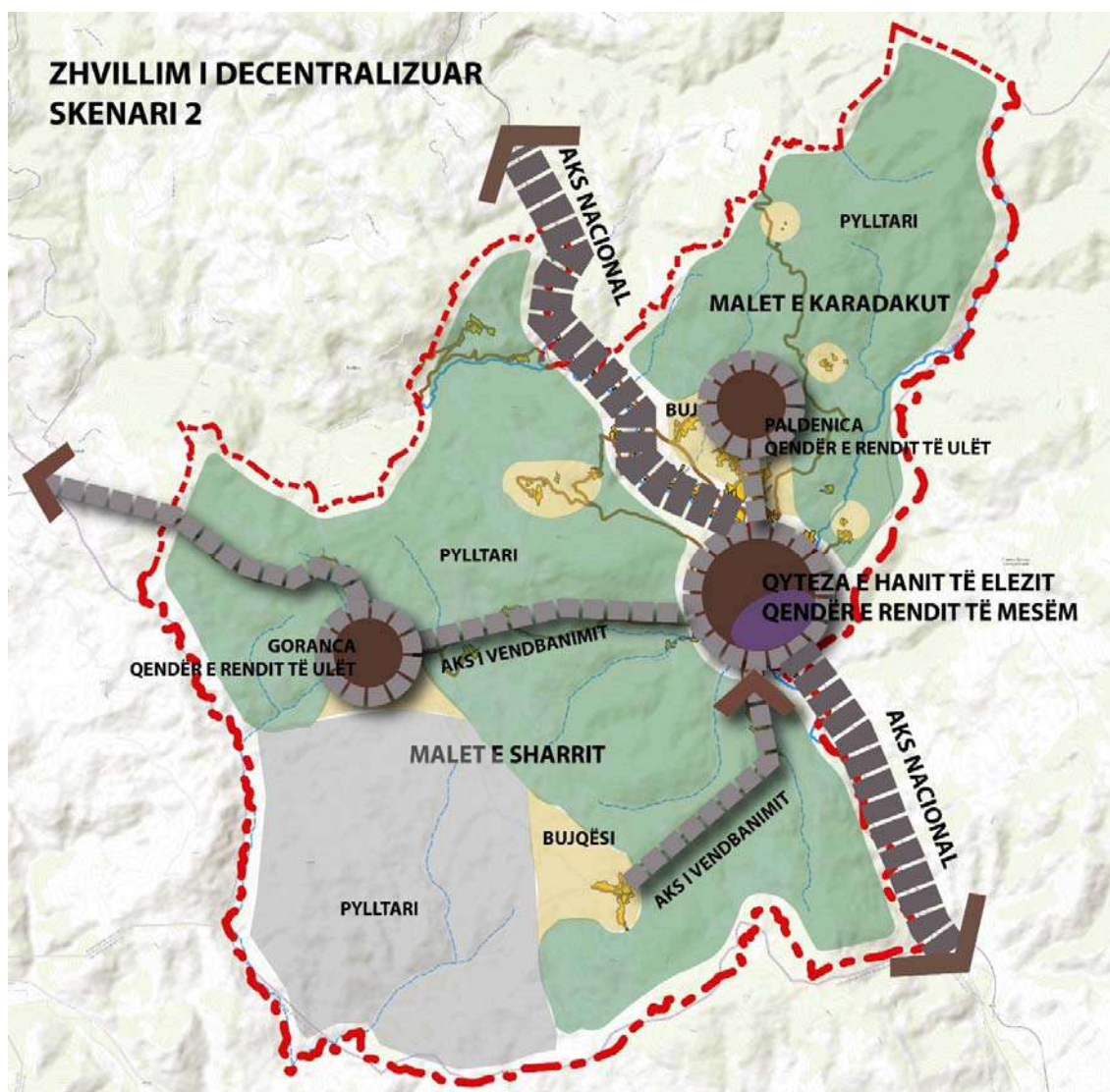
Përparësitë – zhvillim më i shpërndarë territorialisht sipas potencialit të lokacioneve; numër i caktuar i shërbimeve tregtare të konsoliduara, shërbime sociale cilësore të shpërndara më mirë për banorët lokal.

Mangësitë – vështirësi e kontrollit të zhvillimit dhe udhëheqjes së tij në 3 nyjet e përzgjedhura, dëmtimi fondit të tokave bujqësore dhe pyjore, dëmtim i resurseve turistike nga zhvillime individuale, pamundësi e plasimit të paketës së tërësishme turistike komunale, etj.

Sipas vlerësimit, aspektet pozitive nga ky skenar janë planifikuar të futen në skenarin respektivisht konceptin zhvillimor të dakorduar.



Harta 30. Skenari 1



Harta 31. Skenari 2

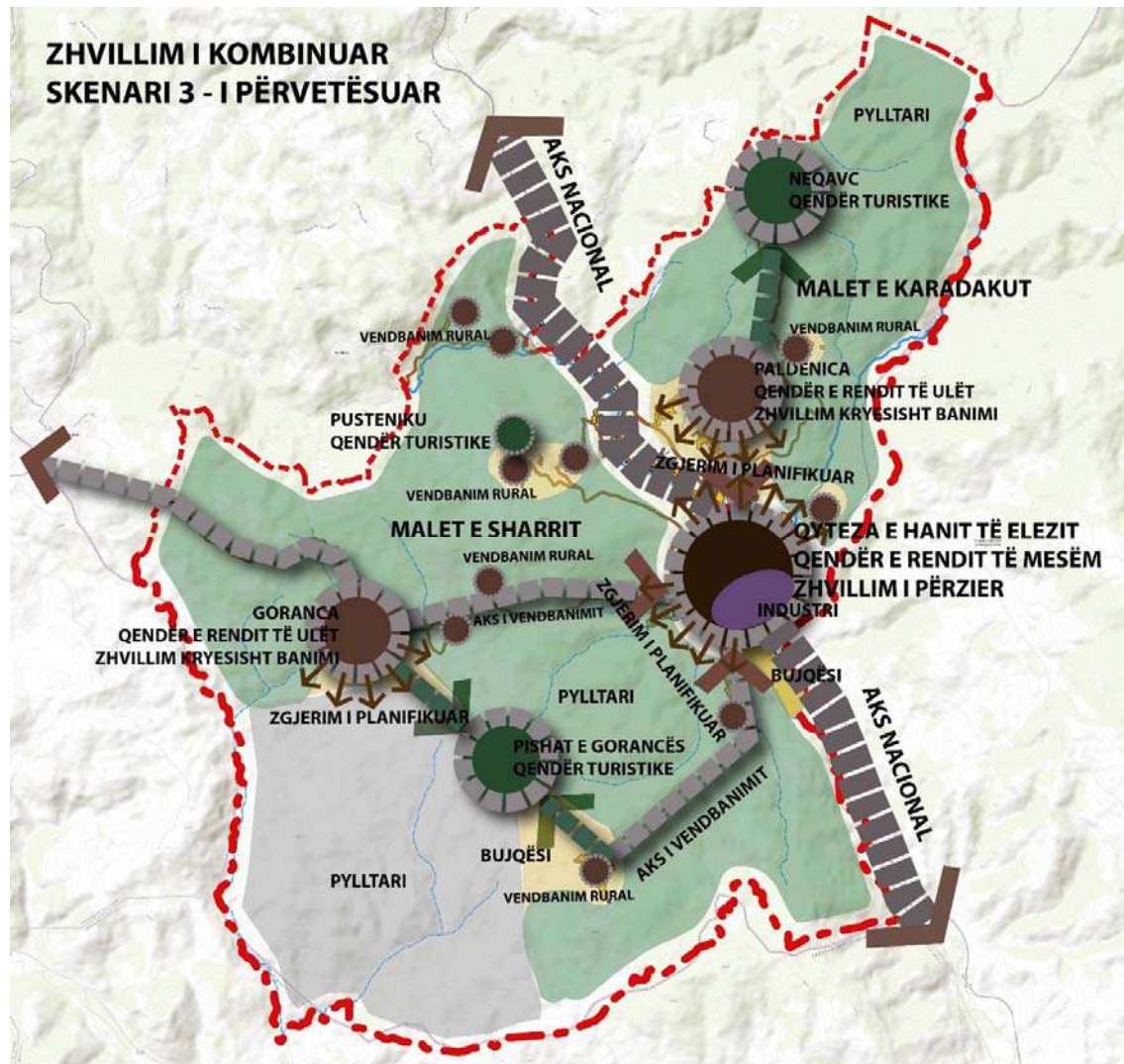
Skenari i dakorduar–Skenari 1 (zhvillim qendror) - me propozime pozitive të integruara nga skenari 2 (zhvillim i decentralizuar) - me këtë skenar zhvillimi të dakorduar parashihet zhvillim i qëndrueshëm dhe i balancuar mes Qytezës si nyje kryesore dhe dy nën qendrave si nyje sekondare, në mënyrë që të përmirësohet mirëqenia e qytetarëve të saj.

Skenari i dakorduar propozon zhvillimin e Qytezës si një nyje kryesore, e cila do të ofroj shërbimet kryesore administrative, sociale, publike, kulturore dhe komerciale për të gjithë qytetarët e komunës në mënyrë të barabartë. Përpos përmirësimit të cilësisë së shërbimeve si në aspekt të infrastrukturës ashtu dhe të shërbimeve, skenari propozon edhe përmirësimin e qasjes në qytezë por edhe brenda saj përmes rehabilitimit dhe zgjerimit të infrastrukturës së transportit motorrik por aty ku është e mundur edhe atij jo motorrik, masa që do të përmirësojnë jo vetëm qarkullimin e sigurinë në trafik por edhe do të ndikojnë në mbrojtjen e mjedisit. Poashtu, planifikohet edhe zgjerimi dhe rehabilitimi i infrastrukturës teknike si dhe përmirësimi i shërbimeve që gjithashtu do të kenë ndikim në mbrojtjen e mjedisit. Qyteza do të jetë edhe nyje e zhvillimit të industrisë dhe shërbimeve mbështetëse të saj, me qëllim të zvogëlimit së ndikimit në mjedis inkurajon aplikimin e teknologjive të reja. Përpos,

industrisë në qytezë propozohet edhe zhvillimi i shërbimeve tregtare dhe në masë më të vogël bujqësore. Meqenëse qyteza është e pasur me asete të trashëgimisë kulturore skenari propozon edhe zhvillimin e turizmit gjithnjë duke pas parasysh mbrojtjen e tyre. Sic u përmend më lartë, skenari propozon edhe qendrat sekondare dhe qendrat e përzgjedhura turistike të cilat i bashkëngjiten hartës zhvillimore të komunës me qëllim të shfrytëzimit maksimal të natyrës, trashëgimisë dhe kapaciteteve komunale gjithnjë duke e balancuar atë me zhvillim bujqësor të kufizuar, zhvillim pyjor dhe mbrojtje të mjedisit. Ashtu si në qytezë edhe në nyjet sekondare do të përmirësohet infrastruktura dhe cilësia e shërbimeve sociale, infrastruktura e transportit për të siguruar lidhje më të mira me qytezën dhe lëvizshmëri të sigurtë dhe infrastruktura teknike.

Gjithashtu, rekomandohet për gjithë komunën krijimi i hapësirave dhe brezave të gjelbër por edhe përdorimi i burimeve të ripërtërishme që do të ndihmonin në zhvillimin e qëndrueshëm të saj.

Deri te ky propozim zhvillimor i dakorduar erdhi bazuar në potencialet reale të komunës, duke i marrë për bazë aspektet pozitive nga skenarët e mëparshëm dhe duke pasur si synim strukturimin e të gjitha potencialeve dhe ambicieve të banorëve të Komunës.



Harta 32. Skenari i përvetësuar

5. Prioritetet e zhvillimit Strategjik dhe Plani i veprimit

5.1 Prioritetet zhvillimore strategjike

Bazuar në nevojat e identifikuara me analizën e gjendjes ekzistuese të komunës është përcaktuar vizioni, qëllimet dhe objektivat e tij, të cilat do të realizohen sipas prioritetit që kanë për qytetarët dhe komunën. Prioritetet janë përcaktuar në bashkëpunim me ekipin komunal të planifikimit dhe në konsultim me palët e interesit, të cilat janë prezantuar në tabelën më poshtë.

Qëllimet	Prioritet strategjike (1-2 prioritet i lartë, 3 -4 prioritet mesatar, 5 Prioritet i ulët)
Mjedisi dhe sipërfaqet me rrezikshmëri Qëllimi 8 – Krijimi i një mjedisi të sigurt përmes përmirësimeve organizative, mjedisore dhe adresimit të ndryshimeve klimatike Prioriteti strategjik 1. Përmirësimi i mjedisit dhe parandalimi i rrezikut nga fatkeqësitë	1
Asetet e trashëgimisë natyrore, kulturore dhe turistike Qëllimi 9 – Mbrojtja e trashëgimisë kulturore dhe natyrore/biodiversitetit Prioriteti strategjik 2. Parandalimi i degradimit të trashëgimisë kulturore dhe resurseve natyrore	1
Ekonomia Qëllimi 7 - Nxjitje e zhvillimit ekonomik bazuar në potenciale lokale Prioriteti strategjik 3. Mbështetja dhe përmirësimi i kushteve për zhvillimin e sektorëve të industrisë, tregtisë dhe bujqësisë Prioriteti strategjik 4. Zhvillimi i kapaciteteve dhe krijimi i sigurimi i zonave për zhvillim të turizmit	2
Infrastruktura e Transportit dhe Transporti Qëllimi 5 – Ofrimi i lëvizshmërisë optimale dhe të sigurtë për qytetarët dhe vizitorët Prioriteti strategjik 5. Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës së transportit dhe i shërbimeve të transportit	3
Infrastruktura teknike dhe shërbimet Qëllimi 6 – Ofrimi i infrastrukturës/shërbimeve teknike baras për të gjithë qytetarët Prioriteti strategjik 6. Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës teknike dhe i shërbimeve	3
Infrastruktura Publike dhe Sociale Qëllimi 4 – Ofrimi i infrastrukturës/shërbimeve sociale baras për të gjithë qytetarët Prioriteti strategjik 7. Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës dhe i shërbimeve sociale	4
Vendbanimet Qëllimi 1 – Zhvillimi i vendbanimeve sipas modelit kompakt Prioriteti strategjik 8. Zhvillimi kompakt i vendbanimeve dhe kontrolli i ndërtimeve	5

Banimi

Qëllimi 2 – Përmirësimi i kushteve të banimit

Prioritetet strategjike 9. Krijim i mundësive për banimi të përballueshëm

Prioriteti strategjik 10. Zbatimi i strategjisë së banimit

Popullsia dhe gjithë përfshirja në vendimmarrje

Qëllimi 3 – Qytetarët e informuar/ me njohuri të nevojshme dhe të përfshirë në vendim-marrje

Prioriteti strategjik 10. Ngritja e nivelit të pjesëmarrjes së qytetarëve në proceset vendimmarrëse

Shfrytëzimi i planifikuar i tokës

Qëllimi 1: Shfrytëzimi racional i tokës me qëllim të zhvillimit të qëndrueshëm

Prioriteti strategjik 11. Sigurimi që zhvillimet të jenë në përputhje me hartën e shfrytëzimit të planifikuar të tokës dhe kushtet e përcaktuara me dokumentet e planifikimit hapësinor

5
5
6

Secili prioritet strategjik është zbërthyer në aktivitete të cilat do të realizohen brenda afateve të përcaktuara sipas prioritetit që kanë, realizimi i të cilave do të kontribuojnë në arritjen e qëllimit për një zhvillim të qëndrueshëm të komunës sonë. Në përgjithësi, aktivitetet përfshijnë zhvillimin e kapaciteteve për treg të punës dhe sigurimin e vendeve të reja të punës përmes mbështetjes së hapjes së bizneseve, ndërtimin dhe rehabilitimin e infrastrukturës dhe përmirësimin e shërbimeve sociale, publike, teknike dhe të transportit, dhe mbrojtjen e resurseve. Aktivitetet e planifikuara janë si në vijim:

5.1.1 Mjedisi dhe sipërfaqet në rrezikshmëri

Prioriteti strategjik 1. Përmirësimi i mjedisit dhe parandalimi i rrezikut nga fatkeqësitë

Menaxhimi i mbeturinave

- Zbatimi i planit për menaxhimin të mbeturinave dhe hartimi i tij pas skadimit;
Zbatohet nga kompania rajonale dhe komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal
- Largimi i mbeturinave nga deponitë ilegale dhe parandalimi i krijimit të deponive të reja;
Zbatohet nga kompania rajonale dhe komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë
- Ofrimi i shërbimeve për mbledhje të mbeturinave në fshatrat e pambuluara;
Zbatohet nga kompania rajonale dhe komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë
- Bashkëpunimi me komunat fqinje për menaxhim të përbashkët të mbeturinave në zonat ndërkufitare komunale;
Zbatohet nga kompania rajonale, komuna e Hanit të Elezit dhe komunat ndërkufitare
Planifikohet të zbatohet për 2 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal
- Ndërtimi i deponisë për grumbullimin e mbetjeve inerte nga rrënimet dhe demolimi i objekteve ndërtimore;

- Zbatohet nga kompania rajonale dhe komuna e Hanit të Elezit
- Planifikohet të zbatohet për 2 vite
- Ka ndikim pozitiv në mjedis
- Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë
- Zvogëlimi i volumit të mbeturinave të deponuarapërmes ndarjes në burim dhe përmes shfrytëzimit të deponisë transfer;
- Zbatohet nga kompania rajonale dhe komuna e Hanit të Elezit
- Planifikohet të zbatohet për 2 vite
- Ka ndikim pozitiv në mjedis
- Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë

Mbrojtja e ujit

- Monitorimi i ndotjes së ujërave;
- Zbatohet nga kompania rajonale
- Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
- Ka ndikim pozitiv në mjedis
- Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë
- Hartimi i planeve për menaxhim të integruar të ujërave;
- Zbatohet nga kompania rajonale
- Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
- Ka ndikim pozitiv në mjedis
- Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë
- Rehabilitimi i sipërfaqeve të ndotura dhe parandalimi i ndotjes;
- Zbatohet nga kompania rajonale
- Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
- Ka ndikim pozit në mjedis
- Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë
- Shfrytëzimi i ujërave dhe sipërfaqeve bregore/ të afërta për zhvillime socio-ekonomike në përshtatshmëri me mjedisin dhe ujërat;
- Zbatohet nga kompania rajonale dhe komuna e Hanit të Elezit
- Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
- Ka ndikim pozit në mjedis
- Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë

Mbrojtja e ajrit

- Hartimi i Planit Lokal të Veprimit për Cilesi të Ajrit me qëllim të reduktimit të ndotjes së ajrit;
- Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe donatorë
- Planifikohet të zbatohet për 2 vite
- Ka ndikim pozitiv në mjedis
- Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë
- Monitorimi i ajrit dhe zhurmës;
- Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MMPHI
- Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
- Ka ndikim pozitiv në mjedis
- Zbatohet nga financimi komunal dhe donatorë
- Përmirësimi i ndotjes së ajrit dhe reduktimi i zhurmave përmes parimit “ndotësi paguan”;
- Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
- Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
- Ka ndikim pozitiv në mjedis
- Zbatohet nga financimi komunal

Mbrojtja e tokës

- Monitorimi i ndotjes së tokës;
- Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit

- Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal
- Vlerësimi i ndotjes së tokës së kontaminuar;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe konsulentë të jashtëm
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal
- Rehabilitimi i tokës së kontaminuar;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe kompani të kontraktuar
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal

Mbrojtja e pyjeve

- Mbrojtja e pyjeve nga degradimi i mëtutjeshëm;
Zbatohet nga MBPZHR
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi i nivelit qendror
- Shtimi i sipërfaqeve të pyllëzuara;
Zbatohet nga MBPZHR
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi i nivelit qendror

Mbrojtja nga erozioni

- Identifikimi i lokacioneve të sakta erozive;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal
- Marrja e masave parandaluese përmes pyllëzimeve, strukturave adekuate, etj;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MMPHI
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal

Zvogëlimi i vërshimeve dhe menaxhimi i fatkeqësive

- Kontrollimi i zhvillimeve në zonat e rrezikuara;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me AME
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal, niveli qendror dhe donatorë
- Përmirësimi i shtretërve të lumenjve, digave dhe urave;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me donatorë
Planifikohet të zbatohet për 5 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal, niveli qendror dhe donatorë

Zvogëlimi i ndikimeve nga rrëshqitjet e dheut

- Identifikimi i lokacioneve me rrezik potencial dhe kontrollimi i zhvillimeve në ato zona;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MMPHI
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis

- Zbatohet nga financimi komunal, niveli qendror
- Marrja e masave për të reduktuar rrezikun;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MMPHI
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në mjedis
 - Zbatohet nga financimi komunal, niveli qendror

Zvogëlimi i zjarreve dhe menaxhim i fatkeqësive

- Infrastruktura, pajisje dhe automjete për fikjen e zjarreve;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me AME
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në mjedis
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Ngritje të kapaciteteve, parandalim /zvogëlim i rasteve të zjarreve;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me AME
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në mjedis
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Zvogëlimi dhe menaxhimi i fatkeqësive nga tërmetet;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me AME dhe rrjetin sizmologjik
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në mjedis
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror

5.1.2 Asetet e trashëgimisë kulturore, natyrore dhe turistike

Prioriteti strategjik 9. Parandalimi i degradimit të trashëgimisë kulturore dhe resurseve natyrore

- Evidentimi i trashëgimisë natyrore dhe shtimi i listës;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MMPHI
 - Planifikohet të zbatohet për 1 vit
 - Ka ndikim pozitiv në turizëm dhe zhvillim ekonomik
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Monitorimi dhe përmirësimi i hapësirave të trashëgimisë natyrore dhe biodiversitetit;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MMPHI
 - Planifikohet të zbatohet për 3 vite
 - Ka ndikim pozitiv në mjedis, turizëm dhe zhvillim ekonomik
 - Zbatohet nga financimi komunal, niveli qendror dhe donatorë
- Monitorimi, ruajtja dhe zhvillimi i biodiversitetit;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MMPHI
 - Planifikohet të zbatohet për 3 vite
 - Ka ndikim pozitiv në mjedis, turizëm dhe zhvillim ekonomik
 - Zbatohet nga financimi komunal, niveli qendror dhe donatorë
- Evidentimi i trashëgimisë kulturore dhe shtimi i listës;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MKRS (QRTK) dhe donatorë
 - Planifikohet të zbatohet për 5 vite
 - Ka ndikim pozitiv në turizëm dhe zhvillim ekonomik
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Monitorimi dhe përmirësimi përmes subvencionimit duke ruajtur vlerat e trashëgimisë kulturore;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MKRS (QRTK) dhe

- donatorë
Planifikohet të zbatohet për 5 vite
Ka ndikim pozitiv në turizëm dhe zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Evidentimi i objekteve dhe monumenteve të trashëgimisë lokale;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MKRS (QRTK) dhe donatorë
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në turizëm dhe zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Promovimi i trashëgimisë;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MKRS (QRTK) dhe donatorë
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në turizëm dhe zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë

5.1.3 Zhvillimi ekonomik

Prioriteti strategjik 3. Mbështetja dhe përmirësimi i kushteve për zhvillimin e sektorëve të industrisë, tregtisë dhe bujqësisë

- Themelimi i zonës ekonomike kryesore afër kyçjes në autoudhë dhe i zonës ekonomike ndihmëse në Gorancë;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me ME
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Trajnime për ngritje të kapaciteteve për ndërmarrësisë;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MINT
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Studime për mundësinë e zhvillimit dhe krijimi i kushteve për zhvillim të bizneseve;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me ME dhe MINT
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Promovimi i produkteve lokale;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MINT
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Ngritje të kapaciteteve teknike për bujqit;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me ME dhe MBZHR
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Ngritje të kapaciteteve profesionale të bujqve;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MBZHR
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë

- Mbështetja zhvillimit të blegtorisë përmes subvencioneve;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MBZHR
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Hulumtime të sipërfaqeve të përshtatshme për pemëtari, si dhe potencialisht vreshtari;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MBZHR
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Subvencione për projekte të pemëtarisë dhe blegtorisë;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MBZHR
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Mbështetje financiare për ngritje të kapaciteteve për prodhim të produkteve bujqësore;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MBZHR
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Krijimi i infrastrukturës për zhvillim të bizneseve të përpunimit të gurit;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MBZHR
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Rivitalizimi i zonave të eksploatuara;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MBZHR dhe MMPHI
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror

Prioriteti strategjik 4. Zhvillimi i kapaciteteve për turizëm

- Trajnime për zhvillim të kapaciteteve për promovim të turizmit;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MINT
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Trajnime për ngritje të kapaciteteve hoteliere;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MINT
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Krijimi i bashkëpunimit nder-sektorial dhe nder-komunal;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me ME
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror

5.1.4 Infrastruktura e transportit dhe transporti

Prioriteti strategjik 5. Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës së transportit dhe i shërbimeve të transportit

- Ndërtimi i rrugëve të reja;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 2 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Konsolidim dhe rregullim i rrjetit rrugor ekzistues;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 2 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Mirëmbajtja e rrugëve ekzistuese;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet në vazhdimësi
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal
- Ngritja e kualitetit të transportit publik;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MMPHI
Planifikohet të zbatohet
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal në vazhdimësi, donatorë
- Krijimi i infrastrukturës për këmbësorë;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në siguri dhe mirëqenje
Zbatohet nga financimi komunal, donatorë
- Përmirësimi i sigurisë për këmbësorë;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet në vazhdimësi
Ka ndikim pozitiv në siguri dhe mirëqenje
Zbatohet nga financimi komunal
- Përmirësimi dhe krijimi i vendndalimeve për autobus;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në siguri dhe mirëqenje
Zbatohet nga financimi komunal, donatorë

5.1.5 Infrastruktura teknike dhe shërbimet

Prioriteti strategjik 7. Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës teknike dhe i shërbimeve

- Gjetja e burimeve të reja të ujit;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim MMPHI dhe kompaninë rajonale
Planifikohet të zbatohet për 2 vite
Ka ndikim pozitiv në mirëqenje
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Mbrojtja e burimeve ekzistuese të ujit;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim MMPHI dhe kompaninë rajonale

- Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis dhe shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Mirëmbajtja e rrjetit ekzistues të ujësjellësit;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim MMPHI dhe kompaninë rajonale
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis dhe shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Furnizimi me ujë për të gjithë banorët e komunës;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim MMPHI dhe kompaninë rajonale
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis dhe shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Mirëmbajtja e rrjetit ekzistues të kanalizimit;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me kompaninë rajonale
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
Ka ndikim pozitiv në mjedis dhe shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Ndërtimi i rrjetit të ri të kanalizimit;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me kompaninë rajonale
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis dhe shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Ndërtimi i impjanitit për trajtimin e ujërave të zeza;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MMPHI
Planifikohet të zbatohet për 5 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis dhe shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Mirëmbajtja dhe shtimi i kanaleve të ujitjes;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MBPZHR
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Përmirësimi i rrjetit nëntokësor dhe sipërfaqësor të ujërave atmosferik;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MMPHI
Planifikohet të zbatohet për 2 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis dhe shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Drenazhimi i sipërfaqeve potencialisht të vërshueshme;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me MMPHI
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis dhe mirëqendje
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Përmirësimi i rrjetit dhe trafostacioneve ekzistuese;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me ME
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Ndërrimi i rrjetit dhe shtyllave në zonat emergjente;

- Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me ME
Planifikohet të zbatohet për 2 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Shfrytëzimi i energjisë alternative solare dhe të erës;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me ME
Planifikohet të zbatohet për 2 vite
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Rritja e efijencës së energjisë;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit në bashkëpunim me ME
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në mjedis
Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë

5.1.6 Infrastruktura publike dhe sociale

Prioriteti strategjik 8. Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës dhe i shërbimeve sociale

- Përgatitja e të rinjve për treg të punës;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe ME
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në zhvillim social
Zbatohet nga financimi komunal dhe qendror, donatorë
- Zhvillime të programeve për punësim;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe ME
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në zhvillim social
Zbatohet nga financimi komunal dhe qendror, donatorë
- Mbështetje financiare për kategoritë sociale;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 5 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim social
Zbatohet nga financimi komunal dhe qendror
- Ngritja e kapaciteteve, punësimi i stafit të ri aq sa e lejon ligji;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në zhvillim ekonomik
Zbatohet nga financimi komunal dhe qendror
- Rritja e llojit të shërbimeve shëndetësore;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal
- Furnizimi me pajisje mjekësore dhe automjete për shërbim;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal
- Mirëmbajtja dhe rregullimi i infrastrukturës së objekteve;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MSH
Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
Ka ndikim pozitiv në shëndetin publik

- Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Ofrimi i edukimit parashkollor;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MASHT
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në arsimimin të banorëve
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Krijimi i kushteve për shkollë për personat me nevoja të veçanta;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MASHT
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në integrimin dhe arsimimin e personave me nevoja të veçanta
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Vetëdijësim për bashkëmoshatarët për pranimin e personave me nevoja të veçanta;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MASHT
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në integrimin dhe arsimimin e personave me nevoja të veçanta
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Organizimi i arsimit joformal;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MASHT
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në arsimimin të banorëve
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Mirëmbajtja dhe përmirësimi i infrastrukturës shkollore dhe renovimi i objekteve shkollore ekzistuese;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MASHT
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në arsimimin të banorëve
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror
- Ndërtimi i objekteve shkollore të reja;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MASHT
 - Planifikohet të zbatohet për 2 vite
 - Ka ndikim pozitiv në arsimimin të banorëve
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Ndërtimi i palestrave dhe terreneve sportive në oborr të shkollave;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MKRS
 - Planifikohet të zbatohet për 2 vite
 - Ka ndikim pozitiv në shëndetin publik
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Rregullimi i infrastrukturës dhe mirëmbajtja;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MKRS
 - Planifikohet të zbatohet për 1 vit
 - Ka ndikim pozitiv në shëndetin publik dhe mirëqenje
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Organizimi i ngjarjeve/shfrytëzimi i objekteve ekzistuese;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në mirëqenje
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Organizimi i bibliotekave;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 1 vit
 - Ka ndikim pozitiv në kulturë

- Zbatohet nga financimi komunal
- Mirëmbajtja e infrastrukturës sportive ekzistuese;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 2 vite
 - Ka ndikim pozitiv në shëndetin publik
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Përmirësimi dhe ndërtimi i infrastrukturës sportive të re;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit dhe MKRS
 - Planifikohet të zbatohet për 2 vite
 - Ka ndikim pozitiv në shëndetin publik
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Mirëmbajtja e hapësirave publike ekzistuese;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në shëndetin publik dhe mirëqenje
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Krijimi i hapësirave të reja publike dhe shtigjeve dhe mirëmbajtja e tyre;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 1 vit
 - Ka ndikim pozitiv në shëndetin publik dhe mirëqenje
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë
- Rregullimi dhe mirëmbajtja e paqeve në Qytet dhe në periferi të tij .
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 1 vit
 - Ka ndikim pozitiv në shëndetin mendor dhe mirëqenje
 - Zbatohet nga financimi komunal dhe niveli qendror, donatorë

5.1.7 Vendbanimet

Prioriteti strategjik 9. Zhvillimi kompakt i vendbanimeve dhe kontrolli i ndërtimeve

- Konsolidimi i tokës ndërtimore;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 3 vite
 - Ka ndikim pozitiv në përmirësimin e cilësisë së jetës
 - Zbatohet nga financimi komunal
- Kontrollimi i zhvillimeve dhe shfrytëzimi racional i tokës;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 1 vit
 - Ka ndikim pozitiv në rritjen e sipërfaqeve bujqësore
 - Zbatohet nga financimi komunal
- Densifikim i zonave ekzistuese me shfrytëzim të përzier;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 5 vite
 - Ka ndikim pozitiv në rritjen e sipërfaqeve bujqësore
 - Zbatohet nga financimi komunal
- Kontrollim i zhvillimeve në qendër me shfrytëzim të përzier;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 5 vite
 - Ka ndikim pozitiv në rritjen e sipërfaqeve bujqësore
 - Zbatohet nga financimi komunal
- Densifikimi i lagjeve ekzistuese urbane dhe rurale.
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 5 vite

Ka ndikim pozitiv në rritjen e sipërfaqeve bujqësore
Zbatohet nga financimi komunal

5.1.8 Vendbanimi joformal

- Formalizmi i vendbanimeve joformale përmes adresimit të pronësisë
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 5 vite
Ka ndikim pozitiv në përmirësimin e cilësisë së jetës së banorëve
Zbatohet nga financimi komunal, qendror dhe donatorë

5.1.9 Banimi

Prioriteti strategjik 10. *Krijimi i kushteve cilësore të banimit*

- Ndërtimi i objekteve të reja të banimit me pjesëmarrjen publiko-private për kategoritë në nevojë për banim me çmim të përballueshëm;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit, MMPHI
Planifikohet të zbatohet për 5 vite
Ka ndikim pozitiv në përmirësimin e cilësisë së jetës së banorëve
Zbatohet nga financimi komunal, qendror dhe donatorë

Prioriteti strategjik 11. *Krijimi i kushteve për banim për familjet në nevojë*

- Monitorimi i implementimit të planit 3-vjeçar të banimit;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit, MMPHI
Planifikohet të zbatohet për 3 vite
Ka ndikim pozitiv në përmirësimin e cilësisë së jetës së banorëve
Zbatohet nga financimi komunal

5.1.10 Shfrytëzimi i planifikuar i tokës

Prioriteti strategjik 12. *Sigurimi që zhvillimet të jenë në përputhje me hartën e shfrytëzimit të planifikuar të tokës dhe kushtet e përcaktuara me dokumentet e planifikimit hapësinor*

- Konsolidimi i zonave të ndërtuara dhe zgjerimi i kontrolluar bazuar në hartën e shfrytëzimit të tokës;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 5 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillimin urban dhe mbrotje të mjedisit
Zbatohet nga financimi komunal
- Kontrollimi i zhvillimeve/ruajtja e tokave bujqësore;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 5 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillimin urban dhe mbrotje të mjedisit
Zbatohet nga financimi komunal
- Revitalizimi i lagjeve të ndërtuara;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 2 vite
Ka ndikim pozitiv në zhvillim urban
Zbatohet nga financimi komunal
- Përmirësimi i mobilitetit në lagje të ndërtuara për të zvogëluar ndotjen;
Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
Planifikohet të zbatohet për 1 vit
Ka ndikim pozitiv në mjedis dhe shëndetin publik
Zbatohet nga financimi komunal

- Përcaktimi i nënzonave për shfrytëzim të tokës përmes Hartës Zonale të Komunës bazuar në UA 08/2017;
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet për 1 vit
 - Ka ndikim pozitiv në zhvillimin urban
 - Zbatohet nga financimi komunal
- Kontrollimi i zhvillimit përmes hartës zonale dhe planeve rregullues të hollësishme.
 - Zbatohet nga komuna e Hanit të Elezit
 - Planifikohet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme
 - Ka ndikim pozitiv në zhvillimin urban
 - Zbatohet nga financimi komunal

5.2 Plani i veprimit dhe treguesit e monitorimit

Plani i veprimit përmban aktivitetet e planifikuara për të arritur qëllimet dhe objektivat për secilën fushë tematike, të renditura sipas prioritetit që u është përcaktuar nga ekipi komunal i planifikimit në konsultim me palët e interesit bazuar në nevojat e dalura nga vlerësimi i gjendjes në komunë.

MJEDISI DHE SIPERFAQET NË RREZIKSHMËRI												
Qëllimi 8. Krijimi i një mjedisi të sigurve përmes përmirësimeve organizative, mjedisore dhe adresimit të ndryshimeve klimatike												
Prioriteti strategjik 1. Përmirësimi i mjedisit dhe parandalimi i rrezikut nga fatkeqësitë												
OBJEKTIVI 8.1: Reduktimi i efekteve të ndotjes dhe parandalimi i ndotjes së mëtutjeshme, në vazhdimësi												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjës	Subj. tjera të përfshir	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit monitorimit
1	Hulumtimi në terren, analizat dhe publikimi i rezultateve/ rekomandimeve në lidhje me ndotësit lokal me fokus ndotësit e ajrit. (Komuna ka qasje gjatë tërë hulumtimit dhe në vazhdimësi në rezultatet e nga stacioni matës i IHMK-së)	L	ASH	25,000	DUKMM	MMPHI AMMK OSHC-të Donatorë Biznesi	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës Donacioni	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit përkatës	/	I ulët	/	-Hulumtimi i kryer me rezultate të publikuara për ndotësit (entiteti dhe materiali ndotës) -Komuna me qasje në stacionin matës të IHMK-së

	2	Parandalimi i ndotjes së ajrit përmes inspektimeve/ gjobave/ padive të rregullta dhe Instalimit të 2 monitoruesve të cilësisë së ajrit (AQI – indeksi i kualitetit të ajrit: -1 në administratën komunale; dhe -1 në Lagjen e Kufirit)	L	Vazhd. ASH	12,000	DUKMM	MMPHI OSHC-të Donatorë	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës Donacioni	Pajisjet për monitorimin e ajrit	/	I ulët	/	-Numri i inspektimeve/ gjobave/ padive në muaj/ vit -Numri i tejkalimeve në emetim (ndotje) i reduktuar në minimum -Monitoruesit e cilësisë së ajrit AQI të montuar dhe funksional
	3	Pastrimi i 2 deponive ilegale të mbeturinave dhe parandalimi i krijimit të tjerave	L	ASH Vazhd.	15,000	DUKMM	NPL “Pastrimi” OSHC-të Donatorë	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës Donacioni	/	Po	I ulët	Po me Ndërmarrjen Pastrimi	-Deponitë e pastruara dhe sipërfaqja e tyre (m2) -Numri i inspektimeve/ gjobave/ padive në muaj/ vit
	4	Pastrimi i mëtejshëm dhe përfundimtar i luginës së lumit Lepenc nga mbetjet e asbest-çimentos	L	AGJ	280,000	DUKMM	MMPHI OSHC-të Donatorë	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës Donacioni	/	Po	I madh	Po me Ndërmarrjen Pastrimi	-Lugina e pastruar tërësisht -Sasia e mbeturinave të larguara dhe deponuara (m3)
	5	Montimi i reduktuesve të zhurmës përgjatë vendbanimeve në autoudhën R6	L	ASH-AGJ	-	MMPHI	DUKMM	Buxheti i Kosovës	/	/		/	-Gjatësia e reduktuesve të montuar (km’) -Vendbanimet ku janë aplikuar

6	Parandalimi i ndotjes së burimeve ujore të pijes për sisteme të përbashkëta të ujësjellësi përmes rrethimit të zonës së mbrojtëse	L	Vazhd.	35,000	DUKMM	DSHPE Donatorë	Buxheti i Komunës Donacioni	/	/	I mesëm	/	-Numri i burimeve të rrethuara -Gjatësia e rrethojës së montuar
7	Parandalimi i ndotjes së ujërave sipërfaqësor përmes inspektimeve dhe analizave vjetore	L	Vazhd.	50,000	DSHPE	IKSHP OSHC-të Donatorë	Buxheti i Komunës Donacioni	/	/	I mesëm	Kryhet nga IKSHP	-Numri i inspektimeve/ gjobave/ padive në muaj/ vit -Mostrat e analizuar/ rezultatet në muaj/vit
Objektivi 8.2: Adresimi i ndryshimeve klimatike përmes masave të reduktimit dhe adaptimit, në vazhdimësi deri në vitin 2033												
1	Parandalimi i shpyllëzimit përmes monitorimit (nga ana e pylltarëve, policisë, komunitetit dhe OSHC-ve) dhe pyllëzimit të sipërfaqeve pyjore të degraduara (me fokus Karadakun por edhe Sharrin – së paku 100 ha)	L	Vazhd. AGJ	50,000	DBPZHR	APK Policia OSHC-të Komuniteti	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës Donacioni	/	Po	I mesëm	/	-Numri i kontrolleve/ gjobave/ padive në muaj/ vit -Sipërfaqet e shpyllëzuara në vit (ha) -Sipërfaqet e pyllëzuara në vit (ha)
2	Rregullimi i brezave mbrojtës (përmes pyllëzimit dhe masave të ngjashme natyrore) përreth/ përgjatë lumit/ përrenjve, zonave industriale, zonave tjera ekonomike, infrastrukturës rrugore	L	AGJ	250,000	DUKMM	OSHC-të Biznesi	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni Biznesi	/	Po	I madh	/	-Gjatësia e brezave të pyllëzuar (km') dhe sipërfaqja e tyre (m2) -Lista e brezave mbrojtë të rregulluar

3	Rregullimi natyror i shtratit të lumit Lepenc nga Laçi deri në kufi me fokus zonën urbane dhe ultësirën e Seçishtes me synim reduktimin e ndikimeve nga vërshimet potenciale	L	AGJ	2,200,000	MMPHI	DUKMM OSHC-të	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Gjatësia e shtratit të rregulluar të lumit -Rezultati i hulumtimeve se sa projekti ka ndikuar në reduktim të vërshimit
4	Mirëmbajtja e shtretërve të lumit/ përrënje përmes pastrimit të tyre me synim reduktimin e ndikimeve nga vërshimet potenciale	L	Vazhd.	120,000	DUKMM	MMPHI DSH	Buxheti i Komunës Donacioni	/	/	I mesëm	/	-Lumenjtë e pastruar në vit -Gjatësia e lumenjve të pastruar në vit
5	Rregullimi i hapësirave publike ujëmbledhëse dhe kanaleve kulluese përgjatë lumit Lepenc (lagja Ranat, lagja Anë lumi, dhe ultësirën e Seçishtes) me synim reduktimin e ndikimeve nga vërshimet potenciale	M	ASH-AGJ	850,000	DUKMM	MMPHI OSHC-të Organizatet ndërkombëtare	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Sipërfaqet (m2) dhe gjatësia e hapësirës ku janë aplikuar masat -Numri i banorëve të ndikuar
6	Reduktimi i humbjeve të ujit të pijes përmes përmirësimit të rrjetit dhe reduktimit të humbjeve komerciale.	L	ASH-AGJ	350,000	DSHPE	KRU-NJHIë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Rezultati i hulumtimit për humbjen e ujit dhe krahasimi me vitet e mëhershme -Lista e përmirësimeve dhe masave të ndërmarra
OBJEKTIVI 8.3: Reduktimi i ndikimeve të fatkeqësive natyrore apo të shkaktuara nga njeriu, në vazhdimësi												

Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Revidimi i planit të emergjencave, identifikimi i hapësirave koordinuese gjatë emergjencave dhe mbajtja permanente e ekipit organizativ në raste emergjente	L	Vazhd.	-	DSHPE	AME		/	/		/	-Plani i emergjencave i freskuar vazhdimisht -Hapësirat koordinuese të identifikuar dhe të mirëmbajtura -Ekipet e gatshme për reagim
2	Hartimi i Planit për Menaxhimin e Rrezikut nga Fatkeqësitë	M	Vazhd.	20,000	DSHPE	Donatorë AME	Buxheti i Komunës Donatorë	Resurse njerëzore/konsulentë të profileve përkatëse	/	I mesëm	/	-Plani i hartuar dhe reviduar vazhdimisht
3	Ndërgjegjësimi dhe trajnimi për reagimin ndaj emergjencave	M	ASH	5,000	DSHPE	Donatorë AME	Buxheti i Komunës Donatorë	Resurse njerëzore/konsulentë të profileve përkatëse	/	I ulët	/	Autoritet dhe komuniteti i ndërgjegjësuar dhe trajnuar për emergjenca
4	Ndërtimi i pendave/ argjinaturave në përroin e Rezhancës për të reduktuar ndikimet nga vërshimet në pjesën më sensitivë nga vërshimet/ Lagjen e Re	L	AM	80,000	DUKMM	DSHPE MMPHI	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	/	I mesëm	/	-Numri i strukturave të ndërtuara -Gjatësia e mbuluar e përroit (km')

5	Reduktimi i rrezikut nga rrëshqitja e dheut në rrugën Hani i Elezit – Gorancë përmes intervenimeve të dheut, strukturave ndërtimore dhe gjelbërimit	L	ASH-AM	160,000	MMPHI	DUKMM DSHPE MMPHI	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës	/	Po	I madh	/	-Lloji i intervenimeve -Numri i strukturave të ndërtuara -Sipërfaqja e gjelbëruar (m2) dhe drunjtë e mbjellë
6	Përmirësimi i sipërfaqeve erozive me gjelbërim të lartë (lumi Lepenc – lokacioni Uji i Thartë, përroi i Rezhancës – lokacionet në Rezhancë dhe Gorancë)	U	AGJ	45,000	DUKMM	DSHPE DBPZHR MMPHI	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	/	I mesëm	/	-Lokacionet ku është intervenuar -Sipërfaqja e gjelbëruar (m2) dhe drunjtë e mbjellë
7	Trajnimi dhe pajisja e vazhdueshme e stafit të zjarrfikësve si dhe mbajtja e grupeve vullnetare për intervenime posaçërisht në rastet e zjarreve malore	M	Vazhd.	10,000	DSHPE	Zjarrfikësit Komuniteti	Buxheti i Kosovës	/	/	I mesëm	/	-Numri i trajnimeve dhe stafi i trajnuar në vit -Grupet vullnetare funksionale dhe numri i intervenimeve mbështetëse
8	Pajisja dhe montimi i 2 hidrantëve për zjarrfikës në Sharr dhe Karadak	M	AM	10,000	DSHPE	Donatorë AME	Buxheti i Komunës	/	/	I mesëm	/	-Numri i hidrantëve të rregulluar dhe funksional
Gjithsej kosto e vlerësuar për Qëllimin 8.				4,567.000								
ASETET E TRASHEGIMISE KULTURORE, NATYRORE DHE TURIZMIT												
Qëllimi 9. Asetet e trashëgimisë kulturore, natyrore dhe turizmit												
Prioriteti strategjik 2. Parandalimi i degradimit të trashëgimisë kulturore dhe resurseve natyrore												

OBJEKTIVI 9.1: Marrja e masave për mbrojtjen e natyrës dhe biodiversitetit, deri në vitin 2030												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprase	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Hulumtimi/ identifikimi i sipërfaqeve dhe monumenteve të natyrës për mbrojtje formale nën listën e IMN-së	M	AM	5,000	DUKMM	IMN	Buxheti i Komunës	/	/	I ulët	/	-Hulumtimi i kryer me sipërfaqe të identifikuar -Lista e sipërfaqeve nën mbrojtje të formalizuar
2	Shënjimi i sipërfaqeve/ monumenteve të natyrës dhe mbrojtja e tyre përmes kontrollit dhe mirëmbajtjes	M	AM	20,000	IMN	DUKMM	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës	/	/	I mesëm	/	-Sipërfaqet e shënuara dhe numri i shenjave të montuara -Numri i kontrolleve/ gjobave/ padive në muaj/ vit
3	Mbrojtja në përgjithësi e natyrës dhe e peizazhit me fokus atij urban dhe rural, të pikave turistike dhe korridoreve drejt tyre, nga degradimi përmes kontrolleve të vazhdueshme	L	Vazhd.	20,000	DBPZHR	APK Policia OSHC-të Komuniteti	Buxheti i Komunës	/	Po	I mesëm	/	-Numri i kontrolleve/ gjobave/ padive në muaj/ vit -Numri, lloji dhe sipërfaqja (m2) potencialisht e dëmtuar
4	Zhvillimi i korridoreve të gjelbra (rrjedhat ujore, brezat e gjelbër dhe pyjet) për një infrastrukturë funksionale të gjelbër dhe lidhje natyrore të Qytezës dhe pikave turistike	M	AGJ	160,000	DUKMM	DBPZHR MMPHI OSHC-të	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Gjatësia e korridoreve të gjelbra të zhvilluara (km')

5	Kompletimi i regjistrit të biodiversitetit në territorin e Komunës dhe monitorimi i specieve të rrezikuara (florë dhe faunë)	U	AGJ	5,000	DBPZHR	APK	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës	Resurse njerëzore/ Konsulent ë të profileve përkatëse	/	I ulët	/	-Regjistri i kompletuar -Numri i kontrolleve/ gjobave/ padive në muaj/ vit -Numri i dëmtimeve potenciale
OBJEKTIVI 9.2: Marrja e masave për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, deri në vitin 2031												
	Aktiviteti	Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Hulumtimi/ identifikimi i objekteve të reja të trashëgimisë kulturore për futje në mbrojtje formale në listën e MKRS-së	M	AM	5,000	DAKRS	QRTK DUKMM	Buxheti i Komunës	/	Po	I ulët	/	-Hulumtimi i kryer me objekte të identifikuar -Lista e sipërfaqeve nën mbrojtje të formalizuar
2	Përkrahja e rivitalizimit të lokacioneve/objekteve të trashëgimisë kulturore me fokus ato që shfrytëzohen për turizëm (së paku 5 objekte)	M	ASH-AGJ	300,000	MKRS	DAKRS DUKMM Donatorë	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës Donacione Pronari	Resurse njerëzore/konsulentë të profilin të arkitekturës /konzervatorë/restaurues	Po	I madh	/	-Numri dhe lloji i intervenimeve/ rivitalizimeve të përkrahura

3	Shënjimi i sipërfaqeve/ monumenteve të kulturës dhe mbrojtja e tyre përmes mirëmbajtjes	M	AM	35,000	QRTK	DAKRS	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës	/	Po	I mesëm	/	-Sipërfaqet/ monumentet e shënuara dhe numri i shenjave të montuara -Numri i kontrolleve/ gjobave/ padive në muaj/ vit -Numri i dëmtimeve potenciale
4	Formalizimi/ regjistrimi i trashëgimisë shpirtërore	U	AGJ	10,000	QRTK	DAKRS	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës	/	/	I ulët	/	-Trashëgimia shpirtërore e regjistruar/ formalizuar
Gjithsej kosto e vlerësuar për Qëllimin 9.				560,000								
ZHVILLIMI EKONOMIK												
Qëllimi 7. Nxitje e zhvillimit ekonomik bazuar në potenciale lokale												
Prioriteti strategjik 3. Mbështetja dhe përmirësimi i kushteve për zhvillimin e sektorëve të industrisë, tregtisë dhe bujqësisë												
OBJEKTIVI 7.1: Stimulimi i industrisë së materialeve ndërtimore, deri në vitin 2033												
Aktiviteti	Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit	

1	Rregullimi i infrastrukturës transportuese kryesore, të kanalizimit dhe ofrimi i shërbimeve të grumbullimit të mbeturinave për sipërfaqet ekonomike në Qytezë dhe zonën ekonomike ndihmëse në Gorancë	L	ASH-AGJ	250,000	DSHPE	DUKMM NPL “Pastrimi” MZHE Bizneset	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Bizneset	/	/	I madh	/	-Rrugët kryesore për qasje të ndërtuara, funksionale dhe gjatësia e tyre (km’) -Sistemi i kanalizimit funksional dhe gjatësia e tij (km’) -Shërbimi i mbeturinave i ofruar për të gjitha bizneset
2	Rregullimi i infrastrukturës së ujësjellësit dhe elektrikes për sipërfaqet ekonomike në Qytezë dhe zonën ekonomike ndihmëse në Gorancë	L	ASH-AGJ		DZHE	Donatorët	Bizneset -	/	/		/	-Shërbimet e ujësjellësit dhe elektrikes të ofruara për bizneset e sipërfaqes ekonomike
4	Promovimi i mundësive ekonomike industriale ndërtimore (prodhime nga betoni, prodhime te gëlqeres etj) përmes takimeve me donatorë/ biznesmenë, publikime, dhe të ngjashme.	L	Vazhd.	40,000	DZHE	Zyra e Kryetarit DBPZHR OSHC-të	Buxheti i Komunës Donacioni	/	/	I mesëm	/	-Numri dhe lloji i takimeve të mbajtura -Numri dhe lloji i publikimeve të përgatitura, dhe modaliteti i shpërndarjes së tyre
OBJEKTIVI 7.2: Përmirësimi i infrastrukturës dhe shtimi i kapaciteteve bujqësore (lavërtari, blegtori, kultura ekstenzive, pemëtari, deri në vitin 2033												
Aktiviteti	Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit	

	1	Konsolidimi i tokave bujqësore në rrafshnaltën e Krivenikut (100-200 ha) dhe ultësirën e Seçishtës përgjatë lumit Lepenc	M	ASH-AGJ	600,000	DBPZHR	MBPZHR AKK Biznesi	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës Donacione	/	/	I madh	/	-Sipërfaqja (ha) dhe lokacioni i tokës bujqësore të konsoliduar
	2	Regullimi i kanaleve ujitëse në ultësirën e Seçishtës përgjatë lumit Lepenc	M	AM	60,000	DBPZHR	MBPZHR	Buxheti i Komunës Donacione	/	/	I mesëm	/	-Gjatësia e kanaleve të ndërtuara ujitëse (km') -Sipërfaqja e tokës së ujitur nga këto kanale (ha)
	3	Hartimi i studimit të fizibilitetit në lidhje me potencialet blegtorale, kulturave bujqësore në serra, pemëtarisë, etj.; si dhe atyre agro-industriale	L	ASH	5,000	DBPZHR	MBPZHR Org. Ndërkombëtare LAB Biznesi	Buxheti i Komunës	Resurset njerëzore/konsulentë të profilave të bujqësisë dhe ekonomisë	/	I ulët	/	-Studime i përfunduar me rekomandime të qarta për potencialet bujqësore dhe përpunuese
	4	Rregullimi i infrastrukturës rrugore për qasje në tokat bujqësore	U	AGJ	40,000	DBPZHR	DUKMM	Buxheti i Komunës	/	/	I mesëm	/	-Gjatësia e rregulluar e rrugëve për qasje në tokat bujqësore -Sipërfaqja e shërbyer me ato rrugë (ha)

	5	Mbështetja e bujqve për krijimin e shoqatave/kooperativave	M	Vazhd.	5,000	DBPZHR	MBPZHR Org. Ndërkombëtare LAB	Buxheti i Komunës	/	Po	I ulët	/	-Lloji i mbështetjes së ofruar nëpër vite -Shoqata/kooperativa e krijuar
	6	Përmirësimi i pikës shitëse/ grumbulluese të produkteve bujqësore	M	AM	15,000	DBPZHR	MBPZHR LAB	Buxheti i Komunës	/	/	I ulët	/	-Pika shitëse e përmirësuar dhe funksionale
	7	Trajnimi i fermerëve dhe blegtorëve	M	Vazh.	20,000	DBPZHR	MBPZHR Org. Ndërkombëtare	Buxheti i Kosovës (MBPZhR)	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit të	Po	I ulët	Po, me MBPZhR	-Kapacitete të ndërtuara të fermerëve dhe blegtorëve
	8	Ndërtimi i shtallave moderne dhe përmirësimi i kushteve në shtalla ekzistuese	M	AM	200,000	DBPZHR	MBPZHR Org. Ndërkombëtare	Buxheti i Kosovës (MBPZhR) Donatorë	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit të	Po	I lartë	Po, me MBPZhR	-Kushte të përmirësuar në shtalla
OBJEKTIVI 7.3: Stimulim i ndërmarrësisë dhe aktiviteteve ekonomike sipas potencialeve lokale, në vazhdimësi													
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit	

1	Hartimi i Strategjisë për Zhvillim Socio-Ekonomik (çdo 5 vite)	M	ASH	5,000	DZHE	Donatorë/ Konsulenca	Buxheti i Komunës	Resurset njerëzore/konsulentë të profilit të ekonomisë apo sipas nevojës edhe të fushave tjera	Po	I ulët	/	-Strategji e hartuar dhe freskuar
2	Ofrimi i shkollimit të mesëm profesional për profesione me interes ekonomik lokal (industria ndërtimore, turizëm dhe bujqësi) dhe trajnimeve të vazhdueshme për ato profesione dhe ndërmarrësi tjera.	L	Vazhd.	-	DAKRS	Komunat Kaçanik dhe Ferizaj MASHT	Buxheti i Komunës	/	/		/	-Të rinjtë me mundësi brenda rajonit për shkollim të mesëm profesional për drejtimet në fjalë -Numri i të rinjve të shkolluar dhe të inkuadruar në veprimtaritë në fjalë në HiE
3	Ndarja e granteve për ndërmarrësi start-up në lidhje me bujqësi, hotelieri IT dhe tregti (së paku 20 grante).	L	AM	100,000	DZHE	OSHC-të Donatorë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacione	/	/	I mesëm	/	-Numri dhe lloji i granteve të dhëna
4	Subvencionimi i ndërmarrësve hoteliere në relacion me turizmin (së paku 10 raste të bujtinave (bed and breakfast), restoranteve kryesisht ku ofrohen ushqime lokale, pishinave dhe sporteve malore)	L	ASH-AM	300,000	DZHE	OSHC-të Donatorë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Numri dhe lloji i ndërmarrësisë së subvencionuar

5	Subvencionimi vjetor i kulturave lavërtarë (grurë dhe misër)	L	Vazhd.	105,000	MBPZHR	DBPZHR Bujku	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	Po	I mesëm	Po, me MBPZHR	-Vlera e subvencionuar në vit e ndarë për kulturë -Sipërfaqja e tokës bujqësore të subvencionuar (ha)
6	Subvencionimi i kulturave tjera bujqësore sipas rekomandimeve të studimit të lartpërmendur (infrastrukturë/ pajisje ndihmëse, subvencionim direkt dhe digjitalizim të produkteve)	L	Vazhd.	250,000	MBPZHR	DBPZHR Bujku	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	Po	I madh	Po, me MBPZHR	-Vlera e subvencionuar në vit e ndarë për kulturë -Sipërfaqja e tokës bujqësore të subvencionuar (ha)
7	Organizimi i panairove dhe konferencave/takimeve për promovim të produkteve lokale (industri, turizëm dhe bujqësi) si dhe joshjen/bashkëpunimin me ndërmarrës nga rajoni	L	ASH-AM	110,000	DZHE	OSHC-të Org. ndërkomb ëtare	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	/	I mesëm	/	-Numri dhe lloji i eventeve të organizuara -Hulumtimi mbi rritjen e shitjes dhe bashkëpunimit nga ky aktivitet
OBJEKTIVI 7.4: Promovimi i pylltarisë industriale, deri në vitin 2033												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit

	1	Hartimi i studimit sektorial dhe përzgjedhja e sipërfaqeve dhe kulturave pyjore të përshtatshme për koncesionin	L	ASH	5,000	DBPZHR	MBPZHR Biznesi	Buxheti i Komunës	/	/	I ulët	/	-Studimi i përfunduar me rekomandime të qarta për sipërfaqet dhe kulturat pyjore të identifikuar
	2	Koncesionimi i sipërfaqeve të përzgjedhura pyjore për 49 vite	L	ASH		DBPZHR	MBPZHR Biznesi	-	/	/		/	-Numri i marrëveshjeve të koncesionimit -Sipërfaqja pyjore e koncesionuar për secilin rast (ha)
	3	Promovimi i pylltarisë industriale përmes fushatave informuese	M	Vazhd.	50,000	DBPZHR	MBPZHR	Buxheti i Komunës Donatorë	/	/	I Ulët	/	-Rëndësia e zhvillimit të pylltarisë industriale e promovuar -buxheti vjetor 5000 euro/për 10 vite 50,000
	Objekti 7.5: Promovimi i prodhimit të energjisë së ripërtërishme nga dielli dhe era, në vazhdimësi;												
	Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Promovimi i prodhimit të energjisë nga burimet e ripërtërishme përmes fushatave informuese për tërheqjen e investitorëve	M	AGJ		DE DUKMM	ME MMPHI	Buxheti i komunës Buxheti i Kosovës Donatorë	/	/	/	/	Numri i fushatave;	

Prioriteti strategjik 4. Zhvillimi i kapaciteteve dhe krijimi i zonave për zhvillim të turizmit												
OBJEKTIVI 7.5: Zhvillimi i turizmit natyror dhe kulturor, deri në vitin 2027												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprase	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Përmirësimi i pikës informuese turistike në Qytezë dhe pikës ndihmëse në Pustenic, duke përfshirë: -pajisjen me materialet e nevojshme reklamuese/ promovuese; -përgatitjen e materialit turistik digjital (e turizmi) për ndarje me vizitorët - përfshirja e Hanit të Elezit në agjenda turistike të qyteteve tjera	L	ASH	50,000	DZHE	OSHC-të	Buxheti i Komunës Donacioni	/	/	I mesëm	/	-Pikat informuese funksionale -Lloji dhe numri i materialeve të pajisura dhe shpërndara -Lloji i materialit të përgatitur digjital dhe mënyra e shpërndarjes, numri i personave që e kanë parë materialin
2	Rregullimi i hapësirave të nevojshme brenda zonave turistike me shtigje për ecje/ çiklizëm, vendpushime, sipërfaqe sportive/ rekreative, sipërfaqe sociale, etj.	L	ASH-AGJ	280,000	DUKMM	DZHE OSHC-të Komuniteti	Buxheti i Komunës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Hapësira funksionale për shfrytëzim (m2) -Lista me llojin e hapësirave të rregulluara -Gjatësia e shtigjeve të rregulluara

	3	Shënjimi i pikave turistike dhe shtigjeve drejt zonave turistike (tabela orientuese, informuese dhe të ngjashme)	L	ASH	20,000	DZHE	OSHC-të Komuniteti	Buxheti i Komunës	/	Po	I mesëm	/	-Lista e pikave turistike të shënuara -Lloji dhe numri i shenjave të vendosura
	4	Rregullimi i furnizimit me ujë (zona turistike në Gorancë) dhe kanalizim dhe ofrimi i shërbimeve të mbeturinave në zonat turistike	L	ASH-AGJ	80,000	DUKMM	DSHPE NPL “Pastrimi” DZHE OSHC-të Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I mesëm	/	-Të gjitha zonat me shërbime të kanalizimit, mbeturinave -Zona e Gorancës me ujë për vizitorët -Gjatësia e infrastrukturës së rregulluar (ujësjellës/kanalizim) dhe rutës së shërbimit (mbeturina) (km’)
	5	Promovimi i partneritetit publiko-privat përmes ofrimit të pronës publike për shërbime turistike (hotelerie dhe të ngjashme) në shkëmbim të një shërbimi të ofruar (pagesë, mirëmbajtje e hapësirave të caktuara, etj.)	L	ASH-AGJ		DUKMM	DZHE Komuniteti Bizneset	Prona e Komunës Bizneset -	/	/		/	-Numri dhe modalitetet e PPP-ve të aplikuar -Sipërfaqja (m2) dhe lokacionet e dhëna në shfrytëzim -Numri dhe lloji i ndërmarrësive të mbështetura
	Gjithsej kosto e vlerësuar				2,590.000								
	INFRASTRUKTURA E TRANSPORTIT DHE TRANSPORTI												

Qëllimi 5. Ofrimi i lëvizshmërisë optimale dhe të sigurte për qytetarët dhe vizitorët												
Prioriteti strategjik 5. Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës së transportit dhe i shërbimeve të transportit												
OBJEKTIVI 5.1: Përmirësimi i rrjetit hekurudhor, deri në vitin 2030												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Rregullimi shtigjeve për të ofruar siguri optimale nëpër kalimet e lëvizjeve motorike dhe jo-motorike (ndertimi i mbikalimeve të Rana, Çerdhja, Stadiumi i qytetit)	L	AM	3,000,000	MMPHI	INFRAKOS Komuna	Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	/	/	-Rrjeti i rregulluar dhe funksional -Numri i kalimeve të rregulluara, të sigurta dhe funksionale
OBJEKTIVI 5.2: Përmirësimi i rrjetit rrugor në territorin komunal, në vazhdimësi												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Ndërtimi/ asfaltimi i segmenteve rrugorë si më poshtë: -rruga lokale Gorancë – Krivenik -bajpasi i rrugës lokale HiE – Gllloboçicë (në Gorancë) -rruga lidhëse deri te treni muze	M	AM - AGJ	1,500,000	DUKMM	MMPHI	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit inxh. i rrugëve/ndërtimtarisë	Po	I madh	/	-Numri i rrugëve të ndërtuara/shtruara -Gjatësia e rrugëve të rregulluara/shtruara (km')

	2	Hapja dhe mbajtja të kalueshme e segmenteve rrugorë si më poshtë: -rruga lokale Paldenicë – Neqavc – Gjurgjedell -rruga lokale Gorancë – Kotlinë -rruga lokale Pusteniç – Kotlinë -rruga lokale Gorancë – Pusteniç -rruga lokale Dimçë – Dremjak -rruga lidhëse Seçishtë - Vorba	U	Vazhd.	350,000	DUKMM	Donatorë Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	Resurse njerëzore/konsulentë të profilin inxh. i rrugëve/ndërtimtarisë	Po	I madh	/	-Numri i rrugëve të hapura dhe funksionale -Gjatësia e rrugëve të hapura dhe funksionale (km')
	3	Ndërtimi/ shtrimi i rrugëve të vendbanimit – urbane (2.2 km për 8 vite)	U	Vazhd.	120,000	DUKMM	Donatorë Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	Resurse njerëzore/konsulentë të profilin inxh. i rrugëve/ndërtimtarisë	Po	I madh	/	-Numri i rrugëve të ndërtuara/ shtruara -Gjatësia e rrugëve të rregulluara/ shtruara (km')
	4	Ndërtimi/ shtrimi i rrugëve të vendbanimit – rurale (7 km për 8 vite)	U	Vazhd.	320,000	DUKMM	Donatorë Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	Resurse njerëzore/konsulentë të profilin inxh. i rrugëve/ndërtimtarisë	Po	I madh	/	-Numri i rrugëve të ndërtuara/ shtruara -Gjatësia e rrugëve të rregulluara/ shtruara (km')
	6	Rregullimi i shiritit të ndarë motorik për nevoja lokale përgjatë segmentit të nacionales N2 (Qendër – Pika Kufitare)	L	AM	120,000	DUKMM	MMPHI Donatorë Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	Po	I madh	/	-Shiriti rrugor i rregulluar dhe funksional; Gjatësia e rrugëve të rregulluara/ shtruara (km')

	7	Vendosja e gypave të nevojshëm për rrjetin nëntokësor elektrik dhe të telekomunikimit (kabllor internet, CCTV, etj.) nëpër rrugët e Qendrës sipas ritmit të renovimit/ sanimit/ mirëmbajtjes së rrugëve	M	Vazhd.	170,000	DSHPE	DUKMM Donatorë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit inxh. i rrugeve/ndërtimtarisë	/	I madh	/	-Segmentet rrugore të gatshme për instalimin e infrastrukturës nëntokësore elektrike dhe IT -Gjatësia e gypave ndihmës të
	8	Mirëmbajtja e vazhdueshme e infrastrukturës rrugore duke përfshirë edhe linjat e hapura të ujërave atmosferike	L	Vazhd.	420,000	DSHPE	DUKMM	Buxheti i Komunës	/	Po	I madh	/	-Lista e rrugëve të mirëmbajtura në vit -Gjatësia e rrugëve të mirëmbajtura në vit
OBJEKTIVI 5.3: Ofrimi i shërbimeve të sigurta të transportit sipas karakterit të vendbanimeve, deri në vitin 2033													
	Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
	1	Ndërtimi i stacionit të autobusëve në Qytet dhe rregullimi me mbulojë i vend-ndaljeve në Gorancë, Rezhancë, Krivenik, Seçishtë dhe Paldenicë	M	AM	180,000	DUKMM	DSHPE MMPHI	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	Resurse njerëzore të profileve të arkitekturës apo, ndërtimtarë	/	I madh	/	-Stacioni i ndërtuar dhe funksional -Numri i vend-ndaljeve të rregulluara dhe funksionale

	2	Mbajtja e linjave transportuese ndër-urbane dhe lokale (HiE – Gorancë/Rezhancë; HiE – Krivenik/ Seçishtë) dhe prezantimi i linjës së re (HiE – Paldenicë)	L	Vazhd.	20,000	DSHPE	Bizneset	Bizneset Buxheti i Komunës	/	/	I ulët	/	-Numri i linjave funksionale në ditë
	3	Rregullimi funksional dhe sinjalistik i kalimeve (motorike dhe jo-motorike) nëpër rrugën nacionale N2 (5) dhe hekurudhë (3)	L	AM	75,000	DSHPE	MMPHI	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës	/	Po	I mesëm	/	-Numri i vendkalimeve të rregulluara, të sigurta dhe funksionale
	4	Shtimi i rrjetit të ndriçimit publik nëpër rrugë të vendbanimeve dhe shtigjeve për këmbësorë (15 km për 8 vjet)	U	AGJ	180,000	DSHPE	Donatorë	Buxheti i Komunës	/	Po	I madh	/	-Segmentet e ndriçuara -Gjatësia e segmenteve të ndriçuara (km')
	OBJEKTIVI 5.4: Shtimi i linjave të lëvizshmërisë jo-motorike, deri në vitin 2033												
	Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit

1	Rregullimi dhe shenjëzimi i shtigjeve jo-motorike si më poshtë: -shtegu për këmbësorë/çiklistë përgjatë lumit Lepenc - treni muze – Dheu i Bardhë - shtegu për këmbësorë/çiklistë përgjatë lumit Lepenc Uji i Thartë – Laç (Pustenik) -shtegu për këmbësorë Lagja e Re – zona turistike Gorancë; -shtegu për këmbësorë HiE – Dremjak – zona turistike neçavc -trotuari HiE – Paldenicë; -shtigje tjera të identifikuar.	L	ASH-AGJ	250,000	DZHE	DUKMM KAHiE	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Lista e shtigjeve të rregulluara/ shënuara -Gjatësia e shtigjeve të rregulluara/ shënuara (km’)
	Gjithsej kosto e vlerësuar për Qëllimin 5.			6,705.0000								
INFRASTRUKTURA TEKNIKE												
Qëllimi 6. Ofrimi i infrastrukturës/shërbimeve teknike baras për të gjithë qytetarët												
Prioriteti strategjik 7. Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës teknike dhe i shërbimeve												
OBJEKTIVI 6.1: Qasje e integruar në sistem të përbashkët të furnizimit me ujë dhe menaxhim nga KRU, deri në vitin 2027												
Aktiviteti	Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit	

1	Funksionalizimi i plotë i impiantit të ujësjellësit të Qytetit (lumi Dimca) me fokus pjesën e marrjes së ujit dhe akumulimit (volumi rezervues)	L	ASH	120,000	DSHPE	KRU-NJHiE	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I mesëm	/	-Impianti i rregulluar dhe funksional dhe uji i pijshëm pas trajtimit -Rezervuari i ri funksional dhe me volum sipas
	Ndërtimi i rrjetit të ri të ujësjellësit në Qendër (gypa kualitativ HDPE dhe pajisje tjera të nevojshme) sipas ritmit të renovimit/ sanimit/ mirëmbajtjes së rrugëve	L	Vazhd.	250,000	DSHPE	KRU-NJHiE Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Gjatësia e sistemit të ri të ndërtuar (km') -Lista e pajisjeve të montuara -Lista e klientëve/ banorëve me shërbim të përmirësuar
	Shtimi i rrjetit të ujësjellësit në Seçishtë (mundësimi i max. 75 lidhjeve të reja)	L	ASH	125,000	DSHPE	KRU-NJHiE Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I mesëm	/	-Gjatësia e sistemit të ri të ndërtuar (km') -Lista e klientëve/ banorëve me shërbim të përmirësuar
	Hulumtime për burime uji (duke përfshirë ato nëntokësore) dhe ndërtimi i rrjetit të ujësjellësit për fshatin Paldenicë	M	ASH-AGJ	380,000	DSHPE	KRU-NJHiE Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni Komuniteti	/	Po	I madh	/	-Rezultatet e hulumtimit -Burimet dhe sasia e ujit të gjetur (l/sec) -Gjatësia e sistemit të ri të ndërtuar (km') -Lista e klientëve/ banorëve të shërbyer
OBJEKTIVI 6.2: Kompletimi i rrjetit të kanalizimit dhe trajtimi i ujërave të zeza, deri në vitin 2033												

	Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
	1	Rregullimi dhe përmirësimi i rrjetit të kanalizimit në disa pjesë problematike (jo më shumë se 8km’)	L	AM	150,000	DSHPE	KRU-NJHiE Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I mesëm	/	-Gjatësia e sistemit të ri të ndërtuar (km’) -Lista e klientëve/ banorëve me shërbim të përmirësuar
	2	Rregullimi i lidhjeve të nevojshme të kanalizimit deri te kolektori kryesor si më poshtë: -nga Goranca, Kriveniku e Seçishta, Pusteniku, Dimca, Laçi dhe Lagjeve të caktuara të Paldenicës	L	AGJ	550,000	DSHPE	KRU-NJHiE Komuniteti	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Lista e fshatrave/ lagjeve të lidhura me kolektorin kryesor -Gjatësia e sistemit të ri të ndërtuar (km’)
	3	Shtimi i gjatësisë së kolektorit kryesor nga Lagja Kashan deri te impjanti i planifikuar te pjesa jugore e Komunës (6.5 km’)	L	AM-AGJ	450,000	DSHPE	KRU-NJHiE	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Gjatësia e kolektorit të ndërtuar (km’)
	4	Ndërtimi i impiantit për trajtimin e ujërave të zeza	L	AGJ	1,200,000	DSHPE	KRU-NJHiE MZHE MMPHI	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Huazimi	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit të ndër	/	I madh	/	-Impianti i ndërtuar dhe funksional -Uji i trajtuar plotëson standardet kosovare të ujit sipërfaqësor

	5	Rregullimi/ renovimi/ pastrimi/ mirëmbajtja e rrjetit nëntokësor të kanalizimeve të ujërave atmosferik në Qytezë, Gorancë, Paldenicë dhe Seçishtë	L	Vazhd.	50,000	DSHPE	DUKMM	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	Po	I mesëm	/	-Gjatësia e sistemit të pastruar/ mirëmbajtur në vit (km')
	6	Rregullimi/ renovimi/ pastrimi/ mirëmbajtja e rrjetit mbitokësor të kanalizimeve të ujërave atmosferik në rrugët lokale	L	Vazhd.	50,000	DSHPE	DUKMM	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	Po	I mesëm	/	-Gjatësia e sistemit të pastruar/ mirëmbajtur në vit (km')
	OBJEKTIVI 6.3: Ofrimi i shërbimit kualitativ të grumbullimit të mbeturinave, deri në vitin 2027												
	Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
	1	Shtrirja e shërbimit për klientët e mbetur (disa klientë të mbetur në 2 Lagje)	L	ASH		NPL "Pastrimi"	-	NPL "Pastrimi"	/	Po	I ulët	/	-Numri i shtuar i klientëve të shërbyer -E gjithë komuna e mbuluar me shërbim
	2	Shtrirja e shërbimit në zonat turistike (Zona e Pustenikut, Gorancës, Neçavcit dhe parqeve të Qytetit)	L	ASH	16,000	NPL "Pastrimi"	-	Buxheti i Komunës NPL "Pastrimi"	/	/	I ulët	/	-4 zonat turistike të shërbyera
	OBJEKTIVI 6.4: Promovimi i ndarjes së mbeturinave dhe kompostimit, deri në vitin 2033												
	Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit

1	Subvencionimi dhe përkrahja e ndarjes së mbeturinave në burim me fokus plastikën, metalin, letrën dhe mbetjet organike (mbështetja e një iniciative - OJQ, iniciative qytetare apo Ndërmarrja Publike "Pastrimi")	L	AGJ	35,000 (pas zbritjes së të hyrave)	DSHPE	NPL "Pastrimi" OSHC-të apo Bizneset Org. ndërkombëtare	Buxheti i Komunës Bizneset Donacioni	Resurset njerezore/Konsulentë të profilit të mjedisit apo atyre përkatëse	/	I ulët	/	-Sasia e mbeturinave të ndara në raport me totalin (% në muaj dhe kg në total) -Sasia e mbeturinave të ndara të dërguara për riciklim -Modaliteti i funksionimit dhe shuma e subvencionuar në vit
2	Subvencionimi dhe përkrahja e kompostimit të mbeturinave (mbështetje e së paku 20 rasteve individuale në zonat rurale me kompostues të vegjël)	L	AGJ	3,000	DSHPE	NPL "Pastrimi" Komuniteti Org. ndërkombëtare	Buxheti i Komunës Donacioni	/	/	I ulët	/	-Numri i kompostueseve të shpërndarë -Sasia e mbeturinave të ricikluara në vit
OBJEKTIVI 6.5: Përmirësimi i rrjetit të energjisë elektrike në vendbanimet e Komunës dhe rritja e cilësisë së shërbimeve të telekomunikacionit, deri në vitin 2033												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Renovimi i rrjetit elektrik në vendbanime (disa lagje periferike në Qytet, Seçishtë, Gorancë, Rezhancë dhe Pustenik) dhe ndarja funksionale e vendbanimeve (ndërprerës të veçantë për secilin vendbanim)	M	ASH-AGJ		KEDS	DSHPE	KEDS	/	/	/	/	-Vendbanimet me rrjet të rinovuar dhe funksionim të veçantë -Gjatësia e rrjetit të përmirësuar/rinovuar

2	Instalimi i transformatorëve të rrymës nëpër lagje/ vendbanime të caktuara dhe zona turistike dhe industriale (së paku 20 transformatorë të fuqive të ndryshme)	L	ASH-AGJ		KEDS	DSHPE	KEDS -	/	/	/	/	-Numri i transformatorëve të instaluar dhe lokacioni
3	Lidhja fizike e rrjetit elektrik të Pustenikut me HiE	M	ASH		KEDS	DSHPE	KEDS	/	/	/	/	-Rrjeti i Pustenikut i lidhur me rrjetin e HiE
4	Mirëmbajtja e shërbimeve të tanishme të telekomunikacionit (internet, TV kabllor) dhe shërbimi i ri me internet për 4pikat turistike duke përfshirë edhe konkurrencën e hapur për shtuar cilësinë	L	ASH Vazhd.	1,000 (shërbim interneti për 1 vit te zonat turistike)	Elektra/Telk os	Telekomi i Kosovës DSHPE	Elektra/Telk os Telekomi i Kosovës Buxheti i Komunës	/	/	/	/	-Të gjithë banorët e shërbyer me internet/ kablovik -4 pikat turistike me shërbim interneti
OBJEKTIVI 6.6: Promovimi i energjisë së ripërtrishme edhe eficiencës, deri në vitin 2033												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Kryerja e studimeve për të identifikuar lokacionet potenciale për prodhimin e energjisë nga burimet e ujit (hidrocentralet) për nevoja turistike dhe bjeshkatarëve	U	AGJ	20,000	DSHPE	MMPHI Biznesi	Bizneset	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit përkatës	/	I mesëm	/	-Raporti i hulumtimit me rekomandime për lokacionet potenciale

2	Kryerja e studimit të fisibilitetit për identifikimin e lokacioneve të përshtatshme për prodhim të energjisë nga dielli dhe era.	M	AGJ	50,000	DSHPE	ME MMPHI Donatorë	Komuna Donatorë	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit përkatës	/	I mesëm	/	-Raporti i studimit me rekomandime për lokacionet potenciale
3	Shtrirja e infrastrukturës së nevojshme të transportit dhe teknike për nevojat e fermave solare apo të erës	M	AGJ	150,000	DSHPE	ME MMPHI Bizneset	Komuna Bizneset	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit përkatës	/	I mesëm	/	Infrastruktura e shtrirë
4	Aplikimi i poqeve eficient (led apo të ngjashme) për rrjetin e ri dhe ekzistues të ndriçimit publik	L	AM	10,000	DSHPE	-	Buxheti i Komunës Donacioni	/	Po	I ulët	/	-I gjithë ndriçimi publik me poqe eficiente -Gjatësia e rrjetit eficient
5	Aplikimi i gjenerimit të energjisë, strukturave dhe pajisjeve eficiente për objektet publike (së paku 5 objekte publike)	L	AGJ	440,000	DSHPE	DZHE	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacionen i	Resurset njerëzore/konsulente të profilit përkatës	/	I madh	/	-Lista e objekteve publike eficiente të konsideruara si prosumatorë nga KEDS (prodhim si dhe struktura/pajisje shpenzuese)
6	Subvencionimi i ndërtimit dhe funksionimit eficient (me fokus energjinë solare, pompat termike, poçet dhe pajisjet tjera eficiente, termoizolimet, strukturat termoizoluese (dritaret, etj.) në rastin e ndërtimeve private (shtëpitë dhe bizneset)	L	AGJ		Donatorë Bankat	Komuniteti Bizneset DZHE	Buxheti i Kosovës Donacione Huazim Komuniteti Bizneset -	Resurset njerëzore/konsulente të profilit përkatës	/	/	/	-Vlera e subvencionuar -Numri i klientëve të subvencionuar -Lista e me numër dhe lloj të intervenimit të subvencionuar

	7	Promovimi i mundësive të ofruara dhe joshja e bizneseve (investitoreve) për zhvillim (prodhim) të energjisë se ripërtitshme solare dhe të erës	M	AGJ		DZHE	Donatorët	Bizneset Huazim	Resurset njerëzore/konsulentë të profilit përkatës	/	/	/	-Modalitetet promovuese të aplikuara -Numri/ lloji i bizneseve që gjenerojnë energji në Komunë
OBJEKTIVI 6.7: Prezantimi i ngrohjes qendrore për objekte publike, 2033													
	Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
	1	Hartimi i projektit për ndërtimin e sistemit te ngrohjes qendrore per objektet publike në qytet.	M	AM	50,000	DSHPE	DUKMM	Buxheti i Komunes	Resurse njerëzore/konsulentë i profilit përkatës	/	I mesëm	/	Lista e objekteve publike të kyçur në rrjet.
	2	Rregullimi i sistemit të ngrohjes qendrore për objektet publike në Qytet	U	AGJ	380,000	DSHPE	MZHE MMPHI	Buxheti i Kosovës Buxheti i Komunës Donacione	Resurse njerëzore/konsulentë i profilit përkatës	/	I madh	/	-Ngrohje qendrore e rregulluar dhe funksionale -Lista e objekteve publike të kyçur në rrjet
	3	Krijimi i kompanisë publike për menaxhimin e sistemit të ngrohjes qendrore	U	AGJ		DSHPE	Kompania e re	/	Resurse njerëzore/konsulentë i profilit përkatës	/	I mesëm	/	-Kompania e krijuar dhe funksionale
	Gjithsej kosto e vlerësuar për Qëllimin 6.				4,580.000								
INFRASTRUKTURA PUBLIKE E SOCIALE													
	Qëllimi 4. Ofrimi i infrastrukturës/shërbimeve sociale e publike baras për të gjithë qytetarët												
	Prioriteti strategjik 8. Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës dhe i shërbimeve sociale												
	OBJEKTIVI 4.1: Mirëmbajtja dhe freskimi i infrastrukturës parashkollore dhe parafillore sipas nevojave të identifikuara, në vazhdimësi												

	Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
	1	Rregullimi i oborrit të çerdhes publike	L	ASH	45,000	DAKRS	Donatorë	Buxheti i Komunës	/	Po	I mesëm	/	-Sipërfaqja e rregulluar (m2)
	2	Pajisja e institucioneve parashkollore dhe parafillore me inventar të nevojshëm	M	Vazhd.	25,000	DAKRS	Donatorë	Buxheti i Komunës	/	Po	I mesëm	/	-Numri dhe lloji i inventarit të furnizuar dhe funksional
	3	Arritja e gjithëpërfshirjes në arsimin parafillor (rasti në Seçishtë/ Krivenik) përmes krijimit të një klase apo transportit në SHFMU "Ilaz Thaçi"	L	ASH		DAKRS	Donatorë	Komuna -	/	/	Minimal	/	-Shërbimi i ofruar parafillor për të gjithë fëmijët e Komunës
OBJEKTIVI 4.2: Organizimi i mësimi tërë-ditor në të gjithë komunën, në vazhdimësi													
	Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
	1	Shtimi i hapësirës fizike në SHFMU "Ilaz Thaçi" duke përfshirë edhe inventarin e nevojshëm	L	AM	350,000	DAKRS	MASHT	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	Po	I madh	/	-Sipërfaqja e hapësirës së shtuar dhe funksionale (m2)
	2	Ndërtimi i shkollës fillore (klasa 1-5) në Lagjen e Re (zona urbane)	L	AM	250,000	DAKRS	MASHT Donatorë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacione	Resurse njerëzore/konsulentë të profil të arkitekt/nd	Po	I madh	/	-Shkolla/sipërfaqja e ndërtuar dhe funksionale (copë/ m2)

3	Rregullimi i oborreve të SHFMU-ve "Veli Ballazhi" dhe "Kështjella e Diturisë"	U	AGJ	100,000	DAKRS	MASHT Donatorë	Buxheti i Komunës Donacione	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit arkitekt/ndërtimtarë	Po	I madh	/	-Oborret/sipërfaqja e rregulluar dhe funksionale (copë/ m2)
4	Rregullimi i murit mbrojtës në paralelen e ndarë në Seçisht' (SHFMU "Ilaz Thaçi")	L	ASH	30,000	DAKRS	MASHT Donatorë	Buxheti i Komunës Donacione	Resurse njerëzore/konsulentë të profilit arkitekt/nd	Po	I mesëm	/	--Gjatësia/ volumi i murit të ndërtuar dhe funksional (m2/ m3)
5	Pajisja e të gjithave shkollave me inventar	U	Vazhd.	280,000	DAKRS	MASHT Donatorë	Buxheti i Komunës Donacione	/	Po	I madh	/	-Numri dhe lloji i inventarit të furnizuar dhe funksional
OBJEKTIVI 4.3: Ngritja e cilësisë së arsimit (mësimor dhe përcjellës) në tërë Komunën, në vazhdimësi												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Digjitalizimi i mëtutjeshëm i shkollave si: administrim digjital (duke përfshirë edhe ditarët elektronik), tabelave digjitale dhe programeve digjitale për mësimdhënie	L	AM	220,000	DAKRS	MASHT Konsulenca	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	Resurse njerëzore/Konsulentë të profilit IT	Po	I madh	/	-Programet digjitale të aplikuara -Tabelat digjitale të furnizuara dhe funksionale (copë) -Ditarët elektronik të aplikuar
2	Pajisja e laboratorëve me teknologji moderne TIK, fizike/ kimi/ biologji, teknologji, si dhe teknologjisë administrative për mësimdhënie (laptop,	L	Vazhd.	350,000	DAKRS	MASHT Donatorë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacione	Resurse njerëzore/Konsulentë të profilit IT	Po	I madh	/	-Mjetet laboratorike të furnizuara dhe funksionale (numri dhe lloji)

3	Trajnim i vazhdueshëm i mësimdhënësve në fushat përkatëse profesionale, TIK dhe programeve të reja për mësimdhënie	L	AM		DAKRS	MASHT Donatorë	Buxheti i Kosovës Donacione -	/		/	Po	-Numri dhe lloji i trajnimeve të mbajtura -Numri i mësimdhënësve të trajnuar
OBJEKTIVI 4.4: Përkrahje socio-financiare për kategoritë në nevojë, në vazhdimësi												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Përkrahje financiare për kategoritë në nevojë: -bursa për studentë -ndihmë sociale	L	Vazhd.	250,000	DSH	MPMS	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Fondacioni SharrCem	/	Po	I mesëm	Po	-Numri i bursave të ndara në vit -Numri i personave nën asistencë sociale në vit
OBJEKTIVI 4.5: Rregullimi i infrastrukturës për shërbime sociale, deri në vitin 2033												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Ndërtimi i qendrës ditore të komunitetit për socializimin e personave të moshuar	U	AGJ	125,000	DSH	MPMS Donatorë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacione	/	/	I mesëm	/	-Qendra e ndërtuar dhe funksionale
2	Ndërtimi i qendrës ditore të komunitetit për socializimin e personave me nevoja të veçanta	U	AGJ	125,000	DSH	MPMS Donatorë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacione	/	/	I mesëm	/	-Qendra e ndërtuar dhe funksionale
OBJEKTIVI 4.6: Rregullimi i infrastrukturës fizike dhe shtimi i shërbimeve shëndetësore, deri në vitin 2033												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit

	1	Shtimi i kapaciteteve fizike të QKMF "Mendu Kaloshi" duke përfshirë edhe inventarin e nevojshëm	M	AGJ	250,000	DSH	MPMS	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	/	I madh	/	-Sipërfaqja e shtuar dhe funksionale e objektit (m2) -Numri dhe lloji i inventarit të furnizuar dhe funksional
	2	Ndërtimi i AMF-së në Paldenicë duke përfshirë edhe inventarin e nevojshëm dhe rregullimin e hapësirës së oborrit	U	AGJ	135,000	DSH	Donatorë	Buxheti i Komunës Donacione	/	/	I madh	/	-Objekti i ndërtuar dhe funksional -Numri dhe lloji i inventarit të furnizuar dhe funksional
	3	-Përmirësimi i shërbimeve stomatologjike dhe radiologjike, si dhe prezantimi i shërbimeve të pediatrikës, internistikës dhe gjinekologjike (duke përfshirë profesionistët dhe pajisjet e nevojshme) në QKMF; -Ofrimi i shërbimeve të mjekësisë familjare dhe infermierisë në të 2 AMF-të	L	Vazhd.	175,000	DSH	MSH	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	/	I madh	/	-Lloji i shërbimeve të përmirësuar -Numri dhe lloji i inventarit të furnizuar dhe funksional -Shërbimet e mjekësisë familjare dhe infermierisë të ofruara
	OBJEKTIVI 4.7: Përmirësimi i infrastrukturës dhe shërbimeve të administratës publike lokale, deri në vitin 2033												
Aktiviteti				Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit

1	Përmirësimi dhe shtimi i hapësirave punuese në objektin e administratës komunale duke përfshirë: -shtimin e hapësirave në përdhese përmes krijimit të hapësirave të përbashkëta për punë; -renovimin e hapësirave të domosdoshme	U	AGJ	190,000	DA	DUKMM Donatorë	Buxheti i Komunës	Resurse njerëzore/konsulentë të profilin arkitekt apo ndërtimtar	Po	I madh	/	-Sipërfaqja e hapësirës së shtuar (m2) -Sipërfaqja e hapësirës së renovuar
2	Furnizimi i vazhdueshëm me pajisje TIK dhe inventar/mobile të nevojshme, si dhe mirëmbajtja e hapësirave të jashtme të administratës komunale	M	Vazhd.	165,000	DA	DSHP Donatorë	Buxheti i Komunës Donacione	/	Po	I madh	Po	-Numri dhe lloji i inventarit dhe pajisjeve të furnizuara dhe funksionale -Sipërfaqja e hapësirës së mirëmbajtur për vit (m2)
3	Funksionalizimi i 2 e-kiosqeve në pika të caktuara në Qytet	L	AM	40,000	DA	Donatorë	Buxheti i Komunës	/	/	I mesëm	/	-2 kiosqe funksionale
OBJEKTIVI 4.8: Funksionalizimi i infrastrukturës dhe organizimi i eventeve kulturore/ sportive, deri në vitin 2030												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Furnizimi me inventar dhe pajisje të nevojshme të Qendrës së Kulturës “Imri Curri”	L	ASH	45,000	DAKRS	DUKMM	Buxheti i Komunës	/	/	I mesëm	/	-Objekti i përfunduar dhe funksional -Numri dhe lloji i inventarit dhe pajisjeve të furnizuara dhe

2	Furnizimi me pajisje dhe inventar për kulturë të SHFMU-ve "Veli Ballazhi" dhe "Kështjella e Diturisë" (të shfrytëzohen palestrat apo hapësirat për shumë qëllime)	U	AGJ	180,000	DAKRS	MKRS Donatorë	Buxheti i Komunës	/	Po	I madh	/	-Numri dhe lloji i inventarit të furnizuar dhe funksional
3	Funksionalizimi i bibliotekës së qytetit duke përfshirë pajisjet, digitalizimin, inventarin e nevojshëm si dhe tituj të rij (edhe tituj elektronik)	L	ASH	75,000	DAKRS	MKRS Donatorë	Buxheti i Komunës Donacioni	/	/	I mesëm	/	-Numri i titujve të shtuar -Numri dhe lloji i inventarit dhe pajisjeve të furnizuara dhe funksionale4
4	Themelimi i bibliotekave shkollore në SHFMU-të "Veli Ballazhi" dhe "Kështjella e Diturisë" dhe pajisja me kopjet e nevojshme të titujve shkollor nga Biblioteka e Qytetit	L	ASH	55,000	DAKRS	MKRS Donatorë	Buxheti i Komunës Donacioni	/	/	I mesëm	/	-Njësitë funksionale -Numri i titujve
5	Investimi në stadiumin e Qytetit (adaptimi i fushës në pajtim me standardet e UEFA-s)	M	AGJ	250,000	DAKRS DUKMM	MKRS Donatorë	Buxheti i Komunës Donacion	/	Po	I madh	/	-Lloji i përmirësimeve -Vlera e investuar (Euro)
6	Mbajtja e agjendës së tanishme kulturore vjetore dhe pasurimi sipas kërkesave (festivali tradicional,evente të rëndësishme së paku 4 herë në vit – këngë, valle	L	Vazhd.	150,000	DAKRS	MKRS	Buxheti i Komunës	/	Po	I madh	/	-Agjenda kulturore së paku e njëjtë si në vitin 2022 -Numri dhe lloji i eventeve të organizuara në vit

7	Bashkë-subvencionimi i aktiviteteve shtesë kulturore me fokus shfaqje teatrale (1 herë në vit).	L	Vazhd.	80,000	DAKRS	Zyra e Kryetarit	Buxheti i Komunës Grupe teatrale	/	Po	I madh	/	-Numri i shfaqjeve teatrale të bashkë-financuara në vit -Numri i shikuesve dhe vlerësimet për shfaqje
8	Mbajtja e agjendës së tanishme sportive vjetore (turne kombëtar dhe ndërkombëtar së paku 5 herë në vit – mundje, futboll, voleyboll, etj.)	L	Vazhd.	150,000	DAKRS	Zyra e Kryetarit	Buxheti i Komunës	/	Po	I madh		-Agjenda sportive së paku e njëjtë si në vitin 2022 -Numri dhe lloji i eventeve të organizuara në vit
9	Bashkë-subvencionimi i klubeve sportive si dhe inkurajimi (këshilla, hapësira për shfrytëzim) i themelimit të klubeve të reja (basketboll, bjeshtatari, etj.)	L	Vazhd.	360,000	DAKRS	Zyra e Kryetarit	Buxheti i Komunës	/	/	I madh	/	-Numri dhe lloji i sporteve/ klubeve të financuara në vit -Numri i klubeve të mbështetura dhe lloji i
OBJEKTIVI 4.9: Rritja e sipërfaqeve të hapësirave publike të rregulluara, në vazhdimësi												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Inst. përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Rregullimi i hapësirave publike në territorin e Komunës: -hapësira në Qytet (ish prona e ushtrisë) -hapësira te ura e Seçishtës -hapësirat e identifikuar në fshatrat e mëdha -hapësirat e identifikuar përgjatë lumit dhe përrenjve	L	Vazhd.	450,000	DUKMM	Komuniteti Donatorë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	Resurse njerëzore/konsulentë të profilin arkitekt	Po	I madh	/	-Numri i hapësirave të rregulluara dhe funksionale -Sipërfaqja e hapësirave të rregulluara dhe funksionale (m2)

	2	Rregullimi i infrastrukturës së Parkut të Qytetit “ISA BERISHA”	L	Vazhd.	145,000	DUKMM	Donatorë	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës Donacioni	/	Po	I madh	/	-Lloji i intervenimit -Sipërfaqja e hapësirës së rregulluar (m2), gjatësia e shtigjeve të rregulluar (m') dhe numri/ lloji i mobilerisë së vendosur
	3	Mirëmbajtja e vazhdueshme e hapësirave publike	L	Vazhd.	250,000	DSHP	Donatorë	Buxheti i Komunës Bizneset	/	Po	I madh	Po	-Sipërfaqja e hapësirave të mirëmbajtura (m2) në vit -Numri dhe lloji i hapësirave të
OBJEKTIVI 4.10: Rregullimi/ mirëmbajtja e rrjetit të varrezave për të gjitha vendbanimet, në vazhdimësi													
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit	
1	Rregullimi i varrezave të Qytetit(faza e dytë)	L	AM	120,000	DUKMM	KBIHiE Komuniteti	Buxheti i Komunës KBIHiE Komuniteti	/	Po	I mesëm	Po	-Sipërfaqja e hapësirës së rregulluar (m2) -Karakterit i	
2	Mirëmbajtja e rrjetit të varrezave në të gjitha vendbanimet	L	Vazhd.	280,000	DUKMM	KBIHiE Komuniteti	Buxheti i Komunës KBIHiE Komuniteti	/	Po	I madh	Po	-Numri i vend-varrezave dhe hapësira e mirëmbajtur (m2)	
Gjithsej kosto e vlerësuar për Qëllimin 4				5,695,000									
VENDBANIMET													
Qëllimi 1. Zhvillimi i vendbanimeve sipas modelit kompakt													
Prioriteti strategjik 9. Zhvillimi kompakt i vendbanimeve dhe kontrolli i ndërtimeve													
OBJEKTIVI 1.1: Rritja e densitetit të zhvillimit dhe konsolidimi i vendbanimeve, në vazhdimësi													

Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit
1	Përditësimi/ menaxhimi i bazës së krijuar të të dhënave për PZHK-në 2025-2033 nga kabineti për GIS bazuar në të dhënat që dalin si rezultat i monitorimit në terren dhe kërkesave që vijnë nga qytetarët.	L	ASH	8,000	DUKMM MMPHI	Donatorë	Buxheti i Komunës	Kompjuterë të kapacitetit të mirë dhe programi GIS	/	I vogël	/	-GIS kabineti funksional dhe i freskuar vazhdimisht; -Një zyrtar i përgatitur profesionalisht për mirëmbajtje të GIS kabinetit
2	Hartimi i Hartës Zonale të Komunës	Shih. aktivitetin e Objektivit 10.1.										
3	Organizimi i fushatave informuese për qytetarët në lidhje me zbatimin e planeve, lejeve ndërtimore dhe legalizimin	L	ASH	5,000	DUKMM	MMPHI	Buxheti i Komunës Buxheti i Kosovës	/	/	I vogël	/	-Numri i takimeve të mbajtura -Numri i materialeve (publikime të ndryshme të përgatitura dhe shpërndara -Numri i
4	Hartimi i programit për parcelim dhe rregullim për VBJ Lagjen Brava	M	AM	5,000	DUKMM	Kosulenca	Buxheti i Komunës Donacione	Resurse njerëzore/gjeodet/planer	/	I vogël	/	-Projekt Propozim parcelimi i përgatitur
Gjithsej kosto e vlerësuar për Qëllimin 1.				18,000								
BANIMI												
Qëllimi 2. Përmirësimi i kushteve të banimit												
Prioriteti strategjik 10. Krijimi i kushteve cilësore të banimit												
Objektivi 2.1: Rritja e efijencës së energjisë në 50% të ndërtesave të banimit në komunë, deri në vitin 2033												
Aktiviteti		Prioriteti	Periudha zbatuese	Kosto e vlerësuar (Euro)	Institucione t përgjegjëse	Subj. tjera të përfshira	Burimet e financimit	Resurset shtesë të nevojshme	Zotimet paraprake	Implikim i financiar	Marrëvesh. ekzistuese për zbatim	Treguesit

	1	Aplikimi i masave për efikasitet të energjisë (si mbështetja në ndërtimin e dritareve dhe dyerve, rregullimin e fasadës dhe kulmit, pajisjeve shtëpiake për ngrohje dhe amvisëri, etj)	M	AGJ		DE DUKMM	ME Donatorë	Buxheti i Kosovës	Resurse njerëzore/Konsulentë	/	Nuk ka	/	Numri i ekonomive familjare përfituese; Numri i njësive të banimit me masa të ndërmarra;
	Qëllimi 3. Sigurimi i banimit të përballueshëm												
	Prioriteti strategjik 11. Krijimi i kushteve për banim për familjet në nevojë												
	Objektivi 3.1 Ndërtimi i njësive të banimit social, deri në vitin 2033												
	1	Ndërtimi i objekteve të reja të banimit për kategoritë në nevojë për banim me çmim të përballueshëm (mbështetje nga Qeveria apo PPP)	M	AGJ		DUKMM	MMPHI Ndërmarrjet ndërtimore	Buxheti i komunës Buxheti i Qeverisë Ndërmarrjet private	Resurse njerëzore/ndërtimtar	Jo	/	/	Numri i ndërtesave të ndërtuara; Numri i përfituesve
2	Monitorimi i zbatimit të planit 3 vjeçar	M	AGJ		DUKMM	MMPHI	Buxheti i komunës	/	Po	/	/	Raportet e monitorimit	
Gjithsej kosto e vlerësuar për Qëllimin 2.													
SHFRYTEZIMI I PLANIFIKUAR I TOKES													
	Qëllimi 10. Shfrytëzimi racional i tokës me qëllim të zhvillimit të qëndrueshëm												
	Prioriteti strategjik 12. Respektimi i zhvillimeve dhe kushteve zhvillimore të përcaktuara me hartën e shfrytëzimit të planifikuar të tokës dhe dokumentet e planifikimit hapësinor												
	Objektivi 10.1 Kontrollimi i zhvillimeve përmes hartimit të politikave të planifikimit hapësinor, deri në vitin 2027												

1	Hartimi i hartës zonale të Komunës (HZK)	L	ASH	50,000	DUKMM	MMPHI Kompani profesional e për hartimin e dokumente ve të planifikimit/	Buxheti i Komunës	Resurse njerëzore/konsulentë	Po	I mesëm	Po	-Harta zonale e hartuar
2	Monitorimi i vazhdueshëm i zhvillimit	U	Vazhd.	2,000	DUKMM		Buxheti i Komunës	Resurse njerëzore/konsulentë i profilit arkitekt apo planer	/	Minimal	/	-Raportet monitoruese vjetore të përgatitura
Gjithsej kosto e vlerësuar për Qëllimin 10.				52,000								
Gjithsej kosto e vlerësuar për të gjitha veprimet				24,447,000								

Përshkrimet në lidhje me shkurtesat në Planin e Veprimit?

- Prioriteti: U – i ultë, M – i mesëm, L – i lartë;
- Periudha zbatuese: AGJ – afatgjatë (2031-2033), AM – afatmesëm (2028-2030), ASH –afatshkurtër (2025-2027), Vazhd. – i vazhdueshëm;
- Implikimi financiar në koston e investimeve: minimal është deri në 5,000 Euro; i vogël 5,000 – 30,000 Euro; i mesëm 30,000 – 80,000 Euro dhe i madh mbi 80,000 Euro.
- Buxheti i përafërt: të gjitha vlerat janë në EURO (€);
- Akronimet janë dhënë në fillim të dokumentit

6. Zbatimi dhe monitorimi i planit

6.1 Dispozitat për zbatimin dhe monitorimin e PZHK-së

Për të monitoruar dhe vlerësuar zbatimin e Planit Zhvillimor të Komunës së Hanit të Elezit 2025-2033 përdoren mekanizma që janë të përfshira në kuadër të kapitullit të dispozitave për zbatim. Dispozitat janë të detyrueshme, rrjedhin nga korniza ligjore dhe udhëheqin arritjen e qëllimeve dhe objektivave të PZHK. Me qëllim të realizimit të plotë të PZHK-së, Komuna duhet të hartojë dhe aprovojë Hartën Zonale të Komunës. Përmes Hartës Zonale të Komunës (HZK) për shfrytëzimet e planifikuara do të zbërthehen dhe propozohen kushte zhvillimore dhe rregulla të ndërtimit për infrastrukturën teknike, publike, sociale, banimit dhe kushte/ masa tjera për zhvillimin dhe mbrojtjen e resurseve natyrore, kulturore, ekonomike dhe të trashëgimisë.

6.1.1 Korniza e zbatimit

Plani i Veprimit të PZHK-së është një kornizë me të cilën përcaktohet zbatimi i masave/veprimeve/projekteve të propozuara në fushat tematike për të arritur qëllimet dhe objektivat e përcaktuara me plan. Identifikimi i veprimeve është bërë gjatë procesit të zhvillimit të PZHK-së, të cilat përfundimisht janë plotësuar dhe azhurnuar për tu ndërlidhur me Kornizën Afatmesme Buxhetore (KAB) të Komunës. Për secilin projekt janë përcaktuar bartësit/institucionet përgjegjëse për zbatim, partnerët e mundshëm, vlera financiare e parashikuar, kohëzgjatja e zbatimit dhe burimi i financimit. Gjithashtu janë përcaktuar edhe treguesit përkatës përmes të cilëve do të monitorohet zbatimi i tyre. Prandaj, Plani i veprimit është i rëndësishëm pasi që i shërben komunës si mjet për të menaxhuar në mënyrë sistematike zhvillimet në territorin e komunës.

Veprimet/projektet e propozuara në PZHK janë grupuar në tri faza të zhvillimit:

- Faza I: periudhën 2025 – 2027 ku kryesisht janë të përfshira projektet /veprimet afatshkurta të cilat edhe janë të ndërlidhura me kornizën afatmesme të planifikimit buxhetor komunal;
- Faza II: periudhën 2028-2030 dhe i përfshin veprimet/projektet afatmesme;
- Faza III: periudhën 2031-2033 dhe përfshin veprimet/projektet afatgjata.

Procesi i zbatimit të Planit nënkupton veprime të koordinuara të akterëve të ndryshëm të cilët kanë rol të caktuar në zbatimin e veprimeve/projekteve të përcaktuara në Planin e veprimit (administrata komunale, ndërmarrjet publike komunale, institucionet e nivelit qendror, investitorët privatë, donatorët). Zbatimi sistematik i këtyre veprimeve/projekteve sigurohet përmes vendosjes së një strukture menaxhuese në komunë (komisionet për zbatim, monitorim dhe raportim të PZHK-së 2025-2033) që do të jetë përgjegjëse për udhëheqjen e zbatimit të PZHK-së.

6.1.2 Korniza e monitorimit dhe vlerësimit

Përtej zbatimit të planit bazuar në Planin e veprimit dhe realizimit të çdo projekti në mënyrë të paraparë dhe rrjedhimisht realizimit të qëllimeve të zhvilluara dhe vizionit të Komunës, duhet të monitorohen ato aktivitete fizike dhe financiare të zbatuara si dhe performancat dhe problematikat që e përcollën procesin dhe akterët e përfshirëgjatë dhe pas implementimit.

I tërë procesi do të monitorohet nga Komisionet për zbatim, monitorim dhe raportim të PZHK-së. Do të themelohen 5 komisione për çdo fushë tematike:

- a. Komisioni 1 - Zhvillimi ekonomik
- b. Komisioni 2 - Infrastruktura teknike
- c. Komisioni 3 - Infrastruktura publike, sociale
- d. Komisioni 4 – Mjedis, trashëgimia dhe sipërfaqet me rrezik
- e. Komisioni 5 – Banimi

6.1.3 Dispozitat për zbatimin dhe monitorimin e PZHK-së

Koordinimi dhe monitorimi i veprimeve për zbatimin e PZHK-së duhet të realizohet përmes vendosjes së një sistemi të integruar informativ i të dhënave gjeo-hapësinore (GIS) ku përveç regjistrimit të dhënave analitike dhe tabelore, mundësohet edhe përcjellja e ndryshimeve apo fenomeneve specifike në hapësirë. Bazën për monitorimin e vazhdueshëm të zbatimit e përbëjnë një set i treguesve përmes të cilave në mënyrë matet zhvillimi i planifikuar në komunë. Përderisa treguesit/ indikatorët janë zhvilluar të plani i veprimit, duhet marrë parasysh edhe:

- ndërlidhjen e tyre me qëllimet dhe objektivat e Planit;
- mundësinë e monitorimit afatgjatë të tyre ;
- rëndësinë e tyre për vendimmarrje gjatë hartimit të politikave të planifikimit hapësinor;

Me vendosjen e një sistemi informativ për monitorim dhe raportim të rregullt (në baza vjetore) të zbatimit të Planit, themelohet një bazë elektronike e projekteve zhvillimore e cila azhurnohet rregullisht në përputhje me shkallën e realizimit dhe rezultatet e arritura. Përditësimi i të dhënave bëhet në mënyrë periodike në mënyrë që monitorimi të siguron në vazhdimësi informata kthyesë lidhur me shkallën e zbatimit të programeve dhe projekteve të PZHK-së dhe rezultateve të zbatimit të tyre. Në bazë të këtyre informatave, Komisionet janë të obliguara të përgatisin Raportet vjetore monitoruese të aktiviteteve të tyre, të cilat Drejtoria e Urbanizimit dhe Mbrojtjesë Mjedisit (DUMM)si organ përgjegjës i planifikimit hapësinor lokal i konsolidon në një raport përfundimtar të monitorimit të zbatimit të PZHK-së. Raporti përfundimtar dorëzohet në zyrën e Kryetarit dhe në Asamblenë Komonale për shqyrtim dhe për të nxjerrë vendimin për hapat e mëtutjeshëm para se të dorëzohet në MMPHI.

6.1.4 Autoritetet për zbatim dhe monitorim

Për monitorimin e zbatimit të PZHK-së në nivel strategjik janë përgjegjës: Kryetari i Komunës, Bordi i Drejtorëve dhe Kuvendi i Komunës të cilët e vlerësojnë dhe aprovojnë raportin e monitorimit të cilin e përgatit DUKMM.

Ndërsa në nivelin operacional monitorimi është detyrë e Komisioneve për zbatim, monitorim dhe raportim dhe DUKMM-të cilët në baza vjetore raportojnë për arritjen e rezultateve të pritura nga zbatimi i projekteve dhe përgatit propozimet për ndryshim nëse është e arsyeshme.

Për të përgatitur raportet e monitorimit janë të domosdoshme: treguesit dhe përshkrimi më detal i tij në të dy rastet (kuantitativ dhe kualitativ), vlera fillestare financiare e aktivitetit dhe vlera aktuale, periudhat e matjes së performancës, aktorët e përfshirë në zbatim dhe monitorim, dhe të dhëna tjera të ngjashme.